

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Ahmed Nâmî Dîvânı

Mùellifi: Ahmed Nâmî

Hazırlayan: Ahmet Yenikale

Yayın Yılı: 2017

ISBN: 978-975-17-3410-5

Ana Yayın Numarası: 3194

Kùltür Eserleri Dizisi-445

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA

Telefon: 00 90 312 3099001

Faks: 00 90 312 3098998

e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

AHMED NÂMÎ DÎVANI

**Hazırlayan
Dr. Ahmet YENİKALE**

**ANKARA
2017**

KISALTMALAR

- AKM : Atatürk Kültür Merkezi
bk. : bakınız
C. : cilt
Çev. : çeviren
G. : gazel
hzl. : hazırlayan
HH. : Hüsn-i Hakikî
HM. : Hüsn-i Mecazî
İ.Ü. : İstanbul Üniversitesi
K. : Nazım şekli ne olursa olsun HM.'de tahmislere, HH.'de tercî-i bendlere kadar olan şiirler
Krş. : karşılaştırınız
Kt. : kıt'a
M. : Ankara Millî Kütüphane, Yz.A. 538
MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
Msd. : müseddes
Mua. : muammâ
ö. : ölüm tarihi
S1. : Süleymâniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud, 3686
S2. : Süleymâniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud, 3519/3
TA : Türk Ansiklopedisi
Tah. : tahmis
Tar. : tarih, tarihler
Tcb. : tercî-i bend
TDK : Türk Dil Kurumu
Trb. : terkîb-i bend
TTK : Türk Tarih Kurumu
t.y. : basım tarihi yok
TY. : Türkçe yazmalar
TYDK : İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu
Ü. : İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY., 770
vd. : ve diğerleri
Y. : Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, 755
Yay. : yayınları
yyy : yayın yeri yok

GİRİŞ

Eski Türk edebiyatının kaynakları arasında divanlar önemli bir yere sahiptir. Şairlerin edebî şahsiyetlerini yansıtan en önemli eserleri olan divanların incelenerek bilim dünyasına sunulması edebiyat tarihinin yazımında büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Divanlarla ilgili olarak yapılan çalışmalar önceleri tenkitli metin tarzında olup son zamanlarda tahlil veya inceleme diyebileceğimiz çalışmalar ağırlık kazanmaya başlamıştır.

XVII. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğunun en bozuk ve karışık dönemidir. Kanunî zamanında başlayan saray kadını entrikaları, ordunun başıboşluğu, ulemanın siyasete karışması gibi haller, bu yüzyıl başında büsbütün artmıştır. Devlette ilk defa bazı padişahlar hal' edilerek öldürülmüş, sayısız vezirin kellesi alınmış, tahtta ve sadarete kalmak isteyen padişahlar ve vezirler ise çok zalim davranmak zorunda kalmışlardır. Ülkenin gelir kaynakları kurutulduğu için bütçe sarsılmış, paranın değeri düşmüştür. Rüşvet, ahlâksızlık ve yoksulluk sınıra dayanınca Celalî isyanları ve şehir ihtilalleri baş göstermiştir. Bu isyanların zor kullanılarak bastırılması halk arasında infiale neden olmuş ve halkın idareye karşı güveni sarsılmıştır.

Yüzyılın en önemli müelliflerinden olan Nev'izâde Atâyî'nin de ifade ettiği gibi; adam kayırmalar, rüşvet ve yolsuzluklar ehil olan kişilerin perişan olmalarına, onların yerlerini değersizlerin almalarına neden olmuştur. Rüşvet yoluyla kadılık, emirlik, valilik gibi makamların kötü kişilerce satın alınması halkın ezilmesine, din ve devletin tahrip olmasına yol açmıştır. Böyle kişiler halk tarafından sevilip sayılmadıkları gibi işleri için gereken bilgiye de sahip değillerdir. Üstelik bunlar göreve gelmek için yaptıkları masrafları, atandıkları yerin halkından çıkarmaya çalışmışlardır. Adam kayırma ve rüşvet yoluyla çocuk yaşta kişilere önemli görevler verilmesiyle devlet çocuk oyuncağı hâline getirilmiştir.¹

Bu yüzyılda hüküm süren padişahlar sırasıyla III. Mehmet, I. Ahmet, I. Mustafa, II. Osman, IV. Murat, I. İbrahim, IV. Mehmet, II. Süleyman'dır.

Osmanlı İmparatorluğu, XVII. yüzyıla Eğri fatihi ve Haçova Meydan Savaşı galibi Sultan III. Mehmet'in idaresinde girdi. Hükümdarın hocası Hoca Saadettin Efendi'nin ısrarlarıyla kazanılan bu zaferlere karşılık Anadolu'da Celalî isyanları başlamış ve devleti derinden sarsan olaylar çıkmıştı. Sultan I. Ahmet zamanında özellikle Kuyucu Murat Paşa'nın sert tedbirleriyle Celalî isyanları bastırılmıştır. Devlet, halka şefkat ve adaletten vazgeçince İmparatorluğun her yanında ırk, din ve mezhep kavgaları başlamış, bunu önlemek için yine hesapsız Türk kanı akıtılmıştır.

¹ Tunca Kortantamer (1982). *Nev'izâde Atâyî ve Hamsesi*. Doçentlik Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay. 45-46.

XVII. yüzyılda Osmanlının siyasî ve sosyal çöküntüsüne padişahların çocuk yaşta tahta geçmeleri ve bunun sonucu olarak Valide Sultan ve Kızlar Ağasının idarede söz sahibi olması sebep olmuştur. Böyle bir idare şekli, halkın eskiden beri Osmanlı hükümdarlarına karşı gösterdikleri saygı ve sevgiyi azaltmış, üstelik I. Mustafa gibi cinnet belirtileri gösteren bir şehzadenin hükümdar ilan edilmesi bu makamı gözden düşürmüştür.²

Osmanlı İmparatorluğu, devlet otoritesindeki zayıflığın bir örneğini de Sultan II. Osman faciasında vermiştir. Yaptığı Lehistan seferinde Osmanlı ordusunun bozulan taraflarını tespit etmesi, yeniçeri teşkilatının ve ruhunun aslından ne kadar uzak ve bozuk durumda olduğunu fark etmesi onun hayatına mal olmuştur. Türk tarihinde ilk defa bir Osmanlı padişahı kendi ordusu tarafından en ağır hakaretlerle şehit edilmiştir.

XVII. yüzyılda bu anarşiyi önce IV. Murat'ın çok sert tedbirleri ve icraatları önlemiştir. Çok sayıda adam öldürerek dikkate değer bir otorite sağlamıştır. Bu arada Revan seferi ve ikinci Bağdat fethi gibi devletin Doğudaki itibarını tazeleyen iki önemli zafer kazanmıştır. Bu iki önemli seferle ilgili olarak şair Nâmî, Sultan IV. Murat'a bir kaside sunmuştur (HM.K.11).

IV. Murat'ın genç yaşta ölümüyle tahta geçen I. İbrahim devrinde yeniden sıkıntılı günler geçiren Osmanlı saltanatı, Sultan IV. Mehmet zamanında özellikle Köprülüler sadareti sırasında âdeta eski ihtişamına kavuşmuştur.

Yedi yaşında hükümdar ilan edilen IV. Mehmet, idareyi ellerine bıraktığı Köprülüler sayesinde rahat ederek av peşinde koşmuştur. Edebiyata ve musikî ye olan bağlılığı nedeniyle sanatçılara ihسانlarda bulunmuş ve bu sanatların gelişmesine katkıda bulunmuştur. Şairimiz Ahmet Nâmî, kendisi de bir şair olan IV. Mehmet'in doğumu için bir tarih (HM.Tar.13) düşürmüş, ayrıca bir gazelini de tahmis (HM.Tah.7) etmiştir.

Zaman zaman kahvehaneleri kapattıran IV. Mehmet, içkiyi yasaklayıp "hamr emâneti"ni de lağv etmiştir³. Ava olan aşırı düşkünlüğü nedeniyle savaş felaketlerine ve müteaddid ikazlara kayıtsız kaldığı için 1687'de tahttan indirilmiş, bundan beş yıl sonra 1692'de ölmüştür⁴.

XVII. yüzyılın başlarından itibaren Anadolu'da baş gösteren Celâlî isyanlarının en büyüğünü Abaza Hazan Paşa çıkarır. Mâiyetindeki 30.000 askerle Bursa'ya kadar gelir. Bunun üzerine Köprülü Mehmet Paşa, Erdel seferinden dönmek zorunda kalır. Bu sırada başta Abaza Hasan Paşa olmak üzere Antep'e sığınan 30 kadar âsî lider çok iyi tertiplenen bir plân sonucu katledilirler. (24

² İ. Hakkı Uzunçarşılı (1995). *Osmanlı Tarihi. (XVI. Yüzyıl Ortalarından XVII. Yüzyıl Sonuna Kadar)*. C. III. 2. Kısım. Ankara: TTK Yay. 591-592.

³ Ziya Kazıcı (2000). *İslam Tarihi*. C.XII. İstanbul: Kayıhan Yay. 309.

⁴ İ. Hakkı Uzunçarşılı (1995). *Osmanlı Tarihi. (XVI. Yüzyıl Ortalarından XVII. Yüzyıl Sonuna Kadar)*. C. III. 2. Kısım. Ankara: TTK Yay. 588-590.

Cemaziyelevvel 1069=17 Şubat 1659) Şair Nâmî de kendisini derinden etkileyen bu olayla ilgili olarak iki adet tarih düşürmüştür (HM.Tar.43,44).

Osmanlı tarihinde alınması en uzun yer olan Girit, Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın üstün gayretleriyle 25 yıl gibi uzun bir sürede fethedilir. Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın Uyvar ve Girit fethiyle Osmanlı son sınırlarına ulaşır.

XVII. yüzyıl şeyhülislamlarından Nâmî Dîvânı'nda isimleri zikredilenler, Ebussuûd-zâde Saîd Efendi, Bolulu Mustafa Efendi, Muîd Ahmet Efendi, Bursalı Mehmet Efendi, Abdurrahim Efendi, Abdülaziz Efendilerdir. Aynı zamanda ünlü birer şair olan Şeyhülislam Yahyâ Efendi ve Bahâî Efendilerin divanda isimleri geçmemektedir.

XVII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu sosyal ve siyasî açıdan gerilediği halde kültür, sanat ve edebiyat hayatı yükselişine devam etmiştir. Bu yüzyılın edebî görünümünü Atâyî'nin Hamse'sinde bulmak mümkündür. Onun yaşadığı dönem, şiir dünyasının karşılaştığı bazı güçlüklerin; edebiyat çevrelerindeki zevk, konu ve üslûp değişikliklerinin; klâsik Türk şiirinde iyice belirginleşen İran şiiri ile boy ölçüşme arzusunun; imparatorluğun çeşitli illerindeki sanatseverlerin eserlere gösterdiği ilgi, beğenme, kınama, çekememe gibi çeşitli tepkilerin; sanattan anlamayanların eserlere verebileceği zararlardan duyulan korkunun veya Divan edebiyatı ürünlerinden bazılarının ortaya çıktığı yıllardır.⁵

XVII. yüzyılda hüküm süren padişahlardan III. Mehmet, Adlî; I. Ahmet, Bahtî; II. Osman, Fâris mahlasıyla şiirler söylerken IV. Murat ve IV. Mehmet de şiir ve edebiyatla yakından ilgilidiler.

Klâsik Türk şiiri, bu yüzyılda asırlardır örnek edindiği İran şiirinden geri kalmayacak bir olgunluğa ulaşmıştır. XVII. asrın birçok sanatkârı artık İran şairlerini değil, kendi klâsiklerini örnek edinmişlerdi. Ortaasya Türk şiirinde nasıl bir Nevâyî Mektebi vücuda gelmişse, Anadolu ve Balkanlar Türkiyesi edebiyatında da şimdi bir Fuzulî Mektebi, bir Bâkî Mektebi hatta bir Rûhî Mektebi teessüs etmiş bulunuyordu. (Banarlı, 1987: II, 651)

Türk şiiri bu yüzyılda en parlak dönemlerinden birini yaşamıştır. Nef'î (ö.1635), Sabrî (ö.1645), Riyâzî (ö.1645), Şeyhülislam Yahyâ (ö.1643), Şeyhülislam Bahayî (ö.1653), Nedîm-i Kadîm (ö.1670), Neşatî (ö.1674), Nâilî (ö.1666), Fehîm (ö.1648), Vecdî (1660), Nâbî (ö.1712), Sâbit (ö.1712) ve daha nice şairlerimiz bu yüzyılda gazel ve kasideleri ile tanınmışlardır.

Bu yüzyıla gelinceye kadar şekil ve muhteva olarak mükemmel örneklerini veren Divan edebiyatı, XVII. yüzyılda edebiyatın umumî tekamülünde bir değişiklik yapmadan gelişimini sürdürür. Fakat büyük şair geleneği tekrarlar

⁵ Tunca Kortantamer (1982). *Nev'izâde Atâyî ve Hamsesi*. Doçentlik Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay. 101.

yetinemez. Yeniliği, güzelliği ve orijinalliyi arayan büyük şairler, devam eden geleneksel şiirden usanmışlar ve farklı bir sesin peşine düşmüşlerdir. Ancak yaşantı, düşünce ve duyguda bunu gerçekleştirmelerine statik Osmanlı toplum yapısı engel olmuştur. Bu sebeple şairler bu orijinaliteyi, yeni anlatımla bulup nadir hayaller ortaya koyarak elde etmişlerdir. XVII. yüzyıl şiirinin en önemli özelliği bu üslûpta gerçekleşen değişme ve gelişmedir. Sebki Hindî adı verilen bu üslûp yüzyılın ortalarına doğru moda halinde Türk edebiyatında görülür.⁶

XVII. yüzyılda saz şiiri tarzında büyük bir gelişme ve genişleme görülmektedir. Birçok şairler arasında, halk edebiyatının ve saz şiirinin en büyük mümessilleri sayılan Aşık Ömer, Gevherî ve Karacaoğlan değerli şiirleriyle tanınmış ve çok sevilmişlerdir.⁷

Aziz Mahmud Hüdayî, Ümmî Sinan, Niyazî-i Mısıri gibi ünlü tekke şairlerimiz de bu yüzyılda yetişmişlerdir.

Nevîzâde Atayî, XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde Hadâ'iku'l-hakâyık fî tekmileti's-şakâyık adlı Şakâyık zeyli ve hamsesiyle Türk tarihinde ve edebiyatında haklı bir şöhret kazanmıştır. Keşfü'z-zünûn, Fezleke, Cihan-nümâ, Mizanü'l-hak gibi çok sayıda ölümsüz eserler veren Kâtip Çelebi de bu yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Aynı zamanda bir Mevlevî şeyhi olan Mesnevî şarihi İsmail Ankaravî (ö.1041) ve yine Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî adlı Mesnevî şerhiyle şöhret bulan Sarı Abdullah Efendi, bu yüzyılın meşhur ilim adamlarındandır.

Bu asrın başında nesirle kaleme aldığı bir hamse dolayısıyla şöhret kazanan Nergisî, aynı zamanda XVII. yüzyıldaki sanatlı ve külfetli nesir üslûbunun da kurucuları arasındadır. Üslûbu ve eserleriyle aynı nesrin kendisinden evvelki mümessili Veysi'yi geride bıraktığı söylenebilir.⁸ Yine nesir alanında bu yüzyılın, hatta bütün Türk edebiyatının en önemli seyahatnamesini dünyaca ünlü seyyahımız Evliya Çelebi yazmıştır.

Klâsik mimarimizin şaheserlerinden olan Sultan I. Ahmet Camii ile Eminönü'nde bugün Yeni Camî adıyla bilinen Hatice Turhan Sultan (IV. Mehmet'in annesi) Camii bu yüzyılda inşa edilmişlerdir.

Ünlü hattat Hafız Osman Efendi, klâsik Türk Musikîsinin en büyük üstatlarından Tanburî Mehmet Efendi ve İtrî Mustafa Efendiler yine bu yüzyılda yetişmişlerdir.

⁶ Mustafa İsen ve Cemal Kurnaz (1992). "XVII. Yüzyıl Divan Edebiyatı". *Türk Dünyası El Kitabı*. C.III. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. 163.

⁷ Vasfî Mahir Kocatürk (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Yayınevi. 422.

⁸ Nihat Sami Banarlı (1987). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*. C.II. İstanbul: MEB Yay. 651.

I. NÂMÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ ŞAHSİYETİ

A. Nâmî'nin Hayatı

Asıl adı Ahmet olan şairimiz şiirlerinde Nâmî mahlasını kullanmıştır. Kronolojik olarak kendisine en yakın kaynaklardan olan Rıza⁹ ve Mücib¹⁰ tezkirelerinde asıl adı Ahmet olarak geçmesine rağmen daha sonraki kaynaklardan Safayî¹¹, Belîğ¹², Şeyhî¹³'de Mehmet olarak geçer. Keşf al-Zünûn'un Bağdatlı İsmail Paşa zeylinde de bunlardan farklı olarak Muhammed bin Abdullah diye zikredilir¹⁴. Yine Nâmî hakkındaki bilgilerin yukarıdaki kaynaklardan faydalanılarak hazırlandığı son dönem biyografilerinden Sicill-i Osmanî¹⁵ ve Tuhfe-i Nâilî¹⁶'de de aynı yanlışlık sürdürülerek şairin asıl adının Mehmet olduğu ifade edilir. Oysa şair şiirlerinde kendi adının Ahmed-i Nâmî olduğunu, Hz. Muhammed'in isimlerinden birinin Ahmet olması münasebetiyle, manidar bir şekilde ifade eder:

Behre-mend-i feyz-i hem-nâmî-i Aḥmed eyledüñ
Oldı nâmı Aḥmed-i Nâmî rızâ-yı pîr ile
(HH.K.8/6)

O nâmı Aḥmed-i Muḥtâr ḥakkı 'afv idüp cürmin
Bu 'aşî Aḥmed-i Nâmîye luṭfuñ rāyegān eyle
(HH.Tcb.4/V/5)

Bir başka beytinde de adındaki Ahmet'le övündüğünü ifade eder:

Nâmı Aḥmedle iftiḥār-nümā
Nâmî-i şöhre-yâbdur ṭab'um
(HM.K.9/43)

Memleketinin Niğde olduğu, bizzat kendi diliyle ifade ettiği

Tertîb-i şi're her biri yārân-ı sâbıkuñ
Geldi cihāna çeşme-i dīvāndan el yudı
Nâmî-i Niğdevî de sözün iki baḥş idüp
Ḥüsn-i Mecāz u Ḥüsn-i Ḥaḳîḳat didi ḳodı

⁹ Rızâ (1316). *Tezkire-yi Rızâ*. Dersaadet: İkdam Matbaası: 98.

¹⁰ Kudret Altun (hzl.) (1997). *Mücib Tezkiresi*. Ankara: AKM Yay. 60.

¹¹ Pervin Çapan (hzl.) (2005). *Mustafa Safâyi Efendi-Tezkire-i Safayi (Nuhbetü'l-Âsâr Min Fevâ'idü'l-Eş'âr)*. Ankara: AKM Yay. 587.

¹² Abdülkerim Abdülkadiroğlu (hzl.) (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-Âsâr li-zeyli Zübdetü'l-eş'âr*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yay. 556.

¹³ Şeyhî Mehmed Efendi. *Vakâyi'ü'l-Fudalâ*. C.I. Nuruosmaniye Kütüphanesi. No. 3312. vr. 412a.

¹⁴ Katip Çelebi (1996). *Keşfü'z-zünûn*. C.VI. Beyrut. 294.

¹⁵ Mehmed Süreyyâ (t.y.). *Sicill-i Osmânî*. C.IV. İstanbul: Matbaa-i Âmire. 540.

¹⁶ Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı (hzl.) (2001). *Tuhfe-i Naili*. C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 1026.

(HH.Kt.32)

kıt'asından ve "Nazamahū ve aşlahahū el-fakīr Aḥmed Nāmī en-Nigdevī"¹⁷ kaydından anlaşılmaktadır. Memleketinin Niğde olduğu konusunda tüm kaynaklar ittifak hâlinindedir.

Kaynaklarda şairin doğum tarihi ile ilgili bir bilgi bulunmamakla birlikte Hüsn-i Hakîkî adlı divanının başındaki bir tarih kıt'ası bu konuda bize ip ucu vermektedir.

Tertîb idince iki dîvân-ı dil-keşini
İrmişdi kırk ikiye 'ömr-i güzâr-ı Nāmī
Didi ḥired o demde nām-âverâne târiḥ
Hüsn-i Haḳîkat ile Hüsn-i Mecâz nāmı (H.1051-M.1641/42)

Yukarıdaki kıt'ada ifade ettiğine göre Dîvân'ını H.1051 (M.1641/42)de, 42 yaşında iken tedvin etmiştir. Bu kıt'adan hareketle 1051'de 42 yaşında olduğuna göre H.1009 (M.1600)'da doğmuştur.

Çocukluğu, gençliği, ailesi hakkında herhangi bir bilgiye sahip değiliz. Kaynaklarda ifade edildiğine göre iyi bir medrese öğrenimi görmüştür. İleriki yıllarda şeyhülislam olacak olan ve o sırada Anadolu kazaskeri bulunan Ebüssüüd-zâde tarafından kendisine İçil Medresesi'nde¹⁸ mülâzemet verilmiştir (HM.K.13). Mülâzemet aldıktan sonra kırk akçeli medrese müderrisliğine atanmış, yüzelli akçeli medrese müderrisliğine¹⁹ kadar yükselmiş sonra bu görevden azledilmiştir²⁰. Daha sonra kendisine mansıb verilerek Anadolu'nun çeşitli kasabalarında kadılık görevlerinde bulunmuştur. Konya, İçel, Niğde, Balıkesir, Seydişehir, Bor, Arapkir, Eğin gibi Anadolu'nun değişik şehir ve kasabalarında müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunduğu düşürmüş olduğu tarihlerden anlaşılmaktadır²¹.

Şiirlerinden anlaşıldığı kadarıyla maddî imkansızlıklar çekmediği, düzenli bir aile yaşamı olduğu söylenebilir. Dönemin sadrazamlarından Köprülü Mehmet

¹⁷ S1.vr. 2b.

¹⁸ "İçil Medresesi, İstanbul, Bursa ve Mülhakatında 150'şer akça ve daha ziyade yevmiyeleri olan medreseler hakkında kullanılan bir tabirdir." Mehmet Zeki Pakalın (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. C.II. İstanbul: MEB Yay. 26.

¹⁹ Yüzelli akçeli medrese müderrisliği, sadece (HM.K.14) numaralı kasidenin Y. nüshasındaki başlığında ifade edilmektedir. Anadolu'daki bazı medreselerin de İçil Medreseleri statüsünde olduğu ve 50 akça ile verildiği şeklinde ifade edilen bilgiler (Ahmet Gül (1997). *Osmanlı Medreselerinde Eğitim ve Öğretim ve Bunlar Arasında Darü'lhadislerin Yeri*. Ankara: TTK Yay.135.) ile Mehmet Zeki Pakalın (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. C.II. İstanbul: MEB Yay. 26 künyeli eserindekiler tutarsızlık göstermektedir.

²⁰ Şeyhî Mehmed Efendi. *Vakâyi'ü'l-Fudalâ*. C.I. Nuruosmaniye Kütüphanesi. No. 3312. vr. 412a.

²¹ bk. HM. Tarihler

Paşa, Murat Paşa, Ken'an Paşa, Kara Mustafa Paşa, Tayyar Mehmet Paşalar vasıtasıyla padişahlara ulaşma girişimlerinde bulunduğu yazmış olduğu kasîdelerden anlaşılmaktadır. Saraya kabul noktasında bir hırs göstermeyen Ahmet Nâmî, padişahlara sunduğu kasîdelerde bağlılığını ifade etmiştir. Bununla birlikte Muîd Ahmet Efendi, Bolulu Mustafa Efendi, Ebussuûd-zâde Saîd Efendi gibi dönemin şeyhülislâmlarına kasîdeler sunarak çeşitli ihsanlara nâil olmuştur.

Kadılıktan azledildikten sonra kendisini tamamen tasavvufa vererek bir nakşî tekkesinde inzivaya çekilmiştir ve bundan sonraki yaşamını bu şekilde sürdürmüştür. Divanının başında kendisinin manevî takdimini yaptığı "Der-izhâr-ı vücûd-ı bî-vücûd" başlıklı

Ey taqvâ-güzîn-i meclis-i sâmi
V'ey rind-i ħarâb-ı cür'a-i câmi
Kimdür dir iseñ ħaķîr-i nâ-kâmı
Ĥâk-i ħadem-i Nakş-bendî Nâmi

(HM.K.2)

kıt'asında Nakşibendîliğe bağlılığını ifade etmiştir.

Şairin kahve ve tütüne olan düşkünlüğü de dikkat çekicidir. "Berây-ı duĥân" başlığı altında yazdığı

Lüle düşmezse n'ola destümden
Şanmañuz kim idem şafa-yı duĥân
Aña dūd-ı derūnumı ħoşarın
Râĥat olur biraz dil-i sūzân

(HM.Kt.14)

kıt'asında tütün yasağı sırasında elinden sigara ağızlığının düşmemesini -vaziyeti kurtarmak için- yüreğinden çektiği âh dumanını çıkarmak gibi farklı bir sebebe bağlamaktadır. Yine

Duĥanı içdüğünce feyz-i la'lüñ ey büt-i gūyâ
Sifâl-i lüleden bir sünbül-i mâ'î ider peydâ
(HM.G.23/1)

matla'lı gazeli bütünüyle tütünle ilgilidir. Kahveye olan düşkünlüğünü de şu kıt'asında ifade etmiştir:

Ĥahve-i rû-siyehi bun şanur idüm Nâmi
Meger ol rind-i Üveysî imiş aşlı Yemeni
Âşinâdur gibi ħâlib nefes-i Raĥmâna
Cân meşâmına irişdürdi şemîm-i Ĥareni
(HM.Kt.8)

İlimli tabiatı ve sosyal münasebetleri sayesinde çevresine kendisini kabul ettirmiştir. Yazmış olduğu bazı kıt'alardan, birçok şairin kendisinden mahlas talebinde bulunduğu görülmektedir. Ayrıca yazmış olduğu çok sayıdaki tarih kıt'ası onun tarih düşürme konusundaki kabiliyetini göstermektedir. 50 kadar tarih kıt'ası yazmış bulunan Nâmî'nin bağa, bahçeye hatta bir kasra ilave edilen odanın yapımı gibi önemsiz sayılabilecek olaylara tarih düşürdüğü halde kendi hayatıyla ilgili olarak tek bir tarih düşürmüştür ki o da, yukarıda doğum tarihi ile ilgili olarak geçen ve Divanı'nı tertip edişi için düşürdüğü tarihtir.

Beliğ'in şairin ölüm tarihini 1070 olarak göstermesi yanlışlık eseri olsa gerektir.²² Çünkü şair, Divan'da bundan daha sonraki zamanlarda vuku bulan olaylara da tarih düşürmüştür (HM.Tar. 46-50). H.1084 (M.1673)'de vefat ettiği konusunda Beliğ haricindeki diğer kaynaklar ittifak halindedir. Buna göre şairin 74 yıllık bir ömür sürdüğü anlaşılmaktadır. Mezarının nerede olduğu konusunda ise kaynaklarda bir bilgi bulunmamaktadır.

B. Eserleri

1. Divan: XVII. yüzyıl şairlerinden Ahmet Nâmî Divanı oldukça hacimli sayılabilecek bir divandır. İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu'nda²³ üç nüshası hakkında bilgi bulunan bu divanın yapılan araştırmalar sonucunda üç farklı nüshası daha tespit edilmiştir. Böylece nüsha sayısı altıya çıkmıştır. Bu katalogda yer almayan nüshalardan ikisi şairin edebî şahsiyetindeki gelişimi aksettirmesi ve psikolojisine ışık tutması bakımından son derece önemlidir. Bunu divan metninin aparatlarındaki nüsha farkları da göstermektedir. Şiirlerdeki kelime, hatta beyit farklarının ötesinde şairin şiir anlayışında köklü değişiklikler olmuştur. Şair sonradan şiirlerini farklı bakış açılarıyla iki kısma ayırmış; Hüsn-i Meczâî ve Hüsn-i Hakikî adlarını verdiği iki ayrı divan tertip etmiştir. Eğer TYDK'da bulunmayan eski nüshalar tespit edilmemiş olsaydı şairin şiirlerinin ilk çıkışının Hüsn-i Hakiki ve Hüsn-i Mecazi şeklinde olduğu zannedilebilir ve şair Nâmî hakkında yanlış değerlendirmelere neden olabilirdi.

Nâmî Dîvânı'nın bu denli farklı tertibine ilk dikkat çeken Ömer Faruk Akün olmuştur²⁴. Şiirlerini mecâzî ve hakikî olarak iki kısma ayıran ve ayrı ayrı tertip eden bir başka divan şairine şimdiye kadar rastlanmamıştır. Bu ayrımı niçin yaptığı, şiir sanatı üzerindeki tartışmalara katkıda bulunabilir. Bu nedenlerle üzerinde çalışılması gerektiğine inandığımız Ahmet Nâmî ve Divanı'nın Türk edebiyatı tarihindeki yeri ve önemi belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Fetih-nâme der hakk-ı Gürcistan adlı eserin Niğdeli Nâmî'ye ait

²² Bu yanlışlığa Nail Tuman da işaret etmiştir. (Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı (hızl.) (2001). *Tuhfe-i Naili*. C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 1026).

²³ Komisyon (1959). *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*. C.II. İstanbul: MEB Yay. 431-433.

²⁴ Ömer Faruk Akün (1994). "Divan Edebiyatı". *İslam Ansiklopedisi*. C.IX. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 420.

olabileceği ileri sürülmüştür²⁵. Fakat, kaynaklarda Niğdeli Namî'nin böyle bir eserine rastlanmamıştır. Gürcistan seferinin başlarında Kars'ta Yusuf Paşa'nın teşvikiyle H.1071=M.1660'da kaleme alınan ve IV. Mehmet'e sunulan bu eserin kronoloji itibarıyla Niğdeli Kadı Nâmî'ye ait olabileceği kuvvetli bir ihtimaldir. Ancak, incelediğimiz Dîvân'da şair böyle bir eser yazmış olabileceğinin işaretini vermemiştir. Önemsiz sayılabilecek olaylara bile düşürdüğü 50 tarihten hiçbirisi bu olayla ilgili değildir. Eserin yazılmasını teşvik eden Yusuf Paşa'nın, eserin yazıldığı yer olan Kars'ın da Divan'da hiçbir şekilde adları zikredilmemiş olması Agah Sırrı Levend'in kuvvetli gördüğü eserin yazarının Niğdeli Kadı Nâmî olması ihtimalini zayıflatmıştır.²⁶

3. **Farsça Dîvânçe:** Kütüphane ve kataloglarda müstakil bir eser olarak bulunmamaktadır. S1., Ü., S2. nüshalarında Divanın sonunda mürettep olarak, M. nüshasının sonunda ve Y. nüshasının başında karışık olarak Farsça şiirleri yer almaktadır.

C. Ebebî Şahsiyeti

Önce tek divan halinde tertip ettiği şiirlerini, belirli bir edebî şahsiyete kavuştuktan sonra yeniden ele almış, hem fikrî hem edebî bir süzgeçten geçirerek Hüsn-i Hakikî ve Hüsn-i Mecâzî adlarıyla ayrı ayrı tertip etmiştir. Edebî şahsiyetindeki gelişim, divanının sırasıyla Y., M., S2, Ü. ve nihayet S1. nüshalarındaki değişiklikler incelendiğinde açıkça görülmektedir.

Divanını Hüsn-i Mecâzî ve Hüsn-i Hakîkî diye bizzat kendisi ikiye ayırmış ve bunu da divanının ilk beytinde ifade etmiştir:

Muvaffak oldu Nâmî çün iki tertîb-i dîvâna
Biri hüsn-i mecâzîde biri hüsn-i haķîkatde
(HM.K.1/1)

Böyle bir ayrımı yapmakla diğer şairlerden farklı olduğunun idrakinde, aynı zamanda iddiasındadır:

Tertîb-i şi'ire her biri yārān-ı sâbıkuñ
Geldi cihāna çeşme-i dîvāndan el yudı
Nāmî-i Nigdevî de sözün iki bahş idüp
Hüsn-i Mecâz u Hüsn-i Haķîkat didi kodı
(HH.Kt.32)

Bu şekilde bir ayrımı yapmasında müderrislik ve kadılıklardan azledildikten sonra kendisini tamamen tasavvufî hayata vererek bir Nakşibendî tekkesine

²⁵ Agâh Sırrı Levend (1956). *Gazavât-nâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavât-nâmesi*. Ankara: TTK Yay. 117.

²⁶ Agâh Sırrı Levend (1956). *Gazavât-nâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavât-nâmesi*. Ankara: TTK Yay. 118.

kapanmasının etkisi olduğu düşünülebilir. Tasavvufî şahsiyetindeki gelişimin edebî şahsiyetine de yansıdığı gözlenmektedir. Mevcut nüshaların en eskisi olan Y.'den aldığımız

Enīs it maḥrem-i ḥalvet-sarāy-ı üns ü ʿirfāna
Nedīm-i pādişāh-ı taḥt-gāh-ı dīn ü dünyā kııl
(HH.K.7/3)

beyitte “din ve dünya tahtının padişahı olan Hz. Peygamber’e sadece nedim olmayı temenni ederken aynı beytin S1. nüshasındaki en son şeklinde,

Enīs it maḥrem-i ḥalvet-sarāy-ı üns-i vicdāna
Nedīm-i ḥacle-i faḥr-i cihān-ı dīn ü dünyā kııl
(HH.K.7/3)

Hz. Peygamber’in “nedīm-i hacle”si olmak gibi tasavvufî manada daha ileri bir dereceyi istemektedir.

Şiirlerinin son şekillerinde, eski nüshadaki şekillerine göre kelime seçiminde daha bir titizlik, ifadelerde temkin ve tevazu hâli müşahede edilmektedir. Belki de hayatının bu ikinci döneminde kazandığı fikrî ve edebî değişiklik onu, sıradanlıktan kurtarabilmiştir. Onun şahsiyetindeki gelişimin şiir sanatına yansıdığını gösteren en çarpıcı örneklerden ikisi HH.G.37 ve HM.G.180 numaralı gazellerdir. Hakikî-mecazî ayrımı yapılmayan M. ve Y. nüshalarında gazeller eski şekilleyken şair tarafından birtakım değişiklikler yapılarak biri Hüsn-i Hakikî’ye diğeri de Hüsn-i Mecazî’ye alınmıştır²⁷.

Her iki divandaki terminoloji ve üslup farkı hissedilir derecededir. Şahıslar ve tasavvufî terimler indeksi incelendiğinde, HH.’de tasavvufî şahsiyetler dışında herhangi bir kişinin hatta padişahın bile adının zikredilmediği, yine tasavvuf terimlerinden bazılarının sadece HH.’de geçtiği görülür. HH.’de padişah, din ve devlet büyükleri gibi şahıslara sunulan herhangi bir kaside bulunmamaktadır. HM.’de Sultan IV. Murat ve Sultan IV. Mehmet için birer kaside bulunmaktadır. IV. Mehmet’e sunulan

Ḥazret-i zü’l-menn-i ʿālem her ne kim fermān ider
ʿAyn-ı eşyāya dem-ā-dem luḫf ider iḥsān ider

matla’lı HM.K.12 numaralı kaside divanın mevcut en eski nüshası olan Y.’deki başlığından da anlaşılacağı üzere IV. Mehmet’in babası Sultan İbrahim’e de sunulmuştur. Kasidenin 26. beytindeki Mehmet yerine Y. Nüshasında İbrahim ismi geçmektedir. Bu durumun örneklerine divan edebiyatında çokça rastlanır. Nâmî, kaside sunduğu şahısların hemen hemen hepsinden ihsanlar görmüştür.

²⁷ Ahmet Yenikale (2002). *Ahmet Nami Divanı ve İncelemesi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. 209-219.

Şair alfabenin bütün harleriyle gazel yazmıştır. HH.deki gazel sayısı (110), HM.'deki gazel sayısından (403) çok çok az olmasına rağmen yine alfabenin her harfinde en az bir gazel vardır. Bu da şairin her iki divan açısından bir şekil mükemmeliyeti peşinde olduğunu gösteren bir durumdur. “et, eyle, kıl, geç, imiş” gibi temennî, niyaz ve fark ediş bildiren rediflerin HH.'de kullanılması her iki Divan arasındaki üslup farkının göstergelerindendir. Ortak motiflerin varlığı gözardı edilmemekle beraber tasavvuftaki hakikî-mecazî anlayışına da uygun düşen bu ayırımın sun'î olmadığı söylenebilir.

İki divan arasındaki diğer bir fark da, tarih kıt'aları konusundadır. HH.'de hiçbir tarih kıt'ası yer almazken, HM.'de 50 tane tarih kıt'ası bulunmaktadır. Azımsanamayacak olan bu sayı şairin tarih düşürmedeki başarısını ortaya koymaktadır. Mezar taşı kitabesinden bir evin odasının yapımına, sikkenin ıslahından bir dostunun düğününe kadar birçok konuda düşürdüğü tarihler onun sosyal hayatla ne kadar ilgili olduğunu göstermektedir. Ayrıca “mirvaha/yelpaze”, “divit”, “at”, “duhan/tütün”, “kahve”, “han”, “çeşme” vs. için yazdığı kıt'alar da bu düşüncemizi destekler niteliktedir.

Şiirlerinde doğa ve insan sevgisi, sanat eserlerine karşı ince duygular, ılımlı tabiatı hissedilir derecededir. Kendisinden bir doğum olayına, bir mimarî yapıya, tarih düşürmesi talepleri; şiire adım atacak kişilerin kendisinden mahlas ricâ etmeleri; nazîre taleplerine cevaplar vermesi, çevresinde sevilen, sayılan ve şairliği kabul gören bir kişi olduğunun en önemli göstergelerindendir.

TYDK'de “Nakşî tarikatı şeyhlerinden, tabiatı oldukça kuvvetli bir şair olduğu”²⁸ şeklindeki hükmün içerisinde geçmekle beraber kendisinin bir tekke şeyhi olduğuna dair bir bilgiye kaynaklarda rastlamadık. Divan incelendiğinde, şairin Nakşî tarikatına intisabında şüphe yoktur:

Ser ü düşün muṭarraz kıl libās-ı Nakş-bendīden
Ḥayātum dil-nişīn-i meclis-i sa'd-aḥterān eyle
(HH.Tcb.4/I/5)

Muvaffaḫ eyleyüp ādāb-ı tavr-ı Nakş-bendīde
Ḥuzūr-ı zāhir ü bāṭında kıl maḥrem nedīmāne
(HH.K.6/X/4)

Çeker hemīşe gönül şafḥasına nakş-ı İlāh
Kime ki ide nazar pīr-i nakş-bend-i nefes
(HH.G.45/2)

²⁸ Komisyon (1959). *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu*. C.II. İstanbul: MEB Yay. 431.

‘Aķīdem faşşını naķş-ı nigīn-i Naķş-bendīden
Müşerref eyleyüp āsar-ı rüşdüñle müberhen kıl
(HH.G.80/2)

Bununla birlikte Nâmî'nin tarikat şeyhliğine kadar yükselip yükselmediği konusunda divanlarında bir bilgi veya bu konuya ait bir işaret yoktur. Aşğıdaki beyitte kendisini mürşit olarak vasıflandırması ise tekke şeyhi olması gerektiği anlamına gelmez:

Bu rütbeyi taķşīl ide ümmīd odur kim
Nāmī gibi bir mürşide iden teba‘iyyet
(HH.G.14/5)

İslam inancına göre şiir, Kur’an ve sünnetin önüne geçemez. İslamî birer kimliğe sahip olan divan şairleri de genel olarak bu konuya hassasiyet göstermişlerdir.

Her sözde var bir çāşnī Nāmī velī hīç bulmadum
Vaħy-i İlāhīdür meger güft-i peyemberden elez
(HM.G.69/5)

beytindeki ifadesinden de anlaşılacağı gibi Nâmî, şiirle ilgili benzetmelerinde genellikle mutedil davranmış, çağdaşı Nef’î gibi aşırılığa kaçmamıştır.²⁹

Nâmî'nin dikkat çeken bir özelliği de onun ünlü Türk şairlerinden hiçbirisine nazire yazmamış olmasıdır. Hatta birinci derecede önemli şairlerimizin isimleri bile zikredilmez. İsimleri zikredilen şairlerden İsmetî Efendi, şiirinden dolayı değil; yaptırdığı ev için düşürülen tarih kıt’ası ve kazasker oluşu dolayısıyla geçer. Bir de Nâ’ilî, Feyzullah isimli bir oğlunun dünyaya gelişi dolayısıyla (HM.Tar.28) geçer ve yine Nâ’ilî gibi bir üstadın şairliğine değinilmez. Bu tarihin başlığında “bizüm Nâ’ilî” şeklinde samimî bir ifâde kullanılır. (HM.Kt.6) numaralı kıt’ada ise Borlu Nazmî'nin divanını okuduğunu ve beğendiğini ifade etmiştir. Bu durum belki de Nazmî'nin onun hemşehrisi ve dostu olması dolayısıyladır. Aslında bu kıt’ayı yazmakla da kendini yüceltmıştır. Fars şairlerinden Sâib-i Tebrizî'ye olan iltifatı, onun Sebki Hindî üslûbunun en önemli temsilcilerinden olması dolayısıyladır.

Kendi şiiri ve şairliği hakkındaki değerlendirmeleri:

Klâsik edebiyatımızın şairleri her objektif varlığa edebî bir hassasiyetle yaklaştıkları gibi kendi şiirlerine, şiir olgusuna, hatta genel bir ifadeyle sanat ve edebiyata aynı dikkat nazarıyla bakmasını bilmişlerdir. Bu konudaki düşüncelerini doğrudan veya dolaylı olarak şiir diliyle ifade etmişlerdir.³⁰

²⁹ Burada Nefî'nin “sözüm” redifli meşhur kasîdesini hatırlamakta fayda vardır.

³⁰ Muhammet Nur Doğan (2002). *Eski Şiirin Bahçesinde*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.101-102.

Ahmet Nâmî de kendi şiiri konusundaki düşüncelerini, aşağıya matla beytini aldığımız “tab’um” redifli şiirinde ifade etmiştir. Bu, şairin şiir hakkındaki genel fikirlerini de yansıttığı için poetikası sayılabilecek tarzda yazılmış bir şiirdir.

Zerrede âfitâbdur tab’um
Katrede baħr-ı nâbdur tab’um

(HM.K.9/1)

Divanda tevhit ve naatlardan sonra yer alan bu 43 beyitlik fahriye türündeki kasidede şair, görmüş olduğu bir rüyasına dayandığı işaretlerle şahsiyetini ve şairliğini ortaya koymaktadır. Şair, bu kasidede tab’ını (şairlik kabiliyeti, iç alemi, duygu, düşünce ve hayal dünyasının derinlikleri) “zerrede gizlenen güneşe ve katrede gizlenen denize” (1.beyit), “dokuz feleğin damlasının içinde rehin olduğu asılı bir su kabarcığına” (2.beyit), “Kevser şarabının küpüne” (5.beyit), “tevhid ilminin sırrına vakıf nasipli bir ârife” (6.beyit), “lafız ve mananın idrakinden daha yüksek bilinmez bir kitaba” (7.beyit), “ilim menba’ı ve irfan mahzeni hikmetli bir pîre” (8.beyit), “her gamzesinin altında cihanın öldüğü peçesiz bir güzele” (9.beyit), “dünya kavgasının ipliğini kesen hitap kılıcına” (10.beyit), “İbni Sînâ ilminin hikmetlerini bilen ‘akl-ı evvel’ bir çocuğa” (11.beyit), “mana yolunun hızlı binicilerinin ayaklarında eskimiş üzenginin ucuna” (12.beyit), “şeytan gibi davrananların üzerine atılan kayan yıldız okuna” (13.beyit), “iç yüzleri çabuk anlayan hazır cevap bir söze” (14.beyit), “dünya meclisinin kadehine ve şarabına ihtiyacı olmadan körkütük sarhoş olan bir rinde” (16.beyit), “manada sonsuz bir nûra ve surette saf bir kana” (17.beyit), “cihanı süsleyen cilveler gösteren parlak bir aynaya” (19.beyit), “padişah hazinelerini kıskandıran eritilmiş yakut ocağına” (20.beyit), “ay yüzlü güzellerin küpesini kıskandıran inci sadefine” (21.beyit), “ikrar gözü için yüce cennet bahçesine, misk ve anber kokulu topraga” (22.beyit), “görülmemiş serap çölüne” (23.beyit), “divanı görülmemiş bir tarzda kurulmuş yüce makamlı padişaha” (24.beyit), “adil hükümlerinin feyziyle diriltici bir nefese” (26.beyit), “tevhit ülkesinin tahtındaki tevhit nakşına” (27.beyit), “görünüşte bir mehtap olmakla beraber batınî olarak eşsiz bir güneşe” (28.beyit), “uykuda seyreden göze” (29.beyit), “doğruluğun cilve ettiği yere” (32.), “feyiz ve bereket bağışlayan buluta” (33), “bezm-i ezel sakisinin elinden hitap kadehini içen bir insana” (35.beyit), “Hz. Muhammet’in tatlı dudağından akan ağız suyuna” (36.beyit), “ıstırap mayasına” (37.beyit), “yaşlılık döneminde şevkinden genç olan bir kimseye” (38.beyit), “hiç içerisinde hiç, fakat uykuya mahsus bir kıymete” (41.beyit), “varlığın devamlı aksinden dolayı hesapsız âleme” (42.beyit) benzetmiştir.

Poetika konusunda hassasiyet her şairde aynı derecede değildir. Bazı şairler poetikalarını divanlarının mukaddimelerinde nesirle doğrudan ifade ederlerken bazıları da bizzat şiirin içinde ve şiirin konusu olarak işlerler. Mesnevîlerin müstakil bölümlerinde de ele alınan şiir konusu, zaman zaman kasidelerin fahriye kısımlarında veya gazellerin özellikle makta beyitlerinde

işlenir³¹. Ahmet Nâmî'nin kendi şiiri ve dolayısıyla kendisi hakkındaki düşüncelerini yine şiirle ifade ettiği ve nesre çevirileriyle birlikte aşağıya aldığımız beyitler de alındıkları gazellerin makta beyitleridir:

Çāşnî-i Kevseri ehl-i dile işrâb ider
Vādî-i şi'rinde her kim olsa Nāmî-veş ferîd
(HM.G.66/5)

“Şiir vadisinde kim Nâmî gibi üstün olsa gönül ehline Kevser lezzeti tattırır.”

Harf-i lebümüz havşala-tâb-ı büleğâdur
Nāmî gibi bir zerre-i hurşîd-nişestüz
(HM.G.162/5)

“Nâmî gibi güneş (ışığın)da oturan bir zerre (olduğumuz halde) sözlerimiz belagat ehlinin zihinlerini aydınlatır.”

Degüldür şi'r-i Nāmî hâr u hâşâk-i kühen-bestân
Gül-i gülbün-firâz-ı taze-gülzâr-ı tabî'atdûr
(HM.G.134/7)

“Nâmî'nin şiiri, eskimiş çalı çırpmı demeti değildir. Şairlik gül bahçesinin yeni boy atmış gülleridir.”

Hâme-i Nāmî zemîn-i şi'ri gül-hîz eyleyüp
Tâze revnağ virdi nazma nitekim gülzâre gül
(HM.G.266/7)

“Nâmî'nin kalemi şiir zemininde güller yetiştirip gülün gül bahçesine yaptığı gibi o da nazma taze güzellik verdi.”

Şevket-i dârât-ı kişver-gîr-i ma'nî görmeyen
Nāmî dîvânını görsün asker-i eş'âr ile
(HM.G.367/5)

“Mana ülkesini tutan debdebenin heybetini görmeyenler, şiir askerleriyle Nâmî divanını görsünler.”

Elde var iken gevher-i endîşe-i Nāmî
Hvâce dimesün 'azm-i Bedahşân iderin ben
(HM.G.300/7)

“Nâmî'nin düşüncelerinin mücevherleri dururken tüccar, ben Bedahşân'a giderim, demesin.”

³¹ Muhammet Nur Doğan (2002). *Fuzulî'nin Poetikası*. İstanbul: Ötüken Neşriyat. 11.

Kebg-i mazmūn-ı güzīn almağa ʃabʕ-ı Nāmī-ves
Evc-i maʕnādan per açar ʃāhbāz olmağ gerek
(HM.G.251/7)

“Güzide mazmunların kekliğini avlamak için Nāmî'nin ʃairliği gibi mana göğünden kanat açan ʃahin olmak gerekir.”

Nāmî fahriyeleriyle de diğەر divan ʃairlerinden geri kalmaz. Övünme konusunda tavazu göstermez. Zaman zaman kendisini İrani ünlü ʃairlerle de karşılaştırarak onlardan üstün olduğunu iddia eder:

Tāze-nevā-yı ʕÖrfī-i ʃīrāzı itdi pest
Nāmī ʃarīr-i kil-k-i bedāyiʕ-beyānumuz
(HM.G.166/7)

“Ey Nāmî! Sanatlı ifade kalemimizin cızırtısı, Örfī-i ʃirazî'nin taze sesini dindirdi.”

Divan-ı seleften mazmun hırsızlığını da eleştirmiş, ʃiirde mükemmeliyetin ve orijinalliğın peşinden gitmiştir:

ʤ abīʕat midür ol kim eyleyince bir ğazel ĩrād
Bulur mazmūnı dīvān-ı seleften intihāb eyler
(HM.K.11/42)

“Kendinden önceki ʃairlerin divanlarından mazmun bulup alarak/çalarak ğazel söylemek ʃairlik midir?”

ʃiir Okuyucusu Hakkındaki Düşünceleri:

ʃair, Hüsn-i Mecazî adlı divanının başında bir kıt'a ile kendisinin manevî takdimini yaptıktan sonra henüz tevhit ve na'tlara başlamadan önce “Der-Taʕrīf-i Güftār-ı Dīvān ve Tenbīh-i ʃiʕ-r-Ĥʕānān” başlığı altında ğazel şeklinde yazdığı bir ʃiirini koymuştur. Okuyucuya tenbihlerde bulunduğu bu ʃiirinde hem divanının tarifini yapar, hem de okuyucunun önce vezin bilmesi, sonra mananın güzelliğine dikkat etmesi gerektiğini vurgular:

Feth idicek veznini bil evvelā
Andan oğı kâʕide zāhir budur

Diğğat idüp ĥüsn-i meʕāline var
Luğfını gör ʃīve-i nāzır budur
(HM.K.3/5,6)

Ahmet Nāmî, daha divanının başında Fuzulî'nin

“Kalem olsun eli ol katib-i bed-tahrīrin”

mısra'ını hatırlatacak bir şekilde yazıcıların hatalarından ve okuyucuların anlayışsızlığından Allah'a sığınmıştır.

Anuñ imlâ-yı ta'bîrin haţâdan sağlaya Bârî
Hemişe ire dest-i ħoŝ-nüvisâna kitâbetde

Ma'ânîsin mübârek eyleyüp her ta'b-ı mevzûna
Maŝûn ide dağı kec-fehm olanlardan kıra'etde
(HM.K.1/2,3)

Başkalarının kendisi hakkındaki değerlendirmeleri:

Divanının Yapı Kredi nüshasının 1. varlığının a yüzünde kimin olduğunu tespit edemediğimiz takriz tarzında şu manzume bulunmaktadır:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Nâmiyâ divânuñ içre gerçi çoğdur vaşf-ı pāk
Sen de olduñ mı ħađıķat pây-ı pāke gerd ü ħāk
- 2 Yoĥsa esb-i lâfa Yûsuf gibi olduñsa süvār
Âĥiren çâh işiginde bil muķarrer yaķa çāk
- 3 Ĥüsn-i zannum saña bu ki gösterür nazmuñ yûzi
Bir cemâl-i âfitâba bendesin rûy tâb-nāk
- 4 Yemm-i ıŝķa zevrađuñı ŝaluban ğavvâŝ olup
Gevher-i esrâr-ı Ĥađķuñ gencine olduñ melāk

Bu kıt'a, muhtemelen şairin Divanını okuyan aynı zamanda şair olan biri tarafından yazılmıştır. Bu kıt'anın yazarı, beğenisinin yanı sıra teşvik ve temennisini de ifade etmektedir.

Yaşadığı dönemin tezkirecisi Rıza da onu ve şiirlerini “zümre-i tâze-güyândan olup eş'ârı laţif ve bî-bedel ve ķaŝâ'id ü ğazeliyyâtı muĥayyeldür”³² şeklinde nitelendirmektedir. Onun şairliği ve şiiri ile ilgili olarak en son yapılan değerlendirme TYDK'deki “tabiatı oldukça kuvvetli kuvvetli bir şair olup sözlerinin hem ŝairâne, hem de mutasavvıfâne olduğu”³³ şeklindeki ifadelerdir.

Yaptığımız incelemeler ve yeni harflerle ortaya koyduğumuz divan metni, bu değerlendirmelerde isabet edildiğini göstermiştir.

³² Rızâ (1316). *Tezkire-yi Rızâ*. Dersaadet: İkdâm Matbaası: 98.

³³ Komisyon (1959). *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu*. C.II. İstanbul: MEB Yay. 431.

II. DÎVÂNIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

A. Vezin

Şair her iki Divanda toplam 22 çeşit vezin kullanmıştır. Kullandığı vezinlerin bu kadar çeşitli olmasında şiir sayısının fazla olmasının yanısıra bir mükemmeliyet kaygısının da rolü olduğu düşünülebilir. Zira Ahmet Nâmî, kafiye bahsinde de söz konusu edileceği üzere gazellerinde eski alfabenin tüm harflerinde kafiye yaparak şiir yazmıştır.

Türk şiirinde kullanılan aruz bahirleri içerisinde sadece kâmil bahrinde bir vezin kullanmazken, bu konuda istatistikî bilgiler veren eserleri³⁴ taradığımızda bir örneğini bulamadığımız, aruzun hezec bahrinin “Mef’ülü Mefâ’ilün Mefâ’ilün”³⁵ veznini (HM.K.2) numaralı nazım ve (HM.Kt.7) numaralı kıt’ada kullanmıştır.

“Mef’ülü Mefâ’ilün Fe’ülün” veznindeki HM.’deki 332 numaralı gazelin mısralarının son tef’ileleri “fa’lün” şeklinde bitmektedir. “fe’ülün” tef’ilesinin mısra sonlarında “fa’lün” şeklinde kullanılmasına başka bir örnek bulunamamıştır. Bu nedenle metinde veznin yanına bir soru işareti konulmuştur.

Şair, genel olarak aruzu Türkçeye uygulamakta başarılıdır. Bunda, önceki yüzyıllara göre şiir dilinde Arapça ve Farsça kelimelerin daha bir yoğunluk kazanmasının önemli bir rolü vardır. Nâmî’nin vezne verdiği önem ayrı bir yere sahiptir. Divanın baş tarafındaki “Divanın Tarifi ve Okuyucuya Tenbih” başlığı altında gazel şeklinde yazdığı bir şiirinde,

Feth idicek veznini bil evvelâ
Andan oķı ķā’ide zāhir budur
(HM.K.3/5)

diyerek şiir ülkesine vezin kapısından girilmesi gerektiğini söyler. Bunu söylerken de kendi şiirini okumak isteyenlerin vezin bilmesi temennisinde bulunur.

Her iki Divanda da vezinler nazım şekillerine göre dengeli bir dağılım arz etmemektedir. Meselâ, gazel en çok Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün kalıbıyla yazılırken kıt’a Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün, müstezat Mef’ülü

³⁴ Haluk İpekten (1994). *Eski Türk Edebiyatı-Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yay.; Cem Dilçin (1992). *Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yay.; Hakan Taş (2000). *On Altıncı Yüzyıl Divan Şairlerinde Vezin Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; Yakup Şafak (1996) “Fars ve Türk Edebiyatlarındaki Aruz Vezinlerinin Ritmik Yapıları Üzerine Düşünceler”. *Yedi İklim*. X(70): 31-34.

³⁵ Bu vezne Ali Şir Nevâyî’nin *Mîzânü’l-Evzân*, (Kemal Eraslan (hızl.) (1993). *Alişir Nevâyî, Mizânü’l-Evzân*. Ankara: TDK Yay.35.) adlı eseri ile örneği verilmemekle beraber Fuad Köprülü’nün “Aruz” (M. Fuat Köprülü (1941). “Aruz”. *İslam Ansiklopedisi*. C.I. İstanbul: MEB Yay. 642 ve M. Fuat Köprülü (1989). *Edebiyat Araştırmaları I*. İstanbul: Ötüken Yay. 337.) adlı makalesinde rastlanmıştır.

Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün kalıbıyla yazılmıştır. Şairin en çok kullandığı vezinlerin her iki Divandaki kullanım frekansları şu şekilde ortaya çıkmaktadır:

Vezinlerin Her İki Divandaki Kullanım Frekansları

Vezinler	Hüsn-i Mecazî	Hüsn-i Hakikî	
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	152 (1.)	53 (1.)	205
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	91 (2.)	42 (2.)	133
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	53 (3.)	9 (6.)	62
Me'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	49 (4.)	10 (5.)	59
Me'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	47 (5.)	4 (8.)	51
Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	36 (6.)	12 (4.)	48
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	34 (7.)	5 (7.)	41
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün	21 (8.)	16 (3.)	37

Divan şiirinde en çok kullanılan vezinler (Macit, 1996:80) sıralamasında 1. olan Mefâ'ilün (4) kalıbının bu tabloya göre, Nâmî Divanı'nda ikinci sırayı aldığı görülmektedir. Diğer vezinlerin sıralamasında ise önemli bir fark görülmemektedir.

B. Kafiye³⁶

Kafiye, Muallim Naci'nin tarifine göre, hem lafız hem mana yahut yalnız lafız veya yalnız mana itibarıyla farklı oldukları halde mısraların ya da beyitlerin sonlarında veya bunların sonları kabul edilen yerlerde tekrarlanan şeylerin toplamıdır.³⁷

Kafiye harfleri dokuz olup aslolanı revîdir. Revî, kafiyenin son asıl harfi olan veya son asıl harf olmamakla birlikte öyle kabul edilen harftir. Kafiyenin diğer harfleri revîye nispet edilir. Bunlardan tesis, dâhil, ridf ve kayd revîden önce; vasl, hurûc, mezîd, nâire de revîden sonra gelir.

Her iki Divandaki gazellerin, rediflerindeki (redif yoksa kafiyelerindeki) son harflerine³⁸ göre dağılımı şöyledir:

Gazellerin Kafiyelerindeki Son Harflere Göre Dağılımı

Son Harf	HM	HH		Son Harf	HM	HH
elif	23	5		tı	7	1
bâ	11	5		zı	2	1

³⁶ Kafiye konusunda genel olarak şu makaleden faydalanılmıştır: M. A. Yekta Saraç, M. Çiçekler (1998). "Kemalpaşazâde'nin Kafiye Risâlesi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. (XXVIII): 445-477.

³⁷ M. A. Yekta Saraç (1995). *Muallim Naci-Edebiyat Terimleri*. İstanbul: Risale Yay. 72.

³⁸ Buradaki son harften kastımız revî değil, mısra'ın en sonundaki harftir.

te	11	7		‘ayn	4	2
se	5	1		ğayn	4	1
cim	3	1		fe	4	2
hâ	4	1		ķaf	7	7
hı	2	1		kef	19	6
dal	8	2		lam	21	8
zel	3	1		mim	20	6
râ	75	12		nun	26	7
sin	6	4		vav	6	2
şın	13	2		he	45	7
şad	4	1		lâmelif	1	1
zad	3	2		ye	30	7

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere şair, diğer Divan şairleri gibi en çok “ra” harfinde gazel yazmıştır. Bunda bildirme eki (-dur/-dür) ve geniş zaman ekleri(-ar/-er, -ur/-ür)nin “ra” harfiyle bitmesinin tesiri görülmektedir. Nitekim, HM.’deki “ra” harfiyle biten 75 gazelden 65’i; HH.’deki “ra” harfiyle biten 12 gazelden 9’u yukarıda tespit ettiğimiz özelliكتedir.

Tabloda dikkati çeken bir diğer özellik ise, hem HM.’de hem de -hacmi dar olmasına rağmen- HH.’de alfabenin her harfiyle gazel yazılmış olmasıdır. Binlerce şairimiz içinde bu özelliğe sahip bir divan tertip eden, parmakla sayılacak kadar azdır. Bu da şairimizin Divanın tertibinden başlayarak nazım şekilleri, vezin ve redifle aradığı mükemmeliyetin bir halkasını oluşturmaktadır.

C. Nazım Şekilleri

Divan, hacim olarak 10.067 mısra’ veya 5.033 beyittir. Bu rakamlara nazım şeklinin gerektirdiği mütekerrir beyit veya mısralar ve Farsça 5 müfred dahildir. Farsça Divançe, bu rakamların dışındadır.

Şair, klâsik nazım şekillerine genel olarak uymakla beraber iki yerde bu klâsik çizginin dışına çıkmıştır. Bunlardan ilki (HH.K.6) numaralı 18 bendden oluşan ve her bendde esmâülhüsûnâdan bir ismin işlendiği terkîb-i benddir. Bunda klâsik terkîb-i bend formundan farklı olan şey, bendlerin ilk beyitlerinin musarra’ (kendi arasında kafiyeli) olmamasıdır.

İkinci tasarruf ise HH.’deki 4. İlahînin şeklindedir. 6 bendlik bu İlahînin ilk iki bendi 4 mısra’lı, son 4 bendi de 6 mısra’lıdır. Ayrıca her bendin son üç mısra’ı mütekerrirdir. Şair, bunlar dışında klâsik nazım şekillerinde herhangi bir tasarrufa gitmemiştir.

1. Kasîde

Kafiye düzeni aa-ba-ca ... (gazelle aynı) şeklinde olup beyit sayısı (alt ve üst limitleri kesin olmamakla beraber) 15 ila 99 arasında değişen ve bir varlığı belirli bir form içerisinde (genellikle) övmek maksadıyla yazılan şiirlerdir.

HM.'de 22 tane kaside bulunmaktadır. Bunlar yazılma maksatları ve diğer özellikleri ile birlikte sırasıyla aşağıya çıkarılmıştır.

1. (HM.K.8) “hakîkat” redifli 64 beyitlik bu kasidenin türü naattır. Hz. Muhammed birçok yönleriyle övülmekle beraber “be-lehçe-i pâk-i û”, “be-nefs-i münevver-i û”, “be-rûh-ı mutahhar-ı û” gibi başlıklar altında bazı özellikleri daha çok övülmüştür.
2. (HM.K.9) “tab‘um” redifli 43 beyitlik bu kaside bir tür fahriyedir. Aynı zamanda şairin poetikasını da yansıtır. “hum-ı Kevser-şarâb”, “ûğ-i faslu’l-hitâb”, “bir bilinmez kitâb”, “pîr-i hikmet nisâb”, “tufl-ı ümmü’l-kitâb”, “nutk-ı hâzır-cevâb”, “tarz-ı nâdîde”, “dem-i ihyâ-itâb”, “dîde-i seyr-i hâb”, “cilve-gâh-ı savâb”, “feyz-bahşâ sehâb”, “cür’a-nûş-ı hitâb”, mâye-i ızturâb”, “âlem-i bî-hisâb” gibi övgü kalıplarıyla kendi şairliğini övmüştür.
3. (HM.K.11) “eyler” redifli 53 beyitlik bu kaside Sultan IV. Murat’a sunulmuştur. Başlığından da anlaşıldığı üzere IV. Murat’ın Bağdad ve Revan seferinden sonra kaleme alınan bu şiirde padişahın kahramanlıkları ve üstün vasıfları dile getirilmiştir.
4. (HM.K.12) “ider” redifli 61 beyitlik bu kasîde Sultan IV. Mehmet’e sunulmuştur. Bu kasidede IV. Mehmet, “cân-ı cihân-ı dîn ü devlet”, “lutf-ı Hudâ”, “dâdâr-ı taht-ı âlem-i emn ü amân”, “pâdişâh-ı bahr u ber”, “zıll-i Hak”, şâhenşeh-i taht-ı hümâyûn-pâye”, “dâver-i âlî-nijâd”, yâver-i şer’-i mübîn”, “mâye-dâr-ı ma’dilet”, “hurşîd-i bürc-i saltanat”, “mazhar-ı eltâf-ı Hak”, “hâfız-ı dîn ü düvel” gibi sıfatlarla övülmüştür.
5. (HM.K.13) “fazıl” redifli 44 beyitlik bu kaside Sultan İbrahim ve Sultan IV. Mehmet devirlerinde şeyhülislamlık yapan Ebu’s-Su’ûd-zâde Saîd’e sunulmuştur. Ebu’s-Su’ûd-zâde kendisine İçel’de medrese müderrisliği ihsan etmiştir.
6. (HM.K.16) “kemâl” redifli 44 beyitlik bu kaside yine şaire medrese müderrisliği ihsan eden Mahmut Efendi’ye sunulmuştur.
7. (HM.K.17) “olur giderek” redifli 23 beyitlik bu kaside Abdü’l-Azîz Efendi’ye sunulmuştur.
8. (HM.K.18) “ma’rifet” redifli 39 beyitlik bu kaside Sultan İbrahim zamanında şeyhülislam olan Mu’îd Ahmet Efendi’ye sunulmuştur.
9. (HM.K.19) 41 beyitlik bu kaside şaire kadılık ihsan eden ve IV. Mehmet döneminde şeyhülislam olan Bolulu Mustafa Efendi’ye sunulmuştur.

10. (HM.K.20) “kerem” redifli 13 beyitlik bu kaside Abdullah Efendi’ye sunulmuştur.
11. (HM.K.21) “vaaddür” redifli 9 beyitlik müzeyyel bir gazel olduğu izlenimi veren bu kaside Ebu’s-Suûd-zâde’ye sunulmuştur.
12. (HM.K.22) 66 beyitlik bu kaside hem Sultan IV. Murat hem de Sultan İbrahim devirlerinde sadrazamlık yapan Kara Mustafa Paşa’ya sunulmuştur.
13. (HM.K.23) 20 beyitlik bu kaside IV. Murat devri sadrazamlarından Tayyar Mehmet Paşa’ya sunulmuştur.
14. (HM.K.24) 42 beyitlik bu kaside IV. Murat devri vezirlerinden Kenan Paşa’ya sunulmuştur.
15. (HM.K.25) 51 beyitlik bu kaside Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa’ya sunulmuştur.
16. (HM.K.26) 41 beyitlik bu kaside de Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa’ya sunulmuştur.
17. (HM.K.27) 50 beyitlik bu kaside IV. Mehmet dönemi sadrazamlarından Murat Paşa’ya sunulmuştur.
18. (HM.K.28) “dil” redifli 19 beyitlik bu kaside de Sadrazam Murat Paşa’ya sunulmuştur. Ayrıca başlıkta Murat Paşa’nın bir gazeline müzeyyel nazire olduğu ifade edilmiştir. Murat Paşa’nın gazeline yapılan nazire HM.’deki 273. gazeldir.
19. (HM.K.29) 23 beyitlik bu kaside sadrazamın oğluna sunulmuştur.
20. (HM.K.30) 27 beyitlik bu kaside sadrazama sunulmuştur.
21. (HM.K.31) 14 beyitlik bu kaside Tırhala Beyi Hasan Bey’e sunulmuştur.
22. (HM.K.32) 14 beyitlik bu kaside Turhan Bey evladından Ömer Paşa’nın bir gazeline nazire yoluyla yazılmış müzeyyel bir gazeldir.

HM.’deki 22 kaside toplam 801 beyittir.

HH.’de 5 tane kaside bulunmaktadır. Burada dikkati çeken husus, Hz. Muhammed haricindeki şahıslar hakkında yazılmış olan şiirlerin buraya alınmamış olmasıdır. Zaten şairin, Divanını sonradan Hüsn-i Mecâzî ve Hüsn-i Hakîkî diye ayırmasının sebeplerinden birisi de budur.

1. (HH.K.11) 45 beyitlik bu kaside Kabe’nin övgüsüne yazılmıştır.
2. (HH.K.13) 23 beyirlik bu kasidede şair, Hz. Muhammed’i rüyasında gördüğünü çeşitli başlıklar altında aşama aşama ifade etmiştir.
3. (HH.K.14) 41 beyitlik bu kasidede şair, yine Hz. Muhammed’i rüyasında gördüğünü anlatmaktadır. Bu ve önceki kasideden anlaşıldığına göre Nâmî, seyr ü sülûkünü rüyasında gerçekleştirdiği izlenimi vermektedir.

4. (HH.K.16) 18 beyitlik bu kasidede şair yine rüyasındaki sülûkü ve kendisine rüyasında ilahî aşk şarabını sunan pîrin de Hz. Muhammed olduğunu ifade etmektedir.
5. (HH.K.17) “ider” redifli 17 beyitlik bu kasidede ilahî kudretin vasıfları anlatılmaktadır.

HH.’deki 5 kaside toplam 144 beyittir. Bu durumda kasideler toplamı 945 beyit tutmaktadır.

2. Gazel

Kafiye şeması aa-ba-ca... olan ve beyit sayısı (kesin olmamakla ve istisnaları olmakla birlikte) 5 ila 11 arasında değişen bir nazım şeklidir. Divanlarda kafiyelerinin son harflerine göre alfabetik dizilen gazeller, şairlerin hünerlerini en çok sergiledikleri şiirlerdir. Divan şairleri hemen hemen her konuda gazel yazmışlardır veya daha temkinli bir ifade ile hemen hemen her konuya gazellerde değinmişlerdir, denilebilir.

Gazellerin beyit sayılarına göre dağılımlarına bakıldığı zaman şairin en çok 7, daha sonra 5 beyitli gazel yazmayı tercih ettiği görülmektedir. Yine bu tabloya göre HM.’deki 403 gazel, 2439 beyte; HH.’deki 110 gazel, 658 beyte karşılık gelmektedir. Toplam 513 gazel, 3097 beyit tutmaktadır.

Kelime veya kelime grubu hâlindeki rediflerin, gazellerde konu bütünlüğünün sağlanmasında önemli rolü vardır. HM.’deki “şu’ledür” redifli 103. gazel böyle bir özelliğe sahiptir ve yek-âhenk bir gazeldir. Yine “ümid” redifli HM.G.62, “nedür bilmezüz” redifli HM.G.177 numaralı gazeller de yek-âhenk gazellerdir.

HH.G.34, HH.G.87, HH.G.98 numaralı gazeller musammat gazellerdir. Bu gazeller, mısra’ları tef’ileler itibarıyla, birbirleriyle kafiyeli iki eşit parçaya bölünebilen gazellerdir. Musammat gazellerde, lafızlar mana ile itilaf ettikleri zaman diğer gazellere nazaran daha belîğ olurlar.

Şairin gazele düşkünlüğü, kasîdelerin tegazzül bölümlerinde de dikkati çekmektedir. Şair, genellikle uzun kasidelerinde tegazzül yapmıştır. (HM.K.11) numaralı kasidenin 44-48 beyitlerine tekabül eden tegazzülün geleceği,

Dil-i pür-feyḫ-i endîşe o dildür kim murâd itse
Yazar ser-hâmeden bir böyle şîr-i müstetâb eyler

beytiyle haber verilir. (HM.K.12/42-48)) numaralı kasidenin tegazzülüne de,

Ṭ abḥuma virdi o deñlü neşve rāḥ-ı zikri kim
Bu maḥalde tarz-ı tâze bir ḡazel cūşân ider

beytiyle işaret edilir. Yine (HM.K.25) numaralı kasidenin 32-36, (HM.K.27)’nin 41-45 beyitleri bu kasidelerin tegazzül bölümleridir.

3. Müstezat

Uzun dizelerinin şekli gazelle aynı olup, her uzun dizeden sonra vezninin ilk ve son tef'ilesi miktarı kısa dizesi bulunan bir nazım şeklidir.

HM.'deki 2 müstezattan biri (HM.K.5) tevhit, diğeri (HM.K.6) naattır. Her iki müstezad da 5'er beyitlidir.

4. Kıt'a

Beyitlerinin sadece ikinci mısraları birbirleriyle kafiyeli, en az 2 beyitten oluşan bir nazım şeklidir.

HM.'deki 79 kıt'anın 49'unu tarihler oluşturmaktadır. Bu 49 tarih toplam 182 beyit tutarındadır. Bu tarih kıt'alarından köşeli parantez içine aldığımız 50.si Divan'ın hiçbir nüshasında yer almamaktadır. Metne dahil edilen bu kıt'a, Niğde'deki Hacı Dursun (Afife Hanım) Mescidi'nin tamir kitabesinden alınmıştır.³⁹ Mescidin tamir tarihinden ve kıt'adaki mahlastan, aynı Nâmî olabileceği kanaatine varılmıştır. Kıt'alardan 2'si mu'ammâdır. 21 tanesi "Mukattaât" başlığı altında verilmiş -birçoğunun ne için yazıldığı başlığından anlaşılan- kıt'alardır. Diğeri 6 tanesi ise HM.K.1, 4, 7, 14, 15 numaralı şiirler ve gazellerin başındaki kıt'adır. HM.'deki kıt'aların toplamı 241 beyittir.

HH.'de münâcât, niyaz ve temennîlerden oluşan dinî konulu 41 tane kıt'a bulunmaktadır. Bunların 32 tanesi "Mukattaât" başlığı altında verilmiştir. Diğeri ise HH.K.1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 12 ve 15 numaralı şiirlerdir. HH.'deki kıt'aların toplamı 101 beyittir.

5. Nazım

Genellikle 1, 2 ve 4. mısraları, bazen bütün mısraları birbiriyle kafiyeli olan ve 2 beyit veya 4 mısradan oluşan küçük bir nazım şeklidir.

(HM.K.2) numaralı 1. nazım, Divan'ın baş tarafında şairin kendisinin manevî takdimini yaptığı şiirdir.

(HH.K.10) numaralı 2. nazım ise münâcât türünde yazılmıştır.

6. Rubâ'î

Kendine has vezinleri bulunan 4 mısralık küçük bir nazım şeklidir. Divanda (HM.Kt.13) numaralı 1 tane rubâî bulunmaktadır. Tek olduğu için ayrı bir başlık altında düzenlenmemiş ve Divan'daki yerinde bırakılmıştır.

7. Murabba

Her bendi dörder mısradan meydana gelen ve her bendin ilk üç mısra'ı kendi arasında, bendlerin dördüncü mısra'ları birbirleriyle kafiyeli veya mütekerrir olan manzumelerdir. HH.'de 4 tane murabba' bulunmaktadır. Bunlardan ilki Divan'ın baş tarafında (HH.K.4) numaralı "Hû" isminin tarifinin yapıldığı tevhit türündeki 5 bendlik müzdevic murabba'dır. Diğeri 3'ü ilahî türünde olup mütekerrir murabba'dır. Divanda Tarz-ı İlahî başlığı altında verilmiştir. Bu ilâhîlerden ilk ikisi 5, üçüncüsü 7 benddir.

³⁹ Halit Çal (2000). *Niğde Şehrindeki Ahşap Tavanlı Camiler ve Mescitler*. Ankara: KB Yay. 11.

8. Tahmis

Daha önce yazılmış bir gazelin her beytini matlada her iki mısra'ıyla, diğerlerinde sadece 1. mısra'ıyla kafiyeli olmak üzere beş mısra'a çıkarmaktır. HM.'deki 7 tahmisten ilk ikisi şairin kendi gazelini, 3.sü Nadirî-zâde Safvetî'nin gazelini, 4.sü Süheylî'nin gazelini, 5 ve 6.sı Alî Bey'in gazelini, 7.si ise Sultan IV. Mehmet'in gazelini tahmistir. İlk iki tahmis 7, diğerleri 5'er bendliktir.

HH.'deki 2 tahmis, gazellerden hemen önce yer almaktadır. Bu tahmislerin her ikisi de Divanların ayırımına uygun olarak tevhit türünde yazılmıştır. Bu tahmisler 5'er bendlik olup şairin kendi gazellerinin tahmisidir.

9. Müseddes

HH.'de biri tahmislerden hemen önce 5 bendlik, diğeri de 4. İlahînin son dört bendi olmak üzere 2 tane müseddes bulunmaktadır. Bu müseddeslerden ilki seher vaktinin faziletleri tasavvufî bir üslûpla, ikincisi de yine ilahî tarzında yazılmıştır. İlahî türünde yazılan müseddesin bendlerinin son üç mısra'ları mütekerrirdir.

10. Terkîb-i Bend

HH.'deki 2 terkîb-i bendden ilki münâcât türünde yazılmış ve her bendi 6 beyit olmak üzere, 18 bendden oluşan (HH.K.6) numaralı şiiirdir. Bendlerin ilk beyitlerinin musarra' olmaması dikkat çekicidir. Her bendde esmâülhüsna'dan bir isim olmak üzere Allâh'ın 18 ismi zikredilmiş ve işlenmiştir.

İkincisi, (HH.K.9) numaralı şiiir olup her bendi 6 beyitten oluşmak üzere 9 bendden meydana gelmiştir. Bu terkîb-i bendde de nefsi aşâğılama ve pişmanlık duygusu tasavvufî bir tarzda işlenmiştir.

11. Tercî'-i Bend

HH.'de 4 tane tercî-i bend bulunmaktadır. Bunların ilki "Tercî' Der-Taşfiye-i Âyine-i Dil ve Terbiye-i Şüret-i Âb u Gil ve Tenbîh-i 'Arif" başlıklı, her bendi 8 beyitten oluşmak üzere 9 bendden oluşan ve

Kalbi tevhibe vir şafâ eyle
T arh-ı efkâr-ı mäsivâ eyle

tercî-hânesiyle kurulmuş tasavvufî bir şiiirdir. Bendlerin hepsinde muhtevayı yansıtan ayrı başlıkların bulunması da dikkat çekici bir özelliktir. 2.si "Der-Teessüf-Horden-i Erbâb-i Yakîn ve Netîce-i Hevâ-yı Sivâ" başlıklı,

Yeter itdüñ hevâ-yı câh yeter
Zindegânî-i bün-i çâh yeter

tercî-hâneli ve her bendi 9 beyitten oluşmak üzere 5 bendden meydana gelmiştir.. Bu tercî-i bend de nefsin sorgulandığı ve pişmanlıkların dile getirildiği tasavvufî bir şiiirdir.

3.sü, "Der-Ta'rîf-i Rütbe-i Âdem ve Tavşîf-i İnsân-ı Mükerrerem Der-Hilkat-i Bende" başlıklı, tercî-hânesi

Cümle yem-i vahdete ğarķ olmuşuz
Teşne-leb-i sâhil-i fark olmuşuz

beyti olan ve her bendi 10 beyitten oluşmak üzere 7 bendlik tasavvufî bir şiirdir.
4.sü münâcât türünde yazılmış ve

Muşaşsal bu za'ife maĥz-ı luşf-ı bî-kerân eyle
Dil-i nâçizümi ıřķuñla yâ Rab kâmrân eyle

tercî-hânesiyle, her bendi 9 beyitten oluşmak üzere 5 bendden meydana gelmiştir.

12. Müfred

HM.'deki 19 müfredden 5'i mu'ammâ, 1'i lügaz, 7'si mahlaslar için söylenen Farsça beyitler ve 5 tanesi de "Müfredler" bařlıĝı altında Türkçe musarra' beyitlerden oluşmaktadır.

13. Mesnevî

HM.'de mesnevî nazım şekliyle yazılmış tek şiir "Merâm-ı Da'vet-i Mahdûm-ı İzzetî" bařlıĝı altında yazılmış (HM.K.3) numaralı 9 beyitlik manzumedir.

HH.'deki mesnevilerin 2'si de münâcât türünde yazılmıştır. Yalvarma, yakarma ve pişmanlıkların dile getirildiĝi bu mesnevilerden ilki 32, ikincisi 7 beyittir. Divanda kıt'alardan önce yer almaktadır.

Nüshaların Tanıtılması

Niğdeli Ahmet Nâmî Dîvânî'nin İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu'nda 3 nüshası bulunmaktadır. Yaptığımız araştırmalar sonucunda Yurtdışı kütüphanelerinin kataloglarında herhangi bir nüshasını bulamadık; ancak Türkiye kütüphanelerinde 3 farklı nüshasını daha tespit ettik. Böylece nüsha sayısı 6'ya çıkmış oldu.

Metnin kurulmasında şairin okuyup düzelttiği kaydını bulunduran S1. nüshası esas alınmakla birlikte diğer nüshaların farkları da büyük bir titizlikle belirtilmiştir. Çünkü diğer nüshalar, şairin edebî kişiliğindeki gelişmenin takip edilmesinde somut deliller bulundurmaktadırlar.

TYDK'de yer almayan nüshalardan M. ve Y. nüshaları şairin edebî şahsiyetinin gelişimini aksettirmesi ve psikolojisine ışık tutması bakımından son derece önemlidir. Bunu divan metninin aparatlarındaki nüsha farkları da göstermektedir. Şiirlerdeki kelime, hatta beyit farklarının ötesinde şairin şiir anlayışında köklü değişiklikler olmuştur. Şair sonradan şiirlerini farklı bakış açılarıyla iki kısma ayırmıştır. Birine Hüsn-i Meczâî, diğerine de Hüsn-i Hakikî adını vererek iki ayrı divan tertip etmiştir. Eğer bu eski nüshalar tespit edilmemiş olsaydı şairin şiirlerinin ilk çıkışının Hüsn-i Hakikî ve Hüsn-i Meczâî şeklinde olduğu zannedilebilirdi.

1

(S1.)- Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Ef., 3686

Cilt: Kahverengi meşin

Kağıt: Aharlı abâdî taklidi

Yaprak: 171

Ebad: 200x124

Yazı: Rik'a gibi, başlıklar kırmızı

Satır sayısı: 17

Müstensihi: Niğdeli Süleyman b. Kâsım Ağa

Baş: Ey taqvâ-güzîni-i meclis-i sâmi
V'ey rind-i harâb-ı cür'a-i câmi

Sonu: Hâşe li'llâh ki bed koned İzid
Bed koned bende Hağ koned yârî

Münderecat:

Hüsn-i Meczâî: Müstezad şeklinde 1 tevhit ve 1 na't, kaside şeklinde 1 na't, 3 tanesi kenarda 20 kaside, 7 tahmis, 2 müzeyyel gazel, 2 mesnevi, 44 tanesi kenarda 401 gazel, 27 kıt'a, 5 müfred, 6 muammâ, 1 lügaz, 45 tarih.

Hüsn-i Hakikî: 1'i kıt'a, 1'i murabba, 1'i kaside şeklinde 3 tevhid; Esmâ-i Hüsnâ'dan bazıları ile ilgili 17 tane manzume, terkîb-i bend şeklinde 1 münâcât, Ka'be vâfında 1 kaside, kaside şeklinde 3 na't, 4 terci'-i bend, 1 müseddes, 2 tahmis, 108 gazel, mesnevi şeklinde 1 münâcât, yedi beyitlik 1 mesnevi, murabba şeklinde 4 İlahî, 41 kıt'a.

Farsça Dîvânçe: Tevhide dair 2 kaside, 38 gazel, 13 kıt'a ve rubaî .

Diğer özellikler: Bu nüsha Hüsn-i Mecazî ve Hüsn-i Hakikî divanları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Ayrıca şairin Farsça divançesini de ihtiva etmektedir. Şairin sağlığında bu nüshayı okuyarak tashih ettiği 2b'deki kıt'anın sonundaki "nażamahū ve aşlahahu'l-faķır Aħmed Nāmī en-Nigdevī" kaydından anlaşılmaktadır. Hüsn-i Hakikî'deki 109. gazel hariç mevcut bütün şiirlerini ihtiva etmektedir. Şairin sağlığında tertip edilen divan nüshalarının en hacimli si aynı zamanda en olgunu sayılabilecek olan bu nüshada müstensih hatası çok azdır.

2

(Ü.)- İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T. 770

Cilt: Kahverengi yumuşak meşin

Kağıt: Kaba Avrupa

Yaprak: 170

Ebad: 219x127

Yazı: ta'lik

Satır sayısı: 17

İstinsah tarihi: H.1066/M.1656

Başı: Ey taķvā-güzīn-i meclis-i sāmī
V'ey rind-i ħarāb-ı cür'a-i cāmī

Sonu: Bī-vücūd-ı vücūd ħalka be-güş
Bende-i Naķş-bendiyān Nāmī

Münderecat:

Hüsn-i Mecazî: Müstezad şeklinde 1 tevhid ve 1 na't, kaside şeklinde 1 na't, 2'si kenarda 19 kaside, 7 tahmis, 2 müzeyyel gazel, 2 mesnevi, 1'i kenarda 358 gazel, 18 kıt'a, 5 müfred, 6 muamma, 1 lügaz, 36 tarih.

Hüsn-i Hakikî: 1'i kıt'a, 1'i murabba, 1'i kaside şeklinde 3 tevhid; Esmâ-i Hüsnâ'dan bazıları ile ilgili 17 tane manzume, terkîb-i bend şeklinde 1 münâcât, Ka'be vâfında 1 kaside, kaside şeklinde 3 na't, 4 terci'-i bend, 1 müseddes, 2 tahmis, 91 gazel, mesnevi şeklinde 1 münâcât, yedi beyitlik 1 mesnevi, murabba şeklinde 4 İlahî, 37 kıt'a.

Farsça Dîvânçe: 5 münâcât, 1 tevhid, 1 hasbihâl, 33 gazel, 3 rubaî, 5 kıt'a.

Diğer özellikler: Bu nüsha da Hüsn-i Hakikî ve Hüsn-i Meczâî başlıklarını taşıyan iki kısma ayrılmıştır. Ayrıca son kısımda şairin Farsça divançesini de ihtiva etmektedir. S1 nüshasından istinsah edildiği anlaşılmaktadır. Ancak bu nüshaya şairin S1 üzerinde yaptığı düzeltmeler ve kenarlardaki 40 tan fazla şiir, ilave edilmemiştir.

3

(S2.)- Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Ef., 3519/3

Cilt: Arkası meşin, üstü bez kaplı

Kağıt: Avrupa

Yaprak: 64 (79b-143b)

Ebad: 203x129

Yazı: Ta'lik

İstinsah tarihi: H.1179—M.1765/66

Müstensihi: Seyyid Yahya

Baş: Ey cenâb-ı hazretüñ derkinde hayrândur hured
V'ey kıbâb-ı 'izzetüñ vaşında yoğ nuḡka mecâl

Sonu: Hâşe li'llâh ki bed koned İzid
Bed koned bende Hâḡ koned yârî

Münderecat:

Hüsn-i Hakikî'ye ait 1'i kıt'a, 1'i kaside şeklinde 2 tevhid; Esmâ-i Hüsnâ'dan bazıları ile ilgili 17 tane manzume, terkîb-i bend şeklinde 1 münâcât, Ka'be vâşında 1 kaside, kaside şeklinde 3 na't, 4 terci'-i bend, 1 müseddes, 2 tahmis, 108 gazel, mesnevi şeklinde 1 münâcât, yedi beyitlik 1 mesnevi, murabba şeklinde 4 İlahî, 39 kıt'a.

Farsça Dîvânçe: 1 kaside, 43 gazel, 13 kıt'a ve 1 rubâî.

Satır sayısı: muhtelif

Diğer özellikler: 1-4. yapraklarda Sezâyî Divanı, 75-78. yapraklarda Rızâyî'nin Hurûc-ı Mehdî'ye dair 70 beyitlik bir manzumesi, 144-146. yapraklarda İskenderiyeli Derviş Kanber'in 97 beyitlik bir na'tı yazıdır.

Bu nüshanın 79b-143b varakları arasında Nâmî Divanı bulunmaktadır. Sadece Hüsn-i Hakikî'deki şiirleri ve Farsça şiirlerini ihtiva etmektedir.

4

(M.)- Millî Kütüphane, Yz. A.538

Cilt: Sırtı meşin, ebru kağıt kaplı

Kağıt: Sarı, esmer, fıstıki yerli

Yaprak: 81

Ebad: 218x115(180x85)mm

Yazı: ta'lik

Satır sayısı: 15

Başı: Nağş-ı hüsn-i 'āleme meyl itmek Nāmī gibi
Dest-i gerdūn-ı sitem-gerden girībān almadur

Sonu: Cām-ı vişāli nūş ider elbette ehl-i dil
Ey şūfī sen de irmege ol bezme öl diril

Münderecatı: 273 gazel, 28 tarih, kaside şeklinde 1 tevhit, mesnevi şeklinde 1 münâcât, 1 terci-i bend, murabba şeklinde 2 ilahi, 29 kıt'a. Ayrıca 70b-82a varakları arasında şairin Farsça şiirleri bulunmaktadır.

Diğer özellikler: Halk Bilimi araştırmacısı Cahit Öztelli'den satın alınan bu nüshanın baştan gazellerin "ı" harfinin sonlarına kadar olan kısmı kopmuştur. 53b-54a varaklarında nisan yağmurları ile ilgili Arapça mensur bir parça bulunmaktadır. Ayrıca nüshanın sonunda şairin Farsça şiirleri bulunmaktadır. Bu nüsha tertip edildiği sırada şair henüz divanını Hüsn-i Hakikî ve Hüsn-i Mecazî olarak ikiye ayırmamıştır. Bu nüsha hem şiirlerin eski şekillerini bulundurması hem de şairin edebi kişiliğinin ve anlayışının gelişimini aksettirmesi bakımından önemlidir.

5

(Y.)-Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, 755

Yaprak: 82

Yazı: Ta'lik

Cilt: Sırtı borda meşin, üstü siyah bez (Sonradan cilt ve sayfa tamiri görmüştür.)

Kâğıt: Âharlı nohudî

Eb'ad: 212x134 (177x95) mm

Satır Sayısı: 17

Başı: Nāṭıq-ı mecmū'a-i ḥāṭır budur
Ḥāşıl-ı mecmū'-ı ḥavāṭır budur

Sonu: Gülistān-ı leṭāfet gönçesidür açılır gūyā
Tebessümle gelince nuṭka Nāmī la'l-i cānāne

Münderecatı: 16 kaside, 173 gazel, birisi tarih 36 kıt'a, 2 terkîb-i bend, 2 terci-i bend, 2 tahmis, 1 müseddes, ilahî türünde 2 murabba, müfred şeklinde 6 muamma, 1 mesnevî, 1 nazım.

Diğer Özellikleri: Cavit Baysun tarafından bağışlanan bu nüsha Hüsn-i Hakikî ve Hüsn-i Mecazî diye ikiye ayrılmamıştır. 2a'da yazmanın Muhammed

Nureddin Paşa bin Vezir Ragıb Paşaya ait olduğuna dair bir mühür ve Reşid Paşa-zâde Mehmed Nuri'ye ait başka bir mühür vardır.

2b'den 9a'nın yarısına kadar Farsça şiirleri vardır. Farsça gazellerinin bazıları ihtira', bazıları Örfî-i Şirazî, Hafız-ı Şirazî, Enverî, Şâhî, Feyzî-i Hindî gibi İranlı ünlü şairlerin şiirlerine yapılan nazirelerden oluşmaktadır.

İstinsah itibarıyla mevcut nüshaların en eskisi olması değerini daha da artırmaktadır.

6

(E.) Atatürk Üniversitesi, Seyfettin Özege Kısmı, A. Sırrı Levend Koleksiyonu, 570

Cilt: Vişne çürüğü meşin, zencirekli, ön kapağın iç kısmı ebrulu kağıt yapıştırma

Kağıt: Kirli sarı kağıt

Yaprak: 12

Eb'ad: 210x145 (165x80) mm

Yazı: Nesih

Satır Sayısı: 17

Başı: Kemâl-i luṭfuñ işbât eyle yâ Rab
Ḳabûl-i 'arz-ı ḥâcât eyle yâ Rab

Sonu: İlahî sen o Ḥallâḳ-ı cihân-ı cism ü cânsın kim
Nuḳûş-ı 'âlemi ketm-i 'ademden itmege inşâ

Diğer Özellikleri: Dîvân-ı Mağribî ile birlikte. Bu nüshada Şeyh İbrahim müntehabâtı da yer almaktadır.

Hüsn-i Hakikî'den çok az bir kısmı içine almaktadır.

Transkripsiyon Sistemi

Tenkitli metnin hazırlanmasında genel olarak ilmî eserlerin transkripsiyonunda uygulanagelen kurallar takip edilmiştir. Bunlar, maddeler halinde şöylece sıralanabilir:

1. Tenkitli metinde kullanılan transkripsiyon harfleri şunlardır.

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (i)	a, e, i, i, u, ü	ض	z, đ
ء	□	ط	t
ب	b	ظ	z
پ	p	ع	□
ت	t	غ	ğ
ث	□	ف	f
ج	c	ق	k
چ	ç	ك	k, g, ğ
ح	h	گ	η
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v (o, ö, u, ü, ū)
ز	z	ه	h (a, e)
ژ	j	ی	y (i, i, □)
س	s	لا	lā
ش	ş		

2. Farsça vâv-ı ma'dûleler (v) işaretiyle gösterilmiştir.

3. Farsça birleşik isim ve sıfatlar arasına kısa çizgi (-) konulmuş, yine Farsça ön ekler eklendiği kelimedden kısa çizgi ile ayrılmış, Farsça son ekler bitişik yazılmıştır.

4. Metinde geçen özel isimler ve mısraların ilk harfleri büyük harfle başlatılmıştır. Özel isimlerden sonra gelen ekler -hemze işareti (°) ile karışmayacak şekilde -kesme (') ile ayrılmıştır.

5. Metinde her şiire bir numara verilmiştir. Aparatlarda parantez içine alınan bu numaralardan sonra, bu numaranın ait olduğu şiirin ilk beytinin hangi nüshanın kaçınıcı varağından başladığı gösterilmiştir. Ayrıca uzun manzumelerde bentlerin ilk beyitlerinin başladığı varak numaraları da verilmiştir. Şiirin kenarda olduğunu belirtmek için varak numarasından sonra bir -k imi konulmuştur.

6. Nüsha farkları aparatlarda gösterilmiştir. Aynı mısradaki farklar (/) işareti ile, mısralar (//) işareti ile ayrılmıştır. Mısra bütünüyle farklı ise, beyit numarasından sonra 1. mısra için (a), 2. mısra için (b) işareti kullanılarak mısranın bütünüyle tekrarlanmasından kaçınılmıştır.

7. Metinde tamir edilen kısımlar [] içine alınmıştır.

8. Metinde geçen iktibaslar transkripsiyon harfleriyle verilmiştir. Ayrıca geçtikleri yere bir açıklama dipnotu düşölerek aparatlarda mealleri verilmiş ve kaynakları gösterilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdülkadiroğlu, Abdülkerim (hızl.) (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-Âsâr li-zeyli Zübdetü'l-eş'âr*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yay.
- Akün, Ömer Faruk (1994). "Divan Edebiyatı". *İslam Ansiklopedisi*. C. IX. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 389-427
- Altun, Kudret (hızl.) (1997). *Mücîb Tezkiresi*. Ankara: AKM Yay.
- Ateş, Ahmet (1942). "Metin Tenkidi Hakkında". *Türkiyat Mecmuası*. C.VII-VIII. 253-267.
- Banarlı, Nihat Sami (1987). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*. C.II. İstanbul: MEB Yay.
- Bilkan, Ali Fuat (hızl.) (1997). *Nâbî Dîvânı*. C.I-II. İstanbul: MEB Yay.
- Çal, Halit (2000). *Niğde Şehrindeki Ahşap Tavanlı Camiler ve Mescitler*. Ankara: KB Yay.
- Çantay, Hasan Basri (1993). *Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm*. İstanbul: Risale Yay.
- Çapan, Pervin (hızl.) (2005). *Mustafa Safâyi Efendi-Tezkire-i Safayi (Nuhbetü'l-Âsâr Min Fevâ'idü'l-Eş'âr)*. Ankara: AKM Yay.
- Çavuşoğlu, Mehmet (1971). *Necatî Bey Divanının Tahlili*. İstanbul: MEB Yay.
- Danişmend, İsmail Hami (1961). *İzâhlı Osmanlı Tarih Kronolojisi*. C. III. İstanbul: Türkiye Yayınevi
- Dilçin, Cem (hızl.) (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.
- Dilçin, Cem (1992). *Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yay.
- Doğan, Muhammet Nur (2002). *Eski Şiirin Bahçesinde*. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Doğan, Muhammet Nur (2002). *Fuzulî'nin Poetikası*. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Eraslan, Kemal (hızl.) (1993). *Alişîr Nevâyî, Mizânü'l-Evzân*. Ankara: TDK Yay.
- Es'ad Efendi. *Bağçe-i Safâ-endûz*. Süleymâniye Kütüphanesi. Es'ad Efendi. Yazma Başlıklar. 4040
- Gül, Ahmet (1997). *Osmanlı Medreselerinde Eğitim ve Öğretim ve Bunlar Arasında Darü'lhadislerin Yeri*. Ankara: TTK Yay.
- İpekten, Haluk (1994). *Eski Türk Edebiyatı-Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yay.
- İPEKTEN, Haluk- Mustafa İsen-Recep Toparlı-Naci Okçu ve Turgut Karabey (1988). *Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara KB Yay.
- İsen, Mustafa ve Cemal Kurnaz (1992). "XVII. Yüzyıl Divan Edebiyatı". *Türk Dünyası El Kitabı*. C. III. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.
- Katip Çelebi (1996). *Keşfü'z-zünûn*. C.I-VI. Beyrut.
- Kazıcı, Ziya (2000). *İslam Tarihi*. C.XII. İstanbul: Kayıhan Yay.
- Kılıç, Filiz (hızl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâ'irü's-Şu'arâ*. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay.
- Kocatürk, Vasfı Mahir (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Yayınevi.
- Komisyon (1959). *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu*. C.II. İstanbul: MEB Yay. 431-433.

- Kortantamer, Tunca (1982). *Nev'izâde Atâyî ve Hamsesi*. Doçentlik Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Köprülü, M. Fuat (1941). "Aruz". *İslam Ansiklopedisi*. C.I. İstanbul: MEB Yay.
- Köprülü, M. Fuat (1989). *Edebiyat Araştırmaları I*. İstanbul: Ötüken Yay.
- Kurnaz, Cemal, M. Tatçı (hızl) (2001). *Tuhfe-i Naili*. C.I-II. Ankara: Bizim Büro Yay.
- Levend, Agâh Sırrı (1956). *Gazavât-nâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavât-nâmesi*. Ankara: TTK Yay.
- Levend, Agâh Sırrı (1989). *Türk Edebiyatı Tarihi*. C.I. 3. baskı. Ankara: TTK Yay.
- Mehmed Süreyyâ (t.y.). *Sicill-i Osmânî*. C.IV. İstanbul: Matbaa-i Âmire
- Mermer, Ahmet (hızl) (1991). *Mezâkî Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*. Ankara: AKM Yay.
- Onay, Ahmet Talat (1993). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (hızl. Cemal Kurnaz). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Pakalın, M. Zeki (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: MEB Yay.
- Rızâ (1316). *Tezkire-yi Rızâ*. Dersaadet: İkdâm Matbaası
- Safayî. *Safâyî Tezkiresi*. Süleymaniye Kütüphanesi. Es'ad Efendi. 2549
- Saraç, M. A. Yekta (2000). *Klâsik-Edebiyat Bilgisi-Belâgat*. İstanbul: R Yay.
- Saraç, M. A. Yekta (1995). *Muallim Naci-Edebiyat Terimleri*. İstanbul: Risale Yay.
- Saraç, M. A. Yekta (1999). "Divan Tahlilleri Üzerine". *İlmî Araştırmalar*. Nr.8: 209-220
- Saraç, M. A. Yekta, M. Çiçekler (1998). "Kemalpaşazâde'nin Kafiye Risâlesi". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. (XXVIII): 445-477
- Sefercioğlu, Nejat (1990). *Nev'î Divanı'nın Tahlili*. Ankara: KB Yay.
- Şafak, Yakup (1996) "Fars ve Türk Edebiyatlarındaki Aruz Vezinlerinin Ritmik Yapıları Üzerine Düşünceler". *Yedi İklim*. X (70): 31-34
- Şeyhî Mehmed Efendi. *Vakâyi'ü'l-Fudalâ*, C.I. Nuruosmaniye Kütüphanesi. 3312
- Taş, Hakan (2000). *On Altıncı Yüzyıl Divan Şairlerinde Vezin Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi
- Uzunçarşılı, İ. Hakkı (1995). *Osmanlı Tarihi*. (XVI. Yüzyıl Ortalarından XVII. Yüzyıl Sonuna Kadar). C. III. 2. Kısım. Ankara: TTK Yay.
- Yavuz, Kemal (2000). "Türk Edebiyatı, Türk Tarihi ve Türk Dili Tarihine Paralel Olarak Yeniden Ele Alınmalıdır". *İlmî Araştırmalar*. (10): 177-188
- Yenikale, Ahmet (2002). *Ahmet Nami Divanı ve İncelemesi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi
- Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözcükler*. İstanbul: Enderun Kitabevi Yay.

NĀMĪ DĪVĀNĪ

HÜSN-İ MECÂZÎ
(1.DĪVĀN)

1 *

KİTİF A-İ NİYÂZ-MENDİ EZ-DERGÂH-I BÂRİ CELLE ŞÂNUHÛ
BERÂY-I ME'ÂL-İ DİVÂN-I MÜDERRİS AĞMED NÂMİ

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Muvaffak oldu Nâmî çün iki tertîb-i dîvâna
Biri hüsn-i mecâzide biri hüsn-i haķıķatde
- 2 Anuñ imlâ-yı ta'birin haķâdan saķlaya Bârî
HemiŖe ire dest-i hõŖ-nüvisâna kitâbetde
- 3 Ma'ânîsin mübârek eyleyüp her tab'-ı mevzûna
MaŖûn ide daķı kec-fehm olanlardan kırâetde
Nazamahû ve aŖlaķahû el-faķîr AĞmed Nâmî en-Nigdevî

2 *

DER-İZHÂR-I VÛCÛD-I BÎ-VÛCÛD

Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ey taķvâ-güzîn-i meclis-i sâmi
V'ey rind-i Ėarâb-ı cür'a-i câmi
Kimdür dir iseñ haķîr-i nâ-kâmı
Ėâk-i ķadem-i NaķŖ-bendî Nâmî

3 *

DER-TA'RİF-İ GÛFTÂR-I DİVÂN VE TENBİH-İ ŖİR-ĖÂNÂN

Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

- 1 Nâᖓ-ı mecmû'a-i Ėâᖓr budur
ĖâŖıl-ı mecmû'-ı Ėavâᖓr budur
- 2 T ifl-ı nev-endiŖe belâgat-resân
Tâze 'ibârât-ı nevâdir budur
- 3 T ab'-ı Ŗafâ-kîŖe Ėaķâyıķ-nümâ
Kõhne iŖârât-ı zamâyir budur
- 4 Ey ᖓarab-efrüz-ı nikât-ı nazım
Ma'nî-i dîvân u defâtir budur
- 5 Feth idicek veznini bil evvelâ *
Andan oķı ķâ'ide zâhir budur

* (1) S1.2b

* (2) S1.3a, Ü.3a, Y.47b

Başlık: Ser-nâme-i rubâ'î der-Ėazeliyyât vâķi' Ŗude ber-Ėasb-i Ėâl Y.

* (3) S1.3a, Ü.3a, Y.3a

Başlık: Der-ta'rif-i Ėuftâr-ı dîvân ve tenbîh-i Ŗîr-i Ėübân Ü., Ta'rif-i dîvân-ı Nâmî-i Ŗîrin-edâ ve tenbîh-i Ŗîr-âŖinâ-yı iğvân-ı vefâ Y.

- 6 Diġġat idüp ħüsn-i meʿāline var
Luţfını gör ŧıve-i nāzır budur
- 7 Ĥuld-i maʿānīye girüp diyesin
Cilve-geh-i Nāmī-i sāhir budur

4 *

ĶİT ʿA-İ NİYĀZ-MENDĪ BE-DERGĀH-I BĀRĪ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Ey nesīm-i feyzüñi taħrīk idüp *

Nev-nihāl-i kilkümi ħıl cilve-ger

Rüy-ı pāk-i ŧafħa lafz u maʿnīden *

Göstere tā ŧıve-i deng ü ŧeker

5 *

İBTİDĀ-I DĪVĀN-I NĀMĪ DER-ĤÜSN-İ MECĀZ ĤAFİZAHUʿLLĀHU TEʿĀLĀ EZ-LEZZĀT U ZİLLĀT-I SİVĀ-YI ĤAZRETEŞ

MÜSTEZĀD DER-TEVĤĪD

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün
Mefʿülü Feʿülün

- 1 Ey mihr-i ruħuñ zerresidür cümleten eşyā
Zāhirde nihānsın
Vʿey ʿaks-i cemālūñ yine her zerrede peydā
Ġāyetde ʿayānsın
- 2 Ĥüsnüñden irür gülşene hep feyz-i tarāvet
Ey māye-i hestī
Bülbülleri itdüñ güle āşüfte vü ŧeydā *
- 3 Mühr-i lebüñüñ naġşı olupdur “li meniʿl-mülk”⁴⁰
Ĥaġġā ki odur Ĥaġ
Eşyā ħamu evhām Ĥaġġatde hüveydā *
- 4 Mecmūʿa-i aĥlāġ-ı ŧıfāt eyleyüp Īcād
İsmin ħoduñ ādem

* 5 a: Kim açasın veznini bul evvelā Y.

* (4) S1.3a, Ü.3a, Y.12b

Başlık: Ķııʿahā-yı niyāz-mendī Y.

* 1 feyzüñi: ŧunʿuñi Y.

* 2 deng: teng Y.

* (5) S1.3b, Ü.3b

* 2 itdüñ: eyler S1.

⁴⁰ “(Bugün) mülk kimin?”, Kurʿân, Müʿmin (40)/16

* 3 evhām: evhām u S1.

Ġayr-ı dil-i dil-dādeye Őıĝmam didüñ ammā
Nā-kerde mekānsın

- 5 Nāmīye ki ĥayret-dih olur fikr-i Őıfātuñ
Ey Őāni^c-i mevcūd
Kimdür ki ide zātuña endişesin ifnā
Bī-resm-i niŐānsın

6*

DER-NA^cT-I ŞERİF

Mef^cülü Mefā^cilü Mefā^cilü Fe^cülün
Mef^cülü Fe^cülün

- 1 Ey ĝamzelerüñ nāvek-i elmās-ı ciger-düz
Bir қаşı kemānsın
V'ey la^c-i lebüñ dürc-i le^cālī-i dil-efrüz
Bir ĥoққа dehānsın
- 2 Pervāne-i tāb-ı ruĥuñ olmuş meh ü ĥurŐid
İtdükçe tavāfı
Olursa n'ola pertev-i ^cıŐkuñ dil ü cān-süz
Bir Şem^c-i revānsın
- 3 Ey Őüĥ-ı cihān gelmedi kevneyne naŐirüñ
Gelmez yine min ba^cd
^cUŐŐāқа olur lu^cf-ı niĝāhuñ edeb-āmüz
Ĥāle nigerānsın
- 4 Nāz ile ĥırāmān olıcaқ zāt-ı Őerīfūñ
Ey Őāhid-i қudsi^t
Dāreyne irişdi қademüñden dem-i firüz
Maĥbüb-ı cihānsın
- 5 Çeşm ü dil-i Nāmīde muқim olalı dāyim
Yāduñla ĥayālūñ
El-minnetü li'llāh ki olur her demi nevrüz
Mihr-i dil ü cānsın

7

*

DER-MUKADDİME-İ NA^cT-I ĤABİB-İ EKREM ŞALLA^cLLĀHU TE^cĀLĀ ^cALEYHİ VE SELLEM

Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilün

Zātı mir^cāt-ı ĥüsn-i zāt-ı Aĥad
Nu^cķı vaĥy-i ĥi^ctāb-ı Rabbü'l-enām

* (6) S1.3b, Ü.3b

* (7) S1.4a, Ü.4a, Y.14a-k

Başlık: ^caleyhi ve sellem: -Ü., Na^ct Y.

Mazhar-ı cilve-i şîfât-ı Ahad
Şâhid-i zü'l-celâli ve'l-ikrâm

8

*

NA'Ṭ-I ŞERİF-İ ḤAZRET-İ MEFḤAR-İ MEVCŪDĀT ŞALLA'LLĀHU
TE'ĀLĀ BE-ḤĪTĀB-I NĪYĀZ-MENDĪ NUT Ḳ-I ŞERİF-İ Ū

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Ey tūṭî-i āyîne-i ruḥsâr-ı ḥaḳîḳat
V'ey āyîne-i tūṭî-i esrâr-ı ḥaḳîḳat
- 2 Bulmuş o kadar ḥüsn-i edâ cünbiş-i nuṭḳuñ
Ey her sūḥanı māye-i āsâr-ı ḥaḳîḳat
- 3 Ol dem ki qarîḥañda zuhûr itdi ma'ânî
Gül-ḥand-i lebûñ oldı şeker-bâr-ı ḥaḳîḳat
- 4 Zevḳ aldı mezâk-ı dil ü cân lezzet-i sırdan
İnkârı ḳoyup itdiler ikrâr-ı ḥaḳîḳat
- 5 Nefsini bilenler çekilüp bezm-i sivâdan
Oldı kimi mest ü kimi hüşyâr-ı ḥaḳîḳat
NĪYĀZ-MENDĪ BE-LEHCE-İ PĀK-İ Ū⁴¹
- 6 Ey bülbül-i ra'nâ-gül-i gül-bâg-ı ma'ârif
V'ey gülbün-i her-bülbül-i gülzâr-ı ḥaḳîḳat
- 7 İtmiş o kadar tarḥ-ı nevâ lehçe-i pāküñ
Ey her nağamı nâle-i evtâr-ı ḥaḳîḳat
- 8 Ol dem ki ser-âgâz-ı terennümler iderdüñ
Her gunc u delâlûñ idüp iş'âr-ı ḥaḳîḳat
- 9 Müştâḳ-şinev eyledi hep güş-verânı
Feyzinden irüp dillere efkâr-ı ḥaḳîḳat
- 10 Evhâm idügin bildiler eşyâ-yı cihānuñ
Her zerrede görindi ser ü kâr-ı ḥaḳîḳat
NĪYĀZ-MENDĪ BE-NEFS-İ MŪNEVVĒR-İ Ū⁴²
- 11 Ey şâhid-i ḥalvet-gede-i ğayb u şehâdet
V'ey 'âşîḳ-ı âşüfte-i dîdâr-ı ḥaḳîḳat

* (8) S1.4a, Ü.4a, Y.18a

Başlık: Na'ṭ-ı şerîf-i Ḥazret-i seyyidü'l-mürselîn ve ḥatemü'n-nebiyyîn şalla'llâhu 'alâ nebiyyinâ
ve 'aleyhim ecma'in Y.

⁴¹ -Y.

* 6 ra'nâ-gül-i: ra'nâ-gül ü S1., Y. // bülbül-i: bülbül ü S1.

* 8 terennümler: terennüm ki Y. // gunc u: gönç S1., Ü.

⁴² -Y.

- 12 Virmiş o kadar luḡf-ı eṣer laḡlüñe Bārī *
Ey nāḡıkası muḡciz-i ḡüftār-ı ḡaḡıḡat
- 13 Ol dem ki girih-zār-ı nikāt açdı zebānuñ
Hemvāre idüp ḡāleme ĩṣār-ı ḡaḡıḡat
- 14 Her nükte virüp neṣve-i cām-ı mey-i hestī
Pür-ṣevḡ ü sürür oldılar evkār-ı ḡaḡıḡat
- 15 Her nīm-sürāḡ-ı keremüñ itdi hemīṣe
Biñ mürde dili zinde-i kirdār-ı ḡaḡıḡat
NĪYĀZ-MENDĪ BE-RŪH-I MUTAHHAR-I Ū⁴³
- 16 Ey ḡvāce-i bāzār-ı cevāhir-ger-i maḡnī
V'ey cevher-i pākīze-i bāzār-ı ḡaḡıḡat
- 17 Ḳonmuş o kadar dürr-i kelāmuñda leḡāfet
Ey her nefesi genc-i dürer-bār-ı ḡaḡıḡat
- 18 Ol dem ki nice luḡf ile dāmān-ı zamāna
Dest-i nefesüñ oldı güher-bār-ı ḡaḡıḡat
- 19 Her birini āvīze-i ḡüş-ı dil idindi
ḡālemde o kim oldı ḡarīdār-ı ḡaḡıḡat
- 20 ĩriṣdı sürür-ı ebed-i feyż-i ṣafāya
Virildi aña ḡuld-i feraḡ-zār-ı ḡaḡıḡat
BE-MAHBŪBĪYYET-Ī VŪCŪD-I ṢERĪF-Ī Ū⁴⁴
- 21 Ey pādīṣeh-i tāc-ver-i mülket-i ḡudṣī
V'ey efser-i ṣāhān-ı cihān-dār-ı ḡaḡıḡat
- 22 Olmuş o kadar ḡamzeler ābisten-i teṣir
Ey her nigehi nūr-dih-i tār-ı ḡaḡıḡat
- 23 Ol dem ki cihānı nazaruñ kıldı müṣerref
Dil-mürdelere oldı nigeh-kār-ı ḡaḡıḡat
- 24 Her ḡarf-ı teveccüh nice biñ sīne-i tārı
Ītdi ebedī maḡlaḡ-ı envār-ı ḡaḡıḡat
- 25 Her feyż-i nazardan iriṣüp dillere ṣayḡal
Āyīne-ṣıfat eyledi izḡār-ı ḡaḡıḡat
NĪYĀZ-MENDĪ BE-ŪBŪVVET-Ī NŪBŪVVET-Ī Ū⁴⁵
- 26 Ey mebdeṡ-i kül hādī-i ṣeh-rāh-ı ĩlāhī
V'ey ḡatm-i rusül ḡāfile-sālār-ı ḡaḡıḡat

* 12 luḡf-ı: feyż-i Y.

⁴³ -Y.

⁴⁴ -Y., Niyāz-mendī be-maḡbūbiyyet-i Ū.

⁴⁵ -Y.

- 27 Kılımış o kadar kadriüne rağbet kerem-i Hâk
Ey merdümek-i dîde-i ebrâr-ı haķîķat
- 28 Ol dem ki şuver-beste olup herkese a'cāl
Zāhir olıcaķ satvet-i Qahhār-ı haķîķat
- 29 Dehşetden olup cümleye ber-pā nazār-ı huş
Ėarķ ola 'araķ içre şerem-sār-ı haķîķat
- 30 Ol demde 'uşāt-ı ümeme irişe senden
Ol luţf-ı şefā'at ki olur yār-ı haķîķat
NİYĀZ-MENDİ BE-ĖURŞİD-İ HİDĀYET-İ Ü⁴⁶
- 31 Ey mihr-i celī-şā'şā'a-i burc-ı hidāyet
V'ey şā'şā'a-i mihr-i pür-envār-ı haķîķat
- 32 Ey mażhar-ı āsār-ı tecellī-i cemālī
V'ey mecma'-ı ahlāķ-ı kerem-kār-ı haķîķat
- 33 Ey hāzret-i sulţān-ı rusül nāmı Muğammed
V'ey fağr-ı cihān AĞmed-i muĖtār-ı haķîķat
İZHĀR-I GÜSTĀĖİ-İ NĀZİM BE-NA'T-I ŞERİF-İ Ü⁴⁷
- 34 Virmiş o kadar şānuña 'izzet-i şiyem Rab
Ey rahmet-i her-'ālem-i dādār-ı haķîķat
- 35 Ol dem ki şefā'atle vücūduñ ola mümtāz
Āsān ola her 'āşīye düşvār-ı haķîķat
- 36 Mağrüm ola Ėāşā ki o dem AĞmed-i Nāmī
Hem nāmı şerīf ola vü hem zār-ı haķîķat
- 37 Reşķ itmeye Ėāşā ki aña zümre-i vaşşāf *
Luţf u keremüñ k'ola meded-kār-ı haķîķat
DER-TENZİH-İ MÜNĀSEBET-İ Ü⁴⁸
- 38 Yok yok baña itdürdi Ėaţā ṭab'-ı hevāyī *
Olup şeref-i na'ta heves-kār-ı haķîķat
- 39 Ben ķanda vü ķanda şeref-i na't-ı Peyember
Sencīde ola dilde o tezkār-ı haķîķat
- 40 Ben ķanda ya hem-nāmı şeh-i nisbeti ķanda
Maķşūd hemān-vār hiye nār-ı haķîķat
- 41 Zātı ki ola mağz-ı 'aţā cānib-i Ėaķdan
Kimdür ki olur aña şenā-kār-ı haķîķat

⁴⁶ -Y.

⁴⁷ -Ü., -Y.

* 37 zümre-i vaşşāf: fırķa-i nācī Y.

⁴⁸ -Y., Niyāz-mendī güstāĖī-i nāzım be-na't-ı ü Ü.

* 38 hevāyī: hevā-cū Y.

- 42 İsmi ki Hudā-dāde ola fıtrat-ı evvel *
Kimdür anı yād itmege derh̄vār-ı haqīqat
- 43 Zātı gibi ismi de hemān maḥz-ı keremdür *
Ol vech iledür bunca bu ezkār-ı haqīqat
- 44 Ol vech iledür naʿt-ı şerīf itmege cürʿet
Ol vech iledür nāmına tekrār-ı haqīqat
- 45 Yoḥsa degülem ḥarfını yād itmege kâdir *
Haqqā ki budur haqq-ı edeb-kār-ı haqīqat
- 46 Anı ki Hudā medh ide ḡayrı ne diyem ben *
Ol raḥmet-i dāreyn ü benem zār-ı haqīqat
BE-MÜNASEBET Ü MUTĀBAʿAT-I DERGĀH-I Ü⁴⁹
- 47 Ol şāh-ı rusül seyyid-i maḥlūk-ı dü-ʿālem *
Ben ümmeti bir ʿāciz ü bīmār-ı haqīqat
- 48 Ol ḥvāce-i sermāye-dih-i ʿizzet-i efrād *
Ben müflis ü muhtāc-ı dil-āzār-ı haqīqat
- 49 Ol şāhid-i fermān-ber-i ḥazret-geh-i Kudūs
Ben dāmeni ālūde günehkār-ı haqīqat
- 50 Ol lemʿa-i ḥurşid-i kerem-güster-i āfāk *
Ben zerre-i nāçiz-i dürüdār-ı haqīqat
- 51 Ol āyine-i ḥüsn-i dil-ārā-yı tecelli
Ben tıre ḥasek-pāre-i dīvār-ı haqīqat
- 52 Ol sākī-i sır-ābī-i Kevser dem-i ferdā *
Ben teşne-leb ü ʿāşī-i nāçār-ı haqīqat
- 53 Hāşıl bu ki bir vech ile yoḥdur niseb-i ḥāl
Ol mefḥar-i kevneyn ü benem ḥvār-ı haqīqat
NİYĀZ-MENDĪ TEMENNĀ-YI NĀZİM EZ-DERGĀH-I Ü⁵⁰
- 54 Ol ḥazrete ser-rişte-i nisbet budur ancaḥ
Kim ümmetiyem olup ümīd-vār-ı haqīqat

* 42 ismi: nāmı Y.

* 43 ismi: vaşfı Y.

* 45 yād: zıkr Y. // b: Var ise meger lāyıkı dindār-ı haqīqat Y.

* 46 Y.'de 45. beyitten sonra şairin sonradan şiirden çıkarttığını düşündüğümüz şu beyit vardır:

İzhār-ı bahāne dūrür ancaḥ keremine
Yoḥsa ne diyem k'ola sezā-vār-ı haqīqat

⁴⁹ -Y., Niyāz-mendī be-münāsebet-i ü Ü.

* 47 ʿāciz ü: ʿāciz-i Ü., ʿāşī vü Y.

* 48 sermāye-dih-i ʿizzet-i: sermāye-i ʿizzet-dih-i Y.

* 50 kerem: ʿaḫā Y.

* 52 ʿāşī-i: ʿāciz-i Y.

⁵⁰ -Y.

- 55 Sürdüm yüzümi bî-edebâne reh-i na'ca
Oldum dil ü cân ile hevâ-dâr-ı haķıķat
- 56 Ümmîdüm odur dergeh-i luţf u kereminden
Kim ide şefâ'at o vefâdâr-ı haķıķat
- 57 Dünyâda vü 'uķbâda olup mazhar-ı luţfı
Zâhir ola hâşiyet-i eţvâr-ı haķıķat
- 58 Dil gerd-i sivâdan olup âyîne-şıfat pâk *
Anda görine şahid-i dîdâr-ı haķıķat
- 59 Mest ide mey-i zevķ-i temâşası hemîşe *
Her cilveyi kim göstere dîdâr-ı haķıķat
- 60 H'vâhiş bu ki çeşm ola ser-â-pâ dil-i Nâmî *
Çün merdümek-i dîde-i ahrâr-ı haķıķat
NİYÂZ-MENDİ SALAVÂT-I ŞERİF⁵¹
- 61 Yâ Rabbî kabûl eyle niyâzın bu za'îfün
Oldı nitekim nuţķı sühan-zâr-ı haķıķat
- 62 Zerrât-ı cihan kim 'adedi 'ilmüñe merhün
Her lahz-ı zamân kim olur işâr-ı haķıķat
- 63 Olsun o kadar rûhına her demde tahıyyât
Eyler nitekim devrini devvâr-ı haķıķat
- 64 İrsün o kadar âline aşhâbına teslîm
Gerdişde olur niteki pergâr-ı haķıķat

DER-FAHİRİYYE BE-İŞÂRET-İ VÂKİA-İ Bİ-MİŞL

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Zerrede âfitâbdur tab'um
Katrede baħr-ı nâbdur tab'um
- 2 Nüh felek zımn-ı reşhasında girev *
Bir mu'allaķ ģabâbdur tab'um
- 3 Bâde keyfiyyetin ziyâd itmez
Ezelî neşve-yâbdur tab'um

* 58 şahid-i dîdâr-ı: cilve-i dîldâr-ı Y.

* 59 zevķ-i: zevķ u S1, Ü. // cilveyi: şiveyi Y.

* 60 h'vâhiş: ģaşıl Y. // ahrâr-ı: bîdâr-ı Y.

⁵¹ -Y.

* (9) S1.6b, Ü.6b

Başlık: Der-fahriyye be-işâret-i vâkıa-i bî-mişl ve mu'amele-i bî-adl ez-ân ģazret Ü.

* 2 girev: gürüh Ü.

- 4 Çeşme-sār-ı hayāta peyveste
Ebedī feyż-yābdur ṭabʿum
- 5 Mest ider kaçresi cihānı tamām
Ḥum-ı Kevşer-şarābdur ṭabʿum
- 6 Vākıf-ı sırr-ı ʿilm-i “lā” vü “illā”
ʿArif-i behre-yābdur ṭabʿum
- 7 Ber-ter idrāk-ı lafz u maʿnādan
Bir bilinmez kitābdur ṭabʿum
- 8 Menbaʿ-ı ʿilm ü maḥzen-i ʿirfān
Pīr-i ḥikmet-nisābdur ṭabʿum
- 9 Zīr-i her-ğamzesinde küşte cihān
Şāhid-i bī-niķābdur ṭabʿum
- 10 Kāṭıʿ-ı rişte-i nizāʿ-ı sivā
Tīğ-i faşluḫ-ḥiṭābdur ṭabʿum
- 11 Ḥikem-āmūz-ı dāniş-i Bū ʿAlī
ümmüḫ-kitābdur ṭabʿum
- 12 Şehsüvārān-ı rāh-ı maʿnāda
Farķ-ı süde-rikābdur ṭabʿum
- 13 Atılr dīv-sīretān üzre
Tīr-i necm-i şihābdur ṭabʿum
- 14 Hep sürāğ-ı zamāyire derrāk
Nuṭķ-ı ḥāzır-cevābdur ṭabʿum
- 15 Ne hirās-ı günāhı fikr eyler
Ne esīr-i şevābdur ṭabʿum
- 16 Bī-mey ü cām-ı bezm-gāh-ı fenā
Rind-i mest-i ḥarābdur ṭabʿum
- 17 Maʿnīde nūr-ı bī-nihāyetdür
Şūreten ḥūn-ı nābdur ṭabʿum
- 18 ʿAks-i icmāli ʿālem-i imkān
Ḥāric-i nūh-ķıbābdur ṭabʿum
- 19 Gösterür cilve-i cihān-ārā
Mişl-i āyīne-tābdur ṭabʿum
- 20 Reşk-fermā-yı genchā-yı şehān
Kān-ı laḫ-ı müzābdur ṭabʿum
- 21 Ḥased-āverd-i gūşvār-ı mehān
Şadef-i dürr-ı nābdur ṭabʿum

- 22 Çeşm-i ikrāra bāğ-ı Huld-i berīn
Misk ü ‘anber-türābdur ṭab‘um
- 23 Ṭ arf-ı inkār-ı münkire ammā
Ṭ urfe deşt-i serābdur ṭab‘um
- 24 Resm-i dīvānı tarz-ı nādīde
Şeh-i ‘ālī-cenābdur ṭab‘um
- 25 Nice şeh tāc-dār-ı “kerremnā”⁵²
Husrev-i kām-yābdur ṭab‘um
- 26 Nice şeh feyz-i hüküm-i ‘adlinden
Dem-i ihyā-‘itābdur ṭab‘um
- 27 Nice şeh taht-ı kişver-i “lā”da
Nağş-ı “illā”-siyābdur ṭab‘um
- 28 Bātınen āfitāb-ı bī-miğdār
Zāhiren māh-tābdur ṭab‘um
- 29 Dil-i gam-ḥvāre çok mı bu rütbe
Dīde-i seyr-i ḥvābdur ṭab‘um
- 30 Seyr-i ḥvābī ki ‘adli yok anuñ
Şıdka bī-irtiyābdur ṭab‘um
- 31 Seyr-i ḥvābī ki yok temessül aña
Rüpyetine me‘ābdur ṭab‘um
- 32 Luṭf-ı bī-minnetinden ol seyrüñ
Cilve-gāh-ı şavābdur ṭab‘um
- 33 Kereminden o seyr-i bī-mişlüñ
Feyz-baḥşā sehābdur ṭab‘um
- 34 O ne seyr ola dir iseñ k’andan
Fāyız ü müsteṭābdur ṭab‘um
- 35 Dest-i sākī-i bezm-i kudsīden
Cür‘a-nüş-ı ḥiṭābdur ṭab‘um
- 36 La‘l-i nüşīn-i faḥr-i ‘ālemden
Nüş-kerde lü‘ābdur ṭab‘um
- 37 O ‘aṭānuñ hücum-ı zevkından
Māye-i ıztırābdur ṭab‘um
- 38 O vefānuñ sürür-ı şevkından
Vaqt-i şeybetde şābdur ṭab‘um

⁵² (ve le-kad kerremnā benī ‘ademe): “Biz Adem oğullarını (öbür yaratıklardan) *üstün kıldık*.”,
Kur’ân, Bakara (2)/30

- 39 O sūrūruñ şafā-yı luftından
Ebedī zevk-yābdur ṭabʿum
- 40 O şafādan hemīşe sīnemde
Reşk-i mest-i şarābdur ṭabʿum
- 41 Gerçi hīç-enderīn-i hīç-der-hīç
Mīsl-i maḥsūs-ı ḥʿābdur ṭabʿum
- 42 Līk ʿaks-i beḳā-yı hestīden
ʿĀlem-i bī-ḥisābdur ṭabʿum
- 43 Nāmı Aḥmedle iftiḥār-nümā *
Nāmī-i şöhre-yābdur ṭabʿum

10 *

ḲİṬ ʿA-İ NİYĀZ-MENDĪ

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿülün

Ḥudāyā vaşf-ı efʿāl-i rızāñı *
Muḳadder eyle bu cism-i nizāra
Hemīşe seyr-i ḥüsn-i ʿaks-i zātı *
Müyesser kıl dil-i Nāmī-i zāra

11 *

DER-HAKḲ-I ḤAZRET-İ SULT ʿĀN MURĀD FĀTİḤ-I ḤİŞN-I REVĀN VE BAĖDĀD

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

- 1 Ḥoşā pīr-i muĖān-ı şubḥ-dem kim fetḥ-i bāb eyler
Cihānı ser-be-ser bir sāĖar ile feyż-yāb eyler
- 2 Ḥoşā ol neşve-i sāĖar ki eyyām-ı bahārīde *
Dil-i rindī nişān-ı tīr-i taʿn-ı şeyḥ ü şāb eyler
- 3 Bu ol demlerdürür kim şāhid-i nevrüz-ı firüzü *
Felek şāh-ı bahāra peyk-i pīşān-ı rikāb eyler
- 4 O demlerdür bu kim āteş-geh-i ʿışk-ı cihān-efrüz
Derün-ı ʿandelīb-i bī-nevādan iltihāb eyler
- 5 Güzellendi hevālar ḥāşılı düşdi leṭāfetler
Dil-i her-zerre kesb-i inbisāṭ-ı pūr-nişāb eyler

* 43 nāmı: nām-ı Ū.

* (10) S1.7b, Ū.7b, Y.27b

Başlık: Ḳıṭʿa-i ümmīd-vārī be-menām-ı diger Ū., lehü Y.

* 1 vaşf-ı efʿāl-i: kār-ı etvār-ı Y.

* 2 ʿaks-i: nūr-ı Y.

* (11) S1.8a, Ū.8a, Y.31b

* 2 a: Ḥoşā ol sāĖar-ı pūr-neşve kim rüz-ı bahārīde Y.

* 3 pīşān-ı: püyān der- Y.

- 6 Bahāruñ feyzi ol deñlü müşāhed kim lahid içre *
Dimāğı mürde-i şad-sālenüñ cezb-i gül-āb eyler
- 7 Hürüş-ı cūybārı ol kadar şüh oldı kim gāhī
Çıkar rüy-ı hevāda nice dem tarh-ı habāb eyler
- 8 Bulur elbette bir rind-i sebük-rūhı ider peydā *
Varur bir cāy-ı rūh-efzā vü dil-keşde şarāb eyler
- 9 Ferāmüş eyleyüp endūh-ı devrān-ı cefā-cūyı
Dil-i nā-kāmını bir dem şafādan behre-yāb eyler
- 10 Cem-āsā taht-gāh-ı işret üzre bir iki sāt *
Egerçi sāğar-ı zerrīni reşk-i āfitāb eyler
- 11 Velī ārām ider mi sākī-i devrān-ı pür-ħīle
Şunar cām-ı gamı āhır şarābın zehr-i nāb eyler
- 12 Şafā-bağş ol kadar būyı nesīmüñ zāhid-i şālūs *
Ne deñlü pır olursa vaż-ı eyyām-ı şebāb eyler
- 13 Ne ğaddār-ı sitem-cūdur görenler anı bilmişdür *
Görinür dil-nevāz evvel döner soñra itāb eyler
- 14 Virür nā-ehle biñ özr ü tevāzuıla mey-i işret
Virince cām-ı zehri ehle cevri-i bī-ħisāb eyler
- 15 Nice olur fekle kārı erbāb-ı dilüñ bilmem *
Bu hāl üzre dönerse niçe mülk-i dil harāb eyler
- 16 Necāta çāre yoğdur hāşılı bir ehl-i dil andan *
Meger ol kimse kim bir ehl-i hāle intisāb eyler
- 17 Benüm gibi olur yā hōd heves-peymā-yı güstāhī *
Vücūdın reh-güzār-ı medh-i sultāna türāb eyler
- 18 O sultān-ı cihān-dār u kerem-güster ki gāh olur *
Virür bir memleket bir kulına ālī-cenab eyler
- 19 O sultān-ı serir-efrüz-ı ser-tāc-ı hilāfet kim
Süleymān-veş göre bir mūrı tevcih-i ħiṭāb eyler
- 20 Hümāyün-pāye zıll-i Hağ Murād Han-ı şehenşeh kim
Meh-i nev naı-i rağşından saādet iktisāb eyler

* 6 lahid: cihān Y. // dimāğı: meşāmı Y.

* 8 bulur: ider Y. // şarāb: serāb Ü.

* 10 zerrīni: rağşanı Y.

* 12 Ü.'de 7. beyitten sonra yer almıştır.

* 13 O kim rindān-ı dürd-āşām-ı ālemdür bu demlerde
T arab-gāha varınca bir qademde biñ şitāb eyler Y.

* 15 niçe mülk-i dil harāb: dağı şad-güne āzāb Y.

* 16 necāta: hālāşa Y.

* 17 heves-peymā-yı: dil-i nāçār-ı Y.

* 18 kerem-güster: cihān-perver Y.

- 21 Hüdāvend-i cihān kişver-güşā-yı mağrib ü maşrık *
Ne rey y itse haķıķatde zuhūr eyler şavāb eyler
- 22 Şeh-i mülk-i kerem kim bāb-ı cūd-ı luţfinuñ dāyim
Gelür erbāb-ı Bermek halkasın tavķ-ı rikāb eyler
- 23 Cihānı devleti bir mertebe āsūde kıldı kim
Tezerv-i büstānı istese şayd-ı uķāb eyler
- 24 Sitem definde hükmi ol kadar cārī ki devrinde *
Dil-i āşüftelerden gamze-i dilber hiçāb eyler
- 25 Zamānında o deñlü müttefik ezdād-ı ālem kim *
Dilirse āteş-i sūzān hırāş-ı rüy-ı āb eyler
- 26 Gülistān-ı maārif n'ola şād-āb olsa āhdinde
Hemīşe āb-ı luţfı feyzi mānend-i şehāb eyler
- 27 Nesīm-i hulķ u hilmi küre-i nāra güzer kılsa
Gül eyler aķkerin hākisterini müşk-i nāb eyler
- 28 Vezān olduķça bād-ı şarşar-ı ķahrı ādū üzre
Ruţubet-gāh-ı ayş u zindegānīsın serāb eyler
- 29 Saādetle süvār olsa kümeyt-i bād-ı reftāra *
Meh ü hurşid-i ālem reşķ-i teşrif-i rikāb eyler
- 30 Ol esb-i nāzenīn āşüfte-kākül kim hırām itse *
Dimāğ-ı ālemi leb-riz-i büy-ı müşk-i nāb eyler
- 31 O raşş-ı cüst ü çāpük-pā vü reh-peymā cihān-girdüñ
Görüñ pertāb-ı çālākin nice reşķ-i şihāb eyler
- 32 Felek-peymālīga ķavl itse esb-i berķ ile çıkşa *
Koyup evvel ķadem anı bu tayy-ı nüh-ķıbāb eyler
- 33 Ne mümkin şehsüvārī-i ser-i şāhānı vaşf itmek *
Sühan-sencān-ı ālem gerçi tā rüz-ı hisab eyler
- 34 Velī beñzer o nüş-ı sükkerīn-i Hülde kim anuñ
Edā-yı medh-i zevķin nā-reside bir zübāb eyler
- 35 Huşuşen bir benüm gibi sihir-sāz-ı maānī kim *
Yem-i endişesin isterse pülād-ı müzāb eyler

* 21 Y.'de 22. beyitten sonra yer almıştır. / mağrib ü maşrık: fehm ü dāniş kim Y. //

b: Dür-i elfāzı tezyīn-i girībān-ı şavāb eyler Y.

* 24 cārī ki devrinde: kim devr-i ādlinde Y.

* 25 müttefik: āşinā Y.

* 29 Şafaķ şanmañ gehī pāy u düm-i esb-i şehenşāha

Ķazā iştābl-ı çarķ içinde ihzār-ı hizāb eyler Y.

* 30 b: Dimāğ-ı ālemi pür-büy-ı müşk ü üd-ı nāb eyler Y.

* 32 itse: eylese ger Y./ çıkşa -Y.//b:Henüz ol ķoymadım bu tayy-ı devr-i nüh-ķıbāb eyler Y.

* 33 a: Ne mümkin hāşılı evşāf-ı sultānı edā kıлмаķ Y.

* 35 maānī: belāgat Y.

- 36 Yine kâdir degüldür vaşfi hakkında iki harfe *
Ki hürşîd-i cihâna zerre niçe intisâb eyler
- 37 Benem gencîne-gâh-ı cevher-i nâ-yâb-ı ma'ânâ kim *
Dür-i nuţkum şikest-i kıymet-i dürr-i hüş-âb eyler
- 38 Benem ol 'ârif-i vahdet-şinâs-ı 'âlem-i keşret
Bilenler nükte-i harfümü tedvîn-i kitâb eyler
- 39 Benem ol nâdire-güyâ-yı erbâb-ı belâgat kim *
'İbârâtum işidenler ma'ârif iktisâb eyler
- 40 Benem ol tâze-naş-endâz-ı dîbâc-ı feşâhat kim *
Nigâh-ı hürde-bînân hîregîden ictinâb eyler
- 41 Bu nazmum mazhar-ı luţf-ı nigâh-ı pâdişâh olsa
Bedaşşân bâb-ı endîşemde cerr-i la'î-i nâb eyler
- 42 T abî'at midür ol kim eyleyince bir gazel îrâd
Bulur mazmûnı dîvân-ı selefden intiḥâb eyler
- 43 Dil-i pür-feyz-i endîşe o dildür kim murâd itse *
Yazar ser-hâmeden bir böyle şî'r-i müsteṭâb eyler
- 44 Kaçan zülfi semende halka halka pîç ü tâb eyler *
Hezârân hâle-dâr-ı âfitâb u mâh-tâb eyler
- 45 Hâzer idüp nîgeh çeşm-i niyâz-ı mübtelâlardan
Hemîşe şahid-i nâza tegâfülden niḳâb eyler
- 46 Mey-i 'ışk ile ser-mest olsa ol şüh-ı sitem-pîşe *
O dem 'uşşâk-ı zâra gamze taḳlîd-i 'itâb eyler
- 47 Nigâh-ı mestini bir dem gâzab-âmîz-i luţf itse *
Dil-i âşüftesin bir taraf ile mest-i harâb eyler
- 48 Girîbân-ı niyâza çâk için dest urmadın Nâmî
Lebânın nâz ile âlüde-i harf-i cevâb eyler
- 49 Yeter da'vî-i ḥodgâmî niyâzı eyle dest-âvîz *
Selef-âsâ ki itmâma du'â-yı müstecâb eyler

* 36 Yine kâdir degüldür şemme-i evşâfını zikre
Ki rüy-ı hâvere zerre niçe ref'-i hicâb eyler Y.

* 37 gencîne-gâh-ı: gencîne-i pür- Y.

* 39 -Y.

* 40 -Ü., -Y., S1.9a-k

* 43 şî'r-i: şerr-i Ü.

* 44 Bu tegazzül bölümünün sırasıyla 44, 46, 45, 47, 48. beyitlerinden oluşan müstakil bir gazel sadece Y.60b'de gazeller arasında yer almıştır. Tekrara kaçacağı için gazeller arasına alınmamıştır.

* 46 'ışk ile: 'işveyle Y. // o dem: dil-i Y.

* 47 mestini: nâzımı Y.60b // taraf: câm Y.60b

* 49 niyâzı: du'âyı Y. // du'âyı: niyâzı Y.

- 50 Nitekim mey-fürüş-ı bām-geh ebnā-yı devrāna
Şunup cām-ı dıraḡşānı pey-ā-pey neşve-yāb eyler
- 51 Nitekim her sene nevrüz-ı firüz-ı sürür-āver *
İrüp müjdeyle teşrîf-i bahār için şitāb eyler
- 52 Sa‘âdetle serîr-i salṭanatda sākî-i ‘adli *
Ola bezm-i cihāna feyz-baḡş-ı āb ü tāb eyler
- 53 Cenāb-ı Ḥazret-i Bārî kim oldur Ḥālîk-ı kevneyn
İde ḡaşıl anı kim re‘y-i şāh-ı kām-yāb eyler

12

DER-ḤAḠḠ-I SULTĀN MEḤMED ḤAN-I ĠĀZĪ İBN-İ SULTĀN
İBRĀHĪM ḤALLEDA‘LLĀHU MŪLKEHŪ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ḥazret-i zü‘l-menn-i ‘ālem her ne kim fermān ider
‘Ayn-ı eşyāya dem-ā-dem luṭf ider iḡsān ider
- 2 Bā‘iṡ idüp nūr-ı zāt-ı Aḡmedi bu ḡilḡate *
Ya‘nî ḡudret ḡulzüminden ḡaṡresin ‘ummān ider
- 3 ‘Ālem içre cilve-ger idüp vücūd-ı ādemi *
Ya‘nî vaḡdet āfitābı zerresin insān ider
- 4 Māni‘ ü Mu‘tî odur kār-āverān-ı ‘āleme
Ḡabız u bāsıṡ odur kim derd hem dermān ider
- 5 Ḥālîḡ u Ḡahhār-ı mevcūdātdur kim ḡaşılı
Ḥikmeti zīnet-fezā-yı vācib ü imkān ider
- 6 Ol Kerīm-i zī-keremdür kim muḡıṡ-i raḡmeti *
Çāre-i bî-çāregāna ḡamle-i ṡūfān ider
- 7 Ol Raḡīm-i her-mededdür kim gürüh-ı ‘ālemüñ *
Bir teveccühde nice biñ müṡkilin āsān ider
- 8 Ol ‘Alīm-i pür-ḡikemdür kim ‘uḡul-i kāmile *
Bir edā-yı ḡarfi biñ ta‘līm-i fenn iḡsān ider

* 51 Y. 'de 52. beyitten sonradır. // teşrîf-i: tebşîr-i Y.

* 52 feyz-baḡş-ı: baḡş-ı feyz-i Y.

* (12) S1.9b, Ü.9b, Y.33a

Başlık: Der...mülkehü: Der...mülkehü ve ebbede devletehü Ü., Der-medḡ-i sultān-ı zamān ve ḡāḡān-ı cihān Sultān İbrāḡim ḡalleda‘llāhu sultānehü Y.

* 2 idüp: eyler Y.

* 3 ‘ālem içre: dehr içinde Y. / idüp: eyler Y.

* 6 zī-keremdür: pür-keremdür Y.

* 7 her-mededdür: pür-mededdür Y.

* 8 kāmile: ‘āleme Y. // edā-yı: ḡıṡāb-ı Y.

- 9 Ol Semī^c-i pür-vefādur kim lisāna gelmedin *
Şāh-sār-ı maṭlabı bār-ı merām-efşān ider
- 10 Ol Başīr-i pür-ıberdür kim hafāyā-yı dilüñ
Sırrına olmaḳda vāḳıf ṭarfı bī-a‘yān ider
- 11 Ol Ḳadīm-i lem-yezeldür kim bu vaz^c u cünbişi
Bir nefesde istese biñ gūne ser-gerdān ider
- 12 ‘Ālem-i ervāḥ ile ecsāma virüp imtizāc
Çārsū-yı ‘unşurı zīnet-ver-i dükkān ider
- 13 Mücmel-i ma‘nā-yı mevcūdāt idüp her ādemi
Kimine tafşīlini seyr itdürür iḥsān ider
- 14 Kimini “bel hüm eḳal”le⁵³ mā-şadaḳ ḥalḳ eyleyüp
Ya‘nī ceng-i tār-ı küfr ü pertev-i ĩmān ider
- 15 Āfitāb-āsā idüp İslāmı nūr-ı şıdḳ ile
Zulmet-i cehl ile küfri çün dil-i sindān ider
- 16 Eyleyüp teşrīf-i āyāt-ı ḥiṭāba müsteḥḳ
Emrine birin ḥilāfına birin bürhān ider
- 17 Emrümü tut dir virüp bir şahşa cüz²-i iḥtiyār
Yirini ṭutsa Na‘īm u ṭutmasa Nīrān ider
- 18 Fā‘il-i muḥtār-ı kār-ı evvel ü āḥir odur
İstese bir demde ḥalḳı zāhir ü pinhān ider
- 19 Sırr-ı fi‘linden ḥaber yoḳ künh-i zātı bī-nişān
‘Aḳl-ı derrāk ol ḳadar var kim bunu iz‘ān ider
- 20 Menba‘-ı aḥlāḳ-ı dīn idüp ḥabīb-i ekremi
Tīḡ-i muşḥafla ḥilāfet luṭf ider sulṭān ider
- 21 Ol ḥilāfetdür ki maḥşuş-ı vücūd-ı pākidür
Zāhir ü bāṭında rüz-ı ḥaşre dek dīvān ider
- 22 Ol ḥilāfetdür ki bāṭında ḳılıp ḳuṭb-ı cihān
Maḥrem-i sırr-āşinā-yı ma‘nī-i furḳān ider
- 23 Ol ḥilāfetdür ki zāhirde idüp ḥāmī-i dīn
Ḳāleb-i āsāyiş-i nāsa vücūdın cān ider
- 24 Oldur ol cān-ı cihān-ı dīn ü devlet kim anuñ *
Her kişi luṭf-ı Ḥudā olduḡını iz‘ān ider
- 25 Oldur ol dādār-ı taḥt-ı ‘ālem-i emn ü amān *
Feyz-i ‘adliyle cihān mülkini ābādān ider

* 9 lisāna: gülüya Y. // maṭlabı: ḥvāhişi Y.

⁵³ “Belki onlar daha aşığıdırlar.” Kur’ân, A’râf (7)/179

* 24 iz‘ān: İḳān Y.

* 25 dādār-ı taḥt-ı: cān-ı vücūd-ı Y.

- 26 Pādişāh-ı baħr u ber Sultān Meħemmed Hān kim *
Şafha-i elķābına ʿālem bunı ʿunvān ider
- 27 Zıll-i Hāķ şāhenşeh-i taħt-ı hümāyūn-pāye kim
Hep ķazā teʿyīd ider ol her ne kim fermān ider
- 28 Dāver-i ʿālī-nijād u yāver-i şerʿ-i mübīn
Hizmet-i icrā-yı emr-i raħmet-i Raħmān ider
- 29 Māye-dār-ı maʿdilet ħurşīd-i bürc-i salţanat
Nūr-ı ʿadli ħāne-i her-zerreyi tābān ider
- 30 Dest-i luţfı ol ķadar bezl-i ʿatāyā üzredür *
Yād olınuķça şafāsı ādemi ħayrān ider
- 31 Feyz-i inʿāmı o deñlü irmek üzre kim anı *
İşidine düşmen-i dīni ħased bī-cān ider
- 32 Emn ile rāħat-fezā kıldı ķulüb-ı müʾmini
Ol ķadar kim ħavf-ı tīģi düşmeni lertzān ider
- 33 Pertev-i ķahrı tokınsa sū-yı ħaşm-ı devlete *
Hānümānın ħaşre dek āteş-geh-i sūzān ider
- 34 Yādına geldükçe aʿdā ħātırı redd eylese
T urduģı yerde ʿadüyı ħāk ile yek-sān ider
- 35 Devr-i ʿadli fitneden āsüdedür ol deñlü kim
Bāz u kebki bīşenüñ bir lāneden perrān ider
- 36 Ol ķadar cārī cefā vü cevri defʿe ħükmi kim *
Küsfindi gürg ile hem-seyr ü hem-destān ider
- 37 Hāķ-ı ʿālem cümleten dil-şād u ħandān oldılar
Giryeye yoķ devrinde var ise meger mestān ider
- 38 Mazħar-ı elţāf-ı Hāķdur ħāşılı zātı anuñ
Hep bu āşārı o yüzden ķudret-i Yezdān ider
- 39 Nuţkuma virdi benüm de medħi ol teʿşīri kim
Bir sözüüm varsa nemek-zār üzre bāģ-ıstān ider
- 40 Feyz-i vaşfı sārī oldu ol ķadar kim ħāmemi
Bī-taşarruf şafha üzre yazmaģa gerdān ider
- 41 T abʿuma virdi o deñlü neşve rāħ-ı zıķri kim
Bu maħalde tarz-ı tāze bir ħazel cūşān ider

* 26 Meħemmed Hān: İbrāhīm Y. (En eski nüsha olan Y.'deki bu farktan ve kasīdenin başlıģından, aynı kasīdenin IV. Mehmet'in babası Sultan İbrahim'e de sunulduģu anlaşılmaktadır.)

* 30 a: Dest-i luţfı eyledi baħş-ı ʿatā ol deñlü kim Y.

* 31 irmek üzre: irdi ħālķa Y.

* 33 sū-yı ħaşm-ı devlete: rüy-ı mülk-i ħaşma ger Y.

* 36 Y,'de sonradan kenara yazılmış, fakat cilt tamiri esnasında yarısı kesilmiştir.

- 42 Dil kaçan endîşe-i vuşlat-geh-i cānān ider *
Feyz-i ḥvāhiş her bün-i müyüm nigāh-istān ider
- 43 ʿAksi mirʿāt-ı taşavvurda olup şüret-nümā *
Luţf-ı ḥüsni çişm-i dil bu vazʿ ile seyrān ider
- 44 Kim enīs-i zühd-i şerm itmiş nigāh-ı şühunı
Küşe-i ebrüda ğamze cilve-i mestān ider
- 45 Bāğ-ı ḥüsni güllerin itmiş şüküfte ser-be-ser *
Bir nazār seyr itse ḥürā terk-i Ḥuld-istān ider
- 46 Nāzdan virmiş kemān-ı ebruvāna pīç ü tāb
Ḥarfden berg-i lebānın luţf ile cünbān ider
- 47 Būy-baḥş olmuş nesīm-i kudsa ıtır-ı kāküli
Şemmesinden ṭib-i āfāk u dimāğ-ı cān ider
- 48 Şīvesi virmiş ḥırām-ı nāza bir zībā reviş *
Kim temāşasını ancak Nāmī-i Ḥassān ider
- 49 Ben o Ḥassān-ı zamān u ḥādım-i şerʿem ki hep *
Nāṭıķam maʿnī-fürüş-ı nükte-i Ḳurʿān ider
- 50 Ben o nāçiz-i cihān-ı şıdķ u ihlāşam ki dil
Heyʿet-i zātumda seyr-i ʿālem-i ʿirfān ider
- 51 Ben o insān-ı mükerremden vücūd-ı aḥķaram *
Kim sözüm meşşātagī-i şāhid-i imān ider
- 52 Luţf-ı ḥüyuñ kām-kārā mihr-i encüm-ʿaskerā *
Ṭ abʿumı biñ şevķ ile feyz-i recā-sencān ider
- 53 Dir ki ṭālib ol ne isterseñ bu dem maķbüldür *
Zāhir ü bāṭında luţfı herkese Sübhān ider
- 54 Evvelen maķşüd odur dergāh-ı Ḥaķdan cümleye *
Kim dil ü cānı ümīd-i ğarķa-i ğufrān ider
- 55 Şāniyen ümmīd odur kim tül-i ʿömr ü ʿadlünün
Eyleye her rüzını reşķ-āver-i şāhān ider

* 42 Bu tegazzül bölümünün sırasıyla 42, 43, 44,
Dest-i nāzı der-kemān-ı ebruvān olmuş turur
Nāvek-i müjgānı ṭurmaz ʿişveden peykān ider,
46, 45, 47. beyitlerinden oluşan 7 beyitlik müstakil bir gazel sadece Y.60b'de gazeller arasında
yer almıştır. Tekrara kaçacağı için gazeller arasına alınmamıştır.

* 43 vazʿ ile: tarzda Y.60.

* 45 Y.'de 46. beyitten sonradır.

* 48 Ḥassān: Şahbān Y., ḥayrān Y.60b

* 49 Ḥassān-ı: Şahbān-ı Y.

* 51 aḥķaram: efķaram Y.

* 52 luţf-ı: luţf u Ü

* 53 ṭālib ol: iste her Y. / maķbüldür / maķbül olur Y.

* 54 maķşüd odur: ḥvāhiş budur Y.

- 56 Rehberüñ olup hidāyet peyrevüñ erbāb-ı dīn
Her sözüñ Vaşşāf-ı şādık olsun istihsān ider
- 57 Ğāyete irse şenā Nāmī bilinse müddeā
Vācib oldur kim duā rū-mālī-i pāyān ider
- 58 Nitekim Hağ bir dili genc-i tılısm-ı zāt idüp
Nüşha-i kübrā ile taẓīm-pāş-ı şān ider
- 59 Nitekim mişl-i cihān idüp vücūd-ı ādemi
Heykel-i şūgrā içinde ʿilm-i hikmet-ı h̄vān ider
- 60 Zātuñı kılsun hemīşe h̄fız-ı dīn ü düvel
ʿAdl ile kim taʿne-i eyyām-ı Nüşirvān ider
- 61 Bahtuñuñ itsün şüküfte gonçe-i iğbālını
Luğf ile kim ʿālemi reşk-i bahār-istān ider

13 *

EBU'S-SU'ŪD-ZĀDE MERḤŪMA VIRİLŪP İÇİL'DE MEDRESE İHSĀN İTMİŞLERDŪR

Mefā'ilün Fe'ılātün Mefā'ilün Fe'ılün

- 1 Ḥoşā o ravza-i şād-āb-ı lā-mekān-ı fazıl *
Ki nīm-sāye-i berg ola āsümān-ı fazıl
- 2 Ḳanı o kūşe-i şahn-ı hadāyık-ı ma'nā *
Ki nīm-gönce-i ʿilm ola gülsitān-ı fazıl
- 3 Ḥoşā o baħr-ı ma'ānī ki mevc-i feyzinden *
Belāğat ābına ğarğ ola teşnegān-ı fazıl
- 4 Ḥoşā o sāhil-i ʿilm ü hüner ki ʿummānı *
Pey-ā-pey ola kenāra güher-feşān-ı fazıl
- 5 Ḳanı o h̄vāce ki geldükde mülk-i ʿirfāna *
Güm ola arada kālā-yı kārban-ı fazıl
- 6 Dürer-nizām-ı ma'āniye rāğıb oldukça *
İdeydi zīver-i mengüş-ı şāhidān-ı fazıl

* (13) S1.11b, Ü.11b, Y.39a

Başlık: Faziletli Ebu's-Su'ūd-zāde Şadr-ı Anadolı iken virilüp İçil'de medrese ihsān olunmuşdur Ü.,
Maḥdüm-ı mükerrrem Ebu'ssu'ūd-zāde Efendiye virilüp bilā mülāzemet İçil Medresesi ihsān
olunduğudur Y.

* 1 ravza-i şād-āb-ı: tarz-ı nev-eyvān-ı Y. // berg: taş Y.

* 2 Ḥoşā o gevher-i ʿālem-fürüz u şu'le-tırāz
Ki nīm-zerre-i tāb ola aḥterān-ı fazıl Y.

* 3 mevc-i feyzinden: şaff-ı mevcinden Y.

* 4 İrince mümkin-i temkīne olalı der-pey
Hemīşe dāmen-i birre şadef-feşān-ı fazıl Y.

* 5 Ḳanı: hoşā Y. / ʿirfāna: ma'nāya Y.

- 7 Düşüp bu vādīye gāhī reh-i taḥayyülde
İrürdi ḥātıra fikr-i ʿulüvv-i şān-ı fażıl
- 8 Bu fikr ile yine bir şeb dile didüm āyā *
Kimüñ musaḥḥarı ola bu dem cihān-ı fażıl
- 9 İrişdi gūşuma ol demde bir şadā ki didi *
Bu demde şimdi ḥudāvend-i āsitān-ı fażıl
- 10 Cenāb-ı zāde-i ibn-i Ebu's-Suʿūd Saʿīd *
Odur şeref-dih-i āyīn-i dūdmān-ı fażıl
- 11 İdince dehri müşerref nijād-ı pāki anuñ *
Mişāl-i bāğ-ı behişt oldı büstān-ı fażıl
- 12 Yegāne pādīşeh-i taḥt-gāh-ı ʿilm ü hüner
Ki ḥāk-i pāyına rū-sā hüner-verān-ı fażıl
- 13 Nice sürülmeye rū āsitānına ki ola
Vücūd-ı pāki nebīre-i ḫahramān-ı fażıl
- 14 O ḫahramān-ı fażıl kim yazıldı elḫābı
Sipeh-şikāf-ı kemāl ü cihān-sitān-ı fażıl
- 15 O şeb-çerāğ-ı fażīlet ki feyż-i nūrından *
T arāvet-i meh ü ḫāver bulur mekān-ı fażıl
- 16 O māh-ı bürc-i belāğāt ki luṭf-ı āşārı
Ḳulūbı eyledi mesrūr u şādumān-ı fażıl
- 17 Nikāt-ı ʿilm ü maʿānīyi eyledi İzāḥ *
İrişdi rütbe-i işlāḥa kār-dān-ı fażıl
- 18 O kār-dān-ı fażıl kim sabaḫ-verānıdur
Gürūh-ı ʿaşr-ı hüner fırḫa-i zamān-ı fażıl
- 19 Tettebbuʿ eyleyen āşār-ı feyż-baḫşāsın
Olur zamān-ı ḫalīl içre kāmran-ı fażıl
- 20 O kāmran-ı ʿilim kim şafā-yı ṭabʿından *
Ḥuzūr-ı luṭfa irtür hep cihāniyān-ı fażıl
- 21 Nesīm-i meyli vezān olduğı dem evrāḫa *
Serāb-ı maʿnī olur bāğ-ı cāvidān-ı fażıl

* 6 Bu dürr-i tāzeye rağbet virtüp zamānında
Olaydı mültefit-i ṭabʿ-ı şāhidān-ı fażıl Y.

* 8 ile: irüp Y. / dile didüm: didi gönül Y.

* 9 a: İrüp o demde dile didi ʿaql-ı pür-ḫikmet Y. // bu demde: felekde Y.

* 10 b: Şeref-dih-i çemen-istān-ı gülsitān-ı fażıl Y.

* 11 nijād-ı: nijādı S1., Ü.

* 15 nūrından: tābindan Y. / meh ü ḫāver: meh-i ḫāver Ü.

* 17 eyledi: eyleyüp Y.

* 20 ʿilim: fażıl Y.

* 21 olduğı dem: olsa sū-yı Y.

- 22 Ne bāğ-ı dil-keş-i murgān-ı fikr olup her bār
Olur mesīre-i ervāh-ı ʔudsiyān-ı faʔıl
- 23 Olinca gāhī ʔidā sükkerin midādı olur *
Elinde kilik-i sebiz ʔūʔi-i beyān-ı faʔıl
- 24 Ne ʔūʔi rūh-ı muşavver dem-i tekellümde
Olur mezāk-ı ümīde şeker-feşān-ı faʔıl
- 25 Ne ʔūʔi dest-i ʔatā-pīşeden olur cārī
Riyāz-ı dillere bir Kevşer-i revān-ı faʔıl
- 26 Ne ʔūʔi nāʔıka-pīrā-yı müjde-i ʔizzet
ʔulüb-ı halk-ı cihāna feraḥ-resān-ı faʔıl
- 27 Ne gūne vaşf ide dil ol sūtūde-zātı kim
Ola ʔabīʔati deryā-yı ʔilm ü kān-ı faʔıl
- 28 Peder niyā ʔoyalar intikāl ide irşen
Tecemmülāt-ı ḥilim genc-i şāyegān-ı faʔıl
- 29 Ne genc-i kenz-i güher nāme-i ḥaḥāyık-ı sır
Ne genc-i Ḥuld-i maʔānī-i dil-sitān-ı faʔıl
- 30 Edāya şıǵmaya vaşf-ı ʔıyār-ı pāki anuñ
Ne gūne eylese taʔbīr nāḥıdān-ı faʔıl *
- 31 Bahāne-kārī-i luḥf-ı niǵāh ider ancak
Ol āsitān-ı saʔadetde rāviyān-ı faʔıl *
- 32 Benem o rāvī-i aḥbār-ı mülk-i endīşe
Ki baña pey-rev olur hep hüner-verān-ı faʔıl
- 33 Benem o mekteb-i nev-ʔarız-ı şehir-i maʔnāda *
Debīr-i nādire-sencān-ı dāstān-ı faʔıl
- 34 Benem o medrese-i nev-binā-yı inşāda
Ḥarīf-i muʔcize-fermā-yı ders-ḥvān-ı faʔıl
- 35 Benem o meʔkel-i köhne diyār-ı ʔirfānda
Künende-pür-şikemān-ı güresne-nān-ı faʔıl
- 36 Ḥıdīv-i nām-verā ʔālī-rütbe-i şadrā
Eyā sūtūde-şeh-i muḥlaḥuʔl-ʔinān-ı faʔıl
- 37 Vaḥār u ḥilmüñe maǵrūr u şād olup ʔabʔum
Geçindi ʔarif-i yektā-yı nüktedān-ı faʔıl
- 38 Zamān-ı ʔadlūñe irüp dil-i cefā-dīde
Demidür olsa şikāyet-ger-i ziyān-ı faʔıl

* 23 sebiz: kerem Y.

* 30 taʔbīr: taʔbīri Ü., Y.

* 31 rāviyān: revān Ü.

* 33 -sencān: -perdāz Y.

- 39 Cefā vü cevri ziyād itmede felek her dem
Olup hemîşe sitem-sâz-ı bî-amân-ı fażıl
- 40 Duċā-yı devlet-i fażlını vird idüp Nāmî
İdegör ċarz-ı niyâz-ı kerem-resân-ı fażıl
- 41 Niteki ĳubbe-i gerdün-ı dün olup ber-cā
Olur keşîde derûnına ĳânümân-ı fażıl
- 42 Niteki baĳr-ı maċânî ĳurüş idüp eyler
Sevâĳil-i lebi leb-rîz-i laĳl-i kân-ı fażıl
- 43 Vücüd-ı pâki olup taĳt-gâĳ-ı maċnâda
Gele cenâbına dem-beste ĳusrevân-ı fażıl
- 44 Hemîşe bezm-i maċârifde şādumân olalar
Duċâsına ola dil-beste ĳâdimân-ı fażıl

14

MERĳŪM MAĳMŪD EFENDİYE MŪLÂZEMET İÇŪN VİRİLŪP
MEDRESE İĳSÂN İTMİŞLERDŪR

MefċŪlü Mefâĳlü Mefâĳlü FeċŪlün

Ey mâye-i efĳâl ũ ebŪl-faẓl-ı zamâne
ĳıfz ide ĳudâ zâtuñı her dilde yer eyle
Ol şâhid-i kilik-i kerem-i feyz-resânı
Luĳf it raĳam-ı Nâmîye de cilve-ger eyle

15

MEDRESE-İ MEZBŪRUŅ TEMESSŪKÂTINDA TEZKİRECİ
TEċALLŪL İTMEGİ TERAĳĳİ İLE BUYURILMIŞDUR

Feĳilâtün Feĳilâtün Feĳilâtün Feĳilün

Olmasun bir derece şâdr-ı faẓilet sensüz
ċĳleme luĳf ile âvâze-i ċadlŪñ ųolsun
Dest-i ĳâmeñle nesîm-i keremŪñ sultânum
Çemen-i vaċde-i dŪşîneye gŪl-pâş olsun

* 39 itmede felek her dem: itdi dem-be-dem gerdün Y. / Y.'de bundan sonra ųu beyit vardır:

Yeter bu mertebe izĳâr-ı ųîve-i gerdün
Yeter bu deñlü sañâ rŪtbe-i fiĳân-ı faẓıl

* 40 a: Duċā-yı devletini vird idüp hemān Nāmî Y.

* 42 laĳl-i: laĳl ũ Y.

* (14) S1.13a, Ū.13a, Y.40b

Başlık: Faẓiletli merĳŪm MaĳmŪd Efendi Şâdr-ı Anaĳolıda iken virilŪp medrese inċām olunmuşdur
Ū., Faẓiletli MaĳmŪd Efendi ĳâzetlerine âsitâneye yazılmak içtŪn virildŪkde elli aĳçe medrese
luĳf olunduĳudur Y.

* (15) S1.13a, Ū.13a, Y.40b

Başlık: Medrese-i mezbŪruñ temessŪkâtı talebinde teraĳĳi ile inâyet olunduĳudur Ū., Tezkiresinde
tezekkŪrcileri teċallŪl idüp cenâblarına bu ĳıĳ'a virildŪkde teraĳĳi ile buyurulduĳudur Y.

MEDRESE-İ MEZBÛRUÑ BAĞIYYE-İ MÜDDETI ƐAZĀYA MÜDÜN-İ
KĀMİLE NAQL OLINMIŞDUR

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Hezār müjde saña ey dil-i figār-ı kemāl
İrişdi Ɛāfile-sālār-ı kār u bār-ı kemāl *
- 2 Niçe zamān idi düzd-i Ɛamāc olup ğālib
Kesilmiş idi reh-i cānib-i diyār-ı kemāl *
- 3 Hüdāya hamd idelüm kim ser-i Ɛudümında
Huşul-i kāma düçār oldı intizār-ı kemāl
- 4 T ağıldı reh-zen-i şeh-rāh-ı mülket-i dāniş
Muhaşşal emn ile āsüde reh-güzār-ı kemāl
- 5 Revāc-ı baħr-ı ma'ārif olunca böyle gerek
Yitişdi māye-i iƐbāle ħāksār-ı kemāl
- 6 Çekildi ħvāceleri semt-i mülk-i taşşile
Getürdi her biri bir gūne yādigār-ı kemāl
- 7 Dökildi şuƐƐaları 'arşa-gāh-ı iƐhāra
Açıldı ülker-i kālā-yı müşk-bār-ı kemāl
- 8 MuƐallidān-ı ma'ārif bisātı Ɛaldurdu
Bilindi 'āƐıbet-i kār-ı şerm-sār-ı kemāl
- 9 MuhaƐƐıƐkān-ı fażilet kesāda itdi vedāc
Hemişe dād u sited der-sū-yı kibār-ı kemāl
- 10 'Aceb mi şevƐ-i ma'ārifde sūd-mend olsa
Gürüh-ı kāsib-i 'irfān-ı māye-dār-ı kemāl *
- 11 'Aceb mi gülbün-i ħātır açarsa ğonçelerin
Olursa her biri ħurşid-i tāb-dār-ı kemāl
- 12 'Aceb mi naħl-i emel olsa dāyimā ser-sebz
Pey-ā-pey eylese āmāde berg ü bār-ı kemāl
- 13 Zamān-ı ħazret-i maħdüm ebu'l-fazıldur kim
Odur serir-i fażiletde kām-kār-ı kemāl

* (16) S1.13a, Ü.13a, Y.40b

Başlık: Medrese-i mezbūruñ bağıyye-i müddeti Ɛazāda tekmili ihsān olup ba'dehū teraƐƐide luƐf itdiler Ü., Yine müşārun ileyh ħazretlerine virildükde ber-vech-i teraƐƐi yüz otuz ile manşib ihsān olındıdır Y.

* 1 kār u bār-ı: kār-bār-ı S1.

* 2 olup ğālib: tağallüb idüp Y.

* 10 şevƐ-i: -Y. // 'irfān-ı: 'irfān u Y.

- 14 O kām-kār-ı fażıl kim zamān-ı ʿadlinde *
Bilindi rütbe-i erbāb-ı iftiḥār-ı kemāl
- 15 O kār-dān-ı şerīʿat ki kilik-i rāst-revi *
Çekince zümre-i mekrūha züʾl-figār-ı kemāl
- 16 Hücüm-ı bidʿat-i eşḥāşı münhezim kıldı *
Alındı dest-i denīden yine ḥişār-ı kemāl
- 17 Dikildi bārū-yı ihkākā rāyet-i dāniş
Çalındı nevbet-i hüş-gīr-i iştihār-ı kemāl
- 18 Zamān-ı eşrefi oldu edīb-i zāra devā
Zemīn-i dergehi hem dārū-yı nizār-ı kemāl
- 19 Libās-ı ʿizzet ile cilve-ger hüner dāyim
Şarāb-ı vaḳʿ ile mestānedür vaḳār-ı kemāl
- 20 Gül-i sürür ile pür ceyb ü dāmen-i ʿirfān
Şafā-yı ḥātır ile nitekim kenār-ı kemāl
- 21 Hevā-yı nuṭḳ ile sīr-āb gülbün-i eşʿār
Nesīm-i luṭf ile şād-āb-ter bahār-ı kemāl
- 22 Şüküfte gülşen-i pejmürde-ḥātır-ı bī-kes
Küşāde gonce-i ümmīd-i dil-figār-ı kemāl
- 23 Zamāne cevre vedāʿ eyledi zamānında
Vefā vü luṭf ile oldu enīs ü yār-ı kemāl
- 24 Cefā-yı çarḥ-ı sitem-ger reh-i ʿadem tutdı
Vücūda geldi telāfī-i iʿtibār-ı kemāl
- 25 T uyıldı ḥāşılı ḳallābī-i felek āḫir
Bulup revāc zer-i kāmīlūʾl-ʿayār-ı kemāl
- 26 Revādur eyler isem ben de gāhī ʿarż-ı hüner *
Düşer mi hiç daḫı bir böyle rüzgār-ı kemāl
- 27 Mey-i ümīd-i ʿaṭā ile mest idüp kilki
Demidür eyler isem daʿvī-i şīʿār-ı kemāl
- 28 Benem o tāze-reviş-yāb-ı rāh-ı mülk-i suḫan
Benem o nādire-perdāz u cilve-kār-ı kemāl
- 29 Benem o yekke-süvār-ı fezā-yı endīşe
Benem bu ʿarşa-i ʿaşr içre şehsüvār-ı kemāl
- 30 Benem o nev-nağam-efrüz-ı bezm-i ehl-i nikāt *
Ki baña pey-rev olup hep heves-nigār-ı kemāl

* 14 fażıl kim zamān-ı: fażīlet ki devr-i Y.

* 15 zümre-i fırka-i Y.

* 16 hücüm-ı: gürüh-ı Y.

* 26 gāhī ʿarż-ı: ʿarż-ı luṭf-ı Y. // hiç daḫı bir: bir daḫı hiç Y.

- 31 Benem o nāṭıka-pīrā ki feyz-i ḥāmemden *
Hemīşe tāze vü terdür gül-i ʿızār-ı kemāl
- 32 Cenāb-ı luṭf-ı himem-perverā faẓıl-şadrā *
Ki sensin ol kerem-efşān-ı nām-dār-ı kemāl
- 33 Zamān-ı devletüñe dil irince sulṭānum *
Didi olur bu devirde olursa kār-ı kemāl
- 34 İdüp ʿazīmet-i gülgeşt-i bāğ-ı endīşe
Kopardı bir nice gül-berg-i sebze-zār-ı kemāl
- 35 Hezār ʿacz ile pīş-efgen-i niyāz itdi
Murād o ḥāme ki ʿola añā jāle bār-ı kemāl
- 36 O ḥāme-i kerem-āver ki feyz-i nevkinden *
Muḳaddem olup ümīd üzre dūr-nişār-ı kemāl
- 37 Sevād-ı luṭfı idüp rütbe-baḥş-ı rāh-ı ḳazā *
Kemāl-i mertebe ḳılmışdı müsteşār-ı kemāl
- 38 Zuhūra geldi o feyz-i sevād-ı ḥasbīden
Gül-i ümīd-i naḳil ey kerīm-kār-ı kemāl
- 39 Ümīd odur ki yine şarfa-i ʿināyetden
Faḳīrin itmeye maḥrūm o tāc-dār-ı kemāl
- 40 Nigāh-ı luṭfı alup dest-i iltifāta yine *
Ḳıla hemīşe ḥaşūdı elem-feşār-ı kemāl
- 41 Ḳo ʿarz-ı ḥvāhişi Nāmī duʿāya āgāz it *
Odur netīce-i icād-ı kār-zār-ı kemāl
- 42 Nitekim eyleye perverde māder-i eyyām *
Cihāna merd-i hüner-sāz-ı bī-şümār-ı kemāl
- 43 Vücūd-ı pāki olup şadr-ı ʿāḳıbetde ebed *
Şafā-yı ʿişret ile pīr ü ihtiyār-ı kemāl
- 44 Lebinde her dem ola nuḳl-i sükkerīn-i pesend
Elinde sāğar-ı medḥ-i suḥan-güzār-ı kemāl

* 30 olup: olur Y.

* 31 ḥāmemden: nevkümden Y.

* 32 luṭf-ı: luṭf u Y. // efşān-ı: efşān u Y.

* 33 devirde: zamānda Y.

* 36 -āver: -efşān Y. / nevkinden: cünbişden Y.

* 37 a: Sevād-ı luṭfını itmişdi behre-baḥş-ı ṭarīḳ Y.

* 40 a: Nigāh-ı luṭfı çeküp tīg-i iltifāt-ı vefā Y.

* 41 kār-zār-ı: kār u zār-ı Y.

* 42 Bu beyitten sonra Y.'de şu beyit vardır:

Nitekim eyleye amāde sāḳī-i küşiş

Bu bezm-i maʿrifete cām-ı zer-nigār-ı kemāl Y.

* 43 olup: ola Y. / ʿāḳıbetde: ʿāfiyetde Y.

MERḤŪM ʿABDŪL-ʿAZİZ EFENDİYE MAḤZŪNLİĞİ ḤĀLİNDE
VİRİLŪP SONRA Ṭ ULŪʿİ ʿAYNI İLE ZUHŪR İTMİŞDÜR

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Kūşāde-çeşm-i dil ol feth-i bāb olur giderek
Şüküfte-güş-ı ümīd ol ḥiṭāb olur giderek
- 2 Derīde-ceyb-i niyāz ol reh-i maḥabbetde
Edā-yı tesliye-baḥş-ı cevāb olur giderek
- 3 Dili hemān idegör bir nigāh-ı nāza sezā
Şarāb-ı ülfet ile neşve-yāb olur giderek
- 4 Hemīşe ḥvāhiş-i maḥşūdı eyle dest-āvīz
Ḳabŭl-i dergeh-i ʿālī-cenāb olur giderek
- 5 ʿĪmāret-i ḥarem-i iltifāt olup birgün
Binā-yı cevr ü teğāfŭl ḥarāb olur giderek
- 6 Taḥammŭl it siteme ʿāḳıbet o gül-ruḥdan *
Nevāziş-i dil-i zāra şitāb olur giderek
- 7 İren fŭrŭg-ı cemāle gubār-ı Nāmī-veş
Kemīne-zerre iken āfitāb olur giderek
- 8 Ol āfitāb-ı fazıl kim ṭulŭʿ-ı baḥtından *
Gŭrŭh-ı zerreleri feyz-yāb olur giderek
- 9 O feyz-yāb-ı ʿulŭm u maʿārif-i küllī *
Odur ki dergehi niʿmeʿl-meʿāb olur giderek
- 10 Odur ki dīn ü düvel emrini idŭp teʿyīd
Sŭrāg-ı daʿvīye andan cevāb olur giderek
- 11 Odur o menbaʿ-ı ʿilm ü kerem ki ʿālemde *
Zuhŭr-ı devlet ile şöhre-yāb olur giderek
- 12 Odur o şadr-ı ʿadil kim şadā-yı maʿdileti
Fikende-velvele-i nŭh-ḳıbāb olur giderek
- 13 Zebān-ı rıḳḳ u edeble o kimdürür dir iseñ
Ki böyle ṭarz-ı bedīʿa cenāb olur giderek

* (17) S1.14b, Ü.14b, Y.43b [Bu kasidenin ilk 7 beyti bir gazelken (krş. HM.G. 249) daha sonraki ilavelerle kaside şekline sokulmuştur.]

Başlık: Fazīletli ʿAzīz Efendi Ḳıbrıs'dan gelüp maḥzŭn iken tesliyet için fāl olunup sonra zuhŭr itmişdür Ü., Fazīletli ʿAbdüʿAzīz Efendi Ḥazretleri gazel-i merḳŭma iltifāt buyurduklarında tezyīl olunduğudur Y.

* 6, 7 -Y.

* 8 baḥtından: şadrında Y.

* 9 dergehi: ʿāleme Y.

* 11, 12, 13 -Y.

- 14 ʿUbeyd-i ḥazret-i vaṣf-ı ʿazīz-i Bārī kim *
 Ẓāpı melce-i ʿizzet-niṣāb olur giderek
- 15 O gülbün-i keremüñ gonce-i ümīdin açar
 Nesīm-i ʿuḫde-küşā-yı ʿitāb olur giderek
- 16 Ne deñlü oldu ise guṣṣa ile hem-zānū *
 O deñlü ḥurrem ile behre-yāb olur giderek
- 17 Cefā vü cevriñi hep terk ider ḫader āḫir *
 Vefā vü luṭf u ʿaṭā bī-ḫisāb olur giderek
- 18 İrüp merām-ı şafā-baḫṣa zāhir ü bātın
 Ruḫ-ı emel görünür bī-niḫāb olur giderek
- 19 Hevā-yı reṣḫ ile ḫussādıñ vüçüdında *
 Riyāz-ı şıḫḫati deṣt-i serāb olur giderek
- 20 Kelām-ı Ḥaḫḫ ola çün ʿusr u yüsır ile nāzil
 Ne şübhe yüsret ile kām-yāb olur giderek
- 21 Duʿā-yı ḫayrına Nāmī dil ile ol meṣḡul
 ʿAzīz-i devlete de intisāb olur giderek
- 22 Niteki gülşen-i nazmuñ hezārı ide nevā
 Niteki gūṣ-zed-i şeyḫ ü şāb olur giderek
- 23 Hemīşe şadr-ı faẓīletde kāmırān olsun *
 ʿAdūları diye būs-ı rikāb olur giderek

MERḤŪM MUʿİD AḤMED EFENDİYE ŞADR-I ANAṬ OLIDA
 VİRİLŪP İḤSĀNLARI GÖRİLMİŞDÜR

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Müjde kim oldu küşāde yine bāb-ı maʿrifet
 Olmaḡa ḫaddince herkes behre-yāb-ı maʿrifet
- 2 Müjde kim buldı revācın yine kālā-yı ʿulüm
 Eylesün fehmince herkes intiḫāb-ı maʿrifet
- 3 Müjde kim geldi vüçüda yine erbāb-ı hüner
 Söylesün ḫālince herkes faṣl u bāb-ı maʿrifet

* 14 ʿizzet-: devlet- Y.

* 16 Y.'de 17. beyitten sonra yer almıştır.

* 17 ʿaṭā: kerem Y.

* 19 -Y.

* 23 olsun: olalar Y.

* (18) S1.15b, Ü.15b, Y.42a

Başlık: Faẓīletli merḥūm Muʿīd Aḫmed Efendi Anaṭlı şadrında iken virilüp inʿāmları zuhūr itmişdür Ü., Bu daḫı müşārun ileyh ḫazretlerine virilüp manşib vaʿd buyurup muvaffaḫ olmaduḫlarıdır Y.

- 4 Bir zamān olmuşdı kim mesdūd idüp rāh-ı ʿilim *
Nāʿil olmazdı merāma şöhre-yāb-ı maʿrifet
- 5 Hāmdü liʿllāh kim zühür-ı maḳdemi bir fāzılıñ
Ref-i sedd itdi vü gitdi ıztırāb-ı maʿrifet
- 6 Hāmdü liʿllāh kim ḳazā revnaḳ-fürüz oldu yine
ʿİlm ile şadra gelince bir cenāb-ı maʿrifet
- 7 Ol cenāb-ı maʿrifet kim devr-i fazlında anuñ *
Ehl olanlar dāyim eyler iktisāb-ı maʿrifet
- 8 T ab-ı nā-ehlüñ daḳı zevḳ ü şafā budur ki hep *
Raḡbet idüp ehle eyler intisāb-ı maʿrifet
- 9 Ol cenāb-ı maʿdilet kim diyü eylerseñ suʿāl *
Oldurur kim itdi bu dem fetḫ-i bāb-ı maʿrifet
- 10 Oldur ol fāzıl ki dest-i ḥāme rūy-ı şafḥada *
Naḳş-ı elḳābına şaçup müşk-i nāb-ı maʿrifet
- 11 Dir ki oldur ḥvāce-i ebnā-yı rāh-ı müstaḳīm *
Fāzıl-ı erbāb-ı ʿilm ü şeyḫ ü şāb-ı maʿrifet
- 12 ʿĀmil-i şerʿ ü edīb-i dār-ı İslām-ı metīn
ʿĀlim-i tefsīr ü fıḫ-ı pür-cevāb-ı maʿrifet
- 13 Ḥāsim-i maʿrūf u münker sāʿilān-ı şübheye *
Ḥāmī-i dīn ü düvel niʿmeʿl-meʿāb-ı maʿrifet
- 14 Maʿden-i ʿilm ü fazīlet menbaʿ-ı ḥilm ü edeb
Melceʿ-i ḥuddām-ı şerʿ-i müsteḳāb-ı maʿrifet
- 15 ʿĀlim ü ʿāmil Muʿīd Aḥmed Efendi kim odur *
Āsümān-ı ʿadl ü dāda āfitāb-ı maʿrifet
- 16 Sīnesi luṭf-ı vaḳār-ı ḥilm ile ārāste *
Ḥātırı leb-rīz-i nūr-ı māh-tāb-ı maʿrifet

* 4 idüp: idi Y. / ʿilim: şeref Y.

* 7 iktisāb-ı: insitāb-ı Y.

* 8 b: Raḡbet eyler ehle idüp iktisāb-ı maʿrifet Y.

* 9 diyü eylerseñ suʿāl: şadrı teşrīf idicek Y.// b:Kendüyi ʿarz itmege olup şitāb-ı maʿrifet Y.
Y.’de bu beyitten sonra şu iki beyit vardır:

Tehniye idüp o dem tāriḫ-i ferruḫ-fāl ile
Hoş bedīhe olmuş irişdi ḫitāb-ı maʿrifet

Bāʿiṣ oldu ol edā-yı hoş bu cūs-ı ṭabʿuma

Ḥātırı olup bu yüzden fetḫ-i bāb-ı maʿrifet

* 10 a: Didi ol fāzıl odur kim dest-i ḥāmem şafḥada Y.

* 11 dir ki: şimdi Ü., Y,

* 13 ḥāsim-i: ḳāʿil-i Y.

* 15 ʿālim ü ʿāmil: ʿāmil ü ʿālim Y.

* 16 ḥilm ile ārāste: ḫulḳ ile pīrāste Y.

- 17 T̄ abıdur deryā-yı bī-pāyān-ı faẓl-ı pür-ḥikem
Nuṭḫıdur gencīne-i dürr-i ḥōṣ-āb-ı maʿrifet
- 18 Meclis-i pāki uṣūl-ārā-yı envāc-ı fūrūc
Her kelām-ı nādiri faṣluḫ-ḥiṭāb-ı maʿrifet
- 19 Ḥuḫ u ḥūy-ı pür-vefāsı heyʿet-i ādāb-ı dīn *
Güft u gūy-ı feyż-baḥşāsı seḥāb-ı maʿrifet
- 20 Ḥāme-i maʿnī-niṣārı māye-pīrā-yı suṭūr *
Nevk-i nükte-zādıdur ümmüḫ-kitāb-ı maʿrifet
- 21 Zū-fünün-ı ʿālem-i ʿilm ü ʿameldür kim gehī *
Eylese icāz ile neṣr-i ḥisāb-ı maʿrifet
- 22 Zāhir ü ğāyib olur gūyā ki bir niçe cenāb
Selsebīl-i nuṭḫı üzre nüh-kıbāb-ı maʿrifet
- 23 Sū-yı evrāka vezān olsa nesīm-i ḥvāhişi *
Ḥuld-i maʿnī-zār olur deṣt-i serāb-ı maʿrifet
- 24 Feyż-i ṭabından varaḫda maʿnī-i her-saṭr olur
Gūyiyā bir cūybār-ı ṣīr-i nāb-ı maʿrifet
- 25 ʿAhd-i faẓlında muṣāfāt üzre hep ehl-i ṭarīḫ *
Eyleyüp terk-i hevā refc-i hicāb-ı maʿrifet
- 26 Gūşe-ġirān-ı ifāde istifāde oldılar
Birbirine ʿarz idüp baḥş ü kitāb-ı maʿrifet
- 27 Eylemek mümkin degül evṣāf-ı pākini edā *
Her ne deñlü eylesem fikr-i kitāb-ı maʿrifet
- 28 Ḥōṣdur ūimden ġirü kim bir iki taʿbīr ile *
ʿArz-ı ḥāl idem idüp būs-ı rikāb-ı maʿrifet
- 29 Bū Ḥanīfe sīreten luṭf u mürüvvet ūanʿaten
Ey sūtüde-menḫabet ʿālī-cenāb-ı maʿrifet
- 30 Bir zamān içre kaẓāya mübtelā oldum ki ben
Eylesem birisine keṣf-i niḫāb-ı maʿrifet
- 31 Nefret izḫār eyler ol deñlü edā-yı vaẓuma
Kim anı rāṣīye itmez feẓ-yāb-ı maʿrifet
- 32 Şuġl-i ʿilmīye żarüret ḥāli maʿnī olmada *
Ḳıl teraḫḫum luṭf ile ey zūḫ-riḫāb-ı maʿrifet

* 19 feyż-baḥşāsı: dür-ʿaṭāsıdur Y.

* 20 -pīrā-yı: -baḥşā-yı Y.

* 21 ʿālem-i: ʿālem ü S1., Ü. / ʿilm ü: ʿilm-i S1. // icāz ile: bir demde ger Y.

* 23 ḥvāhişi: meyli ger Y.

* 25 hevā: sivā Y.

* 27 kitāb-ı: ūavāb-ı Y.

* 28 ḥōṣdur: ḥōṣdur ol Y.

- 33 Bā'is̄ ol āsāyis̄-i 'ayş-ı vüçüd-ı zāruma Sa'ry
idem tā kim olup mest-i şarāb-ı ma'rifet
- 34 Nevk-i hāmemden ire erbāb-ı isti'dāda hem *
Feyz-i izāh-ı fūnūn-ı pūr-nişāb-ı ma'rifet
- 35 Ğam-fürüş olma yeter Nāmī ço taşdı'c eyleme
Şıdķ ile eyle du'ā-yı müstecāb-ı ma'rifet
- 36 Nitekim müjde nesīm-i maķdem-i erbāb-ı fen
Gülşen-i ümmīde vire āb u tāb-ı ma'rifet
- 37 Nitekim te'sīr-i luţf-ı nuţķ-ı erbāb-ı 'ilim *
Hātır-ı tullābı ide behre-yāb-ı ma'rifet
- 38 Hāķ te'ālā hıfz idüp bürc-i şerefde bahtını
Eyleye mihr-i 'ulūm u māh-tāb-ı ma'rifet
- 39 Melce'-i dīn ü düvel idüp vüçüdün eyleye *
Şadr-ı 'ālīde hemīşe kām-yāb-ı ma'rifet

**BOLIVİ FAZİLETLİ MUŞTAFĀ EFENDİYE ANAŖ OLIDA VIRİLÜP
MANŞIB VİRMİŞLERDÜR**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey vüçüduñ gül-riyāz-ārā-yı Huld-istān-ı dīn
V'ey zebānuñ tūṭi-i güyā-yı aḥkām-ı mübīn
- 2 Ey ser-i hāmeñ nigār-efrüz-ı 'unvān-ı şavāb
V'ey ḥaṭuñ hırz-ı kavī-āşār-ı cāh-ı mü'minīn
- 3 Luţf-ı 'ālī-himmetüñ dil-perver-i her-nā-tüvān
Ṭ arf-ı çeşm-i şefķatüñ şād-āver-i merd-i ḥazīn
- 4 Rāy-ı kudsī-fıṭratuñ müşkil-küşā-yı 'aķd u ḥal
Hük-m-i nāfiz-saṭvetüñ mülzim-kün-i ḥaşm-ı mehīn
- 5 Dest-i kudretde vüçüduñ hāmedür güyā ki hep
İtdügüñ cünbiş olur mebnā-yı aḥlāķ-ı güzīn
- 6 Yok ḥaṭā kıldı tabī'at vaşfuñı ta'birde
Eylesün ḥaķķın edā kim ola nuţķ-ı dil-nişīn
- 7 Hāmdü li'llāh zāt-ı pāküñdür bu dem āfāķda
Vāriş-i 'ilm-i nebiyy-i evvelīn ü āḥirīn

* 32 hāli: -Y., / olmada: oldı hem yine Y. // luţf ile: ḥālūme Y.

* 34 isti'dāda hem: dīn ü devlete Y.

* 37 erbāb-ı 'ilim: aşķāb-ı 'ulūm Y. // behre-yāb: neşve-yāb Y.

* 39 dīn ü düvel: erbāb-ı dīn Y. / vüçüdün: hemīşe Y. // hemīşe: vüçüdün Y.

* (19) S1.16b, Ü.16b

Başlık: Faziletli Bolivî Muştafā Efendi AnaŖolıda iken virilüp tefā'ül olunmuşdur Ü.

- 8 Münşî-i devrân idüp inşâ bu beyti eylemiş
Şafha-i elķābda taʿrîfũne metn-i metīn
- 9 Māye-i ʿilm ü fazīlet cā-nişīn-i ıstıfā
Sāye-i mihr-i ḥaķīķat kām-baḥş u kām-bīn
- 10 Nuṭķ-ı ḥikmet-sencũñi bād-ı şabādan gūş idüp
İtse bir ḥarfīni ezber tũṭī-i gūyā-yı Çīn
- 11 Nükte-pīrā-yı tekellüm olduğınca meclise
Lehce-i pāki olur reşk-āver-i Rūḥu'l-Emīn
- 12 Cismũñ ol āyīne-dān u ṭabʿuñ aʿlā-āyine
Cilve-ger anda hemīşe şāhid-i bezm-i yaķīn
- 13 Meclis-i pākiũñ uşũl-ārā-yı envāʿ-ı fūrũc
Şāhid-i nuṭķuñ edīb-i müsteşār-ı rāstīn
- 14 Baḥş-i ʿilm itseñ maʿānī üzre taḥķīķũñ bedīc
Neşr-i fazl itseñ beyānuñda kelāmuñdur metīn
- 15 Heyʿet-i ādāb-ı ḥikmet görünür vazʿuñda hep
Cünbişũñden şerḥ-i Tecrīd eyler imlā ḥurde-bīn
- 16 İtseñ İrād-ı nikāt-ı fıķḥ u tefsīre şürũc
Görinür ebkār-ı maʿnī ehline çün ḥūr-ı ʿīn
- 17 Her ḥaṭā vü müşkilāt-ı metn ü şerḥ-i her-fünũn
İltifātuñla olur ışlāḥ u İzāḥa ķarīn
- 18 Destũñ ol ḥāṭır-nevāz olmuş ki erbāb-ı kazā
Ḥāme-i ḥʿāhiş-ḥırāmuñ seyrine olup rehīn
- 19 Feyz-yāb olduķça luṭf-ı cilvesinden bir gürũh
Bir gürũh-ı āḥarı eyler temennā āferīn
- 20 Ḥāşılı bu kim pey-ā-pey ehl-i dāniş luṭf ile
Pīş-gāhından olurlar dem-be-dem ʿizzet-ķarīn
- 21 Resm ü āyīn-i ṭarīķ-i ʿilm olup ber-geşte hep
İşlāḥı olmuş idi cümle lağv u lehv-i ķīn
- 22 İnfīşāli ittişāl u ḥādīş olmuşdı ķadīm
Müşal u ğayr-ı muvaşşal ķalmış ancak şīn u zīn *
- 23 İltifātuñ yine tedrīc ile tecdīd eyleyüp
Eyledi ehl-i ṭarīķi tesliyet üzre meķīn
- 24 Ḥüsn-i reʿyũñle nizām u intizām olup be-dīd
Luṭf-ı ṭabʿuñdan ķulũb-ı ḥalk olurlar müstaʿīn
- 25 Vaşfuñı taʿbīr ü imlā itmege ķādir degül
Cevdet-i ṭabʿ ile gelseydi bu dem İbn-i Yemīn

* 22 ķalmış: ķalmışdı Ü.

- 26 Bū Ḥanīfe şüreten faşl-ı tenāzu^c kuvveten
Ey ḥamīde-ḥaşlet ü genc-i fetāvāya emīn
- 27 Rāyic olsa devr-i fazluñda ne var kālā-yı nazm
İltifāt itseñ biraz erbāb-ı ṭab^c olsa bihīn
- 28 Gelmeseydi nev-be-nev āfāka ma^cnī-perverān
Kim iderdi ehl-i fazl aḥvālin idrāke yaḳīn
- 29 Tāze zīnet virdi vaşfuñ ^carşa-i dīvānuma
Medḥ-i şāhān ile olmışdı egerçi zīverīn
- 30 Ben o Vaşşāf-ı ma^cārif-perverem kim ṭab^cuma
Bikr-i ma^cnī ^carz ider her zerreden rūy-ı zemīn
- 31 Nādire-senc-i nikātem şāhid-i endīšemūñ
Süfte-gūş-ı bende-i meftūnidur dürr-i yemīn
- 32 “Men re^cānī fi^l-menām”ı⁵⁴ ruzī kıldı luṭf-ı Ḥaḳ
Yedi def^ca zāhir oldı gördi bu zār u ḥazīn
- 33 Ḥāşe li^llāh iftirā küfr ü riyā daḥı ḥarām
İşm olur ^cayn-ı ḥaḳīḳat ḡayrıya olsam zanīn
- 34 Ḥamdü li^llāh iḳtizā sürdi götürdi ṭab^cumı
Āsitān-ı fazluña rū-māl için oldum ḳarīn
- 35 Dest-gīr ol zerre-i nāçize ref^c it ḥākden
Ola baḥtuñ misl-i ḥurşid-i semā^c-ı çārümīn
- 36 Niçe yıl künc-i ḳanā^catde muḳīm idi ḥaḳīr
Olmış idüm pāy-ı der-dāmen-keş-i ^cuzlet-güzīn
- 37 Terk-i cāh itmişdüm ammā n’eyleyin yoḳdur medār
Niçe bir olur cevābum dāyine āh u enīn
- 38 Mācerā-yı ḥālūñi Nāmī ḳo taşdı^c eyleme *
Ḳıl du^cāsıyla ḥavāle dergeh-i Ḥaḳḳa hemīn
- 39 Nitekim Ḥallāḳ-ı ^cālem ḳudretiyle tā ḳıyām
Ola peyveste biri birine eyyām-ı sinīn
- 40 Rūzı efzūn ola rūzıñdan şafā-yı ḥāl ile
Ehl-i dāniş pīş-gāhına süre rūy-ı cebīn
- 41 Şadr-ı istiḡnā-yı ^cizzetde ḳarār idüp müdām
Būs-ı dāmānına ruḥşat bulmaya ḥaşm-ı mehīn

⁵⁴ (ḳāle yā būneyye innī erā fi^l-menām innī ezbaḥuke ...): “(Hz.İbrahim oğlu İsmail’e) dedi:
Yavrum, *Ben uykuda görüyorum* ki seni boğazlıyorum ...” Kur’ân, Sâffâf (37)/102

* 38 taşdı^c: ta^crīf Ü.

* (20) S1.18a, Ü.18a, Y.44a, M.33a (Bu kasidenin sırasıyla 1, 2, 3, 7, 6. beyitlerinden müteşekkil bir gazel sadece M.33a’da gazeller arasında yer almıştır.)

FAZİLETLİ EFENDİMÜZ ʿABDULLĀH EFENDİYE MÜNĀSEBET
İKTİZĀSIYLA VİRİLMİŞDÜR

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Herkesüñ destine düşmez gül-i hoş-büy-ı kerem
Her dimāğı da muʿaṭṭar idemez büy-ı kerem
- 2 Dest-i meşşāta-i rıkkıyyete virmek hoşdur
Tā muṭarrā ola jülīde-i gīsū-yı kerem
- 3 Nʿeylesün hār-ı teʿessüf bitirür ekşeri hep
Her zemīn-i dili sīr-āb ide ger cūy-ı kerem
- 4 Hıfz iderdüm hele ben penbe-i zinhār içre
Bī-taʿab dest-i recāya düşe lülū-yı kerem
- 5 Rüşen eylerdi cihān-ı dil-i tār-ārāyı *
Düşse ger zerre kadar pertev-i meh-rüy-ı kerem
- 6 Herkesüñ vażı degül luṭf-ı mürüvvet el-ḥaḳ *
Her dilüñ ḥālī degül şīve-i dil-cū-yı kerem
- 7 Göncedür ḥaşılı gül gibi küşāde olmaz
Ḳatı nādir bulunur bī-girih ebrū-yı kerem
- 8 Meşreb-i zāt-ı mükerrerem çeledi ola meger
Luṭf ile her dil-i ümmīde tuta rüy-ı kerem *
- 9 Himmet itse birine mā-ḥaşal-ı kevnī yine *
Nazar-ı cūdına gelmez ser-i yek-müy-ı kerem
- 10 Nefḥa-i luṭf-ı dil-āvīzine nisbet ḥaḳḳā *
Şemmedür tüde-i her-nāfe-i āhū-yı kerem
- 11 Olmuş aḥlāḳ-ı ḥamīd ile fazıl māder-zād
Şanmañ anuñ yalıñuz tevʿemidür ḥūy-ı kerem
- 12 Mişli mirʿāt-ı taşavvurda görünür Nāmī *
Olmaya dergeh-i iḥsānı gibi kūy-ı kerem
- 13 Dergehin melceʿ-i erbāb-ı recā ide Ḥudā
Ola tā ehline ʿālemde tekāpū-yı kerem

Başlık: Fazīletli saʿādetli ʿAbdullāh Efendi ḥazretlerine münāsib düşüp işʿār olunmuşdur Ü.,
Maḥdüm-ı mükerrerem fazīletli ʿAbdullāh Efendiye tezyīl olunmuşdur Y.

* 5 -Y.

* 6 -Y. / el-ḥaḳ: Nāmī M.

* 8 meşreb-i: himmet-i Y. // luṭf ile: luṭf ide Ü. / b: Göstere her dil-i ḥʿāhiş-revişe rüy-ı kerem Y.

* 9 -Y.

* 10 ḥaḳḳā: Nāmī Y.

* 12 -Y.

* (21) S1.18b, Ü.18b, Y.44b

BİR MAHRŪM-I YĀDĠGĀRA VİRİLŪP MAĖALL-İ ĖAVĀDĠS
OLMIŞDUR

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dil der-kemīn-i tūrā-i pūr-tāb-ı va'ddür *
Cān der-kemīn-i kūşe-i mihrāb-ı va'ddür
- 2 Çeşmüm küşāde muntazır-ı luţf-ı bī-dirīĝ
Cismüm fütāde Ėāk-i reh-i bāb-ı va'ddür
- 3 Ümmīd odur ki eyleye der-dest anı Ėudā
Dil-ĖvāĖ egerçi gevher-i nā-yāb-ı va'ddür
- 4 Bī-kes olana tesliyet-i Ėātır olmağa *
Bā'ış hemīşe fazl-ı vefā-bāb-ı va'ddür
- 5 Āyā olur mı hem-dem olup Nāmīye vefā
Herkes diye ki bu da kerem-yāb-ı va'ddür
- 6 MaĖdūm-ı zī-kerem Çelebi luţf ide meĖer
Kim zāt-ı pāki mihr-i cihān-tāb-ı va'ddür
- 7 Ol menba'ı kerem ki ser-i luţf-ı kilkinüñ *
Āşarı Ėırz-ı cān-ı feyiz-yāb-ı va'ddür
- 8 Mihr olsa zātı n'ola vefānuñ güvāĖıdur
Ėilm ü vaĖār u fazlı ki esbāb-ı va'ddür
- 9 Feyz-āşınā vefā ola hemvāre nitekim
Ehl-i recā ki dā'ı-i erbāb-ı va'ddür

22

ŞADR-I A'ZAM KARA MUŞTAFĀ PĀŞĀYA BAĖDĀDDAN
GELDÜKDE VİRİLŪP İN'ĀMLARI GÖRİLMİŞDÜR

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 MerĖabā ey āşaf-ı şāĖib-vaĖār Ol
hemīşe mü'temen hem müsteşār
- 2 MerĖabā ey yāver-i şer'-i mübīn *
İt dem-ā-dem inĖıyād üzre Ėarār

Başlık: Fazīletli Ebu's-Su'ūd-zādeye virilüp ma'nā virtüp muştarib olduĖudur Ü., Bu daĖı mūmā
ileyĖ Ėazretlerine dinilmişdür Y.

* 1 Y.'de redif "va'dedür" şeklindedir.

* 4 fazl-ı: zıkr-i Y.

* 7 kerem: himem Y. / luţf-ı kilkinüñ: kil-k-i luţfinüñ Y. // feyiz-: vefā- Y.

* (22) S1.19a, Ü.19a, Y.35a

Başlık: Der-ĖaĖĖ-ı āşaf-ı şāĖib-vaĖār Kāra Muştafā Pāşā rağmetu'llāĖi 'aleyĖ Ü., Der-medĖ-i Şadr-
ı A'zam Muştafa Paşa yessera'llāhu mā-yeşā Y.

* 2 Dārā-yı dīn: erbāb-ı dil Y.

- 3 Merhabā ey hem-dem-i Dārā-yı dīn
Dāyimā ol mesnedüñde pāyidār
- 4 Eylesün zāt-ı mekārım-perverüñ
Haḡ te‘ālā devlet ile kām-kār
- 5 İtdüğüñ hizmet bu dīn ü devlete *
Ola maḡbül-i der-i Perverdigār
- 6 Menba‘-ı İslāmı taḡhīr eyledüñ
Cümle ḡalḡ itdi şenāñı bī-şümār
- 7 Emn ile dil-şād kılduñ ‘ālemi
Ḳudsiyānı eyledüñ taḡsīn-kār
- 8 Gāhī bir bāḡı fesād eylerse de *
Ḳahr-ı Yezdān eyler anı ḡār u zār
- 9 İstināduñ Haḡḡa eyle sen hemān *
Ḥāfız olur saña luḡf-ı Kirdigār
- 10 Şadr-ı nuşretde vekīl-i ḡāşsın
Ḥāḡıruña gelmesün zerre ḡubār
- 11 Fehm idüp tedbīr ü fikr ü rāyuñı
Lāyih oldu ḡāḡıruma bu medār *
- 12 Ben olam Vaşşāf-ı ḡab‘-ı nükte-senc *
Meclisüñde ‘arz ide bir dest-kār
- 13 Bu temennā ile baḡr-ı fikretüñ
Eyleyince sāḡilin geşt ü güzār
- 14 Gevher-i evşāf-ı midḡat cüş idüp *
Gerçi oldu her biri zīb-i kenār
- 15 Līk ḡüstāḡhāne şarrāfī olup
Eyledi biñde birini iḡtiyār

* 5 Y.’de 5. beyitten sonra şu 4 beyit vardır:

Ma‘den-i İslāmı taḡhīr itdüñüz
Feth-i Ba π dāda idüp sa‘y-i hezār
Şāh-ı bed-baḡtuñ umūr-ı ḡīlesin
Üstine gidüp idince tārumār
Bīm-i cāna düşdi nāçāruñ olup
Āḡir itdi āteşi bī-iḡtiyār
Şulḡ ile ābād kılduñ kişveri
Cümle ḡalḡ itdi şenāñı bī-şümār

* 8 -Y. / bāḡı: bāḡ-ı S1.

* 9, 10 -Y.

* 11a: Güş idüp bu dā‘i-i bī-dil daḡı Y. // b: -Ü.

* 12a: -Ü.

* 14 zīb-i: reyb ü Y.

- 16 Biñ hicāb u ʿacz ile cemʿ eyledüm *
Kim huzūr-ı ʿālīye idem nişār
- 17 Oldur ol gevher ki dest-i hāmeden
Rište-i nazm üzre olur āşikār
- 18 Oldur ol gevher ki bu demden olur
Haşre dek mengūş-ı gūş-ı iʿtibār
- 19 Oldur ol gevher ki nuḡkum ʿarz ider
Rağbet eyler aña gūş-ı intizār
- 20 Gevher-i evşāfuña şarrāf-ı dil *
Virdi bu yüzden revāc u intişār
- 21 Ruḡʿa-i elkābuñuñ sernāmesin *
İtdi bu gūne dil-ārā pür-nigār
- 22 Reh-revān-ı şıdḡ u ʿadlūñ peyrevi
Sinesi hilm ü keremle māye-dār
- 23 Hādīmān-ı bāb-ı şerʿiñ yāveri
Haḡır-ı nūr-ı taḡādan tāb-dār
- 24 Āşaf-ı rüşen-zamīr-i zıll-i Haḡ
Hāfız-ı mühr ü vekīl-i tāc-dār
- 25 Nāzım-ı aḡvāl-i kār-ı memleket *
Hāmī-i şerʿ-i şerīf ü baḡtiyār
- 26 Maʿden-i luḡf u himem kān-ı kerem
Dest-gīr-i ehl-i dil ʿālī-tebār
- 27 Mesned-ārā-yı vüçüd-ı ḡaş u ʿām *
Melceʿ-i ehl-i recā kāmīl-ʿayār
- 28 Kār-fermā-yı zuhūr-ı maʿdilet
Kām-baḡşā-yı gürüh-ı bürdübār
- 29 Hāver-i ḡurşīd-i tedbīr-i umūr
Dāver-i dād-āver-i merd-i nizār
- 30 Maḡrem-i sırr-āşinā-yı ehl-i ḡāl *
Hāmīd-i ʿacz-āver-i āmurzigār

* 16 hicāb u ʿacz: hicāb-ı şerm Y.

* 20 Evvelā bismi İlähi'l-ʿālemīn
ḡamd-i bī-ḡad hem dürüd olsun hezār Y.

* 21 ḡabbe-zā ḡabʿ-ı reşīd elkābuñuñ
İtdi ʿunvānım bu gūne pür-nigār Y.

* 25 şerīf ü: ḡaḡır-i Y.

* 27 vüçüd-ı: merām-ı Y.

* 30 ehl-i ḡāl: ʿarīfān Y.

- 31 Hāzin-i gencīne-i hūlk-ı ḥasen
Kāmi^c-i bīḥ-i şakā-yı rūzgār
- 32 Şadr-ı a^czam Muştafā Pāşā-yı dīn
Tāc-ı destūrān-ı ʿālem nām-dār
- 33 Sākī^t-i feyz-i ʿatā olup bu dem *
Neşve-mend oldu şıgār ile kibār
- 34 İrdi āsāyiş vücūd-ı ʿāleme
Oldı bünyān-ı ʿadālet üstivār
- 35 Devr-i ʿadlinde şafādan herkesüñ *
Rūşenādur dilleri āyīne-vār
- 36 Minnet Allāha zamānında anuñ
Emn ile āsüdedür dār u diyār
- 37 Hāḫ ḥatādan şaklaya tedbīrini
Eyleye re^y-i şavāb üzre ḫarār
- 38 Hızmet-i dīn ü düvelde dāyimā
Kāyim olup ide kesb-i iştiḥār
- 39 Rūz [u] şeb vird-i du^cāmuz oldurur *
Kim ide her dem muvaffāḫ Kirdigār
- 40 Hıfz ide luṭf u ʿināyet eyleye
Ola tevḫīḫ u hidāyet yār-ı gār
- 41 Her kim eylerse ta^carruz re^yine
Ola pā-māl-i semender-rūzgār
- 42 Her kim itmezse iṭā^cat emrine
Ola ʿālemde zelīl ü ḥāksār
- 43 Her kim olmazsa muṭī^c-i devleti
Āḫir ide dergehine iftiḫār
- 44 Nice olunmaz du^cā-yı ʿizzeti
Mülküñ emnine vücūdıdur medār
- 45 Olmasun mı vaşf-ı zāt-ı pāki yā
Kim odur ḫālen vekīl-i şehriyār
- 46 İn-şā^allāh ğars ola naḥl-i niyāz *
Dāyim ola şaḥn-ı dilde mīve-dār
- 47 İn-şā^allāh tīr-i te^sīr-i du^cā
Pāye-gāh-ı ʿarşı ide reh-güzār

* 33 oldı: olup Y. // ile: u hem Y.

* 35 rūşenādur: rūşen oldı Y.

* 39-48: -Y.

* 46 niyāz: ümīd Ü.

- 48 Vaşf-ı elķābı zebān-ı hāmemi *
İdicek teşrīf-nāk-i iftiķār
- 49 Oldı pāy-endāzı dībā faħr ile
Şafha üzre ķodı rūy-ı i‘tizār
- 50 Didi kim şimdi benem āfākda *
T ūtī-i midħat-serā-yı zī-vaķār
- 51 Nükte-perdāz-ı zebān-ı şā‘irem
Cilve-gāhum levħa-i şöhret-şī‘ār
- 52 Cāyum āgūş-ı be-nām-ı ma‘rifet *
Nātıķam ma‘nī-fürüş-ı nükte-kār
- 53 Hāmil-i esrār-ı ilhāmem bugün
Rāķım-ı evşāf-ı pāk-i dür-‘ayār
- 54 Nevk-i ma‘nī-perverümdür Rūmda
Hōş-ķadem bir tīg-i tiz-i āb-dār
- 55 Eylemezse kilk-i ğayr āşārumı
Tīg-i çüpīn ile bir mi züpl-figār
- 56 Yoķ haķā itdüm ne hākem Hālīķuñ *
Ķudreti izhārıdur her ne ki var
- 57 Belki hāküñ zerre-i nāçiziyem *
Fazl-ı Hāķdur bendesinde müste‘ār
- 58 Dāverā şadrā meķārim-perverā
Ey sütüde-menķabet faħr-i kibār
- 59 Böyle mi tezyīn iderdüm vaşfuñı
Olmasam āzürde-hātır dil-figār
- 60 Böyle mi tertīb iderdüm medħüñi
Olmasam pā-māl-i rāh-ı inkisār
- 61 Böyle mi ta‘rīf iderdüm şānuñı
Olmasam cevr-i ķazādan hū‘ār u zār
- 62 Hōd-nümāyī besdür ey Nāmī yeter *
Vaķtidür eyle du‘āyı der-kenār
- 63 Nitekim ebnā-yı mülk-i ma‘dilet
Birbiriyle olalar ‘işret-güzār

* 48 vaşf-ı: medħ-i Y.

* 50 zī-vaķār: şehriyār Y.

* 52 fūrüş-ı: fūrüş u Y.

* 56 itdüm ne hākem: didüm ne kāhem Y.

* 57 -Y.

* 62 -nümāyī: -fūrüşī Y.

- 64 Nitekim erbāb-ı şer^c u ma^crifet
Olalar biri birinden behre-dār
- 65 Rūzuñı rūzuñdan efzūn eyleye
Dem-be-dem iriše luṭf-ı Kirdigār
- 66 Dōstānuñ kāmran u pūr-sürür *
Düşmenānuñ olalar inşāf-kār

23 *

MERḤŪM Ṭ AYYĀR MEḤMED PAŞAYA ANAṬ OLIDA VİRİLŪP
İNĀM-I VĀFİREYE MAZHAR OLMİŞUZDUR

Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilün

- 1 Ḥabbezā müjde-i iḳbāl-i şeh-i devrānī
Ḥabbezā da^cvet-i luṭf u kerem-i Ḥaḳḳānī
- 2 Ḥabbezā bezm-i vişāl-i şeh-i ḳudsī-ḫıṭrat
Ḥabbezā cām-ı sürür-ı nī^cam-ı ^cOsmānī
- 3 Ḥabbezā neşve-i elṭāf-ı şehenşāhī kim
Ebedī olmaya keyfiyyetinüñ pāyānı
- 4 İstese vaḳt-i ^caṭāda dūr ü yākūt ile *
Pür ide dāmen-i deryā ile ceyb-i kānı
- 5 Merḥabā ṭavr-ı kerem-pīşe-i sulṭānī kim
Ṭ ĩb-i ḫāṭır ide hep nevbet ile erkānı
- 6 Cümleden ḫāzret-i destūr-ı Meḥemmed Pāşā
Dergeh-i ^cālīne varup süricek pīşānı
- 7 Ḳıymet-i gevher-i zātını bilüp şāh-ı cihān
Eyleyüp vaḳt-i ḳudümında niçe iḫsānı
- 8 İltifātı o ḳadar eyledi mebzül aña kim *
Olmadı kimseye ol mertebe ḫiç erzānī
- 9 Ne ḳadar farṭ-ı maḥabbet ola bu ^cavdetde
İre bir menzile da^cvetle yine fermānı
- 10 Vara dergāh-ı şehenşāha yine ^cizzet ile
Şoḫbet-i ḫāşınuñ olup o gice miḫmānı
- 11 Seḫeriden yolına ola revān mihr-āsā *
Pür ide ^cālemi tāb-ı şeref-i ^cunvānı

* 66 kāmran u: kāmran-ı S1., Ü.

* (23) S1.21a, Ü.21a, Y.38a

Başlık: Feth-i Bağdādda şehīd Meḥmed Paşa Anaṭolıda iken da^cvet olunup mu^cazzez olduğına Ü.,

Berāy-ı Şehīd Meḥmed Paşa der-feth-i Ba π dād u Revān zamān ki mürīrān-ı Anaṭolı būd Y.

* 4 ile: ile ger Y. // ceyb-i: ceyb ü Y.

* 8 olmadı: olmaya Y.

- 12 Hāşılı ʿizzetin aḥbāb u ʿadū gūş idicek *
Şevk ü reşk ile virürlerse yeridür cānı
- 13 İşidüp mazhar-ı luḫf olduĝın istiʿdādın
Belki azdur didiler ḫalk-ı cihān-ı fānī
- 14 Didüm āyā ki sebep ne bu peyām-ı şevke *
Gūş idüp taṅtana-i güft ü şenīd-āvānı
- 15 Didi tāriḫ ile pīr-i ḫired-i maʿnī-senc
Müjde-i devlet-i luḫf u kerem-i sulṫānī (H.1042/M.1632)
- 16 İtdüm ol dem şeh-i devrāna duʿā vü taḫşīn *
Oldı ol laḫzada bu nazm-ı şenā-kārānī
- 17 İtse Nāmī bu maḫalde n'ola itmām-ı şenā
Bī'l-bedāhe nice mümkin ola söz ṫülānī
- 18 Ḥōş odur dergeh-i Bārīye açup dest-i ḫulūş *
Şad-niyāz-ı dīl ile kıla duʿā rūḫānī
- 19 Nitekim mazhar-ı elṫāf-ı şeh oldı zātı
Arta dergāh-ı Ḥudāda daḫı ḫadr u şānı
- 20 Dāyım aḥbāb-ı vüçüdı ola şād u ḫandān *
İre aʿdāsına ḫahr u ğazab-ı Yezdānī

MERḤŪM KENʿĀN PAŞA ÖZÜ FETHİNDEN GELDÜKDE VİRİLŪP
Bİ-NİHĀYE İNʿĀMLARI GÖRİLMİŞDÜR

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Ḥōşā ʿīd-i feraḫ-baḫş u sürür-ı luḫf-ı Yezdānī *
Ḥōşā hengām-ı şādī kim irüpdür ʿīd-i ḫurbānī
- 2 Ḥōşā rüz-ı ṫarab kim ʿābidān u ʿāşiyānı hep
İdüpdür aşinā-yı baḫr-ı raḫmet cūd-ı Rabbānī
- 3 Ḥōşā ʿīd-i şafā eyyām-ı ferḫunde dem-i ʿişret
Ḥōşā āyīn-i dīn ü ğayret-i neng-i müselmānī

* 11 ide: idüp Y.

* 12 ʿizzetin: baḫtını Y. / gūş: seyr Y.

* 14 a: Didüm āyā ki nedür bunca edāya bāʿiş Y. // gūş idüp: işidüp Y.

* 16 nazm-ı: kār-ı Y.

* 18 ḫōş: yig Y.

* 20 a: Dāyımā eyleyüp aḥbābını şād u ḫandān Y.

* (24) S1.22a, Ü.22a, Y.36b

Başlık: Der-ḫaḫk-ı vezīr-i rüşen-zamīr Kenʿān Pāşā ki ez-taʿmīr-i ṫaraf-ı Özü āmede bod Ü., Der-medḫ-i Kenʿān Paşa yessera'llāhu teʿālā mā-yeşā' Y.

* 1 feraḫ-baḫş u: feraḫ-baḫş-ı Ü.

- 4 Hüdāyā hamd-i bī-ḥad ḥalk-ı ʿālem oldılar dil-şād
Gedā vü baya feyż-efşān olup bārān-ı iḥsānı
- 5 Kūdüm-ı ʿīd-i adḥādan muḥaşşal zümre-i ʾīmān *
Şafā kesb itdiler her birisi rūḥānī cismānī
- 6 Bu demde dilberānuñ ʿīd-gehde şīve-kārına *
Sezādur reşk iderse şāhidān-ı ḥūr [u] ğılmānı
- 7 Binüp tolaba her meh-rū kaçan bālāya ʿazm eyler
Nice mümkin ki cā-gīr ola ol dem ʿāşıkuñ cānı
- 8 Vesīle olduğıyçün dest-būsına cüvānānuñ
Kūdüm-ı ʿīd güldürdi bu dem ʿuşşāq-ı giryānı
- 9 Pür oldı gonçe-leblerle geçilmez ʿīd-gehlerden *
Koyup bu seyri ʿārifler n'ider geşt-i gülistānı
- 10 Bu ešnāda ʿaceb mi murğ-ı dil şad-şevk u zevk ile *
İdüp bir nağme pest itse figān-ı ʿandelībānı
- 11 Hūşūşan bir edā-yı vaşfı lāzım zī-kerem zātuñ *
Duʿā-güyāna bundan evvel olmışdur senā-ḥvānī
- 12 O memdūḥ-ı cihān-ārānuñ iḥsān-dīde-i keffi *
Olup görmışdüm iḥsānını hem luṭf-ı firāvānı
- 13 O gevher-senc-i genc-i dāniş ü tedbīr-i kişver kim *
Anuñ ḥaqqında dirler hep zamānuñ nükte-sencānı
- 14 Felek-rütbe der-i Kenʿān Pāşā-yı melek-ḥaşlet *
Müsellemdür aña tedbīr ü āyīn-i cihān-bānī
- 15 Gören rūşen-zamīrin reʿyinüñ hem ḥüsn-i tedbīrin
Didi şānında anuñ budur işte māh-ı Kenʿānī
- 16 Yegāne şehsüvār ol ḍarb-ı şemşīri neberd içre
Şunar semm-i helāhil Sāma nerm eyler Nerīmānı
- 17 Şafaq şanmañ görinen dökdüğü dem düşmenüñ kanın *
Düşüpdür çarḥ-ı mīnā üzre ʿaks-i tiğ-i bürrānı

* 5 zümre-i ʾīmān: ümmet-i Aḥmed Y.

* 6 a: Bu demde ʿīd-gāhuñ dilberān-ı ʿişve-kārına Y. // ḥūr: dār Y.

* 9 koyup: görüp Y.

* 10 pest itse: başdursa Y.

* 11 vaşfı: medḥi Y. // olmışdur: olmışdum Y.

* 12 iḥsānını: inʿāmını Y. / Y.'de bundan sonra şu beyit vardır:

Pesend-i ṭabʿ-ı pāk idinmiş idi nuṭkum āşārın

O şarrāf-ı serīr-i kār-gāh-ı sük-ı ʿirfānı

* 13 a: O kim gevher-şinās-ı genc-i ʿirfān-ı ḥaḳāyıkdur Y.

* 14 tedbīr ü āyīn-i: āyīn ü tedbīr-i Y.

* 17 düşüpdür: ḳalupdur Y.

- 18 Degüldür mäh-1 nev şemşirini gördükde havfindan *
Bırakdı tırnağını gice çarhuñ şir-i garranı
- 19 Bir āşaf kim degül memdūh-1 halk-1 ʿāleme tenhā
İderler vaşfın anuñ kudsiyān-1 ʿarş-1 rūhānī
- 20 Benüm zann itdügüm bu itmemişdür perveriş dağı
Aña hem-ser bir āşaf hānedān-1 āl-i ʿOsmānī
- 21 Ne tozlar kōpara aʿdā-yı dīn ü devlet üzre gör
Hele girsün eline mühr-i ʿālem-gīr-i sultānī
- 22 Cihād-1 ekbere bil bağlayup feth ü zafer birle
Çeküp ʿasker ne Īrānı koya ne mülk-i Tūrānı
- 23 Hūşūşan bu yakīnde pādīşāh-1 dīn-i Īslāma
Ne hizmet eylemişdür bezl idüp māl-i firāvānı
- 24 Özü etrafını aʿdā-yı bed-kirdār almışdı *
Müselmānlar arardı hep ser-i rāh-1 perīşānī
- 25 Sürüp rahşın o semte çekdi şemşir-i dil-āvīzin
Ser-i aʿdāyı meydānında kıldı güy-1 çevgānī
- 26 Ġazā-yı ekber idüp aşdı zerrīn şeşperin ʿarşa
Felekde seyr idenler şandılar hūrşīd-i rahşānī
- 27 Yıkup bünyād-1 zulm-i eşkiyāyı eyledi berbād *
Binā-yı üstüvār-1 ʿadl ile oldı yine bānī
- 28 Nizām u intizām-1 mülki serhadde idüp icrā *
Yapup bir kalʿa kodı hayr-āsār-1 cihān-bānī
- 29 Necātı yine tīginden taleb kılsa n'ola aʿdā *
Bulmaz cāy-1 maḥlaş geşt iderse rāh-1 imkānı
- 30 İdüp meʿmen muḥaşşal ol diyārı şimdi hemvāre
Duʿā-yı hayr iderler anda pīrān u cüvānānī
- 31 O memdūh-1 dil-ārānuñ edā-yı medḥin itmekde *
Ne fikr idem ki ola şān u aḥlākına erzānī
- 32 Murādum gayra bir ʿarż-1 hüner itmekdürür yoḥsa *
Dinilmez vaşfı olsam tabʿ-1 veḳḳād ile ḥaḳḳānī *

* 18 bırakdı: şalupdur Y.

* 24 arardı hep: ararlardı Y.

* 27 ile oldı yine: ü dād ile olup Y.

* 28 a: Eküp toḥm-1 nizām u intizāmı mülk-i serhadde Y. // kodı hayr-: muḥkem kodı Y.

* 29 T aleb itse necātı yine tī π inden n'ola aʿdā
Ki bulmaz cāy-1 maḥlaş tayy iderse rāh-1 imkānı Y.

* 31 b: Ne fikr idem ki ola lāyık-1 aḥlāk u ʿunvānı Y.

* 32 veḳḳād: vaḳār Ü.

- 33 Revā oldur hemān şimden girü vādī-i itmāma
Düşüp tayy eylerem medhinde anuñ rāh-ı pāyānı
- 34 Kerīmā dāverā Cemşīd-ķadrā müşterī-şadrā
Ki sensin ʿadl ü dād ile cihānda āşaf-ı şānī
- 35 Nigāh it iltifāt u luṭf ile dil-şād olup tā kim *
Ḥalāş idem elinden devr-i ğaddāruñ girībānı
- 36 Simāt-ı ḥvān-ı iḥsānı çeker pīş-i edāniye
Yolında ölse virmez ehl-i ṭabʿa bir dilim nānı
- 37 Zamān-ı ʿadl ü luṭfuñda revā görme ḥazef-āsā *
Ola ḥāk ile hem-pehlū yata dürr-i suḥan-dānī
- 38 Duʿā-yı devletine başla Nāmī söz tamām olsun *
Ḳo yād itme ğam-ı devr ü cefā-yı çarḥ-ı gerdānı
- 39 Nitekim şāhid-i ʿīd-i hümāyün-baḥt-ı firūzī *
Ḳudūmıyla müşerref eyleye ebnā-yı imānı
- 40 Nitekim göstere ṭāvūs-ı zerrīn-bāl-i ḥurşīdi *
Şafā-yı ḥüsn ile şaḥn-ı felekde resm-i cevlanı
- 41 Şafādan her şebi Ḳadr ü Berāta ola reşk-āver
Daḥı her ruzı ʿīd ü hem-ser-i nevrüz-ı sulṭānī
- 42 Ser-efrāz u müşār-ı zümre-i İslām olup dāyim *
Süre mihr-i saʿadet ceyb-i tedbīrine pīşānı

ŞADR-I AʿZAM KÖPRİLİ MEHMET PAŞA[YA] VİRİLÜP İNʿAMLARI GÖRİLMİŞDÜR

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Aḥsenaʿllāh zihī peyk-i sebük-pāy-ı şabā
Ḥaber-i müjde ile oldı yine cilve-nümā
- 2 Ne şabā sākī-i şahbā-yı neşāt-ı ʿizzet
Ne ḥaber neşve-ber-i ehl-i dil-i ğam-peymā
- 3 Ne şabā micmere-gerdān-ı şaf-ı dīn ü düvel
Ne ḥaber māye-dih-i şevķ-i niżām-ı dünyā

* 35 nigāh it: nazar kııl Y. // devr-i: çarḥ-ı Y.

* 37 ʿadl ü: devr-i Y. // ola: olup Y.

* 38 söz tamām olsun: π ayrı yād itme Y. // b: Cefā vü cevr-i gerdūnı belā vü derd-i gerdānı Y.

* 39 eyleye ebnā-yı imānı: ide ebnā-yı müselmānı Y.

* 40 göstere: eyleye Y. // şafā-yı: π urūr-ı Y.

* 42 zümre-i İslām: cümle-i ʿālem Y. // ceyb-i tedbīrine: ḥāk-i dergāhına Y.

*(25) S1.23a, Ü.23a

Başlık: Der-ḥaḳķ-ı Şadr-ı Aʿzam Köprili Meḥmed Paşa yesseraʿllāhu mā-yeşāʿ sencīde şodeest Ü.

- 4 Ne şabā şāhid-i şīrīn-ḥarekāt-ı ʿālem
Ne ḥaber zemzeme-i ḥüsn-i edā zevk-i vefā
- 5 Ne şabā bedraḳa-i rāh-rev-i istiḳbāl
Ne ḥaber debdebe-i şāhī-i ʿadl ü iʿtā
- 6 Ne şabā müjde-resān-ı şüref-i mihr-i şerīf
Ki ḳudūmıyla müşerref olıcaḳ mīr ü gedā
- 7 Kimdür āyā didiler şadr-nişīn-ı aʿzam
Didi tāriḫ ile *destūr Meḥammed Pāşā* (H.1066/M.1655)
- 8 Eylemiş Ḥaḳḳ anı hem-nām-ı Resūl-i şaḳaleyn
Hem bu dem ḥikmet ile oldu semiy-y-i Dārā
- 9 Biri zāhir biri bāṭın iki şāhib-dīvān
Biri ḥurşīd-i hidāyet birisi zıll-i Ḥudā
- 10 Şūret ü maʿnī-i ismine vekīl-i muṭlaḳ
Şerʿ ü ḳānūna odur şimdi ḥakīm-i dānā
- 11 Şanmasunlar yalıñuz oldu müşār-ı zāhir
Belki evvel idi bāṭında taʿayyün zīrā
- 12 Böyle bir āşaf-ı rüşen-dili isterdi zamān
Ki ola herkese ḥālince riʿāyet-fermā
- 13 Ḥubb-i meh-pertevi ʿaks-efgen-i her-ḥātır ola
Reʿy-i ḥikmet-revişi ḥüsn-i müdārā-efzā
- 14 Ḥākim-i maʿdilet-efrüz u ehālī-perver
Nāzım-ı lūlū-i aḥkām-ı ḳavānīn-ārā
- 15 Böyle bir dāvere muḥtāc idi ḥaḳḳ-ı ʿālem
Bile herkes şeref-i ḥayyiz-i miḳdārını tā
- 16 Nāzar-ı şefḳati sāmān-dih-i ser-geşte olup
Cümle-i mültefeti dehre ide istiḡnā
- 17 Ḥāris-i mülk ü milel ḥāfız-ı mihr-i dāder
ʿĀrif-i dād u sited yāver-i şerʿ-i yektā
- 18 Böyle bir kām ile müştāḳ idi erbāb-ı hüner
Olalar dergehine ḳadr ile tā nāşiye-sā
- 19 Reşehāt-ı ḳaleminden irişüp feyz-i eşer
Ḳıla dil-mürdeleri luṭf-ı himemle ihyā
- 20 Zātile mazhar-ı envāʿ-ı maʿānī vü uşul
Ṭ abʿile genc-i dūrer-bār-ı ḥaḳāyīḳ-pīrā
- 21 Ḥamdü li'llāh ḳademi ḳıldı müşerref şadrı
Oldı maḳbūl-i niyāz-ı ʿulemā vü şuleḫā

- 22 Meşrebi olduğün resm-i ğarażdan ħālī
İtdi iķbāl-i teveccüh añā a‘lā ednā
- 23 Olmasa levḥ-i dili naķş-ı sivādan sāde
Herkes iķbāl ider miydi ḥaķīķatle añā
- 24 Ḥaķ muvaffaķ ide tedbīr-i nizām-ı mülke
Ola tevḫīķ-i hidāyet añā dāyim hem-pā
- 25 Şevķ-i ğaybīle ḥuzūrına gelüp dem-beste
Ola dil-beste-i dergāhı hemīşe a‘dā
- 26 İnkisārı toķınup düşmen-i dīn ü cāna
Ḥurd ide turduğı yerlerde ola nā-peydā
- 27 Zātına devletine her kim olursa bed-ḥvāh
Gele ḥaķķından anuñ tīr-i belā tīğ-i ķazā
- 28 ‘Adl ü dād ile mużaffer olup in-şā‘allāh
Kesb-i ķuvvet ide dād u dihişinden zu‘afā
- 29 Ḥāşılı istedügin buldı ķulüb-ı ‘ālem
Başladı eylemege ḥālını herkes imlā
- 30 ‘Arż-ı ḥāl itsem iki vech ile ben de yeridür
Güş idüp vāķıf ola ḥāl-i perişānuma tā
- 31 Hele evvel ideyin pīş-i zamīr-i luṭfa
Bir niçe beyt ile aḥvāl-i dilümden şekvā
- 32 Var ola sāl-i çihil bir şanem-i müstesnā
Aldı benden beni genc-i dili itdi yağmā
- 33 Çār u nāçār gönülsüz gezerin ‘ālemde
Bilmezin n’idesimi bī-dil ü bī-tāb-ı ķuvā
- 34 Mīl-i āteş-keş olur dīdeme seyr it beni dir
Hem idüp pey-zede-pā dir baña ber-ḥīz ü biyā
- 35 Dest-i cevrinde giriftār-ı nizārem o ķadar
Ki muḥāl oldu mecāl-i ser-i ķudret ammā
- 36 Nāmī-veş dilde kemāl-i kereminden o bütüñ
Yine hem-seyr ü hem-āğuş-ı vişālem tenhā
- 37 Ebr-i nīsān-kefā baḥr-dilā dād-gerā
Ey sütüde-reviş ü mefḥar-i şadr-ı vüzerā
- 38 Nice yıl künc-i ķanā‘atde muķīm idi ḥaķīr
Olalı reh-zen-i rāh-ı hüner erbāb-ı rişā
- 39 Ḥamdü li‘llāh yine aşḥāb-ı tariķ-i ‘ilme
Sāiķ-i şīve-i ğaybiyye olur rāh-ķüşā

- 40 Būrc-i maqşūda irūp kevkebe-i faẓl-ı hüner
Şeref-i zātuñ ile oldı müşerref hālā
- 41 T̄ abcum olmasa felāket-zede-i devr-i felek
Böyle mi rişte-keş-i nazm olur idim ‘acebā
- 42 Reşk-i lūlū ü güher-zāy olur idi hāmem
Nitekim olmuş idi midhat-i şāhāna sezā
- 43 N’ideyin nātıqamı şermī-i deyn itdi hemec
Yümn-i vaşfuñda hele oldı bu deñlü güyā
- 44 Dergeh-i Vāhib-i āmāle niyāz-ı dil olur
Sebeb-i hüsn-i qabūlüñden irūp feyz-i recā
- 45 Dest-gīr ol baña üftāde-i hāk-i rāhem
T̄ ut elüm tuta elüñ qafile-bend-i şüfe‘ā
- 46 Dūdmān u halef-i pāk-nijāduñ üzre
Dā‘ī-i devletüñe mülhāk olam şubḥ u mesā
- 47 Qo bu taşdı‘-i perīşānı suhan hatm olsun
Devlet ü ‘ömrine dest-i dil açup eyle du‘ā
- 48 Nitekim peyk-i nesīm-i seher olup pūyān
Getüre gülşene luḥf-ı eşer-i neşv ü nemā
- 49 Nitekim müjde haber sāmi‘a-gīrāna irūp *
Vire āyīne-i hātırlara şevk ile cilā
- 50 Dem-be-dem hātırına irişe peyk-i ilhām
Re‘y ü tedbīrini hıfz ide haḫādan Mevlā
- 51 Dāyimā müjde haberler idüp anı mesrūr
İki ‘ālemde ola yāveri hem ‘avn-i Hudā

BU DAḫI ANLARA VİRİLÜP TEKRĀR İN‘ĀMLARI GÖRİLMİŞDÜR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bāreka’llāh ey dilīr-i dāver-i ‘ālī-nijād
Kim zuhūr-ı maqdemüñden ehl-i ĩmān oldı şād
- 2 Aḫsena’llāh ey neberd-ārā-yı meydān-ı vegā
Cünbişüñ gösterdi fevc-i ‘askere rāh-ı sedād
- 3 Merḫabā ey merd-i ‘ālī-himmet-i ceys-i gāzā
Hüsn-i tedbīrüñ ‘inād ehline virdi inqıyād

* 49 haber: haberler S1.

* (26) S1.23a-k, Ü.23a-k

Başlık: Bu daḫı müşarun ileyhe mükerrer virilmişdür Ü.

- 4 Āferīn ey rezm-i āteş-bār-ı Beymek şaf-deri
Heybetüñden münhezim oldı ʿadū-yı bed-nihād
- 5 Yiridür elķāb-ı taḥsīnūñde ifrāt eylesem
Kim vücūduñdur bu dem ʿālemde iden ictihād
- 6 Luṭf idüp tavşīfūmi ıŝgā buyur bir laḥza kim
Olmadı zīrā zebānum şāʿirāne lāf-zād
- 7 Zāt-ı pākūñ itmeseydi ʿazm-i rūy-ı baḥr u ber
Mühmel ü bī-ķayd olup ķalmıŝdı erbāb-ı cihād
- 8 Yümn-i ʿazm-i himmetüñde fetḥ u nuşret yār olup
Dāḥil oldı dest-i teşḥīre nice ḥıŝn u bilād
- 9 Semt-i berr ü baḥrı itdürdüñ ser-i küffāra teng
Zıkr-i ḥayruñ olunur ʿālemde tā yevm-i tenād
- 10 Tīĝ-i nuşret dest-i İslāma virilmişdür ezel
Böyledür böyle bilür hep pāk-dīn ü iʿtikād
- 11 Çekmedükçe tīĝ-i şerʿ ü intiķāmı düşmene
Zāhir olur dem-be-dem bāzār-ı emn içre fesād
- 12 Tīĝ çekmek farz-ı ʿayn oldı ʿadū-yı dīne çün
Çekmeyince dāyım olmaz kişver üzre ʿadl ü dād
- 13 Seyyid-i kevneyne emr itdi Ḥudā iḥsān u tīĝ
Ḥāşıl ide ümmeti anlarla tā rāḥ-ı reşād
- 14 İnķiyād ehline iḥsān u ʿinād ehline tīĝ
Olmayınca ʿāleme gelmez nizām u ittiḥād
- 15 Ḥamdü liʿllāḥ kim bugün destüñdedür iḥsān u tīĝ
Buĝzu liʿllāḥ it ʿadū-yı dīne ehline vedād
- 16 Nām-ı pāk-i zāt-ı maḥmūduñı hem-nām eylemiş
Dāver-i ʿaşr ile faḥr-i ʿāleme Rabbü'l-ʿibād
- 17 Zāhir ü bātındadır sevķ-i vekālet zātuña
Şıdk ile eyle bu maʿnī ķuvvetine iʿtimād
- 18 Tīĝ-i nuşret çek muḥālif üstine idüp hücum
Kār-ı emr-i Ḥaḳda eyle cehdüñi her dem ziyād
- 19 Bu sened besdür zuḥūr-ı ʿavn-i Ḥaḳķa dāyımā
Nitekim sābıķda oldı niçe defʿ-i iştidād
- 20 Cünd-i ervāḥ u melāʿik yāver olur saña hep
Niyyet-i ḥālīş idince itmege refʿ-i tezād
- 21 Şıdk-ı niyyet şāf olup ola ʿazīmet bī-ĝaraż
Zāhir olur ʿizzet-i Ḥaḳ ķahr olur ehl-i ʿinād

- 22 Ser-fürü eyler muhālif şübhe yokdur çekme gam *
Sen hemān ehl-i kulüb u Haḫḫa eyle istinād
- 23 Buldı zīrā eşkıyānuñ zulm ile cevri kemāl
İn-şāʿallāh ṭurma bulmaḫda zevāli izdiyād
- 24 Hāyin-i dīn ü düvelde baʿzı hōd buldı cezā
Baʿzı āhirde ümīd oldur ola mişl-i remād
- 25 Luṭf-ı Haḫ nuşret kıluv ola vücūduñ kām-yāb
Düşmen-i bed-hvāh olanlar ḫahr ola çün ḫavm-i ʿĀd
- 26 Ehl-i dīnüñ hep niyāzı dergeh-i Haḫdan bu kim
Bula ʿömr ü furşatunñ yevmen-fe-yevmen imtidād
- 27 Dūd mānuñ olmayup ḫayrül-ḫaleflerden teḫī
İki ʿālemde olalar kām-bīn ü ber-murād
- 28 Nice itmez dīni olanlar duʿā-yı devletün
Kim vücūduñdur bu demde gösteren tedbīr-i dād
- 29 Her kim itmezse duʿā-yı devletün merdūd olup
Hāşıl ide bāre-i emnine senden intikād
- 30 Dāverā şadrā mekārim-perverā dād-āverā
Ey sūtūde-menḫabet ʿālī-himem faḫr-i ʿibād
- 31 Cedd-i maḫz üzre selīḫa ruzī kılmış baña Haḫ *
Hep ḫaḫīḫatdür sözüm yokdur birinde iḫtişād
- 32 Feyz irür ilhām olur hep ḫātır-ı nā-şāduma
Vāsıtamdur vāridāta naḫş-ı ḫāmemle midād
- 33 Nigdeyi teşrifüñüzde dāʿī-i devlet olup *
Bundan aḫdem de ḫuzūra eyledüm ʿarż-ı sevād
- 34 Līk baḫtum olmadı yāver teʿārūfde baña
Ḥamdü li'llāh şimdi mişl-i nemle vü pāy-ı cerād
- 35 Pīş-gāh-ı devlete ʿarż eyledüm miḫdārumı
Tā idem ḫüsn-i ḫabülünñden dil-i maḫzūnı şād
- 36 Böyle mi sencīde eylerdüm beyān-ı vaşfuñı
Ḫasvete cevri-i ḫazādan gelmeseydi iʿtiyād
- 37 Besdür ey Nāmī ḫo taşdıʿ itme şadr-ı devleti
Şıḫ ile ihlāş ile dest-i duʿāya vir küşād
- 38 Ḥikmet-i Ḥallāḫ-ı ʿālemden nitekim olalar
Birbirine düşmen erbāb-ı ʿinād u inḫıyād

* 22 eyler: olur Ü.

* 31 ruzī: ruz S1.

* 33 aḫdem: evvel Ü.

- 39 Nitekim “el-ḥaḫḫu yaʿlū ve velā yuʿlā”⁵⁵ dinüp
Muḫtezā-yı şerʿa İmān ehli ide iʿtimād
- 40 ʿAsker-i İslām ile olup muẓaffer dāyimā
Düşmen-i dīn ü düvel gide cihāndan nā-murād
- 41 Ẓanda ʿazm eylerse ʿavn-i Ḥaḫḫ olup yāver aña
Feth u nuşretle hemişe ola mesrūrüʾl-fuʾād

MEKRÜMETLİ NİGDELİ MURĀD PAŞAYA HİLʿAT VE ELḲĀB
GELDÜKDE SENCİDE OLUP İHŞANLARI GÖRİLMİŞDÜR

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Zihī ferr-i şükūh-ı mekrümet-āşār-ı sultānī
Zihī elḫāf-ı ʿunvān-ı ʿināyet ḫarż-ı ḫākānī
- 2 Zihī ʿizzet-nevāz-ı menzilet-pīrā-yı ḫünkārī
Zihī ihşān-ı elḫāb-ı celālet mīr-i mīrānī
- 3 Zihī devlet-fürüz-ı maʿdilet-ārā-yı dildārī
Zihī inʿām-ı ḫilʿat rütbe-baḫş-ı ḫavr-ı ʿOsmānī
- 4 Ne ḫōşdur şīve-i cūd-ı şehenşāhī ki luḫfindan
İde irsāl ḫarf-ı bendesine ḫilʿat-ı şānı
- 5 Ne ḫōş demdür ki ḫilʿat alınup dest-i resānından
Sürür ile gelince dūş-ı iḫbāle girībānı
- 6 İşāʿa eyleyüp maẓmūn-ı emr elḫāb-ı tevḫīrin
İrince tehniye-būs-ı mübārek-bāda dāmānı
- 7 Duʿā-yı devlet-i ḫünkārı tecdīd eyle ḫıdmetde
Ḳıyām ide ne maʿnāya vürüd itdiyse fermānı
- 8 Ne ḫōşdur yā o ḫıdmet kim zuhūra geldüginde ol
Der-i devletde maḫbūl olduğundan ḡayrı ʿunvānı
- 9 Ehemm ola vücūdı ḡāziyān-ı dīn-i İslāma
Anuñla ideler defʿ-i şürür-ı şirk-i ḫūḡyānī
- 10 Anuñla olına himmet ʿadūdan ḫişver almaḡa
Ola taʿcīze zāhirde medār-ı ʿavn-i Rabbānī
- 11 O ḫıdmetde ḫıyām eylerse istiʿdāl ile her kim
Ümīd oldur ki ʿafv ide ḫaḫāsın luḫf-ı Raḫmānī
- 12 Nice ʿafv olmaya zīrā cihāda saʿy iden ḡāzī
Yaḫar āteşlere anuñla küffār-ı giran-cānı

⁵⁵ “Hak yücedir, ondan yücresi yoktur.” manasında Arapça bir söz.

* (27) S1.25a, Ü.25a

Başlık: Der-ḫaḫḫ-ı defterdār-ı mülk-i Yünān Nigdevī mürüvvetli Murād Paşa yesseraʾllāhu mā-yeşāʾ Ü.

- 13 O hıdmet ʿuhdesine hāliyen iḳdām iden oldur
Ki bezl-i saʿy u himmetde bulunmaz aña bir ḡānī
- 14 O kār ebnāsınuñ fermān-revāsı ŗimdi oldur kim
Kemāl-i merḫametde maʿdiletde yoḳdur aḳrānı
- 15 Odur ol mesned-ārā-yı umūr-ı mülket-i dāniŗ
Odur ol kām-bīn-i ŗadr-ı iḳbāl-i cihān-bānī
- 16 Odur ol kām-rān-ı bezm-gāh-ı maʿrifet dāyim
Odur ol kām-baḫŗā-yı niyāz-efrüz-ı pinhānī
- 17 Zebān-ı hāl ile dirseñ dilā kimdür o rüŗen-dil
Ki bu envāʿ-ı taʿrīf ile olursun ŗenā-ḫvānī
- 18 Sütüde-menḳabet zāt-ı melek-ḫaŗlet Murād Pāŗā
Kim oldur ŗimdi defterdār-ı genc-i mülk-i Yünānī
- 19 Nümüne piŗ-gāhı bezm-i ünsā-üns-i ḳudsīden
Niŗāne dest-gāhı āsümāndan bir kerem-kānī
- 20 Vücüd-ı pāki nüş-ı maʿrifetle ol ḳadar sīr-āb
Mezāḳına ŗıḡıŗmaz zerrece lezzāt-ı cismānī
- 21 Ne deñlü olsa meŗḡül-i umūr-ı hāriciyye hem
İder ehl-i dil ile yine zevḳ-i bezm-i rüḫānī
- 22 ŗalāḫ-ı hāl ile mevŗūf u zıkr-i ḫayr ile maʿrūf
Maŗūn itmiŗ vücüdın ʿiffet ile ḫıfz-ı Yezdānī
- 23 Letāfetle ŗabāḫatle hemīŗe ḫande-rū olsa
Gül-i ḫāver gibi pākīzedür dāmān-ı İmānı
- 24 Olur ḫalk ile zāhirde velī Ḥaḳḳ ile bātında
Bilürler cemʿ ü fark ehl-i olanlar anı vicdānı
- 25 ŗafā-yı ḫabʿ ile āyīnedür ʿālem-nümā zātı
Ki anda görmek olur ʿaks-i mevcüdāt-ı imkānı
- 26 N’ola yeksān olursa ḫāk ile yanında sīm ü zer
Gözinde cevher-i İmān ile pür genc-i İḳānī
- 27 Kerem-güsterlige bir mertebe zātında himmet kim
Birine cümle mālın virse ŗaymaz berg-i bustānī
- 28 İreydi dest-i genc-i ŗāyegān-ı māl-i Ḳārūna
Ḳomazdı ḫabbesin hep bezl iderdi ehline anı
- 29 Zamān-ı cüd u bezl-i niʿmetine Ḥātem irseydi
Aña maḫz-ı keremden gösterürdi semt-i iḫsānı
- 30 Zāmīr-i rüŗenāsı ol ḳadar derrāk-i fehmi-ārā
Oḳur bir bir nuḳūŗ-ı ŗafḫa-i ḫātır-periŗānı

- 31 Vücūh-ı hayra sâcī olduğıyçün meşreb-i pāki
Rızā-yı Hakkā dāyim bezl ider māl-i firāvānı
- 32 Hūşūşā yaptı bir aʿlā yerinde cāmiʿ-i zībā
Dil-i ʿārif gibi rüşen müferraḥ şahn-ı meydānı
- 33 Şalāt-ı ḥamseye idüp müʿezzinler iḳāmet hep
Tilāvet olunur şām u seḥer āyāt-ı Qurʿānī
- 34 Ğināya irdi erbāb-ı vazāyifden niçe müʿmin
Duʿā-yı ḥayr iderler ḥākine sürdükçe pişānı
- 35 O semtūñ ḥalkı yüz tutdı şalāḥa şimdi rüz u şeb
Olur beş vaḳte ḥāzır anda pīrān u cüvānānī *
- 36 Güvāh isterse bu manzūme-i evşāfa ḥussādı
Yeter āşār-ı nazm u neşri aña raḳḳ-ı bürhānī
- 37 Hūdā saʿyinde meşkūr eyleye ey dil ḳo evşāfın
Ne deñlü medḥ idersen vechi var yoḳ ḥadd ü pāyānı *
- 38 Urup şimden girü faḥriyye zīnin deşt-i ğāyetde
Süvār ol raḥş-ı ṭabʿa oldur āyīn-i suḥan-dānī
- 39 Benem ol fāris-i tenhā-rev-i rāh-ı belāḡat kim
Benümle hem-rikāb olmaz bu ʿaşruñ merd-i yekrānı
- 40 Benem ol nāzım-ı nā-süfte-lülū-yı maʿānī kim
Dür-i yektā aña nisbetle sengīdür beyābānī
- 41 Benem ol vāşif-ı erbāb-ı istiḥsān-ı ḥübānī
Baña ilḥām ider luṭf-ı İlähī ṭarz-ı Ḥassānı
- 42 Benem ol ʿārif-i remz-i tılısm-ı genc-i zāt ammā
Zebān fetḥ idimez efʿī-i nehy olmuş nigeḥ-bānı
- 43 Benem ol nāṭıḳ-ı esrār-ı ḥikmet nʿeyleyem ammā
Virilmiş ekşer-i ḥalkā ezelden semʿ-i nādānī *
- 44 O fehm eyler kelām-ı nükte-zādum kim derūnına
Açıḳdur dergeh-i ehl-i kerem-veş ḡuş-ı izʿānı
- 45 O kimse derk ider ḳadr-i vücūd-ı zārumı Nāmī
Ki zevḳ-i ḥālī var pākīzedür idrāk-i ʿirfānı
- 46 Ḳo besdür ḥöd-fürüşī ḳıl duʿā encāma āḡāz it
Kim oldur şīve-i şarṭ-ı ṭarīḳ-i nükte-sencānī
- 47 Nitekim şevket ü şān-ı cihān-ḡirī olup ber-cā
İrişe ehline elḳāb-ı ʿizzet-baḥş-ı şāhānī

* 35 ḥāzır: ḥāzır S1.

* 37 ḥadd ü: ḥadd-i S1.

* 43 nāṭıḳ-ı: nāṭıḳa S1.

- 48 Nitekim devlet-i hünkâr-ı ʿâlem-gîr olup sârî
Virile hilʿat-ı fâhîr riʿâyet idüp erkânı
- 49 Hemîşe irişüp elķâb-ı tevķîr-i şehensâhî
Kıla ʿizz ü şerefle ķadrini mümtâz-ı aʿyânî
- 50 Resîde ola dâyim vech-i tekrîm üzre hilʿatler
Süre zevķ ü şafâ-yı hâl ile iķbâl-i devrânı

28

*

BU DAĞI MURÂD PAŞA HAZRETLERİNÜN ĖAZELLERİNE NAZİRE
İLE TEZYİL OLINMIŞDUR

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Nâgehân geldi hurûş-ı baħr-ı bî-pâyân-ı dil
Sürdi pây-ı ʿarşa yine mevcetin tufân-ı dil
- 2 Cürʿa-i cām-ı elestüñ neşvesi idüp zuhûr
Şevķ ile oldu leb-â-leb ʿâlem-i vicdân-ı dil
- 3 Ėamdü liʿllâh Ėvâhiş-i tabʿ u niyâzumdan yine
ʿArz-ı dîdâr eyledi ebķâr-ı meh-rüyân-ı dil
- 4 İtdi teʿşîr-i taleb mânend-i gülzâr-ı behişt
Dâğ-ı miħnet olmuş iken câ-be-câ süzân-ı dil
- 5 İrişüp bārân-ı eşķ-i dîdeden feyz-i nemâ
Oldı pür nevbâve-i maʿnîle bâğ-ıstân-ı dil
- 6 Zevķ-i ümmîd-i vişâl-i dil-rübâdan oldılar
Her-mesâmm-ı mû-tenümde dîde-i Ėayrân-ı dil
- 7 Çâķ-i ceyb-i şâhid-i endîşe-i Nâmî gibi
T oldu gül-berg-i maʿârifle yine dâmân-ı dil
- 8 Esdi bād-ı iltifât-ı Ėazret-i Pâşâ meğer
Der-kenâr itdi yine lûlûlerin ʿummân-ı dil
- 9 Lûlü ammâ her biri şeh-vâr-ı kem-yâb-ı cihân
Lûlûler ammâ sezâ-yı efser-i şâhân-ı dil
- 10 Lâyıķ itsem yine dest-âvîz-i pîş-i Ėazreti
Şimdi zîrâ kim odur şarrâf-ı laʿl-i kân-ı dil
- 11 Şimdi oldur dil-nevâz-ı ehl-i ʿilm ü maʿrifet
Aña şunılmaķ gerek gül-deste-i ʿirfân-ı dil
- 12 Ol vücûd-ı pâķ-ıtabʿ u nükte-senc-i maʿnî kim
Silk-i dürr-i nazmı Ėaķķâ sübĖa-i gerdân-ı dil

* (28) S1.26b, Ü.26b (krş. HM., G.273)

Başlık: Meğer Murâd Paşa Ėazretlerinin Ėazellerine müzeyyel nazîredür Ü.

* 6 mesâmm-ı: meşâmm-ı Ü.

- 13 Ol vücūd-ı zî-kerem kim hacle-i endîşede
Şahid-i fikrini idüp kâfiye-sencân-ı dil
- 14 Eylemiş tahtzîn-i ihdâ dâcî-i bî-reybine
Bir dem-i ferruḡda irdi raḡḡ-ı maʿnî-ḡvân-ı dil
- 15 Raḡḡ-ı maʿnî-ḡvân ammâ hep suṭûr-ı dil-keşi
Nâzenîn-meşşâta-i ruḡsâre-i cânân-ı dil
- 16 Her ḡurûf u noḡta zımnında ḡonılmış ser-be-ser
Cevher-i pâkîze-i gencîne-i pinhân-ı dil
- 17 Ol cevâhirden pür idüp dâmenin ṭab^c u nazâr
Mâye-i feyze irişdi bî-ser ü sâmân-ı dil
- 18 Âh Nâmî mâye-i feyż-i dili bilmez nedür
Olmayanlar ḡâk-i râh-ı maḡdem-i merdân-ı dil
- 19 Zât-ı pâkin ḡıfz idüp İzid ḡaṭâdan şaḡlaya
Nitekim dâd u siteddür sūḡ-ı şehr-istân-ı dil

29 *

ŞADR-I AʿZAM-ZÂDE BEG EFENDİYE VİRİLMİŞDÜR

Mefʿülü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün

- 1 Ṭ arf-ı nigeḡ ki cürʿa-i bezm-i cemâldür
Atmaḡ bu ḡâksâra o ḡamze muḡâldür
- 2 Şūrîde-mest-i naḡme iden bülbül-i dili
Şaḡn-ı riyyâz-ı nâzda bir gül-nihâldür
- 3 Sîmâ-yı ḡüsnini ṭotalum Mânî gösterür
Naḡş-ı dehende nʿeyler o ḡöd bî-mişâldür
- 4 Ârâm-ı cân-ı zâra sebep künc-i sînede
Gâhî firîb-i ḡamze-i vaʿd-i vişâldür
- 5 Deyr-i maḡabbetinde dil-i Nâmî bir bütüñ
Yıllardurur ki secde-ber-i bî-mecâldür
- 6 Ol bî-mecâl-i mestî-i ʿışḡam ki her nazâr
Seyr-i itâb u luṭf-ı cemâl ü celâldür
- 7 Ol bî-mecâl-i şîve-i baḡtam ki her taraf
Rûy-ı ümîd-i maḡşada beste ḡafâldür
- 8 İtmez küşâde anı meger dest-i merḡamet
Luṭf-ı işâret ide o dem ihtimâldür
- 9 Ol dest-gâh-ı merḡamet-ârâ ki dâyimâ
Evḡât-ı ʿömri emr-i Ḥaḡa iştiḡâldür

* (29) S1.25a-k, Ü.25a-k

Başlık: -Ü.

- 10 Ol dest-gāh-ı ʿadl ü kerem kim şabāh u şām
Erbāb-ı dīn ü devlete şadr-ı nevāldür
- 11 Ol şadr-ı kām-kār-ı ʿatādur ki zādesi
Bir mihr-i feyż-baḡş-ı sipihr-i kemāldür
- 12 Bir mihr-i zerre-perver-i ḡayrül-ḡalef ki ʿaḡña
Pertev kulūba feyż-i ḡamīde-ḡiḡāldür
- 13 Bir āfitāb-ı fażl u belāgat ki zerresi *
Ġarrālanursa māha o gāhī hilāldür
- 14 Bir feyż-baḡş-ı devlet ü ʿizzet ki cebhesi
İḡbāl-i pür-beḡāḡet ü ferḡunde-fāldür
- 15 Aʿnā cenāb-ı luḡf u himem beg efendi kim *
Vaḡf-ı sūtūde-meḡrebi hep ḡayra dāldür
- 16 Dāll olmasaydı ḡayra vücūd-ı kerem-geri
Kim yād iderdi anları kim pür-melāldür
- 17 Kim yād iderdi maḡz-ı keremden zamānede
Anı ki ḡaste-ḡaḡır u āḡıfte-ḡāldür
- 18 Kimdür ya ḡāyibāne metāʿ-ı maʿārifüñ
Sūdā-gerini ḡayr ile taḡsīn-maḡāldür
- 19 Yā cevher-i maʿānī kimüñ ḡūḡına yarar
Almaz eline bilse de nazm-ı leʿāldür
- 20 Böyle ḡalursa ḡadr-i maʿārif kesādda
Erbāb-ı dīn ü dāniḡe ḡayli vebāldür
- 21 Nāmī ḡo ḡayrı ḡatm-i suḡan kıl duʿā ile
Zīrā duʿā bu cümle de ḡayrül-meʿāldür
- 22 Cām-ı sürūr-ı devleti nūḡ ide dem-be-dem
Niteki ḡamze sāḡī-i bezm-i cemāldür
- 23 ʿÖmri füzün u ʿāḡıbet-i ʿömri ḡayr ola
Devr-i zamāne niteki zıll-i ḡayāldür

TEZKİRECİ SÜLEYMÂN EFENDİ KAŞİDEMÜZİ ŞADR-I AʿZAM
ḡAZRETLERİNE ḡIRĀʾET İDÜP BAʿDEHÜ ANLARA
[VİRİLMİŞDÜR]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

* 13 -S1.

* 15 luḡf u: luḡf-ı S1.

* (30) S1.26b-k

- 1 H̄abbezā ṭab^c-1 selīm ü nefes-i Ğİsī-dem
H̄abbezā nāṭıka-i lehce-i pākīze-şiyem
- 2 H̄abbezā ḥüsn-i edā-perver-i şavt-1 ferruḥ
H̄abbezā ṭarz-1 varak-ḥvānī-i devlet-geh-i Cem
- 3 H̄abbezā kilik-i eşer-baḥş u dil-ārāmī kim
Cilvesinden irişür herkese feyz-i ḥurrem
- 4 Merḥabā yār-1 vefādār u enīs-i şoḥbet
Ki ider ehl-i dili şifte taḥbīr idemem
- 5 Merḥabā ḥüsn-i vedād u kerem-i iḥvānī
Ki ider ḥāṭır-1 ğam-dīdemi şāda maḥrem
- 6 Maḥrem ammā ki ne maḥrem ḥarem-i şādānī
Cilve-gāh-1 dil olur her ṭarafa başsa ḳadem
- 7 H̄āşılı luṭf-1 maḥabbet olıcaḳ böyle gerek
Olıcaḳ verziş-i himmetde gerekdür bu kerem
- 8 Zāt-1 maḥdüm-1 mezākī-i pesendīde-siyer
Güher-i kân-1 maḥārif dūr-i yektā-yı himem
- 9 Güher-i fıṭratı bir kân-1 maḥārifdür kim
Kân-1 gevher bulunur nāṭıkasında her dem
- 10 Luṭf-1 ṭab^cı o ḳadar bezl ider erbāb-1 dile
Ki olur cān [u] dil ile ḳul u ḳurbānı o [dem]
- 11 Ḥüsn-i taḥbīr-i nevāziş-ger-i ebnā-yı ğama
Neşve-baḥş olmada bir keyfe mümāşil diyemem
- 12 Ṭ arz-1 āĝarr-1 suḥan-sencini gūş eyleseler
İdemez ṭūṭī vü bülbül heves-i güft ü [naĝam]
- 13 Eşer-i kilki o deñlü ṭarab-ārā ki ḳaçan
Ḥāṭıra gelse olur rāz-1 nevādir mülhem
- 14 Şoḥbet-i ünsi o deñlü kerem-ārādur kim
İrse şermende-i iḥsānı olurdı Ḥātem
- 15 Şīve-i ḥüsn-i vedādı o ḳadar dil-cū kim
Ḥān-1 elṭāf-1 vefādārına ṭoymaz ʿālem
- 16 Cünbiş-i zātı o deñlü dile şevḳ-āverdür
Ki anı seyr idenüñ ḥāṭırına gelmez ğam
- 17 Luṭf-1 ṭab^cın nice vaşf eyleye endīşe anuñ
Gülşen evşāfına hiç ḳādir olur mı şebnem
- 18 Ḳadr-i luṭfın nice fehm ide ḥired kim zerre
Pertev-i mihr-i dıraḥşān-1 felekden ura dem

- 19 Nice tahkîk ide evşâfını tab^c-ı şūhum
Nice tahrîr ide ta^cbîrini yâ nevk-i qalem
- 20 Her ne fikr eylesem ol mertebeden a^clâdur
Hâşılı Hâkķı edāya iremez endîšem
- 21 Şeref-i luţf-ı teşekkürde nihāyet yokdur
Gelmeyince qaleme tırmadı tab^cum epsem
- 22 [Hâk-i] pāyına hemān ^carz-ı hulūş inhâdur *
Hā^vhiş oldur [ki] kuşūrına nazār itmeye hem
- 23 [Yüri] ey Nāmī қо taşdī^ci du^cāya başla
Cevheriye yeter izhār-ı şadef-pāre-i kem
- 24 [Nitekim] māder-i eyyāmuñ ola āgūşı
Tıfl-ı ĩsī-nefesān ile mişāl-i Meryem
- 25 [Gelicek] vaqt-i bahār anda hezār-ı gülşen
Nağamāt ide şüküfte ola güller dem dem
- 26 Ola her nuţķ-ı eşer-zāyına nezd-i Hâkķdan
Niçe niçe derecāt u niçe ecr-i a^czam
- 27 İre her luţf-ı vefā-perverine her dilden
Rażiya³llāhu te^cālā vü şenālar her dem

RŪMİLİNDE HĀSAN BEG NĀMİNA TIRĖHALA BEĖİNE DİNİLMİŞDŪR

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün

- 1 Hoşā cenāb-ı celālet-me³āb-ı mīrānī
Hoşā dilīr-i şalābet-nümā-yı hāķānī
- 2 Hoşā emīr-i dilāver ki ceng-i a^cdāda
Bilindi rütbe-i rezmi vü aldı meydānı
- 3 Hoşā o şadr-ı ^cadālet Hāsan Beg-i Ėāzī *
Müşār-ı dergeh-i mīrān-ı āl-i ^cOşmānī
- 4 O mīr-i şaf-şikenı ceng içinde gördükçe
Didiler ^casker-i İslām Rüstem-i şānī
- 5 Dönerdi gūyek-i Ėaltāna pīş-i çevgānda *
Ser-i ^cadūya çekince o tīĖ-i kirmānı

* 22 Muhtemelen cilt tamiri esnasında varak kenarları kesildiği için 22, 23, 24 ve 25. beyitlerin baş tarafları zayı olmuştur.

* (31) S1.27a, Ü.27a, Y.45a

Başlık: Sābıkda Tırhala Begi ^cizzetli Hāsan Beg-i Ėāzī Revān Seferine gitdükde Ü., Der-hāķķ-ı Mīr-livā²-i Tırhala Y.

* 3 şadr-ı ^cadālet: şaf-der-i a^cdā Ü., şaf-der-i düşman Y.

- 6 Kemān-nevāz ise dāyim n'ola şafāsından
 ʿAdū-şikārdur elbette tīr-i perrānı
- 7 Yararlığına muhaşşal dem-i ğazāda anuñ *
 Şehādet eylediler tīr ü tīġ-i bürrānı
- 8 Yazılsa ruḡa-i ḥākānī aña lāyıkdur *
 Müşīr-i efham ile her ḥiṭābuñ ʿunvānı
- 9 Himem o mertebe zātında māl-i Ḳārūna
 Uraydı dest virürdi hep ehline anı
- 10 Dinürse lafz-ı ḥaṭādur edā-yı medḥinde
 O mīr-i mekrümet-āşāra Ḥātem-i şānī *
- 11 İreydi Ḥātem-i Ṭ āyī anuñ zamānına
 Yoliyla gösterür idi bu semt-i iḥsānı
- 12 Ğazā-yı ekbere niyyetle ʿāzim oldı yine
 İrince emr-i şerīf-i ḥiṭāb-ı sulṭānī
- 13 Duʿā ile sözi ḥatm eyle ey dil-i Nāmī
 Selef gibi ki iderler niyāz-ı pāyānī
- 14 Ḥużūr-ı ḳalb ile devletle ʿavdet ide yine *
 Müyesser ola aña şadr-ı mīr-i mīrānī

RŪMİLİNDE Ṭ URḤAN BEG EVLĀDINDAN PAŞANUÑ ĞAZELİNE
 NAZĪRE İLE TEZYİL OLINMIŞDUR

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Pāy-ı ḥuma varmağ ise cürm ü güneh-i mest *
 N'itsün dil-i maḥmüre odur dest-geh-i mest
- 2 Bāṭın gözine kuḥl-i cilā ise murāduñ *
 Zāhid ḳoya bi'llāhi nedür ḥāk-i reh-i mest
- 3 Reşḳ-āver-i meh-tāb-ı şeb-ārā mı degüldür
 Ḳandīl-i firūzān-ı der-i ḥāneḳah-ı mest

* 5 a'dāya: ʿadūya Y. / kirmānı: bürrānı Y.

* 7 bürrānı: kirmānı Y. / Y.'de 7. beyitten sonra şu beyit vardır:

Ne cenge girdise işbāt-ı zāt idüp çıḳdı
 Virilse çok mıdur aña livā-yı mīrānī Y.

* 8 ḥākānī: ḥünkārī Y.

* 10 Ḥātem-i: ḥātem-i S1.

* 14 -Y.

* (32) S1.27b, Ü.27b, Y.44b

Başlık: Āl-i Ṭ urḥan Begden ʿÖmer Paşaya tezyil olup virilmişdür Ü., Āl-i Ṭ urḥandan

Yeñişehirli ʿÖmer Paşa ḥazretlerine Y.

* 1 cürm ü: cürm-i Ü.

* 2 ḳoya: diye Y.

- 4 Sārī olur āfāka o te^oşīr-i ʔarab kim *
Zerrāta virür māye-i mestī nigh-i mest
- 5 Derk eyleyemez vā^ciz-i şehrūn sözün ammā *
Sermāye-i idrāk olur hūş-geh-i mest
- 6 Hāk-i der ü bāmına varan ehl-i vefāya *
Mey keyfi ğināsın vire būy-ı nigh-i mest
- 7 Āşüfte ise ğīsū-yı endīşe-i Nāmī *
Ma^czūr olur ^cārife važ^c-ı veleh-i mest
- 8 Ol ^carif-i yektā-yı nazım Һazret-i Pāşā *
Kim şāhid-i endīşesi bir pādīşeh-i mest
- 9 O zāt-ı kerem-kār u şafā-bağş-ı şıfātı *
Kim dergehidür Cem gibi bir pīş-geh-i mest
- 10 Gūyā ki dili mey-gede-i nazm u ma^canī
Elfāz-ı ^cibārāt-ı faşīhi sipeh-i mest
- 11 Meylitse sitāyişde n'ola Һatme kelāmum
Kem-yāb-ı kavāfide bulındı peneh-i mest
- 12 Lāzım olan oldur ki du^cāya idem āĝāz *
Ol vech ile mağbūl ola ^cözr-i güneh-i mest
- 13 Destinde ola sāĝar-ı mağşūd dem-ā-dem *
Pāy-ı Һum-ı meydür nitekim tekye-geh-i mest
- 14 Dāmānını būs eyleye iğbāl hemīşe *
Olduğça şiken zīver-i ʔarf-ı küleh-i mest

33 *

MÜHEVVEDĀNE DİNİLMİŞDÜR

Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün

- 1 Bilmedi Һadr-i māyil-i zārı
Görsem ol yārı ^caşık-ı yārī
- 2 Būse-Һvāh oldum ol şeker-lebden
Virmedi bir cevāb-ı iğrārı

* 4 -Y.

* 5 şehrūn: ^cakıl Y. // sermāye-i: pür-zīver-i Y. / olur: yine Y.

* 6 a: Gülgeşt-i mezārına varan ehl-i şafāya Y. // nigh-i giyeh-i Y.

* 7 ğīsū-yı: şīve-i Y.

* 8 Y.'de 8. beytin 2. mısra'ı ile 9. beytin 2. mısra'ı yer deĝiştirmiştir.

* 9 şafā-bağş-ı şıfātı: ^cağā-bağş-ı şafāyı Y.

* 12 ol: bu Y.

* 13 mağşūd dem-ā-dem: iğbāl hemīşe Y.

* 14 -Y.

* (33) S1.31b, Ü.31b

Başlık: -Ü.

- 3 Ğālibā nāz ider dirīĝ itmez
Būsesin hem kenār-ı her-bārī
- 4 Yā hicāb-ı kavī olur māni°
Ķāyil olmaĝa Ķomaz ol yarı
- 5 Yā telāşī-i hırş olup hāyil
İctināba çeker o dildarı
- 6 Hāşılı meyl ü mihrine söz yok
Luţf u ihsāna germ-bāzārī
- 7 Dilerem İzzid ide berhūrdār
İzz ü devletle ol vefādarı
- 8 Anı bi'llāhi būs itmez idüm
Ķoynuma girse bir gice bārī
- 9 Çeküp āĝūşa Nāmī bir lahza
Ķoĝulardum İzzār u ruhsārı

34 *

MERĀM-I DA°VET-İ MAĤDŪM-I İZZETİ

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Ey vücūd-ı mekārım-i ahlāĝ
V'ey cenāb-ı merāhim-i eşvāĝ
- 2 Gelmege meclis-i şerīfūñuze
Girmege maĥfil-i münīfūñuze
- 3 Dilki kürkinden İār ider Nāmī
Şıĝlet olur dir itmez iĝdāmı
- 4 Bu İaşırda biđāİa olmuş kürk
Kürki olmayana dinilür türk
- 5 Pōstīn üzre cān viren eşĝaş
Deyn-i semmūr idüp geĝinür hāş
- 6 Kürkine bōrkine baĝup herkes
Zāta baĝmaz ki kes mi yā nā-kes
- 7 İÖmrūñüz luţf ile mezīd olsun
Nāmuñuz fazl ile ferīd olsun
- 8 Baĝmayup kürk [ü] bōrk-i Nāmīye
Da°vet olındı bezm-i sāmīye
- 9 Ola hemvāre nāmuñuz nāmī
Süresüz İzzet ile (İzzetīle) her kāmı

* (34) S1.32a, Ü.32a

Başlık: -Ü.

TAHMİS-İ NÂZİM BE-GAZEL-İ HÛD

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

I

- 1 Görmek dilesem mîm-i dehânın raqamından
- 2 Ta'ÿîn idemem resm-i vücûdın 'ademinden
- 3 'Uşşâka 'itâb idicek âşüb-ı deminden
- 4 Açılsa kaçan lebleri harf-i siteminden
- 5 Ancağ görünür noqta-i mevhûm feminden

II

- 1 Nâz ile hırâma gelicek sū-yı derinde
- 2 Pā-mâli olur diller o şuhûñ memesinde
- 3 Her cānibe luţf-ı nigeħ-i 'işve-gerinde
- 4 Birbirini nezzāre başar reh-güzerinde
- 5 Ol ğamzelerüñ dest-küşā-yı kereminden

III

- 1 H'vābumda gözüm kākül-i cānāneyi gördi
- 2 Her tārına dest-i res-i bīġāneyi gördi
- 3 Ğayret ivirüp dir isen āyā neyi gördi
- 4 Zencirine aşüfteġi-i şāneyi gördi
- 5 Dīvāne göñül tırılmaz oturmaz eleminden

IV

- 1 Rindān-ı harābatı kemāl ile sürürsin
- 2 Kendü başuña söylenürek nice yürürsin
- 3 Meyhaneye varmada 'inād üzre tırursın
- 4 Zāhid hele al destüñe bir bağ ne görürsin
- 5 Bu bezm-gehüñ āyine-i cām-ı Ceminden

V

- 1 Bīġāneye māyil göricek diller o māhı
- 2 Peyveste iderler felege şu'le-i āhı
- 3 Āmāde iderken hedef-i cānı ke-mā-hı
- 4 Ağyāra atar tır-i nigāhı diyü ġāhı
- 5 T aşlarla döger sīnesin 'uşşāk ġamından

VI

- 1 Tārīk-i ġam-ı hecri dilüñ irdi kemāle
- 2 Ümmīdüm odur kim irişe şevġ-i cemāle
- 3 T a'n itmek için sürme-keş-i hüsni-ı ġayāle
- 4 Luţf eyle şabā çeşm-i recā-mend-i vişāle
- 5 Bir zerre de olursa ġubār-ı ġademinden

VII

* (1) S1.28a, Ü.28a (krş. HM., G.309)

Başlık: Tahmîs ve ġazel-i nâzım rā-st Ü.

* III/1 h'vābumda: h'vābide Ü.

- 1 İcāza reh-i şîrini irgürmek içündür
- 2 Raqq-ı müteşâirleri hep dürmek içündür
- 3 Erbâb-ı suhan pâyına yüz sürmek içündür
- 4 Yārân-ı hased sihr-i beyân görmek içündür
- 5 Nāmīnūñ eşer-nātika-senc-i kaleminden

2

*

BE-ĞAZEL-İ HÖD TAHMİS

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

I

- 1 Dil alur hânesi bir âfet-i cānum vardur
- 2 Cān virür nüktesi bir şüh-ı cihānum vardur
- 3 Beni şeydā iden āşüb-ı zamānum vardur
- 4 Açılır gül gibi bir gonce-dehānum vardur
- 5 Bülbül-āsā gam-ı ışkıyla figānum vardur

II

- 1 Ol perī cevr ü cefā eylese ihsāna geçer
- 2 Mihr-i cālem gibi āfākda bir dāne geçer
- 3 Meyli uşşākına ağıyarına bigāne geçer
- 4 Nāvek-i gamzeleri sīne deler cāna geçer
- 5 Kırılır nāz ile bir kaşı kemānum vardur

*

*

III

- 1 Koyup üstād-ı kader genc ü dür-i gam dilde
- 2 Eylemiş hikmet ile bendini muhkem dilde
- 3 Hüsn ü ışk olmuş ezel şīve-i müdgam dilde
- 4 Āha leb-teşne isem n'ola dem-ā-dem dilde
- 5 Lāle-veş şule virür dāğ-ı nihānum vardur

*

IV

- 1 Uğrasa geşt ü güzār-ı dil ü zārum çemene
- 2 İltifāt eylemezsin serve kad-i nārvane
- 3 Nazar itmeme gül-i hōd-rūya nihāl-i semene
- 4 Gonce-i nergis-i şehlā gibi bir gül bedene
- 5 Dāyimā best ü küşād-ı nigerānum vardur

V

- 1 Şāne-zen olsa şabā zülf-i siyeh-tārından
- 2 Ceyb-i dehri pür ider nekhet-i hōş-bārından
- 3 Mübtelāya ser ü cānı ne gam īsārından
- 4 Mürde hīz-i dil olur şīve-i reftārından
- 5 Bir kıyāmet kıparur serv-i revānum vardur

*

* (2) S1.28b, Ü.28b (krş. HM., G.77)

Başlık: Tahmīs ve ğazel-i nāzım rā-st Ü.

* II/2 cevr ü: cevr-i S1.

* II/3 meyli: meyl-i S1.

* III/3 hüsn ü: hüsn-i S1.

VI

- 1 Āşık-ı rāst-rev olan atılır dīv-āsā
- 2 Yay-veş düşmen-i kec-kār ider āgūşını cā
- 3 Ola mı vaşlı müyesser dil-i zāra ĩcebā
- 4 Ķaddümi bükdi benüm ĥasret ile bir Ķaşı ya
- 5 Ķamzesi tīrine biñ sīne nişānum vardur

VII

- 1 Bir perī naĶşını levĥ-i dile taşvīr itsem
- 2 Ķādirem vaşfını biñ vech ile taĳbīr itsem
- 3 Āhū-yı taĳbiye-veş şayd-ı dil-i şīr itsem
- 4 Gözi cādūları Nāmī n'ola teshīr itsem
- 5 Eşer-i ĥāme gibi siĥr-i beyānum vardur

3

*

TAĤMĪSÜ'L-ĶAZEL-İ ŞAFVETĪ NĀDİRĪ-ZĀDE

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

I

- 1 Geldi mi kimse bu bezme Cem-i dānāya göre
- 2 Bir eşer mi Ķodı yā cām-ı muşaffāya göre
- 3 Rinde gülşen mi olur meclis-i tenhāya göre
- 4 Var mı bir gül Ķadeĥ-i bāde-i ĥamrāya göre
- 5 Ķanı bir neşve ya keyfiyyet-i şahbāya göre

II

- 1 Fāriĝ ol şahn-ı gülistānda biten her şeyden
- 2 Nāle-i bülbüli farz eyle fiĝān-ı neyden
- 3 Ķonçesi hem ter ü hem tāze hevā-yı meyden
- 4 Bāki yok güllerinüñ bād-ı ĥazān u deyden
- 5 Var mı bir bāĝ meger bezm-i dil-ārāya göre

III

- 1 Ĥāk-i pāyuña Ķıl ey yār sitem-i dōst-nazar
- 2 Reh-güzār-ı Ķalebüñde göre diller ne çeker *
- 3 Görüp aĝyār-ı bed-endīş ile her şām u seĥer
- 4 Ağlamazdum seniñ ey şūĥ-ı vefā-düşmen eger
- 5 Ķam-ı hicrānuñ olaydı ĝam-ı dūnyāya göre

IV

- 1 Dehen açmak dilesem ĥāl-i dilüm ĶaĶrīre
- 2 Tāb-ı ĥurşīd-i cihān çeşmüme olur tīre
- 3 EşĶ-i ĥünīn-terüm ile varaĶ-ı taĳbīre
- 4 Ķādir olurdu Ķalem biñde birin taĶrīre

* V/5 bir: pür Ü.

* (3) S1.29b, Ü.29b, Y.30a

Başlık: Ķāzel-i Şafvetī ibn-i Nādirī Efendiye taĥmīs olınmışdur Ü., Ķāzel-i Şafvetī taĥmīs-i faĶīr Y.

* III/2 Reh-i ĳşkuñda gör üftāde-i zāruñ ne çeker Y.

5 Ğamum olsaydı eger Vāmık u ‘Azrāya göre

V

- 1 Nāmī sūz-ı ğama yanmaz idi cān-ı bülbül
- 2 Āşikār olmaz idi dāĝ-ı nihān-ı bülbül
- 3 Hāşılı akmaz idi eşk-i revān-ı bülbül
- 4 Güle eylerdi eşer olsa figān-ı bülbül
- 5 Nāle-i Şafvetī-i ‘āşık-ı şeydāya göre

4

*

ĞAZEL-İ SŪHEYLĪ TAĦMĪS-İ NĀZİM

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

I

- 1 O miskīn hāllerle bāĝ-ı ruĥsārı Ħutenlenmiş *
- 2 Leb-i la‘li çemenlenmiş ‘izārı yāsemenlenmiş
- 3 N’ola olsa hezār-ı dil o gülşende vaţanlanmış
- 4 Açılmış tal‘at-i nesrīni ĥaĥkā nesterenlenmiş
- 5 Bülend olmuş nihāl-i ĥoş-ĥırāmı nārvenlenmiş

II

- 1 İrüp ‘ahd-i cüvānı zāhir olmuş anda şun‘-ı Ħaĥ *
- 2 ‘Aceb ra‘nālığı var cāme-i sebzine müstaĝraĥ
- 3 Bedenlenmiş tarāvet bağlamış ol serv-ĥadd el-ĥaĥ
- 4 Bahār-ı ĥüsni virmiş gülşen-i dīdārına revnaĥ
- 5 Yeşiller geymiş ol naĥl-i semen-simā çemenlenmiş

III

- 1 Dirīĝā çeşm-i ‘uşşāka görünmez ol perī-şüret
- 2 Varup her ĥadrini bilmezler ile eylemiş ülfet
- 3 T aĥılmış yanına birkaç rakīb-i dīv-i bed-sīret
- 4 ‘Aceb mi itmese şimden girü hāl ehline raĝbet
- 5 Erāzil kısmına olmuş muĥārin Ehrimenlenmiş

IV

- 1 Dimiş ol tūṭī-i ĥüsni ü melāĥat düşmen-i zāĝa *
- 2 Virenler naĥd-i cān gelsün metā‘-ı vaşlum almaĝa
- 3 Bu sözden lāle-i ĥünīn kefen-veş başdan ayaa
- 4 Vücūdın ĥablamış ĥanlı yaş ile penbe-i dāĝa
- 5 Dil-i şūrīde gūyā ölmesin bilmiş kefenlenmiş

V

- 1 Yine kimlerle Nāmī bilmem ol ĥünī refīĥ olmuş
- 2 Nigāh-ı ĝamze-i ĥün-rizi ĥaṭṭā‘-ı tarīĥ olmuş

* (4) S1.30a, Ü.30a, Y.30b

Başlık: Ğazel-i Sūheylī taĥmīs olınmışdur Ü., Ğazel-i Sūheylī taĥmīs-i Nāmī Y.

* I/1 ruĥsārı: ruĥsāruñ Y. // 2 la‘li: la‘lün Y. / ‘izārı: ‘izāruñ Y. // 3 olsa hezār-ı dil: dil bülbülü olsa Y. // 4 nesrīni ĥaĥkā: nesrīnün ey gül Y. // 5 ĥoş-ĥırāmı: ĥoş-ĥırāmuñ Y.

* II/1 olmuş: itmiş Y. // 5 naĥl-i: serv-i Y.

* IV/1 ĥüsni ü: ĥüsni S1.

- 3 Gül-i ruhsarı güllāb-ı ʿarāk içre ğarīķ olmış
- 4 Kızarmış tāb-ı mülden çehre-i alı ʿaķīķ olmış
- 5 Yine içmiş Süheylī ol dür-i yektā Yemenlenmiş

5 *

ĠAZEL-İ ʿĀLĪ BEG TAĦMĪS

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

I

- 1 Dīde seyr-i ħüsn-i ħübān itmemek mümkün degül
- 2 Ol temāšā anı ħayrān itmemek mümkün degül
- 3 Her gice fikr-i perişān itmemek mümkün degül
- 4 Her seher çāk-i girībān itmemek mümkün degül
- 5 Cevr-i cānān ile efgān itmemek mümkün degül

II

- 1 Kār-gāh-ı ʿālem-i fıtratda üstād-ı kader
- 2 Eylemiş mirʿāt-ı dilde naķş-ı ħüsni cilve-ger
- 3 Tā o demden rüze-dār-ı iştibākuz muhtażar
- 4 ʿİd-i vaşlına o şāhuñ irmek olursa eger
- 5 Kebş-i cānı aña ħurbān itmemek mümkün degül

III

- 1 Niyyet itdük fülk-i cismi baħr-ı ʿışkā şalmağa
- 2 Naķd-i ʿömri şarf idüp bir gevher-i kān almağa
- 3 Gevher-i kān almağa yā kān-ı gevher olmağa
- 4 Ĥāşılı ol genci āħir künc-i dilde bulmağa
- 5 Bu vücūdı cümle vīrān itmemek mümkün degül

IV

- 1 Gül-ruĥān içre o dilber gibi bir meh-pāre yoķ
- 2 Ehl-i ʿışk içinde gönlüm gibi bir āvāre yoķ
- 3 Deng ü ħayrānem mecāl iķrāra yoķ inkāre yoķ
- 4 T aʿne-i aġyārdan ifşāya hergiz çāre yoķ
- 5 Sırr-ı ʿışkı dilde pinhān itmemek mümkün degül

V

- 1 Nāmī-veş kılma şikāyet dime şādān eylemez
- 2 Derd-i ʿışkā büse-i laʿl ile dermān eylemez
- 3 Nāz ider gāhī nihāyet vaşlın iĥsān eylemez
- 4 ʿĀliyā her dem seni dildār giryān eylemez
- 5 Gāhice luţf ile ħandān itmemek mümkün degül

6 *

ĠAZEL-İ ʿĀLĪ BEG TAĦMĪS

* (5) S1.30b, Ü.30a

Başlık: Ġazel-i ʿĀlī Beg Nigdevī taĥmīs olınmışdur Ü.

* (6) S1.31a, Ü.30b

Başlık: Ġazel-i ʿĀlī Beg Nigdevī taĥmīs olınmışdur Ü.

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

I

- 1 Āh-ı derd-i hecri pinhān eylemek mümkün degül
- 2 Kūyına varduğça efgān eylemek mümkün degül
- 3 Vā'izüñ pendini iz'ān eylemek mümkün degül
- 4 Cāna terk-i 'ışk-ı cānān eylemek mümkün degül
- 5 Künc-i dilde ğayrı pinhān eylemek mümkün degül

II

- 1 Mā'ilem bir şūha kim bilmez hele cevri ü sitem
- 2 İltifāt ile muğayyed 'āşıka virmez elem
- 3 Nüktedān u dil-nevāz u 'ārif u 'ālī-himem *
- 4 Dāyimā eyler vefālar kārı luğf ile kerem
- 5 Göñlümi hecriyle vīrān eylemek mümkün degül

III

- 1 Hāmdü li'llāh ol perī luğfın firāvān eyleyüp
- 2 Būseler in'ām ider gāhice ihsān eyleyüp
- 3 Şākirüz andan muhaşşal nağz-ı peymān eyleyüp
- 4 'Āşık-ı şeydāsını bir kerre nālān eyleyüp
- 5 Bir nefes ağıyārı hāndān eylemek mümkün degül

IV

- 1 Kaldı 'aqlum ol kemerle mū-miyānda dōstum *
- 2 Şaqlaram kōcmağ ümīdin künc-i cānda dōstum
- 3 Vuşlat olmayup müyesser bir mekānda dōstum
- 4 Olur isem derd-i hasretle cihānda dōstum
- 5 Hāsb-i hāli ğayra i'lān eylemek mümkün degül

V

- 1 Nāmī kāyıldür o şūhuñ cevrine āzārına
- 2 Diñlemez ağıyārı zīrā luğf ider ğam-ğvārına
- 3 Düşse fırsat vaşlına şalmaz bugüne yarına
- 4 Ol tabībüm şanmañuz kim 'Ālī-i bīmārına
- 5 Şerbet-i la' ile dermān eylemek mümkün degül

7 *

GAZEL-İ SULṬ ĀN MEḤMED TAḤMĪS-İ NĀZİM

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

I

- 1 Hāmdü li'llāh pertev-endāz oldu mihr-i saşvetüm
- 2 Velvele-perdāz olup āfāka kūs-ı nevbetüm

* II/3 dil-nevāz u: dil-nevāz-ı Ü.

* IV/1 ol: o S1.

* V S1.31a-k, Ü.31a-k

* (7) S1.31a, Ü.31a

Başlık: Hāliyen taht-nişin-i 'Osmānī pādīşāhumuz eṭale'llāhu 'ömrehü Edirneye teveccüh itdükte şāyi' olup taḥmīs olınmışdur Ü.

- 3 Düşmen-i dīn üzere düşse n'ola ra'c-b-ı heybetüm
- 4 İn-şā'ıllāh "cāhidū fi'llāh"⁵⁶ olupdur niyyetüm
- 5 Dīn-i İslāmuñ mücerred gayretidür gayretüm

II

- 1 Eyledüm cezm-i 'azīmet hātır-ı āgāh ile
- 2 Hāḡ müyesser eyleye gāzī olam dil-hvāh ile
- 3 T arz-ı ecdādum gibi hem niçe biñ hem-rāh ile
- 4 Fazl-ı Hāḡḡ u himmet-i cünd-i ricālu'llāh ile
- 5 Ehl-i küfri ser-te-ser ḡahr eylemekdür himmetüm

III

- 1 Hıdmet-i icrā-yı şer'a inḡıyādum var benüm
- 2 Dāyimā aḡkām-ı dīn üzere cihādum var benüm
- 3 Olmaḡa küffāra gālib i'timādum var benüm
- 4 Enbiyā vü evliyāya istinādum var benüm
- 5 Luḡf-ı Hāḡdandur müdām ümmīd-i fetḡ u nuşretüm *

IV

- 1 Hāşıl idince merāmum Hāzret-i Rabbü'l-'ibād
- 2 Bezl-i maḡdūr eylerin 'avnine idüp i'timād
- 3 Dāyimā me'mül odur kim görine rüy-ı murād
- 4 Nefs ü mālumla cihānda itmek içün ictihād
- 5 Hāmdü li'llāh var gāzāya şad-hezārān raḡbetüm

V

- 1 Nāmī-veş dergāh-ı Hāḡḡa dest açup biñ zār ile
- 2 Eyledüm teslīm umūrum 'aczümi iḡrār ile
- 3 Tā ki 'ālemde ḡala nāmum niçe āşār ile
- 4 Ey Meḡammed mu'cizāt-ı Aḡmed-i Muḡtār ile
- 5 Umaram gālib ola a'dā-yı dīne devletüm

ḲİTİ 'A BE-TA'RİF-İ EŞ'AR-I HĀḲİḲAT-Şİ'AR⁵⁷

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Bu naḡş-bend-i şahāyif nedür kimüñ dir iseñ *

Eyā sütüde-ḡişāl u edīb-i şadr-ı kemāl

Dem-i mü'essir ü eş'ar-ı tāze-i Nāmī

Nesīm-i ḡuld-i ma'ānī şüküfe-zār-ı ḡayāl

İBTİDĀ'-İ ĠAZELİYYĀT-I DİVĀN-I EVVEL DER-HÜSN-İ MECĀZ⁵⁸

Fİ-ḤARFİL-ELİF

1 *

⁵⁶ "Allah uğruna savaşıyoruz." Kur'an, Hâc (22)/78

* III/5 müdām: müdimm Ü.

⁵⁷ S1.32b, Ü.32b, Y.46b

Başlık: Ta'rîf-i Dîvân Ü., Rubā'î-i diğeri Y.

* 1 naḡş-bend-i: kār-ı naḡş-ı Y.

⁵⁸ İbtidā'-i ḡazelîyyāt der-ḡarf-i elif Ü.

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Nüş-ı leb-i la'lüñden alup neşveyi şahbā
Çeşmüñde ider mestī-i nāzı o dem icrā
- 2 Der-kār-ı terahhum olup ol keyfde ğamzeñ
Dil-mürdeleri taraf-ı nigehe ider ihyā
- 3 Hep zaħmī vü bih-kerde-i ğamzeñ bulunur halk
Geşt eyleseler mülket-i dāreyni ser-ā-pā
- 4 Hem hūnī-i cān hem yine cān-baħş ola ğamzeñ
Bir vech ile hıç beñzeye mi aña Mesīhā
- 5 Hāset-keşī-i küşteñ olan biri de Cibrīl
Hemvāre yaķar ğamzeñ için dāĝ-ı temennā
- 6 Ğamzeñ ki ide hāşiyet-i la'lüñi zāhir
'Uşşāķa ne ğam vaşluña cān virmekde cānā
- 7 Gördüm dil-i Nāmī gibi hep sine-i zerrāt
Şeşşīr-i nigehe-nāzuñ ile çāk ser-ā-pā

2 *

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Teveccüh itse olur zerre āfitāb saña
'Aceb mi olmasa bir vech ile niķāb saña
- 2 Lebüñde neşvesi ķalmış humarı çeşmüñde
Virince sākī-i bezm-i ezel şarāb saña
- 3 Yerde sevdüğüm iķbāl-i luţfuña söz yoķ
Gelür telāşī-i hırşumdan ictināb saña
- 4 Bu sihr-i şīve-i ülfet ki sende zāhirdür
Ne mümkün olmaya dil-dāde şeyh ü şāb saña
- 5 Kināyedür dil-i Nāmīden āteş-i ğamda
Yanup yaķıldıĝın izhār ider kebāb saña

3 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 İderseñ de hadeng-i ğamzeñi ğayra 'aķā cānā
Ķomaz şevķ-i maħabbet cezb ider benden yaña cānā
- 2 Ne deñlü olsa cevriñden dil-i 'uşşāķ incinmez
Ğarāz bir iltifātuñdur gerek olsun cefā cānā

* (1) S1.32b, Ü.32b

* (2) S1.32b, Ü.32b

* (3) S1.33a, Ü.33a

- 3 Yine ma'na-yı ihlāş-ı dil-i āşüftedir lābüd
Suhan-çinān-ı 'ālem her ne dirlerse saña cānā
- 4 arār itmek ne mümkin ıztırāb-ı ra'şeden diller
Periřān eyledükçe zülfünü her dem řabā cānā
- 5 Olurken cilve-ger mir'āt-ı dilde 'aks-i ruşsarı
Niġāh itmek ne mümkin mihr-i 'ālemden yaña cānā
- 6 Meger kim neşve-i Kevşer virür şab'-ı suhan-dāna
Anuñçün cümlede vaşf-ı lebndr müdde'ā cānā
- 7 Ne var cām-ı Cem  mir'āt-ı İskenderde olduça
Dil-i Nām gibi bir sāġar-ı 'ālem-nümā cānā

4

*

Mefā'ln Mefā'ln Mefā'ln Mefā'ln

- 1 Olurdı zehr-i ġam erbāb-ı bezme sākıyā řahbā
Leb-i la'lnle hem-reng olmasaydı dāyimā řahbā
- 2 Düşer feryād ile geh şişeye geh cāma bülbül-veş
Gl-i ruřsāruñ şridesidr ġālibā řahbā
- 3 'Acebdür mest-i māder-zād-ı bezm-i nāz iken ġamzeñ
Yine ġkmin virür olsa lebnle āřınā řahbā
- 4 Niġāh-ı eşm-i mestnden alur te'şir-i keyfiyyet
N'ola olsa hemişe zevķ-baġř u ġam-zidā řahbā
- 5 Geh zr-i lbnde kendüyi pinhān ider bir dem
Geh mir'āt-ı ruřsāruñdan olur r-nümā řahbā
- 6 Virür rüyına revnaķ tāze tāze řāhid-i ġsnn
İder sihr olmada meřřāta-i znet-fezā řahbā
- 7 Dil-i Nām gibi yād-ı lebnsz sāġara baķmam
řafā-yı neşvede Kevşer de olursa baña řahbā

5

*

Mef'l Fā'ilāt Mefā'l Fā'iln

- 1 Āyne gibi itmeyicek kesb-i incilā
İtmez zhr 'aks-i ruġuñ dilde dilberā
- 2 Pervāz-ı b-ķarāra budur virdġi ķarār
Evc-i semāda sāye-i zlfn arar hmā
- 3 bā nihāl-i ķadd-i ġıramānuña esr
Ĥuld-i bern cilve-i řbāña mřterā

* 6 cümlede: cümleden S1.

* (4) S1.33a, .33a

* (5) S1.33b, .33b

- 4 Yād-ı lebüñle ʿālemiyān zevk-i cān bulur
Seyr-i ruḥuñla çeşm-i cihān oldı rüşenā
- 5 Ey şüh-ı dil-nevāz dil-i Nāmī gibi hep
Bīgāne oldı ğayra olan saña āşinā

6 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Cām-ı Cemdür bize mirʿāt-ı mücellā-yı şafā
Görinür peykerümüz anda muşaffā-yı şafā
- 2 İdicek levḥ-i dili naqş-ı sivādan sāde
Bilür ādem nicedür şāhid-i maʿnā-yı şafā
- 3 Seyr-i ruḥsār-ı şafā-baḥşımı yād itdükçe
ʿAks ider ḥātıra ḥurşid-i tecellā-yı şafā
- 4 Nʼidelüm semt-i gülistān-ı cihānı var iken
Dest-i sākide şüküfte gül-i raʿnā-yı şafā
- 5 Dilümüz şevk-i maḥabbetle pür oldıysa nʼola
Belī leb-riz gerek sāgar-ı şahbā-yı şafā
- 6 Bu güzergāh-ı meşakḳatde pey-ā-pey ğam iken
Ḳatı bīhüde gelür baña temennā-yı şafā
- 7 Var ise ʿālem-i dilde bulunur Nāmī yine
Şevk-i ḥālāt-ı tarab zevk u temāşā-yı şafā

7 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Mümkün midür ki dāğ ura hecrüñle ğam baña
Yād-ı lebüñ gibi var iken cām-ı Cem baña
- 2 Dil geşt ider hemişe sürür ile sīnede
Naqş-ı ḥayāl-i ḥüsnüñ olaldan ḥarem baña
- 3 İltür meşām-ı ğayra şabā büy-ı zülfüñi
Sīm-āb-ı ızırāb virür dem-be-dem baña
- 4 Vaʿd-i vişālüñ ideli ümmidi āşinā
Hercāyī oldı gitdi görünmez elem baña
- 5 Tır-i nigāhı sīne-i ağyāra atma gel
Luḫ eyle cāna sevdüğüm itme sitem baña
- 6 Hüşyār iderdi bu dil-i mest-i niyāzuñı
Nāz ile cām-ı laʿlüñi itseñ kerem baña

* (6) S1.33b, Ü.33b

* (7) S1.33b, Ü.33b

- 7 Vaşf-ı riyāz-ı hüsniñi taķrīr ider yorar
T ūtī-i ṭab^c-ı Nāmī gibidür qalem baña

8

*

Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün

- 1 Şalar emvācı būs-ı pāyuña meftün olur deryā
Seni zevraqla āgūşa çeker meşhün olur deryā
- 2 Anı tek reh-güzāruñ eyle eyyām olsun olmasun
Murāduña aqar her cānibe Ceyhün olur deryā
- 3 Degül emvāc-ı pür-çin-i girih-giri firākuñdan
Gider her yaña zencirin sürür mecnün olur deryā
- 4 Girüp zevraqda bezm-i işret itseñ nīm-mest olsañ
İrüp feyz-i nigāhuñ bāde-i gülgün olur deryā
- 5 Düşerse aks-i dendān u lebüñ cānā derünına
Leb-ā-leb la^c-ı rengin ü dür-i meknün olur deryā
- 6 Şabā bir şemme bŷy-ı sünbŷlŷñden itse dest-āvīz
Gelür cūşa şafādan mevc ber-gerdün olur deryā
- 7 Yŷzin sŷrdŷkçe hāk-i pāyuña teşrīf-i luṭfuñdan
Dil-i Nāmī gibi biñ cān ile memnün olur deryā

9

*

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün

- 1 Taḥammŷl itmedi nezzāre bī-niķāb saña
Ne vechi var ki şebīh ola āfitāb saña
- 2 O ğamzeler güzelŷm qan iķer yŷrŷr dāyim
Virŷr mi yoḥsa o keyfiyyet-i şarāb saña
- 3 Sen esb-i nāza sŷvār olmaĝa yŷri meyl it
Niyāz-ı aşīķ-ı bī-dil olur rikāb saña
- 4 Cemāl-i mihr ŷ mehŷñ aksine ider ḥānde
İdelden ey perī āyīne intisāb saña
- 5 Bu deñlü cevri ki Nāmīye zālīm eylersin
Meger ki rŷz-ı suāl olmaya cevāb saña

10

*

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün

- 1 Gŷnlŷmi aldı yine bir dil-rŷbā
Ārızı āyīne-i ālem-nŷmā

* (8) S1.34a, Ū.34a, Y.47b

* (9) S1.34a, Ū.34a

* (10) S1.34b, Ū.34b

- 2 Zülf-i şeb-tārın perīşān eylemiş
Āfitāb-ı rüyına ol meh-liķā
- 3 Lebleri ābisten-i āb-ı hayāt
Her sözi bir cām-ı leb-rīz-i şifā
- 4 Gūşe-i ebrūları dükkān-ı nāz
İşveler sūdā-ger-i hüsn-i vefā
- 5 Çeşmi mest-i bāde-i bezm-i ĩtāb
Her nigāhı h̄vāhiş-i luţf-āşinā
- 6 Sāye-gāh-ı zülfi sünbül-deşt-i Çīn
Hufte āhū-beççelerdür hāl aña
- 7 İrmege dāmānına dest-i heves
Olmaķ ister Nāmī-āsā hāk-i pā

11 *

Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün

- 1 Ne deñlü ser-keş olsa şāhid-i mümtāz-ı istiğnā
İder rām anı bir āh-ı eser-perdāz-ı istiğnā
- 2 Şekīb olunca hem-pāsı dil-i zār-ı sitem-h̄vāruñ *
Ne ğam düşnām-ı pür-kīn olsa da dem-sāz-ı istiğnā
- 3 Sihām-ı nāzı umac-ı niyāz üzre dizer bir bir
Egerçi kaşd ider yābāna tır-endāz-ı istiğnā
- 4 Ne müşkildür ümīd-ārā-yı zevķ-i vaşl iken nāgeh *
Ola encām-ı nāz-ı dil-nevāz āġāz-ı istiğnā
- 5 ĩtābında hele der-kār ider luţfın dil-i zāra *
Görindükçe dilīr-i ğamze-i ser-bāz-ı istiğnā
- 6 Yine ārām-gāh-ı bāzū-yı luţf olur elbette *
Ne deñlü itse şāhīn-i ğāzab pervāz-ı istiğnā
- 7 Ne hōş demdür dil-i Nāmīye āġūş-ı tebessümden *
İtāb ide o tıfl-ı laī-i h̄arf-endāz-ı istiğnā

12 *

Mefāīlün Mefāīlün Feīlün

* (11) S1.34b, Ü.34b, Y.47b

* 2 olsa da: olsa ger Y.

* 4 a: Ne müşkildür niyāz-ārā-yı nev-ümmīd-i maķşūda Y.

* 5 -Y.

* 6 a: Hele ārām-gāhı yine bāzū-yı talaţţufdur Y.

* 7 laī-i: şūh-ı Y.

* (12) S1.35a, Ü.35a

- 1 Dile yād-ı lebüñ cām-ı mey-āsā
Virür neşve ider ser-mest-i şeydā
- 2 Hāyāl-i kāmētüñle nāle döndi
Kulak tut nāle-i ‘uşşāka cānā
- 3 ‘İtāb-ı ğamzeñ olur ārzū-keş
Virür hāndeñ vişāle ruḥşat ammā
- 4 Niķāb-ı şermi def^c için dem-ā-dem
Nıgeh-nāzuñ niyāz eyler temennā
- 5 Dehānuñ ğonçe-i bāĝ-ı leṭāfet
Açar feyż-i tebessüm anı ğūyā
- 6 Degüldür hāl mir’āt-ı ruḥuñda
Dilümden ‘aks olur anda süveydā
- 7 Şarīr-i hāmesi Nāmī-i zāruñ
Nevā-yı bülbül-i ğülgeşt-i ma’nā

13 *

Mef’ülü Fā’ilätü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Kābil mi zaḥm-ı ğamzeñ ola merhem-āşinā
Ey Kāhramān-ı çeşm ü nıgeh Rüstem-āşinā
- 2 Biñ mübtelāyı bir nıgehüñ tesliyet ider
Olmaz nazīrūñ ey perī-i ādem-āşinā *
- 3 Āyā olur mı cür’a-keş-i meclis-i vişāl *
‘Uşşāk-ı hem-nişīn-i ğam u mātem-āşinā
- 4 Bīmār-ı şıḥḥat olsa olur mı ne deñlü hıç
Mecrūh-ı tıĝūñ eyleye āh-ı dem-āşinā
- 5 Cām-ı ümīd-i zevķ-i vişālūñle mest olur
Nāmī ğorince berg-i ğül ü şebnem-āşinā

14 *

Mef’ülü Fā’ilätü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Ey mest-i nāz u sākī-i cām-ı Cem-āşinā
V’ey şūḥ-ı dil-firīb-i büt-i ‘ālem-āşinā
- 2 Var mı cihānda nükte vü ḥarfūñ gibi ola
Kevşer-ḥalāve luṭf u ğazab zemzem-āşinā *

* (13) S1.35a, Ü.35a, Y. 47a (13. ile 14. gazelin beyitleri Y.’de karışiktir. Buna göre 13. gazelin Y.’deki dizilişi şöyledir: 1(13/1)+2(14/2)+3(13/4)+4(13/3)+5(13/5)

* 2 nazīrūñ: nazaruñ Ü.

* 3 Ü.’de 4. beyitle yer deĝiştirmiştir.

* (14) S1.35a, Ü.35a, Y.47b (bkz. 13. gazelin notu. 14. gazelin Y.’deki dizilişi şöyledir: 1(14/1)+2(13/2)+3(14/3)+4(14/5)+5(14/6)+6(14/4)+7(14/7)

- 3 Verd-i meserret olur idi olsa leblerüñ *
Merhem sürâğ-ı dâğ-ı dil-i mâtem-âşinâ
- 4 Kūyuñda çünki cilve-i feryāda yok rızā
İtsün ço bārī nāleyi zāruñ dem-âşinâ
- 5 Ey şehsüvār-ı ʿiṣve gel itme gedāları
Bīgāne-i vefā vü cefā-yı ğam-âşinâ
- 6 Sermāye-bahş-ı h̄vāce-i behcet olur gehī *
Ol ceyb ü destin eylemeyen dirhem-âşinâ
- 7 Bī-hūş-ı cürʿa-i nigeḥ it Nāmīyi yine
Ey mest-i nāz u sākī-i cām-ı Cem-âşinâ

15 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Dil ü dimāğa yine düşse arzū-yı hevā *
Meşām-ı cānuma irişse āh bŷy-ı hevā
- 2 İderdi her dil-i şŷre-zemīni reşk-i behişt *
Revān olaydı cihānda nişībe cŷy-ı hevā
- 3 Virŷr metāʿ-ı ŷmīdini naqd-i ħirmāna
Hemişe kāsib-i erbāb-ı çārsŷ-yı hevā
- 4 Zŷkām-ı ğaflet ile olmasaydı beste meşām
T olardı ħavşala-i her-dimāğa bŷy-ı hevā
- 5 Gelŷr zamān ile dest-i nigāh-ı sākīye
Mey-i hevesle leb-ā-leb olan sebŷ-yı hevā
- 6 Olur şerer gŷl ü şŷʿle nihāl ü aḥker ħāk
ʿAceb mesīre olur gŷlsitān-ı sŷ-yı hevā
- 7 Görŷr belā-zede dil rŷy-ı şāhid-i maḥşŷd *
Olursa Nāmī gibi ol muḥīm-i kŷy-ı hevā

16 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Rāhda oldum dŷçār ol şehsüvār-ı dil-rŷbā
Eyler iken luḥf ile dil-dādesine merḥabā

* 2 ğazab: sitem Y.

* 3 leblerüñ: ger lebŷñ Y.

* 6 behcet: ʿālem Y.

* (15) S1.35b, Ū.35b, Y.47a

* 1 “yine” takdim, “düşse” te’hir edilerek vezin düzeltildi.

* 2 olaydı: oldı Ū.

* 7 ol: ger Y.

* (16) S1.35b, Ū.35b

- 2 Zāhir oldı nāgehān bir berķ-i ğamze der-^çaķab
Eyledi ķalb-i selāmet-sāzumı T ūr-āşınā
- 3 Berķ-i dūzah-tāb ammā feyz-i teşīri yine
İtdi şahn-ı hātırı reşk-i ğülistān-ı beķā
- 4 Yā hōd oldı bu melāhat āfitābı cilve-ger
Beytül-aķzān-ı dil-i tārīki ķıldı pür-ziyā
- 5 Āfitāb-ı nūr-pāş ammā ki her bir zerresi
Baķmaya mihr-i cihāna olsa çālem bir yaña
- 6 Her nazarda dāĝ-ı dildür hāşılı Nāmī şaķın
Şanma kim āyīnedür ğül-^çarızān-ı hōd-nümā *

17 *

Mef

ü
 Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Minnet Hūdāya āhire irdi ğam-ı vefā
Şundi o şūh destüme cām-ı Cem-i vefā
- 2 T aĝıtdı hānümān-ı ğamı hūkm-i iltifāt *
Naķd-i sirişki sildi süpürdi dem-i vefā
- 3 T urmazdı luţf-ı va^çde ile hūn-ı rīşesi
İrişmeseydi zaķm-ı dile merhem-i vefā
- 4 İtmezdi raĝbet ehl-i maķabbet aña ebed
Hulde müşābih olsa idi çālem-i vefā
- 5 Hālvat-serāy-ı ünse iren Nāmī gibi hep
Olur nedīm ü hem-nefes-i maķrem-i vefā

18 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Kākül āşüfte be-ser bir şanem-i hūş-rübā
İtdi nezzāreme pā-beste nigh-nāz-ı vefā
- 2 Nā-ümīd-i dil-i hvāhiş-ger-i vaşla o nigh
Cām-ı leb-rīz-i rızā-yı taleb idi ğüyā
- 3 Nūş iderken anı nezzāre olup mest-i harāb
Düşdi hāk-i ķadem-i ğamzesine bī-ser ü pā
- 4 Tāze nezzāre recāsın idüp ol dem o nigh
Merdüm-i dīde olunca aña nezzāre-nümā

* 6 āyīne: āyīne-i S1.

* (17) S1.36a, Ü.36a, Y.46b

* 2 hūkm-i: rüy-ı Y.

* (18) S1.36a, Ü.36a

- 5 Anı da mest-i harāb eyleyüp ol cām-ı nıgeh
Yine nezzāre temennāsını itdi ber-cā
- 6 Dīde nezzārelerin göndericek pey-der-pey
Cümlesin eyleyüp ol cām-ı nıgeh mest-i hevā
- 7 Didi āhır o şanem yok haberüñ ey Nāmī
Yine ‘aks-i nıgehüñdür seni eyler şeydā

19 *

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Lebüñ nüş-ı mey itdükçe dem-ā-dem cān tamar cānā
Nıgāhuñ āşınā-yı nāz olunca kan tamar cānā
- 2 O sīb-i gābgabuñ mir‘āt-ı sīneñ üzre hemvāre
Mu‘allāk bir habāb-ı nūr-ı ferdür şan tamar cānā
- 3 Niyāz itdükçe gāmzeñ alsa āgūşa nıgeh-nāzın
Dil-i ‘uşşāk-ı zāra ol zamān peykān tamar cānā
- 4 Yolumda girye-nāk āşüfte-hālüm yok dimişsin āh
Hücüm-ı eşke bak her kaçrede ‘ummān tamar cānā
- 5 Olaldan rü-be-rāh-ı intizāruñ çeşm-i Nāmīden
Çıkar fevvāre-veş hūn-i ciger her ān tamar cānā

20 *

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Hāyālünden mücellā oldı dāğ-ı sīnemüz cānā
Cemālün ‘aksine āmādedür āyīnemüz cānā
- 2 Ezel bezminde cām-ı nuţkuñı çekdük bi-hamdi’llāh
İrişmekde ebed keyf-i mey-i dūşīnemüz cānā
- 3 Ne gām gitdiyse hūş u şabr u tākāt sīne vü serden
Fedādur yoluña hep gevher-i gencīnemüz cānā
- 4 Hemīşe neşve-dār-ı ‘āfiyet olduksa Hızr-āsā
Dile yād-ı lebüñdür bāde-i dirīnemüz cānā
- 5 Baña sīneñde bir cāy itmedüñ biñ kīn ile sürdüñ
Dilüñde cāy-gīr olsun ko bārī kīnemüz cānā
- 6 Bizi mest itdi rüz-ı rüze cām-ı ‘ışkuñ ammā kim
Niçe şavma mu‘ādildür şeb-i āzīnemüz cānā
- 7 Harābāta düşerdi Nāmī-veş yād-ı leb-i la‘lūñ
[Gir]evdür pīr-i meyde hırka-i peşmīnemüz cānā

* (19) S1.35b-k

* (20) S1.36a-k

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ruḥuñ eylerse vechi var meh-i ğarrāya istiġnā
Cebīnüñ pertev-i mihr-i cihān-pīrāya istiġnā
- 2 Ser-i kūyuñda ser-geşte olan ʿuşşāk-ı müştākuñ
İder seyr-i gülistān-ı behişt-ārāya istiġnā
- 3 T̄ avāf-ı āsitānuñda bulur erbāb-ı dil ḥālet
N'ola eylerse ʿazm-i Kaʿbe-i ʿulyāya istiġnā
- 4 Gedā-yı bī-ser ü sāmān-ı ʿışkuñ ḥāk-i zilletde *
Yatar pür-māye dehre nāz ider Dārāya istiġnā
- 5 Ğamuñla hem-nişīn-i ʿömr olan dil-dādelər eyler
T̄ arab-ġāh-ı behişte cilve-i ḥūrāya istiġnā
- 6 Metāʿ-ı vaşluña sūdā-ger-i derd ü ğamuñ cānā
Virür sermāye-i ʿömri şatar dünyāya istiġnā
- 7 Zebān-ı kilik-i Nāmī tāze vaşşāf-ı lebüñ oldı *
İderse vaḳtidür tūṭī-i şekker-ḥāya istiġnā

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 İki çeşm-i mest-i zīr-i ebruvān-ı dil-rübā
Tīġler itmiş ḥavāle birbirine güyiyā
- 2 İki āhūdūr yā ḥōd püşt üzre şalmış şāḥımı
Hem-serāne gülşen-i ḥüsn içre iderler çerā
- 3 Yā ḥōd iki şīr-i nerdür dümlerin ber-düş idüp
Birbiriyle ceng ider ḥaşmāne tūrmış dāyimā
- 4 İki tīr-endāz-ı ḥükm olmuş yā ḥōd ol iki çeşm
Āsümāna toġrı çekmişler kemān-ı müntehā
- 5 Yā ḥōd iki dil-rübā-yı pārsādūr arḳasın
İki miskīn-tāḳ-ı mihrāb içre virmiş Nāmiyā

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

* (21) S1.36b, Ü.36b, Y.48b

* 4 Y.'de 5. beyitle yer deġiştirmiştir.

* 7 iderse: şatarsa Y.

* (22) S1.36b, Ü.36b

* (23) S1.36b, Ü.36b, Y.48b-k (Y.'de kenarda bulunan bu gazelin mısra'larının baş tarafları, cilt tamiri esnasında varaklar kesildiği için kopmuştur.)

- 1 Duḥānı içdüğüñce feyz-i la'lüñ ey büt-i gūyā
Sifāl-i lüleden bir sünbül-i mā'ī ider peydā
- 2 Ney ü lüle degüldür genc-i ḥüsne pāsban olmuş
Bir ef'īdür dehānında dem-ā-dem olur āteş-zā
- 3 Demīde-dūd o leblerden olur cān-baḥş-ı dil-mürde
N'ola itdiyse kārından ferāgat ḥazret-i 'Īsā
- 4 Ser-i neyden zülāl-i la'lüñi silseñ benānuñla
Yeter feyz-i benānuñ dilleri mest itmege cānā
- 5 arın olsa leb-i Nāmī o gül-berg-i lebe bir dem *
Vücūdın maḥv iderdi germī-i ülfet duḥān-āsā

FĪ-ḤARFĪL-BĀ

24 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ḥūn-ı uṣṣāk ile pür olsa bu nüh peymāne hep
Nūş ider zannum budur ol ğamze-i mestāne hep
- 2 atre-i eşküm nigāh-ı seyr-i ḥüsne virmez ön
Encüm-āsā atılır birden ser-i müjgāne hep
- 3 Ğam yime ey dil gelür luḥf-ı devā-yı vaşl ider
Derd-i hicrānuñ ayāndur ol ṭabīb-i cāne hep
- 4 Nicedür tūfānı görsün bir daḥı çeşm-i zamān *
Bu ḥurūş ile hele varsun yaşum ummāne hep
- 5 Bir şeh-i mesned-nişīn-i mülk-i ḥüsnuñ dil gibi
Mübtelā-yı derd-i ışkı āşinā bīgāne hep
- 6 Naḥş-ı ḥüsn-i dil-keşin levḥ-i dile taşvīr için
Naḥd-i eşkin merdüm-i çeşmüm ḳodı meydāne hep
- 7 Ḥalk-ı ālem bir niĝeh-nāz-ı vefāsı luḥfına
Muntazırdur Nāmī-āsā ol şeh-i ḥübāne hep

25 *

Fecilātün Mefā'ilün Fecilün

- 1 Ey nemek-mend-i nev-cüvānī leb
V'ey şeker-ḥand-i gül-ruḥānī leb

* 5 o gül-berg-i lebe: vişāl-i la'lüñe Y

* (24) S1.37a, Ü.37a

* 4 tūfānı: tūfān S1.

* (25) S1.37a, Ü.37a

- 2 Gül-i mül-rîz-i luṭf olur ḥandeñ
Māye-i ‘ayş-ı şādumānī leb
- 3 Şerm-bahşā-yı dürc-i dürr ü güher
Reşk-fermā-yı la‘l-i kānī leb
- 4 Gül-i şād-āb-ı gülbün-i behcet
Ġonçe-i bāġ-ı ḥüsn ü ānī leb
- 5 ‘Āfiyet-māye vü ecel-fersā
Çeşme-i āb-ı zindeġānī leb
- 6 Būs-ı nüşīni bāde-i Kevşer
Sāġar-ı bezm-i kāmranī leb
- 7 Düşme dest-i mezāk-ı Nāmīden
Ey gül-i zevk-i cāvidānī leb

26 *

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Yād-ı lebün ki cāna virür bir dem-i şarab
Virmez o neşveyi mey-i cām-ı Cem-i şarab
- 2 Bāġ-ı ‘ademde itmek için ‘ayş-ı cāvidān
La‘li ġamın idindi gönül hem-dem-i şarab
- 3 Şun destüme o sübḥa-i mercānı sākīyā
Şād ola tā ki rūḥ-ı revān-ı Cem-i şarab
- 4 Bir nīm-nāz-ı luṭf-ı tebessümle ol perī
Ġāret-ger-i dil oldı idüp maḥrem-i şarab
- 5 Bīdār olunca çeşm-i niġeh-mesti ḥvābdan
Olur küşāde mey-gede-i ‘ālem-i şarab
- 6 Dil la‘l-i ḥande-bahşına olunca āşinā
Hercāyī oldı ḥāṭıra gelmez ġam-ı tarab
- 7 Ol Kays-ı ‘ışk-ı Leylī-i ḥüsnem ki Nāmī-veş
Gelmez kenār-ı şoḥbetüme mātem-i şarab

27 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Geldi vaḳt-i gül yine irdi bahāre ‘andelīb *
Eyledi rāz-ı derūnum āşikāre ‘andelīb
- 2 Gülşeni şīt ü şadā-yı şīven ile kıldı pür
Başladı her küşeden feryād u zāre ‘andelīb

* (26) S1.37b, Ü.37b

* (27) S1.37b, Ü.37b, Y.50a

* 1 geldi: geçdi Y. // derūnum: derūnın Y

- 3 Āşık-ı şūrīde-serdür var ise biñ şevk ile
Gonçe-leb bir nev-nihāl-i gül-izāre andelīb
- 4 Āleme ifşā idüp mihr ü maḥabbet ḥālını *
Eyledi āgāz-ı tāze naqş u kāre andelīb
- 5 Cām-ı gülden nūş kıldı bāde-i zevk-i vefā *
Düşdi mestāne yine şemşīr-i ḥāre andelīb
- 6 Varlığın ḥākister itdi āteş-i ışk ile hep
Bağmadı hergiz vücūh-ı kār u bāre andelīb
- 7 Neşve-yāb oldu meger kim ışk-ı māder-zād ile
Nāmī-āsā döndi mest-i hūşyāre andelīb

28 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sīnemi zeyn itdi dāğ-ı tāzeden bir gonçe-leb
Şahn-ı ıškuñ gülleri oldu şüküfte yine hep
- 2 Düşmese āgūş-ı dilden n'ola çeng-i nālemüz
Bezm-i luṭfuñ böyle germ-ā-germine oldur sebep
- 3 Ğamzelerle nāz iderken ḥışma āgāz eyledi *
Şevk-i luṭf oldu ser-ā-pā āteş-i berķ-i ğazab
- 4 Dergehin dil-dādeden pāk itdi ammā dāyimā
Ḥāne-i dil-dādesinde ol şeh-i kudsī-neseb
- 5 Luṭf-ı cāvīd-i ḥayālın dil görüp hemvāre dir
Ey zihī bezm-i vişāl ü v'ey ḥoşā ayş u tarab *
- 6 Ḥamdü li'llāh seyr ider dil bir cihān bāğında kim *
Yād olunmaz vaşl u hicrān fark olunmaz rüz u şeb
- 7 İtse izḥār-ı teğāfül ayn-ı luṭf-ı ğamze bil *
Āha ruḥşat virme Nāmī eyleme terk-i edeb

29 *

Ğazel-i muḥādir-i ḥarf-i bā be-ḥiṭāb-ı sākī

* 4 mihr: derd Y

* 5 zevk-i: bŷy-ı Y.

* (28) S1.38a, Ū.38a, Y.50a

* 3 nāz: ḥışm Y. / ḥışma: nāza Y

* 5 ayş u: ayş-ı Ū.

* 6 dil bir cihān bāğında kim: bir ālemi var kim diltŷn Y.

* 7 ğamze: şīve Y.

* (29) S1.38a, Ū.38a, Y.48a (29, 31 ve 32. gazeller Y.'de 7'şer beyitlik 2 ğazel halindedir. Y.'deki bu 2 ğazelin beyitlerinin diziliş i şöyledir: Birincisi:

1(31/1)+2(29/3)+3(32/3)+4(29/2)+5(29/4)+6(32/4)+7(32/5); ikincisi:

1(32/1)+2(29/1)+3(31/3)+4(32/2)+5(31/2)+6(31/4)+7(31/5)

Başlık: -S1., -Y.

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Sākīyā luṭf eyle gel vir bezm-i 'ayşa āb ü tāb *
Neşve-i peymāne olsun yine gül-rīz-i ḥicāb
- 2 Seyr-i ruḥsāruñla reşk-i gülşen olsun bezmümüz
Gül gibi elden ele varsun yine cām-ı şarāb
- 3 Cilve-i reftār-ı ḳaddüñ cām-ı la'lüñ olmasa
Ḥūr u Kevşer olsa ehl-i bezmi ḳılmaz neşve-yāb
- 4 Maḥrem-i ḥalvet-serāy-ı nükte eyle dilleri *
Nicedür seyr ideler tā cünbiş-i nāz u 'itāb
- 5 Dest-i ḥandeñle irişsün Nāmī-i zāra yine
Sāgar-ı la'l-i lebüñden bāde-i luṭf u 'itāb

30 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Bezme gel biñ nāz ile ey sākī-i 'ālī-cenāb
Eylesün rindānı teşrīf-i ḳudümüñ kām-yāb
- 2 Ğamzeñi ser-mest-i cām-ı 'işve eyle kim yine
Her nigāhuñ eyleye biñ 'ālemi mest-i ḥarāb
- 3 Nükte-senc olsun zebānuñ şīve-i ta'bir ile *
Güş-ı cāna irsün āğüş-ı tebessümden ḥiṭāb
- 4 Fitne-ḥīz-i nāz olsun cünbiş-i ebrūlaruñ
Dillere irsün lebüñden gāh luṭf u geh 'itāb
- 5 Eylemez Nāmī şarāb-ı Kevşer olsa iltifāt
Ğamzeler cām-ı nigāhuñla idelden neşve-yāb

31 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Sākīyā gel bezm-i nüş-ā-nüşı eyle feyz-yāb
Ḥön-ı luṭfuñdan yine 'uşşāḳ olsun behre-yāb
- 2 Ḥāne-i ḥammāri teşrīf it ḳudüm-ı şevḳ ile
Eylesün rindānı cām-ı iltifātuñ neşve-yāb
- 3 Zülfüñüñ açsun girih-zārın yine dest-i nesīm *
İtmege dāmānını leb-rīz-i büy-ı müşk-i nāb

* 1 a: Çeşm-i 'uşşāḳa görinsün ḥande-i dil-cūlaruñ Y.

* 4 nāz u: luṭf u Y

* (30) S1.38b, Ü.38b, Y.49b

* 3 āğüş-ı: izḥār-ı Y

* (31) S1.38b, Ü.38b, Y.49a

* 3 itmege: eylesün Y

- 4 Çide-dāmen āsitīn-piçide devr it bezmi tā
Sāgar u destüñ ola reşkīn-i mäh u āfitāb
- 5 Nāmī-āsā rüz-ı maşşerde olur mestāne-ħiz
Bir nigāh-ı nīm-nāzuñdan ölen mest-i ħarāb

32 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sākiyā şun ehl-i bezme sāgar-ı la'lin-şarāb *
Cām-ı mey olsun yine reşk-āver-i ħurşid-tāb
- 2 T urralar āşüfte la'l āşüfte-cū çin ber-cebīn
İşveler āşüfte nuḡk āşüfte ġamze pür-cevāb
- 3 İltifāt it sine-çāk ü ħande-rū olup yine *
Kıl şüküfte ġonçe-veş bir cām ile ref-i ħicāb
- 4 Neşve-baḡş olsun yine luḡf-ı lebüñ seyr-i ruḡuñ
Bezme bī-sākī çerāġ u bāde virmez āb ü tāb
- 5 Biñ kirişme biñ itāb-ı nāz ile luḡf it yine
Nīm-cām-ı ġamzeden Nāmīyi kıl mest-i ħarāb

33 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sākiyā gel yine şun peymāne-i yāķüt-ı nāb *
Neşve-i cāvīdden rindānı eyle behre-yāb
- 2 Ol ne ħoş demdür ki sen āġāz-ı şevk idüp yine
Naġme-engiz ola muḡrib nāle-ħiz ola rebāb
- 3 Ol ne ħāletdür ki yā hemvāre erbāb-ı dilüñ *
Karı nüş-ā-nüş ola luḡfuñdan olup feyz-yāb
- 4 Ĥoş temāşā ħoş leḡafetdür ki feyz-i cām ile
Her semen-berg-i izāruñ ola gül gül bī-niķāb
- 5 Ol ne devletdür ki yā Nāmīyi bezm-i vuşlata *
İdesin maḡrem hemişe ola her dem kām-yāb

34 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* (32) S1.38b, Ü.38b, Y.49a

* 1 reşk-āver-i ħurşid-tāb: reşkīn-i cām-ı āfitāb Y

* 3 iltifāt it: feyz-i meyden Y.

* (33) S1.39a, Ü.39a, Y.49b

* 1 yāķüt-ı: ħurşid-i Y. // behre-yāb: feyz-yāb Y.

* 3 feyz-yāb: behre-yāb Y.

* 5 yā: -Y. / bezm-i: ħarīm-i Y.

* (34) S1.39a, Ü.39a, Y.49b

- 1 Bî-tekellüf ol mehi āgūşa alur cāme-ḥvāb *
Olsa bīgāne n'ola üftāde-i nā-kāme ḥvāb
- 2 Hep şabāḥ-ı vuşlat olurdu şeb-i hicrān āh *
Gelmeseydi dīde-i baḥt-ı dil-i bed-nāme ḥvāb
- 3 İtdi ḥāşāk-i müjeyle sedde çok himmet velī
Olmadı ğālib hücum-ı eşk-i bî-ārāme ḥvāb
- 4 Şādī-i ümmīd-i vaşl u girye-i bīm-i firāk
Gelmege hiç kor mı çeşm-i intizār-āşāme ḥvāb
- 5 Her ne deñlü olsa Nāmī leyle-i vuşlat füzün
Nāzdan bir laḫza gelmez ol gözi bādāme ḥvāb

Fİ-ḤARFİ-T-TĀ

35 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Dir idüm ğamze-i ḥünīlere cānā bed-mest
İtseler sāġar-ı perhīz-i nıgeh-nāzı şikest
- 2 Āb-ı Hızr u dem-i Ğsāya taḥassür mi çeker
Ḥvāhiş-i büse-i la'lüñle olan bāde-perest
- 3 Geşt-i nüzhet-gede-i Huld-i berīn eylese dil
Yine bulmaz ser-i kūyuñ gibi bir cāy-ı nişest
- 4 Bāyezīd olsa temāşā iden ol ğamzeleri
İder elbette temennā-yı niġahuñ anı mest
- 5 İre mi dest-i niyāza keremüñden yine āh
Ġonçe-i nīm-tebessümle gül-i büse-i dest
- 6 Naġme-perdāz idi şevk-i ruḫuña bülbül-i dil
Olmadın dahı şüküfte gül-i gül-bāġ-ı elest
- 7 Sāye-i serv-i bülendüñi çeker āgūşa
Reh-güzāruñda olanlar dil-i Nāmī gibi pest

36 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Eylesem çāk-i girībān-ı niyāzı der-dest *
Ġamze-i mesti ider cām-ı nıgeh-nāzı şikest

* 1 nā-kāma: bed-nāma Y.

* 2 bed-nāma: nā-kāma Y.

* (35) S1.39a, Ü.39a

* (36) S1.39b, Ü.39b

* 1 nıgeh-nāzı: nıgeh-nāz-ı S1.

- 2 Merdüm-i dīde düçār olsa nice karşı tura
Hañçer-i ʕıřvelerin çekmiş iki çeşm-i mest
- 3 Fitneler birbirin āgūşa çeküp itmiş āh
Kūşe-gāh-ı ser-i ebrūlarını cāy-ı nişest
- 4 Cām-ı ser-şār-ı nıgeh çeşm-i Cem-āyīninden
Hele nezzāremüze gāhī ırır dest-be-dest
- 5 Hārf-cūş-ı leb-i mey-meşrebini seyr itse
Dil-i zūhhād olur secde-ber-i bāde-perest
- 6 Ğayret-i ferr-i bülendi yine bālāya çeker
Olsa da zūlf-i Hümā-sāye gehī māyil-i pest
- 7 Dāyimā mest-i ser-āsīme ise Nāmī n'ola
Dem-be-dem yād-ı lebi hūşa şunar cām-ı elest

37 *

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

- 1 Gelse ol şūhuñ hayāli dīde-i giryāne mest *
Cām-ı şevķin nūş idüp eşküm iner dāmāne mest
- 2 Mest-i cām-ı hayret eyler dāyimā bī-dilleri *
Ğamze-i luţf-āşinādan ol büt-i bīgāne mest
- 3 Neşve-yāb-ı sāgar-ı teşīr olursa dil n'ola *
Laʕl-i mey-günından anuñ cūş iden efsāne mest
- 4 Nāz u şīve ʕarf-ı çeşminde görünmezse olur
Hūn-i dilden gāhī rindān-ı teĝāfül-ĥāne mest
- 5 Nāmīyi gördükçe ķaşd-ı iltifāt idüp olur
Feyz-i şīveyle ser-ā-pā cünbiş-i cānāne mest

38 *

Mefāʕlün Mefāʕlün Feʕlün

- 1 Nıgeh mestāne cām-ı ğamze der-dest
Dem-ā-dem nūş ider gūyā Cem-i mest
- 2 Görüp ķavs-i ķuzahla berķ şandum
T aķındı hañçer-i zerrīn kemer-best
- 3 Çıķup eflāke oldu mihr-i devvār
Ezel sūz-ı dilümden bir şerer-cest

* (37) S1.39b, Ü.39b, Y.51a

* 1 şevķin: seyrin Y.

* 2 luţf-: ĥarf- Y.

* 3 mey-günından: mey-günında Y.

* (38) S1.40a, Ü.40a

- 4 O çeşm-i gamze-i hünile gūyā
Çıkar meydāna Rüstem tığ der-dest
- 5 Bülend ise ne deñlü kıadd-i T ūbā
Hırām-ı serv-i nāzumdan olur pest
- 6 Geçer zīr-i zemīni eşk-i ʿāşık
Nitekim dūd-ı āhı çarha peyvest
- 7 Rızāsuz buse olmaz Nāmī-i rind
Ne hazz olur olunca mīve nārest

39 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Eylese cām-ı nigehe gamzesin cānāne mest
Şevk ile çāk-i girībānum varur dāmāne mest
- 2 Bir şanemdür dil-rübāmuz kim hayāli hāşılı *
Geldügince şahn-gāh-ı dīde-i giryāne mest
- 3 Cām-ı lutfından o deñlü neşve-yābem kim olur *
Bir nigāhumdan niçe biñ ʿākil ü dīvāne mest
- 4 T urra-i pür-çīninüñ āşıftesi bād-ı seher *
Büy-ı zülfinden meşām-ı āşinā bīgāne mest
- 5 Neşve-bağş-ı cām olur endīşeden ehl-i dile
Var mı tabʿ-ı Nāmī-āsā sākī-i rindāne mest

40 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Meyhāne-i nāz açmış o çeşm-i siyeh-i mest
Şehr-i dile düşdi yine şūr-ı nigehe-i mest
- 2 Hākķā ki hased-bağş-ı meh-i nev mi degüldür
Şāhāne revişle şiken-i kec-külehe-i mest
- 3 Rindāna ko taʿnı gele ey zāhid-i hōd-bīn *
Her kıanda giderse biledür kıble-geh-i mest
- 4 Peygüle-i pür-gerd-i riyāya nice varsun
Bir şuffe-i pākīze iken cilve-geh-i mest

* (39) S1.40a, Ü.40a, Y.51b

* 2 giryāna: hayrāna Y.

* 3 Feyz-i lutfından o deñlü neşve-yāb eyler dili
Kim olur bir nağmesinden ʿākil ü dīvāne mest Y.

* 4 seher: şabā Y.

* (40) S1.40a, Ü.40b, Y.51b

* 3 a: Ey şeyh-i ʿamel-kerde ko taʿnı dil-i rinde Y.

- 5 Nāmī nice olmaya hıred-süz-ı gedāyān
Peymāne viren muğ-peçe bir pādīşeh-i mest

41 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şevk-i dil mest-i harāb u gamze-i cānāne mest *
Bezm-i nāzında o şūhuñ bāde hem peymāne mest
- 2 Mest-i hıvāb-ı nāz iken yine çıkar biñ nāz ile
Her-nigāh-ı işve-nāki kūşe-i müjgāne mest
- 3 Dilden āh u nāle çıkmaz var ise oldı yine
Nīm-cām-ı gamzeden erbāb-ı şīven-hāne mest
- 4 Maḥrem olur gāh itāba gāhī luṭfa āşinā
Görmedüm hiç çeşm-i sehḥārı gibi şāhāne mest
- 5 Bir büt-i nāzendenüñ meftūnıdur Nāmī kim āh *
Her nigāhında olur biñ bezm-i Yūsuf-hāne mest

42 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Gele ey sākī-i kudsi-ḥıṭrat
İt dili mest-i şarāb-ı ülfet
- 2 Hāndeler bezme gül-efşān olsun
Döne tā gülşene cāy-ı işret
- 3 Zāhir olsun yine tāb-ı meyden
Ruḥlarıñda eşer-i germiyyet
- 4 Mest-i nāz ile yine gamzeleri
Olsun ārāste bezm-i vuşlat
- 5 Fitneler kūşe-i ebrūlarda
Eylesün biri biriyle şoḥbet
- 6 Müjeler işveyi der-kār itsün
Vir meded luṭf-ı nigāha ruḥşat
- 7 Nāmīyi cām-ı vefādan mest it *
Gele ey sākī-i kudsi-ḥıṭrat

43 *

* (41) S1.40b, Ü.40b, Y.51a

* 1 mest-i: mest ü Ü., Y. / harāb u: nigāh-ı Ü., Y.

* 5 her nigāhında: bir nigāhından Y.

* (42) S1.40b, Ü.40b, Y.52a

* 7 kudsi-ḥıṭrat: bezm-i vaḥdet Y.

* (43) S1.41a, Ü.41a

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Cām-ı la'liñ ğıbta-bağş-ı çeşme-i āb-ı hayāt
T arf-ı çeşmüñ zinde-sāz-ı küşte-āhū-yı memāt
- 2 Sāye-i dāmānuñ ümmīdiyle olmuş hāk-i rāh
Pāy-māl-i esb-i nāzuñdur vücūd-ı mümkināt
- 3 Ehl-i dil genc-i ğam-ı hecrüñde mest-i zevk olur
İtse ğāhī ğamze-i hüsn-i hayālün iltifāt
- 4 Rūşenī-bağşā-yı zerrāt-ı cihān olsañ n'ola
Pertev-i mihr-i cebīnüñden pür olmuş şeş cihāt
- 5 Zülfüñi bād-ı seherle Nāmī taħrīk eylese
Dür olur ğamdan bulur girdāb-ı hestīden necāt

44

*

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Dāvūdī nefesle beni bir nev-heves-i mest
Mest eyledi teşīr ider imiş nefes-i mest
- 2 Şūrīde vü rüsvā iden anı gül-i Cemdür
Bilmez gül-i ra'nāyı hezār-ı kafes-i mest
- 3 Gül-deste-i a'māl-i mürāyīle görilsün *
Her vech ile terciħ olunur muşt-ı hes-i mest
- 4 Tenhā ney ile tesliyet-i dil nice mümkin *
Şīşe olur olursa yine hem-nefes-i mest
- 5 Zāhid göre bir kuvvet-i kudsiyyeñi n'eyler *
Çıksun hele şūrīde-fiġān-ı ceres-i mest
- 6 Kaşd itmiş idi hālet-i hamyāze helāke
Olmasa o tersā-peçe feryād-res-i mest
- 7 Mest itdi dem-i naġmede Nāmī gibi āħir
Dāvūdī nefesle beni bir nev-heves-i mest

45

*

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Āteş-geh-i dilden kopa ger āb-ı maħabbet
Mümkin mi sipihr olmaya ğarķ-āb-ı maħabbet

* (44) S1.41a, Ü.41a, Y.51b

* 3 a: Gül-deste-i a'mālını gördüm yine şeyhüñ Y.

* 4 şīşe: şahbā Y.

* 5 göre bir: görelüm Y.

* (45) S1.41a, Ü.41b, Y.52a

- 2 Leb-teşne gerek kaçre-i bārān-ı belāya
Her dilde olur mı dūr-i nā-yāb-ı maḥabbet
- 3 Sevdā-zede-i serv-i gülistān-ı hevādur
Āzāde olursa n'ola erbāb-ı maḥabbet
- 4 İtmez ebedī ḥvāhiş-i āmāle tenezzül
Müstāgnī olur cümleden aşḥāb-ı maḥabbet
- 5 Terk eyledi biñ şevķ ile ümmīd-i necātı
Hep laṭme-ḥor-ı mevce-i girdāb-ı maḥabbet
- 6 Pervāne-şıfat sūziş-i cān şevķ-i dil oldı
Ḥaḳķā ki budur şīve-i ādāb-ı maḥabbet
- 7 Bī-dest ü ser ü pāy gerek olmağa Nāmī
Gül-çīn-i ser-i gülbün-i şād-āb-ı maḥabbet

FĪ-ḤARFİŞ-ŞĀ

46 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Dile yād-ı lebüñdür māyil-i cām olmağa bā'is
Hevā-yı zevķ-i büseñdür mey-āşām olmağa bā'is
- 2 Hemān bir cilve-i mestānedür ḳaddüñden ey sākī
Bu bezmüñ 'ayşına āgāz u encām olmağa bā'is
- 3 Muḳābildür ruḥuñ mir'ātına dil dāyimā anda
Süveydā 'aksidür ḥāl-i siyeh-fām olmağa bā'is
- 4 Yine āb u hevā-yı eşķ ü āh-ı ḥaste-dillerdür
Nihālüñ şīve-perdāz u dil-ārām olmağa bā'is
- 5 'İzār üstindeki ol dāne dāne ḥāl-i miskīndür *
Göñül murgine zülfüñ 'anberīn-dām olmağa bā'is
- 6 Dil-i güstāḥ-ı şeydādan niyāz-ı bī-ḥödānemdür
O ḥūy-ı ser-keşüñ cānā yine rām olmağa bā'is
- 7 Hemīşe ḥālet-i vaşl u temāşā-yı ḥayālüñdür *
Dil-i Nāmī iki 'ālemde nā-kām olmağa bā'is

47 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

* (46) S1.41b, Ü.41b, Y.52b

* 5, 6 -Y.

* 7 ḥayālüñdür: cemālüñdür Y.

* (47) S1.41b, Ü.42a

- 1 Gül-i bāğ-ı ruḥuñdur s̄inelere çāk olmağa bā'is
Lebüñ esrārıdır diller feraḥ-nāk olmağa bā'is
- 2 Temāşā-yı ḥayāl-i naḫş-ı ḥatt u ḥāl-i ḥüsnüñdür
Göñül āyīne-veş hep çeşm-i idrāk olmağa bā'is
- 3 Sürāğ-ı nuḫḫ-ı cān-baḫş-ı lebüñdür rāh-ı ıḫşuñda
Fütādeñ cān u ser virmekde bī-bāk olmağa bā'is
- 4 Yine ey çeşm-i fettān hep niyāz-ı ḥaste-dillerdür
Nigāh-ı nāza ğamzeñ cüst ü çālāk olmağa bā'is
- 5 Hemīşe perveriş-yāb-ı temennā-yı vişālüñdür
Cilā-yı cevher-i vicdān-ı dil pāk olmağa bā'is
- 6 Peyām-ı ḥāl-i a'ḍā cūş iderken semt-i ıuşşāka
Nedür bilsem lebüñde ḥarf-i imsāk olmağa bā'is
- 7 Degül çün sünbülüñ dest-i şabā vü şāneden ḥālī
Odur Nāmī-i zāruñ böyle ğam-nāk olmağa bā'is

48 *

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Olur mı böyle cān-ğāh āh u enīne bā'is
Yarıyla derd-mende ağyār olunca şālīs
- 2 Ferḥād u Ḳays u Vāmıḫ kühsār u deşt ü keştī
Terk itdiler benem hep anlara şimdi vāris
- 3 T̄ ūḫī hezār gülsün gül-sükkerīn-i la'lıñ
Taḫḫīḫ-i zevḫin eyler kimdür benümle bāḫis
- 4 Bezm-i ḳadīm-i ıḫşuñ ser-mest-i hūşıyuz biz
Şevḫ-i dili ne bilsün şaḫş-ı zamān-ı ḥādis
- 5 Cām-ı lebine zāhid meyl itmezdir ise
Olmaz o Nāmī-āsā itse yemīn-i ḥānis

49 *

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Açılsa ol şeh-i ālī-ter-i cenābdan baḫş
Olur kirişme-i luḫf u ser-i ıtābdan baḫş
- 2 Geçerse demleri yād-ı lebiyle ıuşşākuñ
Belī hemīşe ider mest olan şarābdan baḫş
- 3 İzācat-i dem-i naḫdini bilmeyüp vā'iz
İder bize dem-i ferdādaki ḫisābdan baḫş

* (48) S1.42a, Ü.42a

* (49) S1.42a, Ü.42a, Y.52b

- 4 Olınsa zıkr ھاı u ھاı-i ھاısnı dıllerde
Hemıŝe mes'ele-ھاı'ānān ider kitābdan baħs
- 5 Añılsa Nāmı̄ o ŝuħuñ lebiyle dendānı *
İrür tamāma dūr-i ŝāf u la'l-i nābdan baħs

50 *

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

- 1 Rağbet-i cām-ı müle himmet-i Cemdür bā'ıs
Neşve-i ehl-i dile hep o keremdür bā'ıs
- 2 Seyr-i ھاısninde dil āŝüfte-ter olsa ne 'aceb *
Hürmet-i bismil-i murğāna ھاıremdür bā'ıs
- 3 Ehl-i 'ıŝkuñ cigerin itmege pür-ھاıñ-ı cefā
Kağza-i ğamzedeki tır-i sitemdür bā'ıs
- 4 Gıryedür rāzımı ifŝā iden erbāb-ı dilüñ
Aña da şevk ü ğam-ı "lā" vü "ne'am"dur bā'ıs
- 5 Nāmı̄-veş maħv-ı vü'üd it deheni fikrinde *
Hestı̄-i 'ālem-i dāreyne 'ademdür bā'ıs

Fİ-HARFİ'L-CİM

51 *

Mef'ülü Fā'ılātü Mefā'ılı Fā'ılün

- 1 Bīmār-ı derd-i 'ışka taḃībüm sen it 'ılāc
Zırā yoğ anda ğayrısınuñ bildügi mizāc
- 2 Ğamzeñ 'ıtāb eylesesün dıllere şağın *
Berğ-i kağāya hiç döye mi kāse-i zü'cāc
- 3 Ey ğülbün-i cemāl dil-i zāra bağma dūn *
Bülbül virür metā'-ı ğül ü ğülŝene revāc
- 4 Ğül-ruħlarıñdan irdi ğülistāna āb u tāb *
La'l-i lebüñden oldı ğacil sükkerin ğülāc
- 5 Tārık-i hecri kanda ğörür Nāmı̄-i nizār *
Çeşm ü dilinde 'aks-i ruħuñ olalı sirāc

* 5 añılsa: añınca Y./ dendānı: dendānın Y.// irür tamāma dūr-i ŝāf: kesildi lülü-yı ŝevvār Y.

* (50) S1.42b, Ü.42b, Y.52b

* 2 āŝüfte-ter: āsüde-ter Y.

* 5 deheni fikrinde: olasıñ nā-mevcüd Y.

* (51) S1.42b, Ü.42b, Y.53a

* 2 Y.'de 4. beyitle yer deĝiŝtirmiŝtir.

* 3 ğül ü: ğül-i Y.

* 4 ğül-ruħlarıñdan irdi: ğül-ruħlarıñ ki virdi Ü.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nīze-dār-ı ğamzesine sīnemi itdüm umac
Çekmesün ol şāh-ı hūbānum nişāna ihtiyāc
- 2 Ol mehūñ tāb-ı ruḥında lem^a-ı şem^a döner
Olsa ḥurşīd-i cihān ḥalvet-serāsında sirāc
- 3 Bir nigāh-ı nāzınuñ meftūnidur ğılmān u ḥūr
Kışver-i hūbī-i ^aālemden n'ola alsa ḥarāc
- 4 ^aAksidür āyīnede var ise mişli ol şehūñ
Tāc-ı istignā ile itse maḥaldür ibtihāc
- 5 Var iken kālā-yı ṭab^c-ı Nāmī-i şīrīn-edā
Ḳandadur gelsün metā^c-ı nazmına viren revāc

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ruḥuña beñzedügiyçün gül-i ter buldı revāc
Olalı la'lüñe hem-reng güher buldı revāc
- 2 Ka^be-i kūyuña sa^y eylediler ḥalk-ı cihān
Der-i ^culyāña varan rāh-güzzer buldı revāc
- 3 Ğamze-i mestüñi vā^ciz görelı mestāne *
Ser-fürü itmededür luṭf-ı nazār buldı revāc
- 4 Nūşī-i la'lüñe şīrīn diyeli ^aarifler
Şöhret-i lezzet ile şīr ü şeker buldı revāc
- 5 Birini pehlūña birin ruḥuña beñzedeli
Oldı meşhūr-ı cihān sīm ile zer buldı revāc
- 6 Būy-ı ğīsū-yı dil-āvīzüñe nisbet ideli
Nekhet-i nāfe ile ^aanber-i ter buldı revāc
- 7 Saña te^şīr ideli sūz-ı dili Nāmīnüñ
Şīve-i vuşlat ile āh-ı seḥer buldı revāc

FĪ-ḤARFĪL-ḤĀ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* 5 nızār: zarīr Y. // ^aaks-i ruḥuñ: ^aaks ü ḥayālūñ Y.

* (52) S1.42b, Ü.43a

* (53) S1.43a, Ü.43a, Y.53a

* 3 mestāne: rindāne Y.

* (54) S1.43a, Ü.43a

- 1 Hüsni-i Yūsuf ʿālem-i zāhirde oldıysa şabīh
Şūret ü maʿnide olduñ sen şabāhatle melīh
- 2 Zaḥm-ı nā-sūzını bihbūd-ı ezel itdi yine
Tīg-i ğamzeñ sīnesin her kimüñ oldıysa cerīh
- 3 Her seher yüz sürdügiçün āsitān-ı kadrüñe
Mıhr-i ʿālem-tāb ile hem-ḫāne olmışdur Mesīh
- 4 Vaşf-ı şān-ı ḫüsnüñüñ ḫaḫḫ-ı edāsın virmege
İki ʿālemde ḫanı taʿbīrine ḫādir medīh
- 5 Dürr-i dendān u leb-i laʿlüñi taʿrīf ideli
Nazm-ı Nāmī-i kemīne oldı gitdükçe faşīh

55 *

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Alıcaḫ destine piyāle ḫadeḫ
Dindi meclisde vire ola ḫadeḫ
- 2 Devr idüp bezmi şevḫ ile döndi
Gāh bedre gehī hilāle ḫadeḫ
- 3 Yine gūş itdi ser-be-ser kendin
Şişeden irişen delāle ḫadeḫ
- 4 Şeb-i bezm olsa n'ola reşk-i seher
Bāde mihr oldı aña hāle ḫadeḫ
- 5 Nāmī rindāna dest-i sākī-veş
Şundi güyā mey-i dü-sāle ḫadeḫ

56 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Olinca elde gehī bir nefes direng-i ḫadeḫ
Riyāz-ı cāna düşer ʿaks-i rüy u reng-i ḫadeḫ
- 2 O feyz ile açılıp gönçe-i ümīd-i şafā
Olur ḫarāveti reşk-i mey-i şereng-i ḫadeḫ
- 3 Maḫām-ı işrete erbāb-ı dil gerek tā kim
Şikeste olmaya nāmūs-ı şīşe neng-i ḫadeḫ
- 4 Geçer mi bihūde bir dem ki sākī-i bezmüñ
Lebiyle olmaya bir kerre şulḫ u ceng-i ḫadeḫ
- 5 Dinürse Nāmīye ser-mest-i hūşyār n'ola
Leb-ā-leb olsa olur ʿaks-i bāde reng-i ḫadeḫ

* (55) S1.43b, Ü.43b

* (56) S1.43b, Ü.43b, Y.53b

* 5 ser-mest-i: ser-mest ü Y.

Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Sâķī-i sāġar-ı ŧarāb-ı feraġ *
Ĥātırı kıldı neŧve-yāb-ı feraġ
- 2 Ĥamdü li'llāh cihān-ı cān u dili *
Tāb-dār itdi āfitāb-ı feraġ
- 3 Dil-i ŧeydā hemīŧe eyler idi
Raķam-ı fikr ile ħisāb-ı feraġ
- 4 ŧıfr-ı zu'c-m-ı vüçüdü tarġ idicek
Nāgehān ref' olup niķāb-ı feraġ
- 5 Dil-i Nāmī ħarīm-i vuŧlatda
Oldı yek-pāre kām-yāb-ı feraġ

FĪ-ĤARFĪL-ĤĀ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yine ħayret-füzün oldı baña bir reng-i al-i ruġ
Temāŧā-yı dil ü dīde hemīŧe ol ħayāl-i ruġ
- 2 Helāk ü zinde eylermiŧ dil-i 'uŧŧāk-ı nā-kāmı
Gehī nūr-ı cemāl-i rū gehī tāb-ı celāl-i ruġ
- 3 Ĥıred-süz olur elbette ħayāl itdükçe evŧāfın
Nice mümkin ki ta'bır ola elķāb-ı kemāl-i ruġ
- 4 O dūd-ı 'anber-i süzāna beñzer rüy-ı āteŧde
Demīde-müy-ı pīç-ā-pīç-i miskīn-tār-ı ħāl-i ruġ
- 5 Dili-i Nāmī gibi ser-mest-i ħüŧyār olur elbette
İdenler dem-be-dem zevķ-i temāŧā-yı ħayāl-i ruġ

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Gülsitān-ı 'ālem içre olalı dūlāb çarġ *
İtmedi ħāŧıl ruġuñ tek bir gül-i sīr-āb çarġ
- 2 Niçe biñ yıldur ki yaķup meŧ'al-i mihri arar
Bulmadı hergiz cebīnūñ gibi bir meĤtāb çarġ

* (57) S1.43b, Ü.43b, Y.53b

* 1 ħātırı: sīnemi Y.

* 2 cān u dili: ħātırımı Y.

* (58) S1.44a, Ü.44a

* (59) S1.44a, Ü.44a, Y.53b

* 1 içre: üzre Y. // tek: veŧ Y.

- 3 Nisbet olunmaz yine kat^{cā} leb ü dendānuña
Gerçi itdi perveriş çok dürr ü la^l-i nāb çarḥ
- 4 Bir nazar seyr itmege kūyuñ tolanur rüz [u] şeb *
Niçe yıllardur ki kıldı terk-i ḥurd u ḥ^{vāb} çarḥ
- 5 Yād-ı şekl-i cebhe vü mihr-i ruḥuñdur mäh u ḥür *
Sīnesin itdi hele Nāmī gibi pür-tāb çarḥ

FĪ-ḤARFĪD-DĀL

60 *

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün

- 1 Ḥamdü li'llāh āşikār oldı hilāl-i cām-ı Ğīd
Ḥalkı mest itdi yine cām-ı sürür-encām-ı Ğīd
- 2 İztırāb-ı intizārı devr-i çarḥ itdi fūrū
Cilve-ger oldı yine nev-şāhid-i hengām-ı Ğīd
- 3 Zevki engüştüyle gösterdi biri birine ḥalk
Devre āğāz eyledi bezm-i felekde cām-ı Ğīd
- 4 Biñ sürür-ı şevk ile ḥakkāk-i devr-i rüzgār
Yine naşş itdi nigīn-i āfitāba nām-ı Ğīd
- 5 Nāmī-āsā zümre-i ^cuşşāk mesrūr oldılar
Būs-ı dest-i merḥabādan irişüp in^cām-ı Ğīd

61 *

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün

- 1 Dil-sitānum nā-şinās-ı germ-i ülfet şūḥ-ı serd
Derd-i dāğ-ı ^cışkınuñ dermānı tāze tāze derd *
- 2 Rüzgār ile ser-i kūyında ḥāk olmak gerek
Tā vücūd-ı mübtelādan ire dāmānına gerd
- 3 Her-bināgūş-ı semen-gūnı cilā-baḥş-ı nazar
^cĀrız-ı gül-rengidür reşk-i tarāvet-geşt-i verd
- 4 Şanki āhū-peççedür dūnbāl-i çeşminde yatar
Ser-nişīn-i kūşe-i ebrūdaki ol ḥāl-i verd
- 5 ^cĀşık-ı şeydāsı çekmez ^carż-ı ḥāle ihtiyāc
Bildürür mażmūnı zīrā cūy-ı eşk ü rüy-ı zerd

* 4 kıldı: itdi Y. // Y.'de bu beyitten sonra aşağıdaki beyit vardır:

Seyr iden şanur şafaḥ ümmīd-i şevk-i vaşl ile
Her şabāḥ u şāmda izhār ider ḥün-āb çarḥ

* 5 yād-ı şekl-i cebhe vü: şekl-i yād-ı nāşiyen Y.

* (60) S1.44b, Ü.44b, Y.54a.

* (61) S1.44b, Ü.44b

* 1 dermānı: dermān-ı S1.

- 6 Görinür bir laḫza ṣābit olmadın eyler firār
Berḫ-i ʿālem-gīr ider mi sūz-ı āhumla neberd
- 7 Hānümān-ı mülk-i dāreyn olsa baḫmaz bir nazār
Nāmī-veṣ rezm-i maḫabbetde olanlar nīk-merd

62 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 İtdükçe ārzü-yı gül-i gülşen-i ümīd
Ḥāṣāk-i ye's ile pür olur dāmen-i ümīd
- 2 Bārān-ı tünd-i girye tatar seyri menʿ ider
Açsam riyāz-ı ḫüsne kaçan revzen-i ümīd
- 3 Āvīze-gūş-ı şāhid-i raġbet olur mı āh
Dürç-i dilümdeki dürer-i şīven-i ümīd
- 4 Devr-i teġāfülinde yine oldı āşinā
Çāk eyle ceyb ü dāmen-i pīrāhen-i ümīd
- 5 Evc-i ḫabülüñ olur idi mihr-i enveri *
Ḥışt-efgen olsa cūş-ı şarāb-ı den-i ümīd
- 6 Oldıysa şuʿle berg ü şerer bir nihāl-i āh
Āteş-zemīndür şecer-i Eymen-i ümīd
- 7 Şemşīr-i tīz-i ḫiddeti der-dest-i ġamzedür
Olmış o ḫünī Nāmī yine reh-zen-i ümīd

63 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Dest-i ġamze der-kemān-ı ebruvān bir şeh-levend
Tīr-i nāza sīnemi kıldı nişān-ı dil-pesend
- 2 Zeyn idüp taraf-ı külāhın kākül-i pür-çīn ile *
Gösterür yaʿnī dil-i dīvāneye miskīn kemend
- 3 Her-nigāh-ı şīve-peymāsında ḫonmuş biñ fūnūn *
Her-ʿitāb-ı ʿişve-pīrāsında biñ biñ fitne bend
- 4 Ḥüsni taʿbīr-i nikātı rūḫ-baḫş-ı mürde-dil *
Luḫf-ı teʿşīr-i ḫitābı reşk-i şīrīnī-i ḫand
- 5 Nice meftūn olmasun Nāmī dem-ā-dem ʿarz ider *
Ġamzelerden niş-i kīne leblerinden nūş-ḫand

* (62) S1.44b, Ü.44b, Y.54a

* 5 olur: eyler Y.

* (63) S1.45a, Ü.45a, Y.54b

* 2 Y.'de 3. beyitle yer deġiştirmiştir. / külāhın: külāhı Y.

* 3 fūnūn: fūsūn Ü., Y.

* 4 mürde-dil: mürde-gān Y. // teʿşīr-i: taʿyīn-i Y.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol büt-i nāzendeden ʿiṣveyle nāz olmaz ba'īd
Nitekim ʿuṣṣāḳdan ʿacz ü niyāz olmaz ba'īd
- 2 Nice mümkindür ḳarīn-i āṣināyī bir nefes *
Çeṣm-i a'ḳādān o ṣūḫ-ı dil-nevāz olmaz ba'īd
- 3 Ey dil-i ṣūrīde var ʿayn-ı ümīd olmağı gör *
Dem-be-dem senden niğāh-ı ʿiṣve-bāz olmaz ba'īd
- 4 Seyr-i dīdār-ı ḥaḳīḳatden ne deñlü dūr ise
Pāk-bāz āṣüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaz ba'īd
- 5 Kūyına varmaḳ dilerseñ esb-i ṣevḳe ol süvār
Nāmī ehl-i himmete rāh-ı Ḥicāz olmaz ba'īd

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Şūret-i ḥüsn-i dil-ārāñı çekerken Bihzād
Nuḳḳ-ı cān-baḫṣuñı yād eyleyüp itdi feryād
- 2 T̄ aṣa naḳṣ itdi o maḫbūbını ben levḫ-i dile
Ḥāl-i ʿiṣḳuñda benümle bir olur mı Ferhād
- 3 Dil-i ḥārālarına berḳ-i maḫabbet düṣmiş
Cünbiṣ-i ḡamzeñi seyr itdi meger kim zühhād
- 4 Ḥāne-i dil sitem-i hecrüñ ile olsa ḥarāb *
İriṣür luṭf-ı ḥayālüñ hele eyler ābād
- 5 Nice ṣabr ide firāḳa dil-i Nāmī cānā
Eyledüñ evvel anı luṭf-ı viṣāle mu'ṫād

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 T̄ arḫ-ı aḡyār u viṣāl-i dil-rübā eyyām-ı ʿīd
Ey zihī hengām-ı devlet v'ey ḥoṣā rüz-ı sa'īd
- 2 İki ʿālemden geçer erbāb-ı dil biñ ṣevḳ ile
Va'ḳde-i vaṣla vefāsından iriṣdükde nüvīd

* 5 Ḡamzeler aḡyāra ṣemṣīr-i teḡāfūl çekmede
Lebleri Nāmīye ʿarz eyler dem-ā-dem nūṣḫand Y.
* (64) S1.45a, Ü.45a, Y.54a
* 2 dil-nevāz: ṣīve-bāz Y.
* 3 var: sen Y. // ʿiṣve-bāz: dil-nevāz Y.
* (65) S1.45b, Ü.45b, Y.55a
* 4 iriṣür: iriṣüp Y.
* (66) S1.45b, Ü.45b, Y.54a

- 3 Nağme-i nāyleyle sūz-ı āhı zāhid seyr idüp *
Oldı bezm-i söz u sâz ehl-i maḥabbetden baʿīd
- 4 Cān virüp aġyār almış buse-i laʿl-i lebin
Ġalibā olmış metāʿ-ı vaşlı beyʿ-i men-yezīd
- 5 Çāřnī-i Kevşeri ehl-i dile iřrāb ider
Vādī-i şifrinde her kim olsa Nāmī-veş ferīd

67 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Göñlümi ħapdı yine bir şeh-süvār-ı dil-pesend *
Ṭ arz-ı bī-bāki ʿinān u Ṭ ūr-ı istiġnā semend
- 2 Ṭ urra-i şeb-renginüñ āřüftesi biñ biñ cihān *
Zülf-i miskīni ucından ħalk-ı ʿālem der-kemend
- 3 Her-nikāt-ı dil-rübāsı māye-i sihr-i ħelāl
Her-ħiṭāb-ı dil-güřāsı reşk-i cām-ı neşve-mend
- 4 Pīç-tāb-ı cebhesi emvāc-ı deryā-yı behā
Küře-i ebrūları girdāb-ı rāh-ı hūř-mend
- 5 Cürʿa-i cām-ı nigāhın şundı dest-i ġamzesi
Ĥamdü liʿllāh mest-i hüřyār oldı Nāmī derd-mend

FĪ-ĤARFĪZ-ZĀL

68 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Firāķuñ olsa řoñında o laʿl-i nāb-ı lezīz
Ĥumār-ı řāma seşerde olur řarāb lezīz
- 2 Dil ızřırāb-ı zülüfden ʿizāra düşse n'ola *
Teb irse āġire elbette olur āb lezīz
- 3 Gerekse ħarf-i sitemdür gerek vefā olsun
Gelür o lebleri řirīnden cevāb-ı lezīz
- 4 Dil itse diķķat-i nezzāre ħaṭṭ u ħāle n'ola
Olur müdaķķiķ-i müstaġrice kitāb-ı lezīz
- 5 Olinca āġiri luṭf-ı viřāle peyveste
Ne deñlü olsa gelür Nāmīye ʿitāb lezīz

* 3 b: Oldı bezm-i ehl-i ʿiřķuñ söz ü sâzından baʿīd Y.

* (67) S1.45b, Ü.45b, Y.55a

* 1 ħapdı yine: şayd eyledi Y. / dil-pesend: ser-bülend Y.

* 2 ucından: ucında Y.

* (68) S1.46a, Ü.46a, Y.55a

* 2 zülüfden: zülfinden S1.

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Güftārı ol hūrî-veşüñ bir kâse Kevserden elez
Būs-ı lebi dil-teşneye şîrîn şekkerden elez *
- 2 Şeftālū-yı bāğ-ı hasen her yerde hāşıldur velî
Pehlū-yı nerm üzre biten pālūde-i terden elez
- 3 Olsa ne deñlü hūb-bū gelmez dimāğ-ı ‘āşığa
Hāḫḫā ki ra‘nā-nekhet-i zülfi mu‘anberden elez
- 4 Zāhid şarāb-ı Huld ile faḫr itme anı kim bilür
Zannum budur olmaz leb-i nūşîn-i dilberden elez
- 5 Her sözde var bir çāşnî Nāmî velî hiç bulmadum
Vaḫy-i İlahîdür meger güft-i peyemberden elez

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Nigāh-ı iltifāt-ı ğamzeye dil-dādedür kāğız
Ümîd-i būs-ı dest eyler ‘aceb üftādedür kāğız
- 2 Egerçi şehsüvār-ı nāzum itmez birine rağbet
Yine ammā sitem-dîde dem-ā-dem dādedür kāğız
- 3 Zārāfetle derūnı rāzını inhā ider dāyim
Şanurlar ‘arz-ı ḫāl-i ‘āşığa āmādedür kāğız
- 4 Sevād-ı şafḫası evşāf-ı ağıyār ise de cümle
Hāḫīḫatde yine naḫş-ı sivādan sādedür kāğız *
- 5 Dil-i Nāmî gibi nā-güfte rāz-ı ‘ışḫ ile memlū
Nigāh-ı iltifāt-ı ğamzeye dil-dādedür kāğız

FĪ-ḤARFĪR-RĀ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gūşe-i ebrūları kim bezm-gāh-ı ğamzedür
Nāz u şîve ‘işve hep mest-i nigāh-ı ğamzedür
- 2 Reh-güzārında şümār-efrüz ola mümkün mi cān
Niçe yüz biñ cān-ı ‘ālem ḫāk-i rāh-ı ğamzedür

* (69) S1.46a, Ü.46a

* 1 būs-ı: būsı S1., Ü.

* (70) S1.46a, Ü.46a

* 4 şafḫası: şafḫa-i S1

* (71) S1.46b, Ü.46b, Y.55b

- 3 Dem-be-dem yağmā-gerī-i kişver-i şabr olmada
Şaff-ı müjgān-ı dil-āşubı sipāh-ı ğamzedür
- 4 Zīr-i ebrū-yı siyeh-nūrında seyr itdüm didüm
Sāye-i bāl-i Hümā güyā penāh-ı ğamzedür
- 5 Bir nigāh-ı nīm-mestinden o şūh-ı ser-keşüñ *
Niçe biñ hātır şehīd-i bī-nigāh-ı ğamzedür
- 6 Ārzū-yı dil n'ola olsa hem āġūş-ı huşūl *
Cām-ı mey-nūş-ı niyāz-ı pīş-gāh-ı ğamzedür
- 7 Ser-be-ser seyr-i dil-i zerrāt-ı āfāk eyledüm
Sīne-i Nāmī gibi hep cilve-gāh-ı ğamzedür

72 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Andelīb-i dil ki dāyim şevk ile feryād ider *
Gül-nihāl-i gülşen-i üns-i vişāli yād ider
- 2 Virmemiş hüküm-i maķām-ı 'ışķı Kays-ı bī-nevā
Yoħsa deşti bir şikeste āh gird-i bād ider
- 3 Zūr-ı bāzū-yı maħabbetdür felekde kār iden
Şanmañuz kim Bī-sütüna tīşe yā Ferhād ider
- 4 Bezm-i 'ışķa şāhid-i gūş u zebān bīġānedür
Naġme-i ħarf-āşināyı müdde'ī isnād ider
- 5 Zāhidā güm-kerde-rehsin bārī gezme serserī
Gel ħarābāta seni pīr-i muġān irşād ider
- 6 Vuşlat olsa bīm-i fūrkat hecre düşse derd-i ğam
'Āşķı devr-i felek bilmem ne dem dil-şād ider
- 7 Telħ-kām olur mezāk-ı bü'l-hevesde cām-ı 'ışķ
Zevķ iderse Nāmī-āsā mest-i māder-zād ider

73 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Açıl ey gül dehān-ı ğonçeye nuţķ-ı zebān göster
Ĥamūş it bülbüli luţf-ı edā ħüsn-i beyān göster
- 2 Ser-i kūy-ı cihān-āsāña nāz ile çıķup gāhī
Ĥırāmān ol cihāna fitne-i āħir zamān göster

* 5 Y.'de 6. beyitle yer deġiştirmiştir.

* 6 a: Ĥvāhiş-i dil dāyimā olsa hem āġūş-ı kabül Y.

* (72) S1.46b, Ü.46b

* 1 gülşen-i: gülşeni S1.

* (73) S1.47a, Ü.47a

- 3 Şehāb-ı tūrrañı ref^c it cebīn-i tāb-nākūñden
Bilinsin ğurre-i ğarrā hilāl-i ebruvān göster
- 4 Vefā-yı va^cde-i luḡf itmez iseñ de dil-i zāra
Ferāmūş itme bārī iltifāt-ı imtinān göster
- 5 Girībān-ı cihānı nekhet-i naġz ile leb-rīz it
Yine ṡarf-ı külehden kākül-i ‘anber-feşān göster
- 6 Ufuġda māh-ı bedr-i hāleye māhiyyetin bildür
Kenār-ı māha gel zerrīn kemerle mū-miyān göster
- 7 ‘Adū inkār iderse ṡab^c-ı sihr-endīşeñi Nāmī
Sevād-ı ḡāme-i mu^cciz-beyān-ı dil-sitān göster

74 *

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Māyil-i ğamze-i ser-tīzūñe rāḡat mı ḡalür
Neşter-istāna düşen dilde ifāḡat mı ḡalür
- 2 Pey-rev olur dile hep şabr u ḡarār u ārām
Ḥāne-i sīne-i ‘aşıġda iḡāmet mı ḡalür
- 3 Böyle pā-māl-i reh-i esb-i teġāfül idicek
Çekmege bār-ı cefāñı dile ṡāḡat mı ḡalür
- 4 İder olduñ ġehī ‘uşşāġa cefāñı da dirīġ
Luḡf olur yoḡsa begüm ulda bir ‘ādet mı ḡalür
- 5 Āşinā-yı heme-kes olmaġa ruḡşat viricek
Şīve-i ḡüsn-i maḡabbetde melāḡat mı ḡalür
- 6 Neler eyler ġam-ı hecrüñ beni tenhā bulsa
‘Acebā itmedüġi cevür ü siyāset mı ḡalür
- 7 ‘Arz-ı ḡāl itmese Nāmī seni gördükçe n’ola
Şükr-i vaşluñla şehā dilde şikāyet mı ḡalür

75 *

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Her berġ-i āh kim dil-i ‘uşşāġdan ḡopar
‘Aks-i ġāzabdür ebrü-yı berrāġdan ḡopar
- 2 Şaḡn-ı ḡurāmı dillere maḡşer hüçüm ider
Her türkünāz-ı nāz ġehī sākdan ḡopar

* (74) S1.47a, Ü.47a

* (75) S1.47a-k, Ü.47a-k

- 3 Ol diĸĸat-i nazār ki cemāle gürisnedür
Bir ŧu'ledür ki dīde-i müŧtākdan ıopar
- 4 ŧanmañ felekde berĸ-i dirahŧān u ŧīt-i ra'ḁ
'Aks-i fiĸān u āh bu nüh tākdan ıopar
- 5 Her dem meŧām-ı cāna iren bŧy-ı kākŧli
Bir ŧemmedür ki nāfe-i ıtlākdan ıopar
- 6 'Arz eyle nīŧ-i mār-ı ĸam-ı zŧlf-i la'line
Nŧŧ-ı sŧrāĸ lābŧd o tiryākdan ıopar
- 7 Bir 'ālem ile Nāmī perīŧān görŧp gehī
ŧīrāze-i dili bu nüh evrākdan ıopar

76 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bāĸda dīdeme ŧanmañ gül-i ĸōd-rŧ görünür
ĸanda baısam o gül-i 'arız-ı ĸōŧ-bŧ görünür
- 2 ĸonĸeyi görsem olur luĸ-ı dehānı zāhir
Sŧnbŧli alsam ele zŧlf-i semen-bŧ görünür
- 3 ĸeŧm-i mestin görŧrin nergis-i ŧehlā görsem
Nigeĸ itsem semene pehlŧ-yı bī-mŧ görünür
- 4 Cŧya baıduĸĸa gelŧr ĸātıra hercāylıĸı
Eylesem serve nazār ĸāmet-i dil-cŧ görünür
- 5 Nekhet-i kākŧl irŧr yine meŧām-ı cāna
Zāhiren gerĸi ki gül-deste-i ŧebbŧ görünür
- 6 Kŧy-ı dilber ŧanurın rŧy-ı sipihre baısam
Göricek māh-ı nevi kŧŧe-i ebrŧ görünür
- 7 ĸātıra naıŧ ideli ĸŧsn-i ĸayālin Nāmī
Her ŧarafdan baña ol gözleri āhŧ görünür

77 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Aıılur gül gibi bir ĸonĸe-dehānum vardur
Bŧlbŧl-āsā ĸam-ı 'ıŧkıyla fiĸānum vardur
- 2 Nāvek-i ĸamzeleri sīne deler cāna geĸer
ĸurılır nāz ile bir ĸaŧı kemānum vardur
- 3 ĸonĸe-i nergis-i ŧehlā gibi bir gül bedene
Dāyimā best ŧ kŧŧād-ı nigerānum vardur

* (76) S1.47b, Ũ.47b

* (77) S1.47b, Ũ.47b (krŧ. HM. Tah. 2)

- 4 Āha leb-teşne isem n'ola dem-ā-dem dilde
Lāle-veş şu'le virür dāğ-ı nihānum vardur
- 5 Mürde hīz-i dil olur şīve-i reftārından
Bir kıyāmet kıparur serv-i revānum vardur
- 6 Kaddümi bükdi benüm hasret ile bir kaşı ya
Gamzesi tırine biñ sīne nişānum vardur
- 7 Gözi cādūları Nāmī n'ola teşhīr itsem
Eşer-i hāme gibi sihr-i beyānum vardur

78 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 O şühı şanmañ eyler iltifāt ağıyāra māyıldür
Derün-ı 'aşık-ı şūrīde-i ğam-h'vāra māyıldür *
- 2 Hādeng-i ğamzesi her dem kemān-ı ebruvānından
Çıkar her cānibe murğ-i dil-i bīmāra māyıldür
- 3 O miskīn hāller gülzār-ı hüsni nāfe-zār itmiş
Anuñ zımnında diller şahn-ı sünbül-zāra māyıldür
- 4 Gülistān-i cihānuñ verd-i hār-āverdine bakmaz
Ezelden 'andelīb-i dil gül-i ruhsāra māyıldür
- 5 Teġāfüldür görinen gerçi Nāmīye o gül-rūdan
Velī düzdīde luţf-ı ğamzesin izhāra māyıldür

79 *

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ılı Fā'ilün

- 1 'Uşşāka şevk-i yād-ı lebüñ cām-ı Cem yeter
Bir neşvedür ki haşre sürer dir isem yeter
- 2 Dest-i emel ki nevk-i hayāl-i müjeñledür
Levh-i dil üzre naşş-ı ğama ol kalem yeter
- 3 Kār itdi cāna zaħm-ı hadeng-i teġāfülüñ
Pāyāna irdi cevri ise de ey şanem yeter
- 4 Āġuş-ı fikr-i ğayrı hayālüñ ki cāy ider
Vaşluñ müyesser olsa da baña o ğam yeter
- 5 Sīnem ki sāz-ı muṭrib-i bezm-i firāk olur
Feryād u nāle naġme-ger-i zīr ü bem yeter
- 6 Kūyuñda hāksāruñ olan dillere meded
Luţf it nigāh-ı nāzı ne var bir kadem yeter

* (78) S1.48a, Ü.48a

* 1 şūrīde-i: şūrīdesi S1.

* (79) S1.48a, Ü.48a

- 7 Nāmī hemīşe olsa n'ola mest-i hūşyār
Cām-ı ümīd-i vaşluñ irür dem-be-dem yeter

80 *

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

- 1 Dīde ki seyr-i haṭ-ı cānān ider
Geşt ü güzār-ı çemen-istān ider
2 Her taraf-ı rüyına dest-i kader
Micmere-i 'anberi gerdān ider
3 Yā hōd iki cānib-i ruhsārımı
Perde-i miskīn ile pinhān ider
4 Genc-i hasen üzre tılısm eyleyüp
'Asker-i mūrānı perişān ider
5 Geldi 'izārına haṭı Nāmiyā
Zeyn-i benefşeyle gülistān ider

81 *

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Nāz u 'işve o dil-firībe düşer
'Acz ü gam 'aşık-ı garībe düşer
2 Ğamzeler zāhir olsa çeşminde
Berķ olur hırmen-i şeķībe düşer
3 Hāvfum oldur o şūhuñuñ giderek
Şevķ-i hüsni dil-i raķībe düşer
4 Gül-i hande olunca hāra sezā
Sünbül-i nāle 'andelībe düşer
5 Nāmī-veş cāyı çeşm-i düşmendür
Ol ki hāk-i reh-i habībe düşer

82 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ğamzeler kim şaff-ı müjgān ile kendin gösterür
Ķahramān-ı fitnedür güyā levendin gösterür
2 Huld u tūbā gülşen-i kūyına reşk eyler kaçan
Ol perī kim şalınur ķadd-i bülendin gösterür
3 Zülf-i miskīn-tārıla hāl-i siyāhın dir gören
Beñzer ol Hindū-yı 'ayyara kemendin gösterür

* (80) S1.48a-k

* (81) S1.48a, Ü.48b

* (82) S1.48b, Ü.48b

- 4 Pīr-i çarhı gör ki rāhında o māhuñ rüz [u] şeb
Dūd-ı āteş-nāk ü āh-ı şu^cle-mendin gösterür
- 5 Her kademde fitne-hj̄z-i nāz olur haşre kaçan
Şīve-i reftār-ı kadd-i dil-pesendin gösterür
- 6 Şanma mäh-ı nev ufuğda gāşiye-dār-ı felek
‘Āleme resm-i ser-i sūmm-i semendin gösterür
- 7 Nāmīyi gördükçe dest-i nāzını taḥrīk idüp
Gāh best ü geh küşād-ı sīne-bendin gösterür

83 *

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Zülf-i pür-tāba dil ki māyil olur
Tavḳ-bend-i belāya ḳāyil olur
- 2 Āh kim tār-ı ṭurra-i şeb-reng
Āfitāb-ı cebīne ḥāyil olur
- 3 Dilde naḳş-ı ḥayālī ol şūḥuñ
Tīg-i cevr ile şanma zāyil olur
- 4 Cünbiş-i ḳaddini görenler dir
Ne güzel şīve-i şemāyil olur
- 5 Cān viren būs-ı la‘lin alsa n’ola
Çeşme-sār-ı ḥayāta nāyil olur
- 6 Dem-i vuşlatda bīm-i ḥāl-i firāk
Dil-i ‘uşşāḳa āh ḥāyil olur
- 7 Bāzū-yı ṭab^c-ı şūḥ-ı Nāmīde
Vaşf-ı ḥüsni ‘aceb ḥamāyil olur

84 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ğamzeler kim nāz ile ‘arz-ı cemāl eyler yürür
Dil temāşāsında ümmīd-i vişāl eyler yürür
- 2 Lānedür gül-ḥand-i fem bir murğ-i ḥōş-lehce-zebān
Bülbül-āsā dāyimā ğunc [u] delāl eyler yürür
- 3 Şānesin elden ḳomaz meşşāṭa-i bād-ı seḥer
Ṭ urrasında dilleri āşüfte-ḥāl eyler yürür
- 4 Ol şeh-i mülk-i melāḥat reh-güzārında göñül
Ārzū-yı vaşl ider fikr-i muḥāl eyler yürür

* (83) S1.48b, Ü.48b

* (84) S1.48b-k

- 5 Nāmī-veş rüz u şebi inkār ider erbāb-ı dil
Āfitāb-ı hüsn-i dildārın hayāl eyler yürür

85 *

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 İrdi gülistāna yine feyz-i ʿamīm-i nev-bahār
İtdi şüküfte gonçeyi luṭf-ı nesīm-i nev-bahār
- 2 Zerrāt-ı ʿālem oldılar ihsāna mazhar ser-be-ser
Bezī-ı firāvān eyledi şāh-ı kerīm-i nev-bahār
- 3 Cān-bahş eser bād-ı seher gūyā behişt olmaḡda bāḡ *
Ṭ oldı meşām-ı ʿāleme raʿnā şemīm-i nev-bahār
- 4 Tāb-ı tecellī berķ urur her şāh-ı gülbün şuʿle-vār
Gūyā ki Ṭ ūr olmuş çemen gelmiş Kelīm-i nev-bahār
- 5 Semt-i gülistāna yine itdi çerāḡān şāh-ı gül
İşretde hep ehl-i hevā olmuş nedīm-i nev-bahār
- 6 Baḡr-ı leṭāfetdür қаzā emvācı ser-sebz-i zemīn
Güller şadef her şebnemi dürr-i yetīm-i nev-bahār
- 7 Murḡ-i dil-i Nāmī-şifat şūrīde bülbüller yine
Feryād-ı şīvenle ider ṭavf-ı ḡarīm-i nev-bahār

86 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Қаçan ol çeşm-i fettānı şarāb-ı nāz mest eyler
Hezārān Bāyezīdūñ cām-ı taḡvāsın şikest eyler
- 2 Tebessüm luṭf iderken lebleri ḡvāhiş-ger-i luṭfa
Gelür evvel ʿitāba ḡanzeler ḡançer be-dest eyler
- 3 ʿAcebdür āfitāb ol māha nūr-ı cebhe ʿarż itmek
Fürūḡ-ı nāḡunı ḡōd sāye-āsā anı pest eyler
- 4 Қo ṭaʿnı zāhidā ʿaşıķ cebīn-sāy olsa da ʿarşā
Şunar yād-ı lebin dest-i ḡayālī mey-perest eyler
- 5 Dil-i Nāmī gibi rüz-ı ebedde hūşyār olmaz
Anı kim sākī-i bezm-i ezel mest-i elest eyler
- 6 O mest-i bāde-i maʿnī cenāb-ı ʿİzzetī maḡdūm
Ki cām-ı luṭf-ı ṭabʿı şīve-i rindānı mest eyler
- 7 ḡayāl-i nazmı teşrīf-i ḡavātır ise ḡōş beñzer
Aña kim dīdeden nūr-ı nigeḡ mirʿāta cest eyler

* (85) S1.49a, Ü.49a

* 3 seher: nesīm Ü.

* (86) S1.49a, Ü.49a

- 8 Hemîşe bezm-gâh-ı ʿizzî kām-ārâ-yı dil olsun
Nitekim mihr-i ʿâlem kâh-ı çârümde nişest eyler

87 *

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

- 1 Cemâlün ʿaksi kim âyîne-i dilde hüveydâdur
Vişâlün baña besdür her nefes zevk-i tecellâdur
- 2 Niçe biñ päre kılsañ anı dest-i qahr ile yıksañ
Yine her pâresinde luğf-ı hüsnün cilve-ârâdur
- 3 Hâyâl-i nakş-ı hañtuñ ol kadar cā-gîr-i dildür kim
Anı mañv eylemek mümkün degül hakden müberrâdur
- 4 Baña yâd-ı leb ü hüsn-i hiñabuñ dest-i hâñırda
Cihâñı mest ider bir cām-ı leb-rîz-i muşaffâdur
- 5 Muğîm-i küyuñ olmağdur saʿâdet ʿaşığ-ı zâra
Ne mümkündür vişâlün dilde ancağ bir temennâdur
- 6 Düşelden hâñıra endîşe-i gülgeşt-i ruhsârũñ
İren her dem meşâma nekheth-i gül-berg-i raʿnâdur
- 7 N'ola olsa şarîr-i kilik-i Nâmî güş-ı cān-ārâ
Nevâ-yı ʿandelîb-i gülşen-i iʿcâz-ı maʿnâdur

88 *

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

- 1 Hâyâl-i kâkülũnden dilde efkâr-ı müşevveş var
Gören dir ıztırâbumdan başuñda yanar âteş var
- 2 N'ola dest ü girîbân olsa dil zülf üzre şâneñle
Resen-bâz-ı hevâñı kılmaz âsüde keş-â-keş var
- 3 Muşavverdür hayâlũñle ser-â-pâ ey şanem seyr it
Göñül dirler ser-i küyuñda bir deyr-i münakkaş var
- 4 Helâkiyem nigâh-ı ğamze-i mestũñ ki ünsũñde
Süzildükçe beni bî-tâb ider şahbâ-yı bî-ğaş var
- 5 Nice halvet-zede bî-hüş-ı künc-i miñnet olmayam
Uçar hüsn-i hayâlũñ dîdede dil-keş perî-veş var
- 6 Virilmez hükmi keyf-i bâde-i bezm-i niyâzuñ çün
Yürî ey mest-i mâder-zâd-ı nâz ey türk-i ser-keş var

* (87) S1.49a-k

* (88) S1.49b, Ü.49b

- 7 ʿAceb hālīliğine geldüñ ey Nāmī̄ harābātuñ
Ne pīr-i ʿālī-himmet ne cüvān-ı rind-i mey-keş var

89 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Zaḥmī̄-i ḥadeng-i niğehüñ merhemi nʿeyler
Būs-ı lebüñ ümmīdi yeter emsemi nʿeyler
- 2 Mümkün mi seni terk ide cān u dil-i şeydā
Olmasa ğam-ı ʿıŝkuñ iki ʿālemi nʿeyler
- 3 Çün bu dil-i dīvānemüzüñ kaydını çekmez
Zülfüñ ya o zencir-i ḥam-ender-ḥamı nʿeyler
- 4 ʿUşşākı vişālüñ tūtalum şād ider imiş
Yā bīm-i firākuñdan irişen ğamı nʿeyler
- 5 Dirseñ dil-i Nāmī̄yi ne ʿālemde ki cānā
Zevķini sürer bezm-i ğamuñ ʿālemi nʿeyler

90 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Ḥadeng-i ğamzesi kim der-kemān-ı ebruvānıdır
Hezārān murġ-i dil her cānibe ḵonmıŝ nişānıdır
- 2 Vücūd-ı zāruma bir başka ʿālem eyledüm peydā
Sirişkümdür zemīni dūd-ı āhum āsümānıdır
- 3 ʿAceb fehm eyler izʿān itdürür ʿarz itmedin ḥālin
Zebān-ı ʿişvesi erbāb-ı ʿıŝkuñ tercemānıdır
- 4 Dil almaḵ bend-i kākülden ne mümkündür ḵo ey nāşih
Belāmuz başda māder-zād-ı ʿiŝk-ı cāvidānıdır
- 5 Saña yer yok gelüp nʿeylersin ey mihmān-ı şādānī̄
Dil-i ehl-i maḥabbet derd ü mihnet mīhmānıdır
- 6 Güzel taşvīr ider naḵş-ı ḥayālin levḥ-i ḥātırda
Benüm çehre-küşā-yı kilik-i fikrüm reşk-i Mānıdır
- 7 O şūḥuñ olalı vaşşāf-ı engüşt-i muḥannāsı
Cihānuñ ḥāme-i Nāmī̄ müşārun bi'l-benānıdır

91 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Dilberde sitem şīve-i germ-i niğehümdür
Ḥātırda elem cilve-i baḥt-ı siyehümdür

* (89) S1.49b, Ü.49b

* (90) S1.49b-k

* (91) S1.50a, Ü.50a

- 2 Āşüfte dimāgum o kadar nekhet-i zülfe
Gāhī şanurın ʿanber-i ter hāk-i rehümdür
- 3 Ben bülbül-i hōş-nağme-i gül-gönçe-i nuṭkam
Gülgeşt-i temāşā-yı ḥasen cilve-gehümdür
- 4 Engüşt-nümā olsa n'ola mäh-ı nev-i çarḥ
Ser-geşte-i ṭarf-ı şiken-i şeb-külehümdür
- 5 Ol mertebe ḥayrān-ı ḥayāl-i ruḥ-ı yārem
Güyā dil-i ḥurşīd-i cihān cāy-gehümdür
- 6 Nādānī-i ʿışk itdi ezel ḥvāhiş-i ṭabʿum
Dünyā-yı elem dilde cezā-yı günehümdür
- 7 Rām olsa n'ola ğamze-i dilber dile Nāmī
Āhū-yı zebūn küşte-i şīr-i niğehümdür
- 8 Ol şīr-i dil-i pīşe-i kühsār-ı belāgat
Vādī-i maʿārifde bu dem rū-be-rehümdür
- 9 Dergāh-ı felek sāyesi ol zāt-ı şerīfūñ
Āsāyiş ü ārama melāz u penehümdür *
- 10 Dil kesb-i saʿādet ideli hāk-i rehinde
Dirse yeridür perr-i Hümāyı külehümdür
- 11 Hıfz ide Ḥudā ṭabʿ-ı şerīfini ḥaṭādan
Tā mihr-i cihān diye felek tekye-gehümdür

92 *

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

- 1 Meylüm yine biñ şevḳ ile bir yāredür bir yāredür
Mihre cebīni fer virür meh-pāredür meh-pāredür
- 2 Mirʾāt-ı dilde olalı ʿaks-i cemāli cilve-ger
Cismüm ser-ā-pā dīde vü nezzāredür nezzāredür
- 3 Şimden gerü ḥubb-i sivā mümkün midür cā-gīr ola
Ḥaṭırda hep meyl ü hevā dildāredür dildāredür
- 4 Hüsni dil-ārāyı n'ola görmezse çeşm-i bü'l-heves
Luṭf-ı tecellī ʿāşık-ı dīdāredür dīdāredür
- 5 Naḳş-ı ḥayāl-i dil-keşin her dem temāşā eylemek
Çeşm-i dil-i Nāmī gibi bīdāredür bīdāredür

93 *

Mefʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

* 9 āsāyiş ü: āsāyiş-i Ü.

* (92) S1.50a, Ü.50a

* (93) S1.50a-k

- 1 ʿĀşık ki yārdan nigeh-i mihribān alur
Biñ cān virürse aña yine rāyegān alur
- 2 ʿArz it yūri o şūḥa dūr-i eşki dāyimā
Almazsa bir de anı gelür bir zamān alur
- 3 Āğūş-ı dilde kākūlini ḳor mı şānesi
Dest-i teʿaddī ile keşān-ber-keşān alur
- 4 Mestāne-ḥīz-i maḥşer olur ol ki yanına
Bir nev-resīde-mest-i kirişme-cüvān alur
- 5 Bilmem cihānda ḥvāce-i ḥüsnüm ne ḥayr ider
Naḳd-i sitem virür de metāʿ-ı figān alur
- 6 Ḥiddet-süvār-ı ḡamzesi şemşīr-i kīn ile
Her bir çakışda niçe dil-i pehlevān alur
- 7 Nāḥīdi mest-i ḥayret ider naḡme-i şarīr
Nāmī ne dem ki destine kilik-i beyān alur

94 *

Mefʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Ḡamzeñ ne dem ki destine tīḡ-i nigāh alur
Birden hezār cān u dil-i bī-günāh alur
- 2 Böyle ḳalursa tarz-ı teʿaddī o ḡamzede
Ḥayl-i kirişme reh-güzerin dād-ḥvāh alur
- 3 Pā-māl-i esb-i luṭfa revā görme cevriñi
Şāḥā ʿinān-ı nāzı şakın süz-ı āh alur
- 4 Ḥüsnüñ ḥayāli dīde vü dilde hemīşedür
Āğūş-ı hāle sīneye güyā ki māh alur
- 5 Kūyında ol ki nāʿil olur bir nişīmene
Dāyim bisāṭ-ı meclisi būs-ı cibāh alur
- 6 Kālā-yı iḥtiyārumı cebr ile elden āh
Ruḥsār-ı alüñ ile o zülf-i siyāh alur
- 7 Dānāsı Nāmī Ḳays idi bāzār-ı ʿālemüñ
Mecnün odur ki başına ḳayd-ı külāh alur

95 *

Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilün

* (94) S1.50b-k

* (95) S1.50b, Ü.50b, Y.55b

- 1 Lebleri kim luḡ ile güftār-ı dil-cū gösterür
Ġamzeler de nāz ile her cānibe rū gösterür
- 2 Eyler āşüfte dimāġ-ı ʿālemi būy-ı heves *
Ol perī kim bāda zülf-i ʿanberīn-mū gösterür
- 3 Ẓudsiyānı reşk-perdāz-ı giriftārī ider
Her kaçan miskīn-kemend-i tār-ı ġīsū gösterür
- 4 Ol ne hōş demdür ki ser-mest-i şarāb-ı nāz iken
Germ olur çāk-i girībānında pehlū gösterür
- 5 Der-küşā-yı Huld-i vuşlat olur elbette o şūh
Nāmīye ol dem ki kufl-i çīn-i ebrū gösterür

96 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ġamze-i mestüñ ki hʿāb-ı nāzdan bīdār olur
Zāhidā hüşyār mest ü mestler hüşyār olur
- 2 Dest-i şāne pençe-sāz-ı turrañ olduġça seher
Dāmen-i bād-ı şabā gülzāra ʿanber-bār olur
- 3 Şāh-ı Sidre olsa da olmaz vaṡan-sāz-ı nevā
Āşiyān-ı bülbül-i dil zülf-i miskīn-tār olur
- 4 Merhem olur var ise tīġ-i teġāfül zaġmına
Yine tāze çāk-sāz-ı ġamze-i hūn-hʿār olur
- 5 Rūyuña haṡṡ-ı semen-pūşuñ da gelse ġam yemem
Bāġ-ı hūsn eṡṡrafı lābūd şāhn-ı sūnbül-zār olur
- 6 Ceng ider dāyim hezār-ı dil tezerv-i cān ile
Ķāmetüñ ne serv-i hōş-reftār u gül-ruhsār olur
- 7 Yād-ı gül-ġandüñle gül-çīn-i maʿānī olsa dil
Cilve-ġāh-ı kilik-i Nāmī ser-be-ser gülzār olur

97 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Ġamzeñ ne dem ki dest-be-şemşīr-i nāz olur
Bih-kişte-zaġm-ı sīne o dem çāk-sāz olur
- 2 Bir taraf-ı nāzı bunca dili tesliyet ider
Çeşmüñ ne dil-firīb-i gürūh-ı niyāz olur
- 3 Hātır-şiken egerçi ʿitāb-ı teġāfülüñ
Ammā tebessümüñ de ʿaceb dil-nevāz olur

* 2 heves: hevā Y.

* (96) S1.50b, Ü.50b

* (97) S1.51a-k

- 4 Bezm-i velāda cām-ı belāñ ile mest olan
Sen Leylī zülfe Ḳays-şıfat bī-niyāz olur
- 5 Zevḳ-i helāke Nāmī-veş ʿālem heves ider
Gamzeñ ne dem ki dest-be-şemşīr-i nāz olur

98 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Her-nigāh-ı nīm-nāz itdükçe ol ʿİsī-güzār
Biñ dil-i mürde-niyāz olurlar andan cān-şikār
- 2 Yāra ʿarz itmek ne lāzım laht-laht-ı hūn-ı dil
Gönçe-veş çīn-i cebīn-i ğam iderken āşikār
- 3 Nev-şüküfte bir gül-i bāğ-ı leṭāfetdür femi
Nağme-perdāz olmada şūrīde-dillerdür hezār
- 4 Sāğar-ı gül-rīz-i şermi sākīyā nūş it meded
Cām-ı laʿlūñden yine ʿuşşāk olsun neşve-dār
- 5 Vaşf-ı dendānuñla dest-i ṭab-ı Nāmī yiridür
Bezm-i ʿirfāna şadef-āsā olursa dūr-nişār

99 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ol büt-i güyā kaçan kim çīn-i ebrū gösterür
Dillere emvāc-ı baħr-ı hūsn-i dil-cū gösterür
- 2 Çeşm-i sehḫārı ʿacebdür şayd-ı erbāb-ı dile *
Şerze-şīr-i ğamzeyi siħr ider āhū gösterür
- 3 ʿĀlemi dil-beste-i zünnār-ı ʿışḳ eyler kaçan
Ol şanem ṭarf-ı külehde tār-ı ğīsū gösterür
- 4 Cebhesinde pīç-tāb-ı nāzı olsa cilve-ger *
Vaʿdeler ümmīd-dār-ı vaşlına rū gösterür
- 5 Biñ dil-i āzādeye sūz-ı firīb-endāz olur *
Her kaçan ṭarf-ı nigāh-ı çeşm-i cādū gösterür
- 6 Her ḳademde niçe biñ cān u dil olur ḫāksār
Ol perī kim mest olur reftār-ı dil-cū gösterür
- 7 Her ki cismin Nāmī-āsā feyż-yāb-ı ʿışḳ ider *
Āteş-i düzaħ şerāre rişte-i mü gösterür

* (98) S1.51a, Ü.51a

* (99) S1.51a, Ü.51a, Y.55b

* 2 ʿacebdür: görüñ kim Y. // şerze-şīr-i ğamzeyi: ğamze-i şīr-efgeni Y.

* 4 pīç-tāb: pīç ü tāb Y.

* 5 sūz-ı: mekr-i Y.

* 7 her ki: ol ki Y.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sūziş-i her-sīne dāğ-ı enverinden bellidür
Gülşen-i şād-āb reng-i güllerinden bellidür
- 2 Nat-ı bismilde katīl-i ıışk olmaz ğark-ı hūn
Küşte-i şemşir-i vuşlat peykerinden bellidür
- 3 Biñ dil alur dinse lāyık bir nigāh-ı ğamzeye
Himmet-i şāhīn-beççe şeh-perinden bellidür
- 4 Eylese her peşşeyi şem-c-i maḥabbet sūhte
Şekl-i pervāne yine ḥākisterinden bellidür *
- 5 Virse dildāra ḥazer dūd-ı şerer-nāküm n'ola
Tīğ ser-tiz olsa lābūd cevherinden bellidür
- 6 Ehl-i dil ser-mest-i yād-ı nūş-ḥand-i la'ı olur
Rind-i Cem-meşreb nigār-ı sāğarından bellidür
- 7 Nāmī-veş endişesin sihr-i beyān itmezse de
Tab-c-ı mu'ciz nükte-i nazm-āverinden bellidür

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gerdiş-i gerdūna ol kim i'timād ile yürür
Beñzer ol zerre ğubāra gird-bād ile yürür
- 2 Bir giyeh güyā vücūd-ı ādemī 'ömrinde kim
Cüybār üstine düşmiş istinād ile yürür
- 3 Silsile-cünbān-ı ıışka ta'n iden zāhid bugün
Beste olmuş tār-ı zülfe i'tikād ile yürür
- 4 Nükte-i ceffe'l-ķalemde vā'ize itdüm su'āl
Mebde'inden bī-ḥaber fikr-i mu'ād ile yürür
- 5 Var ise dīvāne-i taḥrīr-i vaşf-ı zülfidür
Kilk-i Nāmī ṭavķ-ı zencir-i midād ile yürür

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dil yüzün görmez o şūḥuñ niçe māh u sāl olur*
Künc-i fürķatde ḥayāliyle yatar ḥōş-ḥāl olur

* (100) S1.51a, Ü.51a

* 4 her: pür Ü.

* (101) S1.51b-k

* (102) S1.51b, Ü.51b, Y.56a-k (Y.'de kenarda bulunan bu gazelin mısra sonları kesilmiştir.

* 1 māh u: māh-ı S1.

- 2 Her ne deñlü rāzını setr eylese erbāb-ı dil
Bir elif-ķaddūñ ğam-ı ıřķına ķaddi dāl olur
- 3 Dīde gül-rīz-i ümīd olur ħayāl itsem lebin
Zūlfini yād eyledükçe dil perīřān-ħāl olur
- 4 Ehl-i ıřķa men^c-i vā^cızden ğaraż bilmem nedür
T̄ a^cna āĝāz eyledükçe dil beter meyyāl olur
- 5 Vaşf-ı la^clinde řarīr-i nevk-i kilk-i Nāmīyi *
T̄ ū^cı-i řīrīn-maķāl-ı Ĥuld iřitse lāl olur

103 *

Mef^cülü Fā^cilätü Mefā^cilü Fā^cilün

- 1 Dil bir nihāl-i gülşen-i řād-āb-ı şu^cledür
Her dāĝ-ı tāze bir gül-i sīr-āb-ı şu^cledür
- 2 Cism oldı cāna dāĝ-ı ser-ā-pā-yı āteřīn *
Güyā ki dil semender-i ğarķ-āb-ı şu^cledür
- 3 Yaķmaz mı ħānümān-ı ı^ctāb u tegāfülü *
Berķ-ı nefes ki ğamze-i erbāb-ı şu^cledür
- 4 Dil kim hemīře encümen-efrüz-ı āh olur *
Her mū tenümde dīde-i bī-ħ^vāb-ı řu^cledür
- 5 Germ-iĥtilā^t-ı řāhid-i ħüsn olduĝınca dil *
Pervāne-vār mest-i mey-i tāb-ı şu^cledür
- 6 Her ķatre eřķ-i girye-i dil-süz-ı iřtiyāķ *
Sermāye-baĥř-ı düzaĥ olur āb-ı şu^cledür
- 7 Nāmī o dil ki vāķıf olur sırr-ı ğamzeye *
T̄ arf-ı nigāhı berķ-i cihān-tāb-ı şu^cledür

104 *

Fe^cilätün Fe^cilätün Fe^cilätün Fe^cilün

- 1 Ehl-i şab^ca o şanem bendin açar sīne çutar
Ya^cnī üstād-ı suĥan řū^cıye āyīne řutar
- 2 Rīře-i řa^cnı ķomazsa n'ola zāhid elden
Ehl-i ıřķa ezeli^c uķde-i dīrīne çutar

* 5 la^clinde: la^clinden Ü.

* (103) S1.51b, Ü.51b, Y.56a

* 2 dāĝ-ı ser-ā-pā-yı: ser-pāy-ı dāĝ-ı S1., Ü.

* 3 ı^ctāb u: ı^ctāb-ı Y.

* 4 dil kim hemīře: hemvāre dil ki Y.

* 5 ħüsn: ıřķ Y.

* 6 a: Germī-i āh-ı āřıķ-ı dil-süz-ı iřtiyāķ Y. // düzah olur āb-ı: düzaĥ-ı nā-yāb-ı Y.

* 7 sırr-ı: luşf-ı Y.

* (104) S1.52a, Ü.52a

- 3 Her nefes şāhid-i maḳşūdı çeker āġūşa
Ol ki tīġ-i siteme sīne-i bī-kīne tutar
- 4 Zāhidā rūze tutup ʿāleme ġarrālanma
Rind-i mey-ḥvāre de içmez şeb-i āzīne tutar
- 5 N'ola mestāne ḥırām eylese nuṭḳ-ı Nāmī
Serde keyfiyyet-i cām-ı mey-i dūşīne tutar

105 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Zevḳ-i şīrīnī-i cān luṭf-ı feminden bellidür
Neşve-i bezm-i şarab cām-ı Ceminden bellidür
- 2 Kişver-i ḥübīde ḥükm-endāz olursa vechi var
Tuġ-ı şāhı ol perīnūñ perçeminden bellidür
- 3 Ḥaṭı ider pest ü bülend-i nāle vü feryādda
Naġme-i ehl-i heves zīr ü beminden bellidür
- 4 Añlanur ḥāl-i dil-i mecrūḥ o berḳ-i ġamzeden
Zaḥm-ı cān-ġāh-ı maḥabbet merheminden bellidür
- 5 Reh-rev-i şeh-rāh-ı ışka bedraḳa lāzım degül
Her şaraf üftāde-pāy-ı sermedinden bellidür
- 6 Gülbün-ārā-yı ḥayāl-i tūridür dil sīnede
Mācerā-yı eşk-i ḥünün hem-deminden bellidür
- 7 Nāmī-āsā zülf-i miskīn-tāra dil-beste olan
Çīn-ber-ebrū-sāzī-i ḥüzn ü ġamından bellidür

106 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ʿĀşıkā luṭf-ı nigāhuñ neşve-i sāġar virür
Ḥvāhiş-i būs-ı lebün keyfiyyet-i Kevşer virür
- 2 Hep meşām-ı ʿālemi dem dem muʿaṭṭar kıлмаġa
Kākülün ceyb-i nesīme nekhet-i ʿanber virür
- 3 Kāmetün bir gül-nihāl-i bü'l-ʿacebdür kim geḥī
ʿĀşık-ı bīmāra şeftālū-yı nāzük-ter virür
- 4 Ḥālün şemm eyleyenler sersem ü bī-ḥöd düşer
Nāfedür ammā ki ḥükm-i dārū-yı hüş-ber virür
- 5 T ab-ı Nāmī lūlū-i dendānuñı fikr eyleyüp
Rişte-i nazm ile dest-i ʿāleme gevher virür

* (105) S1.52a, Ü.52a

* (106) S1.52a-k

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 T̄ arf-ı nıgeh ki cür'a-i bezm-i cemāldür
Atmağ bu h̄āksāra o ğamze muh̄āldür
- 2 Būs-ı 'izārı lezzet-i cān-perveridedür
Kesme ümīdi 'ārif iseñ ihtimāldür
- 3 Sīmā-yı h̄üsnini t̄otalum Mānī gösterür
Nağş-ı dehende n'eyler o h̄öd bī-mışāldür
- 4 Ārām-ı cān-ı zāra sebep künc-i sīnede
Gāhī nihānī ğamze-i va'd-i vişāldür
- 5 Cām-ı lebi ki neşve-i meydür humār aña
H̄vāhiş-geri hemişe anuñ mest-i h̄āldür
- 6 Şūrīde-mest-i nağme iden bülbül-i dili
Şahn-ı riyāz-ı nāzda bir gül-nihāldür
- 7 Deyr-i maḥabbetinde dil-i Nāmī bir bütüñ
Yıllardurur ki secde-ber-i bī-mecāldür

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Teşīr-i tām şu'le-i āhımda gizlüdür
Teshīr-i kām taraf-ı nigāhımda gizlüdür
- 2 Ol nev-Mesīh-i Meryem-i 'ışkam ki her kadem
Ervāh-ı kuds rüy-ı Berāhimde gizlüdür
- 3 Ey t̄ir-i ğamze sūz-ı dilümden şağın şağın
Şad-ḥaşr-ı berķ ma'roke-gāhımda gizlüdür
- 4 Ālūde-zann-ı zāhidem ammā riyā degül
Biñ levm pāk-i 'özü-i günāhımda gizlüdür
- 5 Nāmī o merd-i şu'bede-bāz-ı ma'āniyem
Nüh güy-ı çarḫ z̄ir-i külāhımda gizlüdür

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Minnet H̄udāya irdi nesīm-i dem-i bahār
Gülzāra oldı müjde-ber-i mağdem-i bahār

* (107) S1.52b-k

* (108) S1.52b, Ü.52b

* (109) S1.52b, Ü.52b

* 1 mağdem: kadem Ü.

- 2 İtdi hezārı şāhid-i gül yine mest-i şevķ
Oldı çemende sākī-i cām-ı Cem-i bahār
- 3 Hāyret-fezā-yı dīde-i ʿirfān olup gider
Āheste-cūş-ı lücce-nümā-yı yem-i bahār
- 4 Her zerre mest-i cām-ı nemādur bu dem yine
Oldı küşāde mey-gede-i ʿālem-i bahār
- 5 Virdi hāyāt-ı tāze cihāna dem-i şabā
Geldi hurūşa mürde-dilān-ı ğam-ı bahār
- 6 Hūn-ı revān-ı cūy şalındı tārāf tārāf
Gülzāra tıldı ʿayş ü dem-i hurrem-i bahār
- 7 Āyā olur mı Nāmī o ğonçe-dehān ile
Āğūş-kerde mişl-i gül ü şebnem-i bahār

110 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Herkese olur müyesser seyr-i gül-bāğ-ı ʿizār
Sünbül-i āşüftesin derhem iderse rüzġār
- 2 Ğamzedür tığ-ı sitem-kīşān o şūh-ı ser-keşe *
Cām-ı cān-baĥş-ı şafādur her nigāh-ı ʿişve-kār
- 3 Vāķıf olmaz cünbiş-i nāz-āver-i müjġānına
Çeşm-i ser-tā-pāy olsa ehl-i ʿişķ āyine-vār
- 4 Māyilem ol şūh-ı táb-ı dil-rübā-eţvāra kim *
Göstere her cünbişinde biñ firīb ü vaʿde-zār
- 5 Mest-i nāz ola teġāfül-pāş idüp müjġānını *
Mübtelāsın ġāh ide cām-ı vefādan neşve-dār
- 6 Her-hırām-ı şīve-kārından ala biñ mürde cān *
Ğamze-i ħarf-āşinādan ola diller dil-figār
- 7 Yūsuf-istān olmayınca ħacle-ġāh-ı ħātıruñ
İdemezsın Nāmī-āsā vaşf-ı ħüsn-i māye-dār

111 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Görince ol büti şanmañ dilüñ ħarārı ħalur
Ne şabr u táb-ı taĥammül ne ihtiyārı ħalur

* (110) S1.52b, Ü.52b, Y.56a

* 2 sitem-kīşān: ecel-bürrān Y.

* 4 eţvāra: sīmāya Y.

* 5 neşve-dār: neşve-ĥvār Y.

* 6 ala: bula Y. // b: Ğamze-i ħarf-āşināsından ola diller figār Y.

* (111) S1.53a, Ü.53a

- 2 Şafâ-yı üns-i vişâle iren o dildür kim
Derûn-ı sîne de dâyim hayâl-i yârı kalur
- 3 Nazar ne mümkün o şûha hücum-ı eşkünden
İrişemez ser-i müjgâna ıztırârı kalur
- 4 Nigâh olursa da reh-yâb-ı seyr-i dîdârı
Döyer mi pertev-i hüsne vücûd-ı zârı kalur
- 5 Olur nüvişte-raşam Nâmî şafha-i dehre
Anuñ ki dest-i zebân üzre yâdigârı kalur

112 *

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil bir perî-i 'âlem-i hüsne rübüdedür
Hâk-i rehinde cân-ı fedâ tûde tûdedür
- 2 'Aks-i ruḥımı sîneye çeksem 'aceb degül
Mir'ât-ı dil ki gerd-i sivâdan zidüdedür
- 3 Oldıysa dil-firîb-i zamâne o büt n'ola
Esbâb-ı hüsni ü luḥf-ı melâḥat sûtüdedür
- 4 Müjgân-ı h'vâb-ı nâzda şâhîn-i gamzesi
Çekmiş serini perrine güyâ gunüdedür
- 5 Ol mâh-ı hüsni yerde vü gökde arar yürür
T urmaz sirişk ü nâlelerüm cüst ü cüdedür
- 6 H'vâhiş-gerân-ı bûs-ı leb ü va'd-i vaşlına
Şevk-i tesellî neşve-i câm u sebüdedür
- 7 Meftûn olunca ol perîye Nâmî dem-be-dem
Evc-i semâya şu'le-i âhî füzüdedür

113 *

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Nigerânuñ nedür ey sâķî mey-i nâba mıdur
Yoḥsa keyfiyyet-i mestîde şeker-h'vâba mıdur
- 2 Zâhidâ kıbleye iķbâl idersin ammâ
Hâṭıruñ kûşe-i ebrûya mı mihrâba mıdur
- 3 Reviş-i gerdişüñ ey çarḥ-ı edânî-perver
Hep perîşânî-i cem'iyet-i aḥbâba mıdur
- 4 Bir hevâ baḥr-ı gama şaldı yine fülk-i dili
Bilmezüz sâḥile mi maķşadı girdâba mıdur

* (112) S1.53a, Ü.53a

* (113) S1.53b-k

- 5 Eşer-i neşvesi zāhir degül ey sākī hele
Virdüğüñ bāde midür Nāmīye zehr-ābe midür

114 *

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şāh-ı bahār ḥandesini gülde gösterür
Çīn-i cebīni gonçe vü sünbülde gösterür
- 2 Bir gonçe zāhir itdi şanursın miyān-ı gül
'Aks-i lebini sākī kaçan mülde gösterür
- 3 Dest-i şabā irür diyü taḥrīke bīmden *
Āşüftegī-i dilleri kākülde gösterür
- 4 Gül cām u şīşe bülbül ü meclis mişāl-i bāğ
Erbāb-ı bezme nağmeyi kulkülde gösterür
- 5 Nāmī ḥarīf-i 'ışk görüp metn-i ḥüsnini
Şerḥ itse baḥş-i zülfi teselsülde gösterür

115 *

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Berg-i lebüñ ki şebnem-i dürri nümün olur
Ruḥsār-ı gülde reng-i leṭāfet füzün olur
- 2 Hep neşve-yāb-ı cām-ı nigeḥ-nāzuñ oldılar *
Her zerreden ki şevk-i maḥabbet birün olur
- 3 Çeşmān u gül-ruḥān u dehān üzre ma'nīde *
Ḥaṭṭuñ debīr-i ḥāşīye-sāz-ı mütün olur
- 4 Bezl-i vefā-yı 'āleme himmet ider lebüñ
Dil yād-ı ḥvāhiş itse edā-yı cünün olur
- 5 Āgüş-ı dīde sīneye çekse ḥayālünü *
Ebrūlaruñda nāz-ı teğāfül nümün olur
- 6 Gül-ḥand-i luṭfuñ olsa o leblerde rü-küşā *
Çīn-i cebīn-i dil-şikenüñ gonçe-gün olur
- 7 Şīrinde cüy-ı Kevşeri işkā ider bu dem *
Var ise Nāmī gibi o şāfi-derün olur

* (114) S1.53b, Ü.53b

* 3 taḥrīke: taḥrīk S1.

* (115) S1.53b, Ü.53b, Y.56b

* 2 neşve-: feyz- Y. / cām-ı: luṭf-ı Y. / oldılar: olmadur Y. // şevk-i: mihr-i Y.

* 3 dehān üzre: dehānuñla Y. // debīr-i: muḥīṭ-i Y. / -sāz-ı: -cüş-ı Y.

* 5 nāz-ı: nāz u Y.

* 6 luṭfuñ: nāzuñ Y. / o leblerde: lebān üzre Y. // dil-şikenüñ: pür-girihüñ Y.

* 7 Cüy-ı sebīl-i Kevşeri işkā-yı 'ām iden
Eş'ār-ı pāk-i Nāmī-i şāfi-derün olur Y.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ğamze-i şūhuñ gehī bir şīr-i merd-efgen olur
Gāh bir āhū-şifat sehḥār-ı bī-mesken olur
- 2 Sırr-ı la'lüñ bir şarāb-ı dil-küşādur kim anı
Fıkr iden ser-mest-i hüşyār-ı ebed-berzen olur
- 3 Huld-i dīdāruñ şüküfte olsa feyz-i bādeden *
Her-meşām-ı mū nigāh-ı cāna bir revzen olur
- 4 Hātırā geldükçe sünbül-deste-i gīsūlaruñ
Her nefes şad-nāleye ārāyiş-i şīven olur
- 5 Bāde-cüş-ı selsebīl olur derūnı dāyimā
Cām-ı şahbā her kaçan la'lüñde ter-dāmen olur
- 6 Sen o gül-ruhsār-ı cālemsin ki bir ğamzeñ için *
Sīnelerde berķ-i āh u ārzū ḥırmen olur
- 7 Her ki vīrān kıldı mülk-i ḥvāhişi Nāmī gibi
Gevher-i bī-reng-i ıışka sīnesi ma'den olur

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şarf-ı niyāz-ı zāhid-i nādān behiştüdür
T arf-ı nigāh-ı rind-i kadeḥ ser-nüviştüdür
- 2 Birdür cihānda kıble-i mest-i ḥarāb-ı ıışķ
Rūyı gerek Hicāza gerekse küniştüdür
- 3 Dil-beste idi zūlf-i girih-zār-ı Leylīye
Mecnūnı kayd-ı bende çeken hep o riştüdür
- 4 Bir mihr-i ḥüsn-i şūḥı görürsin cihānda kim
Elbette rūy-ı luḥfı bir evbāş-ı ziştüdür
- 5 Görmez ruḥ-ı murādını dānā-yı ḥōş-nihād
İķbāl-i devr-i çarḥ-ı denī bed-siriştüdür
- 6 Olur ḥaşādı sünbüle-i luḥf u yā sitem
Toḥm-ı recā ki mezra'a-i nāza kiştüdür
- 7 Zāhid ķo ta'nı mestī-i şahbā-yı bezm-i ıışķ
Rūz-ı ezelde meşreb-i Nāmīye hiştüdür

* (116) S1.53b, Ü.54a, Y.56b

* 3 bādeden: şīveden Y.

* 6 āh u: āh-ı Y. // ğamzeñ: ğamze S1.

* (117) S1.54a, Ü.54a

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Āhū-nigāh-ı nāza ki cebheñ mu'ın olur
Sünbül-sitān-ı turralaruñ reşk-i Çin olur
- 2 Sihr-āferin-i ğamze-i şūhuñ dilerse ger
Vaħy-āzmā-yı tarħ-ı nev-āyın-i dīn olur
- 3 Bu işvelerle haşr olur ise o ğamzeler
Ġāret-berān-ı rāħat-ı Huld-i berin olur
- 4 Ol kebk-i dil ki zīr-i teġāfūl hırām ola
Tīr-i belā vü tīġ-i każādan emin olur
- 5 Dil virdi Nāmī bir büt-i cādū-firibe kim
Hemvāre dest-i nāzı gül ü va'de çin olur

119 *

Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Zülfini derhem eylese dildār
Māh-tābuñ 'aceb güzelligi var
- 2 Nāvek-i ğamzesinden eyle hāzer
O ħarimī baķışlı cāna kıyar
- 3 Āh kim zāyi' oldı cezb-i 'amel
O perī da'vetümde çizdi kenār
- 4 Cem' olan şiveyi o reftāra
Cünbiş-i dāmeninden eyle şümār
- 5 'Aks-i ħüsni o meh-veşüñ Nāmī
Hele mir'āt-ı dilde itdi karar

120 *

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Şebnem-ārā gül mi var ħadd-i 'araķ-rizüñ meger
Sünbül-i ter mi olur zülf-i dil-āvizüñ meger
- 2 Fitne-i rüz-ı cezāyı kimse teskin eylemez
T arf-ı çeşm-i ğamze-kār u işve-engizüñ meger
- 3 Deşt-i Çin virmez dimāġ-ı nāfeye büy-ı şeref
Tār-ı turrañdan nesim-i 'anber-āmizüñ meger
- 4 Geh helāk eyler gehi ihyā ider biñ nāz ile *
Var ise luţf u 'itāb-ı la'f-i gül-ħizüñ meger

* (118) S1.54a, Ü.54a, Y.57b

* (119) S1.54b-k

* (120) S1.54b, Ü.54b, Y.57b

* 4 nāz: luţf Y. // luţf u 'itāb-ı: nāz u sürāġ-ı Y.

- 5 Şehr-i ʿıŝk erbābı hep bigānedür birbirine *
Yād olunmaz āşinā şemşir-i ser-tizüñ meger
- 6 Var ise hüŝyār ider mest-i ümid-i vaŝluñı
Ol sürāg-ālūd olan nuṭk-ı nemek-rizüñ meger
- 7 Maḥrem-i ḥalvet-serāy-ı ŝāhid-i ḥüsn olmağa
Kār ide Nāmī gibi āh-ı seḥer-ḥizüñ meger

121 *

Mefʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 ẖaddüñ nihāli gülbün-i ŝād-āb-ı ʿiŝvedür
Her-berg-i ḥande bir gül-i sır-āb-ı ʿiŝvedür
- 2 T̄ arf-ı nigāh u luṭf-ı kirişme ʿitāb-ı nāz
Hep ŝāhidān-ı bezm-i pür-ādāb-ı ʿiŝvedür
- 3 Her leb gürisne teşne ŝafā-yı nikātuña
Her ḡamze mest-i cām-ı mey-i nāb-ı ʿiŝvedür
- 4 Bezl-i ʿatā-yı luṭf u ʿināyet ider yürür
Māhiyyetüñ ki ḥātem-i erbāb-ı ʿiŝvedür
- 5 Nāmī dir ol cebīn-i beŝāŝet-ṭırāzuña *
Evc-i behāda mihr-i cihān-tāb-ı ʿiŝvedür

122 *

Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilün

- 1 Çeşm-i mestüñ kim kaçan luṭf-ı nigāh-efgen olur
Rīze-i elmās-ı şerm dāg-ı dile ḥırmen olur
- 2 Bāde-i luṭf u ʿitābuñ nūŝ ider dil-teŝnenüñ *
Cünbişi zībā pesend-i dōst u düşmen olur
- 3 Ḡamzeñ ol berḡ-i cihān-tāb-ı teḡāfüldür ki hep *
Cilve-i zerrātı āfākuñ aña rüşen olur
- 4 Ey büt-i ʿālem-firīb-i nāz inŝāf it bunı *
Kim niyāz-ı bī-dile bir ḡamze biñ reh-zen olur
- 5 Dād-ḥyāh olmazsa ḥarf-i merḥamet-sāz-ı lebüñ
Nāleler dilde hemīŝe ḥalka-i ŝīven olur

* 5 Y.'de 6. beyittir. Y.'nin 5. beyti:

Bezm-i hestide tesellā-baḥŝ-ı mestān-ı ṭaleb

Var ise nuṭk-ı tebessüm-pāŝ-ı gül-rizüñ meger

* (121) S1.54b, Ü.54b, Y.57a

* 5 a: Nāmī didi o nāŝiye-i tāb-nāküñe Y.

* (122) S1.55a, Ü.55a, Y.57a

* 2 ider: iden Y.

* 3 a: Sen o mihr-i ʿālem-ārā-yı teḡāfülsin ki hep Y. // aña: saña Y.

* 4 b: Bir teḡāfül biñ niyāz-ı bī-dile reh-zen olur Y.

- 6 T̄ arf-ı gāmzeñ bir nigāh-ı lutfā ruḥṣat-yāb ola
Biñ cihāna cür'a-i bezm-i viṣāl-efgen olur
- 7 Pertev-i ḥüsnüñde Nāmī zerreden kemter velī *
Feyzüñe itse nazar mihr-i cihān-ı men olur

123 *

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Ra'nā-ter iden gonçeyi ey şūḥ femüñdür
Zīb-āver olan gülbüne feyz-i ḳademüñdür
- 2 Geşt itmede cān bāğ-ı behişt-i ruḥuñ içre *
Dil-beste-i yek-tār-ı siyeh-zülf-i ḥamuñdur
- 3 İṣḳuñ o ḳadar maḥv-ı gām u şādī ider kim *
Aşüftelerüñ var ebedī muḥteremüñdür
- 4 Şermendegī-i dilleri ref' itmege lutfuñ *
Deryüze-ger-i rāh-ı ḥarīm-i elemüñdür
- 5 Baḥşendegī-i cürm ü 'aṭā-küşī-i bī-ḥad *
Ādāb-ı nigeh-şīve-i çeşm-i keremüñdür
- 6 Ser-mest-i şakā gerçi dil-i bī-edebāne *
Ammā yine mes'ūd-ı ḥaḳīḳat-raḳamuñdur
- 7 Leb-rīz-i şafā olsa n'ola ḥātır-ı Nāmī *
Mey-nüş-ı vefā-neşve-i bezm-i himemüñdür

124 *

Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün

- 1 Ḥayāl-i ḳaddi dilde gül-nihāl-i ser-bülendümdür
Ümīd-i vaşluñ anda 'andelīb-i nāle-mendümdür
- 2 'İtāb-ı gāmzesin hem-düş ider lutf-ı tebessümle
Vefāsı cevrine peyveste şūḥum şehlevendümdür
- 3 Devām-ı üns-i vuşlat idi dil-ḥvāh-ı dil-ārāmum
Baña cezb-i gām-ı hicrān iden aşlında kendümdür

* 7 ḥüsnüñde: mihrüñde Y. // itse nazar mih-i: fikr itse ḥurşīd-i Y.

* (123) S1.55a, Ü.55a, Y.57b

* 2 a: Cān bāğ-ı behişt-i ruḥuñı itdi vaṭan-gāh Y.

* 3 Y.'de 5. beyitten sonra yer almıştır. / maḥv-ı gām u şādī: dilleri rüsvāy Y. // ebedī muḥteremüñdür: ki ebed bī-elemüñdür Y.

* 4 a: Şermendegī-i lutfi ebed ḳılmağa diller Y. // deryüze-ger-i: güstāḥ-rev-i Y.

* 5 'aṭā-küşī-i: 'aṭā-pāşī-i Y. // nigeh-şīve-i: ser-i gāmze-i Y.

* 6 a: Ser-mest-i şakā oldı egerçi dil-i zārım Y.

* 7 a: Leb-rīz-i şafā-ḥavşala olsa n'ola Nāmī Y.

* (124) S1.55b-k

- 4 Dil-i şeydāya bakmaz bir nigeḥ-nāzī-i luṭf itmez
Dimez rū-māl-i ḥāk-i rāhumuzdur derd-mendümdür
- 5 Ḥayāl-i kākül-i dilber ezelden tā ebed Nāmī
Hemişe gerden-i cānumda pīçide-kemendümdür

125 *

Vādī-i köhne

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 İrdi eyyām-ı şafā vaḳt-i ṭarab nevrūz dur
Olsa dil mest-i ḥarāb olmaz 'aceb nevrūz dur
- 2 Sāğar-ı mihri cihāna şundi sākī-i ḥamel *
Neşve-dār itdi yine eşyāyı hep nevrūz dur
- 3 'Asker-i ezhār ile şāh-ı bahār idüp zuhūr *
Hem-'inān oldı nedīm-i rüz u şeb nevrūz dur
- 4 Her ṭarafdan encümen-sāz olsa ehl-i dil n'ola
Köhne-'ayş-ı gülşen-ārāya sebeb nevrūz dur
- 5 Şiddet-i sermāyı ref' itdi dem-i feyż-i nesīm
Germ ü nerm oldı havā gitdi te'ab nevrūz dur
- 6 Bezm-i nüş-ā-nüş-ı mestān-ı maḥabbetde yine
Düşdi ḥāke cür'a-i āb-ı 'ineb nevrūz dur
- 7 Mihr-veş elden düşürme cām-ı şevki dem-be-dem *
Zevk-i bī-encāmı Nāmī kıl ṭaleb nevrūz dur

126 *

Vādī-i tāze

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ḥande-zār olsa n'ola āğüş-ı leb nevrūz dur
Düşdi ebrüdan girih-bend-i ḡazab nevrūz dur
- 2 Cām-ı zehr-āb-ı cefāya ḡamzeler virdi şikest
Şundi tiryāk-i vefā hep dest-i leb nevrūz dur
- 3 Bāğ-ı ülfetden yine feyż-i nesīm-i üns irüp
Lāle-zār-ı dil şüküfte oldı hep nevrūz dur

* (125) S1.55b, Ü.55b

Başlık: -S1.

* 2 ḥamel: cemel S1.

* 3 rüz u şeb: rüz şeb S1.

* 7 encāmı: encām Ü.

* (126) S1.55b, Ü.55b

Başlık: -S1.

- 4 Zülf-i sünbül-zārı seyr itmek perīṣānī virür
Gülşen-i rüy özge cem'iyet sebab nevrüzdur
- 5 Gönçe-veş derhem idi hep cebhe-i erbāb-ı ğam
Gül gibi oldu küşāde rüz [u] şeb nevrüzdur
- 6 Olsa hürşīd-i maḥabbet dāğ-ı derd-i dil n'ola
Feyz-baḥşāy oldu te'şīr-i ṭaleb nevrüzdur
- 7 Nāmī çāk itse girībān-ı ğamı olmaz 'aceb
Oldı cām-ı şevk ile mest-i ṭarab nevrüzdur

127 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her niyāza himmetüm bir nāz-ı cānān almadur
Ḥacle-ğāh-ı üns içinde cān virüp cān almadur
- 2 İştirā-ğāh-ı nigāhından o şūḥ-ı ser-keşüñ
Biñ dil ü cāna hüner bir tīr-i im'ān almadur *
- 3 Bā'ış-i mestāne-ḥīz-i rüz-ı rüstāḥīz olan *
Yanına bir mest-i nāz u çeşm-i mestān almadur
- 4 'Arşa-i ibrāma sür esb-i niyāzı ey gönül
Ehl-i ışık içinde kaşduñ çünkü meydān almadur
- 5 Pīr-i çarḥı dāyimā pür-şevk iden āğūşına
Gice bir meh-rū seher bir mihr-i ḥandān almadur
- 6 Künc-i ḥatırda muķīm itmek ḥayāl-i ḥüsni
Sīne āğūşına dāyim şāhid-i cān almadur
- 7 Naķş-ı ḥüsni 'āleme meyl itmemek Nāmī gibi
Dest-i gerdün-ı sitem-gerden girībān almadur

128 *

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Her yerde anuñçün dilümüz ḥāk-i rehüñdür
Deryūze-ger-i cür'a-i bezm-i nighüñdür
- 2 Ra'nā-büt-i güftār-ı lebüñ şīvesinüñ hep *
Åşüftesi bir ğamze-i mest-i siyehüñdür

* (127) S1.55b, Ü.56a, Y.58a, M.1a (M.'de bundan önceki sayfalar kopmuş olduğundan bu gazelin sadece mahlas beyti kalmıştır.)

* 2 dil ü cān: dil cān S1., Ü. / im'ān: müjgān Y.

* 3 mestān: fettān Y.

* (128) S1.56a, Ü.56a, M.1a, Y.57a

* 2a: Hep şīve-i mest-i mey-i nāzuñ yine ey şūḥ M., Y. // mest-i: çeşm-i M., Y.

- 3 Bir ʔarf-ı nıgeh-nāzuñı luʔ it dil-i zāra
Leb-rīz-i ʔaleb muntazır-ı pīş-gehüñdür
- 4 Şemşır ile feth eylediler iki cihānı
Her ğamze ki ser-ʕasker-i ebrü-sipehüñdür
- 5 Çok şūr-ı kıyāmet başılır bulsa küşāyiş
Ol fitne ki ser-beste-i zīr-i külehüñdür
- 6 Reftār-ı hırām eyle ne var bir ʔadem olsun
Biñ ʕālem-i müştāk-nazar rū-be-rehüñdür
- 7 Gördüm dil-i Nāmī gibi her küşeyi cānā *
Leb-rīz-i sürür-ı şeref-i cilve-gehüñdür

129 *

Feʕilātün Feʕilātün Feʕilātün Feʕilün

- 1 Ğam-ı zülfiyle dil āzürde belā-keş hātır
Bir benim gibi ʕaceb var mı müşevveş-ğhātır
- 2 Nev-be-nev naşş olmur hüs-n-i hayāl-i hūbān
Dil anuñ vālihi bir deyr-i münakkaş hātır
- 3 Hʕāhiş-i būs-ı lebi eyledi mest-i hüşyār
Nüş ider ʔurma dem-ā-dem mey-i bī-ğaş hātır
- 4 ʔ urrasın kılmasa āşüfte nesīm olmazdı
Tā bu deñlü dil-i şāneyle keş-ā-keş hātır
- 5 ʕAndelīb-i dil-i Nāmīye yeter hecrinde
Dāğ-ı hasret gül-i ter gülşen-i āteş hātır

130 *

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

- 1 Bir ʕitābın kim o meh nezzāreye reh-zen ider
Her-bün-i müyumda biñ cemʕiyyet-i şīven ider
- 2 Ol ʕizār-ı pür-letāfet yād olınsa hātırı *
Bir müferraḥ cāy-gāh-ı yāsemen-ğırmen ider
- 3 Hāḥḥ-ı ʕanber-fāmı gird-ārā-yı dīdārı olup
Gülsitān-ı hüs-n ü ānı misk-i pīrāmen ider
- 4 Kākülin ʔarf-ı girībānında bulduḡça nesīm
Şemmesin āfāka bŷy-efşān-ı pīrāhen ider

* 7 küşeyi cānā: sīne-i zerrāt Y.

* (129) S1.56a-k

* (130) S1.56a, Ü.56b, M.1b, Y.57b

* 2 yād olınsa: yāda gelse M., Y.

- 5 Olmadın dil ğamzeye ħ^vāhiş-ger-i ʿarż-ı niyāz *
Lebleri ālūde-i ħarf-i cevāb-efgen ider
- 6 N’eylesün ʿāşık o dest-endāz-ı ħāl ü ħattına *
Bir dile biñ fitneyi āmāde der-dāmen ider
- 7 Hem-niştin-i ʿaks-i şevk-i vuşlat olur Nāmī-veş *
Ol ki yād-ı dil-rübāya ħātırın mesken ider

131 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Lebleri kim destine cām-ı ħiṭāb-ı nāz alur *
Ġamze de āġūşına sāz-ı ʿitāb-ı nāz alur
- 2 ʿİşve bir rind-i sebū-keş kūçe-bāz-ı fitnedür *
Çeşmi bir meyġānedür andan şarāb-ı nāz alur
- 3 Hep tezervān-ı nigāhı der-mekīn-i çeşm olur *
Destine müjgānı kim şeh-bāz-ı ħ^vāb-ı nāz alur
- 4 Ġamze bir üstād-ı fettān-ı teġāfül-ġānedür *
Andan eṭfāl-i müje ders-i kitāb-ı nāz alur
- 5 Olsa sākī-i nigāhı nīm-mest-i cām-ı ħ^vāb *
Destine Nāmī kirişme bir rebāb-ı nāz alur

132 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Şād iden rūġ-ı revān-ı Cemi cām-ı müldür *
Şöhret-i ħüsni gülün sūz-ı dil-i bülbüldür
- 2 Ruġları kāmety üstinde o şūġuñ gūyā *
Bir nihāl üzre açılmış iki raʿnā güldür
- 3 Geçer erbāb-ı ħaġīkat irişür menziline *
Kaşları rāh-ı mecāzīde bir aʿlā püldür
- 4 Cā-be-cā ħāl-i siyeh gerden-i sīmīninde *
Rūy-ı kāfūr-ı seḫīd üzre ħonan fülfüldür
- 5 Mest-i peymāne-i şevk eyleyen erbāb-ı dili *
Reng-i cām-ı mey ile şīşedeki ħulġuldür

* 5 olmadın dil ğamzeye: ğamzeye dil olmadın M., Y. // lebleri: leblerin Y.

* 6a: Dāyimā ħāl-i siyāh-ı ʿişve-cūş-ı dil-keşi M., Y.

* 7 ʿaks-i şevk-i: şahid-i M., Y./ Nāmī-veş: Nāmī gibi M., Y.// dil-rübāya: dil-keşine M., Y.
(131) S1.56b, Ü.56b, M.2a, Y.59a

* 1 ğamze de āġūşına: ğamzeler āġūşa hep M., Y.

* 3 destine: dest-i M., dām-ı Y. / kim şeh-bāz-ı: kaçan kim bāz-ı M., kaçan kim murġ-i Y.

* 4 Y.’de 3. beyitle yer deġiştirmiştir.

* 5 destine Nāmī kirişme: her müje destine Nāmī M., Y.

* (132) S1.56b, Ü.57a, M.2a, Y.58b

- 6 Mār-ı pīçide-i gencine nedür bilmez iseñ
Zīr-i destār-ı perīşānda yatan kāküldür *
- 7 Revnağ-efrüz-ı gülistān-ı ʿizārı Nāmī
İki cānibde ol āşüfte iki sünbüldür *

133 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Güller açıldı yine ʿālem bahāristāndur
Bülbülüñ berg-i nevāsı nāliš ü efgāndur
- 2 Ser-be-ser ezhār ile zeyn oldı eşcār-ı każā
Cüş-ı keff-āverde gūyā lücce-i ʿummāndur
- 3 Yine bīd-i ser-nigün itdi perīşān kākülin
Gūyiyā āşüfte-gīsū dilber-i fettāndur
- 4 ʿĀlem-i sırdan vücūda geldi bunca reng ü bū *
Ehl-i dil esrār-ı hikmetle bu dem hayrāndur
- 5 Seyr idüp Nāmī nemā-yı gülşeni vaqt-i hazān
İltifāt-ı hānümān iden ne bī-izʿāndur *

134 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Biten hep deşt-i dilde lāle-i ümmīd-i vuşlatdur
Velī pejmürde-i bād-ı semüm-ı semt-i fürqatdür *
- 2 Gerek güftār-ı dil-perver gerek düşünām-ı telḥ-āver
Hemān nuḫ-ı ḥiṭāb-ālūd-ı üns-efzā-yı şoḥbetdür *
- 3 Şürāḥī-i niyāz-ı pür-mey-i ümmīd-i dil lābüd
Şikest-i seng-i istiḡnā olur bilmem ne ḥāletdür
- 4 Virilmiş kām-ı taḫlīde hemān bir ruḥşat-ı cünbiş
İren ser-menzil-i maḫşūda hep pāy-ı ḥaḫīqatdür

* 5 erbāb-ı dili: ehl-i ʿişkī M., Y.

* 6 zīr-i: zīr ü S1., Ü.

Cānı āzürde iden nişter-i gamzesidür

Dili āşüfte kılan piç ü ḥam-ı kāküldür Y.

* 7 ol āşüfte: perīşān ol M., Y.

* (133) S1.57a, Ü.57a, M.2b

* 4 reng ü bū: reng bū S1., Ü.

* 5 hānümān: māl ü cāh M.

* (134) S1.57a, Ü.57a, M.2a, Y.59a

* 1 deşt-i: dest-i S1., Ü.

* 2 -ālūd-ı: -ālūde Y.

- 5 Nesīm-i luṭfī geh bīrūn-vezān olursa ğam çekme *
Yine āḫir cebīn-sāy-ı gülistān-ı maḥabbetdür
- 6 Nigāhuñ sū-yı ğayra türkün-tāz-ı zīr ü bālāsı *
Dil-i āġāh-ı mehcūra nihānī sevḳ-i ülfetdür
- 7 Degüldür şīr-i Nāmī ḫār u ḫāşāk-i kühen-bestān
Gül-i gülbün-firāz-ı tāze-gülzār-ı ṭabīr-atdür

135 *

Mefʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Ol şūḫ-ı dil-şikāf ki ḫançer-be-dest olur
Ceyş-i fiġān u nāle gülüda şikest olur
- 2 Vardukda ḫvāb-ı nāza o çeşm-i vefā-nevāz *
Hep cāme-ḫvāb-ı vaʿde girībān-be-dest olur
- 3 Geldükçe bezm-i küşe-i ebrüya ğamzeler *
Āşüfte-mest-i nāz-ı teġāfül-nişest olur
- 4 Bir böyle şūḫa māyil olan dil de n'eylesün
Cām-ı ümīd-i luṭf u ʿitāb ile mest olur
- 5 Her kim olursa sāġar-ı ḫubb-i sivā-figen
Nāmī gibi hemīşe o mest-i elest olur

136 *

Mefʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Sākī lebüñ ne dem ki tebessüm-fürüş olur
Rindāna cām-ı bāde tehī neşve-cüş olur
- 2 Virdükçe ebruvāna vefā pīç ü tāb-ı nāz
Deryā-yı mevc-ḫīz-i nemek pür-ḫurüş olur
- 3 Nāz-ı nigāh u luṭf-ı ḫiṭābuñ ümīdine *
Her mū tenümde revzene-i çeşm ü güş olur
- 4 Yaḫdukca cāna dāġ-ı temennā-yı vaşluñı
Zerrāt-güne dūd-ı nefes şuʿle-püş olur
- 5 Laʿlüñ ki bezme cürʿa-feşān-ı nikāt ola
Ḥālet-nümā-yı nāṭıka-ġāh-ı sürüş olur

* 5 geh: ġāh S1., Ü.

* 6 sevḳ-i: bezm-i M., Y.

* (135) S1.57b, Ü.57b, M.4a, Y.59b

* 2 vardukda: vardukça M., Y.

* 3 geldükçe: çıkdukca M. / bezm-i küşe-i ebrüya: taḫt-ġāh-ı nigāhına Y. // mest-i nāz-ı: bezm-i mest-i Y.

* (136) S1.57b, Ü.57b, M.3a

* 3 çeşm ü: çeşm-i Ü.

- 6 Böyle kalursa tarz-ı tegāfül o ğamzede
Her bir nigāhı māye-i hestī-i hūş olur
- 7 Nāmī ki vaşf-ı cām-ı lebūñ yazsa hāmeden
Dil-teşnegān-ı ʿāleme Kevşer-fürüş olur

137 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Laʿlūñ kaçan ki ğayra tebessüm-fürüş olur
Her mū tenümde dīde gibi girye-cūş olur
- 2 Ser-şār-ı cām-ı ğamzeñi gördükçe kudsiyān *
Hāşret-güzār-ı bezm-geh-i bāde-nūş olur
- 3 Raʿnā-şarīr-i hāme-i müjgānuñı tıyar *
Ol kim hemişe havşala-pīrā-yı gūş olur
- 4 Bir taraf-ı nāzı biñ dil ü cāmı helāk ider
Ĝamzeñ ne dem ki tıĝ-i tegāfül-be-dūş olur *
- 5 Her kim hevā-yı zevķ-i vişālūñle cān virür *
Pervāne-veş vücūd-ı dile şuʿle-pūş olur
- 6 Nuţkuñ ki bezme nādire-gūy-ı nikāt ola
Hep şāhidān-ı mülk-i muḳaddes hamūş olur
- 7 Ol ğün olur mı Nāmīye sen dil-şikār ile
Hem-seyr ü hem-nişīn ü hem-āĝūş-ı hōş olur

138 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Semt-i aĝyāra ne dem kim ğamzesi ser-tīz olur *
Sīnelerde ārzū hep dūd-ı āh-engīz olur
- 2 Nāz ile seyre hīrām itse o şūh-ı gül-ʿizār
Şūre-zār-ı deşte feyż-i maḳdemi gül-hīz olur
- 3 Bulıcaḳ taraf-ı külehde kākül-i āşüftesin *
Ceyb ü dāmān-ı nesīm āfāḳa ʿanber-bīz olur

* (137) S1.57b, Ü.58a, M.3b, Y.60a

* 2 Virdükçe ebruvāna vefā piç ü táb-ı nāz
Deryā-yı mevc-hīz-i nemek pür-hürüş olur Y.

* 3 raʿnā: nāzük M., Y.

* 4 ne dem: kaçan M., Y.

* 5 Y.'de sonradan kenara ilave edilmiştir. / her: ol M., Y.

* (138) S1.58a, Ü.58a, M.3b, Y.61a

* 1 semt-i: sū-yı Y. / ne dem: kaçan Y. // ārzū hep: ārzūlar Y.

* 3 bulıcaḳ: göricek M., Y.

- 4 Çāk çāk eyler girībān-ı gamı şevk-i vefā
La'l-i rengini ne dem kim hādeden gül-rīz olur
- 5 Bu kirişmeyle kılursa gamze-i mestāneler
Bā'ış-i āşüb-ı bezm-i rüz-ı rüstāhīz olur
- 6 Lezzet-i zevk-i dem-i şemşirini yād eylese *
Köhne-zaḥm-ı sine-i dil-dādesi ḥün-rīz olur
- 7 Tāb-ı ruḥsārında her kim olmak isterse muḳīm
Nāmī-i şūrīde-āsā zerre-i nāçiz olur

139 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gūşe-i çeşminde kim bezm-i şarāb-ı nāz olur
Sīḥ-i müjgānumda laḥt-ı dil kebāb-ı nāz olur
- 2 Nuḫka geldükçe lebi feyz-i nesīm-i luḫ ile
Gönçe-i güyā-yı gül-bāğ-ı ḥiṭāb-ı nāz olur
- 3 Sīne-sāy-ı 'arş olur emvāc-ı deryā-yı niyāz
Her kaçan ebrūlarında pīç ü tāb-ı nāz olur
- 4 Ğamze bezm-ārā-yı ülfet mi olur kim destine
Almadan cām-ı nigeḥ mest-i ḥarāb-ı nāz olur
- 5 Nāmī bir çeşm-i tegāfūl-zāya meftūn oldu kim
Her nigāhında niçe luḫ u 'itāb-ı nāz olur

140 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dil-i ehl-i maḥabbet bülbül-i gülzār-ı 'ışkuñdur *
Nevā-yı nālesiyle 'ayş ider gam-ḥvār-ı 'ışkuñdur
- 2 Ne ḥazz eyler gülistān-ı vişāl-i dil-nevāzuñdan *
Semender-vār-ı māder-zād-ı āteş-zār-ı 'ışkuñdur
- 3 Dem-ā-dem zevk-yāb-ı vuşlat-ı ğilmān-ı Ḥuld olsa *
Yine güft ü şenīd-i ehl-i dil güftār-ı 'ışkuñdur
- 4 N'ola ser-zed olursa dūd-ı āḥ u dāğ-ı dil dāyim *
Şüküfte-lālelerle şaḥn-ı sünbül-zār-ı 'ışkuñdur

* 6 dil-dādesi: üftādesi Y.

* (139) S1.58a, Ü.58b, M.4b, Y.59b

* (140) S1.58b, Ü.58b, M.4b, Y.60a (Y.'de redif "cevrüñdür" şeklindedir.)

* 1 b: Ḥas-ı rāḥat-fezā-yı āşiyānı ḥār-ı cevrüñdür Y.

* 2 vişāl-i dil-nevāzuñdan: vefā-yı dil-keşüñden dil M., Y.

* 3 dem-ā-dem: hemişe Y.

* 4 n'ola ser-zed olursa: olursa n'ola ser-zed M. / dūd-ı: dūd u S1., Ü. / dāyim: her dem M. // -
lālelerle şaḥn-ı: lāleler āşüfte M.

- 5 Hāyāl-i dil-şikār-ı vuşlatuñla hātır-ı Nāmī
Der ü dār-ı Züleyhā-vār Yūsuf-zār-ı ʿışkuñdur

141 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Bilinmez neşvemüz hikmet-şinās-ı heyʿet āz añlar
Bizi ser-mest-i cām-ı ğamze-i hüsni-mecāz añlar
- 2 Ne bilsün müddeʿī esrār-ı ʿışk-ı meşreb-ārāyı
Dil-i Maḥmūdı meftün eyleyen hüsni-Ayāz añlar
- 3 Zamāne rencişi-i hātır virür ehl-i heves anı
Dil-i pervāne-i ʿışka düşen sūz u ğidāz añlar
- 4 Belī ʿuşşāk o mest-i bāde-i bezm-i hevādur kim *
Ġazab-senc olsa dilber ebruvānın pıç-ı nāz añlar
- 5 Şarīr-i kilki Nāmī āşinā-yı ğuş-ı kudsīdür
Edā-yı nağme-i dil-süzünü erbāb-ı rāz añlar

142 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Her bār irişen ğuşuma peygām-ı ğamidur
Ammā kefi destümde olan cām-ı Cemidür
- 2 Erbāb-ı dile zikri virür hālet-i mestī
Var ise o şūhuñ mey-i gül-fām-ı femidür
- 3 Ülfet-gede-i vaşla kadem basmağa ey dil *
Göster görelüm küşişe ikdām demidür
- 4 ʿİşret-geh-i iqbāl-i mecāzīde dem-ā-dem
Her sāğarı kim nüş ider ecsām semidür
- 5 Nüzhet-gede-i dehre gelelden berü Nāmī
Her bār irişen ğuşuma peygām-ı ğamidur

143 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ġamzesin ol şūḥ-ı bī-pervā kaçan ser-tiz ider
Köhne-dāğ-ı sine-i dil-dādesin gül-hiz ider
- 2 Niyyet itse katli ʿuşşāka o şah-ı hūniyān
Kāra āğāz itmedin şemşirini hūn-riz ider

* (141) S1.58b, Ü.58b, M.1a

* 4 belī: dil-i M. / hevādur: vefādur M. // ebruvānın: ebruvāna S1., Ü.

* (142) S1.58b, Ü.59a, M.5a, Y.61a

* 3 Y.'de 4. beyitle yer deġiştirmiştir.

* (143) S1.59a, Ü.59a, M.5a, Y.60b

- 3 Pertev-i hüsne hücum itse n'ola üftâdeler
Bezm-i hurşîdüñ şafâsın zerre-i nâçîz ider
- 4 Bûy-ı zülfinden seher gâret-ger oldukça nesîm
Şemmesin sünbül-sitân-ı Çîne dest-âvîz ider
- 5 Zümre-i ʿuşşâk içinde virmek için imtiyâz *
Nâmî-i zâra hele hışm itse luğf-âmîz ider

144 *

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Sâkiyâ gel destüñe al cām-ı Cem nevrüzdur
Mest-i şevk olsun yine erbâb-ı gam nevrüzdur
- 2 Bezm-gâh-ı gülşeni hep zînet itdi nev-bahâr *
Seyr iden itse n'ola defʿ-i elem nevrüzdur
- 3 Hâzin-i gencîne-i neşv ü nemâdan feyż irüp *
Oldı eşyâ-yı cihân hep muğtenem nevrüzdur
- 4 Başladı ğunc u delâle yine murgân-ı çemen
Çıkşa eflâke n'ola şavt u nağam nevrüzdur
- 5 Rind-i dürd-âşâm-ı ʿışk olan dil-i şürîdeler
Nüş-ı cām-ı ʿişret itsün dem-be-dem nevrüzdur
- 6 Muṭrib-i bezm-i gülistâna muvâfıkdur yine
Eylese âheng-i nevrüz-ı ʿAcem nevrüzdur
- 7 T̄ abʿ-ı Nâmî sâkî elfâz u maʿânî cām u mey
Nüş idenler güşdan gelsün bu dem nevrüzdur

145 *

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

- 1 Dil-i sahtüñe niyâzum eger itmezse eşer
Ey cefâ-cü göresin şâhid-i nâzük ne çeker
- 2 Hıvfum oldur ki saña ey şüh-ı vefâ düşmen âh
İnkisâr-ı dil-i şeydâ ider elbette zarar
- 3 Virmedüñ büseye ruḥşat beni gam-nâk itdüñ
Bârî luğf eyle lebüñden dile bir şâkî haber
- 4 Nağme-şâdî idegör bülbülüñi ey gül-i nâz
Yoḥsa süz-ı gamı eyler seni âşüfte-siyer

* 5 virmek: bulmağ Y.

* (144) S1.59a, Ü.59b, M.4b

* 2 gülşeni hep: gülsitâni M.

* 3 irüp: idüp S1., Ü.

* (145) S1.59b, Ü.59b

- 5 Her zamān girmez ele bāde-i maʿnī nūş it
Dil-i Nāmī gibi bir āyine-āsā sāgar

FĪ-ḤARFĪZ-ZĀ

146 *

Mefʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Fettān-ı ʔudsiyān olur ey şūḥ-ı dil-nevāz
Ḥüsn-i ʔabūl-i nāzuña meftūn olan niyāz
- 2 Ğamzeñ kirişme tīḡini der-dest idüp n'ider
Biñ ʔahramān-ı hūşa yeter bir nigāh-ı nāz
- 3 T̄ ut ʿandelīb-i naḡme-nevāz-ı hemīşeñe
Gūş-ı vefā-yı raḡbet ayā gülbün-i mecāz
- 4 Zehr-i ʿitāb u nūş-ı mey-i luṭfı ʿarż ider *
Ol laʿl-i ḡande-nāk ü o çin-i cebin-i nāz
- 5 Ḥaḡḡā ki dil-rübā şanemā iki ḡāletün
İḡbāl-i pür-beşāşet ü reftār-ı şīve-bāz
- 6 Ḥācet-nümā-yı pertev-i şems ü kamer degül
Leb-riz-i ʿaks-i ḡüsnün olan ḡacle-ḡāh-ı rāz
- 7 Ğamzeñle Nāmī bir nigehe āşinā ola
Fettān-ı ʔudsiyān olur ey şūḥ-ı dil-nevāz

147 *

Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilätün Fāʿilün

- 1 Māʿilüz ḡüsne nigāh-ı beste-pādan geçmezüz
Mest-i ümmid-i vişālüz dil-rübādan geçmezüz
- 2 İltifāt-ı ḡamzenün ḡātır temennā-pāşıdur
Ser-be-ser ʿayn-ı ümidüz ol recādan geçmezüz
- 3 Māye-i cemʿiyyet-i dildür bize zülf-i cünün
Silsile-cünbān-ı ʔaysuz āşinādan geçmezüz
- 4 Cümleden geçmek olur ammā leb-i laʿlindeki
Sāgar-ı şahbā-yı nūş-ı cān-fezādan geçmezüz
- 5 Şāh-bāz-ı lā-mekānuz maʿnide şüretde hem
ʿAndelīb-i güleşenüz miḡnet-serādan geçmezüz *
- 6 Rāh-ı luṭfa uğramaz gerçi o şūḡ ammā ki biz
İki ʿālemden geçer ol bī-vefādan geçmezüz

* (146) S1.59b, Ü.59b, M.5b, Y.61b

* 4 mey-i luṭfı: vişālīñi M., Y.

* (147) S1.59b, Ü.60a, M.6b

* 5 ʿandelīb-i: ʿandelībüz M./ güleşenüz: güleşen-i Ü., M./ miḡnet-serādan: ḡüsnüz nevādan Ü.

- 7 Mū-be-mū zāhir olur ʿaks-i liḳā-yı dil-rübā
Nāmī-āsā sīne-i āyīne-sādan geçmezüz

148 *

Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

- 1 Haste-dile itme begüm cevr ü nāz
Tīz olur tīg-i şikeste-niyāz
- 2 Germī-i şevḳ-i dil-i pervānedür
Şemʿ-i şebistānı iden ser-firāz
- 3 Mīve-i hūr bāğ-ı cüvānī olur
Zümre-i pīrāna olan dil-nevāz
- 4 Nāle vü efgān-ı hezār-ı dile *
- Güş tut ey gülbün-i bāğ-ı mecāz
- 5 Murğ-i dil-i Nāmī-i şūrīdedür
Bāğ-ı maḥabbetde bu dem nağme-sāz

149 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Bir cāzibe kim hüsne dili secde-ber itmez
Naḳş ile perī olsa da ḥātırda yer itmez
- 2 Bilmem ne alur başına bāzār-ı cihāndan
Bir kākülün ol kim ğamını tēc-ı ser itmez
- 3 Bir şīve-semendün ser-i kūyında yatar dil
Şad-deşne ḥaver ğamzesi var bir nazar itmez
- 4 Fettānī-i āhūlarını şanma ki bir dem
Kaşd eylese biñ şīr-i dili muhtażar itmez
- 5 Bir dem mi geçer şāneye tarrārī-i zülfi
Sāmān-gede-i dilleri zīr ü zeber itmez
- 6 Ālūde olur dāmen-i ʿişmet diyü nāgeh
Bu çeşm-i terüm üzre ḥayālī güzer itmez
- 7 Bir luṭf-ı ʿitāb itmez o fettān ki cihānı
Nāmī gibi biñ şevḳ ile meyyāl-i ter itmez

150 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

* (148) S1.60a-k, M.9b

* 4 Hüsni-ı ḥaḳīkat cihān-ārā iken
Hayfdurur k'ola maḥabbet mecāz M.

* (149) S1.60a, Ü.60a, M.7a-k

* (150) S1.60a, Ü.60b, M.7a-k, Y.61b

- 1 Va^c-i va^l-ı dil-fir^ıb ızh^ır ider ğamzeyle n^ız
Dest-i ümm^ıd itmedin ç^ık-i gir^ıb^ın-ı niy^ız
- 2 Mest ü hayr^ın olmasun mı n^ışih^ı āşifteler *
‘^ılemi b^ı-h^ış ider ol ğamze olsa mest-i n^ız
- 3 Dilleri b^ı-t^ıb-ı şevk-i şu^ıle-i h^ısn itmege
Ru^ı-k^ış^ı-y^ı ān-ı behcetd^ır o h^ıl-i fitne-s^ız
- 4 Biñ niy^ız-ı h^ıv^ıhiş-efr^ızı fer^ım^ış itd^ırür *
K^ışe-i ebr^ıl^ırında ol nig^ıh-ı ‘ışve-b^ız
- 5 Ugramaz rind^ına hep r^ıh-ı teğ^ıf^ılden ge^ıer
Olsa p^ıy-end^ız-ı ğamze dildeki k^ıl^ı-y^ı r^ız
- 6 Bezm-i ‘ışmet-^ıver^ın-ı k^ıdsa ş^ır-end^ız olur *
Ol leb-i g^ıl-h^ıdeden bir n^ım-h^ıarf-i d^ıl-nev^ız
- 7 N^ım^ı ol perv^ıne-i tenh^ı-tav^ıfem kim baña
Dilde bir şem^ı-i ebedd^ır şevk-i mihr-i b^ı-niy^ız

151 *

Mef^ıl^ı Mef^ıl^ı Mef^ıl^ı Fe^ıl^ın

- 1 H^ısn^ın gibi bir g^ılşen-i ş^ıd-^ıb görilmez
La^ıl^ın gibi bir g^ınçe-i s^ır-^ıb görilmez
- 2 Z^ılf^ın gibi bir s^ın^ıb^ıl-i şeb-t^ır bulunmaz
Cebheñ gibi bir mihr-i cih^ın-t^ıb görilmez
- 3 Bir h^ıkka-i merc^ın mı olur d^ırc-i leb^ın-veş
Dend^ınuña beñzer d^ır-i n^ı-y^ıb görilmez
- 4 T^ı ab^ıuñ gibi bir to^ım-ı vef^ı-keş ele girmez
S^ıneñ gibi bir h^ırmen-i meht^ıb görilmez
- 5 N^ım^ıye hay^ıl^ın gibi t^ır^ık-i hicirde
H^ırş^ıd-şif^ıt lem^ı-a-i şeb-t^ıb görilmez

152 *

Mef^ıl^ın Mef^ıl^ın Mef^ıl^ın Mef^ıl^ın

- 1 O ş^ıhuñ la^ı-i n^ıbı g^ınçe-i ra^ın^ıyı s^ıyletmez
Zeb^ını nu^ıka gelse b^ılb^ıl-i g^ıy^ıyı s^ıyletmez

* 2 mest ü: mest-i S1., M. // ol ğamze olsa: olsa ğamze S1.; olsa o ğamze M., Y.

* 4 ol: her M., Y.

* 6 -^ıver^ın: -perver^ın M., Y.

* (151) S1.60b-k

* (152) S1.60b, Ü.60b, M.7b-k

- 2 Fiğān itsem ğam-ı hicrān ile bezm-i maḥabbetde
T utar aġzını muṭrib sōyledürken nāyı sōyletmez
- 3 Ne var dem-beste itdiyse bir iki eblehi tenhā
Elinden gelse vā'iz kürsīde dūnyāyı sōyletmez
- 4 Virür güftār-ı nādānīye raġbet dehr-i dūn-perver
‘Acebdür bulsa sille urmadın dānāyı sōyletmez
- 5 Niçe yıllar niyāz ile ser-i kūyında ḥāk olsam
Geçer ol mest-i nāzum bu dil-i şeydāyı sōyletmez *
- 6 Gelürdi şōfī bezm-i bādeye pīr-i muġan ammā
Ḥuzūr-ı neşvede anuñ gibi ḥōd-rāyı sōyletmez
- 7 Leb-i şīrīn-dehānın vaşf iderken Nāmī-i zāruñ
Şarīr-i ḥāmesi tūṭī-i şekker-ḥāyı sōyletmez

153 *

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Tegüpū-yı reh-i vuşlatda şabā-veş degülüz
Şuret ü āyineyüz penbe vü āteş degülüz
- 2 Zülf-i Leylā-şıfatuz keş-me-keş-i şānede biz
Mūy-ı Mecnūn gibi āsūde müşevveş degülüz
- 3 Ser-be-ser āteş ü āteş-dilüz ammā ki yine
Cins-i ḥāk-i ḳademüz şu‘le-i ser-keş degülüz
- 4 Gül-şıfat naġme-serāyāna ser-ā-pā gūşuz
Murġ-i gülşen gibi bīhūde nevā-keş degülüz
- 5 Ḥākden cāma iren cūr‘a-i deryā-şıfatuz
Nūr-ı şāfī gibi ammā ḳatı bī-ġaş degülüz
- 6 Şoḥbet-i tīre-nümā mihr-i ziyā-baḥşāyuz
Bīş ü kem olmada rüşenligi meh-veş degülüz
- 7 Nāmī peyveste ḥırām-ı ḳad-i dildāruz biz
Sāye-veş sāde-dilüz levḥ-i münakḳaş degülüz

154 *

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Dāġ-ı dil açdı ġamzesine dāmen-i niyāz
‘Arz itdi berḳ-i nāza yine ḥurmen-i niyāz *

* 5 niçe yıllar niyāz ile: niyāz ile niçe yıllar M. // bu dil-i: ‘aşıḳ-ı M.

* (153) S1.60b, Ü.61a

* (154) S1.61a, Ü.61a, M.7b, Y.62a

* 1 Bu beyitten sonra M. ve Y.’de şu beyit vardır:

Bī-tāb-ı iştiyākı ider iki ‘ālemi

Bir ‘işve-i firīb-ger-i şīven-i niyāz

- 2 Cām-ı şarāb-ı luṭf-ı nigāh ile ʿaksini *
Ser-mest ider dilümde o bezm-efgen-i niyāz
- 3 Elbette behre-dārī-i üns-i cevāb olur *
Deryūze-gird-i rāh-ı der ü berzen-i niyāz
- 4 Şevḳ-i dil ü hücum-ı sirişk-i hemīşedür *
İrmekde gūş-ı yāra yine reh-zen-i niyāz
- 5 Feyz-i hevā-yı nāz u vefādan şüküftedür *
Hep gönçe-i ümīd ü gül-i gülşen-i niyāz
- 6 Bir ʿişve-i firīb-i vişāli ider dili *
Āşüfte-sāz-ı cemʿiyyet-i şīven-i niyāz
- 7 Nāmī görünce çāk-i girībān-ı ḥandesin *
Dāğ-ı dil açdı gamzesine dāmen-i niyāz

155 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Gelse ḥayāli ḥātıra defʿ-i gam eylerüz
Vaʿd-i vişāli yād iderüz ʿālem eylerüz
- 2 Biñ şarf-ı intizār ile bir gamze aluruz
Elmāsı yaʿnī zaḥmumuza merhem eylerüz
- 3 Cevr itmesün iñende felek ḥüznümüz görüp
Nāgeh bir āhı nālemüze hem-dem eylerüz
- 4 Eşk-i revānı zeyn iderüz sīne dāğına
İzhār-ı luṭf-ı berg-i gül ü şebnem eylerüz
- 5 Nāmī gibi hücum-ı gama virmeyüp vücūd
Yād-ı lebiyle gönümüzüzi ḥurrem eylerüz

156 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Taḳdīre-güsterīde olaldan bisāṭumuz
Ḥön-ı nefīs-i ʿişk ile ḳondı simāṭumuz
- 2 Ğamze nedīm ü ʿişve ḥarīfüz enīs nāz
Ḥübān-ı dil-sitān iledür iḥtilāṭumuz

* 2 M.'de 3. beyit. / nigāh: ḥiṭāb M.

* 3 M.'de 4. beyit. / üns-i cevāb: ḥarf-i ḥiṭāb Y.

* 4 M.'de 5. beyit. / gūş-ı yāra: semīʿ-gāha M., Y.

* 5 M.'de 6. beyit. / nāz: luṭf M., Y.

* 6 -M., -Y.

* 7a: Nāmī nazar açınca girībān-ı ḥʿābımı M., Y.

* (155) S1.61a, Ü.61b, M.7b

* (156) S1.61a-k

- 3 Fıkr-i hayāl ü yād-ı leb-i dil-rübādayuz
Āmāde cām u sākī hemīşe neşātumuz
- 4 aşd ile dām-ı zülfe düşer murğ-i zīreküz
Yodur girift-i pā vü sere ihtiyātumuz
- 5 İtmez şüküfte bād-ı şabā gönçesin dilüñ
Feyz-i tebessümiyle olur inbisātumuz
- 6 Huld-i vişāl-i yāra dem-ā-dem revendeyüz
Şeh-rāh-ı dilde cāna bedendür ribātumuz
- 7 Nāmī o ays-ı silsile-cünbān-ı kākülüz
Leylā-yı hüsnedür ezeli irtibātumuz

157 *

Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün

- 1 Olanlar nüş-ı mey kim dem-be-dem sāgar be-dest olmaz
Çeker bu bezm-i keşretten ayak mest-i elest olmaz
- 2 Ne gāfildür o zāhid kim gelür deyr-i cihān içre
Görürken lu-ı hüsni dil-rübā bes büt-perest olmaz
- 3 Ne var künc-i riyānuñ kabz u başında gel ey zāhid
Der-i pīr-i muğan bārī küşā olursa best olmaz
- 4 Göñül ol şīşe-i şabr u taħammüldür ki biñ kerre
Düşerse seng-lāh-ı keyd-i adaya şikest olmaz
- 5 İki alemde Nāmīye sürür-efrüz u gam-fersā
Ser-i küy-ı dil-ārā gibi bir cāy-ı nişest olmaz

158 *

Mefūlü Mefāīlü Mefāīlü Feülün

- 1 Şanmañ ki benüm şule-i āhum eşer itmez
Ol ber-i kazādur ki irişür haber itmez
- 2 Rindān-ı meye tanı nedür vāizüñ āyā *
Bir pendı mi var kim daı bī-tāb-ter itmez
- 3 Bir kes mi var āvāre-i sevdāsı degüldür
Hırşīd-i cihān gibi o meh derbeder itmez
- 4 Hīç bir nıgeh itmez o gāzālāne çeşm kim
Biñ nāz ile müjgānlarını işve-ger itmez
- 5 Şebt itmez o nāmın vara-ı kevne ki Nāmī
Dest-i alemi lev-i beyāna eşer itmez *

* (157) S1.61b-k

* (158) S1.61b, Ü.61b, M.8a-k

* 2 vāizüñ: nāşıhuñ M.

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Biz iltifāt-ı neşve-i cām-ı Cem itmezüz
Biz sākī minneti ile def-i ğam itmezüz
- 2 Leb-riz-i şevk-i ışk-ı bütändur vücūdumuz
Dem mi geçer ki zevk ile biñ 'ālem itmezüz
- 3 Zaħm üzre zaħm olmayıcağ rāhat olmazuz
Biz berk-i ğamze ğayrısını merhem itmezüz *
- 4 Gül gibi rü-şüküfte vü şad-pāre sīneyüz
Biz ğonçe gibi cebhemüzi derhem itmezüz
- 5 Āh u fiġānı Nāmī gibi dilde şağlaruz
Nāy-ı gülüya nālemüzi hem-dem itmezüz *

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Gerdün-süvār-ı nāzum taraf-ı zemīne bağmaz
Kūyında ħāksār-ı zār u ħazīne bağmaz
- 2 Bī-tāb-ı iştiyākı n'itsün ne çāre kılsun
Ol çeşm-i mest-i işve āh u enīne bağmaz
- 3 Işk-ı mecāza zāhid ta'n itse ğam degüldür
Ol ħire-çeşmi gördüm mihr-i cebīne bağmaz
- 4 Bir şāh-ı mülk-i ħüsnuñ diller esir-i cevri
Devrinde şekve-kār-ı dād-āferīne bağmaz
- 5 Ĥvāhiş-ger-i vişāl-i maħbüb-ı ser-keşīdür
Şevk-i maħabbet ile dil ħür-ı 'īne bağmaz
- 6 Uşşāk-ı bī-nevādan aġyār iderse nefret
'Ādet budur cihānda ħāyın emīne bağmaz
- 7 Nāmīye 'aks-i rüyı zāhir olalı dilde
Yıllar geçer ki mihr-i çarğ-ı berīne bağmaz *

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

* 5 beyāna: zebāna M.

* (159) S1.61b, Ü.61.b, M.8a

* 3 biz: bir Ü.

* 5 itmezüz: eyelertüz S1.

* (160) S1.61b, Ü.62a, M.6a-k

* 7 mihr-i: mäh-ı M.

* (161) S1.62a-k

- 1 Şanmañ şeref-i sāye-i dāmān ele girmez
Ten hāk-i reh olmağ gerek āsān ele girmez
- 2 Bir gönçe açılmaz leb-i la'line mümāsıl
Ruhsarı gibi bir gül-i handān ele girmez
- 3 Geşt eylese firdevs-i berīni dil-i 'uşşāk
Kūyında olan hālet-i seyrān ele girmez
- 4 Erbāb-ı dile rāh-ı velāda ne diyem āh
Vuşlat gibi bir genc-i firāvān ele girmez
- 5 Bir gönçede kim luţf-ı tebessüm ola Nāmī
Bī-tāb olurun çāk-i girībān ele girmez

162 *

Mef'ülü Mefā'ılı Mefā'ılı Fe'ülün

- 1 Biz bāde-i te'sīr-i nigeḥ-mest ile mestüz
Bir ğamzede şad-neşve-i peymāne-be-destüz
- 2 Şevḳ-i dili yā Hū ile reftāra getirsek
Bir na'rada biñ zehre-i zühhād şikestüz
- 3 Āvīzesidür gūş-ı dilüñ rüz-ı ezelden
Lūlū-yı "belī" cevheri-i nuţḳ-ı elestüz *
- 4 Gencīne-i 'irfān bulunur bāḫnumuzda *
Zāhirde egerçi teh-i deryā gibi pestüz
- 5 Hārf-i lebümüz havşala-tāb-ı büleğādur *
Nāmī gibi bir zerre-i hūrşīd-nişestüz

163 *

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Beni ihāta ider dūd-ı āh göstermez
O māhı pertev-i şun'ı İlah göstermez
- 2 Hāyālin eyler isem levḫ-i dīdeye taşvīr
Hücüm ider dile hırş-ı nigāh göstermez
- 3 Olurđı hālını görmek ser-i 'izārında *
Anı da dāmen-i zūlf-i siyāh göstermez
- 4 Nigāh u ğamze ile h'āb-ı nāza vardı yine
Kemīn-i fitnede çeşmi sipāh göstermez

* (162) S1.62a, Ü.62a, M.8a

* 3b: Biz mālīk-i yektā-güher-i nuţḳ-ı elestüz M.

* 4a: Lūlū-yı ma'ārifle hele bāḫnumuz pür M.

* 5 hārf-i: nuţḳ-ı M.

* (163) S1.62a, Ü.62b, M.9a, Y.62b

* 3 ser-i 'izārında: 'izār-ı nev-hāḫta M., Y.

- 5 Ser-i gülâlesin aġyāra ber-güzār eyler
Zamān geġer baña ġarf-ı külāh göstermez
- 6 Görinmese n'ola dil-keş o gül-ruġuñ ġayrı
Fürüg-ı encümi şeb-tāb-ı māh göstermez
- 7 Müşāhede nice mümkün o şūġ ile Nāmī
Beni iġāta ider dūd-ı āh göstermez

164 *

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ancaġ belā vü fitne degül mübtelā-yı nāz
Kuġl ile vesme daġı esir-i belā-yı nāz *
- 2 Çāk itdügince ceyb-i niyāzı o şūġa dil *
Ebrü-yı rā-nümāsı olur piç-zā-yı nāz
- 3 Güftārı ġande-zād-ı leb olduġca çeşminüñ *
Olur nigāhı sāye-nişin-i Hümā-yı nāz
- 4 Nuġkı enīs-i va'd-i vişāl olsa luġf ile *
Eyler kirişme zīnet-i bezm-i şafā-yı nāz
- 5 Hüy-kerde olsa sāye-geh-i sünbül-i teri *
Reşk-āverān-ı Çin olur āb u havā-yı nāz
- 6 Bāġ-ı maġabbetüñ gül-i pür-şebnemini der *
Arz-ı niyāz u ġvāhiş-i ġüsn-i rızā-yı nāz
- 7 Nāmī o şūġ-ı bükalemün-şiveyi görür *
Āyine-i niyāza virürse cilā-yı nāz

165 *

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Her-ān-ı ġüsniñ olsa bahār-ı şafā-yı nāz
Dest-i niyāza düşmeye berg-i vefā-yı nāz

* (164) S1.62b, Ü.62b, M.8b, Y.62b

* 1 kuġl ile vesme: luġf u kirişme M., Y.

* 2 -M., -Y.

* 3 M. ve Y.'de 4. beyit/ leb olduġca çeşminüñ: leb-i la'l-reng ola M., Y.//olur: luġf-ı M., Y.
M. ve Y.'nin 3. beyti: Bir şūġ-ı dil-nevāza gönül vir ki tıfl iken
Reftār-ı cilve-baġşı ola şive-zā-yı nāz

* 4 -M., -Y.

* 5 M.ve Y.'de 6. beyit. / olur: ola M.

M.ve Y.'nin 5. beyti: Nuġkumda gird-bād-ı nesim-i na'im ola
Çeşminde bezm-i şāhid-i üns-i serāy-ı nāz

* 6 M.'de 2. beyit. // niyāz u: niyāz-ı Y. / ġvāhiş-i: maġlab-ı M., maġlab u Y.

* 7 -şiveyi: -cünbişi M., Y.

* (165) S1.62b, Ü.63a, M.8b, Y.62a

- 2 Olduñsa her nıgehde n'ola fitne-āferīn * Ey
āfıtāb-ı ʕıŝve vü ey meh-likā-yı nāz
- 3 Her ğamze ħande-zād-ı serāy-ı teĝāfūlūñ *
Her ebrū sāye-perver-i perr-i Hümā-yı nāz
- 4 Şunmuş o ğamze her müje-i ʕıŝve-sāzuñña *
Mestāne cām-ı bāde-i bezm-i edā-yı nāz
- 5 İtmiş şüküfte ğonçesini bāĝ-ı ħüsnüññ *
Feyz-i nesīm-i ħande vü neşv ü nemā-yı nāz
- 6 Hep lāle-zār-ı dāĝ-ı dili ħande-ĝāh ider *
Dest-i müjeñ şunarsa gül-i merĥabā-yı nāz
- 7 Nāmī didi o ħāl-i cebīññile turraña *
Āhū-yı müşk-zāde-i sünbül-çerā-yı nāz

166 *

Mefʕülü Fāʕilätü Mefāʕilü Fāʕilün

- 1 Seyr-i ħayāl-i ħüsnile geçmekde ānumuz
Her dem bahāra tāze şıfat ğülsitānumuz
- 2 Mihr-i münīr-i evc-i sipihr-i belāĝatüz
Yokdur egerçi vire kader kadr-i ŝānumuz
- 3 Kadd-i ħamīde āh dem-ā-dem neberdedür
Besdür helāk-i düşmene tır ü kemānumuz
- 4 Mecnün-ı deşt-i fürkatüz ammā ki dāyimā
Leylā-yı ħüsne cilve-geh āĝüş-ı cānumuz
- 5 Ol bülbül-i nihāl-i ğülistān-ı miĥnetüz
Vaqt-i ħazān resīdedür evvel fiĝānumuz
- 6 Her ğam dile ki gelse kalur gitmek istemez
Lābüd muķīm-i ħāne olur miĥmānumuz
- 7 Tāze-nevā-yı ʕÖrfī-i Şīrāzı itdi pest
Nāmī ŝarīr-i kil-k-i bedāyiʕ-beyānumuz

167 *

Mefāʕilün Mefāʕilün Mefāʕilün Mefāʕilün

* 2 ʕıŝve: şıve Y

* 3 ğamze: ʕıŝve M., Y. // ebrū: ğamze M., Y.

* 4 edā-yı: ŝafā-yı Y.

* 5 ħüsnüññ: behcetüñ Y.

* 6 lāle-zār-ı dāĝ-ı: ğonçe-zār-ı ħüzn-i M., Y.

* 7a: Nāmī o ŝüĥ-ĥāl-i cebīn-i ʕizāra dir M., Y. // sünbül: gül-bü M., Y.

* (166) S1.62b-k

* (167) S1.63a, Ü.63a, M.8b

- 1 Hemîşe mest-i cām-ı ğamze-i çeşmān-ı mestüz biz
Nedīm-i bezm-i üns-i şāhidān-ı mey-perestüz biz
- 2 Ser-i şūrīdemüzden neşve-i yād-ı lebi gitmez
Dem-i maḥşer de olsa gül gibi sāġar-be-destüz biz
- 3 N'ola olsağ hevā-büy-ı ḥaġāyıkdan dimāġ-ārā *
Nevā-sāz-ı "belī" murġ-i çemen-deşt-i elestüz biz
- 4 Bize ülfet idenler itmesünler 'ahd-i rū-tābı
Tüvān-dest-i teveccühle ser-i peymān-şikestüz biz
- 5 Revāndur ḥükmümüz hep ḥıttā-i ma'nāya Nāmī-veş *
Serīr-i fikret-ārā bir şeh-i 'arīf nişestüz biz

168 *

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Göñül göñül diyerek zülf-i yāra dek giderüz
Ne çāre mülket-i ÇİN ü Tatāra dek giderüz
- 2 Ğubār-ı ḥaṭṭ-ı lebi āḥir eyler eşki revān
O çeşmeden çekilür cüybāra dek giderüz
- 3 Reh-i belā-yı velāda ġubār idüp cismi
Ümīd-i būs ile dāmān-ı yāra dek giderüz
- 4 Yolında nağd-i sirişk-i niyāzı ḥarc iderek
Verā-yı 'ālem-i būs u kenāra dek giderüz
- 5 Gelürse āyine-i ḥüsne ḥaṭṭ-ı jeng-āver
Şafā-yı dil görilür bir diyāra dek giderüz
- 6 Miyān-ı lücce-i ġamda ḳomaz havā lābüd
Bu fülk-i ḥālī sürer bir kenāra dek giderüz
- 7 O murġ-i evc-i semā-yı maḥabbetüz Nāmī
Hümā gibi ṭaraf-ı bī-ḳarāra dek giderüz

169 *

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Vücūd-ı zārumı za'f u ḥayāl göstermez *
O şūḥ pertev-i nūr-ı cemāl göstermez
- 2 Niġār-ı ḥüsni mi mümkün mi mū-be-mū görmek
Dehānı zerre miyānı ḥayāl göstermez

* 3 olsağ hevā-büy-ı: olduġsa gül-büy-ı M.

* 5b: Serīr-i mülk-i keşretde şeh-i vaḥdet-nişestüz biz M.

* (168) S1.63a, Ü.63a

* (169) S1.63a, Ü.63b, M.9b, Y.63a

* 1 şūḥ: māhı Y.

- 3 O gül-izārı dinür mi o kıamet-i mevzün
Dem-i hırāmda gülbün mişāl göstermez
- 4 Zebān-ı nükte-nevāzı hücum-ı şühīden
Maḥall-i başt-ı kelāma meʿāl göstermez
- 5 Geçer o şüh-ı cihānum velīk olmaz kim *
Teḡāfülinde nigāh-ı ḡazāl göstermez
- 6 Bilür o ḡamzeyi diller ne zehr-i kıatıldür
Nümāyişinde egerçi cemāl göstermez
- 7 Murād vaşl ise Nāmī o şühā zer göster
Tehī niyāz-ı maḥabbet vişāl göstermez

170 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Biz mest-i mey-i bī-ḡaş-ı meyḥāne-i ışkuz
Cān-efgen-i teh-cürʿa-i peymāne-i ışkuz
- 2 Deşt-i ḡamuñ olsaḡ n'ola pey-bürde-i Kıaysı *
Ārām-geh-i murḡ-i hevā lāne-i ışkuz
- 3 Olmaz bize dil-ḥvāh-nümā kıble-i zāhid
Biz secde-ber-i sū-yı şanem-ḥāne-i ışkuz *
- 4 Zencīr-i ḥired-ḡavḡ bize kār-ger olmaz
Biz ḥalkā-keş-i ḡisū-yı cānāne-i ışkuz *
- 5 Rencūr iderüz ʿāfiyet-i ʿālemi gelse
Peyḡüle-ḡüzīnān-ı şifā-ḥāne-i ışkuz
- 6 Çün sāye-girīzān iderüz şuʿle-i mihri
Biz şemʿ-i ziyā-ḡüster-i kāşāne-i ışkuz
- 7 Nāmī gibi mişbāḡ-ı şebistān-ı belāya *
Cān-dāde vü pür-sūḡte pervāne-i ışkuz

171 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Gerd-i efkār-ı sivādan şāfdur āyīnemüz
Reşk-i mirʾāt-ı muşaffādur derün-ı sīnemüz

* 5, 6 -M., -Y.

* (170) S1.63b, Ü.63b, M.9b, Y.63a

* 2a: Olduḡsa nigeḡ-dāşte-i Kıays-ı meşakḡat M., Y.

* 3 biz secde-: bir secde- M.

* 4b: Yek-müy-ı heves-dāşte dīvāne-i ışkuz M., Y.

* 7 mişbāḡ-ı: her şemʿ-i M, Y.

* (171) S1.63b, Ü.64a, M.10a

- 2 Biz gülistān-ı hayāl-i dil-rübāda dāyimā *
Ol hezāruz kim nevā-yı nağmemüzdür ç̣inemiz
- 3 Pertev-i mihr-i cebīn t̄abān idelden h̄atırı *
Farğ olunmaz rüz u şeb hem şenbih ü āz̄inemiz
- 4 Bezm-gāh-ı maḥşere mestāne varur bī-hirās
Nūş idenler cür'a-i cām-ı mey-i dūş̄inemiz
- 5 Teng-dest añlar bizi bilmez mi āyā müddeī *
Cevher-i ʿirfān ile pür olduğın genc̄inemiz
- 6 Bezm-i nev-devlet-gerāna n'ola başmazsağ ayak *
Ḥamdü li'llāh destümüzde sāğar-ı d̄ir̄inemiz
- 7 Cism ü cānı ğarğ-ı deryā-yı maḥabbet ideli
Munṭafīdür s̄ine-i Nāmīde sūz-ı k̄inemiz

172 *

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Ne merdüm-i hüşyār u ne dīvānelerüz biz
Mest-i nigeh-i ğamze-i mestānelerüz biz
- 2 Bilmez bizi şöfi-i şafā-cūy-ı zamāne *
Peyğüle-i ʿuzletde ne merdānelerüz biz
- 3 Ḥayret-zede-i luḥbetümüzdür dil-i Leclāc
Bāzī-gede-i dehrde ferzānelerüz biz
- 4 Luṭf ideli cām-ı leb-i la'lin bize sākī *
Deryūze-ger-i kūşe-i meyḥānelerüz biz
- 5 Ḥulf olmaz ebed va'ade-i erbāb-ı keremde
Da'vā-yı vefā idene bīğānelerüz biz
- 6 Ḥāşiyet-i evrāduña zāhid sözüümüz yok
Ḥvāhiş-ger-i keyfiyyet-i peymānelürüz biz
- 7 Nāmī gibi şehr-i ṭarab-ı ʿışğda dāyim *
Ser-ḥalkā-i rindān ile hem-ḥānelerüz biz

173 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* 2 M.'de 3. beyitle yer deġiştirmiştir.

* 3a: Mihr-i şuh-ı cebheden t̄abān olalı ḥaclemiz M. // şenbih ü: şenbemiz M.

* 5 M.'de 6. beyitle yer deġiştirmiştir. // ʿirfān ile pür: ma'nāya leb-riz M.

* 6a: Dāmen-i nev-cāme-i kāma ne ğam irmezse el M. / başmazsağ: başmazsa Ü.

* (172) S1.64a, Ü.64a, M.5b

* 2 ʿuzletde: miḥnetde M.

* 4 ideli cām-ı leb-i la'lin: eyleyli cür'a-i cāmın M.

* 7a: Nāmī gibi maḥz-ı kerem-i luṭf-ı Ḥudādan M.

* (173) S1.64a, Ü.64b, M.6a

- 1 Biz peyām-ı peyk-i vaşla sīne-meşhūn itmezüz
Derd-i hecre şābirüz aġyārı maḥzūn itmezüz
- 2 Levḥ-i dil naqş-ı temennā-yı vefādan sādedür
Ārzūya luṭf-ı minnet-bārı maḥrūn itmezüz
- 3 Biz firīb-i ġamze-i fettānlara virüp vüçüd *
Vaşl ümīdiyle dil-i şeydāyı meftūn itmezüz
- 4 Bāde-i ḥūn-ı cigerle ʿayş ider mestāneyüz
Nālemüz añlar bizi taḥrīk-i ḳānun itmezüz
- 5 Gerdiş-i seyyāreden ber-ter temāşā-gāhumuz
Biz nigāh-ı ṭālīʿ-i menḥūs u meymūn itmezüz
- 6 Dāver-i taḥt-ı dilüz gencīnemüzdür dāġumuz *
İltifāt-ı tūde-gāh-ı kenz-i Kārūn itmezüz
- 7 Fāriġ-i āmāl-i dāreynüz dil-i Nāmī-şıfat
Kām içün ṭabʿa ḥırāş-ı fikri merhūn itmezüz

174 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Biz hemīşe ārzū-yı laʿl-i mey-gūn eylerüz
Ol ümīd ile dil-i maḥzūnı meşhūn eylerüz
- 2 Reng-i gül-ruḥsār-ı cānāmı ḥayāl itdükçe biz
Dīdemüzden cūybār-ı eşki gül-gūn eylerüz
- 3 ʿĀşıkuz artar cefā-yı dil-rübādan şevḳümüz
Zevḳümüz seyr itdürür aġyārı maḥzūn eylerüz
- 4 Deşt-i miḥnet kūh-ı ġam seyrin ider āvāreyüz
Yaʿnī meyl-i mezḥeb-i Ferḥād ü Mecnūn eylerüz
- 5 Kām-baḥş-ı düşmen-i bed-ḥvāhuz ammā gāh olur
Bir şikeste āh ile ḥālin diġer-gūn eylerüz
- 6 İtmezüz Ṭ ūbā-yı Ḥuld olsa nigāh-ı iltifāt
Biz temāşā-yı ḥayāl-i ḳadd-i mevzūn eylerüz
- 7 Nāmī-veş deryā-dil ü gevher-şinās-ı maʿnīyüz *
Nazm-ı şiʿri reşk-sāz-ı dürr-i meknūn eylerüz

175 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

* 3 fettānlara virtüp: fettāna bezl idüp M.

* 6 dāver-i taḥt-ı dilüz: dāverüz taḥt-ı dile M. // tūde-gāh-ı: mülk-i dünyā M.

* (174) S1.64b, Ü.64b, M.6a

* 7a: Nāmī-i çālāk-ṭabʿ u nükte-senc-i maʿnīyüz M.

* (175) S1.64b, Ü.65a, M.6b, Y.64a

- 1 Olduğiyçün āşikārā vü nühüfte ‘azmümüz *
Eksük olmaz bu fenā deştinde şulḥ u rezmümüz
- 2 Dönmezüz şemşīr-i Ḥayder-veş cihān olsa ‘adū
Ceng-i dilde görmemişdür kimse rüy-ı hezmümüz
- 3 Görmedükse seng-dillerden n’ola cevri ü sitem *
Ḥamdü li’llāh mūm ider ḥārāyı şıdḳ-ı cezmümüz
- 4 T urmaduḳ diñlenmedük rāh-ı talebde bir nefes
İrmevince dāmen-i maḳşūda dest-i ḥazmumuz
- 5 Nūşumuz cām-ı temāşā ḥayret oldıysa n’ola *
Nāmī-āsā dāyimā ḥaḳḳa’l-yaḳīndür bezmümüz

176 *

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

- 1 Sürür-ı cāh-ı dünyā ‘azl ile zār olmasın degmez *
Neşāṭ-ı cām-ı Cem maḥmūr-ı evgār olmasın degmez *
- 2 Şafā-yı seyr-i gül-ruḥsār-ı ‘ālem niçe yıl bir dem *
Esīr-i bend-i gīsū-yı siyeh-tār olmasın degmez
- 3 Dirīḡ itmezse de būs-ı leb-i la’lini ‘uşşāḳa
Ḥadeng-i ḡamzeden ḡāhī dil-efḡār olmasın degmez
- 4 Ne deñlü iltifāt eylerse bir dildār-ı meh-peyker
Yine aḡyāra bir laḡza vefādār olmasın degmez
- 5 Fenā bāzārınuñ kālā-yı sūd-āverdine Nāmī
Virüp sermāye-i vaḳti ziyān-kār olmasın degmez

177 *

Müfte’ilün Müfte’ilün Fā’ilün

- 1 Būseye ibrām nedür bilmezüz
Vuşlata iḳdām nedür bilmezüz
- 2 Dönmese de ‘aks-i murād üzre çarḡ *
Biz heves-i kām nedür bilmezüz
- 3 Ġamze açar yaramuz aḡzın yine
Ġayrıya i’lām nedür bilmezüz

* 1 nühüfte: nihānde Y.// deştinde: ‘ālemde Y.

* 3 cevri ü: cevri S1., M., hergiz Y.

* 5 ḥayret oldıysa n’ola: neşve-i dīdār ise Y.

* (176) S1.65a, Ü.65a, M.7a

* 1 maḥmūr-ı: maḥmūr u M.

* 2 yıl bir dem: yıllarla M.

* (177) S1.65a, Ü.65a, M.10a, Y.64a

* 2 dönmese de: dönmez ise Y.

- 4 ʿAyš iderüz yād-ı lebiyle müdām
Bāde-i gül-fām nedür bilmezüz
- 5 Mest-i ħarāb-ı reh-i meyhāneyüz *
Neng nedür nām nedür bilmezüz
- 6 Hem-per-i pervāz-ı Hümā murġ-i dil
Dāne nedür dām nedür bilmezüz
- 7 Biz mey-i nābı çekerüz şīşeden *
Nāmī gibi cām nedür bilmezüz

178 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Şanmañuz deryūze-gird-i cürʿa-i peymāneyüz
Sāġar-ı laʿlīn lebinden nūş iden mestāneyüz
- 2 Bülbül-i nālān-ı gül-bāġ-ı ħayālüz hem yine
Şemʿ-i ruġsār-ı vişāle per yaġar pervāneyüz
- 3 Sīnemüz ħālī kıyās itmeñ ħarāb-ābād isek
Yādigār-ı bezm-i Cem maġzūn olan virāneyüz
- 4 Ƙays-ı ıŝkuz maʿnīde şüretde meftūn-ı ħired
Mest-i ħüşyāruz hemīşe bir ʿaceb dīvāneyüz
- 5 Mū-be-mū ħüsni temāşāya ser-ā-pā dīdeyüz *
Gösterür hem ʿaksini āyīne-i cānāneyüz
- 6 ʿAks ider hercāylıġ gāhī dil-i şeydāmuza
Ġamze-i ħūn-rīz-i yāra āşinā bīġāneyüz
- 7 Bezm-i Ƙudsā Nāmī-āsā maġremüz ammā yine
Dāmen-ālūde muġīm-i kūşe-i meyhāneyüz

179 *

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Şanmañuz ħaṭṭ u ħāle meftūnuz
Naġş-bend-i cemāle meftūnuz
- 2 Yaʿnī mirʿāt-ı şekl-i ādemde
ʿAks-i ħüsni kemāle meftūnuz
- 3 ʿAdem-i şırfa böyle cilve viren *
Ƙudret-i lā-yezāle meftūnuz

* 5, 6 -M., -Y.

* 7 biz mey-i: bāde-yi Y.

* (178) S1.65a, Ü.65b, M.5b-k

* 5, 6 -M.

* (179) S1.65b, Ü.65b, M.11a

* 3a: ʿAdem-i ŝırf iken zūhūr iden M.

- 4 Āşiyān-sāz olan gül-i dehene *
Murğ-i ğunc u delāle meftūnuz
- 5 Dīdede cilve-beste naqş-ı cemāl
Dilde ħüsn-i ħayāle meftūnuz
- 6 Fāriğüz şevk-i reft ü āmedden *
‘Ārifüz zevk-i ħāle meftūnuz
- 7 Nāmī-veş yār ile hem-āğūşuz
Biz hemīşe vişāle meftūnuz

180 *

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Biz neşve-dih-i cām-ı dil-i ehl-i niyāzuz
Hem māye-ber-i şīve-i ra‘nāyī-i nāzuz *
- 2 Geh ħāk-i reh-i sākī-i peymāne-be-destüz *
Geh pey-ber-i zūhhād-ı ser-endāz-ı namāzuz
- 3 Şīven-gedemüz yine ħarīm-i dilümüzdür *
Geh nağme-ger-i şādī vü geh nāle-nevāzuz
- 4 Geh cilve-ger-i kaşr-ı ħarem-gāh-ı ħaķīķat *
Geh pāy-ber-i geşt-i gülüstān-ı mecāzuz
- 5 Geh kilk-i bedāyi‘-gere bīgāne nedīmüz *
Geh Nāmī gibi hem-dem ü hem-maħrem-i rāzuz

FĪ-ĤARFĪS-SĪN

181 *

* 4, 5 -M.

* 6a: Fāriğüz fikr-i āmed ü şüdden M.

* (180) S1.65b, Ü.66a, M.11a, Y.63b

[Bu gazel ile HH.G.37, M. ve Y.’de eski şekilleriyle mevcuttur. Şair sonradan bu iki gazelin bazı beyitlerini takas etmiş ve birtakım değişikliklerle son şekillerini vermiştir. Krş. HH.G.37]

* 1 neşve-dih-i: neşve-ber-i M., Y. // -ber-i şīve-i: -dih-i behcet-i M., -dih-i behcet ü Y. / ra‘nāyī-i nāzuz: ra‘nā-yı niyāzuz S1.

* 2 M. ve Y.’de 3. beyittir. / sākī-i peymāne-be-destüz: mest-i mey-i cām-ı nigāhuz M., Y.

M. ve Y.’nin 2. beyti: Geh berķ-i nihān-süz-ı şaķā-yı dil ü cānuz

Gāh nūr-ı ‘ayān cilve-i taşdıķ-nevāzuz (Bu beyit HH.’deki 37. gazelin

3.beytiyle müşterektir.)

* 3 -M., -Y. / HH.’deki 37. gazelin M. ve Y.’deki 2. beytiyle müşterektir.

* 4 Ĥaşıl bu ki biz nūr gibi şāfi‘-derūnuz

Bīrūnumuzı būķalemūn-naqş-ķırāzuz M., Y. (HH.’deki 37. gazelin 4. beytiyle müşterektir.)

* 5 hem-dem ü: hem-nefes-i Y. /

Geh ‘ārif-i bi‘llāh-ı muķīm-i der-i şıdķuz

Geh Nāmī gibi ‘aşık-ı ārām-güdāzuz M., Y. (HH.’deki 37. gazelin 5. beytiyle

müşterektir.)

* (181) S1.66a, Ü.66a, M.11b

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Şeher şahn-ı çemende bezm-i nüş-â-nüş ider nergis
Olur mest-i şafâ-peymâ hürüş u cüş ider nergis
- 2 Meger bir mü-miyânı kocmağa verziştedür dāyim
Vücūdın cezr ü medde ser-be-ser āgüş ider nergis
- 3 Firüzân itmege hep şem^c-i işret-gāh-ı gülzârı
Derūnında müheyyâ ahker-i has-püş ider nergis
- 4 Büyüklenmez gül-i ra^{nā}-şıfat mağrūr-ı hüsn olmaz
Çemen etfālını hem-şoḥbet ü hem-düş ider nergis
- 5 Dem-i fırsat geçer kalmaz diyü nezzāreye her dem
Şunar şahbā-yı zerrīn-sāğarı bī-hüş ider nergis
- 6 Hemīşe muntazırdur var ise bir çeşm-i şehlāya
Peyām-ı vaşlına cismin ser-ā-pā güş ider nergis
- 7 Dem-ā-dem göz kıpar zer gösterür hūbān-ı ezhāra
Dil-i Nāmī gibi rindāna važ^c-ı hōş ider nergis

182 *

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

- 1 O dehāna femūñi eyleme ey gönçe kıyās
Sende yoḫdur o tekellüm o Mesīḥī enfās
- 2 Dimiş ebrū vü müje dest-i kazā-nāza şunup
Ber-kemān kabza-i miskīn niçe tīr-i elmās *
- 3 Ğamzenüñ cünbiş-i luḫf u sitemin fehm itseñ
Zāhidā neydüğini bilür idüñ emn ü emān *
- 4 Harf-i ser-beste-i sırr-ı dehenin derk idemez
Vāḫıf-ı şīve-i ğaybiyye olan nükte-şinās
- 5 O şeh-i kişver-i hūbīye düçār olduḫça *
Niğehinden mütelāşī olur elbette ḫavās
- 6 Dil-i şeydā görüp ol ğamze-i hūnīlerini
Ser-i zūlfinde ne mümkün ki ide istīnās
- 7 Reh-ğüzārında dil-i Nāmī-şıfat ḫāk olagör
Birgün elbette olur sāye-i dāmāna mümās *

183 *

* (182) S1.66a, Ü.66b, M.11b, Y.65a

* 2 miskīn: müşkīn M., Y.

* 3 b: Zāhidā bilür idüñ neydüğini emn ü hirās Y.

* 5, 6 -M., -Y.

* 7 -şıfat: gibi M., Y.

* (183) S1.66b, Ü.66b, M.12b, Y.64b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āşıkuñla bir mi cānā bü'l-heves
İre mi pervāz-ı Ānķāya meges
- 2 Bü'l-heves şād olmaķ ister dāyimā
Āşık ayrılmaz ğamuñdan bir nefes
- 3 Bü'l-heves dāyim olur herze-derāy *
Āşık eyler nāle mānend-i ceres
- 4 Bü'l-heves genc-i vişāle ķaşd ider *
Bir nigāhuñ Āşık-ı bīmāra bes
- 5 Bü'l-heves eyler kenāruñ ārzū
Āşıķa nuķ-ı lebüñdür mültemes
- 6 Bü'l-heves dermān umar Āşık-laruñ *
Derde bī-tāb olmaĝa eyler heves
- 7 Gülşen-i kūyuñda cānā Nāmī-veş *
Bülbül Āşık bü'l-hevesdür ħār u ħas

184 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cism-i zerdüm andelīb-i cāna bir zerrīn ķafes *
Dāĝlar yer yer ķonılmış güldür aña tāze-res
- 2 Kūh-veş şābit-ķademdür Āşık-ı ser-bāz olan
Bü'l-heves seyl-i havā üzre revāndur mişl-i ħas
- 3 Dām-ı tezvīrinde şeyhüñ aĥmaķān-ı bī-şafā *
Tār-gāh-ı ankebüt üzre ķalur güyā meges
- 4 Nāy-veş ħālī-derün olup delenler baĝrını *
Bezm-i ğamda lābüd ehl-i ışķa olur hem-nefes
- 5 Reh-revān-ı Ka'be-i maķşūd olan Nāmī gibi
Kendüye dem-sāz ider feryādı mānend-i ceres

185 *

* 3a: Bü'l-hevesdür ħande-nāk ü herze-gü M., Y.

* 4 ķaşd: sa'ı Y. // bīmāra: şeydāya Y.

* 6 M. ve Y.'de 3. beyitten sonradır.

* 7 kūyuñda: ħüsnüñde Y.

* (184) S1.66b, Ü.67a, M.12a, Y.65a

* 1 aña: anda Y.

* 3 bī-şafā: bī-ħıred Y. // b: Ānkebüt aĝında güyā kim ķadīdān-ı meges M., Tār-gāh-ı ğundede güyā ķadīmān-ı meges Y.

* 4a: Nāy-veş baĝrını delüp ħālī-derün olmaķ gerek M., Y. // lābüd ehl-i ışķa olur: olmaĝa erbāb-ı ışķa M., Y.

* (185) S1.66b, Ü.67a, M.11b, Y.64b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Lāne-i ümmīdi sūzān eyledi murğ-i heves
Nağme-senc-i gülşen-i ruhsār olınca bir nefes
- 2 Cānuma ʿişret hücum-āverdür ammā n'eylesün *
Sākin itmez sūz-ı T̄ ūrı gird-bād-ı hār u has
- 3 Hōş degül mi ʿāşıka şahrā-neverd-i ye's iken
Maḥmil-i maqşūda ola nāgehānī dest-res
- 4 Rāh-ı ʿışkuñ kārban-ı şeb-revine tā ezel *
ʿālem-tāb meş'al nāleler olmuş ceres
- 5 Olmaz āşüfte dil-i Nāmī o şūh-ı dil-keşe
Kim ire dāmān-ı vaşlına anuñ dest-i heves

Āh-ı

186 *

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Nāleme hem-zebān olalı ceres
Alıma oldu bī-enīn nefes *
- 2 Āşinā olmaz ise ʿışka hıred *
Sūz-ı berke döyer mi hırmen-i has
- 3 Mübtelā kim diyince ol perīye
ağyār duymasın sesi kes
- 4 Muẓtarib gül-ruhān hevāsı ile
Murğ-i cāna olalı sīne kafes
- 5 Dili āşüfte eyleyüp Nāmī
Eyleme vaşl-ı bī-vefāya heves

Didi

FĪ-ḤARFİ-Ş-ŞĪN

187 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Çıkar mı bir nefes kim olmaya dilden ʿayān āteş
Ser-ā-pā her bün-i müyumda hūfte biñ cihān āteş
- 2 Dem-ā-dem zāhir eyler sūz-ı dil āh-ı derün-āsā
Kōmışdur var ise ʿışk ile bir dāğ-ı nihān āteş

* 2 cānuma: hānuma Ü., M., Y.

* 4 şeb-revine: reh-revine M., Y.

* (186) S1.67a, Ü.67a, M.12b, Y.64a

* 1 bī-enīn: bī-ayīn S1., Ü.

* 2 a: Hıred olmazsa āşinā ʿışka M., Hıred olmazsa āşinā-yı ʿışk Y.

* (187) S1.67a, Ü.67b, M.13a, Y.65a

- 3 Olur yād-ı ruḥuñla külhana girsem her aḥker gül
Varursam şahñ-ı bāğa sensüz olur gülsitān āteş
- 4 Vişālūñ ḥāṭıra gelse kopar āh-ı cihān-sūzum
Olur dūd-ı derūnumdan zemīn ü āsūmān āteş
- 5 Meger yād-ı müjeñle ebruvānuñ fikrin itmişdür *
Hevāya ser virüp ger tır olur gāhī kemān āteş
- 6 ‘Aceb taḳlīd ider berḳ-i nigāh-ı ḡamzeñe cānā*
Helāk itmekde olmuşdur düçārın bī-amān āteş
- 7 Ḥayāl-i ḳāmetüñ seyrinde Nāmī eylese āhı *
Çıkar bir serv şeklinde ṭurur niçe zamān āteş

188 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dāmen-i kühsār-ı ḡamda Ḳays feryād eylemiş
Ḥānümān-ı derdini ḥayfā ki berbād eylemiş
- 2 Şerm idüp olmuş Züleyḫā bürḳa‘-ārā-yı şanem
Yūsufın ol şīveden rāhī-i irşād eylemiş
- 3 Dāne iden dām-ı zülfe ḥālını murḡ-i dile *
Ḡamzesin her kūşe-i ebrūda şayyād eylemiş
- 4 Laḡziş-i pāyı bahāne itdürüp yārī-i ‘ışḳ
‘Āḳıbet Şīrīnini ber-düş-ı Ferhād eylemiş
- 5 Nāmī taşvīr-i dil-āşūbın çeküp levḥ-i dile *
Naḳş-ı reşk-i ḥāme-i Mānī vü Behzād eylemiş

189 *

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ḥadeng-i ḡamzesini der-kemān-ı ebruvān itmiş
Yine ol şūḥ-ı ‘ālem ḳaşd-ı cān-ı nā-tüvān itmiş
- 2 Sipeh-sālār-ı ‘işve nīze-dārān-ı müje birden
Çeküp asker yine mülk-i şekībāya ḳırān itmiş

* 5 Ümīd-i vuşlat u fikr-i cezā-yı [bīm-i Y.] cürm ile Nāmī
Çıkar mı bir nefes kim olmaya dilden ‘ayān āteş M., Y.

* 6 -M., -Y.

* 7 -M., -Y. / çıkar: çıka S1.

* (188) S1.67b, Ü.67b, M.13a, Y.65b

* 3 a: Dām-ı zülfe ḥālını dāne iden murḡ-i dile M., Zülf ü ḥālī dām u dāne eyleyen murḡ-ı dile Y.

* 5 dil-āşūbın: dil-āşūbuñ Y. // naḳş-ı reşk-i: reşk-i naḳş-ı Y.

* (189) S1.67b, Ü.68a, M.13b

- 3 Alup koynına pīrāhen o māh-ı ʿālem-ārāyı
Der-āgūşını reşk-i hāle-i mihr-i cihān itmiş
- 4 Nice setr eylesün eşk-i revān u rüy-ı zer-fāmı *
T ıtalum zaḥm-ı dāğ-ı sīnesin ʿāşık nihān itmiş
- 5 Şunup cām-ı mey-i laʿl-i lebin bezm-i taşavvurda
Dil-i Nāmīyi zevk-i vuşlat ile kāmran itmiş

190 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sīneye çekdüm yine bir māh-rüyı hāle-veş
Süz-ı ʿışkı yaqdı dilde dāğ-ı mihrin lāle-veş
- 2 Seyr-i ruḥsāra ḥarīsem ol kadar kim dīdeden
Cilve-i nezzārem olur kaṭre-i seyyāle-veş
- 3 Görmesem deryā-yı eşke gavṭa-ḥvārem dem-be-dem
Göricek olur vücūdum şıʿle-i cevvēle-veş
- 4 Cürʿet-i izhār-ı derd itsem derün-ı sīnede
Rişte-i nuṭkum olur piçide müy-ı nāle-veş
- 5 Künc-i fürkatde ümīd-i būs ile fikr-i lebi
Nāmīye besdür firīb-i delle-i muḥtāle-veş

191 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Feyz-i meyden ruḥların ol şūḥ gül-gün eylemiş
Ġamzeler şemşīrini destinde pür-ḥün eylemiş *
- 2 Laʿlūmi emsem diyen derd ile cān virsün dimiş *
Cān virüp cān almağı ʿuşşāka kāmün eylemiş
- 3 Şevk ile rü-māl olup her gün tolanur küyını *
Āfitābı var ise ḥüsnine meftün eylemiş
- 4 Kays-ı nā-şādını Leylā gayrıdan mümtāz idüp
Kāsesin kırmış dilin luṭf ile meşḥün eylemiş
- 5 Mübtelālar içre nāz ile geçerken ol perī
Bir nigāh ile dil-i Nāmīyi memnün eylemiş

* 4 setr: seyr S1. / revān u: revān-ı S1.

* (190) S1.67b, Ü.68a

* (191) S1.68a, Ü.68a, M.14a, Y.65b

* 1 destinde: hemvāre M., Y.

* 2 derd ile: derdine Y.

* 3 var ise ḥüsnine: ḥüsnine var ise Y.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 O dil ki rāh-güzāruñda pest olup qalmıŝ
Ümīd-i sāyeñ ile pāy-best olup qalmıŝ
- 2 Nigāh-ı ışve-gerüñ bezm-i h'vāb-ı nāzuñda
O sākī-i meye beñzer ki mest olup qalmıŝ
- 3 Heves-nigārın idüp hāme vaşf-ı engüŝtüñ
Zebān-ı nātıka-senci şikest olup qalmıŝ
- 4 Firāq-ı seyr-i ruĝuñdan çü dil gül ü lāle
Hemişe çāk-i girībān-be-dest olup qalmıŝ
- 5 Serāy-ı sīne hayālūñle Sūmenāta dönüp
Dil anda vālih-i ŝūret-perest olup qalmıŝ
- 6 İder qomaz yine luţf-ı ıtāb-ı pinhānuñ
O ğamzeler ki teĝāfül-nişest olup qalmıŝ
- 7 Qo hāl-i Nāmīyi yād itme yād-ı la'lūñ idüp
O mest-i neşve-i cām-ı elest olup qalmıŝ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Bu cism-i nā-tüvān kim düd-ı āh-ābāda ŝarılmıŝ
O ğasdur gūyiyā dāmān-ı gird-i bāda ŝarılmıŝ
- 2 Kemāl-i naqŝ-ı ğüsne virmege ŝūret budur bā'is
Ki tār-ı zülfi bir dem hāme-i Behzāda ŝarılmıŝ
- 3 Maĝabbet kābil-i feyż-i ŝafā bir sīne bulmamıŝ
Tenezzül eyleyüp ğayfā dil-i Ferhāda ŝarılmıŝ
- 4 T utup zülfi-i dil-āvīzin ider dil ğamzeye ŝekvā
Ğuzūr-ı ŝehde gūyā nā-tüvān bī-dāda ŝarılmıŝ
- 5 Ğayālin kūŝe-i ğatırda Nāmī çekmiŝ āĝūŝa
Hele ğiç kimse vākıf olmamış tenhāda ŝarılmıŝ

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Sen itdüñ ise ıahd-i dīrīneyi ferāmūŝ
Ben itmem ol recā-yı pīŝīneyi ferāmūŝ

* (192) S1.68a, Ü.68b

* (193) S1.68b, Ü.68b, M.13b, Y.66a

* (194) S1.68b, Ü.68b, M.13a

- 2 Teşîr-i nev-niyāza dil itse n'ola himmet *
Sen eyledüñ o va'd-i dūşîneyi ferāmūş
- 3 Zāhid o şūhı görseñ 'aqluñ gider iderdüñ *
Tesbîh ü vird ü dalk-ı peşmîneyi ferāmūş
- 4 Dil pās-ı hātır itse n'ola ğam-ı vişālin
Hük-m-i tılısm itmez gencîneyi ferāmūş
- 5 Ol nev-resüñ vişālin göñlüm de eylemez yād
Tıfl-ı hecā iderse āzîneyi ferāmūş
- 6 Şaḥş-ı denīden umma dil-h'āhuña mülākāt
Dānā ya hıç ider mi ol kîneyi ferāmūş
- 7 Nāmī mecāzdan geç ḥüsn-i ḥaḳīḳate var
Seyr olmaz itmeyince āyîneyi ferāmūş

195 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 O peykān-ı maḥabbet kim dil-i bülbülde cāy itmiş
Ġubār-āşām-ı şebnemdür ki güyā gülde cāy itmiş
- 2 Perişān kākül içre ḥāl-i 'anber-bū 'izārında
O miskīn nāfedür kim sāye-i sünbülde cāy itmiş
- 3 Dil-i leb-rīz-i 'ışk üzre dimāğ-ı pür-havā güyā
Ḥabāb-ı bād-perverdür ki cām-ı mülde cāy itmiş
- 4 Havā-yı ğamla āşüfte-dimāğ olmaz mı 'āşıklar *
Ola şāne-şıfat dest-i 'adū kākülde cāy itmiş
- 5 Dil-i Nāmīde güyā dāğ-ı miḥnet berg-i gül-āsā
İrüp dest-i şabādan lāne-i bülbülde cāy itmiş *

196 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Yine sünbüllerin ol şūh-ı 'ālem tārmār itmiş *
Tı ağıtmış lānesin bülbüllerinüñ bī-ḳarār itmiş
- 2 Nice mümkin ümīd-i şabr u sāmān ola dillerde
Yine her kūşe-i ebrūlarını ğamze-zār itmiş

* 2 dil itse n'ola: n'ola dil itse M.

* 3 M.'de 4. beyitle yer deġiştirmiştir.

* (195) S1.68b, Ü.69a, M.14a, Y.66a

* 4 -dimāğ: -dil Y. / 'āşıklar: ol 'āşık M., o bī-çāre Y. // ola şāne-şıfat: ki ola şāne-veş M., k'ola ki şāne-veş Y.

* 5 Nāmīde güyā: Nāmīdeki Y. / miḥnet: maḥabbet Y. // irüp: gelüp M., Y. / dest-i şabādan: bād ile güyā Y.

* (196) S1.69a, Ü.69a, M.14b

* 1 tārmār: tārumār M.

- 3 Ne mümkindür dili almağ o kâfir-kîşden ğayrı *
Esîr-i bend-i pîç-â-pîç-i zülfi-i müşk-bâr itmiş
- 4 Leb-i nâzûk-teri tebhâle zâhir eylemiş gördüm *
Meger bir hâtırı pür-sûzdan yâdı güzâr itmiş
- 5 Getürmiş yüz virüp pîrâmen-i hüsne hâtin ammâ *
Hürûc itdükce gâhî tu'ce-i şemşîr-i 'âr itmiş
- 6 Ne şâhîndür nigâh-ı ğamzesi âyâ o fettânuñ *
Açınca per nice murğ-i dili birden şikâr itmiş
- 7 O şühî mest-i h'vâb-ı nâz iken Nâmî bulup fırsat *
Alurken büsesin luğf-ı tebessüm şermsâr itmiş

197 *

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dil-i erbâb-ı ışka hîç karâr u mesken olmazmış
Hümâ-pervâz imiş ammâ per ü bâl-efgen olmazmış
- 2 Fezâ-yı dilde dâğ-ıstân-ı derd ü nâleden ğayrı
Nevâ-yı andelîb ü şâhsâr-ı gülşen olmazmış
- 3 Ğam-ı hecr [ü] neşât-ı vaşl olurmuş 'âkıbet yeksân *
O demlerde şeb-i târik ü rûz-ı rûşen olmazmış
- 4 T utarmış pîr-i ışk âğuş-ı dilde Yûsuf-ı hüsni
Arada mekr-i ihvân nekhet-i pîrâhen olmazmış
- 5 Ser-â-pâ bir görünmez şu'le-i pertâb imiş Nâmî
Libâs-ı ışka ceyb ü âstîn ü dâmen olmazmış

198 *

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yine şemşîr-i nigâh-ı nâzı ser-tîz eylemiş
Ol ki dâğ-ı ışkını dillerde gül-hîz eylemiş
- 2 Pençe-i hurşîd-i hüsni tâb-dih pür-zür iden *
Mübtelâsın zerre-i bî-tâb ü nâçîz eylemiş

* 3 -M.

* 4 M.'de 3. beyit. / hâtırı: hâtır-ı M.

* 5 M.'de 4. beyit.

* 6 -M.

* 7 M.'de 5. beyit. / bulup fırsat: taşavvurda M. // b: Leb-i 'arz-ı niyâz ile semen-büs-ı 'izâr itmiş M.

* (197) S1.68b-k

* 3 ğam-ı hecr [ü]: ğam u hecr-i S1.

* (198) S1.69a, Ü.69b, M.14b, Y.65b

* 2 tâb-dih: nâz ile M. / a: Hâbdü li'llâh âfitâb-ı hüsni pür-te'sîr ider Y.

- 3 La'lini cān-baḥş idüp dil-mürdeye biñ luḥf ile
Ġamzesin ḳatlı-niyāza tıġ-i ḥūn-rīz eylemiş
- 4 Her-fūsūn-ı fitne biñ cān u dili ġāret idüp *
Ṭ arf-ı çeşmin cān-sitān zülfin dil-āvīz eylemiş
- 5 Adı mihr ü encüm olmuş devr ider eflākde *
Rūz-ı fūrḳat Nāmī bir āh-ı şerer-ḥīz eylemiş

199 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zülf-i şeb-tārın 'izār üzre perīşān eylemiş
Ol perī tārīki nūr içre nümāyān eylemiş
- 2 Bir tebessümden yine şūrīde olmuş niçe dil
Ġülşen-i kūyın o gül cūş-ı hezārān eylemiş
- 3 'İşvelerle zīnet idüp kūşe-i ebrūların
Her nigāhın māye-i āşüb-ı devrān eylemiş
- 4 Bāġ-ı ḥüsni pās içün nezzāre-i müştākdan
Ġamze-i merdüm-küşī beñzer nigeḥ-bān eylemiş
- 5 Mihr-i rüyın 'arz idince daġ-ı dil izḥārına
Lāle-veş üftādeler çāk-i girībān eylemiş
- 6 İltifāt idüp yine ser-geşteġān-ı kūyına
Cāme-i tenden çıkarmış tūde-i cān eylemiş
- 7 Nāmī-i dil-ḥaste hecr ile sipihr-i sīnede
Āhını berḳ-i dıraḥşān ra'dın efġān eylemiş

FĪ-ḤARFİŞĀD

200 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cilve-i reftāra virmiş ol perī bir tarz-ı ḥāş *
Cünbişinden şīve-i ḥūrāya virtür intikāş
- 2 Böyle āşüb-ı cihān olup ḳalursa ḳāmeti
Añlamam kim fitne-i ḥaşr ide kesb-i iḥtişāş
- 3 Ḳurtuluş yok tır ü tıġ-i ġamzesinden var ise
Zeyl-i dāmān-ı teġāfüldür yine cāy-ı menāş

* 4 ġāret: meftün M., Y.

* 5 mihr ü: mihr-i Ü. // rūz-ı fūrḳat: cān u dilden Y.

* (199) S1.69a-k

* (200) S1.69b, Ü.69b, M.14b, Y.66b

* 1 virmiş: bulmuş M.

- 4 Cān u dil zülf-i dil-āvīzinde aldıysa n'ola
Silsile-cünbān-ı ışka yodur ümmīd-i alāř
- 5 ařd-ı uřřak itmiř ayār almaa būs-ı lebin *
Lāzım oldu ana Nāmī bir nie yüzden ışaş

201 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Luf-ı mihre atuñ ibrāz itdi naş
Ey hilāl-ebrū kemān-ı cevri yař
- 2 İltifāt it aşık-ı dīrīneye
Nal-i ferdāya dil-i ayārı aç
- 3 Külbe-i vicdāna ey Yūsuf-ayāl *
Gel şeref vir dīde-i giryāna baş
- 4 Notadur vaşf-ı dehānuñ ey perī *
Bī-dile ammā am-ı zülfüñ ışaş
- 5 Mühr-i ışka itdi üstād-ı ezel
Yād-ı la'lıñle dil-i Nāmīyi fař

202 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gösterince bezm-i meyde devre-i peymāne raş *
Birbirine girdiler aks eyledi mestāne raş
- 2 Zülfini bād-ı řabā āhī perīřān itse dil
Ana beñzer kim ider zencīr ile dīvāne rař
- 3 Būse-i dāmān-ı řem'-i ser-keře ruřat bulup
şev-i ümmīd-i viřāl ile ider pervāne raş
- 4 Pī ü tāb-ı urrasından urasa bād-ı seher
Ser-be-ser girdāb olur dūřer dil-i ummāne rař
- 5  a'n olunmaz zeve dāyirdür dil-i Nāmī gibi *
Neşve-i ışk itdürür řāhān u derviřāne raş

203 *

* 5 ařd-ı: atl-i Ū. /

Dāyimā emniyyemüz yek-arf-i la'lidür hele

Vāy eger Nāmī iderse adlı [nāzı Y.] her cürme ışaş M., Y.

* (201) S1.69b, Ū.69b, M.15a, Y.66b

* 3 vicdāna: azāna Y. / -ayāl: -liā M., Y.

* 4 ey perī: geri kim M., Y. // bī-dile: ey perī M., Y.

* (202) S1.69b, Ū.70a, M.15a

* 1 devre-i: derd ile M.

* 5 řāhān u: řāhān-ı Ū.

* (203) S1.70a, Ū.70a, M.15b

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Nigāh-ı luḡfi o ūḡhuñ 'itābına maḡşūş
O daḡı ġamze-i mest-i ḡarābına maḡşūş
- 2 Lebinden irmege ġūş-ı fütādeye bir ḡarf
'Adūya üns-fezā-yı ḡitābına maḡşūş
- 3 O ūehsüvārumuzuñ būs-ı dest ü pāyı āḡ
ḡased ḡased ki 'inān u rikābına maḡşūş
- 4 ḡırām-ı ūāhid-i ḡande miyān-ı la'ından
Bir iki cām ile ref'-i ḡicābına maḡşūş
- 5 Rızā-yı ġamzeye teslīme kūşıū it Nāmī *
Olnca luḡf u sitem hep cenābına maḡşūş

FĪ-ḡARFİ-Z-ZĀD

204 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Būs-ı la'lüñdür ūarāb-ı bezm-i 'ālemden ġarāz *
ḡavşala kesb eylemekdür neşve-i Cemden ġarāz
- 2 Luḡf-ı dendān u lebüñ iūrābıdır nezzāreye
Hep dehān-ı ġonçede lülü-yi ūebnemden ġarāz
- 3 ūevḡ-i rüyuñ bir fenā kesb itdürür 'uūşāka kim *
Maḡv olur hep meyl-i sūr u bīm-i mātemden ġarāz
- 4 Nev-be-nev ūād-ābī-i ġül-berg-i ḡüsnüñdür yine
ġülşen-i kūyuñda bunca çeşm-i pür-nemden ġarāz
- 5 ūīve-i ref-tār-ı ḡaddüñ seyridür bir kaç ḡadem
ūāḡn-ġāḡ-ı 'ālem ü Firdevs-i ḡurremenden ġarāz
- 6 Dem-be-dem izḡār-ı zevḡ-i derd-i 'ıūşuñdur yine *
Renciş-i zaḡm-ı derün u luḡf-ı merhemden ġarāz
- 7 Zerre zerre 'āleme baḡsañ dil-i Nāmī gibi *
Hep ümīd-i vuşlatuñdur ülfet-i ġamdan ġarāz

205 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* 5 kūşıū: verziş M.

* (204) S1.70a, Ü.70b, M.15b, Y.66b

* 1 būs-ı: nūş-ı Y.

* 3 Y.'de sonradan kenara yazılmıştır. / 'uūşāka kim: ehl-i dile Y.

* 6 Y.'de sonradan kenara yazılmıştır. / zevḡ-i: ūevḡ-i Y.

* 7 gibi: -şıfat Ü.

* (205) S1.70a, Ü.70b, M.16a, Y.67a

- 1 K̄anlu şudur cūybār-ı eşke gelmez inķırāz
Dīdeler mecrāsına ķonmıř iki la‘līn hıyāz
- 2 Ol ne hōřdur ‘ařıķa dildār iderken iltifāt
Nā-řenīde ola itdükce raķībi i‘tirāz
- 3 Gülbün-i ķadd üzre ruhsār u ‘izārın dir gören
Tevem olmış ķudret-i Hāķdan gül-i sürh u beyāz
- 4 Mest-i cām-ı nāz olup itse hırām ol serv-ķad
Gülşen-i Firdevse reşk-endāz olur şahn-ı riyyāz
- 5 İnbisāt-ı vaşla irmışdür dil-i Nāmī gibi *
Virmez erbāb-ı dile ta‘n-ı mürāyī inķıbāz

206 *

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

- 1 Luřf-ı ruhuñ ibrāzıdur hep gülřen ü gülden ğaraż
Nūř-ı lebüñ iřrābıdur peymāne-i mülden ğaraż
- 2 Olmıř bahāne arada āřüfteġi-i hūsn-i gül
Gül-berg-i rüyüñ hecrıdür feryād-ı bülbülden ğaraż
- 3 Ol gerden-i sımīn ile yer yer düşen hāl-i siyeh
İzhār iderler řīve-i káfür u fülfülden ğaraż
- 4 Āřüfte-şekl-i tırradur olmış perīřān cā-be-cā
Dāmān-ı kuhsāra düşen ġisū-yı sünbülden ğaraż
- 5 Nāmī gibi dil-beste-i zünnār-ı ‘ıřķ olmış meġer
Ehl-i dilüñ bařındaki sevdā-yı kākülden ğaraż

FĪ-ĤARFĪŦ -Ŧ Ā’

207 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Anber-i ter şaçdı gül-berg-i ‘izār-ı yāre ĥař
Revnaķ-ı hūsnı ziyād itdi ruķ-ı dildāre ĥař
- 2 Zeyn idüp nūr-ı siyehle rüyını cānānenüñ
Bařķa hālet virdi luşf-ı řīve-i dīdāre ĥař
- 3 Cilve-i hūsnı yine eyler temāřā mü-be-mü
Kılca gelmez görmez ařlā ĥiddet-i nezzāre ĥař
- 4 ‘Ayn-tāb-ı hūсне ġüyā itdi řāmīler hücum
Ġamzedür sālār-ı fitne ‘asker-i hūn-h‘āre ĥař

* 5 gibi: -şıfat Y.

* (206) S1.70b, Ü.70b, M.16a, Y.67b

* (207) S1.70b, Ü.71a, M.16a

- 5 Āyet-i “nūrun ‘alā nūr”⁵⁹ yazup dest-i kader
Misk-i terle çekdi cedvel şafha-i ruhsāre haṭ
- 6 Hem vefā-kirdār ider hūbānı erbāb-ı dile
Perde-dār-ı hūsn olur hem dīde-i aḡyāre haṭ
- 7 Her ne deñlü olsa gül-pūş-ı cemāl-i dil-rübā *
Hāyil olmaz çeşm-i Nāmī-i nıgeh-bīdāre haṭ

208 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dest-i naḡḡāş eyleyüp taşvīr-i hūsnūñde ḡalaṭ
Yok yere ḡonmuş dehāndur diyü bir la‘lī-nuḡaṭ
- 2 Gel kenāra bir ḡadem ey serv-i hōş-refṭār-ı nāz
Niçe bir olsun sirişküñ reşk-sāz-ı cūy-ı Şaṭ
- 3 Her heves-ḡirān-ı seyr-i hūsnūñ olmaz ḡam-ḡüzīñ
Rāh-ı ‘ışḡuñda belā-keş derd-mendūñdür faḡaṭ
- 4 Zevḡ-i hālāt-ı dürüst-i ehl-i ‘ışḡa diñledüm
Vā‘ız-ı efsāne-sencūñ sözleri var hep saḡaṭ
- 5 Cān virüp Nāmī lebine cān alurmuş büseden
ḡam-keşān-ı vaşlına ṭarḡ itmiş a‘lā bir nemaṭ

209 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gerḡi pās-ı muşhaf-ı hūsninde māhir oldı haṭ
Āyet-i “Nūr”¹ başup ammā ki kāfir oldı haṭ
- 2 Mışra‘-ı ebrūları vezninde bir beyt eyleyüp
Misk-i terle la‘li üzre yazdı şā‘ir oldı haṭ
- 3 Gün-be-gün mir‘āt-ı ruhsāra keder virmekdedür
Āh kim gitdükçe jeng-i levḡ-i hāṭır oldı haṭ
- 4 Fitne-i Ye‘cūcidür āḡir-zamān-ı vaşlınuñ
‘Ālem-i hūсне yayıldı çıḡdı zāhir oldı haṭ
- 5 Çeşme-sār-ı la‘le hāyil itmede peyveste dūd
ḡālibā me‘vā-yı siḡır idindi sāḡir oldı haṭ
- 6 Ka‘be-i dīdāra ḡāyetde meḡer müştāḡ imiş *
Perde-i miskīn-i ‘izzet çekdi nāzır oldı haṭ

⁵⁹ “Nur üstüne nur”, bu söz hakkında daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz,

Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözlər, İstanbul, Enderun Kitabevi Yay., 1992, s.133.

* 7 dil-rübā: dil-küşā M., Y.

* (208) S1.71a, Ü.71a

* (209) S1.71a, Ü.71b, M.16b-k

** Kur’ân, Nūr (24)/35. ayet.

- 7 Kilk-i Nāmī şāhid-i maʿnā nihān eyler gibi
Şafha-i rūyın sevād-ı terle sātir oldu h̄aṭ

210 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Virür hayāl-i h̄ande baña bir dem-i neşāt
Virmez o zevki bir dile cām-ı Cem-i neşāt
- 2 Eyley şüküfte şebnem-i ğam ğonçe-i dili
Pejmürde olur esse nesīm-i dem-i neşāt
- 3 Ol deñlü urdı mışkalayı zer-nigār-ı Cem
Gitmez henüz dildeki jeng-i ğam-ı neşāt
- 4 Ferdā-yı ʿömr olaydı fedā olsa bir nefes
Ol şāhid-i merām ile bir ʿālem-i neşāt
- 5 H̄ālī tutar derūnını elbette ney gibi *
Ol kim cihānda her dem olur hem-dem-i neşāt
- 6 ʿĀşık niyāz idince ide dilberi de nāz
Ol vaqt irür kemāle dem-i h̄urrem-i neşāt
- 7 Nāmī o zaḥm-ı h̄urde-i tığ-i ğam oldu kim
Gelse ziyād olur elemi merhem-i neşāt

211 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sükker üzre mūrlardur ol leb-i şīrīne h̄aṭ
ʿAnber-efşān oldu yā berg-i gül-i nesrīne h̄aṭ
- 2 Nāfe-zār itdi gülistān-ı ʿizārın ser-be-ser
Ṭ aʿn iderse vechi var deşt-i riyāz-ı Çīne h̄aṭ
- 3 Dest-i yāķūt-ı zamān āyet-nüvīs-i h̄üsn olup
Misk-i terle yazdı rakḫ-ı ʿārız-ı sīmīne h̄aṭ
- 4 Var ise pūlād-ı istiġnāyı nerm itmek diler
Şaldı āteş h̄ürmen-i nāz u ʿitāb-ı kīne h̄aṭ
- 5 Sūz-ı āh-ı ḥasret-efrūz-ı dil-i ʿuşşāķdan
Dūde-endūd oldu eṭrāf-ı ruḫ-ı rengīne h̄aṭ
- 6 Çeşm-i bed-devr olmaġa ķaşd-ı zarāfet eyleyüp
Şāhid-i h̄üsne geyürdi cāme-i peşmīne h̄aṭ

* 6 ġāyetde: ḥayliden M.

* (210) S1.71b, Ü.71b, M.16b, Y.67b

* 5, 6 -M., -Y.

* (211) S1.71b, Ü.72a, M.17a-k

- 7 Nüş-ı cām-ı la'le Nāmī pādīşāh-ı gānzeden
Hāmdü li'llāh vārid oldı 'āşık-ı miskīne hāṭ

212 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kāşd-ı gānze cānadur ammā nigāh eyler gālaṭ
Luṭf ider ṭurmaz nigehe gāh gāh eyler gālaṭ
- 2 Pey-rev-i erbāb-ı derd-i 'ışık-ı hūbān olsa da
Zāhid-i lāhī yine bī-iştibāh eyler gālaṭ
- 3 'Āşıkāne bir nefes besdür helāk-i düşmene
Korqarın te'sīr-i sūzānında āh eyler gālaṭ
- 4 Şābit olmaz müdde'ā-yı ehl-i dil bir vech ile
Nokṭa şıgmaz her ne söylerse güvāh eyler gālaṭ
- 5 Nāmī taḥrīr eyledükçe vaşf-ı cām-ı gānzegin *
Mest olur destinde kilik-i rü-siyāh eyler gālaṭ

213 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Luṭf ile zeyn eylemiş pīrāmen-i ruhsāri hāṭ
Hāledür āgūşa çekmiş mihr-i pūr-envāri hāṭ
- 2 Rūyını gāh āfitāb-āsā ider rūz-ı terāş
Geh şeb-āsā der-miyān eyler meh-i dīdāri hāṭ
- 3 Luṭf-ı hüsne vākıf olmasun diyü çeşm-i 'adū *
Setr ider miskīn niķāb içre 'izār-ı yāri hāṭ
- 4 Der-kenār itmiş zū-yı mişbāh hüsnuñ kātibi *
Şandı nādān meşk ider levḥ-i ruḥ-ı dildāri hāṭ
- 5 Gülşen-i hüsnuñ benefşe zeyn idüp eṭrāfına
Eyledi dil-cūy-ı Nāmī 'ārız-ı gülnāri hāṭ

FĪ-ḤARFİZ-ZĀ

214 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 N'ola eylerse ehl-i dil 'itāb-ı gönçe-femden hāz
İder elbette rind-i mey-kūsārān cām-ı Cemden hāz *

* (212) S1.71b, Ü.72a, M.17a

* 5 cām-ı: la'ı-i M.

* (213) S1.72a, Ü.72a, M.16b, Y.67b

* 3 miskīn: müşkīn M., Y.

* 4 meşk ider: qaralar M., Y.

* (214) S1.72a, Ü.72b, M.17a

* 1 eylerse ehl-i dil: ehl-i dil eylerse M.

- 2 Görince derhem olur hâtır-ı zâhid neden bilmem
Niçün itmez perîşânî-i zülf-i ham-be-hamdan hâz
- 3 Ne deñlü zevk iderse nûş-ı la'ından dil-i 'âşık
İder ol deñlü yine zaħm-ı şemşîr-i sitemden hâz
- 4 Düşer pâyına diller şehsüvâr-ı nâzumuñ lâbüd
Niğâh itmezse de eyler yine hây ü haşemden hâz
- 5 Şafâ-yı ülfet olur hecre peyveste diyü âhir
Ümid-i şevk-i vuşlatla ider dil-dâde gamdan hâz
- 6 Cinân-ı kûyını geşt itmek ile bir midür bilsem
İdermiş zâhid-i nâdân reh-i tavf-ı Haremnden hâz
- 7 Olur Nâmî şüküfte bir gül-i şebnem-nümâ gūyâ *
N'ola eylerse ehl-i dil 'itâb-ı gönçe-femden hâz

215 *

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dillere virmez o deñlü neşve-i peymâne hâz
Kim virür nâz ile düşnâm-ı leb-i cânâne hâz
- 2 Ğamzeler câm-ı teğâfûl şunsa erbâb-ı dile
İltifât işrâbına rû-keş olur nâdâne hâz
- 3 Mest-i şevk iden yine yâd-ı şarâb-ı la'idür *
Bâde-i bezm-i cihân virmez dil-i rindâne hâz
- 4 Neşve-i câm-ı maħabbet şevkini izhâr ider *
Yağmasa şem'a derûnın eylemez pervâne hâz
- 5 Târ-ı zülf-i 'anberîn-müdur anı hüşyâr iden *
Âhenîn zencîrden itmez dil-i dîvâne hâz
- 6 Sîneler şemşîr-i ğamzeyle anuñçün çâk olur
Hande-i zaħmından eyler ol nigeħ-mestâne hâz
- 7 Nâmî-i şürîde naķş-ı hüsnuñ itdükçe hayâl *
Ülfet-i vuşlat kıyâs eyler irişür cânâ hâz

FÎ-HARFÎL- 'AYN

216 *

* 7 eylerse ehl-i dil: ehl-i dil eylerse M.

(215) S1.72b, Ü.72b, M.17a, Y.68a

* 3 şevk: zevk Ü., M. / yâd-ı: câm-ı M.

* 4 şevkini izhâr ider: şevki eyler iktizâ Y. // derûnın: vücûdın Y.

* 5, 6 -M., -Y.

* 7 Nâmî seyr itse taşavvurda kemâl-i hüsni

Vaşlını taşdıķ ider dil hem irişür cânâ hâz M., Y.

(216) S1.72b, Ü.73a, M.17b

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Temāşā-yı dil-i zāra haṭ-ı ruḥsār olur māni^c
Nitekim 'andelībe vaşl-ı gülde ḥār olur māni^c
- 2 Tebessüm ruḥşat izhār eyledükçe būs-ı la'line
Çeker şemşir-i nāzı ğamze-i ḥün-ḥvār olur māni^c
- 3 Nice mümkün baña seyr eylemek gül-bāğ-ı dīdārı
Nigāh itsem hücüm-ı eşk-i deryā-bār olur māni^c
- 4 Yine ḥayil ḳabā-yı cismidür 'aşıḳlaruñ yoḥsa
Vişāl-i dil-rübāya şanmañuz aġyār olur māni^c
- 5 Şaḳın sūz-ı derūn izhārını dildārı gördükçe
Nigāh-ı āşinā-īmāya āh u zār olur māni^c
- 6 Hücüm-ı hırş-ı nezzāre çekerken dīdeye perde *
Yine seyr-i 'izāra zūlf-i miskīn-tār olur māni^c
- 7 Der-āġüş-ı miyānın luṭf ider Nāmīye ammā kim
Ḳomaz zerrīn kemerle ḥançer-i zer-kār olur māni^c

217 *

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'īlü Fā'ilün

- 1 Dīdār-ı dil-rübāya düşünce nigāh-ı şem^c
Çarḥ-ı berīne irdi o dem dūd-ı āh-ı şem^c
- 2 Gösterdi ehl-i 'ışḳa özin ḥayli ser-firāz
Sūz-ı dilinden olmağ ile şeb-külāh-ı şem^c
- 3 İnkār iderse ḥalet-i 'ışḳını müdde'ī
Eşk-i revān u şu'le-i serdür güvāh-ı şem^c
- 4 Rūy-ı ḥabībe ben de yalın yüzlüyem dimiş
Başdan ayağa yanmağa budur günāh-ı şem^c
- 5 İtse ḥazer 'adū nefes-i Nāmīden n'ola
bād-ı şarşar ola cilve-gāh-ı şem^c

Mümkün mi

218 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Olurdı ğamzesinden bir nigāh-ı tāze dil ḳāni^c
Temāşāya hücüm-ı şermsārı olmasa māni^c
- 2 Peyām-ı derd-i 'uşşāḳa ḳulak tutmaz o gül-ruḥsār
Dürüg-ı düşmen-i bed-ḥvāhı ammā şıdḳ ile sāmī^c *

* 6 M.'de sonradan kenara ilave edilmiş.

* (217) S1.73a, Ü.73a, M.18a, Y.69a

* (218) S1.73a, Ü.73b, M.17b, Y.69a

* 2 bed-ḥvāhı: bed-ḥvāha M., Y.

- 3 N'ola yād-ı lebin kılsa mükerrer ehl-i dil dāyım *
Mizācuñ inhirāfına olur gül-bā-şeker māni^c
- 4 Hāyāl-i zülfi minber fikr-i tāk-ı ebruvān mihrāb
Olur enbūh-ı āha dilde naqş-ı hüsni bir cāmi^c
- 5 Derūn-ı sīne-i Nāmī n'ola pür-şevk-i hüsni olsa
Hemīşe dilde mihr-i 'aks-i ruhsarı olur lāmi^c

219 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Vā'izā erbāb-ı 'ışka niçe bir hadd-i nizā^c
Umaruz rüz-ı cezā olmaya bu deñlü şudā^c
- 2 Rāh-ı bī-ķaydānedür erbāb-ı derdüñ mesleki
Şevk ile evvel ķademde cümleye eyler vedā^c
- 3 Lāzım olan nağmedür murğ-i dil-i āşüfteye
Nāle-i zāra o gül tıtmazsa da gūş-ı simā^c
- 4 Ol büte dirsem nedür bā'ış dirġ-i luţfuña *
Ġamzesiyle 'arz ider 'uşşāķa vech-i imtinā^c
- 5 Nice mümkin sū-yı ġayra eyleye Nāmī nazar
Her tarafdan eyler iken mihr-i hüsni iltimā^c

FĪ-ĤARFĪL-ĠAYN

220 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şun baña sākī meded şahbā-yı la'lüñden ayağ *
Nār-ı hasret bağrını 'uşşāķuñ itsün dāğ dāğ *
- 2 Āşinā-yı iltifāt it zümre-i ħammāruñi *
Nuţķuñ olsun cūybār-ı hāle gül-pāş-ı sürāğ *
- 3 Sākīyā sen ol şafā-bağşā-yı ħātırsın ki hep *
Cür'a-ħvār-ı bezmüñ olanlar nedür bilmez yasağ *
- 4 Gülşen-i hüsñünde ser-mest-i temāşā çeşm-i ter
Nekhet-i sünbül-sitānuñdan mu'atbardur dimāğ
- 5 Neşve-i meyden dil-i Nāmīye gel vir āb ü tāb
Ĥande-zen olsun gül-i ħurşīde destinde ayağ

* 3a: N'ola yād-ı leb ü rüyın mükerrer kılsa ehl-i dil M., Y.

* (219) S1.73a, Ü.73b, M.18a

* 4 ol büte dirsem: ol mehe dirseñ M.

* (220) S1.73b, Ü.73b, M.18a, Y.69a

* 1 'uşşāķuñ: zühhaduñ M., Y.

* 2 it zümre-i: eyle gehī M., Y.

* 3 sākīyā sen ol: sen o sākī-i M., Y.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Faşl-ı hazān irişdi bozıldı hevā-yı bāğ
Esmez nesīm-i dil-keşi gitdi şafā-yı bāğ
- 2 Mest-i sürür iderdi ğam-āşām iken dili
Çanı o zevk-i şöhet-i miñnet-zidāy-ı bāğ
- 3 Hep berg ü bār-ı şāh dökildi taraf taraf
Hayret-fezā-yı dīde-ver oldı fezā-yı bāğ
- 4 Bang-i kelāğ u zāğ yine tutdı gülşeni
Oldı hamüş bülbül-i destān-serā-yı bāğ
- 5 Gül-berg-i dāğ-ı sine-i Nāmī-şıfat hele
Zeyn oldı şimdi cilve-geh-i dil-küşā-yı bāğ

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Āteş-i germ-i maħabbet cānuma yağduğça dağ
Oluram zevk-i ümīd-i būs-ı lebden hoş-dimāğ *
- 2 Lem'a-i hurşīd-i hüsinden pür olduğça derün
Feyz-i şevkinden olur her mü tenümde bir çerāğ *
- 3 Dil temāşā-yı hayāl itdükçe dir bunı kim āh *
Dest-der-dest-i habīb olsa ne hoşdur geşt-i bāğ
- 4 Gülsitān-ı 'ālemün bir vaqtine irdük ki biz *
Nağme-gāh-ı bülbülü almış ser-ā-pā bang-i zāğ
- 5 Şemme-i gül-büy-ı vaşl irmez dimāğ-ı cānuña
Olmayınca Nāmī-āsā bülbül-i bāğ-ı ferāğ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Vezān oldı nesīm-i şevk irişdi nev-bahār-ı dāğ
Yine itdi şüküfte şahñ-i sinem lāle-zār-ı dāğ
- 2 Meşeldür gerçi dirler 'ārife bir gül yeter ammā
Şafā itmeme ben olmasa hezārān gül-nigār-ı dāğ *

* (221) S1.73b, Ü.74a, M.18b

* (222) S1.74a, Ü.74a, M.18b, Y.69b

* 1b: Büy-ı ümmīd-i vişāliyle olur dil ter-dimāğ M., Y.

* 2 hüsinden: 'ışkından Y.

* 3a: Dil taħayyülde temāşā eyleyüp hemväre dir M., Y.

* 4 irdük: geldük M., Y. // almış: tutmuş M., Y.

* (223) S1.74a, Ü.74a, M.19a

* 2b: Tesellī bulmazın ben olmasa bī-ħad nigār-ı dāğ M.

- 3 Tesellī behre-baḥş olmaz dil-i ʿuṣṣāka olmazsa *
Dem-ā-dem tāze merhem tāze zaḥm-ı dil-figār-ı dāğ
- 4 Senüñ ḥar-vār ḥar-vār ise naḳd-i sürḥüñ ey ḥvāce *
Yeter erbāb-ı derde bir zer-i kāmīl-ʿayār-ı dāğ
- 5 Nice rüſen olur ḥalvet-serāy-ı ḥātır-ı Nāmī
Firüzān olmayınca dilde ſemʿ-i tāb-dār-ı dāğ

FĪ-ḤARFĪL-FĀʾ

224 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Ḥarīm-i ḥüsnine hep ḥār-ı ḥaṭṭ iken eṭrāf
Büherne-pā nice itsün dil-i kemīne ṭavāf
- 2 Gele o kūſe-i miḥrāb-ı ebruvāna baḳup
Elüñi gögsüñe ḳo eyle zāhidā inſāf
- 3 Maḥabbet ehli odur tīg-i ḡamzeye dilber
İſāret eylemedin sīnesinde ola ſikāf
- 4 Niḡīn-i laʿl-i lebüñle o dürr-i dendānuñ
Ḳanı bahāsını ʿalemde fehmi der ſarrāf
- 5 Nedür münāsebeti ʿıſḳa pendüñüñ bilsem *
İſüñ gücüñ ḳoya vāʿiz hemīſe lāf u güzāf
- 6 Muḳārın olmasam erbāb-ı derde bilmez idüm
Olurmuş ehl-i ḡamuñ rāh-ı dīdesinde ruʿāf
- 7 Hemīſe Nāmī gibi ʿaks-i ḥüsnī seyr eyler *
Cilā-yı āyine-i ḥātırı olanlar ſāf

225 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Lāzım olduḡını āyine-i dildāre ſādef
Güſ idüp düſdi ol ümmīd ile bāzāre ſādef
- 2 Leb ü dendānı yanında görinür dīdemüze *
Pīle-ver lülüʾ-i yektā vü ḥazef-pāre ſādef
- 3 Kendüyi nisbet idermiş o leb-i rengīne
Ol ağızla nice beñzer dehen-i yāre ſādef

* 3a: Şafādan behre-yāb olmaz dil-i ʿuṣṣāḳ olmazsa M.

* 4 sürḥüñ: sīmüñ M.

* (224) S1.74a, Ü.74b, M.19a

* 5, 6 -M.

* 7 seyr eyler: seyr itmez M. // ḥātırı olanlar ſāf: ḥātır olmayınca ſāf M.

* (225) S1.74b, Ü.74b, M.19b, Y.70a

* 2 yektā: lālā Y.

- 4 Vaşf-ı dendānı meger gūş-zed-i hātır ider
Eyler ol feyz ile hāşıl dūr-i şehvāre şadef *
- 5 Hecr-i dil zaḥm-ı derūnuñ elemin bilmez idi *
Olmasa dest-i şadef-kārīde şad-pāre şadef
- 6 Şāhid-i lūlüyi itmişdi sürūr-ı sīne *
Ayrılıp uğradı bir gūşsa-i nāçāre şadef
- 7 Dūr-ı mengūş-ı dil-āvīzi hevāsında olup *
Nāmī-veş oldı o sevdā ile āvāre şadef

226 *

Mefʿülü Fāʿilātün Mefʿülü Fāʿilātün
(Müstefʿilün faʿülün Müstefʿilün Feʿülün)

- 1 Her dem niyāz-ı ʿāşık oldıysa nāza maşrūf *
Nāz-ı şanem de lābüd olur niyāza maşrūf
- 2 Dāğıyla nālesi var dil-dādenüñ nesi var
ʿÖmrin gam için eyler hep söz ü sāza maşrūf *
- 3 Hāḫka irişdi ʿārif kırtıldı sāl ü mehden
Daḫı zamān-ı zāhid vird ü namāza maşrūf
- 4 ʿĀḫil odur kim ide naḫd-i revān-ı ʿömrin
Ḥurşīd-i ʿālem-āsā bir ser-firāza maşrūf
- 5 Bu dār-ı miḫnet içre ḫayfa ki ola Nāmī
Sermāye-i maḫabbet ḫüsn-i mecāza maşrūf

227 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Künc-i dilde sır-ı laʿlidür anuñ genc-i tuḫaf *
ʿĀḫil itmez anı rāh-ı gūş-ı āfāka telef
- 2 Ḥaste-i ʿışka ḫadeng-i gamzesiyle cān atar *
Ol kemān-eb rūya anuñçün olur cānlar hedef
- 3 Yād-ı dendānı dilinde gördi kim lūlü olur
Ḳaʿr-ı deryāya girüp kendin nihān itdi şadef

* 4 meger: olup Y. / hātır ider: ḫatı meger Y. // eyler: itdi Y.

* 5 -M., -Y.

* 6 -M., -Y. // gūşsa-i: kışsa-i S1.

* 7 hevāsında olup: hevāsına düşüp Y. // Nāmī-veş oldı: oldı Nāmī-veş M.
(226) S1.74b, Ü.75a, M.20a

* 1 oldıysa: olursa M.

* 2 ʿömrin: vaḫtin M.

* (227) S1.75a, Ü.75a, M.19b, Y.73a

* 1 āfāka: nādāna Y.

* 2 M. ve Y.'de 3. beyitle yer deḫiştirmiş.

- 4 Dil nice olsun muḳābil bir nazarla rūyına *
Ḥaṭṭ u ḥāl ü ğamze ceyš-i fitne dökdi her taraf
- 5 Reng-i bŷy-ı gülşen-i dehre şaḳın meyl eyleme *
Bezm-i ʿirfān içre Nāmī bulmaḳ isterseñ şeref

FĪ-ḤARFĪL-ḲĀF

228 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bilmedi Cemlik nedür nŷ itmeyenler cām-ı ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ ḥālın ne bilsün çekmeyen ālām-ı ʿışḳ
- 2 Ber-ter-i pervāz-ı Cibrīl-i emīn olmuş meger
Āşınā olmaz kemend-endāz-ı ʿaḳla bām-ı ʿışḳ
- 3 Her nefes ṭavf-ı ḥarīm-i dil-rübāya saʿy ider
Ḥacc u ʿumre idemez pŷşīde-i iḥrām-ı ʿışḳ
- 4 Meyl-i ḥŷsn-i ʿışretin iki cihānuñ refʿ idüp *
Maḥv ider aḡyārı dilden şīve-i encām-ı ʿışḳ
- 5 Ol ki bed-nām-ı reh-i ehl-i riyādur Nāmī-veş
Naḳş olınmışdur niḡn-i cebhesinde nām-ı ʿışḳ

229 *

Mefʿŷlŷ Mefāʿilŷ Mefāʿilŷ Feʿŷlŷn

- 1 Olmasa ḥayālŷn güzelŷm hem-dem-i ʿāşıḳ
Hīç bir ğama olmazdı mŷmāşil ğam-ı ʿāşıḳ
- 2 Zaḥm ŷstine zaḥm olmasa rāḥat yŷzi görmez
Peykānuñ olur dilde yine merhem-i ʿāşıḳ
- 3 Bir gŷn mi geçer bir niçe ḳan itmeye ğamzeñ
Yoḥsa ser-i kŷyuñda heder mi dem-i ʿāşıḳ
- 4 Şādānī-i vuşlatda iken bīm-i hecirdeñ
Olur ğam-ı dīrīne yine maḥrem-i ʿāşıḳ
- 5 Ol ğonçeye beñzer ki şabā perveriş itmez
ŷmmīd-i vişālŷñle dil-i derhem-i ʿāşıḳ
- 6 Böyle ḳalıcaḳ ŷlfet-i aḡyār-ı bed-āmŷz
Bir vech ile zāyil mi olur mātem-i ʿāşıḳ

* 4 dökdi: çekdi Y.

* 5 bezm-i: Ḥŷld-i Y.

* (228) S1.75a, Ū.75b, M.21a

* 4b: Refʿ-i meyl-i ʿiṣve-zār-ı her-dŷ-ālem itdŷrŷp M.

* (229) S1.75a-k

- 7 Nāmī ne kıyās eyler ola nāşih-ı nādān
[Bir] ʿāleme beñzer mi şanur ʿālem-i ʿaşıķ

230 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Ey ğamzelerüñ tiĝ ü hedef sine-i ʿuşşāk
Vʿey yād-ı lebüñ bāde-i dīrine-i ʿuşşāk
- 2 Al naķd-i şekīb-i dili şarf it reh-i nāza
Hep saña fedā cevher-i gencine-i ʿuşşāk
- 3 Ser-mest-i ħarāb olsa nʿola reh-güzerüñde
Ümmid-i nighdür mey-i düşine-i ʿuşşāk
- 4 Her pāresi eyler güzelüm ħüsnüñi zāhir
Şad-pāre de olsa yine āyine-i ʿuşşāk
- 5 Leb-riz-i şafā-ĥavşaladur fikr-i ruĥuñla
Nāmī gibi hep sine-i bi-kine-i ʿuşşāk

231 *

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

- 1 Çarĥ-ı eşiri geçer nāvek-i feryād-ı ışķ
Zir-i zemine iner eşk-i eser-zād-ı ışķ
- 2 Berķ-i elem-süz olur her-şerer-i ğavtası
Şevķ-i taleb-destedür tişe-i Ferhād-ı ışķ
- 3 Kilk kader levĥine āyet-i nisyān geçer*
Kaysa sabaķdaş olur tıfl-ı nevā-zād-ı ışķ
- 4 Gerd-i sivādan dili pāk iden āyine-veş*
Neydüĝini fehm ider şive-i irşād-ı ışķ
- 5 Her ki dil-i Nāmī-veş ʿayn-ı nigāh içredür
Her dem olur mazĥar-ı feyz-i Ĥudā-dād-ı ışķ

232 *

Mefʿülü Fāʿilātün Mefʿülü Fāʿilātün
(Müstefʿilün Feʿülün Müstefʿilün Feʿülün)

- 1 Yād-ı lebüñle cismın cān eylemişdür ʿaşıķ
Cān virmeĝe niçe biñ ħan eylemişdür ʿaşıķ

* (230) S1.75a, Ü.75b

* (231) S1.75b, Ü.75b, M.20b, Y.71a

* 3geçer: çeker Ü., M., Y.

* 4 a: Levĥ-i dili pāk iden fikr-i sivā-gerdden Y.

* (232) S1.75b, Ü.76a, M.21a

- 2 Hükmindedür ser-ā-ser nice iderse itsün
Sevdānı mülk-i dilde cān eylemişdür ʿāşık *
- 3 Kadd-i hırāmuñı yād itdükce gülşen içre
Teşbih-i naḥl-i gül-yābān eylemişdür ʿāşık
- 4 Devr-i maḥabbetüñde cān u dilin hemīşe
Ḥayrān-ı naḳş-ı ḥüsn ü ān eylemişdür ʿāşık
- 5 Destinde kilik-i şūḥı olsa n'ola güher-rīz
Nāmī gibi vücūdın kān eylemişdür ʿāşık

233 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Yād-ı lebi şundukca dile cām-ı Cem-i zevk
Hāşāk-i ḡamı refʿ ider emvāc-ı yem-i zevk
- 2 Gül-būs-ı kef-i destini itdükce taḥayyül
Ümmidüm olur dest-be-dest-i kerem-i zevk
- 3 Seyr-i ruḥa nezzāre gürisne olur ammā
Her-müy-ı tenüm dīde-küşā-yı naḡam-ı zevk
- 4 Elbette olur maḥv-ı nuḳūş-ı ḡam u miḥnet
Deyr-i dile itdükçe tecellī şanem-i zevk
- 5 Nāmī gibi bir vech ile olmaz keder-āmīz
Ser-cüş-ı tarabdur yine ʿuşşāka ḡam-ı zevk

234*

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey dil-i ḡāfil-naẓar bīdār olup dünyāya baḳ *
Feyz-i hengām-ı bahārı n'eyledi eşyāya baḳ
- 2 Şaḥn-ı Ḥuld ü ḥavz-ı Kevşer seyri dil-ḥvāhuñ ise *
Bir kenār-ı cūda gülzār-ı behişt-āsāya baḳ
- 3 Gülbün-i serv-i revān u müşk-bīdüñ her seḫer *
Şāḫsārında ḥurūş-ı bülbül-i şeydāya baḳ
- 4 Refʿ ider dilden ḡamı luḫf-ı neşim-i nev-bahār *
Ḥande-nāk ol dem-be-dem dünyā vü mā-fī-hāya baḳ

* 2 cān: ḥān M.

* (233) S1.75b, Ü.76a

* (234) S1.76a, Ü.76a, M.20b, Y.70b (Bu gazel ve HH.'deki 60. gazel Y. nüshasında 9 beyitlik tek bir gazel hâlidir. Y.'deki 9 beyitlik bu gazelin beyit sırası şöyledir: 1(HH.G.60/1)+ 2(HH.G.60/2)+ 3(HH.G.60/4)+ 4(HH.G.60/3)+ 5(HM.G.234/2)+ 6(HM.G.234/4)+ 7(HM.G.234/3)+ 8(HM.G.234/5)+ 9(HH.G.60/5)

* 1 -Y.

* 2 a: Şaḥn-ı cennet cüy-ı Kevşerle murāduñsa eger Y.

* 3 her seḫer: dāyimā Y. // şāḫsārında: her nihālinde Y.

- 5 Nice mesrūr olmaya Nāmī-şifat erbāb-ı şevk *
Mevsim-i gülde iren Ğīd-i neşāţ-efzāya baķ
- 6 Ğīd ammā her demi bir Ğālem-i Ğays u ţarab *
Ğīd ammā hem-Ğünīn-i gül-bahār-ārāya baķ
- 7 Secde-ber ol şükr-i Yezdān ile ey dil dem-be-dem
Her ţarafdan cilve-ger feyz-i şafā-peymāya baķ

FĪ-ĤARFĪL-KĀF

235 *

Mefāġilün Mefāġilün Mefāġilün Mefāġilün

- 1 EgerĞi rūy-ı zībāña niķāb-endāzdur zülfüñ
Velī nezzāre-i Ğuşşāķa Ĥüsn-efrāzdur zülfüñ
- 2 Hevā-yı bī-ķarārīde aĞar her cānibe şeşper
Meger kim āşiyān bilmez Ĥümā-pervāzdur zülfüñ
- 3 ĞAceb mi iltifāt itmezse murġān-ı dil ü cāna
Dil-i Cibrīli şayda ķaşd ider şeĤbāzdur zülfüñ
- 4 Nedür cānā sebep böyle perīşān olmaġa dāyim
Meger Ĥāl-i dil-i ġam-Ĥvār ile dem-sāzdur zülfüñ
- 5 EgerĞi Ĥaţţ u Ĥālün Ĥālet-efzā-yı Ğizāruñdur *
Dil-ārālĤda ammā cümleden mümtāzdur zülfüñ
- 6 Ĥayāl olınsa Ğeşm-i dilde ārām eylemez bir dem
Ĥemişe cünbiş-ārā bir hevā-perdāzdur zülfüñ *
- 7 Dil-i Nāmī-şifat tġġ-i cefāña ser-fürü eyler
Reh-i Ğişķuñda pā-mālün Ğaceb ser-bāzdur zülfüñ

236 *

Fāġilātün Fāġilātün Fāġilātün Fāġilün

- 1 Ğamzesin dilber o resme mest-nāk itmek gerek
Kim dil-i Ğuşşāķı tġġ-i nāzı Ğāk itmek gerek *
- 2 Künc-i tārīk-i ġam-ı hicrānını bī-dillere
Şuġle-i Ĥüsn-i Ĥayāli tāb-nāk itmek gerek *

* 4 a: Gitdi dillerden keder feyz-i bahār ile bugün Y. // -nāk ol: eyler Y.

* 5 a: Nice mesrūr olmasun Ĥalk-ı cihān k'olmuş durur Y. // mevsim-i gülde iren: hem-ġinān-ı şāĤ-ı gül Y.

* 6, 7 -M., -Y.

* (235) S1.76a, Ü.76b, M.22a

* 5 Ĥaţţ u Ĥāl: Ĥaţţ Ĥāl S1.

* 6 bir hevā: hevā S1.

* (236) S1.76b, Ü.76b, M.22b, Y.73b

* 1 Ğuşşāķı: Cibrīli M., Y.

* 2 Y.'de 4. beyitle yer deġiştirmiştir. / a: Dil-rübā oldur ki şeĤ-zār-ı ġamı bī-dillere Y.

- 3 Dāyimā meclā-yı ʿaks-i şāhid-i ḥüsn olmağa
Cevher-i āyīne-i vicdānı pāk itmek gerek
- 4 Şehsüvār-ı esb-i istiğnā olan şūḥ-ı cihān
Reh-güzārında ruḥ-ı şāhānı ḥāk itmek gerek *
- 5 Āteş-i dāğın firūzān eylese Nāmī n’ola *
Dūd mān-ı ʿıṣṣı dāyim sūz-nāk itmek gerek

237 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Derhem eyler gönçeyi gül-berg-i ḥandānuñ senüñ
Berhem eyler sünbülü zülf-i perīşānuñ senüñ
- 2 Cilve-gāhın reşk-i Ṭ ūbā vü cinān itse olur
Şīve-i reftār ile serv-i ḥırāmānuñ senüñ
- 3 Biñ dil-i ğam-ḥvārı ser-mest-i şarāb-ı luṭf ider
Bir nigāh-ı nīm-nāz-ı çeşm-i mestānuñ senüñ *
- 4 İrmez āşüb-ı heves olmaz temennā dest-res
Pākdür ālūdelikden ṭarf-ı dāmānuñ senüñ
- 5 Nāfe-i sünbül-sitān-ı Çīni kıldı bī-dimāğ
Sāye-i zülfüñdeki ol ḥāl-i fettānuñ senüñ
- 6 Tāze tāze dāğlarla sīnesin gül-bāğ idüp *
ʿAndelībi dek durur hecrüñde nālānuñ senüñ
- 7 Zerre-veş āşüftesi olsa dil-i Nāmī n’ola
Maṭlaʿ-ı mihr-i leṭāfetdür girībānuñ senüñ

238 *

Mefʿülü Fāʿilātün Mefʿülü Fāʿilātün
(Müstefʿilün Feʿülün Müstefʿilün Feʿülün)

- 1 Meftün ider niyāzı ḥüsn-i edā-yı ğamzeñ
İltür cefāya nāzı sevḳ-i vefā-yı ğamzeñ
- 2 Şad-vaʿde var lebüñde ammā netīce ḥırmān
Biñ biñ recā-yı dil-keş oldu fedā-yı ğamzeñ
- 3 Ğaddārī-i felekden bildüm sabāğ-sitāndur
Bī-bākī-i felekde ṭarz-ı hevā-yı ğamzeñ

* 4 şūḥ-ı: ḥüb-ı Y. // ruḥ-ı: ser-i M., Y. / şāhānı: zühhadı Y.

* 5 āteş-i dāğın: şuʿle-i dāğı Y.

* (237) S1.76b, Ü.77a, M.21b, Y.71b

* 3 mestānuñ: fettānuñ M.

* 6 Teşnegāna müjde-i cām-ı vefā işrāb ider
Gamzelerle cünbiş-i dāmān-ı müjgānuñ senüñ M., Y.

* (238) S1.76b-k

- 4 Ümmīd-dār-ı vaşla vaqt-i kirişmelerde
Cüş-ı tebessümündür ruşat-nümā-yı ğamzeñ
- 5 Tır-i nigāh-ı nāzı luţf eyle ber-güzār it
Cāy-ı niyāza tırdı şaf şaf gedā-yı ğamzeñ
- 6 Pās-ı tegāfūl üzre verziştedür hemīşe
Bī-ḥāhiş-i nigehtür ğāhī ḥaṭā-yı ğamzeñ
- 7 Düşdi hirās-ı fitne yine dil-i cihāna
Olinca kilc-i Nāmī midḥat-fezā-yı ğamzeñ

239 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Şikāyet itme ey dil cevr-i nāz-ı dil-sitānı çek *
Cefāya kıl taḥammül bir zamān āh-ı nihānı çek
- 2 Ne ḥālet var göre āyine-i sāğarda ey şöfī *
Gelüp küy-ı ḥarābāta şarāb-ı ergāvānı çek
- 3 Zerüñ ey ḥvāce tırdıkca ser-i mü deñlü ḥayr itmez *
Anı şarf eyle bārī sineye bir mü-miyānı çek
- 4 Saña peymāne-i taʿn-ı riyā teklīf iden zāhid *
Baña dir bezm-i ışşka sen varup rıtl-ı girānı çek
- 5 Şeh-i ṭabʿuñ şikār-ı şayd-ı maʿnā kaşdın itdükce *
İriş Nāmī kümeyt-i ḥāme-i çāpük-ʿinānı çek

240 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Mey içüñ āyine-i cām-ı cihān-tābı görüñ *
ʿAksini anda temāşā iden erbābı görüñ
- 2 Dest-i sākī-i ezelden tarab-ı ehl-i dile *
Bezm-i ʿālemde müheyyā olan esbābı görüñ
- 3 Şāhid-i muğ-peçenüñ seyr idüñ istiğnāsın *
Şerbet-i vaşlına dil-teşne-i bī-tābı görüñ
- 4 Cüst ü cūda meded iḥmāli koñ ey ehl-i şafā *
Cām-ı raḥşānı buluñ anda mey-i nābı görüñ

* (239) S1.77a, Ü.77a, M.23a-k

* 1 şikāyet etme ey dil cevr-i: dilā itme şikāyet cevr ü M. // kıl: it M.

* 2 gelüp: düşüp M.

* 3 sineye: sineñe M.

* 4 baña dir: baña da dir ki M. / varup: -M.

* (240) S1.77a, Ü.77b, M.23a-k

* 4 cüst ü cū: cüst-cū S1.

- 5 Dür̄r ü gevher diyü seng ü hazefe meyl itmeñ
Sīne küncinde қonan gevher-i nā-yābı görüñ
- 6 Geşt idüñ zulmet-i hestī-i vücūdı dāyim
Hızruñ İskendere göstermedügi ābı görüñ
- 7 Gelüñ ey şavma^a-dārān-ı riyā Nāmī^ī-veş
Hızmet-i pīr-i muğanda olan ādābı görüñ

241 *

Fā^īlātün Fā^īlātün Fā^īlātün Fā^īlün

- 1 Cām-ı nāzı yine çekmiş gāmze-i cādūlaruñ
Bezm-gāh-ı fitne olmuş küşe-i ebrūlaruñ
- 2 Ceyb ü dāmān-ı nesīmi eylemiş ^aanberle pür *
Şemme-i yek-tār-ı sünbül-deste-i gīsūlaruñ
- 3 Ğonçe-i la^īlūñ açılmış yine feyz-i bādeden
^aĀleme gül-pāş olmuş hānde-i dil-cūlaruñ
- 4 Mest-i şevķ-i ārzū-yı vuşlat itmiş dilleri
Yine her-ṭarf-ı nigāh u cünbiş-i ebrūlaruñ
- 5 Bāğ-ı hüsnuñde gül-i hūrşīde olmuş hānde-zen *
Gül-nihāl-i şīve-perdāzuñdaki gül-rūlaruñ
- 6 İtmiş āşüfte dimāğ-ı qudsiyānı ser-be-ser
Nekhet-i ra^anā-şemīm-i zülf-i ^aanber-būlaruñ
- 7 Nāmī^ī-āsā niçe biñ şīrāne-dil itmiş şikār *
Bir nigāh-ı nāz ile ol gāmze-i āhūlaruñ

242 *

Mef^ūlū Fā^īlātün Mef^ūlū Fā^īlātün
(Müstef^īlün Fe^ūlün Müstef^īlün Fe^ūlün)

- 1 Bir neşve-i nihāndur yād-ı şarāb-ı la^īlūñ
Naķş-ı nigīn-i cāndur ḥarf-i ḥiṭāb-ı la^īlūñ
- 2 Yokdur recā-yı ülfet dilden güzāra niyyet
Ammā ğınā-yı ruḥşat virür cevāb-ı la^īlūñ
- 3 Nüş itdügi şarābuñ keyfiyyeti bilinmez
Hüşyār-ı maḥşer olmaz mest-i ḥarāb-ı la^īlūñ
- 4 La^īlīn-şadefdür ol leb dürcinde derc olunmuş
Reşk-āver-i ^aAdendür dürr-i ḥōş-āb-ı la^īlūñ

* (241) S1.77a, Ü.77b, M.22a, Y.71b

* 2 ceyb ü: ceyb-i S1.

* 5 Y.'de 6. beyitle yer değiştirmiştir.

* 7 nāz ile ol gāmze-i: iltifāt-āşār ile Y.

* (242) S1.77a-k

- 5 Ser-çeşme-i hayāta peyveste çün Mesīhā
İhyā-yı mürde eyler nuḡḡ-ı şavāb-ı laʿlūñ
- 6 Mīm-i femūñ ʿadem-veş pinhān olurdı ammā
Gösterdi anı gāhī zerre ʿitāb-ı laʿlūñ
- 7 Sīr-āb-ı zevḡ-i cāvid itdi gül-i mezākın
Nūş eyleyince Nāmī cām-ı lüʿāb-ı lāʿlūñ

243 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 O zevḡ-i hāleti kim neşve-i peymāneden gördük
Nigeh-düzdīde çeşm-i sākī-i mestāneden gördük
- 2 Nevā-sāz olmada üstādumuzdur bülbül-i şeydā
Ṭ avāf-ı şemʿ-i ruhsār itmegi pervāneden gördük
- 3 Nedür şīrīnī-i cān bilmez idük künc-i fürkatde
Dem-i vuşlatda būs-ı ğabġab-ı cānāneden gördük
- 4 O şūh-ı ʿālem-ārānuñ ser-i zülf-i girih-zārın
Perişān itmegi dest-i şabā vü şāneden gördük
- 5 N'ola olsa nühuftē dilde genc-i dāġumuz Nāmī
O bir tarz-ı ḡasendür küşe-i vīrāneden gördük*

244 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Çeker şahbā-yı nāzı bezm-i nūş-ā-nūş ider çeşmūñ
Şunar cām-ı nigāhı ʿāleme serḡōş ider çeşmūñ *
- 2 O seḡḡār-ı ciger-ḡāy-ı teraḡḡumdur ki isterse
Reh-i nezzāre-i bī-tābı neşter-cūş ider çeşmūñ
- 3 Nice mümkin düçār-ı āşināyı bir nigāhuñla *
Tegāfülden edā-yı luḡfuña rū-pūş ider çeşmūñ
- 4 Şüküfte eylemez çīn-i cebīn-i nāzuñı lābüd
Hevā-yı şerm ile bir ġonçe-i gül-pūş ider çeşmūñ
- 5 Müyesser mi olur gülgeşt-i ḡüsnüñ Nāmīye evvel
Nigāh-ı nīm-nāzuñla anı medḡūş ider çeşmūñ

245 *

* (243) S1.77b, Ü.77b, M.22b

* 5 ḡasendür: naġzdur M.

* (244) S1.77b, Ü.78a, M.23a, Y.72b (Y.'de redif "ġamzeñ" şeklindedir.)

* 1b: Olur mestāne seyrinden dili serḡōş ider çeşmūñ M., Y.

* 3 bir nigāhuñla: çeşm-i şūhuñla Y. // edā-yı: nigāh-ı Y.

* (245) S1.78a, Ü.78a, M.22b-k

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Görin 'uşşāka cānā gāhī tīg-i imtinānı çek
Gehī nāvek-zen-i nāz ol kemān-ı ebruvānı çek
- 2 Dilīr-i ğamzeñi tārāca mülk-i hātırā gönder
Diyār-ı hūşa var sen rāyet-i kişver-sitānı çek
- 3 Ğubār-ālūde-i şahn itme bend-i mū-miyānuñ kıl
Hırām itdükce sünbül-deste-i 'anber-feşānı çek
- 4 Begüm bīgāneye yār olduñ ise āşinālardan
Çekinme dāmen-i cünbiş-nümā-yı mihribānı çek
- 5 Ruḥuñ seyrinde bilmez resm-i ḥayrānī-i 'uşşākı
Görinme çeşm-i bed-ḥvāha niķāb-ı ķadr ü şāmı çek
- 6 Kõduñ dāğ-ı ğamı dilde teveccüh kıldıñ aĝyāra
Hāta itdūñ meded dest-i nigāh-ı dil-sitānı çek *
- 7 Ne deñlü ḥāksāruñ ise de şāhum dil-i Nāmī
İñende pāy-māl-i esb-i cevır itme 'inānı çek

246 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Gehī cām-ı nigāh-ı neşve-nāzı nūş ider ğamzeñ
Şunar gāhī dil-i pür-ḥvāhişe serḥōş ider ğamzeñ
- 2 O sākī-i nigeḥ-peymānedür kim bezm-i ḥüsnüñde
Dil-i Cibrīli reşk-efrüz-ı şahbā-nūş ider ğamzeñ
- 3 Kemān-ı ebruvānuñ kim ḥadeng-endāz-ı kīneñdür
Çeker geh Rüstemāne āşinā-yı gūş ider ğamzeñ
- 4 Gehī eyler hem-āĝūş-ı girih-perdāz-ı pīşānuñ *
Dilīr-i reh-revāna gāhī zih-ber-dūş ider ğamzeñ
- 5 Pesend-efşān olup endīşe-gāh-ı Nāmīye gāhī
Ser-āĝāz-ı şenādan 'ālemi bī-hūş ider ğamzeñ

247 *

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Ḥayāl-i ğamzesi dilde ķazā nedür dirseñ
Hevā-yı kāküli serde belā nedür dirseñ
- 2 Ümīd-i būs ile taḥşīl-i neşvedür maķşūd
Lebinden ol şanemüñ müdde'ā nedür dirseñ

* 6 meded: koma M.

* (246) S1.78a, Ü.78b, M.23a, Y.72a

* 4 kīneñdür: pīşānuñ Y.

* (247) S1.78a, Ü.78b, M.23b-k (M.'de beyitlerin dizilişi şöyledir: 1, 2, 5, 4, 6, 3, 7)

- 3 Vişāl-i şāhid-i ƣudsa ƣarīm-i ʿizzetdūr *
 ƣār-şuffa-i şeşder-serā nedür dirseñ
- 4 Düşürme yād-ı lebin dest-i dilde gül gibi ƣut
 Bu bezm-i ƣuşşada cām-ı şafā nedür dirseñ
- 5 Nihāl-i serv-ƣadüm var kenār-ı ƣātırdā
 Bu cūy-ı eşk-i tere mācerā nedür dirseñ
- 6 Niyāz-ı luƣf-ı nigeħ-nāz-ı çeşmidür gāhī *
 O şūħ-ı ʿālem ile merħabā nedür dirseñ
- 7 Şarīr-i ƣāme-i muʿciz-edā-yı Nāmīdür
 Fiğān-ı bülbül-i maʿnī-serā nedür dirseñ

248 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 ƣadeng-i ƣamzesine murğ-i dil nişāne gerek
 Belī saʿādet-i bismil-geħe bahāne gerek
- 2 O şūħ-ı ʿalemi rām itmege niçe yıllar
 Gülüda āħ-ı seħer nāle-i şeḃāne gerek
- 3 Ƙo kūy-ı yāra beni zāhidā revān ol sen
 Reh-i ƣarem saña baña ol āsitāne gerek
- 4 Revende-i reh-i ʿışƣında ol cefā-cūnuñ
 Nigāħ-ı pīş ü pes olmaz hemān revāne gerek
- 5 Hevā-yı ƣurrasına olsa dil n'ola māyil
 Hümādur ebr-i bahār üzre āşiyāne gerek
- 6 Ƥ avāf-ı kūyına pervāne-veş yūri saʿy it
 Kemāl-i şeḃƣ-ı maħabbet o şemʿ-i cāna gerek
- 7 Medīħa-i nigeħinde o çeşm-i cādūnuñ
 Olinca Nāmī ģazel böyle şāʿirāne gerek *

249 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Kūşāde-çeşm-i dil ol feth-i bāb olur giderek
 Şüküfte-ğūş-ı ümīd ol ƣiḃāb olur giderek
- 2 Derīde-ceyb-i niyāz ol reh-i maħabbetde
 Edā-yı tesliye-baħş-ı cevāb olur giderek

* 3 ƣudsa: ünse M. / ʿizzetdūr: ʿişretdür M.

* 6 niyāz-ı: niyāza M.

* (248) S1.78b, Ü.78b, M.24a

* 7 şāʿirāne: sāħirāne M.

* (249) S1.78b, Ü.79a, M.23b, Y.72b (Bu gazelin sonuna 16 beyit daha eklenerek 23 beyitlik bir kaside şekline sokulmuştur. krş. HM., K.17'nin ilk 7 beyti ile)

- 3 Dili hemān idegör bir nigāh-ı nāza sezā
Şarāb-ı ülfet ile neşve-yāb olur giderek
- 4 Āmāret-i ḥarem-i iltifāt olur birgün *
Binā-yı cevr ü teğāfül ḥarāb olur giderek
- 5 Hemīşe ḥvāhiş-i maḫşūdı eyle dest-āvīz *
Ḳabūl-i dergeh-i ālī-cenāb olur giderek
- 6 Taḥammül it siteme āḳıbet o gül-ruḥdan *
Nevāziş-i dil-i zāra şitāb olur giderek
- 7 İren fürūğ-ı cemāle gubār-ı Nāmī-veş
Kemīne-zerre iken āfitāb olur giderek

250 *

Fē'ilātün Mefā'ilün Fē'ilün

- 1 Ey şeh-i şadrı mülk-i ebdānuñ
V'ey meh-i bedri ālem-i cānuñ
- 2 Māye-baḫş-ı ḥayāt-ı sermeddür
Büy-ı gīsū-yı ānber-efşānuñ
- 3 Çekmiş āgūşa rū-be-rū olmuş
Şāhid-i ḥüsni ḥatt-ı reyḥānuñ
- 4 Mest-i hüşyār-ı cām-ı ıışk eyler
Her-nigāh-ı itāb-ı pinhānuñ
- 5 ānberīn-ṭurra-i girih-zāruñ
Sünbül-istān-ı bāğ-ı pīşānuñ
- 6 Fitne-i şad-hezār-ı pīçīde
Girih-i kākül-i perīşānuñ
- 7 Kār-ı Nāmīye besdür itme diriğ
Nīm-ḥarf-i tebessüm-efşānuñ *

251 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* 4 Y.'de 5. beyitten sonra yer almıştır. / iltifāt olur: luḫf ider o şeh Y. // binā-yı: sarāy-ı Y. / teğāfül: cefāsı Y. / Y.'nin 4. beyti:

O gülbün-i hevesüñ ḡonçe-i cebīnin açar
Nesīm-i uḫde-küşā-yı itāb olur giderek

* 5 dest-āvīz: dest-āver Y.

* 6 -Y.

* (250) S1.79a, Ü.79a, M.24b, Y.72b (Y.'de 73 ile 80. yaprakların hem yerleri deḡiştirilmiş hem de a ve b yüzleri karıştırmıştır.)

* 7 tebessüm: teraḫḫum M., Y.

* (251) S1.79a, Ü.79b, M.23b, Y.73b (Beyitlerin dizilişi M.'de: 1, 2, 3, 6, 4, 5, 7; Y.'de: 1, 2, 4, 6, 5, 3, 7)

- 1 Çeşm-i cānāne dem-ā-dem ʿiṣve-sāz olmak gerek *
Dil niyāz itdükce mest-i ḥvāb-ı nāz olmak gerek
- 2 Nükte-i esrār-ı laʿlinden ḥaberdār olmağa
Tercemān-ı sırr-ı ḡaybī ehl-i rāz olmak gerek
- 3 ʿĀşık-ı pā-māline cev̄r itmeyendür dil-rübā *
Meşreb-i ḥüsn-i melāḥat dil-nevāz olmak gerek
- 4 Lāyık olmağa nigāh-ı iltifāta dem-be-dem *
Ġamze-āsā ḡayrıdan dil bī-niyāz olmak gerek
- 5 Maḥrem-i sırr-āşinā-yı şāh Maḥmūd olmağa *
Ḥüsn-i tedbīr-i maḥabbetde Ayāz olmak gerek
- 6 Ḥaste-dil oldur ki āhın sīne-sāy-ı ʿarş idüp *
Şevk ile rāh-ı ṭalebde ser-firāz olmak gerek
- 7 Kebg-i maẓmūn-ı güzīn almağa ṭabʿ-ı Nāmī-veş
Evc-i maʿnādan per açar şāhbāz olmak gerek

252 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Getürdüñ çeşme ḥāk-i dergehin ey bād ḥōş geldüñ
İderdi dil bu luṭfı senden istibʿād ḥōş geldüñ *
- 2 Revān-ı Kaysa şahrāda bulışdum didi ben gitdüm *
Maḥal saña beyābān-ı cünün-ābād ḥōş geldüñ
- 3 Bugün gülşende gördüm ʿandelībi geldi bāl-efşān
Didüm ey mübtelā-yı ʿışık-ı māder-zād ḥōş geldüñ
- 4 Göreydi Bīsütün-ı ḡamda kār-ı tīşemi Ferhād *
Dir idi bārekaʿllāh āferīn üstād ḥōş geldüñ
- 5 Bu şeb ḥvābumda vardum bezm-i ʿiṣret-gāh-ı cānāna *
Şunup sāḡar didi ey Nāmī-i nā-şād ḥōş geldüñ

253 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

* 1 dem-ā-dem: hemīşe Y.

* 3 a: İtme pāmālūñ olan bī-dillere cānā sitem Y.

* 4 lāyık: maẓhar Y. / dem-be-dem: dāyimā Y.

* 5 maḥrem-i sırr-āşinā-yı: dil-sitān-ı ḥacle-gāh-ı M., dāver-i mülk-i vücūd-ı Y.

* 6 ʿarş: çarḥ Y.

* (252) S1.79b, Ü.79b, M.24a, Y.73a

* 1 iderdi dil: dil eylerdi M., Y.

* 2 gitdüm: geçdüm M., Y.

* 4 dir idi bārekaʿllāh: idüp taḥsīn dir idi M., Y.

* 5 bu şeb: gice M., Y. // sāḡar didi ey: bir cāmı didi M., Y.

* (253) S1.79b, Ü.80a, M.24b-k

- 1 Meclisde leb-i la'lini aġyār öper anuñ
būsesine degmezüz ol āfet-i cānuñ
- 2 Sīnemde gül-i dāguma ŧebnem gibi dūŧdi
Peykān-ı nigāhı yine bir aŧı kemānuñ
- 3 Alsa reh-i nezzāresini devr-i ruġında *
Bamaz yine kimse yüzine mihr-i cihānuñ
- 4 Talīd-i ħırām itdi diyü āmet-i yāra *
Bend urdı emen ayaġına serv-i revānuñ
- 5 Vaŧf-ı ħa-ı la'linde hele ħāme-i Nāmī *
Ĥükmini virür ħüsn-i edā luf-ı beyānuñ

FĪ-ĤARFĪL-LĀM

254 *

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 eŧm-i siyehūñ olsa nigh-zāy-ı teġāfūl
Eyler dil-i Cibrīl temennā-yı teġāfūl
- 2 Bu cünbiŧ-i müjġān u nigh böyle alursa *
Dāreyne dūŧer ŧūr-ı temāŧā-yı teġāfūl
- 3 Sermāye-i nad-i dil ile düzd-i kiriŧme *
Oldı yine sūdā-ger-i kālā-yı teġāfūl
- 4 Bir ħarf-i nigh-nāz-ı vefā yazmadı ġamzeñ *
Taħriri hemān ser-be-ser imlā-yı teġāfūl
- 5 Erbāb-ı dile kūŧe-i ümmīd-i nazarda
Lāyık mı müjeñ göstere alay-ı teġāfūl
- 6 Ĥavfum bu dem-i āh-ı eŧer-nāk-i derūna
Nāġāh müsādif olur eŧnā-yı teġāfūl
- 7 'Uryān ide ger tīġ-i teveccūh dil-i Nāmī
Bī'llāhi ħazer eylesün ebnā-yı teġāfūl

255 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

* 3 M.'de 4. beyitle yer deġiŧirmiŧtir. / alsa: M.'de kesilmiŧtir. // bamaz: M.'de kesilmiŧtir. / yine kimse yüzine: yüzine kimse yine M.

* 4 talīd-i ħırām itdi: M.'de kesilmiŧtir. // bend urdı: M.'de kesilmiŧtir. / emen: zamān M.

* 5 vaŧf-ı: M.'de kesilmiŧtir. // ħükmini: M.'de kesilmiŧtir.

* (254) S1.80a, Ü.80a, M.28b, Y.75b

* 2 müjġān u: müjġān-ı Ü. // dāreyne: kevneyne M., Y. / ŧūr-ı: ŧūr u M.

* 3 kiriŧme: kiriŧmeñ Y.

* 4 bir: yek M. / nigh-nāz-ı: nigh-nāz u Ü. / a: Bir ħarf-i nigh yazmadı levġ-i dile ġamzeñ Y.

* (255) S1.80a, Ü.80b, M.29a

- 1 Maḥabbet cāmını nūş eyledi dil
Anuñçün şevķ ile cūş eyledi dil
- 2 İdüp gül-bāğ-ı ʿālemde fiğānı
Hezārānını ḥāmūş eyledi dil
- 3 Olaldan şīve-i ḥüsnine vāķıf
Cihān seyrini rū-pūş eyledi dil *
- 4 Ḥaberdār olmağa nuṭķ-ı lebinden
Bün-i her-mūyumu gūş eyledi dil
- 5 Görüp ʿaksin kemāl āyīnesinde *
- Şafā ile der-āgūş eyledi dil
- 6 Gidüp esrār-ı laʿline döşendi *
- Beni ḥayrān u medhūş eyledi dil
- 7 Mey-i ʿışķ ile Nāmī mest olunca
Sivā fikrin ferāmūş eyledi dil

256 *

ZEBĀN-I KÖHNEDE

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 O ğamzeler güzelüm tır-i dil-sitān mı degül
Kemān-ı saḥtı anuñ yā ol ebruvān mı degül
- 2 Şehīd-i ğamzeñ olan ḥaste-dillerüñ cānā *
- Yeri cinān mı degül zevķi cāvidān mı degül
- 3 Ğürūr-ı ḥüsn ile hīç ḥāk-i pāña bakmazsın
Nişār-ı ʿāşık-ı bī-çāre yoḥsa cān mı degül
- 4 Vefāñ ümīdine düşdükce ğayra luṭfuñdan
Göñül ḥazīn mi degül dīde ḥün-feşān mı degül
- 5 Serīr-i nazma geçüp ʿayş iderse Nāmī n'ola
Mey-i ḥayāl-i lebüñle o kāmran mı degül

257 *

ZEBĀN-I TĀZEDE

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

* 3 cihān: sivā M.

* 5 kemāl: cemāl M.

* 6 gidüp: varup M.

* (256) S1.80a, Ü.81a, M.28a, Y.75a

Başlık: -Ü, -M., -Y.

* 2 ğamzeñ: ʿışķuñ M., Y. / cānā: şāhum Y.

* (257) S1.80b, Ü.81a, M.28a, Y.75b

Başlık: -Ü, -M., -Y.

- 1 Ümīd-i cünbiş-i ğamze vücūda cān mı degül *
Recā-yı nīm-nigeh dilde cāvidān mı degül
- 2 Zuhūr-ı çīn-i cebīn zevrağ-ı niyāzı āh
Şikeste itmege emvāc-ı bī-amān mı degül
- 3 Ğitābı kişver-i dilde olursa dest-endāz *
O zulmi def'e yine nāzı mihrībān mı degül
- 4 Niçün tegāfūli eyler havāle istiğnā
Metā'-ı hestī-i 'uşşāk rāyegān mı degül
- 5 Keşīde-tiğ ne lāzım helāk-i Nāmīye *
Niğāh-ı ğamzesi şemşīr-i cān-sitān mı degül

258 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Rūz u şeb 'ayş itmege gülşende tā encām-ı gül *
Çetr-i sebzın kırdı sulţān-ı bahār eyyām-ı gül
- 2 Encümen-zār oldı semt-i kūh u şahrā ser-be-ser
Şevķ ile 'ālem leb-ā-leb hōş-havā hengām-ı gül
- 3 Bāde-i zevķ-i temāşā şunmağa her cānibe
Aldı destine yine sākī-i gülbün cām-ı gül
- 4 Vechi var mest-i şarāb-ı şevķ-yāb-ı hüsn olup
Hañçer-i hāra düşerse bülbül-i nā-kām-ı gül
- 5 Dāyimā mestānedür peymānesi ser-şār ise
Şīve-i hüşyārı bilmez rind-i dürd-āşām-ı gül
- 6 Her gice bezm-i şabūh-ı şāhid-i mihre yine
Rāh-ı şebnemle pür olur kāse-i gül-fām-ı gül
- 7 Görđi berg-i 'ayşa yok gülbün vücūd üzre beķā
Naķş-ı kilik-i Nāmīde cāy itdi āhir nām-ı gül

259 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Aldı destine yine peymāne gül
Sīne-çāk āşüfte bī-ķaydāne gül
- 2 İrdi 'işret-gāh-ı şahn-ı gülşene
Nüş ider şeb-tā-seher rindāne gül

* 1 recā-yı: hevā-yı Y. / dilde: serde Y.

* 3 Ğitābı: Ğitāb-ı Ü.

* 5 ğamzesi şemşīr-i: ğamze-ger-i tiğ-i Y.

* (258) S1.80b, Ü.81a, M.26a-k

* 1 rüz u şeb: rüz şeb S1.

* (259) S1.81a, Ü.81b, M.25a-k

- 3 Ğonçeler luşf-ı tebeŖsüm gsterr
Ğande eyler blbl-i nlne gl
- 4 Yiridr Ŗahb-yı Ŗebnemle yine *
T a'n iderse sgar-ı meŖtne gl
- 5 Dg-zr-ı Ŗinesin arz eyledi
Nm-s bir gl-i Ğandne gl

260 *

Filtn Filtn Filtn Filn

- 1 Tze gllerdir Ŗkfte ol iki ruğsr-ı al
Ğonç-e ran değn kmetidir gl-nihl
- 2 Ŗve-i Ğsni nedr fehm eylemez viz hele
ÇeŖm-i erbb-ı dilndr seyr-i glzr-ı ceml
- 3 Bir iriŖrmiŖ mezzk-ı ehl-i iŖka fiyet *
NeŖve-i cm-ı firk u sgar-ı bezm-i viŖl
- 4 Bir nevdur zahme-i evtr-ı iŖk gz ider *
Nle-i cn-sz-ı Ŗk nağme-i Ğunc u dell
- 5 Ehl olur luşf-ı keml-i marifet izĖhrına *
Nm-veŖ her kim olursa pey-rev-i ehl-i keml

261 *

Mefiln Mefiln Mefiln Mefiln

- 1 Gider çn-i cebni Ğonç-veŖ ski gl aıl gl
Glistn eyle bezmi deŖtne al yine cm-ı ml
- 2 Aup bend-i kbn glŖen-i pehln seyr itdr
Çkar deŖtrun olsun periŖŖn tde-i snbl
- 3 Grinsn gerden-i Ŗimnnn zre Ğller yer yer
Yine luşf eyle gster maden-i kfrda flfl
- 4 T olu peymnelerle devre gz eyle meclisde
Ŗulu ŖeŖtllar virdkce olsun ruğlrun gl gl
- 5 Dil-i Nm gibi meŖ ol yine ey ski-i gl-ruğ
Ŗrhi andelbndr nev-yı nağmesi klkl

262 *

* 4 yine: bu dem M.

* (260) S1.81a, .81b, M.28b, Y.76a

* 3 fiyet: kbet M., Y.

* 4 Ğunc u dell: Ğonç-dell S1., .

* 5 izĖhrına: taĖŖiline M., Y.

* (261) S1.81a, .81b, M.29a

* (262) S1.81b, .82a, M.29a, Y.76b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Oldı şād-āb ol kadar hātırda gülzār-ı hayāl
Görinür her kıanda baısam tāze gül-berg-i cemāl
- 2 Gülleri şebnemleridür hep haııķat bāıınıñ *
Ķatre-i eşk-i firāk u ħande-i la'ı-i vişāl
- 3 Ķārsū-yı 'ışķda bir kār-gāhuñ tārıdur
Oldı gīsū-yı siyeh Leylāya Ķaysa kıara şāl
- 4 Şıve-i ħüsn-i maıabbetdür ki dāyım görünür *
Nāz-ı ma'şūk u niyāz-ı 'āşık-ı āşüfte-ıhāl
- 5 Ma'ni-i endişesini fikr iden meftün olur
Var ise luıf-ı edā-yı Nāmıdır siıır-i helāl

263 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yine seyr-i çemen-i bāıı-ı bahār eyledi gül
Açılup her tarafa 'arz-ı 'ızār eyledi gül
- 2 Cem' idüp başına hep gönçe-i nev-ıhāsteyi
Ķalka-i encümen-i dāıı-ı hezār eyledi gül
- 3 Gülererek rüyına göñlinde yer itdi şāhuñ
Ķande-rüyāneligi māye-i kār eyledi gül
- 4 Bülbülün nāle-i bī-dādını güş eylemeyüp *
Küşte-i bī-güneh-i ħançer-i ħār eyledi gül
- 5 Zer şabaklarla dür-i şebnemi āmāde kılup *
Dökdi dāmān-ı şabā üzre nişār eyledi gül
- 6 Cür'a-i jāleyi cāmında bulup çekdi seıer
Nīm-mest oldı yine def'-ı ħumār eyledi gül
- 7 Terk idüp cilve-geh-i gülbün-i ħār-ıstānı
Dest-i endişe-i Nāmıde kıarār eyledi gül

264 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zīnet-ārā-yı semendür gülşen-i dīdāra ħāl
Zīver-efzā-yı leıāfetdür gül-i ruışāra ħāl

* 2 hep haııķat bāıınıñ: şāhn-ı bāıı-ı vaıdetün Y.

* 4 ħüsn-i: ħāl-i Y.

* (263) S1.81b, Ü.82a, M.26a

* 4 M.'de 5. beyitle yer deııştirmiş.

* 5 kıılup: idüp M.

* (264) S1.82a, Ü.82b, M.27b, Y.75a

- 2 Dāyimā murğ-i dil-i āzādegānı şayd için *
Dām-ı haṭda dānelerdür cā-be-cā dildāra ḥāl
- 3 Merdüm-i nezzāre-i ‘uşşāķı bī-hüş itmege
Dārū-yı hüş-berdür ol şūḥ-ı vefā-‘ayyāra ḥāl
- 4 T a‘n idüp ğarrālanursa yiridür biñ vech ile *
‘Anber-i her-cā-mesīre nāfe-i Tātāra ḥāl
- 5 Pertev-i ḥurşīd-i ḥüsninden o māh-ı dil-keşüñ
Gāh görünür gāh görünmez Nāmī-i bīdāra ḥāl

265 *

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Olmasa kākül-i müşkīnūñe maḥrem sünbül *
Böyle ḥōş-būy virür miydi dem-ā-dem sünbül
- 2 Var ise telḥī-i hecrüñle muşībet-zededür
Dāyim egninde tatar cāme-i mātem sünbül
- 3 ‘Arz ider ḥāl-i perīşānına bir baķmazsın *
Görinür gāh şüküfte gehī derhem sünbül
- 4 Dūd-ı āh-ı elem-i zülfüñ ile ey büt-i Çīn *
Nīl-gün itmededür cismini her dem sünbül
- 5 Virmedi luṭf-ı şiken-zārını nezzāremüze
Gerçi tırrañ gibi gösterdi niçe ḥam sünbül
- 6 İreli ğīsū-yı pīçānuña dest-i şāne *
Oldı aşüfte vü sevdā-zede sersem sünbül
- 7 Şāhid-i ḥāme-i endīşe-i Nāmī gibi hem *
Gösterürse yeridür ‘āleme perçem sünbül

266 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Nāz ile geçdi yine taḥt-ı zümür-rüd-kāre gül
Başladı bezm-i şafāda varını ĩşāre gül

* 2 b: Dām-ı nev-haṭtında yer yer dāneler dildāra ḥāl Y.

* 4a: Seng-i ta‘n-endāz olur [olup Y.] ğarrālanursa vechi var M., Y.
(265) S1.82a, Ü.82b, M.25b

* 1 b: būy virür miydi: rāyiḥa virmezdi M.

* 3 perīşānına: perīşānını M.

* 4 Nīl-gün itse vücūdın n’ola derd ü ğamdan
Dūd-ı āh ile boyar şeklini her dem sünbül M.

* 6 ğīsū-yı pīçānuña: zülf-i perīşānuña M. // aşüfte vü sevdā-zede: sevdā-zede aşüfte vü M.

* 7 ‘āleme: şifteye M.

* (266) S1.82a, Ü.82b, M.25a

- 2 Neşve-i cām-ı letāfetden sürūr idüp hücum *
Mest-i bī-hūşāne itdi cāmesin şad-pāre gül
- 3 Muṭribān-ı ʿandelībān itdi āheng-i sürūd *
Sīne-germ oldı girībān açdı vare vare gül
- 4 T urmaz evrākın şabā gerdān ider her cānibe
Döndi bir gül-çehre sāgar-bāz-ı şīrīn-kāre gül
- 5 Rind-i dürd-āşām-ı ʿālem olmağa idüp heves
Koydı naqd-i şebnemi hep sāgar-ı ser-şāre gül
- 6 Var ise mestānedür cām-ı gurūr-ı hüsn ile
Gösterür şemşīr-i ḥārı ʿandelīb-i zāre gül
- 7 Hāme-i Nāmī zemīn-i şīri gül-ḥīz eyleyüp
Tāze revnaķ virdi nazma nitekim gülzāre gül

267 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Çeşmüñde ki zāhir ola āşār-ı tegāfül *
Naqd-i dili ʿuşşāķ ider īşār-ı tegāfül
- 2 Sākī-i lebüñ şunmağa bir cām-ı tebessüm
Ruḥşat mı virür ğamze-i ğaddār-ı tegāfül
- 3 Mülk-i dili tārāca kemīn itdi nigāhuñ *
Şaff-ı müjeler ḥayl-i ciger-ḥvār-ı tegāfül
- 4 Birbirine şemşīr çeker fitne vü ğamzeñ *
ʿİşveñ ki ola nāz ile der-kār-ı tegāfül
- 5 Luṭf-ı nazaruñ görmez olur rüyını ʿāşīķ
Ebrūlaruñ olduķca hevā-dār-ı tegāfül
- 6 Mest-i sitem olmuş yine sākī-i kirişmeñ *
Destinde tutar sāgar-ı ser-şār-ı tegāfül
- 7 Nāmī gibi dil-mürdeñi hep itmede zinde *
Her-lemḥa-i düzdīde-nigeh-kār-ı tegāfül

268 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

* 2 hücum: zuhūr M.

* 3 ʿandelībān itdi: ʿandelīb itdiler M. / sürūd: sürūr Ü.

* (267) S1.82b, Ü.83a, M.25a-k (M.'de kenarda yer alan bu gazelin mısra sonları kesilmiştir.)

* 1 dili: dilin M.

* 3 ḥayl-i: ceş-i M.

* 4 ğamzeñ: āşüb M.

* 6a: Ey şahid-i ʿālem yine mestāne kirişmeñ M.

* 7 dil-mürdeñi hep: dil-mürdelertüñ M.

* (268) S1.82b, Ü.83a, M.24b

- 1 Gerçi kim āyīne-i dilden ğubār eksük degül
Def^c ider ammā yine bir ğam-ġüsār eksük degül *
- 2 Tesliyet-baħş-ı muķīm-i kūşe-i hicrān için
Zülfine uğrar nesīm-i müşk-bār eksük degül
- 3 Cür^a-i cāmın dirīĝ itse ne ğam sāķī-i mey
Neşve-i şahbā-yı luţf-ı Kirdiĝār eksük degül
- 4 Bu ^cacebdür maħrem-i ħalvet-geh-i ğülzār iken
^cAndelībāna yine āzār-ı ħār eksük degül
- 5 ^cĀşıķuñ dildār ile nāz u niyāzında hele
Bir suħan-ķīn-i sebük-ser nā-be-kār eksük degül
- 6 Bezm-i hecre ğam nice eyler teveccüh bir ķadem *
Dest-i dilde cām-ı yād-ı la^cli var eksük degül
- 7 Bir ^caceb devre irişdüķ Nāmī mir^at-ı dile
Seng-i a^cdādan pey-ā-pey inkisār eksük degül

269 *

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün

- 1 Cān ümīd-i vaşl-ı cānān itmemek mümkin degül
Ol temennā çeşmi giryān itmemek mümkin degül
- 2 Lem^a-i ħurşīd-i ^cālem-tāb-ı ruħsārın görüp
Dāĝ-ı ^cişķı dilde sūzān itmemek mümkin degül
- 3 Sāye-i dāmānına irmek hevāsına düşüp
Cism-i zārı ħāke yek-sān itmemek mümkin degül
- 4 Hālet-i ref^c-i niķāb-ı rūyını fikr idicek
ile ķāk-i ĝirībān itmemek mümkin degül
- 5 Hep gelen meydān-ı ^cişķa ĝüy ider lābüd serin
Nitekim zülfini çevĝān itmemek mümkin degül
- 6 Çeşmi tiĝ-i ğamzesin ^curyān iderken dem-be-dem
Her nigeħde niçe biñ ķan itmemek mümkin degül
- 7 Şīve-i ħüsn-i dil-ārāsını Nāmī seyr idüp
Terk-i meyl-i naķş-ı imķān itmemek mümkin degül

Şevķ

270 *

* 1 def^c: ref^c M.

* 6 Hāl-i ^cālem böyledür ey dil yūri def^c-i ğama
Ĥamdü li'llāh elde cām-ı ħōş-ĝüvār eksük degül M.

* (269) S1.83a, Ü.83b, M.27b

* (270) S1.83a, Ü.83b, M.26b, Y.74b

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bildüm ol şüh-ı cihānı beni şeydā iden ol *
Rāz-ı pinhān-ı dili 'āleme ifşā iden ol
- 2 Buldum ol rūh-ı muşavverde nesīm-i nefesi *
Levh-i mir'āt-ı dili pāk ü muşaffā iden ol
- 3 Gördüm ol ğamzeleri kūşe-i ebrūlarda *
Niçe biñ fitne vü āşūbı müheyyā iden ol
- 4 Şāhid-i hüsne odur cezbe-i dil-keş-bağşā *
Neşve-i ıışkıını dillerde hüveydā iden ol
- 5 Nāzını perde ider luţf-ı niġāha ammā *
Yine nāz ile verāsında temāsā iden ol
- 6 Neşve-i nüktesine cem' idüp erbāb-ı dili *
Gūş-ı cān ile yine dem-be-dem ıışġā iden ol
- 7 Kilk-i Nāmī gibi taħrīre ide meyl o müje *
Levh-i idrāke olur fitneler inşā iden ol

271 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şanmañuz dildār ihsān eylemek mümkin degül
Belki maħzūn u perişān eylemek mümkin degül
- 2 Bī-sebeb 'āşık niyāza cür'et itmek mümteni'
Bī-ţaleb cānāne dermān eylemek mümkin degül
- 3 Āh kim ser-beste olunca niyāz u iltifāt
Bir girihdür ħallin āsān eylemek mümkin degül
- 4 Maħz-ı luţfindan bahāne tarġ ide dilber meger
Yoħsa 'āşık zārın i'lān eylemek mümkin degül
- 5 Himmet-i 'ālī gerek Nāmī vişāle irmege
Sen ġamuñla def'-i hicrān eylemek mümkin degül

272 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* 1 şüh-ı: şāh-ı M.
* 2 buldum: gördüm M., Y.
* 3a: Kūşe-i çeşm-i teġāfūl-gerini seyr itdüm M., Y.
* 4 neşve-i: ħālet-i M., Y.
* 5 yine nāz ile vesāsında: kūşe-i ġamzede nāz ile M., Y.
* 6 Ğamze-i mest-i mey-i şivesi olmaz maħmūr
Leblerine yine ħamyāzeyi ber-cā iden ol M., Y.
* 7 olur fitneler: olurdı meyel Y.
* (271) S1.83b, Ü.84a, M.25b
* (272) S1.83b, Ü.84a, M.29b-k

- 1 Hāk-i pāy-ı dil-rübāya tūtiyā olmaz bedel
Beñzemez misk-i Hıṭāya kīmyā olmaz bedel
- 2 Ben o ser-gerdān-ı girdāb-ı yem-i derd ü ğamem *
Sūr-at-ı seyrūme çarḥ-ı āsiyā olmaz bedel
- 3 Fıkr-i vaşl-ı mū-miyān ol mertebe itdi naẓar
Zaʿf-ı cism-i zāra tār-ı būriyā olmaz bedel
- 4 Ben o rencūr-ı ğam-i vaşlam ʿilāc-ı derdüme *
Tāze tāze derd olur hiç bir devā olmaz bedel
- 5 Nāmī-ı mest-i mey-i ʿışķam ki zevķ-i ḥālūme *
Neşve-i Kevşerdeki şevķ ü şafā olmaz bedel

273 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Nāgehān geldi ḥurūşa baḥr-ı bī-pāyān-ı dil
Sürdi pāy-ı ʿarşa yine mevcesin ʿummān-ı dil *
- 2 Cürʿa-i cām-ı niġāhuñ neşvesi idüp hücum *
Şevķ ile oldu leb-ā-leb ʿālem-i vicdān-ı dil
- 3 Ḥamdü li'llāh ḥvāhiş-i tabʿ u niyāzumdan yine
ʿArz-ı dīdār eyledi ebkār-ı meh-rüyān-ı dil
- 4 İtdi teşīr-i taleb mānend-i gülzār-ı behişt
Dāġ-ı miḥnet olmuş iken cā-be-cā sūzān-ı dil
- 5 İrişüp bārān-ı eşk-i dīdeden feyz-i nemā
Oldı pür nevbāve-i maʿnīle bāġ-ıstān-ı dil
- 6 Zevķ-i ümmīd-i vişāl-i dil-rübādan oldılar
Her-meşām-ı mū-tenümde dīde-i ḥayrān-ı dil
- 7 Çāk-i ceyb-i şāhid-i endīşe-i Nāmī gibi *
T̄ oldu gül-berg-i vişāl ile yine dāmān-ı dil

274 *

* 2 derd ü: derd-i Ü. // çarḥ-ı: seng-i M.

* 4 Ben o seyyāḥ-ı cihān-ı miḥnetem ser-kāruma
Şad hezārān ser-güzeşt-i Belķısa olmaz bedel M.

* 5 şevķ ü: şevķ-i S1. /

Meclis-ārālķda yārāna bu beyt-i pençūme

Ḥamse-i nazm-ı Nizāmī Nāmiyā olmaz bedel M.

* (273) S1.83b, Ü.84b, M.27a (krş. HM., K.28'in ilk 7 beyti ile)

* 1 ʿummān-ı: tūfān-ı M.

* 2 niġāhuñ: elestüñ M. / hücum: zuhūr M.

* 7 vişāl ile: maʿārifle M.

* (274) S1.84a, Ü.84b, M.25b, Y.74a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Tā ezelden bezm-i ʿışkuñ bāde-ḥʿārıdur göñül
Maḥrem-i rindān-ı mest-i hūşyārıdur göñül
- 2 İrmek için buse-gāh-ı sāye-i dāmānına
Niçe yıllardur ki ḥāk-i reh-güzārıdur göñül
- 3 Āteş-i ʿışk ile reşk-i gülşen itdi cismini
Lāle-ruḥ bir gül-ʿizāruñ dāğdārıdur göñül
- 4 Nā-şinās-ı kıymete ʿarz itmesem anı n'ola
Cāna bāzār-ı maḥabbet yādigārıdur göñül *
- 5 Künc-i ḥātırdā hemīşe yād-ı luṭf-ı ḥüsn ider *
Ārzü vü iştiyākuñ yār-ı gārıdur göñül
- 6 Ẹanda bir gül-ruḥ görürse pāyına olur revān
Gülsitān-ı naḫş-ı ḥüsnüñ cūybārıdur göñül *
- 7 Ḥāşılı Nāmī ezelden bī-gubār u pür-şafā
Bir cemāl-i bī-zevāl āyīne-dārıdur göñül

FĪ-ḤARFĪL-MĪM

275 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ruḥı şem'ine şanmañ devr ider pervānedür göñlüm *
Vişālī cāmını nūş eyleyen mestānedür göñlüm
- 2 Yeter bir kaṭresi mest itmege yārān-ı dünyāyı
Şarāb-ı feyz ile leb-rīz olan peymānedür göñlüm
- 3 Temāşā-semt-i ḥüsn-i ʿālem-ārāsında ḳalmışdur *
Niçe yıldur benümle āşinā-bīgānedür göñlüm
- 4 Ḥayāl-i encümen-efrüz-ı naḫş-ı gül-ruḥānıyla *
Der ü dīvārı Yūsuf-zār olan kāşānedür göñlüm
- 5 Niğāh-ı gamze-i ḥübānı mest-i nāz ider ancak
Bināsı dürd-i meyden bir ʿaceb ḥum-ḥānedür göñlüm *
- 6 N'ola şahrā-neverd-i ḥayret ise bir perī-rünüñ
Şaḳı leylāsınuñ ser-geştesi dīvānedür göñlüm

* 4 maḥabbet: elestüñ M., Y.

* 5 yād-ı: zıkr-ı M.

* 6 naḫş-ı ḥüsnüñ: reng ü būnuñ M., ḥüsn-i ʿışkuñ Y.

* (275) S1.84a, Ü.85a, M.30a, Y.76b

* 1 şem'ine: şem'ini Y. / ider: iden Y.

* 3 -ārāsında ḳalmışdur: -ārāya düşüp ḳaldı M., Y.

* 4 -efrüz-ı: -pīrā-yı M., Y. / naḫş-ı: ḥüsn-i Y.

* 5, 6 -M., -Y.

- 7 Urupdur Nāmī-āsā pūšt-i pā āmāl-i dāreyne *
‘Arūs-ı māsivāya baqmayan merdānedür gönüm

276 *

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Yine dil hacle-gāh-ı ünse reh-yāb olduğın görsem
Şafā-yı seyr-i dīdār ile bī-tāb olduğın görsem
- 2 Açup bend-i qabāsın tāb-ı pehlū-yı semen-berden
Şeb-i tārīk-i fūrkat reşk-i mehtāb olduğın görsem
- 3 Nesīm-i iltifāt u feyz-i nūş-ı cām-ı la‘linden
Gülistān-ı emel bir dağı şād-āb olduğın görsem
- 4 Yine hüsn-i temāşā-yı cemāl-i ‘işve-rāzından *
Bün-i her-müy-ı cismüm çeşm-i bī-ḥvāb olduğın görsem
- 5 İrüp bezm-i vişāle pertev-i ḥurşīd-i hüsninde
Mişāl-i zerre Nāmī maḥv u nā-yāb olduğın görsem *

277 *

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Olur gönüm şüküfte verd-i ḥandānuñ ḥayāl itsem
İder derhem hem anı ḥār-ı hicrānuñ ḥayāl itsem
- 2 Düşer bir neşter-istān-ı belāya murg-i nezzārem
O ṭarf-ı çeşm-i nāvek-zār-ı müjgānuñ ḥayāl itsem
- 3 ‘Adem yüz gösterür müy-ı miyānuñ fikrine düşsem
Akar dil cüy-veş serv-i ḥirāmānuñ ḥayāl itsem
- 4 İder yād-ı ruḥuñ geldükce şahn-ı ḥātırı gülşen
Olur sünbül-sitān zülf-i perīşānuñ ḥayāl itsem
- 5 Ser-ā-pā çeşm olur āyīne-veş her dāğ-ı cismümde
O sīb-i gābgāb u çāk-i girībānuñ ḥayāl itsem
- 6 Dilüm ser-mest-i künc-i fitnedür şahbā-yı ḥvāhişden
Kaçan ol nīm-mest-i çeşm-i fettānuñ ḥayāl itsem
- 7 Olur Nāmī gibi şevk ile leb-rīz-i şafā sīnem
Rızā-yı ruḥşatuñla būs-ı dāmānuñ ḥayāl itsem

278 *

* 7 dāreyne: kevneyne Y.

* (276) S1.84b, Ü.85a, M.30a-k (M.’da mısraların son kısımları tahrip olmuştur.)

* 4 hüsn-i: hırş-ı Ü., M. / ‘işve: şive M.

* 5 maḥv u: maḥv S1., Ü.

* (277) S1.84b, Ü.85b

* (278) S1.84b-k

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Mümkün mi şem^c-i hüsnüñe pervāne olmayam
Cān oynamakla vāşıl-ı cānāne olmayam
- 2 'Āşık olam revā mı harābāta düşmeyem
Rüsvāy olam da māyil-i peymāne olmayam
- 3 Kūy-ı gamuñda itmemek olur mı nāfalar
Yād-ı lebüñ idem yine mestāne olmayam
- 4 Bīgāneler yanında görem āşinā seni
Bendeñ efendi yā nice dīvāne olmayam
- 5 'Ahd eyledüm ki şāhid-i bāzārı terk idüp
Āşüfte-ḫāl-i dilber-i kāşāne olmayam
- 6 Ümmid-i vaşl ile vireyin tesliyet dile
Çaşdum bu zevk-i hecre de bīgāne olmayam
- 7 Lāyık mı Nāmī pīr-i muğāndan alam nāzar
Rū-māl-i ḫāk-i dergeh-i meyḫāne olmayam

279 *

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Bir gönçe-dehānı yine āgūşa getürdüm
Peymāne-i la^c-i lebinini nūşa getürdüm
- 2 Būy-ı gül-i ruḫsārı dimāğ-ı dile irdi
Ḥayrānī-i esrār-ı ḫaṭın hūşa getürdüm
- 3 İtdüm niçe yıl nuṭk-ı sürāğını temennā
Bir ḫarf-i vefā-nāzı hele gūşa getürdüm
- 4 Ol şūḫı girih-zār-ı cebīn itdi niyāzum
Deryā-yı nemek-zārı yine cūşa getürdüm
- 5 Bir nağme-i dil-sūz ile gül-şāḫ-ı nevādan
Bülbülleri hep vādī-i ḫāmūşa getürdüm
- 6 Derd ü gam ile cismi nizār eyledüm ammā
Bir mūy-miyānı hele āgūşa getürdüm
- 7 Nāmī gibi dil mest-i ḫarāb olsa 'aceb mi
Bezm-i nigeḫ-i şāhid-i mey-nūşa getürdüm

280 *

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

* (279) S1.85a, Ü.85b, M.30a

* (280) S1.85a, Ü.86a, M.31a

- 1 Firāz-ı ʿarşa çıkar gird-bāddur āhum
Künüz-ı hāki açar saht-zāddur āhum
- 2 Uyardı dest-i vefā-yı hayāl-i cānāne
Serāy-ı sīnede şemʿ-i fuʿāddur āhum *
- 3 Gürūh-ı saht-dilānı niyāza nerm eyler *
Nesīm-i germ-i vezān-ı murāddur āhum
- 4 Vücūd-ı düşmeni hākister itmeyince kıomaz
Ol ejdehā-yı ğidā-cū-remāddur āhum
- 5 Şaķın şaķın dil-i Nāmīye olma dāmen-zen *
Şerār-ı nār-ı tecellī-nijāddur āhum

281 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Bahār irdi yine şebnem fütāde tāze-ter ʿālem
Neşīmen-ġāh-ı Firdevse nazīre çın-seher ʿālem
- 2 Gülistān-ı cihān ezhār-ı ġün-ā-ġün ile memlū
Müzeyyen reng-i hōş-būdan muʿaţtar ser-be-ser ʿālem
- 3 Hırām eyler nihāl-i ġül şüküfte ġonçe-i raʿnā
Figān-ı bülbül-i şūrīdeden ġüm ġüm öter ʿālem
- 4 O deñlü ġam-zidā vü dil-küşā ġülgeşt-i şaħn-ı bāġ
Bahār āyīnesinde ʿaks-i cennetdür meġer ʿālem
- 5 Şabā ġülzāra dest-efşān-ı feyz olduġca hemvāre
İrişür tāze tāze hōş-havālardan tolar ʿālem
- 6 Bu dem ʿayş-ı müdāma naġd-i ʿömrin şarf idüp nergis
Felekden kām alur gelmez ġözine kıl kıadar ʿālem
- 7 Dil-i Nāmī-şıfat bāġ-ı maʿānī seyr ider ġüyā
Temāşā-şāħn-ı ġülzārı dem-ā-dem devr ider ʿālem *

282 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Femini dest-i tebessümde ġonçe-sān ġörsem
Biraz açılsa ġül-i ġānde rāyegān ġörsem
- 2 Niġāh-ı nāzın idüp ebruvāna peyveste
tūr-i ciger-düzı der-kemān ġörsem

Yine o

* 2 fuʿāddur: murāddur M.

* 3 nerm: bezm Ü. // murāddur: fuʿāddur M.

* 5 Nāmīye olma dāmen-zen: Nāmīden olma dāmen-zen M.

* (281) S1.85a-k, M.31a-k

* 7 ġülzārı dem-ā-dem: ġülzār-ı bahārı M.

* (282) S1.85b, Ü.86a

- 3 FÜRÜĞ-İ HÜSNİNİ PERVĀNE-VEŞ TAŪĀF İTSEM
O MĀHĪ BİR GİCE BEZMÜMDE ŞEM^c-SĀN GÖRSEM
- 4 GÖRİLMEĞÜK NE KALURDI KUMĀŞ-İ H^vĀHIŞDEN
AÇUP O SĪNE-İ SĪMĪNİ BİR ZAMĀN GÖRSEM
- 5 BEN İŞTİYĀK-İ DİLİ ʿĀLEM ʿĀLEM İTSEM EDĀ
VEFĀ-YI VA^cDEYİ ANDAN CİHĀN CİHĀN GÖRSEM
- 6 HEMİŞE SECDE-BER OLMASINI DİLER GÖNLÜM
HELE BU DEYR-İ KÜHEN İÇRE BEN BÜTĀN GÖRSEM
- 7 UYANSA DĪDE-İ BAHTUM FELEKDE BİR NİÇE GÜN
ŞAFĀ-YI VAŞL İLE NĀMĪYİ KĀMRĀN GÖRSEM

283 *

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün

- 1 EGERÇİ NERMEN Ü ĀHESTE-BĀDDUR ĀHUM
VELĪ O ŞU^cLE-İ DŪZAH-NİJĀDDUR ĀHUM *
- 2 KŌMAZ Kİ FŪLK-İ ʿADŪ ŞĀHİL-İ MERĀMA ÇIKAM
REH-İ NECĀTIN ALUR TŪND-BĀDDUR ĀHUM
- 3 T AYANMA ÇARĤUŅA EY ĀSİYĀB-İ BĀD-İ ĞURŪR
BINĀŅU RAŞŞA KŌYAR GIRD-BĀDDUR ĀHUM
- 4 KŌ SA^cYI MŪDDE^cİYĀ DĀNE HĀŞİL İTMEZSİN
Kİ BERK-İ SŪNBŪLE-SŪZ-İ ʿİNĀDDUR ĀHUM
- 5 ULAŞMA MEZHEB-İ NĀMĪYE ZĀHİDĀ HĀZER İT *
Kİ DŪD-İ ĞŪM-KŪN-İ RĀH-İ REŞĀDDUR ĀHUM

284 *

Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilātün Fe^cilün

- 1 DEVR-İ GŪL İRDI YİNE SĀĞAR-İ MEY NŪŞ İDELŪM
BİR DEM OLSUN ĞAM-İ DŪNYĀYI FERĀMŪŞ İDELŪM
- 2 ÇIKALUM SEMT-İ GŪLISTĀNA GŪL-EFŞĀN OLALUM
ŞĀHİD-İ SĀĞARI ŞĀH-İ GŪLE HEM-DŪŞ İDELŪM
- 3 NAĞME-İ BŪLBŪLEYE ZĀNŪ-YI SĀĖĪDE YİNE
BŪN-İ HER-MŪY-İ TENİ REVZENE-İ GŪŞ İDELŪM
- 4 DĀĖ-İ HŪN-PĀŞ İLE ZĪNET VİRELŪM SĪNEMŪZE
ʿANDELĪB-İ KĀFES-İ HĀSRETI GŪL-PŪŞ İDELŪM

* (283) S1.85b, Ū.86b, M.31a

* 1 nijāddur: nihāddur M.

* 5 ulaşma: kŌ daħli M.

* (284) S1.85b, Ū.86b, M.30b-k

- 5 Sīne-ber-sīne vü leb-ber-leb olup mestāne
Hāle-āsā o meh-i bedri der-āgūş idelüm
- 6 Bir iki berg-i niyāz ile olup ruḥşat-yāb
Yine dūr-efgen-i celbāb-ı semen-pūş idelüm
- 7 Furşat-ı buse-i laḥlin düşürüp Nāmī-veş
Rīş-i bih-kerde-i nevmīdi nemek-cūş idelüm

285 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Nev-bahār oldı gülistāna varup yer görelüm
Dest-i sākīde açılmış gül-i sāgar görelüm
- 2 Şevḳ-i zevḳ ile gül-efşān olalum meclisde
Cürʿa-i cāmı yine ḥāke berāber görelüm
- 3 Öpelüm ayağımı şāhid-i muğ-peççelerüñ
Zāhid-i ḥuşk görüp anı ne söyler görelüm
- 4 Yine mülk-i dile Tātār-ı gam aḳın şaldı
Varalum dergeh-i ʿadl-i Ceme nʿeyler görelüm
- 5 Alalum kām-ı dili devr-i felekden dem dem
Semt-i ʿişret ḫtatum bir niçe günler görelüm
- 6 ʿAndelībānı hem-āheng-i sürür eyleyelüm
Muḫrib-i bezmi de ne nağmeler eyler görelüm
- 7 Zuʿmına şavmaʿa-dārān-ı riyānuñ Nāmī
Bezm-i gülşende biraz gül gibi sāgar görelüm

286 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Yine bir şāhid-i ḥüsnüñ temāşāsındadır göñlüm
Ġazālāne nigāh-ı ʿişve-peymāsındadır göñlüm
- 2 Ḳulaḳ ḫtutmaz geçer ol gül fiğān-ı bülbüle ammā
Nihānī-istimāʿ-ı gönçe-āsāsındadır göñlüm
- 3 Ḥayāli ḫāḫırumda cāna vaʿd eyler mülāḳātın
Ol ümmīdūñ şafāsı zāhir olmasındadır göñlüm
- 4 Niyāz idüp vişālin keşf-i rāz itme didüm cāna
Didi biñ nāz ile nʿola o nʿolasındadır göñlüm
- 5 Nice Mecnūmı olmayam o Leylānuñ ki yıllardur
Nihānī bir tebessüm-nāz-ı Ġmāsındadır göñlüm

* (285) S1.86a, Ü.86b

* (286) S1.86a, Ü.87a, M.31b-k

* 5 -M.

- 6 Sürâğ-ı vaşla cür'et eylesem turmazlanur gitmez *
O şühûñ luḫf-ı bî-ārāmı ma'nasındadır göñlüm
- 7 Gözüm ḫaldı enâr-ı bāğ-ı pehlûsında ey Nāmî *
O şeftâlû-yı üns ü ḡabḡab almasındadır göñlüm

287 *

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 La'line sāğar-ı mül mi 'acebâ gül mi disem
Târ-ı ḡîsûsına zünnâr mı sünbül mi disem
- 2 Dil-i dîvâne yine bestesidür bir târuñ
Bilmezın ḡul mi disem rişte-i kākül mi disem
- 3 Açılır âyinemüz ḡülşen-i ruḫsârından
Dil-i şeydâya o dem ḫüḫî mi bülbül mi disem
- 4 Ḥayl-i müjgāmı gider mülk-i dile târâca
Zulme mâyil mi disem yoḫsa teḡâfûl mi disem
- 5 Görse Nāmî o büti şüret-i bî-câna döner
Aña ḫayret mi disem tâb-ı taḫammül mi disem

288 *

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Leb-i şîrînine sükker mi 'aceb gül mi disem
Nuḫḫına ḫüḫî-i ḡüyâ mı ya bülbül mi disem
- 2 Görinür ḡamzelerüñ cünbişi hep mestâne
Şîve-i nâz mı ya ḫâşiyet-i mül mi disem
- 3 Zülf o cünbiş ki pey-â-pey yem-i ḫüsn üzre ider
Aña emvâc mı ya naḫş-ı teselsül mi disem
- 4 İzḫırâbına dilüñ 'âlem-i vuşlatda iken
Bîm-i fürḫat mi ya taḫrîk-i temâyül mi disem
- 5 Siḫr ider Nāmî teküpû-yı reh-i ma'nâda
Raḫş-ı Rüstem mi disem ḫab'ûña Düldül mi disem

289 *

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

* 6 M.'de 5. beyit. / M.'nin 6. beyti şöyledir:

Nice Mecnün-ı deşt-i ḫasret olmayam ki Leylânüñ
Niçe yıl bir tebessüm-nâz-ı tenhâsındadır göñlüm

* 7 üns ü: üns-i Ü.

* (287) S1.86b, Ü.87a

* (288) S1.86b, Ü.87b

* (289) S1.86b, Ü.87b, M.31b, Y.76b

- 1 Sīr-āb-ı feyż-i luţf-ı nıgeh-nāz-ı ğamzeyim
Ser-mest-i hūşyār-ı mey-i nāz-ı ğamzeyim
- 2 Dil teşne-i zülāl-i vişāl-i hemīşedür
Ben cān-ı nā-tüvān-ı ser-endāz-ı ğamzeyim
- 3 Zāhirde gerçi küşte-i tığ-ı teġāfülem
Ammā ki dāyimā yine dem-sāz-ı ğamzeyim
- 4 Zār u esīr-i zülf-i girih-gīr-i nāleyem
Āzāde-gird-i ‐aşıķ-ı ser-bāz-ı ğamzeyim
- 5 Bīġāne-i ħarīm-i vefā-yı düġārıyam
Düzdīde-āşınā-yı nevā-sāz-ı ğamzeyim
- 6 Mey-nūş-ı cām-ı luţf u ‐itāb-ı kirişmeyim
Dāyim muķīm-i bezm-geh-i rāz-ı ğamzeyim
- 7 Nāmī gibi hemīşe dil-i bī-ķarār ile
Sīr-āb-ı feyż-i luţf-ı nıgeh-nāz-ı ğamzeyim

290 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Būs-ı laʿli māye-i cān yādı cānumdur benüm
Cism-i zāra zinde-baĥş-ı cāvidānumdur benüm
- 2 Ĥaţ degül pīrāmen-i ruĥsārına iren sevād
Āşıkāre-maʿnī-i rāz-ı nihānumdur benüm
- 3 Bāġ-ı cennet dil-keş ü cāy-ı dil-ārā olduġı
Cilve-ġāh-ı sāye-i serv-i revānumdur benüm
- 4 ‐Andelīb-i gülbün-i vaʿdem nevā-senc-i vişāl
Dāġ-zār-ı sīne şaĥn-ı gülsitānumdur benüm
- 5 Güleşen-i ruĥsārını rengīn ü şād-āb eyleyen *
Yine bu cüy-ı sirişķ-i ĥün-feşānumdur benüm
- 6 Ol kemān-ebrū dimişdi tīr-i ğamzemden şaķın
Zaĥm-ı berķ-āsā o söz ĥāţır-nişānumdur benüm
- 7 Murġ-i ķudsī Nāmī gibi naġme-i iʿcāzda *
Hem-zebān-ı tūţī-i kilķ-i beyānumdur benüm

291 *

Mefʿülü Fāʿilätü Mefāʿilü Fāʿilün

* (290) S1.87a, Ü.87b, M.32a-k

* 5, 6 -M.

* 7 gibi: -āsā M.

* (291) S1.87a, Ü.88a, M.32a-k

- 1 Mümkin midür helāk-i nıgeh-nāzuñ olmayam
Luṭfuñ görem de bende-i ser-bāzuñ olmayam
- 2 Rāh-ı gamuñda varumı bezl eyleşem n'ola
‘Āşık olam revā mı ser-efrāzuñ olmayam *
- 3 Hāruñ sitemlerini çekem de sezā mı yā
Bülbül gibi gülüñde nevā-sāzuñ olmayam
- 4 Tır-i müjeñ ki cāy ide sīnemde cān gibi
Lāyık mı bezm-i ğamzede dem-sāzuñ olmayam
- 5 Nāmī gibi muķīm-i harīm-i vefāñ iken
Bendeñ revā mı hem-dem ü hem-rāzuñ olmayam

292 *

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Olduķca nıgeh bā‘ış-i āşār-ı tebessüm
Ebrūsı olur māni‘-i izhār-ı tebüssüm
- 2 Hıa şanma kenār-ı leb-i dilberde demīde
Güyā ki nemālandı çemen-zār-ı tebessüm *
- 3 Āyā ola mı feyz-i ümīdümle küşāde
Gül-ħand-i leb ü ğonçe-i gülzār-ı tebessüm *
- 4 Eyleser nevāziş ne ķadar ğamze-i ħünī
Dil-dādeye yıgdür yine āzār-ı tebessüm
- 5 Meftün olalı ħande-i gül-rīzine Nāmī
Göstermez o fettān aña dīdār-ı tebessüm *

293 *

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Helāk-i ğamze-i nāzem ķazā nedür bilmem
Esīr-i zülf-i niyāzem belā nedür bilmem
- 2 Hezār dā‘ıye-senc-i ümīdem ammā kim
Görince ol şanemi müdde‘ā nedür bilmem
- 3 O dil-rübā-yı cihāna recā-yı vuşlatda
Tamām ħvāhişem ammā edā nedür bilmem *

* 2 ser-efrāzuñ: ki ser-bāzuñ Ü.

* (292) S1.87b, Ü.88a, M.32b, Y.77b

* 2 güyā ki: la‘liyle Y.

* 3 gül-ħand-i leb ü: ser-piçiş-i nev- Y.

* 5 aña: baña Ü., dile Y.

* (293) S1.87b, Ü.88b, M.32b

* 3 M.’de 4. beyitle yer deĝiştirmiş.

- 4 ʿUmūma āyine-dār-ı hülüş-ı iḳbālem *
Cihāniyāna vedād-ı riḳā nedür bilmem
- 5 Ḥayāli ḥātıra geldükce cūy olur eşküm
ʿAceb budur ki yine mācerā nedür bilmem
- 6 O murğ-i gülşen-i āteş-havā-yı ʿışşam ben
Ferah-fezā-yı nesīm ü şabā nedür bilmem
- 7 Dise o şūḩa ğam-ı ibtilā mı Nāmī dil *
Belā budur dir aña mübtelā nedür bilmem

294 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Ol şūḩ-ı dil-ārāmı der-āġüş idebilsem
İbrām iderek būs-ı bināġüş idebilsem
- 2 Çeksem o mehi hāle-şifat sīneye bir şeb
İḳdām iderek cām-ı lebin nüş idebilsem
- 3 Sīr-āb-ı vefā olsam irüp zevḳ-i vişāle
Derd ü ğam-ı hicrānı ferāmüş idebilsem
- 4 Teşrif-i kenār itse havā olsa muvāfıḳ *
Deryā-yı niyāzı yine pür-cüş idebilsem
- 5 Ol gül-ruḩ ile gülşeni itdükce temāşā
Bülbülleri feryādda ḩāmüş idebilsem
- 6 Ḥüznüm eşer idüp dil-i saḩtına o şūḩuñ *
Dür-efgen-i celbāb-ı semen-püş idebilsem
- 7 Nüş eyler idüm cām-ı vişālin yine Nāmī
Ol ğamzeleri nāz ile serḩōş idebilsem

FĪ-ḨARFĪN-NÜN

295 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bildürür hem ğamze laʿline tebessüm neydüġin
Hem yine ḩün-riz olur bilmez teraḩḩum neydüġin
- 2 Būse-i laʿl-i şeker-bārın gehī luḩf eylese
Gösterürdüm tūḩīye zevḳ-i tekellüm neydüġin

* 4a: Derün-nişeste-i āyine-dār-ı iḩāšem M.

* 7 ibtilā mı Nāmī dil: ibtilāsını Nāmī M.

* (294) S1.88a, Ü.88b, M.33a

* 4 M.'de 5. beyitle yer deġiştirmiş.

* 6a: Ol seng-dile sūz-ı derūnum eşer itse M.

* (295) S1.88a, Ü.89a, M.33b-k

- 3 atresin  umm n ider tes r-i cevr-i dil-r b  *
Merd m-i  eme su al it  em-i merd m neyd gin
- 4 Ey m neccim eyleme seyy reden bas-i um r
D de-i giry na or ta d d-ı enc m neyd gin
- 5  Arz ider c n virmegi la li dil-i  r deye *
G ster r tesl mnden evvel tesell m neyd gin
- 6 Dete girmezdi koyup ders-i c n n  bir adem
Bild r rd m aysa ta lim   te all m neyd gin
- 7 N leme N m  o g l-ru tutsa g s-ı iltifat *
 gred rd m b lb le evk-i terenn m neyd gin

296 *

Fe il t n Fe il t n Fe il t n Fe il n

- 1 G n e-i luf aılır ande-i g l-r z nden
H n-ı ekv  aılır g mze-i ser-t z nden
- 2 K ste-fery d-ı teraum yine ey m ye-i r  *
Zinded r n m-nig h-ı sitem- m z nden
- 3 S zi-i diller ider u le nes m-i seeri *
Ugrasa s ye-geh-i z lf-i dil- v z nden
- 4  ritir k m-ı niy z-ı dil-i p r- mm de *
Zevk-i ir n -i c n nuk-ı eker-r z nden
- 5 C n vir r n m-s r g-ı leb n ey  -ı vef  *
Dil alur luf ile m st k-ı g m-eng z nden
- 6 Eer-i t bi-i  sn nden olur ey meh-r  *
Germ -i iftegi zerre-i n z z nden
- 7 C nı mı var ki hazer itmeye N m  d men
Gird-b d-ı nefes-i  h-ı seer- z nden

297 *

F  il t n F  il t n F  il t n F  il n

* 3 dil-r b : g mzeden M.

* 5, 6 -M.

* 7a: N lemi g s itse N m  c n vir p ol g l-rua M. //  gred rd m: g ster rd m M.

* (296) S1.88b,  .89a, M.34a, Y.78a

* 2 m ye-i r :  -ı vef  Y.

* 3 Ugrasa: gese ger M., Y.

* 4 iritir: d kil r Y.

* 5  -ı vef : m ye-i n z Y.

* 6 ey meh-r : hemv re M., Y.

* (297) S1.88b,  .89b, M.30b (M.'de redif "eylerem" olup "mim" harfinde yer almaktaydı. N sha farkları burada g sterilerek m kerrer alınmamıtır.)

- 1 Ben hemîşe ârzû-yı vaşl-ı cānān iderin
Ol ümîd ile dil-i maḥzûmı şādān iderin
- 2 Ben o ḳudret-baḥş-ı teşîrem ki gāhî dil-rübā *
Cevre meyl itse yine luḫfa şitābān iderin
- 3 Dāğ-ı ḥünîn ile şaḥn-ı sînemi zeyn eyleyüp
Bir gül-i ruḫsār içün reşk-i gülistān iderin
- 4 Ḥvāb-ı rāḫat merdüm-i çeşme vedāc itse n'ola
Her gice bir meh ḫayālın dilde miḥmān iderin
- 5 Āh kim böyle ḳalursa dilde dāğ-ı ḫasreti *
Giderek seylāb-ı eşk-i çeşmi c'ummān iderin
- 6 Böyle teşîr eyler ise cāna sūz-ı iştiyāk *
Ḥayme-i gerdūnı ben āh ile sūzān iderin
- 7 Sūz-ı dilden eylesün Nāmî ḫazer ol meh-liḳā
Yoḫsa bād-ı āh ile zülfin perîşān iderin

298 *

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

- 1 Göricek ol büti c'āşık olur ebkem ne disün
Gelse de nuḫka ḳomaz āh dem-ā-dem ne disün
- 2 Bülbül-i dil ne ḳadar nāle vü feryād itse
Yoḳdur ol ḡonçe-i nev-ḫāstede fem ne disün
- 3 Bildi nuḫk-ı lebinî māye-geh-i rūḫı imiş
Dem-i iḫyāda aña c'İsî-i Meryem ne disün
- 4 Sūz-ı c'ışk eyler imiş c'āşıkı lāl ü mebhūt
Ḳays olmuş tūtalum Leyliye maḫrem ne disün
- 5 Nāmî-veş tîğ-i ḡamuñ zaḫmî-i dem-bestesine
İdicek nūş-ı leb-i la'lini merhem ne disün

299 *

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ruḫlarıñ āyînede ol māh-ı tābān görmesün
c'Aks-i ḫüsninden dilinde dāğ-ı hicrān görmesün
- 2 Ḡamze-i çeşm-i siyeh-mestinden itsün iḫtirāz
c'Āşık-ı dil-ḫasteler şemşîr-i c'uryān görmesün

* 2 teşîrem: teşîrem M.

* 5 dāğ-ı ḫasreti: sūz-ı iştiyāk M. // M.'de 5 ve 6. beyitlerin ikinci mısraları yer deḡiştirmiştir.

* 6 cāna sūz-ı iştiyāk: dilde dāğ-ı ḫasreti M.

* (298) S1.88b-k

* (299) S1.89a, Ü.89b

- 3 Girye-sāz-ı hasret eyler merdüm-i nezzāresin
Bāyezīd olursa da ol la'li ḥandān görmesün
- 4 Tesliyet-baḥş-ı dil olsun buse-i gül-ḥand ile
Ol perī her ḳatre-i eşkümde 'ummān görmesün
- 5 Zāde-i kilik-i güher-baḥşāñı Nāmī-veş şaḳın
Ṭ ab'-ı keç-fehmān u çeşm-i 'ayb-cüyān görmesün

300 *

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Zevḳ-i nigeḥ-i ḡamze-i cānān iderin ben
Deryūze-i teh-cür'a-i mestān iderin ben
- 2 Sünbülleri āşüfte olur diyü şabādan
Şeb-tā-seḥer efkār-ı perīşān iderin ben
- 3 Rūşenligi hep şu'le-i āhumdan alurlar
Şem'-i meh ü ḥurşīdi firūzān iderin ben
- 4 Nezzāre-i gül-bāḡ-ı cemāl eyledüğünce
Görseñ hele ey şofī ne seyrān iderin ben
- 5 Ol ḡonçe-lebi yād iderek gülşene varsam
Bir naḡmede biñ çāk-i girībān iderin ben
- 6 Gül-çīn-i riyāz-ı emel olsam da hemīşe
Ṭ urmaz yine bülbül gibi efgān iderin ben
- 7 Elde var iken gevher-i endīşe-i Nāmī
Ḥ'āce dimesün 'azm-i Bedaḥşān iderin ben

301 *

Mef'ülü Mefā'ülün Mef'ülü Mefā'ülün

- 1 Gül-berg-i leb-i la'liñ reng-āver-i her-gülşen
Dūd-ı dil-i pür-süzum berhem-zen-i her-külḥan
- 2 Ağyāra görüp meylüñ koydı dil-i zārumdan
Bir āh ile biñ nāle her nālede şad-şīven
- 3 Gül-bāḡ-ı vişālüñden şeftālular alınmış
Hep sīne vü bāzūlar olmuş yine gül-ḥurmen
- 4 Sen şūḫ-ı cihān ile bilmem nice olur ḥālüm
Olmakda nigeḥ-nāzuñ kālā-yı niyāz-efgen
- 5 Dīdār-ı dil-ārāña cān itmege nezzāre
Her bir bün-i müyumdan açıldı yine revzen

* (300) S1.89a, Ü.89b, M.33b

* (301) S1.89a-k

- 6 Şeşşīr-i sitem gördi dest-i nıgehūñde dil
Çāk itdi girībān-ı ümmīdını tā dāmen
- 7 Alsaydı ne var gāhī sen Yūsuf-ı hıvāhişden
Yaçkūb-ı dil-i Nāmī bir nekhet-i pīrāhen

302 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Hādeng-i gānze çıķduķca kemān-ı ebruvānından
Bulınmaz āşınā-yı āşiyān-ı murğ nişānından
- 2 Kemīn-gāh-ı tegāfūlde tırur dāyim nıgeh-nāzı
O şūhuñ kırtılır yok gālibā şaş-ı kemānından
- 3 Ser-i kıavs-i kıuzahda berķ-i 'ālem-tāb şanmadum *
Görince hānçer-i zerrīn kemer-gāh-ı miyānından
- 4 Ecel küşte olur bir dārb-ı engüşt-i 'itābında *
İder ihyā yine isterse nuķķ-ı nükte-rānından
- 5 Dil-i āşüfte dāğ-ıstān-ı derdin seyr ider Nāmī *
Ferāğat-kerdedür dehrūñ gülinden gülsitānından

303 *

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

- 1 Dilberā irdi bahār ile temāşā-yı çemen
Muntazır maķdem-i refāruña ebnā-yı çemen
- 2 Şahn-ı gülzāra hırām eyle döşendi yine hep
Ser-be-ser bükālemün naķş ile dībā-yı çemen
- 3 Def-i gül-bergi yine muķrib-i bād aldı ele
Başladı nağmeye murğān-ı hōş-āvā-yı çemen
- 4 Gönçeler çāk-i girībāna heves-gīr oldu
Sīnesin açdı şafādan gül-i ra'nā-yı çemen
- 5 Huld ü Kevşer mi degül baña diye ey şōfī *
Mey-i gül-reng ile vādī-i feraħ-zāy-ı çemen
- 6 'Āşıķa cān mı kıalır müjdeye idince niyāz
Diye nāzendesi bir kūşe-i tenhā-yı çemen
- 7 Dāyimā kilķ-i ma'ānī bulınur destinde *
Nāmī-veş her kim olur nükte-şınāsā-yı çemen

* (302) S1.89a, Ü.90a, M.34a-k

* 3 'ālem-tāb şanmadum: 'ālem-tābdur gūyā M. // görünce: görinen M.

* 4 nükte-rānından: nükte-dānından M.

* 5 ferāğat-kerdedür: ferāğat-geştedür M.

* (303) S1.89b, Ü.90a, M.34a

* 5a: Saña firdevs degül mi diye bi'llāh şōfī M. / Huld ü: Huld S1.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Miḥnet-i erbāb-ı ışk-ı zāhid āsān görmesün
Anı āsān zu'ım idenler ser-be-sāmān görmesün
- 2 Tünd-bād-ı cevri-i çarḫ elbette virür ıztırāb
Bezm-i ehl-i dilde bir ŝem'i firūzān görmesün
- 3 Gevher-i rāzı ŝaḫın dest-i ḫayāle virmeden
şöyle tut kim dürc-i dilde dīde-i cān görmesün
- 4 Gerd-i ye's ile hemān pejmürde eyler rūzgār
Gönçe-i ümmīdde çāk-i girībān görmesün
- 5 Zaḫm-ı çeşm-i bed-güherden ihtirāz it Nāmī-veş
Dāğ-ı mihri gül gibi herkes nümāyān görmesün

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Aç tırrañı ol cebhe-i pür-nür görinsün
Ḥurŝīd ile birden ŝeb-i deycūr görinsün
- 2 Vir dest-i ŝabā zülf-i dil-āvīzūñi açsun
Her tārda biñ ŝīve-i Manŝūr görinsün
- 3 Bir lemḫa da olursa nigeḫ-nāzuñı luḫf it
Mātem-gede-i dilde ne var sūr görinsün
- 4 Dillerde yine 'aks-i ŝafā cilveler itsün
Çöz düğmeñi āyīne-i billūr görinsün
- 5 Nāmī geḫī ruḫŝat-dih-i āḫ ol ki cihāna
Sīneñde olan ŝu'le-i mestūr görinsün

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ben hemīŝe dilde fikr-i ḫüsn-i ḫübān eylerin
Ya'nī kim ḫalvet-serāmı Yūsuf-istān eylerin
- 2 Bir gül-i gönçe-dehān yādıyla itdükce fiğān *
Nālemi hep reşk-sāz-ı 'andelībān eylerin

* 7a: Aldurur kilik-i dür-efŝān-ı ma'āniyi ele M.

* (304) S1.89b, Ü.90b

* (305) S1.89b-k

* (306) S1.90a, Ü.90b, M.34a

* 2 dehān: dehen M.

- 3 T ırmaz eşküm ārzū-yı vaşl ile cūyān olur
Vaşla irsem bīm-i hicrān ile ʿummān eylerin
- 4 Cismi cān u cānı mest-i cām-ı ʿışk itsem n'ola
Dāyimā hātırda yād-ı laʿl-i cānān eylerin
- 5 Mıhr-i ruhsārı tūlūʿ itdükce Nāmī şubh-veş
Dest-i şevk ile çeker çāk-i girībān eylerin

307 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Ebrūlaruñı nāz yine cilve-geh itsün
Der-kār-ı niyāza nigeh itsün nigeh itsün *
- 2 Çöz bend-i niķāb-ı ruķuñı nūr-ı cebīnūñ
Reşk-efgen-i hırmen-gede-i mıhr ü meh itsün
- 3 Ol zūlf-i girih-zāruñı vir şāneye açsun
tārı yine biñ dil ü cānı tebeh itsün
- 4 Tek sāye-i dāmānuñı āgūşa getürsün
Yıllarla felek cismümüzi hāk-i reh itsün
- 5 Çün ķābil-i yek-ħarf-i lebūñdür dil-i Nāmī
İsterse ħaṭā anı vücūd-ı güneħ itsün

308 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Açılsa kaçan lebleri ħarf-i siteminden
Ancaķ görünür noķta-i mevħūm feminden
- 2 Birbirini nezzāre başar reh-güzerinde
ģamzelerüñ dest-küşā-yı kereminden
- 3 Zencīrine aşüfteġī-i şāneyi ġördi
Dīvāne ġönül tırmaz oturmaz eleminden
- 4 Zāhid hele al destüñe bir baķ ne ġörürsin
Bu bezm-geħüñ āyine-i cām-ı Ceminden
- 5 Ağyāra atar tır-i nigāhı diyü ġāhī
T aşlarla döġer sīnesin ʿuşşāk ġamından
- 6 Luṭf eyle şabā çeşm-i recā-mend-i vişāle
Bir zerre de olursa ġubār-ı ķademinden
- 7 Yārān-ı ħased siħr-i beyān ġörmek içündür
Nāmīnūñ eşer-nāṭıķa-senc-i ķaleminden

* (307) S1.90a, Ü.90b, M.35a, Y.78a

* 1 der-kār-ı: dergāh-ı M.

* (308) S1.90a, Ü.91a, M.34b-k (krş. HM., Tah.1)

Her

OI

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Bir lem'a cebinüñde konan nūr görinsün
Biñ dilde yine meş'ale-i T ūr görinsün
- 2 Dil maḥşere dek mest-i ḥarāb-ı sitem olsun
Tek bir nazār ol ğamze-i maḥmūr görinsün
- 3 Aç dār-ı şifā-yı lebüñi nuṭka ṭabībüm
Bir ḥarf ile biñ şıḥḥat-ı rencūr görinsün
- 4 Kıl nāzuñı hem-düş-ı tebessüm reh-i cevre
Sermāye-i şūr u za'af-ı ḥūr görinsün
- 5 Ağyāra bu ülfet niçe bir gāhice cānā
Yanuñda ne var Nāmī-i mehcūr görinsün

Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün

- 1 Meded luṭf it lebüñ cānā nikāta reh-güzer virsün
Zebānuñdan dil-i pür-derde bir şāfi ḥaber virsün
- 2 Hırāmān ol yūri biñ nāz ile ey şāhid-i ğamze
Yine pā-mālūñ olsun ḥaste-diller cān u ser virsün
- 3 Ne var gāhī lebüñden buse iḥsān eyle uşşāka
Nihāl-i kāmētūñ bāğ-ı vefāda berg ü ber virsün
- 4 Ne söyler tūṭī-i ṭab'-ı suḥan-sencüñ bağa cānā*
Hele āyīne-dār olsun ruḥuñ la'lüñ şeker virsün
- 5 İrişsün luṭf-ı sākī-i ḥayālūñ bezm-i ḥātırda
Gözüm merdümlerine bāde-i ḥūn-ı ciğer virsün
- 6 Kōsunlar naḫd-i eşk ü rüy-ı zerdi ḥāşılı diller
Metā'-ı vaşl-ı ḥūbān-ı cihāna sīm ü zer virsün *
- 7 Güher-pāş ol yine ey ṭab'-ı Nāmī şafḥa-i dehre
Sevād-ı nevk-i ḥāmeñ dest-i yārāna eşer virsün

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

* (309) S1.90a-k

* (310) S1.90b, Ü.91a, M.34b

* 1 zebānuñdan: vişālūñden M. / pür-derde: ğam-gīne M. / şāfi: şāmī M.

* 4 bağa: göre M.

* 6 cihāna: zamāna M.

* (311) S1.90b, Ü.91b, M.35a, Y.78a

- 1 Nāz ile yine ğamzelerüñ bir nigeħ itsün
Biñ cān u dili ŧevĸ-i ŧaleb ħāk-i reh itsün
- 2 Vir deste-i sünbüllerüñi dest-i ŧabāya
ŧad luĸı yine zīver-i ŧarf-ı küleh itsün
- 3 Müjgān-ı dırāzı yine cünbiŧ-ger-i luĸ it *
Biñ ʿālemi āŧüfte-i çeŧm-i siyeh itsün
- 4 Ey ŧayd-ı ümīdi ĸo meded dest-i teraħħum
Āvīze-i fitrāk-i kümeyt-i nigeħ itsün
- 5 Nāmī diline leŧker-i müjgān ile ğamzeñ
Der-bend-i teĸāfülde nümün-ı sipeħ itsün

312 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Niçün āħ-ı gülü-süz eylerin dāĸ-ı ğamīnümünden
O ŧūħa zāħir iken süziŧüm çīn-i cebīnümünden
- 2 Ĥayāl-i būs-ı laʿlinden meĸer mest oldılar dilde
Gelür yoĸ daʿvet itsem āħ u feryād u enīnümünden
- 3 Cefā-yı ğamzeden ol deñlü bī-tābem ki ħāıırdan
Zebāna ħarf iriŧmez ŧekve-i dād-āferīnümünden
- 4 N'ola çeŧmüm ŧerer-rīzān u dāĸ-ıstān ise sīnem *
ĸopan hep ŧuʿle-i terdür dil-i āteŧ-zemīnümünden
- 5 Naẓar āŧüfte eyler reng-i gül-ruħsarını Nāmī *
Derün-ı sīnede piçīde-āħ-ı āteŧīnümünden

313 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Felek bezm-i bahārı zeyn idüp ĸāyet ŧafāsından
Gidermez ŧiŧe-i ebrini zānū-yı havāsından
- 2 Gelüp her küŧeden seylāb-ı nīsānī geçer ıırmaz
ŧitāb üzre ħaber virür cihānuñ mācerāsından
- 3 Çekildi ehl-i dil ŧaf ŧaf yine semt-i gülistāna
ĸīnā-yı bāĸ-ı Ĥuld alındı ŧaħn-ı dil-küŧāsından
- 4 Çemen evrākı ŧād-āb oldı hep feyz-i bahār ile
Naẓar mest-i mey-i ʿibret olur seyr-i nemāsından

* 3 luĸı: nāz M., Y.

* (312) S1.91a, Ü.91b, M.35b

* 4 ŧerer-rīzān u: ŧerer-rīzān S1.

* 5a: Hele Nāmī naẓar āŧüfte eyler reng-i gül-rüyın M.

* (313) S1.91a, Ü.91b, M.35a, Y.77b

- 5 Çıkar cān gūşına dil dīdesine ehl-i ʿirfānuñ
Temāşā-yı gül ile bülbülüñ zevk-i nevāsından
- 6 Leṭāfet ol kadar cūşa getürdi cūybārı kim *
Havā üzre revān olmağa kaşd eyler şafāsından
- 7 Bu demde zevk-i gülgeşt-i haķāyıkdan alur hişşe
Cihānı Nāmī-āsā seyr idenler māverāsından

314 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 ʿArz itse mihr-i rüyın o meh-rū niķābdan
Olur mişāl-i sāye fürüg āfitābdan
- 2 Eyler hezār kebg-i dili bir dem içre şayd
Şehbāz-ı çeşmi bāl aça ger dest-i hʿābdan
- 3 ʿĀlem niyāz-pāş-ı ser-i reh-güzārıdır
Luṭf-ı nigāh-ı nāzına rüy-ı ʿitābdan
- 4 Bir zerre deñlü cānib-i rāh-ı harīmine *
Refʿ it bu hāksārı nesimā türābdan
- 5 Nāmī dem-i beķā-yı vücūdını rind olan
Eyler kıyās meyde şebāt-ı habābdan

315 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Dil-dāde-i düzdāde-nigāh-ı ğāzabam ben *
Mestāne-i teh-cürʿa-i cām-ı edebem ben
- 2 Şeb-reng-i hamūş-ı elemem gerçi kim ammā
Ābisten-i hurşid-i şabāh-ı tarabam ben
- 3 Hem şuʿle-i āhumla hāsed-kerde-i rūzam
Hem dūd-ı şerer-nāküm ile reşk-i şebem ben
- 4 Dil kūşe-i ebrūda temāşādan uşanmaz
Vālih-şude-i fitne-gehem bü'l-ʿacebem ben *
- 5 Sır-āb-ı ebed-neşve-i peymāne-i ğamze
Hāclet-dih-i keyfiyyet-i āb-ı ʿinebem ben
- 6 Dilberde dili kendimi fürķatde şanurdum
Gördüm ki o māha dil ile leb-be-lebem ben

* 6 Y.'de 2. beyitten sonra yer almıştır.

* (314) S1.91a, Ü.92a, M.36a, Y.78b

* 4 rāh-ı harīmine: küy-ı harīmineM., rāh-ı habībine Y.

* (315) S1.91b, Ü.92a, M.35b

* 1 ğāzabem: recebem M.

* 4 vālih: hayrān M.

- 7 Dünbāle-ber-i bedraḳa-i maḥz-ı ʿināyet
Nāmī gibi tenhā-rev-i rāh-ı talebem ben

316 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Bahār oldu açıldı tāze güller nev-nihālinden
Ḥaberdār oldılar hep bülbülün feryād-ı ḥālinden
- 2 Ḥired āşifte dil ḥayret-füzün u sāmīʿa meftün *
Ṭ uyūr-ı gülsitānuñ naḡme-i ḡunc u delālinden *
- 3 Çemen üzre görenler nev-be-nev ezhārı pejmürde *
Didi evvel iren şāhid budur bāḡuñ meʿālinden *
- 4 Bahārıyla ḥazānın seyr idüp erbāb-ı dil dāyim
Alurlar ḥişşe āşār-ı kemālinden zevālinden
- 5 Perişān-geşte evrāḳ-ı gülistānı görüp Nāmī
Ḥaber aldum cihānuñ bī-sebāt-ı reng-i alinden

317 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Yüri ruḥşatdur ey dil ḥande-i ḥvāḥiş-nümālardan
Pür it dāmān-ı zaḥmuñ nükte-i merhem-edālardan
- 2 Libās-ı cilve-nāküñ şuʿle-i Ṭ ür olsa kurtılmaz
Şaḳın ey şemʿ-i ser-keş ḡamze-i cünbiş-rübālardan
- 3 Tebessüm-süz olur ey ḡonçe-i gül-bāḡ-ı istiḡnā *
Ḥazer-nāk ol niyāz-ı ʿandelīb-i bī-nevālardan *
- 4 Metāʿ-ı nāzını luṭf-ı sitem ber-dūşa virdiyse *
Alur sermāye-i sāmān-ı cānı mübtelālardan *
- 5 Muşavver Sūmenāta döndi hep endīşe-i Nāmī
Ḥayāl-i ḥüsn-i dil-süz-ı büt-i ḥayret-fezālardan

318 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Bu gülzār-ı ʿanāda biñ gül-i sīr-āb-ı aḥmerden
Dile bir dāḡ-ı aḥker-nüş ḥōşdur dest-i dilberden

* (316) S1.91b, Ü.92b, M.36a

* 2 ḡunc: ḡunç S1., Ü., M.

* 3a: Çemen-zār üzre pejmürde gören evrāḳ-ı ezhārı M.

* (317) S1.92a, Ü.92b, M.36b, Y.78b

* 3 gül-bāḡ-ı istiḡnā: nāz u gül-i ʿişve M., gül-bāḡ-ı ḥüsn ü nāz Y.

* 4 nāzını luṭf-ı: luṭfını nāz-ı Y. / sitem: ḡaḏab M., Y.

* (318) S1.92a, Ü.92b, M.36b, Y.78b

- 2 Vedāc-ı taqat-i āh itdi qaldı nār-ı ʿacz içre
Dil-i bī-tābı görsün hażz iden seyr-i semenderden
- 3 Yıkılsa mest-i māder-zād-ı şeh-rāh-ı maḥabbet çün *
Ne mümkindür ki teşḫiṣ eyleye destārını serden
- 4 Belā-yı ğamzesine şabr-ı kuvvet-süzumuñ dilde
Mişālidür kıyās it ʿanber-i sūzānı micmerden
- 5 Dil-i Nāmī gibi mest-i ebeddür nūş iden ʿāşık
Şarāb-ı āteşin-keyf-i nigāh-ı ʿişve-perverden

319 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bezm-i rindānı yine reşk-i bahār itdi hażān
Berg-i gūn-ā-gūn ile zīnet-şīʿār itdi hażān *
- 2 Lāle ḥadler bezmine varını īşār eyleyüp *
Ḥayli dökildi şaçıldı iftiḫār itdi hażān
- 3 Reng-i zerd ü sürḫ ile zeyn eyleyüp her cānibi *
Meclis-i rindānı naqş-ı tāb-dār itdi hażān
- 4 Ruqʿa-i berg ile bu dehrüñ meʿālin bildürüp
Dīde-i cām-ı sebūyı eşk-bār itdi hażān
- 5 T ağıdup efkār-ı āmāl-i dil-i Nāmī gibi
Ḥanümān-ı kār u bārın tārümār itdi hażān

320 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Hezār-ı zāra gerçi ʿişve-i gül kār açar birgün *
Velī gülzāra da feryād-ı bülbül kār açar birgün
- 2 Dil-i gül çünki tutdı semt-i cevri-i ḥār-ı bed-ḥūyı
Var ey bülbül taḥammül kıl taḥammül kār açar birgün
- 3 Ğam-ı zülf-i vefā-yı vaʿdesinden eyleme şekvā
Dilā şabr eyle endüh-ı teselsül kār açar birgün
- 4 Çalışma şulḥa şabruñ nādım eyler ol cefā-cūyı
Ğam-ı fırsat yime āḫir tevekkül kār açar birgün

* 3 çün: ger Y.

* (319) S1.92a, Ü.93a, M.35b-k

* 1 berg-i: reng-i M.

* 2 ḥadler: ruḫlar M. // iftiḫār: özge kār M.

* 3 reng-i zerd ü sürḫ ile: zerd ü sürḫ ü sebz ile M. // tāb-dār: zer-nigār M.

* (320) S1.92b, Ü.93a, M.37a

* 1 hezār-ı: hezāri Ü., M.

- 5 Ümîd oldur perîşānî virüp germ-i peşîmānî
Dehānın nuḡka taʿbîr-i teʿallül kār açar birgün
- 6 Hāḡîḡat merkezinden sen hemān ey dil güzār itme
Teʿallî ḡaksārına tenezzül kār açar birgün
- 7 Füzün eylerse istiḡnāyı refʿ-i ruḡʿadan Nāmî
Teḡāfül eyle şıdḡ ile teḡāfül kār açar birgün

FÎ-HARFÎL-VÂV

321 *

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

- 1 Gönlüm esîr-i ṡurra-i pîçān-ı arzū
Cānum muḡîm-i küşe-i zindān-ı arzū
- 2 Āyā olur mı taʿne-zen-i ceyb-i şubḡ-ı ḡam
Gül-berg-i vuşlat ile girîbān-ı arzū
- 3 Yā Rab görür mi maḡmil-i Leylā-yı ḡvāḡişi *
Çeşm-i ümîd-i Ḳays-ı beyābān-ı arzū
- 4 Ruḡsat nesîm-i bāḡ-ı kerem ola mı ʿaceb *
Burḡaʿ-küşā-yı ḡonçe-i ḡandān-ı arzū
- 5 Bilsem ne dir o ḡamze ʿaceb rûz-ı rûstaḡîz
Dāmāna el urınca şehîdān-ı arzū
- 6 Feyz-i nesîm-i āḡ u sirişk-i revān ile
Şād-āb olur mı āḡ gülistān-ı arzū
- 7 Nāmî cihānda çekme ḡuşûl-i ümîde ḡam
Birgün olur ki vuşlat olur cān-ı arzū

322 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Gehî bād-ı seḡerden bî-ḡarār āşüftedür ḡîsü
Gehî genc üzre ḡüyā ejdehā-yı ḡuftedür ḡîsü
- 2 Başında var gibi sevdāsı bir yerde ḡarār itmez
Meger kim şāhid-i ruḡsārına ālüftedür ḡîsü
- 3 Reh-i nezzāreye ser-bāz-ı reh-zen olduḡın bilmez
O şāḡ-ı dil-nevāzāna daḡı nā-ḡüftedür ḡîsü
- 4 Ḳirāmān olsa ol serv-i revānum nāz ile tenhā
Bilinür ḡanda gitse reh-güzārın rüftedür ḡîsü

* (321) S1.92b, Ü.93b, M.37b, Y.80a

* 3 ḡvāḡişi: maḡsadı Y.

* 4 Y.'de 3. beyitle yer deḡiştirmiştir.

* (322) S1.93a, Ü.93b, M.38a

- 5 Hevā-yı vaşl-ı gerden ile ārām eylemez bir dem *
Periṣāndur dil-i Nāmī gibi āşūftedür gīsū

323 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 O şāhuñ devr-i ḥüsninde dile virmez amān ebrū
Ḥadeng-i nāzını her dem atar eyler nişān ebrū
- 2 Nedür kavş-i każādan 'āşıka tır-i belā gayrı *
'İtābında olurken gamzeler tır ü kemān ebrū
- 3 Yatarlar sāye-i sünbül-sitān-ı tırrada gūyā
Ser-i çeşmān-ı mestinde dü-şāḥ-ı āhuvān ebrū *
- 4 Firāz-ı gülbün-i kağdinde ol gül-bāğ-ı ra'nānuñ
Ṭ urur kavş-i kuzāḥ-āsā mu'allāḥ ṭāḳ-ı ān ebrū *
- 5 Ğāzab ḥālinde çin-i cebhe taḥrīk eylese bir dem *
Bulınmaz ıztırābından yerinde bir zamān ebrū
- 6 Gāh olur kim bahādırlıkda çekmez yayını Rüstem
Görinür gāhī miskīn-i nizār u nā-tüvān ebrū
- 7 İki mışra' alup gūyā ser-i dīvān-ı Nāmīden *
Yazupdur şafḥa-i pişānına siḥr-i beyān ebrū

324 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 O meh-rūnuñ n'ola şalsa cebīni 'āleme pertev
Muḳavves ebruvānıdur sipihr-i ḥüsne mäh-ı nev
- 2 Şabā deryūze itdükce şemīm-ārā-yı zülfinden
Girībānın pür eyler nekhet-i misk ile dir rev rev
- 3 Çatup ḥışm ile ebrūsın nigāh-ı gamze-kār itse
Olur ebr-i siyehden gūyiyā nāzil iki baḥnev
- 4 Gören bāzār-ı ḥāl-i 'anberin müyında almazlar
Bahā-yı nāfe-i Tātār degmez berg-i käh-ı cev
- 5 Yazarken meşḳine imlā-yı sen sev ol mehüñ Nāmī
Diyince bu nedür luṭf-ı tebessümle didi sen sev

* 5 vaşl-ı gerden: vaşl-ı ğabğab Ü., zülf-i ḥübān M.

* (323) S1.93a, Ü.93b, M.38a

* 2a: Nedür tır-i belā kavş-i każādan 'āşıka gayrı M.

* 3 mestinde: ra'nāda M.

* 4 Firāz-ı kaşr-ı bālā-ḥāne-i ḥüsninde ol şūhuñ
Görinür gerçi cüft ammā olupdur ṭāḳ-ı ān ebrū M.

* 5, 6 -M.

* 7a: Dü-mışrā'-ı ser-i dīvān-ı kilik-i Nāmī-veş ḥaḳḳā M.

* (324) S1.93a, Ü.94a, M.38b-k

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Şekl-i ebrûlarına beñzer idüñ ey meh-i nev *
Dem-be-dem sen de cihân-ı dile şalsañ pertev
- 2 Zâhidâ neşve-i rindân-ı meye irmezsin
Şübhañı itmeyicek maştaba-i Cemde girev
- 3 Kûlkül-i şîşede olmasa idi sırr-ı hafî
Şâhid-i cām çutar mıydı aña gûş-ı şînev
- 4 Dâhil-i hacle-geh-i vuşlat olursın lâbüd
Ser-i kûyında dilâ bād-ı şabā-veş yürü dev
- 5 İtmese âh-ı şerer-pâş dem-â-dem Nāmî
Şerha-i sinesini çāk ider elbette 'alev

Mefā'îlün Fe'îlâtün Mefā'îlün Fe'îlün

- 1 Hâyâl-i hâlüne dil-beste nāfe-i āhū
Şemîm-i zülfüne āşüfte sünbül-i Hindū
- 2 Dehānuñı göricek gönçe oldı dem-beste
Miyānuñı ańıcağ pîç ü tāba düşdi mū
- 3 Ne deñlü yara açarsañ olur gönül hurrem
Olinca gamzelerüñ nāvek ü kemān ebrū
- 4 Kemāl-i hüsnüñi mümkün mi seyr ide 'aşık *
Füsün ider dil-i bīmāra ol iki cādū
- 5 Şafādan oldı dil-i Nāmî dīde şebnem-veş
Rızā ile sen eyā gül olinca hem-pehlü

FĪ-ḤARFĪL-HĀ

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Umarsın çarf-ı çeşmin 'aşık ammā rāyegān şanma
O bir tığ-i recā-küşdür nigāh-ı dil-sitān şanma
- 2 Gönül kim hānedān-ı gamdur anda mīhmān olmaz
T olinma ey çarab-vār āsitān-ı mīzbān şanma

* (325) S1.93b, Ü.94a, M.38b

* 1 Dir idüm hey'et-i ebrûlarıña ben meh-i nev
N'ideyin anı cihân-ı dile şalmaz pertev M.

* (326) M.37b, Y.80a (Y.'de cilt tamiri esnasında 80. varak, hem 73. varaktan sonra hem de a ve b yüzü ters yapıştırılmıştır.)

* 4 kemāl-i hüsnüñi: cemālüñi nice Y. / mi: ki Y.

* (327) S1.93b, Ü.94b

- 3 Yaķın olma görüp ey murğ-i dil zülf-i Şiken-zārın
Yatar pıçıde efı-peççelerdür aşıyān Şanma
- 4 Virür lābūd niyāza tesliyet hūkmin ıtābında
O Őūh-ı nāz-perverdi ķatı nā-mihribān Őanma
- 5 O zaķm-ı bih-şude Şemşir-i āh-ı cān-güdāzumdur
Görinen sine-i ķarķ üzere Nāmī keķkeşān Şanma

328 *

Mefāılün Mefāılün Mefāılün Mefāılün

- 1 Recādan fāriğ oldum hem vişāl-i dil-rübādan da *
Dili aldum ğam-ı hecr ü temennā-yı Őafādan da
- 2 Hāyāl-i naķş-ı hūsn-i ıālem-āşübı giderdüm hep *
Niğāh-ı hayret-ālādan dil-i āyīne-sādan da
- 3 Tı aleb nā-yāb-ı Őevķ-i ııŐķ olunca dilde ıuŐŐāķa *
İrişür neşve-i cām-ı vefā dāğ-ı cefādan da
- 4 Firüzān olur elbette maķabbet Őemı bir kerre
Sitem-senc-i teğāfülden niğeh-nāz-ı vefādan da
- 5 O dildāruñ helāk-i ğamzesi ol kim kesel gelmez *
Der-āğūŐ-ı miyān u būs-ı laı-i cān-fezādan da
- 6 Dil ol Őehbāz-ı Őehper-dār-ı himmetdür ki geķmişdür
Dem-i pervāzda evc-i Hümādan da semādan da
- 7 Ferāğat itmedüm gitdi dil-i Nāmī gibi āķir *
Bu Őabı-ı nükte-zādan hāme-i ķarf-āşinādan da

329 *

Fāılātün Fāılātün Fāılātün Fāılün

- 1 Her ķaçan itsem nażar āyīne-i ruĥsārına
Şuıle-i dāğ-ı nihānum ıaks ider dīdārına
- 2 Reşķ-sāz-ı nāfe-zār-ı Ćin ider Őaķrāları
Uğrasa bād-ı seķer ğisū-yı miskin-tārına
- 3 Ğamze-i Őūhı olurken cünbişinde fitne-zā
Nice meftün olmaz ādem ol bütün kirdārına

* (328) S1.94a, Ü.94b, M.38b

* 1 recādan fāriğ oldum hem: ferāğat eyledüm dilden M. // dili aldum: ğalāş oldum M.

* 2 giderdüm hep: hele gitmez M.

* 3 Őaleb: heves M.

* 5 M.'de 6. beyitle yer değiştirmiş. / ğamzesi ol kim kesel gelmez: ğamzesiyem kim diriğ itmez M.

* 7a: Dil-i Nāmī gibi āķir ferāğat itmedüm gitdi M.

* (329) S1.94a, Ü.95a, M.39a

- 4 Perveriş kılma temennā-yı vişālin sīnede
İstimād itme yine hem şīve-i inkārına
- 5 Seyr idüp āvīze-i āşüfte-dillerle didüm
İki sünbül-deste iki zülf-i ‘anber-bārına
- 6 Būseye ruḥşatda gāhī reh-zen olur ğamzesi
Māyilem ol ‘işve-kāruñ luḥf ile āzārına
- 7 Gūş-ı yārāna yine āvīze kıldı bir güher *
Āferīn Nāmī-i zāruñ ṭab‘-ı gevher-bārına

330 *

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Ol ḥālet-i nāz olmasa sāķī nıgehüñde
Mest itmez idi bāde beni bezm-gehüñde
- 2 Zünnārī idersin ço meded Rūḥu’l-Emīni
Gösterme ser-i kākūli ṭarf-ı külehüñde *
- 3 Başumdan ider bāl-i Hümā kesb-i sa‘ādet
Ḥasret-keş-i sāyeñ olalı ḥāk-i rehüñde
- 4 Vaḥşet ider ümmīd-i niyāzum dil-i zāra
Āşār-ı teġāfül ola çeşm-i siyehüñde
- 5 Ğāret-ger-i ḥün olsa n’ola girye-i Nāmī
Şemşīr-i sitem var yine dest-i nıgehüñde

331 *

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 ‘Aqlum ṭaġılu zülf-i perīşānı görince
Cem‘ıyyet-i ḥāṭır mı ḳalır anı görince
- 2 Cānum şıķılur beste-i teng-i kemerinden
Baġrum delinür ḥançer-i bürrānı görince
- 3 Ben mest-i ümīd-i mey-i işrāb-ı vefāyem *
Hüşyār olurun ğamze-i mestānı görince
- 4 Bir sīb-i mu‘allaķ şanurun āyine üzre
Ol ğabġab ile çāk-i girībānı görince
- 5 Maḥrem ḥarem-i vaşl-ı dil-ārāya ‘adū āḥ
‘Āşıķ ne çeker küşe-i dāmānı görince

* 7 yārāna: āfāķa M.

* (330) S1.94a, Ü.95a, M.42b

* 2 ṭarf-ı: zīr-i M.

* (331) S1.94b, Ü.95a, M.39a-k (M.’de beyitlerin dizilişi şöyledir: 1, 2, 3, 5, 7, 4, 6)

* 3 ümīd-i: ḥarāb-ı M. / işrāb-ı: ümmīd-i M.

- 6 Meyl itmemege çāre mi var söyleye şōfī
Bir çeşm-i siyeh dilber-i fettānı görince
- 7 Dem-beste iken gönçe-şifat hecr ile Nāmī
Gönlüm açılır ol gül-i ḥandānı görince

332 *

Mefʿülü Mefāʿilün Feʿülün (faʿlün) ?

- 1 Ey şūḥek-i dil-rübā ḡamze
Vʿey āfet-i mübtelā ḡamze
- 2 Ābisten-i berḡ-i ḥātıfdur
Her bir niḡehüñ eyā ḡamze
- 3 Olur mı senüñ gibi āyā
Hercāyī vü bī-vefā ḡamze
- 4 Var ise nazīrūñ ʿaksüñdür
Āyīne-i dilde ā ḡamze
- 5 Keyfiyyet-i cām-ı Cem olmaz
ʿİşveñ gibi ḡam-zidā ḡamze
- 6 Zaḡmuñda olur merhem āteş
Ey tīr-i ḡazā belā ḡamze
- 7 Bilmem nicʼ olur ḡāl-i Nāmī
Ey düşmen-i āşinā ḡamze

333 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Virüp vücūdına pervāne şüst ü şū tāze
Gelür dümūʿ-ı şemiʿden alur vuzū tāze
- 2 T̄ aḡıtdı zülfini ruḡsārına nesīm-i seḡer
Olur bahārda elbette reng ü bū tāze
- 3 Rehā bulursa girībān-ı dil bir āfetden
Alur ḡomaz yine bir şūḡ-ı māh-rū tāze
- 4 Ḥoşā o sāye-i bīd ü kenār-ı cūña ola
Şarāb-ı köhne ile sākī vü sebū tāze
- 5 Gerekdür ol mehi bulmaḡa yerde vü gökde
Sirişḡ ü āḡ ile her demde cüst ü cū tāze
- 6 Nevā-yı murḡ-i dili diñle zāhidā seyr it
Gül-i ʿizār-ı şüküfte o tāze bu tāze

* (332) S1.94b, Ü.95b, M.39a

* (333) S1.94b-k

- 7 Bu nazma Nāmī yeridür yazarken itse kalem
Hemīşe secde-i taḥsīne ser-fürü tāze

334 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Şanmañuz kûşe-i ebrūdaki āhū-yı nıgeh
Geşt ider şayd-ı dile sihr ile cādū-yı nıgeh
- 2 Dil-i āgāha ider luḫfı ʿitābında nihān
Görinür tünd velī bü'l-hevese ḫūy-ı nıgeh
- 3 Alınur naḫd-i niyāz ile metāʿ-ı nāzı
İştirā-gāh-ı hevādur ezelī sū-yı nıgeh
- 4 Çekse ḫūn cāma bedel çeşm-i siyeh-mesti n'ola *
Şīr-i āhū-beçedür ğamze-i dil-cū-yı nıgeh
- 5 Ey gönül kûşe-i ebrūlarına varma şaḫın
Fitne peydā ider elbette ser-i kūy-ı nıgeh
- 6 Heves-i reh-zenī-i tāb-ı şekīb itdi yine
Şanma bīhūde kirişmeyle tekāpū-yı nıgeh
- 7 Zaḫm-ı şemşīr-i teġāfül dil-i Nāmīye yeter
Ḥande-zār eylesün aʿdā lebini rüy-ı nıgeh

335 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Dile besdür nişest-i ʿaks-i mihr-i rüy-ı cānāne *
Dimāġa büy-ı sünbül-deste-i ġīsū-yı cānāne
- 2 Cihān-ı cism ü cānı ser-be-ser leb-rīz-i nūr itdi
Temāşā-yı şüküfte-pertev-i meh-rū-yı cānāne
- 3 Bi-ḫamdī'llāh müşāheddür hemīşe çeşm-i bīdāra *
Ḥayāl-i heyʿet-i meh-peyker-i dil-cū-yı cānāne
- 4 Ezelden gerden-i cān u dilümde beste olmışdur *
Ser-i miskīn-kemend-i zülf-i ʿanber-büy-ı cānāne
- 5 Niçe biñ cān u dil aşüfte eyler dest-i şāneyle *
Perişān ṭurra olsa cebhe-i gül-büy-ı cānāne

* (334) S1.95a, Ü.95b, M.41a, Y.82a

* 4, 5 -M., -Y.

* (335) S1.95a, Ü.96a, M.39b, Y.80b

* 1 ʿaks-i mihr-i rüy-ı: pertev-i meh-rüy-ı Ü. / mihr-i: reng-i M., Y.

* 3a: Dil-i bīdāra hemvāre müşāheddür bi-ḫamdī'llāh M., Y. // peyker-i: peyker ü Y.

* 4 beste olmışdur: bestedür dāyım M.

* 5 biñ cān u dil: yüz biñ dimāġ Y. / dest-i şāneyle: her ser-i mūda M.

- 6 Dem-i ferdâdaki huld-i şafâ-pîrâdan ey zâhid *
Vücûh ile baña hõşdur tavâf-ı kûy-ı cânâne
- 7 Dil-i Nâmî 'itâb-ı nâzı bilmezdi dem-i vuşlat *
Eger göstermeyeydi cünbiş-i ebrû-yı cânâne

336 *

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 İdince seyr ü şafâ-yı şuhûd pervâne
O zevke eyledi bezl-i vücûd pervâne
- 2 T avâf-ı Ka'be-i dîdâra sa'y ile itdi
Bir iki lahzada ref'-i kıyûd pervâne
- 3 İrişmez idi vişâle kalurdu bülbül-veş
Hemişe çekmese ism-i Vedûd pervâne
- 4 Yağup vücûdını âteş-geh-i mağabbetde
Huzûr-ı şem'e kodı mişl-i 'ûd pervâne
- 5 İrince pertev-i mihr-i cemâle zerre-mişâl
Nüzûl ider gehî gâhî sücûd pervâne
- 6 Görince hüsni-i dil-ârâsın itdi Nâmî-veş
Hezâr secde hezârân dürûd pervâne
- 7 Metâ'-ı vuşlata sermâye-i vücûdı virüp
[Ziyân]ın eyledi ser-cümle sûd pervâne

337 *

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Gelür ehl-i dile dîvâr u derden bûy-ı cânâne
Kemâl ile görünür belki hüsni-i rûy-ı cânâne *
- 2 Yine h'vâhiş-nümâ-yı luţfa peyveste olur lâbüd *
Ne deñlü şive-kâr-ı nâz olursa hûy-ı cânâne
- 3 Ne hõşdur ol dem-i ferhunde kim olur dile gâhî *
Şüküfte-gonçe vü aşüfte-sünbül rûy-ı cânâne
- 4 Semen-bâğ-ı binâgüşını şâd-âb itdi gitdükce
Hevâ-yı sâye-gâh-ı zülf-i 'anber-bûy-ı cânâne

* 6 tavâf-ı: bu demde Y.

* 7 'itâb-ı: 'itâb u M., Y. / bilmezdi dem-i vuşlat: fark etmezdi vuşlatda Y.

* (336) S1.95a-k

* (337) S1.95b, Ü.96a, M.39b, Y.81a

* 1 hüsni-i: reng-i M. (M.'de "reng" kelimesinin üzerinde "nüşâ" ve "hüsni" kelimeleri vardır.)

* 2 yine: vefâ-bağşây olur M., Y. / olur lâbüd: -M., -Y. // nâz: cevri M.

* 3 kim olur dile: hâlet kim olur M., Y.

- 5 Hemîşe hufte bir āhū-yı sünbül-deşt-i hâırdur
 Hıyāl-i hāl-i ‘anber-fām u miskīn-müy-ı cānāne *
- 6 Ne tuysun rāz-ı hem-peymāne-i halvet-serāsından
 Ser-i şūrīde-mest-i kūçe-bāz-ı küy-ı cānāne
- 7 Dil-i Nāmī gibi hep mest-i hüşyār itdi āfākı
 Nigāh-ı nīm-cām-ı ğamze-i dil-cū-yı cānāne

338 *

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Tır-i eşer āmāde kemān-ı gilemüzde
 Bīm-i dil ü cān tūde kemīn-i çilemüzde
- 2 Zī-kudret-i vīrān-ger-i Nemrūd-ı dimāğuz
 Zāf-ı peşe ammā görinen şākilemüzde
- 3 Āşüfte-ser-i tırra-i Leylā-yı velāyuz
 Biñ Kaysa belā-keş bulnur silsilemüzde
- 4 Hāk-i rehümüz ‘anber olursa ‘aceb olmaz
 Bu nekhēt-i hōş-rīz ki var kāfilemüzde
- 5 Ol rāıibe-bağş-ı keremüz biz dil-i Hātem
 Deryūze-i taqlīd ider rāhilemüzde
- 6 Tārāca virür māye-geh-i şervetin āhır
 Hisset-revişān farı-ı vedāda şılamuzda
- 7 Nāmī bizüz ol dāfi‘-i teşvīş-i havātır
 Vuşlat görinür āyine-i ğā‘ilemüzde

339 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ğamze şemşīrin yine her lemha ‘uryān itmede
 Çeşm-i hūnī her nıgehde āh kim kıan itmede
- 2 Bir nigāh-ı nāza ruşşat virse kıalmaz şabra tāb
 Sīnede her zağm-i bih çāk-i girībān itmede
- 3 T arh ider güyā şabā deryā-yı hüsne cezr ü med
 Kākūlin derhem gehī gāhī perişān itmede
- 4 Muntazır pervāne-veş diller hücūm-ı şevke āh
 Şem‘-i ruşsārın şaded bir dem firüzān itmede

* 5 ‘anber-fām u: ‘anber-fām Ü. / miskīn: müşkīn M., Y.

* (338) S1.95b, Ü.96b

* (339) S1.95b-k

- 5 T ırrasın elden omaz āyā ne buldı Őānesi
Lāne-i mur-i dil-i bī-āre vīrān itmede
- 6 Pūye-gāh-ı amda ser-gerdānī-i uŐŐa imiŐ
aŐd-ı naaŐ-ı ezel zūlfini evgān itmede
- 7 Kimse talīd idemez Nāmīye gerd-i cismini
ĀŐinā-yı sāye-i dāmān-ı cānān itmede

340 *

Fāilātūn Fāilātūn Fāilātūn Fāilūn

- 1 Ār idūp arf-ı nigāh-ı amze kār itmezse de
Mūbtelāmuzdur dimez ol Őū ār itmezse de
- 2 Őīve-i nuında ser-beste olan arf-i sitem
Eyler āzūrde dili lābūd figār itmezse de
- 3 CūnbiŐ-i dāmān-ı mūjgāndan bilūr erbāb-ı dil
amzeler lu u itābın āŐikār itmezse de
- 4 Leylī-i amdan alur kām-ı dili Mecnūn-ı ıŐ
Őāhid-i zev-i viŐāli der-kenār itmezse de
- 5 Tīr-i ser-tīz-i ayāl-i amzesi gāhī irūp *
Sīne-i dilden gūzār eyler arār itmezse de
- 6 Encūmendūr zāhidā tenhālı ehl-i dilūn *
Zevine vāŐıldur uzlet itiyār itmezse de
- 7 Dil hele oldu Őikār-ı pene-i bāz-ı nieh
Ol sūvār-ı nāz Nāmī dil Őikār itmezse de

341 *

Fāilātūn Fāilātūn Fāilātūn Fāilūn

- 1 eŐm-i mest-i cām-ı nāzı amze-kār olmazsa da
Dil helākidūr yine aner-gūzār olmazsa da
- 2 āıra fikr-i der-āūŐ-ı miyān-ı dil-keŐi
Bir Őafā-yı cāvidānīdūr kenār olmazsa da
- 3 Dūrr-i eŐkin āŐıa lāzımdur iŐār eylemek
Dil-rūbāsından nigāh-ı itibār olmazsa da
- 4 TeŐnegān-ı deşt-i peymā-yı serāb-ı hecrine
Yād-ı lali besdūr āb-ı hōŐ-gūvār olmazsa da

* (340) S1.96a, .96b, M.42a

* 5 ayāl-i: nigāh-ı M. / irūp: gelūp M.

* 6a:Zāhidā alvet-geh-i keŐrettedūr erbāb-ı dil M.//zevine vāŐıldur: zevini kesb eyler M.

* (341) S1.96a, .97a, M.42a-k

- 5 Seyr-i dāğ-ıstān-ı sūz-ı iştıyāk eyler yürür
Ehl-i derde geşt-i bāğ-ı lāle-zār olmazsa da
- 6 Bād-ı āhı ʿāşıkı girdāb-ı ğamdan kırtarur
Zevrağ-ı ümmīde luţf-ı rüzgār olmazsa da
- 7 Mest-i teşīr-i nigāh-ı ğamze-i mestānedür
Dest-i Nāmīmüzde cām-ı zer-nigār olmazsa da

342 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Atar tūr-i nigāhın ʿāşıkā bīgāneden şöñra
Yine eyle hedef dir sīneñi ammā neden şöñra
- 2 Alur ağıyārı yanına dil-i dīvāneden şöñra
Yine cevre taħammül eyle dir ammā neden şöñra
- 3 Olur dilber mülāyim ħatt-ı dil-rīşāneden şöñra
Vişālin bezl ider ʿāşıklara ammā neden şöñra
- 4 Gelür miħnet-serāma şöħbet-i bīgāneden şöñra
Yine taħşīş-i mihr izhār ider ammā neden şöñra
- 5 Vücūdın şemʿ-i ışka şīve-i pervāneden şöñra
Görür Nāmī yine ol şemʿ imiş ammā neden şöñra

343 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Bir vech ile kıābil mi ki ulla rāz nühüfte
Her ğamzede var bir nıgeh-i nāz nühüfte *
- 2 Şad sıhr-i eşer-nāk nihān zīr-i lebinde * Her
birine biñ şīve-i icāz nühüfte
- 3 Şad luţf u vefā her bün-i müyında nihāde *
Her bir müje biñ şevk-i tarab-sāz-ı nühüfte
- 4 Bir nāħun-ı dil-bāz-ı teġāfülde ʿacebdür
Biñ kıuvvet-i ser-pençe-i şehbāz nühüfte
- 5 Biñ ʿarz-ı niyāz itse o şūħa dil-i Nāmī İtmez
keremi bir nıgeh-i nāz nühüfte *

344 *

* (342) S1.96a-k

* (343) S1.96b, Ü.97a, M.41b, Y.82a (M. ve Y.'de beyitlerin dizilişı şöyledir: 1, 3, 4, 2, 5)

* 1 bir nıgeh-i: biñ nıgeh-i M., Y.

* 2 eşer-nāk: füsün-kār Y.

* 3 luţf u vefā: ğenc-i kerem M., ğenc-i ħasen Y. / nihāde: kıuşāde Y. // b: Şükr ola hele ğayra
açılmaz nühüfte M., Her birine yüz biñ tuħaf-ı nāz nühüfte Y.

* 5 keremi: ħimemi M.

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Gönlümi kapdı bir perī-çehre
Gelmedi mişli mesken-i dehre
- 2 Vechi var tāb-ı şu'le-i hüsnî
Berķ-i reşķ atsa hırmen-i mihre
- 3 Yād-ı la'ı-i țarab-fezāsı olur
Hāşiyet-bahş-ı zindegī zehre
- 4 Luțfına ğamzesi olup dem-sāz
T a'ne-kār-ı hemīşedür qahra
- 5 Gül-i gül-bāĝ-ı 'āleme her dem
Reng-i ruhsārı virmede behre
- 6 Qaddini çeng ü tār ider eşkin
O mehüñ görse rüyını zühre
- 7 Şi'r-i Nāmī gibi nikāt-ı lebi
'Āleme kıldı luțfını şöhre

345 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ğam-zidāy-ı dil olur mı mey-i hamrāya göre *
Neşve-bahşā mı olur şīşe-i şahbāya göre
- 2 Cān nişār eyler idüñ maħmil-i büy-ı zülfe
Hareket kılsa şabā nāqa-i Leylāya göre
- 3 Cāy-ı āsāyiş-i güm-geşte-dilān olmaķ olur *
Bāĝ-ı Huld olsa idi küy-ı dil-ārāya göre
- 4 Şem'a pervāne hem-āĝüş-ı vişāl olduķca *
Şu'le tābān-ter olur māh-ı şeb-ārāya göre
- 5 Şāhid-i āfiyete haste-i 'ışkī baķmaz
Derde bī-tābdur Eyyüb-ı şekībāya göre
- 6 Şerbet-i mevte ecel teşne olur her nefesi
Rūh-bahş olsa ger enfās-ı Mesīhāya göre
- 7 Hāşıl eyler dil-i hārā dūr-i yektā Nāmī
Hānde-rīz olsa o meh 'ıkd-i süreyyāya göre

346 *

* (344) S1.96b, Ü.97a

* (345) S1.96b, Ü.97b, M.40a, Y.81a

* 1 a: Var mı bir mişķala-i dil mey-i hamrāya göre Y. // -bahşā: -āver Y. / şīşe-i: sāĝar-ı Y.

* 3 idi: eger Y.

* 4 şem'a: şem' ü Y.

* (346) S1.96b-k

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

- 1 K̄anı elmās-ı ğamze sīne-çāke
O merhem iştıyākından helāke
- 2 Nıgeh gūyā ki bir rıtl-ı girāndur
O çeşm-i mest-i nāz-ı h'āb-nāke
- 3 Olur zāhir lebinde nūr-ı hānde
Lebimde olan āh-ı şu'le-nāke
- 4 Düşerdi tābişümde sāye-veş hūr
Ziyā virse o meh ben zerre hāke
- 5 Olur sīne-be-sīne leb-be-leb āh
K̄atı yüz virdi ol büt pūr-ı tāke
- 6 Açıldıķca hıṭāba ğonçe-i fem
Girībānumda söyler çāk çāke
- 7 Olinca çeşm-i dil bīdār Nāmī
Düşer nezzāre lābüd vech-i pāke

347 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ola tā hāne-i dil cāna menzil bir de cānāne
Yeter derd ü belā 'uşşāķa bir dil bir de cānāne
- 2 Çekilmek yine mümkün cevri-i a'dā-yı cefā-pīşe
Felekdür olmayan ma'ķüle ķāyil bir de cānāne
- 3 Şikest olmaz mı mīnā-pāre-i dil düşdi bir bezme
İki çeşm ile iki ğamze ķanzil bir de cānāne
- 4 Ne hōş demdür ne 'ālemdür ola 'arz-ı niyāz ile *
Elümde zer-nığār-ı Cem muķābil bir de cānāne
- 5 Nice olsun şüküfte ğonçe-i ümmīdi Nāmīnūñ *
Nesīm-i iltifāt ağyāra māyil bir de cānāne

348 *

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Nev-bahār oldı gül-i ğonçe-dehān irdi yine
Bülbüle mevsim-i feryād u fiğān irdi yine
- 2 Dest-i üstād-ı gülistān-ı cihān-pīrādan *
Bāğbāna tuḥaf-ı luṭf-ı zamān irdi yine

* (347) S1.97a, Ü.97b, M.41b, Y.82a

* 4 ola: k'ola M., Y. / niyāz ile: niyāzumla Y.

* 5 ümmīdi: ümmīd S1.

* (348) S1.97a, Ü.98a, M.40a

- 3 Seyr idüp gönçe-i nev-ḥīz-i tebessüm-zāyı
Yād-ı la'liyle dil-i mürdeye cān irdi yine
- 4 Gūşuma nāle-i murġān-ı çemenden seherī
Nağme-i bülbül-i gülzār-ı cinān irdi yine
- 5 Sīnemi dāğ ile ben reşk-i gülistān iderin
Seyr-i hengāme-i gül lāle-sitān irdi yine
- 6 Cām-ı gülde seherī bāde-i şebnem görilüp *
Dil-i ğam-dīdemüze ḥaṭṭ-ı amān irdi yine
- 7 Tırma Nāmī yūri var reşk-i ḥırām-ı ḥūr it
Cilve-i ḥāme vü taḥrīk-i benān irdi yine

349 *

Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülü Mefā'ilün

- 1 Reşk-i tarab-ı Cemdür seyr-i dem-i nezzāre
Olduḡca niġeh-nāzuñ cām-ı Cem-i nezzāre
- 2 Ol deñlü leb-ā-lebdür sīnemde ḥayālūñ kim
Firdevs-i cemāl oldu hep 'ālem-i nezzāre
- 3 Yād-ı leb ü ruḡsāruñ her dilde ḡarār itdi
Gül-gönçe hezār-āsā hep maḡrem-i nezzāre
- 4 'Aks-i ruḡuñı seyre künc-i ğam-ı fürḡatde
Āyīne-i rüşendür mevc-i yem-i nezzāre
- 5 Endīşe-i la'lüñle dil mest-i ḡarāb oldu
Mesrūr-ı temāşādur bilmez ğam-ı nezzāre
- 6 Hep pister ü bālīnūñ āġūşın ider rengīn
Ḥūn-ı ciger ü dilden her şeb nem-i nezzāre
- 7 Dīdāruñı 'arż eyle zerrāt-ı cihān cānā
Çeşm-i dil-i Nāmī-veş hep hem-dem-i nezzāre

350 *

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Mümkin mi ḡarşu tırmaḡ dil nā-tüvān u ḡaste
Tīġ-i kirişme der-dest ol iki çeşm-i meste
- 2 Müjġānı tīr-i elmās miskīn kemān-ı ebrū
Dil murġı tāze-pervāz ğamze kemīn-nişeste

* 2 cihān-pīrādan: cihān-ārādan Ü., M.

* 6a: Sāġar-ı gülde mey-i neşveyi nüş itdi nazar M. // ğam-dīdemüze: maḡbūs-ı ğama M.

* (349) S1.97a-k

* (350) S1.97b, Ü.98a, M.41a, Y.81b

- 3 Eşkümle sūz-ı āhum hırşīd ü kılzüm olmuş
Biri zemīne refte biri semāya ceste
- 4 Gülzār-ı hūsn ü nāzı geşt itdi ser-be-ser dil *
Sünbül benefşe tūde gül-gönçe deste deste
- 5 Zülfüñ gamıyla beste hecrüñle dil şikeste
Ümmīd-i luṭfuñ eyler Nāmī şikeste beste

351 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir nigāh-ı nīm-nāz-ı ʿiṣve-kār itdüñ yine
Āh zālīm n'eyledüñ ʿuṣṣākı zār itdüñ yine
- 2 Ğamzeler ruḥṣat bulup tīg-i tegāfül çekdiler
Ḥün ile naṭ-ı cihānı lāle-zār itdüñ yine
- 3 T urmaduñ ʿahdüñe ey serv-i revān-ı bāğ-ı nāz
Eşk-i hūn-efṣān-ı çeṣmi cūybār itdüñ yine
- 4 Ey ḥadeng-i ğamzesinde dil gibi hercāyī sen
Sīnede eglenmedüñ bir dem güzār itdüñ yine
- 5 Bildüm ey meṣṣāṭa olduñ şāne-zen ğisūlara
Ceyb ü dāmān-ı nesīmi müşk-bār itdüñ yine *
- 6 El uzatduñ ey şabā zülfine murġān-ı dili
Āṣiyānından uçurduñ bī-ķarār itdüñ yine
- 7 T urmaduñ ey āh-ı Nāmī nāleye dem-sāz olup
Şu'le-i dāğ-ı derūnı āṣikār itdüñ yine

352 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Yine aldı ele peymāne lāle
Dem-ā-dem nūş ider mestāne lāle
- 2 Şarāb-ı şebnemi def-i ḥumāra
Seherden çekdi ķane ķane lāle
- 3 Olur gönçe-şıfat geh cebhe derhem
Döner ğāhī gül-i ḥandāne lāle
- 4 Yine dāğ-ı derūnından şabāya
Şikāyet itdi yane yane lāle

* 4 gülzār-ı: gülzārı M.

* (351) S1.97b, Ü.98b, M.43b

* 5 ceyb ü: ceyb-i S1.

* (352) S1.98a, Ü.98b, M.41b-k

- 5 Olur dem-beste bir hōş açılırken
Bilinmez bir ‘aceb dīvāne lāle
- 6 Meger māyil geçer bir gül-‘izāra
Şirişkinden boyanmış kıane lāle
- 7 Temāşā eyleseñ ‘ibretle Nāmī
Olur hem şem‘ ü hem pervāne lāle

353 *

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Tebessüm itse niyāza o yār yaklaşsa
Açılsa gonçe-i ülfet bahār yaklaşsa
- 2 Hevāsı baħr-ı ğam-ı ‘ışk āşınālarınıñ
Kenāre eylemedür ger kenār yaklaşsa
- 3 Dönerdi sīne-i pür-dāğ-ı aħker-āşāma
Semüm-ı āh-ı dile lāle-zār yaklaşsa
- 4 Dinürdi kıāmet-i cānāna beñzedi nev‘an
Kenār-ı Sidreye serv [ü] çınār yaklaşsa
- 5 Olurdu na‘l-i semendine hāk-i reh Nāmī
Hilāl-i çarħ-ı berīne ğubār yaklaşsa

354 *

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Murāda irse gönül la‘l-i yār yaklaşsa
Şarāb-ı nāra döşensek bahār yaklaşsa
- 2 Biterdi lāle-i sīr-āb olurdu hem şād-āb
Dimāğ deştine şemşīr-i yār yaklaşsa
- 3 Döner derūnuma yā teşnelik helāk eyler *
Gülū-yı hüşküme feryād u zār yaklaşsa
- 4 Meşām-ı cānumı leb-rīz-i bŷy-ı vaşl eyler
Nesīm-i reh-ğüzeriyle ğubār yaklaşsa
- 5 Olurdu h‘āhişi Nāmī-i bī-dilŷñ hāşıl
‘İnāyet ü kerem-i Kirdigār yaklaşsa

355 *

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

* (353) S1.98a, Ü.99a, M.42b-k

* (354) S1.98a, Ü.99a, M.42b

* 3 teşnelik: teşnegī M.

* (355) S1.98b, Ü.99a, M.42b

- 1 N'ola bang-i ħased irse ye'isden gūş-ı ümmīde
Düşürdüm şāhid-i maḫşūdumı āgūş-ı ümmīde
- 2 T olular şundi sāḫī-i ħaber şahbā-yı müjdeyle
Göñül meyḫānesinde cām-ı mihnet-nūş-ı ümmīde
- 3 ʿAzāb-ı dūzaḫ-ı ğamda olur başka neşāt-āver
Temennā-yı vişālinde olan ḫāmūş-ı ümmīde
- 4 Hezārān ḫār içinde her gül-i pür-jāle ḫōş beñzer *
Miyān-ı derd ü ğamda her dil-i serḫōş-ı ümmīde
- 5 Olur Nāmī gibi mekr-i hücum-ı ğamdan āzāde *
İderse her kim iḫlāşı ḫamāyil dūş-ı ümmīde *

356 *

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

- 1 Būy-ı ıışḫ irdi meşām-ı dile bir gülden āh *
Bilmezın sūz-ı hezārāndan olur mı āgāh
- 2 Āşikār itmemege çāre mi var dāğ-ı dili
Çeşm-i mestinde nihānī görinen luḫf-ı nigāh
- 3 Ğamzeler naḫd-i dil ü cānı iderse inkār
Lebleri luḫf-ı tebessümle olur aña güvāh
- 4 ʿİşve vü nāz u kirişme ḫaḫ u ḫāl ü şīve
kim her biri mülk-i dile şalmaḫda sipāh
- 5 Pāk-bāz ol dil-i Nāmī gibi tā kim dīdeñ *
Ḳanda baḫsa görine lemʿa-i ḫüsn-i dil-ḫvāh

357 *

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rāz açmam gūş-ı cām-ı dil-kūşādan ğayrıya
Gūş tutmam nağme-i sāz-ı hevādan ğayrıya
- 2 Gül gibi elden düşürmem sāğar-ı yād-ı lebin
Hem-nişīn olmam ḫayāl-i dil-rübādan ğayrıya
- 3 Dest-i cevr-i fūrḫatinden eylemez şekvā göñül
Pīş-ğāh-ı ğamze-i dād-āşinādan ğayrıya
- 4 Ben girībān-ı ümīdi kimseye çāk eylemem
Luḫf ile bir nükte-i ülfet-fezādan ğayrıya

Āh

* 4 derd ü: derd-i S1. / serḫōş-ı: ser-cūş-ı S1., M.

* 5 iderse her kim: kim eyler ise M.

* (356) S1.98b, Ü.99b, M.43a

* 1 meşām-ı dile: meşāma yine M. // bilmezın: bilmezem M. / hezārāndan: hezārından Ü.,M.

* 5 dīdeñ: gözüñe M. // baḫsa: baḫsañ M.

* (357) S1.98b, Ü.99b, M.43a

- 5 Eylemez endiŕe-i vaŕfında Nāmī iltifāt
Ma'nī-i i'cāz ile hūsn-i edādan ğayrıya

358 *

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Çok zūr çeker gerçi kemān-gīr-i teveccüh
Ammā siper-i çarhı gezer tūr-i teveccüh
- 2 Ser-beste ise her ne kadar dergeh-i maqşūd
Elbette açar nāle-i ŕeb-gīr-i teveccüh
- 3 Hānçer-keŕ-i cevri olsa ne deñlü dile dilber
Ol deñlü açar çāk aña ŕemŕir-i teveccüh
- 4 'Uŕŕāka kemend-efgen ise cezbe-i kākül
Dām oldu dil-ārāya da teŕŕir-i teveccüh
- 5 Nāmī gibi āĝuŕa çeker ŕāhid-i hūsnī
Her kim ola efsün-ger-i teŕŕir-i teveccüh

359 *

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Naqŕ-ı hūsn-i ŕıfātı seyr eyle *
Cilve-i 'aks-i zātı seyr eyle
- 2 Pīŕ-i nāza niyāzı der-kār it
ŕive-i iltifātı seyr eyle
- 3 Zevk-i būs-ı lebini ŕor dilden
Reŕk-i kand-i nebātı seyr eyle *
- 4 Sāĝar-ı yād-ı la'lini nūŕ it
Çāŕnī-i hayātı seyr eyle
- 5 Cünbiŕ-i ĝamzesin görüp Nāmī
Tercemān-ı nikātı seyr eyle

360 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bezm-i ünsün ĝamze sākisi ola cāmı nigāh
'Āŕıq-ı aŕıfte ser-mest-i harāb olmaz mı āh
- 2 ŕāne-zen olduĝca sünbül-desteye dest-i nesīm
Luŕf ile der-kār ider biñ ŕiveyi tarf-ı külāh *

* (358) S1.99a, Ü.99b, M.43b

* (359) S1.99a, Ü.100a, M.44a

* 1 naqŕ-ı hūsn-i: naqŕ-bend-i M. // 'aks-i: hūsn-i M.

* 3 kand-i: kand u M.

* (360) S1.99a, Ü.100a, M.44b

- 3 Ey dil-i şūrīde teşrīf-i kadem maḳşūd ise
Şāhid-i ḥüsne gerekdür pāk ü tenhā cilve-gāh
- 4 Dün gedā-yı bī-ser ü sāmānına olup düçār
Şundı bir cām-ı tebessüm dest-i ğamzeyle o şāh
- 5 Devlet-i rū-mālī-i dāmānına irmek için
Niçe yıllar olmaḳ ister zīr-i pāda ḥāk-i rāh
- 6 Baḳmasa cürm-i vücūd-ı ğam-nevāzına n'ola
‘Afv olur şehden belī ḳuldan ḥaḫā ile ğünāh
- 7 Nāmī-veş gerd-i sivādan pāk iden levḥ-i dili
Her dem eyler ḥātırın luḫf-ı cemāle cilve-gāh *

361 *

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Açıldıḳca hevā-yı nuḫḳ ile gül-ḥand-i cānāne
Nevā-yı büselikde bülbül-i dil başlar efgāne
- 2 Görinmezse miyānı n'ola zerrīn-tāb-ı ḥançerden
Nazar ḫāḳat getirmez lem‘a-i berḳ-i dıraḫşāne
- 3 Olur mı āşinā ḥiç rind-i bezm-i ‘ışḳa ḥamyāze
Pey-ā-pey ğamzeler cām-ı nigeḫ şundıḳca mestāne
- 4 Bi-ḥamdillāh hele ḥāyil degül pīrāhen-i cismüm
Dem-i nezzārede ol şūḫ ile olmaḳa cān cāne
- 5 Nedür sermāye-i ehl-i maḥabbet bilmemiş gitmiş
Varup yābāna atmış naḳd-i rāzı Ḳays-ı dīvāne
- 6 Dimeñ pervāne-i dil bezm-gāh-ı ünse yaklaşmaz
Şebistān-ı ḥayāl içre varur ol şem‘i ḥandāne *
- 7 Ğubār-ı cismi gird-i bād-ı āhuñ rüzġarıyla
Şarar elbette Nāmī bir ğün ol serv-i ḫīrāmāne

362 *

Müfte‘ilün Mefā‘ilün Müfte‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ḥōş dem odur ki ğamzeler cünbiş-i dil-sitān ide
‘Āşıḳ-ı ḥaste-dilleri zinde-i cāvidān ide
- 2 Mürde ümīd-i ḥātırı eyleye zinde bir nefes
Lebleri ḫarf-i nuḫḳımı nāz ile der-zebān ide

* 2 külāh: nigāh Ü.

* 7 her dem: dāyim M.

* (361) S1.99b, Ü.100a, M.45a

* 6 ḥandāna: tābāna M.

* (362) S1.99b, Ü.100b, M.45a

* 2 bir: her M.

- 3 Ol ne şafā-yı hāl olur şāhid-i dil yegānesi
 Hacle-i vaşla irgüre zevk ile şādumān ide *
- 4 Cilve-i hūrı başdura lutf-ı edāda cünbişi
 Qaddi hūrām-ı nāz ile gamzeyi tev'emān ide
- 5 Şīt-i şarīr-i hāmesi toldura gūş-ı gülşeni
 Şevk ile Nāmī her kaçan vaşf-ı ruḥ-ı bütān ide

363 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Şafā-yı tab' ile gelsem n'ola deryā gibi cūşa
 Murādum şāhidin çekdüm yine girdāb-ı āgūşa
- 2 Dem-ā-dem bezm-i nūş-ā-nūş-ı yād-ı la'lidür dilde
 Bi-ḥamdillāh irişdüm neşve-gāh-ı mest-i pür-hūşa
- 3 Yine fehm eyleyen erbāb-ı dildür nükte-i rāzı
 Degüldür nağme-veş zīrā irişe gūşdan gūşa
- 4 Olinca deşt-i hātır feyz-i meh-rūyān ile gülşen
 Düşer berk-i maḥabbet hār u ḥas-gāh-ı ferāmūşa
- 5 İrişür neşve-i cāvīd-i ikbāl-i şafā-baḥşa
 Dil-i Nāmī gibi hem-dem olanlar rind-i mey-nūşa

364 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ser-ā-ser dāğ-dāğ-ı ye's iken sīnemde her kūşe
 İrişdi şāhid-i maḫşūdumuz gül-şahn-ı āgūşa
- 2 Disem şebnem dūr-i mengūşına gül gūşına el-ḥaḫ
 Yine oldur düşen evvelde ol dürr-i bināgūşa *
- 3 Nice hüşyār olur ol gamze-i mestānedür sākī
 Nigeh peymānesinden nūş iden rindān-ı medhūşa
- 4 Şarāb-ı nāz ile ser-mest-i māder-zād olan hūbı
 Ne ḥōş demdür ne 'ālemdür getürmek bir dem āgūşa *
- 5 Dil-i Nāmī gibi hep gülşen-i Firdevse dönmişdür
 Zuhūr-ı 'aks-i meh-rūyān ile sīnemde her kūşe

365 *

* 3 irgüre: irgürtip M.
 * (363) S1.100a, Ü.100b, M.44b
 * (364) S1.100a, Ü.101a, M.44b
 * 2 ol dürr-i: ol dürr ü M.
 * 4 māder-zād: māder-zā Ü.
 * (365) S1.100a, Ü.101a, M.43b

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Dil enīs olmaz hayāl-i dil-rübādan ğayrıya
Dīde baķmaz 'arız-ı āyīne-sādan ğayrıya
- 2 Gül gibi dāyım şüküfte-ĥatır olsam çok midur
Ğonçe-veş açılmazam bād-ı şabādan ğayrıya
- 3 Zaĥm-ı tīrin ğamzeye 'arz it hemān ey dil yūri *
Āşinā derdin tıyurmaz āşinādan ğayrıya
- 4 Meclis-i ĥuld olsa baķmaz bir nefes mest-i ümīd *
Bezm-i vuşlatda olan cām-ı vefādan ğayrıya
- 5 Birĝün olur luţf ider rāh-ı teĝāfülden geĝer *
Baķma Nāmī sen hemān ol mīrzādan ğayrıya

366 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Seĥer gülden gel ey bülbül ħo feryād itme yābāne
Güzel gösterdi şeb ādāb-ı vaşl-ı şem'ı pervāne
- 2 Ķomaz endīşe-i esrār-ı la'lin dest-i ĥatırdan
Çeker erbāb-ı dil dāyım şarāb-ı zevķi rindāne
- 3 İrişdüĝ cezbe-i 'ışķa berāber bezm-i 'ālemde *
Düşürdi Ķaysı şahrāya beni gülgeşt-i vicdāne
- 4 Dil-i āşüfteye cem'ıyyet-i ĥatır ne mümkindür
Hevādār olmada gitdüĝce bir kākül-perişāne
- 5 Gülistān-ı leţāfet ĝonçesidür açılır gūyā *
Tebessümle gelince nuţķa Nāmī la'li-i cānāne

367 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Gördüm ol meh şaĥn-ı bāĝı seyr ider aĝyār ile
Ĥande eyler gül gibi āşüftesine ĥār ile
- 2 Tı urrasın dest-i nesīm itmiş perişān rūyına
Ĥoş temāşā eyledüm gülzārı sünbül-zār ile
- 3 Tı a'nı ħo erbāb-ı 'ışķa zāhidā ol şūĥı gör
Cünbiş-i dāmānına baķ şīve-i reftār ile

* 3 yūri: yine M.

* 4 nefes: nażar M.

* 5 ider: idüp M.

* (366) S1.100b, Ü.101a, M.45b, Y.82b

* 3 cezbe-i: neşve-i Y.

* 5 gūyā: Nāmī M. // Nāmī: gūyā M.

* (367) S1.100b, Ü.101b, M.46a

- 4 Niçe biñ zencîr-i pendî tıtmayan dîvâne dil
Bağlanur bir rişte-i gîsû-yı miskîn-târ ile
- 5 Şevket-i dârât-ı kişver-gîr-i ma'ni görmeyen
Nâmî dîvânını görsün asker-i eş'âr ile

368 *

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Yer yer şokılup küşe-i destâra benefşe
T a'n itdi meh ü encüm-i seyyâra benefşe
- 2 Virdi haber-i tâze kudüm-ı şeh-i gülden
Geldi yine biñ şevk ile gülzâra benefşe
- 3 Her cânibe gülşende olup encümen-ârâ
Gösterdi şafâ bezmini ezhâra benefşe
- 4 Bir gül-ruha üftâde geçer var ise miskîn
Pâ-mâl-i reh olmuş yatar âvâre benefşe
- 5 Nâmî getirüp kâfile-sâlâr-ı bahârî
Arz itdi metâ'ın yine bâzâra benefşe *

369 *

Mef'ülü Mefâ'ilün Mef'ülü Mefâ'ilün

- 1 Gül-bâğ-ı hayâlün'dür pîrâmen-i nezzâre
Gül-berg-i cemâlün'den pür dâmen-i nezzâre
- 2 Dildârî-i gül-handün dâvet-ger-i âgüşî
Şeh-merd-i nîgeh-nâzuñ dür-efgen-i nezzâre
- 3 İzhâr-ı girih-cebheñ emvâc-ı behâ şaf şaf
İkbâl-i vefâ-şîveñ berhem-zen-i nezzâre
- 4 Ruhsâr-ı dil-efrûzuñ gülgeşt-i temâşâdur
Pehlû-yı hîred-sûzuñ gül-hürmen-i nezzâre
- 5 Dest-i nîgeh-i nâzuñ der-ceyb-i niyâz olsa *
- Dâmâna irür çâk-i pîrâhen-i nezzâre
- 6 Firdevs-i melâhatsin bu hüsn ile ser-tâ-pâ
Olmış bün-i her-müyuñ bir gülşen-i nezzâre
- 7 Ey şüh-ı cihân-ârâ vâ-beste-i rüyuñdur
Çeşm-i dil-i Nâmî-veş hep revzen-i nezzâre

370 *

* (368) S1.101a, Ü.101b, M.45b

* 5 arz itdi: gösterdi M.

* (369) S1.101a, Ü.101b, M.46a

* 5, 6 -M.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ne şafādur bu dilā luṭf ide dilber nāme
Ola maẓmūn-ı vefā ile muḳarrer nāme
- 2 Ne şerefdür bu ki pīş-i naẓar-ı müştāka
Ser-be-mühr iriše ma'na-yı şenā-ver nāme
- 3 Ne şafādur bu ki yā ḫāme-i müşkīn-i ḫabīb
Göndere nekhet-i ünsiyle mu'atṭar nāme
- 4 Ne sürür u ne şerefdür iricek ḫarf-be-ḫarf *
Dil-nevāzāne edā ola ser-ā-ser nāme
- 5 Hırz-ı cān ḫaṭṭ-ı emān-ı dil-i Nāmīdür bu
Naḳş-ı ḫātem gibi olsa n'ola ezber nāme

371 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Seyre çıkmazdı naẓar ḫüsn-i ḫayālūñ olmasa *
Pāydār olmazdı dil va'd-i vişālūñ olmasa
- 2 'Andelīb itmezdi gül-şāḫı vaṭan-gāh-ı nevā
Feyz-baḫşā-yı ṭarab gül-berg-i alūñ olmasa
- 3 Künc-i ḡamda eglenilmezdi dil-i pür-derd ile *
Şafḫa-i ḫāṭırda naḳş-ı bī-mişālūñ olmasa
- 4 Cilvesi olmazdı servūñ ḫālet-engīz-i şafā *
Yād-ı reftār-ı ḫırām-ı nev-nihālūñ olmasa
- 5 Kim bilürdi luṭf-ı ḫüsn-i ey büt-i 'ālem-firīb *
'Aşık-ı rüsvā-peẓīr āşüfte-ḫālūñ olmasa
- 6 Yūsuf-istān-ı ma'anī olmaz idi ḫāṭırum *
Māye-i endīşe naḳş-ı ḫaṭṭ u ḫālūñ olmasa
- 7 Nükte-zāy olmazdı kilik-i Nāmī-i şīrīn-edā *
Neşve-yāb-ı sāḡar-ı vaşf-ı zülālūñ olmasa

372 *

* (370) S1.101a, Ü.102a, M.46b

* 4 şerefdür: feraḫdur Ü., M. / iricek: göricek M.

* (371) S1.101b, Ü.102a, M.40b, Y.81b

* 1 ḫayālūñ: cemālūñ Y. // pāydār: ber-ḳarār M., Y. / va'd-i vişālūñ: luṭf-ı ḫayālūñ Y.

* 3 -M., -Y. (krş. HH. 98. gazelin M. ve Y.'deki 2. beyti ile)

* 4 M. ve Y.'de 3. beyit / M. ve Y.'nin 4. beyti şöyledir:

Bunca dil şahrā-penāh-ı luṭfa itmezdi ḡlūv

Ārzū-mend-i kerem-pāş-ı maḳālūñ olmasa M. (HH. 98. gazelin 2. beytiyle müşterektir.)

* 5 M. ve Y.'de 6. beyitle yer deḡiştirmiş. / luṭf-ı ḫüsn-i ey büt-i: ḫüsn ü luṭf-ı nāzı ey M., Y.

* 6 b: Dāyimā endīşede ḫüsn-i ḫayālūñ [yād-ı vişālūñ Y.] olmasa M., Y.

* 7 T ab'ı ma'ni-gāh-ı Nāmīden nice cüş eyleye

Bu kelām-ı cān-fezā nüş-ı zülālūñ olmasa M., Y.

FĪ-ḤARFĪL-LĀMELĪF

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bir dil ki ola zülf-i siyeh-kāre mübtelā
Manşürdur ki oldı ser-i dāre mübtelā
- 2 Āzāde-ḥāṭır-ı ğam iken yine oldum āh
Bir bī-naẓır şūḥ-ı sitem-kāre mübtelā
- 3 Diller edā-yı luḫ-ı niġāhına muntaẓır
Cānlar hevā-yı vaşlına bī-çāre mübtelā
- 4 Üftāde bŷ-yı kākŷline nāfe-i Tātār
‘Anber şemīm-i mŷyına āvāre mübtelā
- 5 Zünnār-ı ‘ışka lāyık ider Nāmī-veş dili
Her kim olursa ol büt-i ‘ayyāre mübtelā

373 *

FĪ-ḤARFĪL-YĀ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 T avāf iden hemīşe Ka'be-āsā kŷy-ı cānānı
Görür elbette dīdār-ı temāşā-cŷy-ı cānānı
- 2 Ferāmŷ eyler idŷñ secde-i miḥrābı ey zāhid
Hele fikr eyleseñ bir kŷşe-i ebrŷ-yı cānānı
- 3 Virür yağmāya lābüd ḥānŷmān-ı şabrını ‘āşık
Görince türk-tāz-ı ğamze-i dil-cŷy-ı cānānı *
- 4 Şabā bir şemme dest-āvīz ider gelse tehī gelmez
Meşām-ı cāna bŷ-yı zülf-i ‘anber-bŷy-ı cānānı *
- 5 Girībān-ı bedende söyledürdüm çākŷmi çāke
Getürseydüm naẓar āġŷına pehlŷ-yı cānānı
- 6 Koyup sīnemde ŷstād-ı kader gencīne-i ‘ışkı *
T ılısm itmiş ḥayāl-i ef'ī-i ğīsŷ-yı cānānı
- 7 Dil-i Nāmī gibi çęşm-i ŷmīd olmağ gerek tā kim
Temāşā idesin her demde ḥŷsn-i rŷy-ı cānānı *

374 *

* (372) S1.101b, Ü.102b, M.47a

* (373) S1.102a, Ü.102b, M.47a

* 3 türk-tāz-ı: türkütāz-ı S1., M.

* 4 tehī gelmez: hele dāyım M.

* 6 kader: ezel M.

* 7 çęşm-i: ‘ayn-ı M. / tā kim: sen kim M.

* (374) S1.102a, Ü.103a, M.53a (M.'de bu gazelden sonra nisan yağmurlarıyla ilgili Arapça mensur bir par.a yer almaktadır.)

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Gülzār ider o şūhuñ bir āşinā nigāhı
Luţf-ı tebessümiyle biñ şu'le-zār-ı āhı
- 2 İmānı küfr içinde seyr itmek isteyenler
Tābānī-i ruḥında görsün ḥaţ-ı siyāhı
- 3 Gūyā ki mār-ı bī-ḥad genc üzre zāhir olmuş
Kāküllerin çıkarmış eṭrāfına külāhı
- 4 Ol zülf-i ḥam-be-ḥamda gördüm ruḥ u ʿizārın
Şan hāledür ki çekmiş āgūşa mihr ü māhı
- 5 Ğām çekme hecre Nāmī olur vişāl-i ṭālī^{*}
Şeb āḥir olsa irür gül-ḥand-i şubḥ-gāhı

375 *

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Bu gerdiş-i nüh-ṭās-ı nigün-sār şadāsı
Gūyā ki gelür gūşuma bir tār şadāsı
- 2 Ben mest-i nigeḥ-mest-i vefāyem baña besdür
Āheste-şarīr-i müje-evtār şadāsı
- 3 Şıḥḥat virür ol ʿİsī-nefesden irişürse
Dil-ḥasteye yā Hū demi reftār şadāsı
- 4 T uyduḫca niyāzum n'ola çeşmi nigeḥ itse
Bīmāra gelür ḥoş yine bīmār şadāsı
- 5 Eglerdi dilinde ğam-ı Şīrīnini Ferhād
Āhengine pey-rev idi kühsār şadāsı
- 6 Taḥrīk-i cünün itmemege çāre mi vardur
Cū demdemesi murġ-i çemen-zār şadāsı
- 7 Mest itmege Nāmīyi yeter bī-mey ü muṭrib
Gül nekheti bülbül sesi gülzār şadāsı

376 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 ʿİzār üzre görince didüm ol zülf-i perişānı
Ne ra'na sāye-gehdür güllerine sünbül-istānı
- 2 Göñül tārīk-i ğamda şanmañuz bīhūde devr eyler
Ḥayāl-i ʿarīz-ı meh-rūsıdur şem'ı firüzānı

* 5 ṭālī: lābūd M.

* (375) S1.102a-k

* (376) S1.102a, Ü.103a

- 3 Meded çek destüñi zülf-i girih-zârından ey şâne
T ağıtma âşiyân-ı ‘andelîbân-ı dil ü cânı
- 4 Görinmez sîne-i ‘uşşâkdan ilmez geçer bilmez
Meger kim tîr-i dil-düz-ı kazâdur nevk-i müjgânı
- 5 N’ola şürîdelik el virse olsam hem-dem-i bülbül
Şebîh-i gönçe-i şebnem-nümâdur la‘l-i hândânı
- 6 Yüri ey dil gubâr-ı reh-güzâr ol rüzgâr ile
Müyesser olur elbette o servüñ bûs-ı dâmânı
- 7 Dil-i Nâmî hezâr-ı şevk-i mâder-zâddur bârî
Hemîşe tâze çutsun gül-riyâz-ı hüsni-i hûbânı

377 *

Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün

- 1 Nigâh-ı nâzını diller niyâz idüp kaldı
O mest-i şîve o h‘âhişde nâz idüp kaldı
- 2 Zer-i ma‘habbete Kays ol ki nâr-ı hasretde
Mişâl-i püte derûnın güdâz idüp kaldı
- 3 İdüp hayâlini hem-dem serây-ı sînedi dil
Nevâ-yı nâle vü feryâdı sâz idüp kaldı
- 4 Olur mı ehl-i vefâ içre hem-ser-i Ferhâd
Özin o tîşe ile ser-firâz idüp kaldı
- 5 Cemâlin almağa âgûş-ı çeşmine Nâmî
Mişâl-i âyine nezzâre-bâz idüp kaldı

378 *

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Dil-ziyâ cüy-ı ruhuñ cebhe-i hırşîd gibi
Cân-şifâ güy-ı femüñ sâgar-ı Cemşîd gibi
- 2 Girye âşüfte-i handeñ mül-i gül-rîz-şifat
Nâle zâr-ı şinevüñ nağme-i Nâhîd gibi
- 3 Hem-ser-i züfüñ olur sünbül-i ra‘nâ mı biter
Leb-i hüznumdeki dūd-ı dil-i nevmîd gibi
- 4 Cilve-i Sidre hırâmânî-i kaddüñde olur
Büse-h‘âh-ı kademüñ sâye-geh-i bîd gibi
- 5 Kaldı peykân-ı ma‘habbet dil-i za‘hminümde
Gönçe-i Hülde düşen şebnem-i câvîd gibi *

* (377) S1.102b, Ü.103a

* (378) S1.102b, Ü.103b

* 5 câvîd: ümmîd S1.

- 6 Gül-i vaşlı n'ideyin bŷy-ı tesellī virmez
Dāğ-ı hecre ƙoduğum penbe-i ümmīd gibi
- 7 Gird-i peygŷle-güzīn-i dil iseñ Nāmī n'ola
Cāy-ı rāhat mı olur kŷşe-i tecrīd gibi

379 *

Fā'ilātŷn Fā'ilātŷn Fā'ilātŷn Fā'ilŷn

- 1 Dāğ-zār-ı sīne gülşen dil nevā-keş bülbŷli
Reşk-i ħurşīd-i cihān-efrŷzdur hem bir gŷli
- 2 Şerħalar gŷyā ħıyābāndur çekilmiş her taraf
Lāleler pergāle-i ħŷn dŷd-ı āhum sŷnbŷli
- 3 Ergavān-istān olur fikr-i ruħıyla ħātırur
Şāħ-sār-ı yāsemendŷr dilde yād-ı kākŷli
- 4 Kŷnc-i fŷrƙatde ħayāl-i dil-rŷbānuñ bezmine
Şīşelerdŷr iki ƙeşmŷm eşk-i ħŷnīnŷm mŷli
- 5 Ƙekmedi bu āna dek āgŷşa kilik-i ħōş-beyān
Nāmī bu nazmum gibi bir ħŷb-ı şŷħ u şengŷli

380 *

Fā'ilātŷn Fā'ilātŷn Fā'ilātŷn Fā'ilŷn

- 1 Destine şāħ-ı bahār aldı yine cām-ı gŷli
Mest-i şevk-i nağme itdi muṭribān-ı bülbŷli
- 2 Şavt-ı murğān-ı seħer-ħīzān irişdŷrse n'ola
'Ālem-i ƙudsa bu demlerde şadā-yı gulğuli
- 3 Zīnet-i bezm itdi hep rindāna eṭfāl-i ƙemen
Sākī gŷlbŷn şāħı dest ŷ cāmı gŷl şebnem mŷli *
- 4 Dil perīşān-ı ħayāl-i zŷlf-i rŷy-ı yār olup *
- Şāħn-ı gŷlşende gŷrŷp āşŷfte şāħ-ı sŷnbŷli
- 5 Nāmī-i şeydāya ħīƙ cem'ıyyet-i ħātır mı ƙor
Seyr-i bīd-i ser-nigŷn itdŷkce yād-ı kākŷli

381 *

Fā'ilātŷn Fā'ilātŷn Fā'ilātŷn Fā'ilŷn

- 1 Ğonçe-i la'lŷn aƙıldı feyz-i meyden gŷl gibi
Nāle-sāz olsa 'aceb mi murğ-i dil bülbŷl gibi

* (379) S1.102b-k

* (380) S1.103a, Ū.103b, M.53a

* 3 cāmı: cām Ū.

* 4 olup: olur M.

* (381) S1.103a, Ū.104a, M.53a

- 2 Başuma düşdi hevā-yı zülf-i ‘anber-bāruñ āh *
Rūzgār itdi perīṣān ḥālūmi sünbül gibi
- 3 Bī-zebāndur ṣīṣe ammā gūṣ-ı rindān-ı meye
Bir nevā-yı ḥüb olmaz nağme-i kulḳul gibi
- 4 Ğonçe mi vardur dehānuñ-veṣ tebessüm-rīz olur *
Ṭ īb-i sünbül mi olur yā müşk-bū kākül gibi
- 5 Olsa mir‘āt-ı Sikender seyr-i nīkde ‘ālemi
Olmaya ‘ālem-nümā Nāmīye cām-ı mül gibi

382 *

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Yād-ı lebinüñ zevki ki dillerde bulındı
Ne cām-ı Cem ü ne mey-i Kevşerde bulındı
- 2 Güm-geşte idi rüz-ı ezelden dil-i şeydā
Bismil-gede-i ğamze-i dilberde bulındı
- 3 Başmazdı nıgeh-nāzı ḳadem rüy-ı niyāza
Nāgeh ṭaraf-ı rāha naḳar-kerde bulındı
- 4 Ol ṣīve-i reftār-ı ṣağab-ḥīz-i ḳıyāmet
Ne cilve-i Ṭ ūbā ne ṣanavberde bulındı
- 5 Var ise miṣāli yine ‘aksidür o daḳı
Mir‘āt-ı dil-i Nāmī-i kemterde bulındı

383 *

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Ol cezbe ki ḥüsn-i ḥaṭ-ı dilberde görindi
Da‘vet birine birisine perde görindi
- 2 Ḥün-ābe-i bağrumda olan dāğ-ı nihānuñ
‘Aynıyla biri lāle-i aḥmerde görindi
- 3 Beñzer gül-i ra‘nāya ola ṣebnemi vāfir
‘arız-ı rengīn ki ḥüy-kerde görindi
- 4 Bülbülde maḥabbetden ise ṣīve-i feryād
Ṣad-pāre olan sīnede güller de görindi
- 5 Pervāneyi germiyyet-i ‘ıṣḳ itdise sūzān
Dūd-ı dili ṣem‘üñ de ḳıḳup serde görindi

Ol

* 2 ‘anber-bāruñ: ‘anber-bār M.

* 4 rīz olur: rīz ola Ü., M.

* (382) S1.103a, Ü.104a, M.51b

* (383) S1.103a-k

- 6 Mekkāregī-i duḡter-i rez buldı kemālin
Gāh ḡumda gehī šıše vü sāğarda görindi
- 7 Pūšide idi ʿaks-i šafā-yı dil-i Nāmī
Āyīne-i pehlū-yı semen-berde görindi

384 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 alur mı sākī böyle bezme cām-ı bāde gelmez mi
Gider mi duḡter-i rez ʿašıķ-ı nā-šāde gelmez mi
- 2 Bulunmaz zevķ-i ḡālet-baḡš-ı mestī ehl-i meclisde
Yetišmez mi ʿaceb pīr-i muğan iršāde gelmez mi
- 3 Gül-i cām-ı šafā gülzār-ı bezm içre açılmaz mı
anı yā ʿandelīb-i çeng ü mey feryāde gelmez mi
- 4 Der-i ʿišret-sarāy-ı Cem küšāde olma mı ġayrı *
Esīr-i bend-i ġam yine gidüp āzāde gelmez mi
- 5 Yatar ḡumlar tehī ḡum-ḡāneler tenhā niçün bilsem
anı mestāneler sürdükleri dem yāde gelmez mi
- 6 ḡarāb olmuş bozılmış resm-i āyīn-i arab-ḡāne *
ḡarābāt erleri n’oldı anı ābāde gelmez mi
- 7 Felek cevrini Nāmī āh terk itmez mi ehl-i dil
alur mı böyle bir dāver serīr-i dāde gelmez mi

385 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sākī-i bezm-i bahār idüp müzeyyen ʿālemi
Aldı destine yine gül-ğonçeler cām-ı Cemi
- 2 Nağmeye āġāz idüp hep muḡribān-ı ʿandelīb
Mest-i ševķ itdi dil-i maḡzūn-ı erbāb-ı dili
- 3 Her arafdan cūybār-ı šāf-mešreb cūš idüp
Feyz-baḡš oldu ḡıyābān-ı riyāza maḡdemi
- 4 Böyle bir zībā bahār eyyāmınıñ vaḡt-i seḡer
Vechi var tercīḡ olinsa niçe ʿömre bir demi
- 5 Sāğar-ı gülde mey-i nešv ü nemā leb-riz iken *
Mest-i ḡüšyār eylemez mi seyr-i gülzār ādemi

* (384) S1.103b, Ü.104a, M.52a

* 4 M.’de 6. beyitle yer deġištirmiş.

* 6 resm-i: resm ü M.

* (385) S1.103b, Ü.104b, M.51b

* 5 eylemez mi: eylemez S1.

- 6 Çok zamāndur dönmedi bu şevk ile ʔolab-ı çarḫ *
Çeşm-i ʕālem görmedi böyle bahār-ı hurremi
- 7 Dürr-i pāk-i ābdār-ı nazm-ı Nāmī ʔann idüp
Aldılar ceybine güller bī-nihāye şebnemi

386 *

Mefāʕlün Mefāʕlün Feʕlün

- 1 Der-āgüş eyledüm bir mū-miyānı
Getürdüm sīneye ārām-ı cānı
- 2 Lebinden buse-çīn oldum irişdi
Mezāk-ı cāna zevk-i cāvidānı
- 3 Olnca leb-be-leb sīne-be-sīne
Kenārumda ʔarār itdi reyānı
- 4 Vefālar kıldı nāz u ʕişvelerle
Şafā-yı vaşluñ oldum kāmranı
- 5 Riyāz-ı şīvede itdüm temāşā
Ser-ā-pā gül-nihāl-i hūsn ü ānı
- 6 Müjeyle ebruvānı ğamzesinüñ
Çekilmiş ʔabzada tır ü kemānı
- 7 Perişān ʔurra sünbül-destedür hem
Küşāde-ğonçe gül-ḫand-i dehānı
- 8 ʔalup seyrinde nezzāre o hūsnüñ
Ferāmüş eyledi dilde cihānı
- 9 O ḫālet dūr olaldan Nāmī eyler
Dem-ā-dem girye çeşm ü dil fiğānı

387 *

Mefāʕlün Mefāʕlün Mefāʕlün Mefāʕlün

- 1 Göñül ol çeşm-i fettānuñ olur meftün-ı şeydāsı
Ki cān-baḫş-ı temennādur nigāh-ı ʕişve-peymāsı
- 2 Niḫāb-endāz-ı şerm olsa hevā-yı mey ʕizārından
Dil-i Cibrīli mest-i meyl ide bir dem temāşāsı
- 3 Dem-i vuşlatda ümmīd-i devāma dil-ḫırāş olur *
ʕAcebdür ḫālī ʕuşşākuñ tamām olmaz temennāsı

* 6 ʔolab: dōlāb M.

* (386) S1.103b-k

* (387) S1.104a, Ü.104b, M.52a

* 3 vuşlatda: vaşlında M.

- 4 Gül-i ruhsâr-ı haţ-rüyân-ı hûbân istemez ʿarîf
N'ider ol bâġı kim hâr-âver ola verd-i raʿnâsı
- 5 Edâ-yı tâze-taʿbîrûñ meger meyhânedür Nâmî
Ġmâ-baġşâ-yı şahbâdur nikât-ı lafz u maʿnâsı

388 *

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Feʿülün

- 1 Bahâr oldu yine ezhâr açıldı
Güzellendi havâ gülzâr açıldı
- 2 Derûnı râzın itdi âşikâre
Gül-i sîr-âb-ı şebnem-dâr açıldı
- 3 Girih-zâr-ı çemen oldu küşâde
Ser-â-pâ şahñ-ı sünbül-zâr açıldı
- 4 Şabâ kıldı muʿaţtar bâġı gūyâ
Niçe biñ nâfe-i Tâtâr açıldı
- 5 Mezâd itdi metâʿın h̄vâce gülşen *
Ĥarîdâra şalâ pâzâr açıldı
- 6 Pür oldu gūş-ı güller naġmelerden *
Gülû-yı ʿandelîb-i zâr açıldı
- 7 Yaġa dîvân-ı Nâmî-veş çemende *
Hezârân defter ü tûmâr açıldı

389 *

Fâʿîlâtün Fâʿîlâtün Fâʿîlâtün Fâʿîlün

- 1 Bir nîgehde dîde-i giryânı hûn-bâr eyledi *
Ġamze-i hûn-rîzi ol şūhuñ yine kâr eyledi
- 2 Dil virüp şarf itdi dîde irmek için vaşlına
Râh-ı ʿışķında anuñ varını îşâr eyledi
- 3 Zülfi taġrîk-i nesîm ile dil-i âşüftenüñ
Mâye-i şabrın perîşân itdi ber-dâr eyledi
- 4 Aldı evvel vaşlını ikrâr idüp naġd-i dili
ʿĀķıbet inkâr idüp ikrâra bâzâr eyledi

* (388) S1.104a, Ü.105a, M.52b

* 5 -Ü., -M., S1.104a-k

* 6 -Ü., -M., S1.104a-k

* 7 Pür oldu Nâmî gülşen reng ü bûdan
Şalâ rindân-ı ʿayşa kâr açıldı Ü., M.

* (389) S1.104a, Ü.105a, M.51a

* 1 nîgehde: nazarda M.

- 5 Dest ırınca zülfine uyardı ol şūhı şabā
Baht-ı h̄vāb-ālūdemi luṭf ile bīdār eyledi
- 6 Āferīnler çeşm-i mest-i nāzı kim idüp nigeḥ *
Luṭf ile mest-i ümīd-i vaşlı hüşyār eyledi
- 7 Nāmī-i şūrīdeye dildār-ı meh-rūsı bugün *
Bir nazarda niçe yüzden ʿarz-ı dīdār eyledi

390 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Nev-bahār irdi yine kıtreyi ʿummān itdi *
Zerreler ṭaʿn-ı gül-i mihr-i dıraḥşān itdi
- 2 Ğonçe-lebler reh-i gülzāra açıldı yer yer
Mest-i şevḳ oldı çeküp çāk-i girībān itdi
- 3 Müşk-bār oldı cihān bāğına dāmān-ı nesīm
Ğalībā zülfini ol şūḥ perişān itdi
- 4 H̄oş havā ile çemen-zārı muṭarrā kıldı
Bāğa bārān-ı bahārı ʿaceb iḥsān itdi
- 5 Şāh-ı gül hem-dem-i ʿīd oldı diyü seyrāna *
Ṭurma yārān-ı şafā ʿazm-i gülistān itdi
- 6 Zīnet-ārā-yı şükūfe olalı feyz-i havā
Dest-i eşcārı şabā bezme gül-efşān itdi
- 7 İltifāt-ı mey ü maḥbūb-ı mecāzī idemez *
Dil-i Nāmīye ki zevḳ-i çemen-istān itdi

391 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Cāme-i sürḫi beyāz üstine ber-düş oldı
Yine ol Ğonçe-dehen bir gül-i gül-püş oldı
- 2 Güşe-i çeşm ile vaʿd itdi peyām-ı vaşlın
Bün-i her-müy-ı tenüm dīde iken güş oldı
- 3 Hāle-veş dāyire-i yāda çekince o mehi
Merdüm-i dīde ḥayāliyle hem-āğüş oldı

* 6 nāzı kim idüp nigeḥ: Ğamzesine kim dili M. // luṭf ile mest-i ümīd-i vaşlı: bir nigāh-ı nāz ile sermest-i M.

* 7 dildār-ı meh-rūsı bugün: maḥbūb dil-ārāsı yine M. // bir nazarda niçe yüzden: ḥamdü lillāh her nazarda M.

* (390) S1.104b, Ü.105a, M.47b

* 1 irdi: oldı M. // ṭaʿn-ı: ʿarz-ı Ü., M.

* 5a: ʿīd-i nev-sāle idüp ḥamd-i niʿam-kār iderek M. // ṭurma: seyre M.

* 7 mey ü: mey-i M.

* (391) S1.104b, Ü.105b, M.47b

- 4 Gördüm ol gül-ruḥı aḡyār ile güft ü gūda
Deheni ḡonçe-i ḡüyā idi ḡāmūs oldu
- 5 Ḥande virdi lebine ḡamzesi nāvek-zen iken
Dil-i sevdā-zedeye nīṣ-i ḡazā nūṣ oldu
- 6 Cebhesin germī-i āh itdi girih-zār-ı ‘itāb
Yine deryā-yı nemek nāz ile pūr-cūṣ oldu
- 7 Nāmī ḡüyā ki gül aldı semeni āḡūṣa
Cāme-i sūrḡi beyāz üstine ber-dūṣ oldu

392 *

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Cāme-i sūrḡi yine gül gibi ber-dūṣ itdi O
perī ḡadd-i semen-zārını gül-pūṣ itdi
- 2 Ḥeṣer-i tevsen-i nāz ile ḡıḡınca seyre
Bir niḡeh-nāzı niçe biñ dili bī-hūṣ itdi
- 3 Dest-i sāḡī-i ezelden meḡer ol ṣūḡ-ı cihān
Sāḡar-ı ḡüsni bilā-cür‘a ḡeküp nūṣ itdi
- 4 Ḥaṡ-ı nev-reste degül ṡarf-ı leb ü rüyında
Mevc-i sebzīn-i yem-i ḡüsni-i nemek cūṣ itdi *
- 5 Āh-ı cān-ḡāh ḡeküp nāleler itdüm ḡöriccek
Āh bir kerre o kimdür dimedi ḡūṣ itdi
- 6 Geydi ser-bāfte nā-dīde ‘abā-yı alı
Meh-i gerdūnı ṣafaḡ ṣanki der-āḡūṣ itdi
- 7 Añlamam kim dem-i ferdā ola Nāmī ḡüṣyār
Anı cām-ı niḡeh-i luṡfı ki serḡōṣ itdi

393 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Nev-bahār oldu yine ḡülzārı ḡandān eyledi *
Būlbül-i dem-besteyi ṣevḡiyle nālān eyledi
- 2 Ṣevket-i dārātını iḡḡār idüp sulṡān-ı gül
Ḳurmaḡa taḡt-ı zümür-rūd-ḡünü fermān eyledi *
- 3 Ṣāh-ı nevrüz idüp eṣcār-ı zemīni ḡayme-zār
‘Asker-i ezhār ile tezyīn-i dīvān eyledi

* (392) S1.105a, Ü.105b, M.48a

* 4 ḡüsni-i: ḡüsni ü M.

* (393) S1.105a, Ü.106a, M.49a

* 1 oldu: irdi M.

* 2 -ḡünü: -fāmı M.

- 4 Lāleler dāğ-ı derūnın āşikār idüp yine
Sünbül-i ra'nā saçın çözdü perīşān eyledi
- 5 Eşk-i çeşm-i 'āşık-ı gam-dīde-āsā cūybār
Cānib-i kühsārdan şahrāya tuğyān eyledi
- 6 Her tarafından semt-i bāğa gönçe-lebler açılıp
Reh-güzārın ser-be-ser reşk-i gülistān eyledi
- 7 T ab'ı Nāmī seyr idüp cūş-ı bahār-ı 'ālemi
İltifāt-ı şāhid-i kilik-i dūr-efşān eyledi

394 *

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Şemşīr-i gamze böyle meslül olur qalır mı
Cāy-ı niyāz-ı 'uşşāk maḥlül olur qalır mı
- 2 Terk eylemez mi āyā reh-zenligin teğāfül
Dil manşīb-ı nigehten ma'zül olur qalır mı
- 3 Şahn-ı murādum üzre cevlan ider mi yoḥsa
Pāy-i semend-i iḳbāl maḡlül olur qalır mı
- 4 'Uşşāk-ı pür-niyāza çıkmaz cevāb bilmem
Luṭf u ḡāzab lebinde meşḡül olur qalır mı *
- 5 Teşīr ider mi Nāmī kuḥl-i cevāhir-i āh
Yoḥsa bu çeşm-i baḥtum ma'ül olur qalır mı

395 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dügmesin bend itdi pehlüsünü cānān şakladı
Gönçelerle güyiyā gül-berg-i ḥandān şakladı
- 2 Çāk-i ceyb-i cāmesin destiyle eylerken dürüst
Pençe-i mihr ile gördüm mäh-ı tābān şakladı
- 3 Güşe-i ebrūda çeşmi zāhir itmez gamzesin
Kūçe-bāz-ı fitne güyā tūğ-i 'uryān şakladı
- 4 Zīr-i destārında pinhān eyleyüp sünbüllerin
Şanki gül-berg-i sefid altında reyḥān şakladı
- 5 Rūyına zülf-i siyeh-tārın perīşān eyleyüp
Zulmet-i küfr içre bildüm nūr-ı imān şakladı *

* (394) S1.105b, Ü.106a, M.48b

* 4 luṭf u: luṭf-ı Ü.

* (395) S1.105b, Ü.106b, M.49a

* 5 eyleyüp: idicek M.

- 6 Sāyesin hāk-i rehinden āh kim idüp dirġ
Der-miyān-piġide oldı ıarf-ı dāmān Őaġladı
- 7 EŞk-i Nāmī az diyüp ħaml itme noġŐān-ı ġama
Kim bilür her ħaıresinde belki ıummān Őaġladı

396 *

Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün

- 1 O rind-i cürā-keş kim ħahve-āŐām-ı sebīl oldı
HemiŐe neŐve-dār-ı sāġar-ı feyż-i celīl oldı
- 2 Ĥased cām-ı memātı Ĥızra dest-āvīz ider gelse
Ki āb-ı zindeġānī dest-i Yūsufdan sebīl oldı
- 3 Ne ħüsn olur bu āyā mihr-i raġŐān-ı felek-mesken
Fütāde reh-ġüzār-ı Yūsufa ħār u zelīl oldı
- 4 Görüp ıaksin gehi maġbūs-ı fincān iıre ol meh-rū
Benüm Yūsufliġüme dir bu bir rüŐen delīl oldı
- 5 Dil-i Nāmī bir āteŐ-zār-ı ıālem-süz idi evvel
Ĥayāl-i ħüsn-i Yūsufıa ġülistān-ı Ĥalīl oldı

397 *

Fāīlātün Fāīlātün Fāīlātün Fāīlün

- 1 ışve-rīz olmaz ser-i ıarf-ı nigeġ-nāzuñ gibi
Fitne-ġīz olmaz nihāl-i Őīve-perdāzuñ gibi
- 2 Tesliyet virmez dil-i ġam-nāküme luıf-ı viŐāl
Tīr-i zaġm-āverd-i müjġān-ı Őıġir-sāzuñ gibi
- 3 Bir Őafā-yı cāvidānīdür hevā-yı kākülün
Bir ıaıā-yı sermed olmaz luıf ile nāzuñ gibi
- 4 Rezm-ġāġ-ı seyr-i ruġsāruñda kimse biñ dilün
Tīġe oynatmaz serin ġīsū-yı cān-bāzuñ gibi
- 5 ıeŐme-i ġayvān-nümün olmaz leb-i ġamzeñ miŐāl
ıĀfiyet-baġŐā mı var nuıġ-ı pür-i cāzuñ gibi
- 6 İdemez ġiġ kimse zaġm-ı ġamzeñe merhem yine
Nāz ile luıf-ı nigāġ-ı ıeŐm-i ıannāzuñ gibi
- 7 Olmaya herġiz ser-i kūyuñda bir ġüstāġ-rū
ıĀŐıġ-ı Őūrīde-ser Nāmī-i ser-bāzuñ gibi

398 *

* (396) S1.106a, Ü.106b, M.49b

* (397) S1.106a, Ü.107a, M.49b

* (398) S1.106a, Ü.107a, M.50a

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Cānā riyāz-ı kūyuñ cennet-havā degül mi
‘Uşşākuñ anda kārı zevk u şafā degül mi
- 2 Sünbül-sitān-ı turrañ reşk-āver-i Hutendür
Gül-ruḥlaruñla ḳaddüñ gülbün-nümā degül mi
- 3 Bu cünbiş ile ḳāmet ol şīve-i ḳıyāmet
Her biri dīl-rübā-yı ülfet-fezā degül mi
- 4 Her ḡamze-i ‘itābuñ ḥarf-i sitemdür ammā
Nuḫḳ-ı nikāt-māyeñ cām-ı vefā degül mi
- 5 Maḥrem-sarāy-ı ünse Nāmīyi dāḥil itseñ
Özge nedīm-i şoḥbet zībā-liḳā degül mi

399 *

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Cānā ḡubār-ı kūyuñ kuḥl-i cilā degül mi
Çeşm-i ‘alīl-i dilden ‘illet-zidā degül mi
- 2 Bu ḥüsn-i pür-melāḥat ḡāyetde ḥōş-nümādur
Ruḥsār-ı pür-leṭāfet āyīne-sā degül mi
- 3 Nāz u kirişme nükte ‘işve ‘itāb u ḡamze
Mestāne şāhidān-ı luṭf-āşinā degül mi
- 4 Görmezse ḡam degüldür rüy-ı ṭabībi hergiz
Bīmār-ı derd-i ‘işḳa la‘lüñ devā degül mi
- 5 Nāz-ı ḡamuñda cānā Nāmī-i cān-ḡudāza
Nūş-ı zülāl-i la‘lüñ şunsañ sezā degül mi

400 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Rüy-ı luṭfuñdur muṭarrā eyleyen hep gülleri
Büy-ı zülfüñdür perīşān eyleyen sünbülleri
- 2 Bildüm olmuş ara yirde bir bahāne ḥüsn-i gül
‘Ārız-ı zībāñ imiş şeydā iden bülbülleri
- 3 Germī-i şevḳ-i derūnidur sürāḥīnün meger
Güş-ı cāma iricek izḥār iden ḳulḳulleri *

* (399) S1.106b, Ü.107a, M.50b

* (400) S1.106b, Ü.107b, M.50b

* 3 ḳulḳulleri: ḡulḡulleri M.

- 4 Ehl-i ʿiṣkuñ feyz-i efkār-ı perīṣān-ḥālidür
Böyle pür-çin ü girih-gir eyleyen kākülleri
- 5 Nāmī-i maḥmūr olur yād itdügince neşve-mend
Laʿlüñe teşbīh iderse n'ola cām-ı mülleri *

401 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Nev-şüküfte gönçedir güyā dehānuñ ey perī
Lūlü-i dendān-ı şāfuñdur anuñ şebnemleri
- 2 Būy-ı zūlfūnden eşer var diyü ebnā-yı zamān *
Biri birinden alur şevk ile misk ü ʿanberi
- 3 Zevk-i ḥāl-i ʿiṣkuñı cānında mestür itmeyen
Bād-ı şarşar-veş yeler kūyuñda her dem serserī
- 4 Ehl-i ʿiṣka dil-nevāzāne gelür her cünbişi
Mülk-i ḥüsnüñ şimdi ğamzeñdür dil-ārā dilberi *
- 5 Nāmī vaşşāf-ı ruḥ-ı renginüñ olaldan beri
Gül-riyāz-ı ḥüsnüñe aqıtdı cūy-ı dilleri

402 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bezm-gāh-ı zevk olur mı ʿālem-i vuşlat gibi *
Neşve-baḥş-ı şevk olur mı yā mey-i ülfet gibi
- 2 Zāhidā ğam çekme dūzaḥ saña teşīr eylemez *
Būse-i ruḥsār-ı cānāna olan ḥasret gibi
- 3 Müjde mi olur vefā-yı vaʿde-ḥvāh-ı vaşlına
Türk-tāz-ı ğamzelerde görinen ruḥsat gibi
- 4 Luṭf-ı sermed mi olur hiç bir dil-ārā şūḥ ile
Bir nefes nāz u niyāz-efrüz olan şoḥbet gibi
- 5 Bezm-i Ḥuld olsa dil-i Nāmīyi kılmaz neşve-mend
Yād-ı cām-ı laʿlüñ ile itdügi ʿişret gibi

MUḤAṬṬ Ṭ AʿĀT

1 *

* 5 n'ola: nūş-ı Ü.

* (401) S1.107a, Ü.107b, M.51a

* 2 zamān: cihān M.

* 4 dil-ārā: dil-āvīz M.

* (402) S1.107a, Ü.107b, M.51a

* 1 vuşlat: ülfet M. // ülfet: vuşlat M.

* 2 dūzaḥ: āteş M.

* (1) S1.107a

Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

Fazl u hikmetle Bū 'Alī olsa
Ḳudret-i mālîk olmasa ilde
Seni pā-māl ider erāzil-i nās
Söylenürsin 'uyüb ile dilde

2 *

ZİYĀRET-İ EŞREF-ZĀDE'DE VĀKİ' ŞUDE

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

Oлмақ isterseñ mülākī Nāmī-veş
Māh-ı enver gibi nūr-ı sādeye
Şıdḳ-ı niyyetle gelüp İznîḳde
Rüy-māl ol ḥāk-i Eşref-zādeye

3 *

HAZĪNEDĀR PAŞAYA BİR ḲAVUḲ BİR 'İNĀN VİRİLDÜKDE

Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Ey şeci'-i bahādır-ı āfāk *
- Kāmṛān ol hemîşe devlet ile
- 2 Ser ü destüñde ola hemvāre *
- Tāc-ı 'izzet 'inān-ı rif'at ile
- 3 Ola rehber hidāyet ü tevfiḳ
- Ḳanda gitseñ yüri sa'ādet ile

4 *

BİR DÖSTUÑ ḤĀNESİNE DİNİLMİŞDÜR

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Ḥoşā eşṛāf-ı eyvān-ı feraḥ-peymā-yı dil Nāmī
Hemîşe olmaya ḥālī derūnı 'ayş u 'işretten
Temāşā-yı dıraḥt-istān-ı manzar-gāh-ı pehnāsı
İder fāriğ muḳīm-i şahnını gül-bāğ-ı cennetden

5 *

* (2) S1.107a

* (3) S1.107b, Ü.108a, Y.45b

Başlık: Sivasda iken Ḥazinedār İbrāhīm Paşaya bir ḳavuş ve bir dizgin ihdā idüp virilmişdür Ü.,
Der-ḥaḳḳ-ı Ḥazinedār Abaza Paşa der-Sivas Y.

* 1 āfāk: 'ālem Y.

* 2 ola hemvāre: dāyim ide ḳarār Y.

* (4) S1.107b, Ü.108a, Y.45b

Başlık: Fazîletli Mustafā Efendi Ḥişārda binā itdüğü ḥāneye taḥrîr şude Ü., Bedîhe berāy-ı eyvān
Y.

* (5) S1.107b, Ü.108a, Y.45b

BİR BĀĞCENÜŃ HAĖKINDA TAĖRİR OLINMIŖDUR

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Bu gül-bāğ-ı tarab sīr-āb-ı 'iŖret
Ola hemvāre Ŗād-āb u ferağ-zā
Ola hem ehl-i seyr-i ŖoĖbetine *
Sürür-efrüz-ı Ėātır ĖuŖŖa-fersā

6 *

BORİ NAZMI'NÜŃ DİVĀNI GÖRİLÜP TAĖRİR OLINMIŖDUR

Mefā'īlün Fe'ilātün Mefā'īlün Fe'ilün

Olinca riğte pīŖ-i nigāh-ı Nāmīye
Dürer-nizām-ı ma'ānī-i Nazmī-i Borī
Terağ-zidāy-ı dil olup didi pesendāne
Sezādur olur ise zīb-i gerden-i Ėürī

7 *

BİR DÖSTÜN BAĖŖĀYİŖİ İÇÜN

Mef'ülü Mefā'īlün Mefā'īlün

Bir ŖūĖ-ı vefāya mübtelāyem kim
Gāh rāyiz-i va'ce Ŗehsüvār eyler
Gāhī NefeĖāt-ı Ünse iltür gāh
Seccāde-niŖin-i intizār eyler

8 *

DER-HAĞK-I KAĞVE KİTİ 'A-İ İZZET

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

KāĖve-i rü-siyehi bun Ŗanur idüm Nāmī
Meger ol rind-i Üveysī imiŖ aŖlı Yemenī
ĀŖinādur gibi Ėālib nefes-i RaĖmāna
Cān meŖāmına iriŖdürdi Ŗemīm-i Kāreni

9 *

KİTİ 'A-İ ZİBĀ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Başlık: Bir bāğce kaŖrına tezeyyül tağrİR olınmıŖdur Ü., Bedīhe der-ĖaĖk-ı bāğce Y.

* 2 hem ehl-i: erbāb-ı Y. / ŖoĖbetine: ŖoĖbeti hem Y.

* (6) S1.107b, Ü.108a

Başlık: Nazmī-i Borī'nün cem' itdügi eŖ'arı görilüp tağrİR olınmıŖdur Ü.

* (7) S1.107b, Ü.108b

Başlık: Bir at bir seccāde ve bir NefeĖātü'l-üns va'dini tezkİR için Ü.

* (8) S1.107b-k

* (9) S1.107b-k

Ezel deştinde āh itdüm ğam-ı ruhsār u zülfüñle
O demde şu'lesi rüz oldı şeb dūd-ı şerer-nāki
Pey-ā-pey geçmede peyveste cānā tā ebed seyr it
Tüvān-ı ıışk ile āh-ı dil-i Nāmī-i ğam-nāki

10 *

VA'D OLAN AT İÇÜN

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Ey dil ivme bugünde yarında
Mīr-i 'ālī (Mīr 'Ālī) 'aṭāsını görürüz
Hele şimdi ḳatı piyāde degül
Esb-i va'de süvār olup yürürüz *

11 *

BİR DEVĀT HAḲKINDA DİNİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ben o ṭurrākī-i zerger ṭurfayem
Ḳanı bir ḳıymet-şinās-ı ḥurde-bīn
- 2 Bu devāt-ı pür-nigāruñ eyledüm
İhtirāc-ı ṭarzını gülşen-zemīn
- 3 Ḳonsa lāyık her-ser-i gül-şāhına
Şad-hezārān 'andelīb-i āferīn

12 *

BİR MİRVAḲAYA TAHRİR OLINMIŞDUR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dest-i pākin būs idüp cānānenüñ ey mirvaḲa
Tāze ṭut luṭf-ı nesīmüñle gül-i ruhsārını
Dem-be-dem feyz-i feraḥ-baḥş ol hevā-yı ḥüb ile
Ḳoşça ḥıfz eyle megesden la'l-i şekker-bārını

13 [Rubâ'î] *

BİRİNE ḲASEDEN DİNİLMİŞDÜR

* (10) S1.108a, Ü.108b

Başlık: Bir at va'd olunup ihmāl olunduḳda virilmiştir Ü.

* 2 olup: olur Ü.

* (11) S1.108a, Ü.108b

Başlık: Ḳalem-kārī bir devāt ve zerger ḲaḲkında vāḳı' olmuştur Ü.

* (12) S1.108a, Ü.108b

Başlık: Bir dōstuñ mirvaḲasına taḫrīr olunmuştur Ü.

* (13) S1.108a, Ü.108b

Başlık: Ḳıṭ'a Ü.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fa' (1. ve 3. mısra)
Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fa' (2. ve 4. mısra)

Gör h̄vāhiş-i bed-ṭālī'-i nā-sāzı kim
Dildārı 'adūya rām-ı bī-tāb eyler
Ağyāra sitem kaşdı ile gül şunsam
Ol şūḫa döner toğanur igzāb eyler

14 *

BERĀY-I DUḤĀN

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Lüle düşmezse n'ola destümden
Şanmañuz kim idem şafā-yı duḫān
Aña dūd-ı derūnumı koşarın
Rāḫat olur biraz dil-i sūzān

15 *

BOLIVĪ EFENDĪ SEFERDEN GELDÜKDE VİRİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḥayra maḫdem ey cenāb-ı vāriş-i 'ilm-i Nebī
Olmada zāt-ı şerīfün şadr-ı 'izzetden ba'īd
Her denī eyyām-ı cāhın medd ü ibkā itmede
Kaldı Nāmī rāh-ı tevḫīt içre pāyān nā-be-dīd

16 *

BURŪSEVĪ SEFERDEN GELDÜKDE VİRİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḥayr maḫdem ey vüçūd-ı şadr-ı dīvān-ı ṭarīḫ
Olmaya re'y-i ḥükümet-sencüñe sehv āşinā
Ḥaḫ maşūn ide ḫaṭarlardan zebān-ı kilküñi
Ḥacle-i tedbīrūñe yol bulmaya pāy-ı ḫaṭā

17 *

ḲUDSĪ-ZĀDE ḤİLMĪ'YE VİRİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Seyyid-i ebnā-yı sādāt-ı kirām
Ḥazret-i maḫdüm-ı Ḳudsī-zādedür

* (14) S1.108a, Ü.109a

Başlık: Kıṭ'a Ü.

* (15) S1.108b

* (16) S1.108b

* (17) S1.108b

Gerçi gördüm zātını bī-cā-niṣest
Baḥtī ammā ṣadr için āmādedür

18 *

ḲĀDĪ-ASKER ḤAḲḲINDA DİNİLMİŞDÜR

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Olur elbette niçe dürlü ihānet zāhir
Ehl-i dāniṣ varaḳ-ı maṭlabını alınca
Saña peyveste olan riṣte-i ümmīd-i merām
Üzilürdi eger olmasa efendi ince

19 *

SEYDİŞEHRİ'NDE MESİRE ḤAḲḲINDA

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Dāmen-i kühsārı Çerīkışlanuñ
Ḥaḳ bu ki olur çişret için reṣk-i bāḡ
Āb u havā sāye-i bīd ü çemen
Ehle virür bāḡ-ı İremden ferāḡ

20 *

MÜNĀSEBET İLE DİNİLMİŞDÜR

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Yine sevdā-gerān-ı cāh u celāl
Cem' olup iftirāya bir yire
Seng-i ṭa'n ile itdiler herkes
Çeşme-sār-ı nemāsını tīre

21 *

BİR NĀDĀNA RŪZİGĀR ḤARC İTDÜKDE DİNİLMİŞDÜR

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Ṭ ab'-ı Nāmīye ḥayf u ṣad-efsūs
Bir denī meşrebe olup meyyāl
Aña 'arz eyleyüp ṣenā-kārī
Gerden-i ḥūga ṭaḳdı nazm-ı le'āl

* (18) S1.108b, Ü.109a

Başlık: Ḳıṭ'a bir maḥallinde vāḳi' olmuştur Ü.

* (19) S1.108b-k

* (20) S1.108b, Ü.109a

Başlık: Ḳıṭ'a Ü.

* (21) S1.108b, Ü.109a

Başlık: Bir denī ḥaḳḳında dinilmiştir Ü.

MÜFREDĀT

1 *

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Cām-ı vişālî nüş ider elbette ehl-i dil
Ey şüfî sen de irmege ol bezme öl diril

2 *

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Girse zenbür-ı elem hâne-i şehd-i dilüñe
Anı sa'y eyle çıkarmağa duhân al elüñe

3 *

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Bād-bīzen eylemez def'-i harāret bir nefes
Āteş-i ıışkı nice teskîn ider perr-i meges

4 *

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Eksük olmasun elümde dir iseñ bād-ı havā
Mırvaḥa-āsā olursın rüzgāra āşinā

5 *

BİRİNE MAḤLAŞ VİRİLDÜKDE

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Rabbüñ çü getürdi seni tūfān-geh-i isme
Cūdīyi 'Alī maḥlaş idin zevraḥ-ı cisme

MÜHRLER İÇÜN DİNİLMİŞDÜR

1 *

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

Zi-cūd-ı luṭf-ı Ḥaḳ ümmīd-i der-ber
Büved bā-maḥlaş-ı Cūdī müyesser

2 *

* (1) S1.109a, Ü.109a, M.80a

* (2) S1.109a, Ü.109a

* (3) S1.109a, Ü.109a

* (4) S1.109a, Ü.109a

* (5) S1.109a, Ü.109b

Başlık: 'Alī nāmına bir kimse maḥlaş taleb itdükde virilmişdür Ü.

* (1) S1.109a, Ü.109b

Başlık: Mühre virilmişdür Ü.

* (2) S1.109a, Ü.109b

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün
Koned der-ḥātem-i ümmīd-i ḡufrān
Zi-hem-nāmī-i zi'n-nūreyn-i 'Oṣmān

3 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün
Be-dil ümmīd-i luṭf-ı Ḥaḳ nihāde
Faḳīr-i āl-i Aḥmed Muḥyī-zāde

4 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün
Zi-dergāh-ı Ḥudā ḳalb-i selīmī
Hemī cūyed dem-i āḫir ḫalīmī

5 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün
Cūyed ez-Bārī füyūzāt-ı medīd
Ṭ ab'-ı Feyzu'llāh İbn-i Bū Sa'īd

6 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün
Ḥvāhed ez-dergāh-ı Ḥaḳ ḳalb-i selīm 'Abdü'l-ḫalīm
Muṣṭafā ḫvāhed zi-Ḥaḳ 'ilm-i ledün

7 *

Fe'īlātün Mefā'īlün Fe'īlün
Der-ezel ṣud zi-cür'a-i cāmī
Mest-i hüṣyār Aḥmed-i Nāmī

DER-MU'AMMEYĀT⁶⁰

1 *

BE-NĀM-I FÜTŪḤĪ

Mef'ülü Fā'īlātü Mefā'īlü Fā'īlün

Olsa ḳapuñda gün gibi nāmı n'ola be-nām
'Ālem fütādeñ olduḡını bildiler tamām

*

* (3) S1.109a, Ü.109b

* (4) S1.109a, Ü.109b

* (5) S1.109a, Ü.109b

* (6) S1.109a, Ü.109b

* (7) S1.109a, Ü.109b

⁶⁰ Mu'ammā Ü.

* (1) S1.109b, Ü.109b, Y.46a

* 1 'ālem: il gün Y.

2 *

BE-NĀM-I SEMENDĪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Girince koyunuña ey mäh-peyker
Niçe kez müstemendüñ oldı bī-ser

3 *

BE-NĀM-I NĀMĪ

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Der-helāk-i cāşıķān-ı bī-dilān
Bī-nihāyet nāz mī-dāred bütān

4 *

Fe'īlātün Mefā'īlün Fe'īlün

Ĥarf şıĝmaz kulaĝuña zāhid
Saĥt-ı kälbüñ çü seng-i mermerdür
Güş-ı cānuñ var ise güş eyle
Neyde yā Ĥayy şadāsı muzmerdür

5 *

BE-NĀM-I MEMİŞ

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Ĝam degül gelmezse şimdi nām-ı Nāmī aĝıza
Ol ruĥı meh-veşle oldı evvel aĝız aĝıza

6 *

BE-NĀM-I İMĀM cALĪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

İdüp cellād-ı ĝamzeñ cāna bī-raĥm olduĝın izhār *
Dili cūryān u bī-ser idüp atar üstüme tekrār

7 *

BE-NĀM-I BÜLENDĪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

* (2) S1.109b, Ü.109b, Y.46a

* (3) S1.109b, Ü.109b, Y.46a

* (4) Y.46a

* (5) S1.109b, Ü.110a, Y.46a

* (6) S1.109b, Ü.110a, Y.46a

* 1 bī-ser: bī-post Y.

* (7) S1.109b, Ü.110a

Lebüñe beñzedüp kendüyi cānā
Ḳatı ğarrālanurdı ğonçe-i ter
Gülistāna varup rindān-ı ʿālem
Dün āḫir gördiler gülbünde bī-ser

8

*

LÜĞAZ-I Bİ-NAZİR

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Çist ān der-çār ḫayret şud nihān
Hem be-ānān mī-şevēd der-şeş-ʿayān

DER-TEVĀRİḤ⁶¹

1

*

MEKRÜMETLİ PAŞA ḤAZRETLERİ KAʿBEYE GİTDÜKDE

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün
Kerem-kārī şenīdem Nāmī ez-Şām
Teveccüh-kerde şud bā-ṭavf-ı dergāh
Zi-tārīḫ-i ʿazīmet güfem ān-rā *
Mübārek bād-ı rāh-ı Kaʿbetuʿllāh (H.1034/M.1624)

2

*

BALIKESRİ'NDE İLYĀS PAŞAYA VİRİLÜP TAHRİR OLINMIŞDUR

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Ḥazret-i İlyās Pāşā kim bugün
Oldı zātı maẓhar-ı luṭf-ı Celīl
2 Balıkesrini bir āteş-zār iken
Māʿ-ı luṭfı itdi gülzār-ı Ḥalīl
3 İki cānibden getürdüp şehre su
Oldı her birisi reşk-i āb-ı Nīl
4 Çeşmeler baḫş eyleyüp her cānibe
Bāʿiṣ oldı ḳalmaġa zıkr-i Cemīl
5 Güyyā her lüle bir saḳḳā olup
Dir imāmān ʿiṣḳına māʿ-ı sebīl

* (8) S1.109b, Ü.110a

Başlık: Lüğaz-ı rūḫ Ü.

⁶¹ Der-tevārīḫ vāḳiʿ şude M.

* (1) S1.110a, Ü.110a, M.54b

Başlık: Be-ḫac reften-i Murād Paşa yesseraʿllāhu mā-yeşā Ü., M.

* 2 zi-tārīḫ: be-tārīḫ M. / M.'de rakamla 1035 tarihi verilmiştir.

* (2) S1.110a, Ü.110a, M.54b

Başlık: Berāy-ı çeşmehā-yı Balıkesri der-zamān-ı İlyās Paşa Ü., Berāy-ı çeşmehā-yı Balıkesri M.

- 6 Nāmī seyr idüp didi tārīhini
“*Ḳad vefā ‘aynuh tesemmī Selsebīl*” (H.1037/M.1627)

3 *

BĀĞÇEDE KĀŞĀNE BİNĀSINA TĀRĪHDÜR

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Şafā-bağşā-yı bāğ-ıstān-ı Firdevs
Ṭ arāvet-bağş-ı gül-ruhsār-ı hūbān
- 2 Bu gül-bāğ ile bu kāğ-ı ferağda
Ḳomış ol anı k’ehline nümāyān
- 3 Bün-i her-zerre hākinde küşāde
Hezārān bāb-ı ‘işret-gāh-ı gilmān
- 4 Ser-i her-berg ü sāzında şüküfte
Niçe gülgeşt-i zevḳ-ārā-yı Rıdvān
- 5 Temāşasında Nāmī mest olup dil
Didi tārīh *huld-ābād-ı ‘irfān* (H.1043/M.1633)

4 *

BĀĞDĀD FETHİNDE DİNİLMİŞDÜR İDĪHĀL VE İHRĀC BE-Ṭ ARĪḲ-İ TA‘MĪYE VUḲŪ‘İ VĀḲİ‘ ŞUDE

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Hāzret-i Sulṭān Murād-ı Ġāzī himmet eyleyüp
Ḳaşm-ı dīne ‘askerin hem-kār-ı mirrīh eyledi
Hep Kıızılbaş kırup ref‘ eyleyüp *Bağdāddan*
Ümmet-i Aḫmedle ābād itdi tārīh eyledi (H.1048/M.1638)⁶²

5 *

ŞĀM OLDUḲLARINDA

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

İrdi maḳşūda ‘İşmetī Çelebi
Şeyḫü’l-islām himmeti oldı
Didi tārīhini anuñ Nāmī
Vālī-i Şām ‘İşmetī oldı (H.1049/M.1639)

* (3) S1.110a, Ü.110b, M.54b

Başlık: Bir döstuñ kaşrına bāğçesinde yazılmışdur Ü., Berāy-ı bāğçe vü kaşr M.

* (4) S1.110b, Ü.110b, M.55a

Başlık: Feth-i Bağdād’a ta‘miye ile zāhirde vāḳi‘ olan idhāl ve ihrāc mişilli tārīhdür Ü., Berāy-ı
feth-i Bağdād be-ṭarīḳ-i ta‘miye M.

⁶² Bağdād (1010) — hep Kıızılbaş (457) = 553 + ümmet-i Aḫmed (495) = 1048

* (5) S1.110b, Ü.110b, M.55a

Başlık: Tārīh Ü., Berāy-ı vālī-i Şām tārīh şud M.

BİR KAŞR İÇÜN DİNİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ey zihī kāşāne-i nev-tarz-ı hūb-ı dil-küşā *

V'ey hoşā kāh-ı feraḥ-baḥş-ı dil-ārā dil-rübā

Şāhibi şihḥatle devletle şafālar eyleye *

Kaşr-ı ra'nā-yı müferraḥ tārīḥī olsa n'ola (H.1049/M.1639)

BALTACI MAḤMŪD'UN ESKİŞEHİR'DE ḤĀNINA VE ÇEŞMESİNE

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Geldüince Eskişehre dāyimā ebnā-yı rāh
Ḳonmağa bulmazlar idi bir maḥall emn ü emān2 Geldi tersāne emīni Baltacı MaḤmūd Ağa
Çekdi 'usret Ḳonmağa hem-rāhı ile bir zamān3 Niyyet-i ḥayr idüp anda soñra bezl-i māl idüp *
Yapdı bu ḥānı vü hem bu çeşmeyi kıldı revān4 Görmedüm dir Nāmī ta'rīfını tārīḥ eyleyüp *
Böyle bir a'lā maḥallinde sarāy-ı kārban (H.1049/M.1639)MERḤŪM EFENDİMŪZ VELĪ-ZĀDE İNTİKALİNDE LEVḤ-İ
MEZĀRINA TAḤRİR OLINMIŞDUR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 İdicek rihlet Velī-zāde idüp Nāmī du'ā
Eyledüm bir kıṭ'a kim her mışra'ı tārīḥ-i tām

2 Eyleyüp Ḥaḳ dem-be-dem raḥmet Velī-zāde saña (H.1049/M.1639)

Olalar hem-menzilün aşḥāb u ervāḥ-ı kirām (H.1049/M.1639)

3 Şāhid-i bezm-i hüdā idüp şef'ūñ o Mu'īn (H.1049/M.1639)

Ḳıla rūḥ-ı pākūñe Firdevs-i a'lādan maḳām (H.1049/M.1639)

* (6) S1.110b, Ü.110b, M.55a

Başlık: Bir kāşāneye dinilmişdür Ü., Berāy-ı kāşāne-i zībā M.

* 1 hūb-ı dil-küşā: zībā ḥōş-nümā M. // -baḥş-ı: -baḥş u M.

* 2 eyleye: eyleyüp Ü.

* (7) S1.110b, Ü.111a, M.55a

Başlık: Tārīḥ bir ḥāna dinmişdür Ü., Eskişehir'de ḥān içün M.

* 3 ḥayr idüp: ḥayr itdi Ü., M.

* 4a: Nāmī dir hiç görmedüm ta'rīfını tārīḥ idüp M.

* (8) S1.110b, Ü.111a, M.55b

Başlık: Merḥūm efendimüz Velī-zāde Efendinün mevtine dinilüp levḥ-i mezārına ḥakk olmışdür

Ü., Efendimüz merḥūm ve maḡfūr Velī-zāde merḳadine ḳazılmışdür Ḥaḳ ḳabül ide M.

FAZİLETLİ MU'İD AĦMED EFENDİ HAZRETLERİ ŞADRI TEŞRİF
İTDÜKLERİ GÜN VİRİLÜP TEVĦİR BUYURDURDUĞLARIDUR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Mefĥar-i gül ĥvāce-i ebnā-yı 'ilm ü ma'rifet
İdicek şadri müşerref Nāmī tārīĥ oldu bu
Şadr-ı ilm Ahmed Efendi müjdedür ehle kavī (H.1049/M.1639)

NAŞİĦ-İ SİKKEDE DİNİLMİŞDÜR

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ėarār idince devletle serir-i saltanat üzre
Şehenşāĥ-ı cihān ĥān ibn-i ĥān Sulţān İbrāĥīm
- 2 Naşīĥ-i sikkeye fermān-ı 'ālī şādır oldu kim
Bula ĥalk-ı cihān sermāye-i kāmīl-'ayār-ı sīm
- 3 Vezir-i a'zam-ı rüşen-zamiri Muştafā Pāşā
Vücūda gelmek için eyleyüp biñ cān ile ta'zīm
- 4 Muĥayyed oldu 'avn-i Ėaĥla tedbir-i 'adāletle
Bi-ĥamdillāĥ vücūda geldi herkes itdiler teslīm
- 5 Murād üzre yayıldı 'āleme sīm ü zer-i ĥāliş
Gidüp eţrāf u eknāfa olındı cümleye taĥsīm
- 6 İrüp ĥalk-ı cihān sermāye-i ĥāliş-'ayāra hep
Hezār aĥsent ile bay u gedāsı itdiler tekrīm
- 7 Bu vaż'uñ ĥātıra tārīĥi geldi Nāmī bī-noĥşān
Urıldı mihr ü māĥa sikke-i Sulţān İbrāĥīm (H.1050/M.1640)⁶³

ĖONEVİ 'ÖMER EFENDİNÜŖ MERĖADİNE TAĞRİR OLINMIŞDUR

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ey benüm türbetüm üstine gelen ehl-i maĥāl
Baĥa 'ibret naĥarıyla bu türāb u ĥacere

* (9) Y.42a

* (10) S1.111a, Ü.111a, M.55a

Başlık: Tecdīd-i sikke var olmuştur Ü., Tecdīd-i sikkede vāķi' şude M.

⁶³ Ü. ve M.'de rakamla 1049 yazılmıştır.

* (11) S1.111a, Ü.111b, M.55b

Başlık: Ėonevī 'Ömer Efendiniñ merĥadine kazılmışdur Ü., Ėonevī Şeyĥ 'Ömer Efendi merĥadine taĥrīr şude M.

Fātiha okumaz iseñ diye tārīhümle
Dār-ı ‘Adnī içre mekân ide İlahī ‘Ömere (H.1050/M.1640)⁶⁴

12 *

BİR KAŞRA DİNİLÜP TAHRİR OLINMIŞDUR

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ey hoşā kāh-ı pür-şafā mesken
Ehl-i hāle hemişe zevk-ārāy
 - 2 Olmaya ‘ālem içre bir böyle
Menzil-i dil-küşā vü guşşa-zidāy
 - 3 Ğurfeler kim küşāde her tarafa
Dāyimā olmada feraḥ-peymāy
 - 4 Hāḫ te‘ālā mübārek ide anı
Şāhibi dāyim ola ‘ayş-efzāy
 - 5 Didiler Nāmī seyr idüp tārīh *
- Kaşr-ı ‘ālī-maḫām dil-keş cāy (H.1050/M.1640)⁶⁵

13 *

SA‘ADETLİ PĀDİŞĀHUMUZ SULTĀN MEḤMED VÜCŪDA GELDÜKDE VİRİLMİŞDÜR

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Görince ğurre-i ‘īd-i şiyām ile meh-i bedrin
Şehensāh-ı cihān ḥān ibn-i ḥān Sultān İbrāhīm
- 2 Hilāl ebrūsı gördi ğurre-i ‘īd-i sa‘adettür
Didi el-ḥamdü li‘llāh secde-i şükri idüp ta‘zīm
- 3 Ne ğurre māh-ı bedr-i bürc-i iḳbāl oldı kim ‘ālem
Sürür-ı ‘īdden ‘īd-i sürürün kıldılar taḫdīm
- 4 Ne māh-ı bedr ḥurşīd-i sipihr-i salṭanatdur kim
Fürüg-ı zerresinden nūr olur hep ğurre-i taḫvīm *
- 5 Ne ḥurşīd ibn-i ḥān emn-āver-i İslām şehzāde *
Ki tīğ-i baḫtına düşmen fürü eyler ser-i teslīm

⁶⁴ M.’de rakamla 1049 olarak yazılmıştır.

* (12) S1.111a, Ü.111b, M.55b

Başlık: Tārīh berāy-ı kāh Ü., Berāy-ı ḥāne-i ra‘nā M.

* 5 didiler: didi dil Ü., M.

⁶⁵ M.’de 1051 olarak verilmiştir.

* (13) S1.111b, Ü.111b, M.56a

Başlık: Ḥālen taht-nişin olan pādişāhumuzun mevlidlerine sencide olup şadr-ı a‘zama virilmişdür
Ü., Ḥāliyā taht-gāh-ı dīn ü devletde karar iden sa‘adeti pādişāhumuz mevlidlerinde vāki‘ şude
M.

* 4 nūr alur: nūr olur Ü.

- 6 O ŧehzāde semiy-y-i Ħazret-i Peyġāber oldu ħün
Ümīd oldur kemāl-i luġ-ı Rabbānī idüp tekrīm
- 7 Kıla anı mu‘ammer taġt-gāh-ı dīn ü dünyāya *
Zamānında cihāna ‘adl ü iġsānı ola ta‘mīm
- 8 Olinca ġurre-i ‘īd ile lāmi‘ mihr-i ruġsārı
Kulüb-ı ‘āleme ŧevġ-i maġabbet olinup taġsīm *
- 9 Didi pīr-i ħired ta‘rīfini tārīġ idüp Nāmī
Zihī ferzend-i nūr-ı dīde-i Sulṫān İbrāhīm (H.1051/M.1641)⁶⁶

14 *

BU DAġI OL BİR ŧEHZĀDEYE DİNİLMİŧDÜR

Müstefīlün Müstefīlün Müstefīlün Müstefīlün

- 1 Biñ ŧevġ ile dönsün felek toġdı meh-i tābānumuz
ŧükr eylesün ħalk-ı cihān kıldı ‘aṫā Mennānumuz *
- 2 Ol dāver-i ĩmāniyān ol ħāmī-i İslāmiyān
Ol zübde-i ‘Oŧmāniyān sulṫānumuz ħākānumuz
- 3 Olmaduġından bir oġul maġzūn idi ġāyetde ol
Mınnet Ħudāya kim bu yıl luġ eyledi Sübhānumuz
- 4 Geldi vücūda bir güher ŧehzāde-i ħurŧīd-fer
Oldur bize nūr-ı baŧar oldur bizüm cānānumuz
- 5 Nāmī du‘ā idüp didi tārīġ-i ferruġ-fālını *
Ola mu‘ammer ‘adl ile ŧehzāde-i sulṫānumuz (H.1051/M.1641)

15 *

KAŧABA-İ EGİN’DE BİR CĀMİ’E TAġRİR OLINMIŧDUR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bānī-i cāmi‘ ki nāmı Zü’l-fiġār
Bī-vefādur bildi dünyā-yı denī
- 2 Rūŧenīden bey‘at u himmet ile *
Yapdı bu ‘ālī-maġām-ı me‘meni

* 5 İslām ŧehzāde: ŧehzāde-i İslām M. // eyler: kıldı M.

* 7 dünyāya: dünyāda M.

* 8 ŧevġ-i: ŧevġ ħün M.

⁶⁶ M.’de 1050 tarihi verilmiŧtir.

* (14) S1.111b, Ü.112a, M.56a

Baŧlık: Tārīġ-i ŧehzāde Ü., Berāy-ı ŧehzāde M.

* 1 ħalk-ı cihān: ins ü melek M.

* 5a: Nāmī du‘ā-yı ‘īd ile tārīġ olup dūŧdi dile M.

* (15) S1.112a, Ü.114b, M.57a

Baŧlık:Eginde binā olunan cāmi’e dinmiŧdür Ü.,Berāy-ı cāmi’-i kaŧaba-i Egin taġrİR ŧude M

* 2 ile: olup M.

- 3 Seyr idüp Nāmī didi tārīhini
Ma'bed-i dil-cū vü ra'nā rūşeni (H.1052/M.1642)⁶⁷

16 *

‘ARABGİR’DE CĀMİ’-İ ŞERİF KAPUSINDA TAHRİR OLINMIŞDUR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Bānī-i cāmi‘ Süleymān Beg kim ol

Vech-i hayrāt için itdi bezl-i māl

Fāl idüp Nāmī didi tārīhini

Cāmi‘ oldı ma'bed-i Akşā-mişāl (H.1053/M.1643)

17 *

BERĀY-I SŪR

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

Ey kām-bīn-i zü‘l-kerem fikr eyleyüp her hālūñi

Zıkr eyle Hakkı hem geçür şükr ile māl u sālūñi

‘Unvān-ı sūrı seyr idüp Nāmī didi tārīhini

Oldı mübārek ide Hakk sūr-ı şafā-ıkbālūñi (H.1053/M.1643)

18 *

CA‘FER BEGŪŃ SŪRINDA DİNİLMİŞDÜR

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Sūr-ı mīrzālarına hazret-i defterdāruñ

Nāmī dīvānce-i hātırdan idince fāli

Geldi bu mısrā‘-ı ferhunde vü düşdi tārīh

Hakk mübārek ide sūr-ı dü-murād ikbāli (H.1056/M.1646)

19 *

BİR DÖSTUŃ OT ASINA TAHRİR OLINMIŞDUR

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Hoşā dār-ı sūrūr-efrüz-ı hātır menzil-i sāmī
Hoşā dil-keş maqām-ı pür-şafā şahñ-ı dil-ārāmī

⁶⁷ M.’de rakamla 1053 tarihi verilmiştir.

* (16) S1.112a, Ü.114b, M.57a

Başlık: ‘Arabgır’de binā olunan cāmi‘-i şerife tahrir itmişüzdür Ü., Berāy-ı cāmi‘-i ‘Arabgır ber-bālā-yı bāb-ı ü be-seng-i sefih tahrir şude M.

* (17) M.57a

* (18) S1.112b, Ü.115a, M.57a

Başlık: Sūr hakkında vārid şud Ü., Berāy-ı sūr-ı mübārek-fāl M.

* (19) S1.112a, Ü.112a, M.57a

Başlık: Tārīh-i kāşāne Ü., Berāy-ı hāne-i merhūm Ken‘ān Beg M.

- 2 Küşāde ğurfeler her cānibe olmuş feraḥ-peymā
Havā-yı cān-fezādan pür der ü dervāze vü bāmı
- 3 Mübārek eyleye Ḥaḳ şāhibine ʿizz ü rifʿatle *
Ḥuzūr-ı ḳalb ile ḳıla hemīşe zevḳ-i ḥöd-gāmı
- 4 Gelüp yārān ile şaḥnında ʿayş u ʿişret eylerken *
Şafā idüp didüm āyā ne demde oldı itmāmı
- 5 Didi pīr-i ḥired ol demde taḥsīn ile tārīḥin
Zihī kāşāne-i zībā maḳām-ı dil-küşā Nāmī (H.1056/M.1646)⁶⁸

20 *

ʿALĪ BEGÜMÜZ ḲARA DEFTERDĀR ELĪNDEN MANŞIB ALUP
GELDÜKDE

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Egerçi pençe-i şebbāzumuzdan
Ḳaraḳuş almış idi şayd cāhın
- 2 Velākin irişüp himmetle şebbāz
Aña teng eyledi pervāz-gāhın
- 3 Bırāḳdurdı şikārın bir çalımında
Perişān eyleyüp perr-i siyāhın
- 4 Bu zaḥm azdur didi hep ehl-i inşāf
Görüp Ḳaraḳuşuñ ḥāl-i tebāhın
- 5 Alınca şaydı Nāmī düşdi tārīḥ
Şikār-ı cāhı elde ʿĀlī şāhın (H.1057/M.1647)

21 *

MEKRÜMETLİ MURĀD PAŞANUÑ OṬ ASINA DİNİLMİŞDÜR ALTI
VECH İLE TĀRĪHDÜR

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ḥāzret-i Pāşā-yı cömerd-i murād-ı ehl-i dil
Bu ziyāfet-ḥāneyi yapdı berāy-ı ḥāş u ʿām

* 3 ʿizz ü: ʿizz-i M. // ḳıla: ide M.

* 4 ʿayş u ʿişret eylerken: bir gün ʿayş idince dil M. // didüm: didi M.

⁶⁸ Tarih Ü.'de 1057, M.'de 1046 olarak verilmiştir.

* (20) S1.112b, Ü.112b, M.57b (Ü.'de kenarda “muḳaddem yazıla” şeklinde bir not bulunmaktadır.
Buna uyularak kronolojik sıra gözetildi.)

Başlık: Defterdārlığı ʿAli Beg muḳarrer itdükde olan tārīhdür ki Kara Defterdārdan alınmışdur. Ü.,
ʿAli Beg defter alduḳda tārīḥ M.

* (21) S1.112a, Ü.112b, M.57b

Başlık: ʿİzzetli Niğdevī Murād Paşanuñ oṭası ḥaḳḳında tārīhdür Ü., Mokrümetli Paşa ḥāzretlerinüñ
oṭaları itmāmında vāḳiʿ olmuşdur M.

- 2 Hōş-havā kāşāneler biri birine muttaşıl
Şeh-nişīn ü şahn-ı şuffe dil-küşā dil-cū be-nām
- 3 Her tarafdan ğurfeler idüp küşāde cebhesin
Nişmet ü ikrāma daşvet eylemekde şuhḥ u şām
- 4 Devlet ü iķbāl ile olup hemīşe kām-yāb
Dūdmānın Hāķ muşammer ide tā rūz-ı kıyām
- 5 Seyr idince şeş cihetden Nāmī feyz irüp dile *
Altı vech üzre bu beyti eyledüm tāriḥ-i tām
- 6 Başka her bir mışraı vü noķta-dār u bī-nuķāt
Birbiriyle hem-ḥisāb u başka başka hem tamām
- 7 *Dil-nişīn zībā havāsı tarḥ-ı ālī şuffede*
Dil-keş ü aīā dil-ārā Nāmī zībende-maķām (H.1058/M.1648)

22 *

Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün
Günehkārına rūzī kılduğı ferzend-i dil-bendi
Muşammer eyleye maḥz-ı keremden Hāzret-i Allāh
Görüp aād-ı unşurla didi pīr-i ḥired tāriḥ
Semiyy-i pīr-i rūḥānī-i Nāmīdür Ubeydu'llāh (H.1058/M.1648)

23 *

BEDİHİYE BİR ŞOḤBETDE MÜNASEBET-İ TEKLİF İLE DİNİLMİŞDÜR

Feūlün Feūlün Feūlün Feūlün
Cenāb-ı veliyy-i kerem-kār Pāşā
Aṭā kıldı kādīye bir şāl-i bih-ter
Bedīhī o dem didi tāriḥi Nāmī
Efendi mübārek ola şāl-i micmer (H.1060/M.1650)

24 *

DEFTERDARLIĞLA LİVĀ CEMİNDE DİNİLMİŞDÜR

Fāīlātün Fāīlātün Fāīlātün Fāīlün
Ḥamdü li'llāh devlet-i tevemle olup kām-yāb
Ḥaste idi buldı şıḥḥat cism ü cānı Niğdenüñ

* 5 Nāmī feyz irüp: feyz irüp Nāmī M.

* (22) M.58b

* (23) S1.112b, Ü.112b, M.58a

Başlık: Bir şāl aṭıyye olduķda Bedīhī vāķi olmuşdur Ü., Berāy-ı şāl-i Bedīhī vāķi şude M.

* (24) S1.112b, Ü.113a, M.58a

Başlık: Defterdārılığla livā-i Niğde geldükde Ü., Paşa ḥazretleri manşıbları cem itdükte M.

Tārīhin feyz-i Aḥadla Nāmī nazm idüp didi
T oldı yine yirine rūḥ-ı revānı Nigdenüñ (H.1060/M.1650)

25 *

‘ĀLĪ BEGÜMÜZ OṬ A YAPDUĞDA DİNİLMİŞDÜR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

(Mīr ‘Ālī) Mīr-i ‘ālī-himmet-i pāṣā-yı zī-ṣān-zādemüz

Bu maḳāmı yapıdı berḥürdār u hem bih-rüz ola

Nāmī seyrinde du‘ā idüp didi tārīhini

Düdmānı sīne-i ‘āşık gibi pür-süz ola (H.1060/M.1650)

26 *

BOR’DA BİR BĀĞÇENÜÑ HAĞĞINDA TAHRİR OLINMIŞDUR

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Hoşā ṣaḥn-ı çemen-zār-ı muṭarrā
Hoşā gül-bāğ-ı cennet-veş dil-ārā *
- 2 Hoşā kāṣāne-i dil-ḥvāh-ı mevzün
Hoşā luṭf-ı havā cāy-ı feraḥ-zā
- 3 Bu naḥl-istān-ı kühsār u bu vādī
Bu serv-istān u bu āb-ı muşaffā
- 4 Bu kaşr ile bu fevvāre bu ḥavzuñ
Nazīrin görmemişdür çeşm-i dünyā
- 5 Görince didi Nāmī tārīhini
Maḳāmı dil-keş ü kaşrı da a‘lā (H.1062/M.1651) *

27 *

İBŞİR PAŞA ḤALEBDEN VEZİR OLDUĞDA

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Sa‘ādetle vezīr İbşīr Pāṣā
Çıkup ṣehr-i Ḥalebden yola bindi
- 2 Rikāb-ı pādişāha sürmege yüz
Çekildi āsitān-ı ‘adle indi

* (25) S1.113a, Ü.113a, M.58a

Başlık: ‘Ālī Begüñ oṭasına dinmişdür Ü., Berāy-ı kāṣāne-i Mīr ‘Ālī Beg M.

* (26) S1.113a, Ü.113a, M.58a

Başlık: Bir dōstuñ ḥavz kenārına bāğçesinde binā²-i kaşra dinilmişdür Ü., -M.

* 1 cennet-veş dil-ārā: dil-keş cennet-āsā M.

* 5 maḳāmı: maḳām-ı S1., Ü.

* (27) S1.113a, Ü.113a, M.58b

Başlık: Şadr-ı A‘zam İbşīr Paşaya dinmişdür Ü., -M.

- 3 Lisān-ı ğaybdan Nāmī işitdüm
Vezīrül-ḥayr tārīḥ ola dindi (H.1064/M.1653) *

28 *

BİZÜM NĀİLĪ EFENDİNÜŃ MAḤDŪMLARINA DİNİLMİŞDÜR

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Cenāb-ı Nā'ilī-i nüktedāndan
Gelüp dünyāya bir maḥdüm-ı zībā
- 2 Ƙomıř nāmını Feyzu'llāh anuñ
Mu'ammer eyleye luṭf ile Mevlā
- 3 Görüp Nāmī o maḥdüm-ı güzīni
Didüm tārīḥ *Feyzu'llāh ḥaḳḳā* (H.1065/M.1654)

29 *

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Virdi Ḥaḳ bir veled 'Alī nāmı
Luṭf ide 'ömri hem vire rüşdi
Kendü mevlidine lisānından
Tārīḥ *Allāh ḥāfızı* düşdi (H.1065/M.1654)

30 *

BOLIVĪ EFENDİNÜŃ ƘĀDĪ-ASKER OLDUƘDA

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Ey vücūd-ı faẓīlet-ı sāmī
V'ey cenāb-ı řerāyi'-aḥkāmī
- 2 Dāyimā şadr-ı 'ālīde görinüp
Süresiz luṭf-ı Ḥaḳḳ ile kāmı
- 3 şeref-i maḳdem-i řerīfünñüzi
şadr-ı sāmīde ğuş idüp Nāmī
- 4 Niçe yıl küşe-i řanā'atde
Yok iken iḳtidāra iḳdāmı
- 5 Virdi ḳudret sürür-ı maḳdemünñüz
Eyledi hem ümīd-i ibrāmı

* 3 tārīḥ ola: aña tārīḥ M.

* (28) S1.113a, Ü.113b

Başlık: Aḥ-i 'azizümüz Nā'ilī Efendinün oğlına dinmişdür Ü.

* (29) M.58b

* (30) S1.113b, Ü.113b

Başlık: Mülāzemete geldükde Bolivī Efendiye virilmişdür Ü.

- 6 Eyleyüp dil du'âyı dest-āvīz
İrdi 'izz-i huzūra ārāmı
- 7 Ber-ziyād ola Nāmī çün tārīh
İzzet-i devlet ile encāmı (H.1067/M.1656)⁶⁹

31 *

‘ABDU’R-RAHİM ÇELEBİ EFENDİNÜŇ İSLĀMBOL KĀDĪSĪ
OLDUĞDA

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Mesned-i şer‘i idicek teşrīf

Bir vücūd-ı mükemmel ü kāmīl

Nāmīye tārīhini pīr-i hıred

Didi *geldi Muhammed-i fāzıl* (H.1067/M.1656)

32 *

BOLIVĪ EFENDĪ MÜFTĪ OLDUĞDA VİRİLMİŞDÜR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Hāzret-i şeyhü'l-enām ol pāk-ṭab‘-ı hōş-nihād

‘İzz ü rif‘atle maḳāmı olıcaḳ şadr-ı ‘alā

Sırrına feyz-i Aḫad tārīh ile irüp didi

Ḥamdü li’llāh mesned-i fetvāya geldi Muştafā (H.1067/M.1656)

33 *

‘İŞMETĪ EFENDĪ KĀDĪ-‘ASKER OLDUĞDA VİRİLMİŞDÜR

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Dün gice pīr-i hıredden eyleyüp Nāmī su’āl

Kim ider āyā didüm teşrīf cāh-ı ‘izzeti

Her ṭarafdan gūşuma irüp nidā tārīh ile

Didiler *şadr-ı Anaṭolı cenāb-ı ‘İşmetī* (H.1067/M.1656)

34 *

Ṭ OPAL MEḤMED PAŞA KĀPUDAN OLDUĞDA VİRİLMİŞDÜR

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

⁶⁹ S1.’de rakamla 1066 tarihi yazılmıştır.

* (31) S1.113b, Ü.113b

Başlık: Fażiletli efendimiz Çelebi Efendi İslāmbol kādīsı Ü.

* (32) S1.113b, Ü.113b

Başlık: Bolivī Efendi şeyhü'l-islām olduğına Ü.

* (33) S1.113b, Ü.114a

Başlık: ‘İşmetī Efendi Anaṭolı olduğda virilmişdür Ü.

* (34) S1.114a, Ü.114a

Başlık: Nigdevī Ṭ opal Paşa kâpudan olduğda virilmişdür Ü.

- 1 Minnet Allāha serīr-i apudanī hālā
Oldı bir zāta müsellem ki nazīr olmaz aña
- 2 Odur ol adr-ı bahādır ki ola rūz-ı rezm
Bezm-i iřret görünür ol dem aña deşt-i veġā
- 3 O vücūd-ı hüner-ārā-yı celādet-hūyuñ
Rey-i tedbīrini hıfz ide aadan Mevlā
- 4 Meslekin havf u aarlardan idüp pāk ü maşun
Ola ser-beste-i dergāhı gürüh-ı adā
- 5 Rehberin Hızr ile İlyās idüp Allāh Vedūd
ıla tevfi u hidāyetle arīn ü hem-pā
- 6 Faqr-i ālem didi Nāmī olur elbette abul
Olica vezne muarīn der-i Bārīde duā
- 7 Halk-ı ālem didiler tārīhini bī-taqrīb
apudan oldı hidāyetle Mehemmed Pāřā (H.1067/M.1656)

35 *

İşMETİ'NÜÑ HĀNESİNE TAHRİR OLINMIşDUR

Fāilātün Fāilātün Fāilün

- 1 Ey hořā kāřāne-i nev-arz-ı hūb
İzid andan zam-ı eřmi dūr ide
- 2 Eyleyüp zev ü şafayı āřinā
ġuřayı redd ü ġamı mehcūr ide
- 3 Nev-be-nev řev-i sūrūr idüp hücum
Hāır-ı sükkānını mesrūr ide
- 4 řāhibi ibāl ile işret idüp
Görmeye idbārı her dem sūr ide
- 5 Seyr idüp Nāmī didüm tārīhini
izzet ile Hā anı mamūr ide (H.1067/M.1656) *

36 *

BU DAI BOLIVİ MÜFTİ OLDUDA DİNİLMİşDÜR

Fāilātün Fāilātün Fāilātün Fāilün

řādumān olmiş cihān halkını gördüm bir seher
Birbirine zev ile tebşir ider zev [ü] řafā

* (35) S1.114a, Ü.114a, M.56b

Başlık: Anaolı Efendisi binā itdüġi oasına virilüp birādere manşıb inām Ü., Berāy-ı kāřāne M.

* 5b: *Hā teālā dāyimā mamūr ide* (1051) M.

* (36) S1.114a, Ü.114b

Başlık: Bolivı Efendi fetvāya nā'il olduda Ü.

Didi tārīḥ eyleyüp biri birine Nāmī-veş
Oldı müftī müjde efendi cenāb-ı Muştafā (H.1067/M.1656)

37 *

YAZICI MUŞTAFĀ'NUÑ OĞLI OLDUĞDA TEKLĪF İLE DİNİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kātib-i dārü's-sa'ade Muştafā Ağa k'anuñ
Zātun itmiş Ḥazret-i Bārī semāhatle qarın
 - 2 Ol vücūd-ı mekrümet-ārāyı ḥalk itdükde Ḥaḳ
Güyyiā olmışdur aḥlāḳ-ı ḥamīde mā vü tın
 - 3 Faḥr-i 'ālemden ḥaberdür olsa mevzün bir du'ā
Olur elbette dimiş maḳbül-i dergāh-ı Mu'ın
 - 4 Ḥıfz ide rāh-ı ḥaṭarlardan sülük-i ḥālını
Hem kıla mekr-i ḥasūd-ı şerr-i a'dādan emin
 - 5 'Ömr-i devlet ber-mezīd ü ḳadr-i rif'at der-füzün
Dāyimā Ḥızr u hidāyet ola yār u hem-nişin
 - 6 Eylemiş Ḥaḳḳ aña bir ferzend-i dil-bendi 'aṭā
Ola berḥürdār-ı 'ālem irmeye dest-i mühün
 - 7 Güşuma irince Nāmī tārīḥ oldı bu du'ā *
- 'Ömr-i devletle ola Aḥmed cihānda kām-bīn* (H.1067/M.1656)

38 *

ḲONYADA ÇELEBİ TEKLĪFİYLE VAR

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Nāmı Meḥammed Dede-i külhānī
Bezm-i fenādan idicek ref'-i pāy
Mevleviyān itdi du'ā tārīḥin
Gülşen-i firdevs-i berīn ola cāy (H.1068/M.1657)

39 *

BURÜSEVİ MEḤEMMED EFENDİ ḲĀḌĪ-ÇASKER OLDUĞDA VİRİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* (37) S1.114b, Ü.114b

Başlık: Hem-şehrī Muştafā Yazıcı'nuñ oğlına Ü.

* 7a: Güş idince Nāmī irüp bu du'ā tārīḥdür Ü.

* (38) S1.113b-k

* (39) S1.114b, Ü.115a

Başlık: Anaṭolı Ḳāḏī-çaskeri Burüsevī Meḥammed Efendi Ü.

Haḡ bu kim fazlıyla icrā olmış idi cümleden
Gönderildi cāh-ı izzet zāt-ı ʿālī-ḡadrine
İrtifāc-ı cāy olunca Nāmī tārīḡin didi
İrdi hem-nām-ı Peyāmbere Anaḡolı ṡadrına (H.1068/M.1657)

40 *

MEZBÜR ŐEYḡÜL-İSLĀM OLDUḡLARINDA VİRİLMİŞDÜR

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 ḡuzūr-ı pādiŐehden nāgehān bir peyk-i ferruḡ-pey
İriŐüp daʿvet itdi bir vücūd-ı ʿilm ü taḡvāyı
- 2 İrince pīŐ-gāh-ı devlete ḡilʿatle teŐrifen
Emīn itdi sipāriŐ idüp āna genc-i fetvāyı
- 3 İŐitdi ḡalk-ı ʿālem Nāmī-veş tārīḡini hātif
Didi *aldı kemāl ile Meḡemmed ṡadr-ı iftāyı* (H.1069/M.1658)

41 *

ʿABDUḡR-RAḡĪM EFENDĪ-ZĀDE ḲĀDĪ-ʿASKER OLDUḡLARINDA VİRİLMİŞDÜR

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ḡamdü liʿllāḡ ṡadr-ı ʿālī-cāh-ı Anaḡolıya
Fazlıla meŐḡūr bir maḡdüm-ı emceddür gelen
- 2 ḡamdü liʿllāḡ bir vücūd-ı kāmil-i ʿilm [ü] edeb
Pertev-i Şems-i Őerīʿat zıll-i Aḡmeddür gelen
- 3 Müjde ebnā-yı ṡarīḡ-i fazl u dāniŐ-pervere
Cüd u ʿadl ile ahālīye muḡayyeddür gelen
- 4 Zātına tevdīʿ olan aḡkām-ı dīn ü devlete
İn-Őāʿillāḡ cānib-i ḡaḡdan müʿeyyeddür gelen
- 5 ḡıfz ide ʿavn-i aḡad tārīḡini Nāmī didi
ṡadr-ı Anaḡolıya nūr-ı Muḡammeddür gelen (H.1069/M.1658)

42 *

İŐMETĪ EFENDĪ RŪMĪLĪ OLDUḡLARINDA

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Efḡalī ber-Őud be-ṡadr-ı Rūmili
ḡüftem āyā kīst bā in rifʿatī
ḡüft Nāmī hātifi bā men be-Şud
Mesned-i Rūm bā cenāb-ı İŐmetī (H.1069/M.1658)

* (40) S1.114b

* (41) S1.115a

* (42) S1.115a

VĀĶİFA HĀSAN PAŞA ZUHŪRİ ĞĀ'İB OLDUĞDA

Fe'ilātün Fe'īlātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bir bölük t̄ā'ife-i bī-ḥiredān-ı dünyā
Mülket-i fevz-i it̄ā'atden idüp terk-i vaṭan
- 2 İtdiler 'arşa-geh-i bağy u ta'addīde ḥurūc
Aldılar māl-i zirā'at-geri dāmen dāmen
- 3 Çok fesād eylediler kişver-i İslām üzre
İtmedi anlaruñ itdüğini dīne düşmen
- 4 Şābit ü zāhir olunca eşer-i bağy u 'inād
Zü'l-fiğār-ı dü-zebān-ı kalem-i mu'ciz-fen
- 5 Dest-i fermān-ı ülü'l-emr-i şerī'atle çıkup
Farq-ı bī-devletiyāna olıcağ sāye-fiken
- 6 Ḥavf-ı ser anları sevķ eyledi kaşd-ı Halebe
Vardılar kalmadı cāy-ı mefer āḥir birden
- 7 Göçdiler dār-ı bedenden didi Nāmī tārīḥ
'Askerin çekdi diyār-ı 'ademe kındı Hasan (H.1069/M.1658)

ABAZA HĀSAN KATLİNE BU DAḤİ TĀRİḤDŪR

Fe'ilātün Fe'īlātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ey 'ayāl-i fuḳarā üzre veliyy-i müşfik
Şanma kim kudret-i ḥālī ola başlar kesentüñ
- 2 Ḥaḳ zuhūr eyledi niyyetleri üzre āḥir
İnkisār-ı fuḳarā ile niyāzuñda sentüñ
- 3 Feyz-i ilhām ile Nāmī didi saña tārīḥ
Seyf-i bāḥın ile katl oldı Meḥemmed Hasanuñ (H.1069/M.1658)

SEYYİD HEKİMBAŞI-ZĀDE MŪDERRİS OLDUĞDA

* (43) S1.115a, Ü.115a

[Nābī Divanı'nda tarihler arasında 6 beyit olarak (6. beyit eksik ve mahlası farklı) ilk sırada yer alan, alındığı her iki nüshada da Nābī'nin doğumundan 22 yıl öncesini yani 1029 yansıtan ve daha sonraki bir hesaplama ile 1053 (?) tarihini gösterdiği ifade edilen bu tarihin Nābī Divanı'na zuhul eseri olarak alınmış olması kuvvetle muhtemeldir. krş. Ali Fuat Bilkan, *Nābī Dîvânı*, İstanbul, MEB. Yay., 1997, s.179.]

Başlık: -Ü.

* (44) S1.115a-k

* (45) S1.115a-k

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

Minnet Hudāya oldu bir hārice müderris
Maḥdūm-ı zī-siyādet a'nī ḥekīm-i şādık
Luṭf ide Ḥaḳ pey-ā-pey mañsıblara irişe
Nāmī bu oldu tāriḥ *cāh-ı emīr-i ḥāzık* (H.1069/M.1658)

46 *

ḲĀDĪ-ĀSKERLERE DİNİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
İşidüp tebdīl-i şadrın olduğunu birine
Bu ḥaber vāḳi' midür āyā didüm didi belī
Didüm olmasun çeñe yok didi bir tāriḥ ile
Anatoli Ḳadrī Efendi Şun'ī-zāde Rūmili (H.1071/M.1660)

47 *

KÖPRİLİ MEḤMED PAŞANUÑ TÜRBEŞİNDE OLAN SEBİL İLE DĀRÜ'L-ḤADİŞE DİNİLÜP VİRİLMİŞDÜR

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün
1 Ḥāzret-i destür-ı a'zam kim Meḥemmed nām aña
İtdi bir dārü'l-ḥadīş ile sebīle iltifāt
2 Ecri de ola muzā'af nezd-i Ḥaḳda eyledi
Bir eşer kim görmemişdür daḥı çeşm-i kâ'ināt
3 Didi hātif Nāmīye itmāmınuñ tāriḥini
Selsebīl-āsā bu āb-ı şāfīdür āb-ı ḥayāt (H.1072/M.1661)

48 *

Müfte'ilün Fā'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

- 1 Server-i ehl-i kerem ḥāzret-i pāşā kim āh
Ḥaste olup niçe gün eyledi terk-i cihān
- 2 Ārif-i bih-rüz idi şādık-ı firüz idi
Āşık-ı dil-süz idi ışık anı kıldı nihān
- 3 Luṭf ide dīdārını dāyım İlāh-ı Raḥīm
Merḳadini ide hem ravza-i dārü'l-cinān
- 4 Muḥtazar iken açup dest-i niyāz[1] Ḥaḳa
Zādesine eyledi ḥayr-du'ā-yı ḥisān

* (46) S1.114b-k

* (47) S1.114b-k

* (48) S1.114a-k

- 5 Tīr-i duḥā ber hedef olmuş o dem ḥavn-i Rab
İtdi anı cāyına cāhı ile şādumān
- 6 Dest-i duḥāda maḥan tārīhi gūyā dimiş
Devlet-i iḳbāl ile Ḥālī ola kāmrān (H.1072/M.1661)
- 7 Naḥl-i vücūdı ola bār-ver ü tāze-ter
Seng-i ḥavādiş aña olmaya āfet-resān
- 8 Ḥıfz [ide] aḥvālını luḥf-ı Ḥudā dem-be-dem
Sevḳ ide tedbīrini rāy-ı şavāba her ān
- 9 Nitekim erbāb-ı cāh Nāmī ola rütbede
Menḳabet ḥālilere irişe bī-imtinān

49 *

MURĀD PAŞA MERḤŪMUŃ MERḲADİNE TAḤRİRDÜR

Fāḥilātün Fāḥilātün Fāḥilün

- 1 Ey ziyāret iden iḥvān-ı vefā
Yād idüñ “mütü”y⁷⁰ gitmeñ nāşıḥa
- 2 Bir zamān pāşā idüm şāhib-livā
Luḥf-ı Ḥaḳ bende olurdu sāniḥa *
- 3 Māyil idüm Hüya oldukça nefes
Büy-ı vaḥdetden irürdi fāyiḥa
- 4 Ḥāḳıbet kıldum güzer bu fānīden
“İrciḥ”⁷¹ den irişince şāyiḥa
- 5 Okuyup tārīḥ-i levḥ-i merḲadüm
Diñ Murāda rūḥı için fātiḥa (H.1072/M.1661)

[50] *

Feḥilātün Feḥilātün Feḥilün

- 1 Ḥānım-ı şāhibetü'l-ḥıffet-i ḥayr
Mihri bu mescide oldu lāmiḥ
- 2 Nāmī hātifden işitdüm tārīḥ
Didi *taḥmīr-i Ḥāfife Cāmiḥ* (H.1079/M.1668/69)

* (49) S1.113b-k, Ü.170b

Başlık: Merḥūm ve maḡfūr Nigdeli Murād Paşanuñ merḲad-i levḥine kendi lisānlarında gūyā
üzerine ziyārete varana ḥıṭāb ider bu tārīḥ-i sencide dinilmişdür Ü.

⁷⁰ “Ölün (dedi, sonra onları diriltti).”, Kur’ân, Bakara (2)/243.

* 2 sāniḥa: sāyiḥa Ü.

⁷¹ “(Razı etmiş ve razı edilmiş olarak Rabbine) dön.”, Kur’ân, Fecr (89)/28.

* (50) Bu tarih mevcut hiçbir Divan nüshasında bulunmamaktadır. Bu mescitle ve tamir kitabesiyle ilgili olarak bk. (Çal, 2000: .11).

NĀMĪ DĪVĀNI

HÜSN-İ HAKÎKÎ
(2.DĪVÂN)

1 *

TĀRĪḤ-İ DĪVĀN-I FAḶĪR-İ PÜR-TAḶŞĪR

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

Tertīb idince iki dīvān-ı dil-keşini
İrmişdi kırk ikiye 'ömr-i güzār-ı Nāmī
Didi hıred o demde nām-āverāne tārīḥ
Ḥüsn-i Ḥaḳīḳat ile Ḥüsn-i Mecāz nāmı (H.1051/M.1641)

2 *

DĪVĀN-I SĀNĪ DER-ḤÜSN-İ ḤAḶĪḶAT GÜFTE ŞUDE-EST

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey cenāb-ı ḥazretüñ derkinde ḥayrāndur ḥıred
V'ey kıbāb-ı 'izzetüñ vaşında yok nuḳa mecāl
- 2 Naḳş-ı mevḥüm-ı 'ademden var idüp maḥz-ı kerem
İtdüñ irād-ı kelāmı nazm ile Nāmīye ḥāl
- 3 Eyleyüp fikr-i sivādan dil-tehī yā Rabbenā
Ma'nī-i endīşe-i vaḥdetle kıl şāḥib-maḳāl *

3 *

DER-TAVŞĪF-İ KELĪME-İ ŞERĪF

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Taḥt-gāh-ı dile cülüs itdi
Dāver-i "lā İlähe illā'llāh"
- 2 Ḥamdü li'llāh tıgden geḳdi *
Kāfer-i "lā İlähe illā'llāh"
- 3 'Ayn-ı mihr olsa dil n'ola oldı
Ḥāver-i "lā İlähe illā'llāh"
- 4 Gülsitān-māyedür ḥaḳīḳatde
Āzer-i "lā İlähe illā'llāh"
- 5 Maḥv u şaḥv-ı vücūda oldı muḳīm
Yāver-i "lā İlähe illā'llāh"
- 6 Oldı miftāḥ-ı ḳufl-i genc-i şuhūd
Āver-i "lā İlähe illā'llāh"

* (1) S1.115b

* (2) S1.115b, S2.79b, Ü.115b

* 3 ma'nī: mebnī S2.

* (3) S1.115b, Ü.115b, Y.13b

* 2 li'llāh: li'llāh ki Y.

7 Nüş kı1 her nefesde Nāmī-vār
Sāgar-i “lā İlāhe illā ʾİllāh”

4 *

EYZAN DER-TA‘RİF-İ HÛ

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

I

Geldi ħalvet-sarāy-ı vicdāna
Mehter-i “lā ilāhe illā Hū”
Dest-i dil çekdi düşmen-i cāna
Ħançer-i “lā ilāhe illā Hū”

II

Gerçi ‘ömri heves hebā itdi
Līk ħāşāk-i māsivā gitdi
Künc-i dil genc imiş zühūr itdi
Cevher-i “lā ilāhe illā Hū”

III

Şıdķ olınca muķārin ĩmāna
İtdi fikr-i hevāyı bġāne
Geldi āġūş-ı dġde-i cāna
Dilber-i “lā ilāhe illā Hū”

IV

Rāhuma bedraķa olup tevġīķ
Ħamd āna kim hidāyet oldı refġīķ
Nūr-ı bġ-müntehā imiş taĥķīķ
Kışver-i “lā ilāhe illā Hū”

V

Nāmī mest olsa n’ola rindāne
Her nefes çekdügince peymāne
Neşve-peymā olur dil ü cāne
Kevşer-i “lā ilāhe illā Hū”

5 *

ĶİT‘ A-İ NİYĀZ-MENDĪ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

* (4) S1.116a, Ü.116a

Başlık: Der-ħasb-i ħāl-i ħaķīķat-me‘āl Ü.

* (5) S1.116a, S2.79b, Ü.116a, M.67a

Başlık: -S2., Ķıt‘a Ü., lehū M.

İlāhī ʿālem ʿālem şükre her dem olsa dil kâdir
Yine olmaz muḳābil dergehūnden zerre ihsāna *
Muḳadder eyleyüp vezn-i tabīʿat maḥz-ı luḳfuñdan
Getirdüñ Nāmīyi ketm-i ʿademden şekl-i insāna

6 *

TAVŞİF-İ ESMĀ ZİMNINDA ʿARZ-I ḤĀCĀT REFʿUʿD-DERECĀT VE
TEVHĪD-İ ESNĀ DERCİNDE MÜNĀCĀT-I ḲĀDĪL-ḤĀCĀT
OLINDUĞIDUR

I *

DER-İSM-İ ḤALLĀḲ

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 İlāhī sen o Ḥallāḳ-ı cihān-ı cism ü cānsın kim
Nuḳuş-ı ʿālemi ketm-i ʿademden itmege inşā
- 2 Der-āgūş itdi emrūñ “kāf u nūn”⁷² ı bir ḥiṭābuñda *
İki ḥarf ile ḳıldıñ “küñtü keniz”⁷³ üñ sırrını imlā
- 3 Zuhūr itdi o dem nūr-ı Muḥammed nūr-ı zātuñdan
İdüp mirʿāt anı ḳıldıñ tecellī-i cihān-ārā
- 4 İrüp tāb-ı tecellīden güdāz-ı cūşış ol nūra *
O cūşuñ oldı serḥōşı vücūd-ı ʿālem ü eşyā *
- 5 Ḥaḳīḳat zāhir ü bātında sensin ḥāzır u nāzır *
Görenler ḡayrı ḡayruñ zuʿm ider fehm eylemez maʿnā
- 6 İlāhī Nāmī-i nāḳış-vücūdı merd-i kāmil ḳıl
Ḥabībūñ ḥürmetiyçün behre-dār-ı ʿilm ü ʿāmil ḳıl

II *

DER-İSM-İ SÜBHĀN

* 1 muḳābil: müvāzin Y.

* (6) S1.116a, S2.79b, Ü.116a, Y.14b

Başlık: -S2., Tavşīfiyat-i esmā zımnında izḥār-ı münācāt-ı ḳāḍīl-ḥācāt ve taʿrīf-i şıfāt dercinde
ʿarz-ı ḥācāt refʿuʿd-derecāt olıdu π idur Y.

* (6/I) S1.116a, S2.79b, Ü.116a, Y.16a

Başlık: -S2.

⁷² “(küñ): Ol”, Kurʿân, Bakara (2)/117; Āl-i İmrân (3)/47; Enʿâm (6)/73; Nahl (16)/40; Meryem
(19)/35; Yāsîn (36)/82; Mü`min (40)/68

* 2 ḥiṭābuñda: ḥiṭāb içre Y.

⁷³ “Ben (gizli) bir hazine idim.”, Hadis-i Kutsî olduğu ileri sürülen bu söz hakkında daha geniş
bilgi için bk. (Mehmet Yılmaz, a.g.e, İstanbul, 1992, s.91, 92, 98.)

* 1/4 serḥōşı: ser-cūşı S1., S2., Y. / ʿālem ü: ʿālem-i S2.

* 1/5 ḥāzır: ḥāzır S1., Ü.

* (6/II) S1.116b, S2.80a, Ü.116b, Y.16a

Başlık: -S2.

- 1 İlahî sen o Sübhân-ı münezzehsin gîl ü gîşden
Ki vaşf-ı zât-ı pāküñdür muḳaddes fehm ü dānişden
- 2 Kerîm-i bî-şerîk ü bî-naẓîr u Ferd ü Vâhidsin *
Ġaraẓ ʿirfân-ı vaḥdāniyyetüñdür âferînişden
- 3 Bilinmez künh-i zātuñ ĩn ü ân erbâbı ʿâcizdür *
Murâd evşâf-ı ḳudretdür bu dāniş-gâh-ı bînişden
- 4 Virürsin derdi sensin çekmege ḳudret viren âḫir
İdersin luḫfı hem sensin ḫaberdâr âh u nâlişden
- 5 Ḥakîm-i bî-ʿilelsin sen ḳadîm-i lem-yezelsin sen
Umûr-ı ʿaḳd u ḫallüñdür zuhûr iden nümâyişden
- 6 Görinen mâsivâda ʿaks-i esmâ vü şifātuñdur *
Muʿarrâ vü münezzeh cümlesinden yine zātuñdur

III *

DER-İSM-İ FEYYÂZ

- 1 İlahî sen o Feyyâz-ı kerîm-i her-dü-ʿâlemsin
K'olur eşyâ hemîşe mâye-dâr-ı bîrr ü iḫsānuñ
- 2 Dem-â-dem sâḳî-i peymâne-resdür şâhid-i feyzüñ
İçer erbâb-ı dil dâyim şarâb-ı zevḳ-i ʿirfānuñ
- 3 Yaḳar süz-ı dilinden dūzaḫı ʿuşşâḳ maḫv eyler
Çekerler zâhidân bâr-ı ümîd-i ʿafv u ḡufrānuñ
- 4 Ne ʿizzetdür ne devletdür ʿaceb ferḫunde-ḫâletdür
Tecellî idesin dâyim dil ü cân ola ḫayrānuñ
- 5 İriş feryâdına yâ Râbbenâ maḫz-ı ʿinâyetden
Reh-i güm-kerde-i ʿışḳuñ olan üftân u ḫîzānuñ
- 6 Benem ol pey-rev-i nefis ü hevâ ḡayr-ı rızâ-eṭvâr
Ḥudâyâ ḳıl muvâfiḳ şerʿa cümle ḫâlümü her bâr

IV *

DER-İSM-İ ŞÂNÎ

- 1 İlahî sen o Şâniʿsin ki ʿaks-i ḫüsn-i zātuñdan
Fezâ-yı ʿâlem-i kevneyni pür-naḳş u nigâr itdüñ

* II/2 bî-naẓîr ü: bî-naẓîr-i S1., Ü., Y.

* II/3 erbâbı: erbâb-ı S2.

* II/6 esmâ: evşâf Y.

* (6/III) S1.116b, S2.80a, Ü.116b, Y.14b

Başlık: -S2.

* (6/IV) S1.117a, S2.80b, Ü.117a, Y.16a

Başlık: -S2.

- 2 K̄oduñ her naqşa bir h̄āletle bir seyr-i ʿiber-p̄irā
Der-i şunʿuñda bir hengāme-gāh-ı kār u bār itdūñ
- 3 Kiminuñ sırr-ı ʿirfānuñla kılduñ h̄ātırın pür-nūr
Kimini cehl ile pür-kaşve-dil hem s̄ine-tār itdūñ
- 4 Birin mehcūr-ı vuşlat birini mesrūr-ı gaybiyyet
Birin der-kār-ı emniyyet birin giryān u zār itdūñ *
- 5 Muhaşşal cümlede zāhir olan āsār-ı kudretdür
Ne kim itdūñse hep āsān u aḥsen iḥtiyār itdūñ *
- 6 Kılıp maḥz-ı kerem yā Rabbī ʿıṣkuñla virüp h̄ālet
Vücūd-ı nā-sezāmı kıl rızāñ efʿāline ālet

V *

DER-İSM-İ MĀNİʿ

- 1 İlāhī sen o Māniʿsin ki ḥurşidūñ fūrūğımdan
Eger bir zerreyi menʿitse emrūñ sāyebān içre
- 2 Maḥalline anı redd itmege k̄ādir degül kimse
Müsellimdür rızāña her ne kim var cism ü cān içre
- 3 Muḳīm itseñ yine ol zerreyi levḥ-i fūrūğ üzre
Taʿarruz idemez hiç kimse ḳalır cāvidān içre
- 4 Müfevvezdür saña hep ḳabza-i ḥükmüñdedür eşyā
Ne kim emr eyleseñ ḥāşıl olur kevn ü mekān içre
- 5 Benī yā Rabbī mihr-i rüy-ı luṭfuñdan o zerre kıl *
- Ki dāyim seyr idem Ḥuldı bu nüzhet-gāh-ı ān içre
- 6 Şafā-yı b̄iniş-i ḥüsn-i ebed içre olup şādān *
- Dem-ā-dem nūş idem cām-ı şarāb-ı meclis-i ʿirfān

VI *

DER-İSM-İ FETTĀḤ

- 1 İlāhī sen o Fettāḥ-ı der-i luṭf u ʿaṭāsın kim
Anuñ deryūze-girdine idince zerrece iḥsān
- 2 İder pür fażla-i dāmānı biñ biñ böyle dünyāyı *
- Yine ʿāciz olur bāḳīsın izʿān itmede insān

* IV/4 gaybiyyet: ʿayniyyet Y. // der-kār: dergāh S2.

* IV/5 āsār-ı: evzāʿ-ı Y.

* (6/V) S1.117a, S2.80b, Ü.117a, Y.16b

Başlık: -S2.

* V/5 mihr-i rüy-ı luṭfuñdan: tāb-ı mihr-i ḥüsnüñde Y. // idem: idüp Y.

* V/6 şādān: π alṭān Y.

* (6/VI) S1.117b, S2.81a, Ü.117b, Y.14b

Başlık: -S2.

* VI/2b: Yine bāḳīsınüñ ʿāciz ḳıyāsın itmede izʿān Y.

- 3 Olinca böyle Yezdān-ı laṭīfe bende olsun dil *
Olinca böyle dergāh-ı ‘aṭāya sâ’il olsun cān
- 4 O Yezdān kim ḥabībi Aḥmedi ‘unvān-ı da‘vetle *
Getürdi bezm-i ünsā-ünse kıldı şāhid-i ‘irfān
- 5 O dergeh kim idenler ilticā ümmīd-i şefkatle *
Olurlar māye-dār-ı feyż-i raḥmet-yāb-ı cāvīdān
- 6 Olursa mest-i hüşyārı o dergāhuñ dil-i Nāmī
Aña sākī-i luṭfı her nefesde şundı bir cāmı

VII *

DER-İSM-İ REZZĀK

- 1 İlāhī sen o Rezzāk-ı ni‘am-kār-ı nevāsın kim
Recā-mend-i derüñdür zerre zerre ‘ālem ü eşyā
- 2 İrişür rīze nān-ı şufre-i ḥōn-ı sebīlüñden *
Ziyāfet-gāh-ı in‘āma gānī dünyā ile ‘uqbā
- 3 Edā olur mı şükri hīç bu ni‘met-güsterüñ ḥaqqā *
Zebān-ı şākir olsa cümle ‘ālem hem ebed güyā
- 4 Yine ḥōn-ı ‘aṭāsına sezā şükri iden oldur
Hemānā bir bahāne luṭfına ḥamd-i ni‘am-efzā
- 5 Ümīd oldur dilümde zıkr ü fikr ü şükr-i in‘āmı *
Dem-ā-dem irişüp şābit ola feyż-i ebed-baḥşā
- 6 Hevā-yı māsivādan eyleyüp āzāde-ser ‘aqlı *
Kıla hüşyār u ḥayrān küşte-i luṭf-ı nazar ‘aqlı

VIII *

DER-İSM-İ ‘ALLĀMÜ’L-ĞUYŪB

- 1 İlāhī sen o ‘Allāmü’l-ğuyüb-ı lem-yezelsin kim *
Saña gün gibi rüşendür ḥafāyā-yı zamāyir hep
- 2 Bilürsin gicelerde cünbişin her peşşe vü mürüñ
Degüldür ḫudretüñ ‘ilmine ḥāyil teng ü tār-ı şeb

* VI/3 Yezdān-ı laṭīfe: bir sulṭān-ı luṭfa Y. // dergāh-ı ‘aṭāya: bir dergāh-ı birre Y.

* VI/4 Yezdān: sulṭān Y.

* VI/5 raḥmet-yāb: raḥmet-pāş Y.

* (6/VII) S1.117b, S2.81a, Ü.117b, Y.15a

Başlık: -S2.

* VII/2 in‘āma: feyżüñde Y. / ile ‘uqbā: vü mā-fihā Y.

* VII/3 ḥaqqā: bilmem Y.

* VII/5 irişüp şābit ola: irişe dāyım olup Y. / ebed: feraḥ Y.

* VII/6b: Kıla ser-mest-i hüşyār-ı mey-i luṭf-ı nazar ‘aqlı Y.

* (6/VIII) S1.117b, S2.81b, Ü.117b, Y.15b

Başlık: -S2., Der-ism-i ‘Allām Ü., Y.

* VIII/1 lem-yezelsin: pür-vefāsın Y.

- 3 ʿAlīm-i pür-ḥikem sensin Baṣīr-i bīṣ ü kem sensin *
 apıñdan dūr u āvāre bizüz sensin bize areb
- 4 Sen ol dānā-yı bī-hemtā-yı bākīsin ki ʿālemde
 Viṣālūñ zıkr ü fikridür dil-i her-zerrede malab
- 5 Günehkāram ʿamel ümmīd-i lufuñdur baña anca
 alursa ʿadlūñe kārüm fiān u āh olur yā Rab
- 6 T utup rüy-yı siyeh deryūze-i iḥsānuña geldüm
 Ümīd-i ʿafvuñ ile dergeh-i ufrānuña geldüm

IX *

DER-İSM-İ ĞAFFĀRÜ'Z-ZÜNÜB

- 1 İlāhī sen o Ğaffārü'z-zünüb-ı ʿabd-i ʿāṣīsin
 Ki yüz biñ māsivā deñlü olursa cürm-i ednāsı
- 2 İrüp bir atre raḥmet baḥr-ı ʿafv-ı bī-kerānuñdan *
 Olur ūyende-i ufrān hep eczā'ı a'zāsı
- 3 İder lāyık sürür-ı seyr-i dīdār-ı ebed zeve
 Ki nie nie biñ biñ cān deger her dem temāṣāsı *
- 4 Ne devletdür bu kim bir ʿabd-i ʿāṣī-i ḥaā-kāruñ *
 Günāhın ʿafv idüp hem luf ide her demde Mevlāsı
- 5 Müyesser eyle yā Rab bu esīr-i nefis-i bed-kīṣe *
 Vücūd-ı ʿāriyetde dāyimā budur temennāsı
- 6 Huzūr-ı ḥazrete lāyık ʿamel yok evvel ü āḥır *
 Cenāb-ı ʿafvuña ammā nie dürlü zulül ḥāzır *

X *

DER-İSM-İ SETTĀRÜ'L-UYÜB

- 1 İlāhī sen o Settārü'l-uyüb-ı bī-bedelsin kim
 Hemīṣe vāıf iken bunca sır u cehr-i ʿiṣyāne
- 2 Yine fazl-ı keremden setr idüp hemvāre eylersin
 Cihān-ı fānī vü bākīde mazḥar luf u iḥsāne

* VIII/3 ʿAlīm-i: ʿAlīm ü S2.

* (6/IX) S1.118a, S2.81b, Ü.118a, Y.15a

Başlık: -S2., Der-ism-i Ğaffār Ü., Y.

* IX/2 baḥr-ı: maḥz-ı S1., S2.

* IX/3 biñ biñ: yüz biñ Y.

* IX/4: ḥaā-kāruñ: günehkāruñ Y.

* IX/5 ʿāriyetde: māsivāda Y.

* IX/6 dürlü: yüz biñ Y. / ḥāzır: ḥāzır S1., Ü.

* (6/X) S1.118a, S2.82a, Ü.118a, Y.15a

Başlık: -S2., Der-ism-i Settār Ü., Y.

- 3 Sebeb bu rütbeye tevḥīd-i şūrī ehl-i bīgāne *
Olinca āşinālīk ḥadd olur mı ʿizzet ü şāne
- 4 Cenāb-ı Kibriyāya ʿarz idüp dil ruḳʿa-i ḥālī *
Dir ey zevḳ ü ferah-baḥşā bu ḥalvet-gāh-ı ʿirfāne
- 5 Muvaffaḳ eyleyüp ādāb-ı tavr-ı Naḳş-bendīye
Ḥuzūr-ı zāhir ü bātında kıl maḥrem nedīmāne
- 6 Ḳabūl idüp münācātın vir aña maḳşad-ı sāmī
Ḥabībūñ ḥürmetiyçün nev-niyāzuñdur dil-i Nāmī

XI *

DER-İSM-İ ḲĀDİR

- 1 İlāhī sen o Ḳādırsın ki kevneyni dilerseñ ger
İdersin bir nefesde niçe niçe maḥv u hem icād
- 2 Vücūda geldi bir emrūñle bunca ʿālem ü eşyā
Yine āḫir olurlar emr-i āḫar iricek berbād
- 3 Ḳalısardur beḳā-ender-beḳāda rüz-ı rüstāḫīz
Gerek ehl-i cehennemdür gerek erbāb-ı Ḥuld-ābād
- 4 Ḥased şad-reşk ile hem-şoḫbetān-ı Aḫmede ol dem
Dirīgā āh u veylā ehl-i nāra kim ider feryād
- 5 O demde ḳudretūñ ḫaḳḳı cemīʿī cürmümi ʿafv it
Çıkar esmāʿ-i ḥüsnādan ʿAfüvv ismin yā ḥöd kıl dād
- 6 Bu demde māsivā meylini refʿ eyle meded yā Rab
Hevā-yı ʿışḳuñ ile kıl dil ü cānı ebed yā Rab

XII *

DER-İSM-İ VEHHĀB

- 1 İlāhī sen o Vehhāb-ı kerem-güstersin āfāḳa *
Ki her bir zerre sīr-āb-ı ʿaṭāñ olmaḳdadur dāyim
- 2 İdersin luṭf u iḫsānı degül ālūde-i ʿillet
Virürsin rızḳı bī-minnet ḡanīdür feyzüñe ālem
- 3 İdenler şükr-i niʿmet vaʿd-i ecr-i şükri fikr idüp *
Olurlar niçe dem biñ şerm ile ḫayret-ger ü ebkem

* X/3 tevḥīd-i: islām-ı Y.

* X/5 Kibriyāya: Kibriya ki Y.

* (6/XI) S1.118b, S2.82a, Ü.118b, Y.15b

Başlık: -S2.

* (6/XII) S1.118b, S2.82b, Ü.118b, Y.17a

Başlık: -S2., Bi-ismi Muʿṭī Y.

* XII/1 Vehhāb: Muʿṭī Y. / dāyim: her dem Y.

* XII/3 ecr-i: luṭf-ı Y. / fikr: fikri S1., Ü.

- 4 Ne luṭf-ı bī-şümār olur bu kim yā Rabbī ḥilḳatde
Ola ādem için ʿālem senüñçün ḥalḳ ola ādem
- 5 Ne birr-i bī-dirīğ olur Ḥudāyā ādeme bu kim
Ola ʿirfān-ı vaḥdāniyyetüñde dilleri maḥrem
- 6 Kerīmā bezm-i ʿirfāna dili hemvāre maḥrem ḳıl
Ser-i rindān-ı mest-i bezm-i tevḥīdüñde hem-dem ḳıl *

XIII *

DER-İSM-İ BĀḲĪ VÜ ḲADĪM

- 1 İlāhī sen o Bāḳī vü Ḳadīm-i lem-yezelsin kim
Senüñ āşār-ı vaḥdāniyyetüñ her şeyde zāhirdür *
- 2 Mişālüñ yoḳ Semīʿ ü hem ʿAlīm ü Ferd-i yektāsın
Cemālüñ nūrı feyyāz u celālüñ nārı ḳāhirdür
- 3 O sultān-ı münezzehsin bu kevn içre ḳuluñ var kim
Cihān-gīrān-ı ʿālem ḥizmetin ḳılmaḳda ḳāşırdür *
- 4 Ḥudā-yı bī-minen sensin Raḥīm-i “mā” vü “men” sensin
Bizüz muḥtāc u luṭfuñ cümleye fettāḥ u nāşırdur *
- 5 Kemāl-i ʿacַz ile dil dergeh-i birre olup rū-sāy
Dir ey iḥsān-fermā ḳudretüñ her kāra kādirdür
- 6 Baña āyīne-veş feyz-i cilā vir sīne-çāküñ ḳıl
Müşerref eylesün ʿaks-i cemālüñ tāb-nāküñ ḳıl *

XIV *

DER-İSM-İ RAḤMĀN VE RAḤĪM

- 1 İlāhī sen o Raḥmān u Raḥīm-i züʿl-minensin kim
Olur zerrāt-ı ʿālem ḥişşedār āşār-ı raḥmetden *
- 2 İrişür cümleye elṭāf-ı cāvīdüñ ser-ā-pā hep
Alurlar behre-i inʿāmuñı īşār-ı şefḳatden
- 3 Kimine bildürüp ammā mezākın eyledüñ pür-zevḳ
Hemīşe nüş ider cām-ı şıfātı bezm-i vaḥdetden *

* XII/6 dili hemvāre: dil-i Nāmīyi Y. // mest-i: mey-i Ü. / tevḥīdüñde: tevḥīde Ü.

b: Hemīşe rind-i hüşyār-ı mey-i tevḥīde hem-dem ḳıl Y.

* (6/XIII) S1.118b, S2.82b, Ü.118b, Y.17b

Başlık: -S2., Bi-ismi Sultān Y.

* XIII/1a: İlāhī sen o Sultān-ı muʿazzezsin ki ʿālemde Y.

* XIII/3 sultān-ı münezzehsin bu: şāhenşāh-ı aʿzamsın ki Y. // cihān-gīrān-ı: cihān-dār-ı Y.

* XIII/4 Ḥudā-yı: Kerīm-i Y.

* XIII/6 sīne-: perde- Y.

* (6/XIV) S1.119a, S2.82b, Ü.119a, Y.17a

Başlık: -S2.

* XIV/1 olur zerrāt-ı ʿālem: olurlar dem-be-dem hep Y.

* XIV/3 şıfātı: şafāyı Y.

- 4 Kimin efsürde-kām itdüñ mezāyā-yı hākāyıkdan
Çeker hemvāre zaḥmet dūr olup dergāh-ı vuşlatdan
- 5 Hūdāyā şāhid-i ḥubbuñla tenhā olmasa dāyim *
Ne ḥazz eylerdi ʿārifler bu ünsā-üns-i keşretten
- 6 ʿĪmāret itmek isterler ḥarāb-ābādı gāfiller *
Sarāy-ı Hūldi vīrān bildügin bilmez mi ʿāķiller

XV

DER-İSM-İ FA^cĀL VE BAŞİR*

- 1 İlāhī sen o Fa^cāl u Başīr-i ḥayr u şersin kim *
İradeñ ḥayradur şerri taleble ḳul ider taḥşīl
- 2 Ḥaķīķat böyledür ammā ki rüşdüñ olıcaķ Hādī
Vücūdı ḥayr olur esmā²-i ḥüsnāyı ider tekmīl
- 3 Ḳadīmā Müsteʿānā cümleye ḳudret irüp senden
Kimini ḥayra terfī^c ü kimin şerre ider tenzīl
- 4 Zihī luṭf u saʿādet ol ḳula kim ḥayra āletdür
Ebed devlet anuñ kim ḥayra şerrin idesin tebdīl
- 5 Hūdāyā heyʿet-i nefsümi luṭf it ḥayra ālet ḳıl *
Bu ʿömr enfāsını gāyruñ hevāsı itmeye taʿṭīl
- 6 Maşūn it kār-ı nā-şāyesteden evzā^c u eṭvārum
Hemīşe zāhir ü bāṭında zıkr ü fikrūñ it kārūm

XVI

DER-İSM-İ MU^cṬ Ī*

- 1 İlāhī sen o Mu^cṭī-i niʿam-baḥşā-yı ʿālemsin *
Ki envā^c-ı keremle toyladuñ dünyā vü ʿuḳbāyı
- 2 Ğaraż maḥż-ı keremdür ādem için bunca niʿmetden
Ki bu heykelde taḥşīl eyleye tā ʿilm-i esmāyı
- 3 ʿĪnāyet eyle bu güstāḥ-ı ʿācizden nümāyān it *
Kemāl-i ḥāşiyetle neşve-i esmā-yı ḥüsnāyı

* XIV/5 ḥubbuñla tenhā: ʿışķuñla ḥalvet Y.

* XIV/6 Hūldi: Hūld S1., S2.

* (6/XV) S1.119a, S2.83a, Ü.119a, Y.17a

Başlık: -S2., Der-ism-i Fa^cāl Ü., Y.

* XV/1 Başīr-i: ʿAlīm-i Y.

* XV/5 luṭf it: dāyim Y. // b: Hevā-yı π ayrı buʿömr-i ʿazīzi itmesün taʿṭīl Y.

* (6/XVI) S1.119b, S2.83a, Ü.119b, Y.17b

Başlık: -S2., Bi-ismi Bāķī Y.

* XVI/1 Mu^cṭī-i niʿam-: Bāķī-i ʿaṭā- Y.

* XVI/3 güstāḥ-ı: güstāḥ u Y.

- 4 Berūmend eyle naḥl-i ‘ömrini feyz-i şerī‘atle *
Zuhūr-ı luṭfuñ itsün anda rāzī zīr ü bālāyı
- 5 Vücūdın mest-i hüşyār eyle şahbā-yı ḥaḳāyıḳdan *
Rızāñ üzre müyesser ḳıl Ḳadīmā dīn ü dünyāyı
- 6 Hemīşe ‘afv u luṭf u feyz-i iḥsānuñ olup ḥvāhiş *
Ola bu cism-i nāçizüm muvaffaḳ cünbiş ārāmiş *

XVII

DER-İSM-İ HĀDĪ VE MUḌİLL*

- 1 İlāhī sen o Hādī vü Muḍilsin kim muḳābildür
Laṭīf ismine biri birisine nām-ı Ğaffāruñ
- 2 Zuhūr idüp teḳābülden mezāhir ‘aks-i esmā hem
Olur her biri vaḥdāniyyete gerçi hevādāruñ
- 3 Dil-i ādemde fermān-berlik için cem‘ idüp esmā *
Vücūdına ḥilāfet rūzī ḳıldıñ oldı der-kāruñ
- 4 Ḥabībüñ hādī-i emr ü ‘Azāzildür muḍill-i nehy
Ḳoduñ nehye ‘itāb u ḳahr u emre luṭf-ı dīdāruñ
- 5 Gidenler rāh-ı emr içre irişür nūr-ı elṭāfa
Ḳalan kūy-ı nevāhīde esīr-i ḳahrıdur nāruñ
- 6 Ḍalāletden maşūn it nefsümi yā Rab ‘ināyet ḳıl
Sülūk-i rāh-ı fermānuñda ḳudret vir hidāyet ḳıl

XVIII

DER-İSM-İ ZĀT-I BĀRĪ ‘AMME NEVĀLÜHÜ*

- 1 İlāhī ism-i zātuñ ḥürmetiyçün Nāmī-i zāruñ
Dil-i şeb-zār-ı cehlin maṭla‘-ı ḥurşīd-i ‘irfān it
- 2 Müyesser eyleyüp ‘ilm ü ‘amel seyr-i ḥaḳāyıḳla *
Dem-i āḫir ḳarīnin şāhid-i ĩmān u Ḳur‘ān it
- 3 Rızāñ üzre muvaffaḳ eyle kesb-i dīn ü dünyāya *
Vücūdın māsivāda ālet-i in‘ām u iḥsān it *

* XVI/4 Y.’de 5. beyitten sonra yer almıştır.

* XVI/5 mest-i: mest ü S2. / ḥaḳāyıḳdan: ḥaḳīḳīden Y. // Ḳadīmā: İlāhā Y.

* XVI/6 ‘afv u luṭf: luṭf u ‘afv Y. // muvaffaḳ: muvāfiḳ Ü.

* (6/XVII) S1.119b, S2.83b, Ü.119b

Başlık: -S2.

* XVII/3 dil-i: dil ü S2.

* (6/XVIII) S1.119b, S2.83b, Ü.119b, Y.17b

Başlık: -S2., Der-ism-i zāt Ü., Der-ism-i zāt-ı müstecmi‘-i şifāt Y.

* XVIII/2 seyr-i ḥaḳāyıḳla: āḡār-ı luṭfuñla Y.

* XVIII/3 māsivāda: müsliṃine Y.

- 4 Şırāt-ı müstaķīm-i emr-i şer^c üzre revān idüp
 Ḥabībūñ dergehinde dāyimā dil-şād u ḥandān it
- 5 Nıgeh-dār ol şürūr-ı māsivādan şüret-i ḥālın *
 İki ʿālemde yā Rab maḥż-ı luṭfuñla nümāyān it
- 6 Ḳabūl olsa bu ḥvāhişler irişsem hep bu āmāle
 Ne var baḥr-ı keremden eksile ḥāşā ki bir jāle

7 *

ḲİṬ ʿA-İ ḤĀTİME DER-MÜNĀCĀT

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 İlahī maḥż-ı luṭfuñ çün nümāyān oldı Nāmīde
 Dil-i şüre-zemīnin gülşen-i esmāʿ-i ḥüsnā kıł
- 2 Vücūd āyīnesin gerd-i sivādan pāk idüp yā Rab *
 Tecellī-i cemāl-i şāhid-i ʿirfāna meclā kıł
- 3 Enīs it maḥrem-i ḥalvet-sarāy-ı üns-i vicdāna *
 Nedīm-i ḥacle-i faḥr-i cihān-ı dīn ü dünyā kıł

8 *

ḲİṬ ʿA-İ NİYĀZ-MENDİ DER-İZHĀR-I MAḤLAŞ-DĀRİ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Nāmī-i mest-i şarāb-ı cürm-i bezm-i her-nigāh *
 Dergeh-i iḥsāna geldi biñ ümīd-i sīr ile
- 2 Her ki izhār-ı nedāmetle gelüp dergāhuña *
 Gitmeye ḥāşā ki biñ biñ ʿizzet ü tevķir ile
- 3 Sen o Settār-ı kerem-kār-ı cihānsın kim güneh *
 Her ne deñlü olsa ʿafvuñ luṭf ider testir ile
- 4 Dergehüñden cüd u inʿāmı dirīğ itmek olur *
 Ḳudretüñsüz gelmek olaydı eger tedbır ile

* XVIII/5 ḥālın: naķşın Y. // maḥż-ı luṭfuñla nümāyān: hem-dem ü hem-ḥāl-i cānān Y.

* (7) S1.120a, S2.84a, Ü.120a, 13a

Başlık: -S2., Ḳıṭʿa-i niyāz-mendī ve ḥātıme-sencī tevḥīd-i evşāf be-niyāzī celle şānuhü Ü.

* 2 -Y.

* 3 üns-i vicdāna: üns ü ʿirfāna Y. // ḥacle-i faḥr-ı cihān: pādişāh-ı taḥt-gāh-ı Y.

* (8) S1.120a, S2.84a, Ü.120a, Y.23a

Başlık: -S2., Der-izhār-ı ḥaṭā-kārī ve irād-ı maḥlaş-dārī ve teşekkür-i ümmīd-vārī Ü., İzhār-ı deryüze be-cenāb-ı Bārī celle şānuhü ve işʿār-ı ümmīd-vārī ve maḥlaş-ı dārī ve āmurz-gārī Y.

* 1 iḥsāna: Ğaffāra Y.

* 2 izhār-ı nedāmetle: dest-āvīz-i cürm ile Y.

* 3 Sen o Feyyāz-ı muʿazzamsın ki bir ʿaşı kuluñ
 Sāʿil-i birrūñ iken ḥāşā gide tedbır ile Y.

* 4 cüd u inʿāmı: luṭf-ı cān-baḥşı Y. // olaydı: olursa Y.

- 5 Ĥamd-i lā-yuḥṣā aña kim maʿnī-i ḥamdi ezel *
Heyʿet-i eczā-yı naḫşında qoyup teʿsīr ile
- 6 Behre-mend-i feyz-i hem-nāmī-i Aḥmed eyledüñ *
Oldı nāmı Aḥmed-i Nāmī rızā-yı pīr ile
- 7 Rāh-ı ğayr-ı şerʿi sedd idüp aña yā Rabbenā *
Zinde eyle tavr-ı şāhib-muşhaf u şemşīr ile
- 8 Zāhir ü bātında tevfiḳ-i hidāyet luḫf idüp
Ḥvācegāna pey-rev it iḥsānuñı tebşīr ile
- 9 Ḳıl ʿināyetden küşāyiş cümle-i aḥvāline *
Muttaşif eyle hemişe aḥsen-i taḫdīr ile

9 *

NEDĀMET-NĀME BE-ḤİT ĀB-I NEFS-İ BED-KĀR VE DİL-İ HEVES- KĀR

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

I

- 1 Gel'e ey nefsi-i şeḳā-kerd-i heves-kār-ı hevā
ʿĀleme gelmege bāʿiṣ ne idi saña baña
- 2 Bu ḳadar ʿömr-i girān-māyeyi berbād itdüñ
Olmaduñ bir nefes ālūde-i tevḥīd-i Ḥudā
- 3 T ortalum rahmete ğarḳ itdi seni ḥāzret-i Rab
Ḳanı iḳrār-ı edeb-nāk-i ʿubūdiyyet yā
- 4 T āʿat it luḫf u kerem ḥvāhişini yād itme
Kendü bilür ne kim eylerse olur luḫf u ʿaḫā
- 5 Gel'e ey nefsi-i denī gel sözümi eyle ḳabül
Saña seyr itdüreyin Ḥuld-i berīn-i maʿnā
- 6 Luḫf-ı Ḥaḳḳı daḫı bilmezsin olupdur bu ʿayān
Nüşa-i heyʿetümüz mücmel-i mażmün-ı cihān

II

TETİMME⁷⁴

* 5 lā-yuḥṣā aña kim: bī-ḥadd aña yā Rab Y. // heyʿet: ḥilḳat Y. / naḫşında qoyup: naḫşumda ḳoduñ Y.

* 6 nāmı: nāmum Y.

* 7 aña: baña Y.

* 9 ḳıl ʿināyetden: vir ʿināyetle Y.

* (9) S1.120b, S2.84b, Ü.120b, Y.21a

Başlık: -S2., Der-tevbīḥ-i nefsi-i bed-ḥvāḥ ve tenbīḥ-i dil be-nedāmet ü intibāḥ Ü., Nefsi-i hevā-
pervere tarīḳ-i naşīḫatde izḫār-ı levmi efsūs olıdu π idur Y.

⁷⁴ -S2

- 1 Oldı bāzīce-i gāflet bu kadar şām u seher
Gelmedi hātırūña bir nefes efsūs u keder
- 2 Şādef-i lūlū-i tevḥīd idi her bir nefesūñ
Perveriş-sāz-ı güher olmadın irişdi hātar
- 3 Bilmedūñ kıymet-i gencīne-i ʿömri hayfā
Telef-i rāh-ı hevā olmağ ile itdi güz̄er
- 4 Yād idüp cürmūñi terk eyle hevā-yı gayrı
Gūşe-i ʿacz ü niyāzı idegör bārī maqār
- 5 Gel'e rū-mālī-i dergāh-ı Ḥudāya başla
Yeter itdüklerūñ ey yanūña qalursa yeter
- 6 Nādım ol şahş-ı heves-kār-ı hevā olduğıña
Dergeh-i Ḥaqqı koyup rū-be-sivā olduğıña

III

TETİMME⁷⁵

- 1 Gitdi hengām-ı şebāb irdi dem-i ʿahd-i meşīb
Naqd-i vaḳti telef itdūñ kanı kālā-yı necīb
- 2 Hey yazuḳ dāniş ü tedbīr-i şavāb-ārāña
Ola pejmürde-i destūñ gül-i sevdā-yı ḥabīb
- 3 Şebnem-i cidd ü taleble yūri şād-āb idegör
Tā muʿaṭṭar ola ārām-geh-i cān-ı garīb
- 4 Niçe bir ola tehī ceyb-i seḫāb-ı giryeñ
Ḥayfdur itmeye dāmānuñi eşküñ pür-zīb
- 5 Dāyim āgūş-ı hidāyetde olasın ḥufte
Şad-dirīğ olmayasın bir demi bīdār u edīb
- 6 Gel seni ʿışḳ-ı Ḥudāya ideyin dest-āvīz
Olasın yek-sere pür-şevḳ u meserret-engīz

IV

TETİMME⁷⁶

- 1 Niçeler devlet ile ʿāleme sulṭān oldı
Her ne emr eyledi ise tutilur cān oldı
- 2 Alacaḳ yerden alup virecege itdi edā
Yaʿnī icrā-yı evāmır daḫı āsān oldı
- 3 Rūz-ı şermī-i ḥisābı idicek endīşe
İḥtiyārı ne kim itdiyse peşīmān oldı

⁷⁵ -S2

* III/2 şavāb-ārāña: şavāb-efgenūñe Y.

⁷⁶ -S2

- 4 Saña ben rāh-ı necātı diyeyin diñle beni
Evvelā tüt ki olanlar saña erzān oldu *
- 5 Sāniyen cidd idegör himmet-i pīrāna iriş
İrişen ʿālim ü hem ʿāmil-i Qurʿān oldu
- 6 Yā İlahī baña vü nefsüme vir şevk-i huzūr
Küşe-i luṭf-ı hemişeñde olalum mesrūr

V

TETİMME⁷⁷

- 1 Eyledüñ bunca şekā dem-be-dem ey nefis-i gabī
N'eyledüñ silsile-cünbānī-i cidd ü talebi
- 2 Qanı nāmūs-ı vifāq-ı dil-i hem-rāhī-i rūḥ
Reh-zenüñdür ḥazer it hep heves-i bī-edebī
- 3 İdelüm tevbe menāhīye qabül olmasına
Gel şefīʿ eyleyelüm ḥazret-i ʿālī-nesebi
- 4 Faḥr-i ʿālem şeh-i kevneyn ü ḥabīb-i Raḥmān
Ümmetī dirdi idüp yād ʿazāb-ı Lehebi
- 5 Ümmetisin berü gel itme teʿallül qaṭʿā
Rāh-ı şerʿ içre revān ol göresin büṭl-ʿacebi
- 6 Ḥizmet-i dīn iledür seyr-i cemāl-i ʿirfān
İşmet-āyīn iledür hem-demī-i şöḥbet-i cān

VI

TETİMME⁷⁸

- 1 Tevbe ey Bār-ı Ḥudā bunca ki ʿişyān itdüm
Emrūñi her şıduğumca niçe biñ qan itdüm
- 2 Tevbe her kārūña itdüm reviş-i nā-maḥbūl
ʿAks-i fermān-berī-i ḥazret-i Qurʿān itdüm
- 3 Tevbe her güft ü şinev k'olmuş idi bī-maʿnī *
- Düzd-i sermāye-i ʿömrüm imiş İḳān itdüm
- 4 Tevbe her zerre ki gördüm degül idi maʿḳūl
Tīre-pāşī-i ziyā-yı ruḥ-ı İmān itdüm
- 5 Tevbe yā Rabbī ne kim eyledüm ise tevbe
Ḥamdü li'llāh buña kim tevbeyi izʿān itdüm

* IV/4 erzān: da ān Y.

⁷⁷ -S2

⁷⁸ -S2

* k'olmuş: ki_olmuş Ü., Y.

- 6 Luḡ idüp tevbeni taklīd ise taḡḡıḡ eyle
‘Afv idüp rüṡdüñi her ḡālūme tevḡıḡ eyle

VII

TETİMME⁷⁹

- 1 Sen de gel ey dil-i bīḡāne hevā-pū yeter’a *
Yeter ey ḡavṡala-pīrā-yı sivā-bū yeter’a
- 2 Ḥālet-i ṡādī vü ḡam çünki ḡader-bend-i ḡazā
ḡāh elem-nāk olasın ḡāhī feraḡ-cū yeter’a
- 3 Ṥ aleb ü meyl-i ‘adem naḡṡ-ı mecāzī niçe bir
Türk-i ḡōd-rengī-i evṡāf-ı Ḥudā-sū yeter’a
- 4 Ḥayfdur olmayasın hem-per-i pervāz-ı melek
Cünbiṡ-ı nār-veṡ-ı vaż-ı beṡer-ḡū yeter’a
- 5 Ümmetinden olasın eṡref-i maḡlūḡātuñ
Hedm-i ṡer‘ itmeḡe çīn-āver-i ebrū yeter’a
- 6 Yeter inṡāfa gel ey mücrim-i nā-perde-edeb
Kendüñi bil diyü ḡalk itdi seni ḡazret-i Rab

VIII

TETİMME⁸⁰

- 1 Niçe bir ḡvāhiṡ-ı ṡīrīn-leb-i dil-cūy-ı mecāz
Niçe bir nālīṡ-ı ḡül-rūy-ı semen-būy-ı mecāz
- 2 Niçe bir māyil-i fānī-heves-i ḡüsn-i ṡuver
Niçe bir nā’il-i ber-dārī-i ḡīsū-yı mecāz
- 3 ḡehī āṡüfte-i cāh u ṡeref-i bī-encām
ḡehī ālūde-i ḡāk-i reh-i pehlū-yı mecāz
- 4 ḡehī dil-dāde-i sīmīn-zeḡan-ı ḡübānī
ḡehī ālüfte-i naḡṡ-ı ḡaḡ u ebrū-yı mecāz
- 5 Olmaya ma‘rifetüñ zerre ḡadar kendüñden
Niçe bir cehl ile meṡṡāḡaḡī-i rūy-ı mecāz
- 6 Niçe bir bī-edebāne revīṡ ü kec-kārī *
‘Acabā ḡörme mi bilmez mi ṡanursın Bārī

IX

TETİMME⁸¹

⁷⁹ -S2

* VII/1 sen de gel: gel sen daḡı Y. / hevā-pū: hevā bu S2., hevā-cū Y.

⁸⁰ -S2

* VIII/6 kec-kārī: kej-kārī Y.

⁸¹ -S2

- 1 İzidā gülbün-i ma^cşūk-ı dil-āvīzūñ için
Sünbül-i nāle-i ^cuşşāk-ı seher-ḥīzūñ için
- 2 Nev-niyāz-ı dil-i āşüfte-i ḥüsn-i ṭalebūñ
Nāz-ı leb-rīz-i vişāl-i ^cadem-engīzūñ için
- 3 Bakma şāyeste-i dūzaḥ olan a^cmālūñe ḥiç
Ġazabuñ sābıķı raḥm-ı kerem-engīzūñ için
- 4 Hem serī^cān-ı ṭaleb-kārī-i şevķ-i ^cışķuñ
Hem nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı feraḥ-rīzūñ için
- 5 Nāmī-i zerreyi kıl tāb-ı maḥabbetde muķīm *
Āh-ı pür-süz-ı dil-i şādıķ-ı şeb-ḥīzūñ için
- 6 İtirāf itmegi kıl cürmine pīşe yā Rab
Lāyık it eylemege luṭf-ı hemīşe yā Rab

10 *

DER-NİYĀZ-MENDĪ KİT ^cA-İ MÜSTEMENDĪ

Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün Mefā^cilün

İlāhī ma^cnī-i āb-ı ḥayātı nuṭķ-ı Nāmī kıl *
Gülū-yı teşnegāna Kevşer-i tevḥīd-i sāmī kıl
Şafā-yı dāyim eyle mest-i ḥüşyār-ı mey-i zıkr it
Dil ü māhiyyetin hem neşve-yāb-ı feyż-i cāmī kıl

11 *

DER-MEDḤ-İ KA^cBE-İ ^cULYĀ YESSERA³LLĀHU TE^cĀLĀ

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün

- 1 Ḥoşā şabāḥ-ı ṭarab-nāk-i ^cīd-i ferruḥ-fāl
Ḥoşā revāḥ-ı ^caṭā-yı muḥavvilü³l-aḥvāl
- 2 Ḥoşā nehār-ı neşāṭ u zamān-ı ferḥunde
Ḥoşā sürūr-ı nüzül-i ḥubūr u birr-i nevāl
- 3 Ḥoşā seher-geh ire reh-revān-ı ḥuccāca
Nesīm-i müjde-ber-i merḥabā-yı ^cīd-i vişāl
- 4 Hezār şevķ ile cānlar gelüp kenār-ı lebe
İde kuvā-yı bedende niyāzı māl-ā-māl
- 5 Zihī kuvā-yı beden kim irişe ol zevķe
niyāz-ı ḳabül ü temennī istiķbāl

Zihī

* IX/5 tāb-ı: mihr-i Y.

* (10) S1.122b, S2.86b, Ü.122b, Y.12b

Başlık: -S2., -Ü., -Y.

* 1 ma^cnī-i: çeşme-i Y.

* (11) S1.122b, S2.86b, Ü.122b

Başlık: -S2., Ḳaşīde-i ġarrā der-ḥaḳķ-ı Ka^cbe-i ^culyā yessera³llāhu mā-yeşā³ Ü.

- 6 Hoşā seher ki vire rûz [u] şebde hemvāre
Şafā-yı pertev-i dīdār-ı şāhid-i āmāl
- 7 Hezār luṭf ile diller olup vefā-dīde
Kıla duā-yı pey-ā-peyle şükri istişāl
- 8 Zihī duā-yı icābet-ķarīn-i ehl-i recā
Zihī edā-yı şükür kim teşekkür istidlāl
- 9 Hoşā ṭavāf-ı ḥarem-gāh-ı emr-i Rabbānī
Ki saʿy idüp aña dil-teşnegān-ı seyr-i cemāl
- 10 Gire ḥarīm-i vişāl-i ümīd-i cān u dile
İre ḥuzūr-ı şafā-baḥşa her dem ü meh ü sāl
- 11 Zihī ḥarīm-i Aḥad kim cenābına muḥtāc
ʿUmūm-ı ḥalk-ı cihān u ḥuşuş-ı birr-i suʿāl
- 12 Zihī ḥuzūr-ı ebed kim meʿābına mevķūf
Zuhūr-ı ʿālem ü eşyā netīce-i aʿmāl
- 13 Hoşā o saʿy-ı ṭavāf-ı ḥarem ki her demde
Sürūr-ı seyr ü temāşası ehline vire ḥāl
- 14 Zihī siʿāyet-i ferruḥ-ķadem ki her ķademi
Revendegāna olur ṭayy-ı deşt-i cürm-i vebāl
- 15 Zihī ṭavāf-ı ser-i kūy-ı dergeh-i Bārī
Zihī sürūr-ı feraḥ-nāk-i daʿvet ü iķbāl *
- 16 Odur o daʿvet-i ʿizzet ki yokdur aña nazīr
Odur o daʿvet-i devlet ki olmaz aña mişāl
- 17 Odur o merkez-i pergār-ı ʿālem-i şūrī
Odur o maşdar-ı iʿlān-ı dīn-i ʿālūl-ʿāl
- 18 Odur o maķşad-ı ekrem-i Rabb-i mevcūdāt
Odur o menbaʿ-ı inʿām-ı Vāḥibü'l-āmāl
- 19 Şerīf-i Yeşrib ü Baḥā meķīn-i āl-i kaşā
Laṭīf-i arz u semā vü ķarīn-i maķdem-i āl
- 20 Güzīde-maşkat-ı ebrār aʿnī Beytu'llāh
Ḥamīde-mehbit-i envār-ı İzīd-i müteʿāl
- 21 Ḥarīm-i emr-i ķavīm ü zemīn-i reşk-i naʿīm
Ki zāyirin ider ol Ḥaķ rızāsına īşāl
- 22 Ol oldı Ādem ü Ḥavvāya mesken-i dünyā
Ol oldı Nūḥ u Ḥalīle maķām-ı zü'l-efdāl
- 23 Ol oldı mazhar-ı ebnā-yı enbiyā vü rusūl
Ol oldı manzar-ı erbāb-ı keşf ü şāhib-i ḥāl

* 15 feraḥ-nāk-i daʿvet ü: feraḥ-nāk ü daʿvet-i S1., S2.

- 24 Ol oldu mevlid-i faḥr-i cihān-ı sır u ʿalen
Ol oldu mevrīd-i āyāt-ı ḥāzret-i Feccāl
- 25 Ziyā-ı āyine-i şıdk-ı ḥāzret-i Bū Bekr O
yerde zāhir olup nūr-ı mihre virdi zevāl
- 26 Zuhūr-ı taṭṭana-i ʿadl-i ḥāzret-i Fārūk O
yerden eyledi eṭrāf-ı dehre ʿarż-ı cemāl
- 27 Şadā-yı debdebe-i ḥilm-i ḥāzret-i ʿOsmān
O yerde rütbe-i tekrīme irdi buldı kemāl
- 28 Kemāl-i ʿilm-i ledünnī-i ḥāzret-i Ḥayder
Ḳulüb-ı ehl-i dile anda oldu keşf ile ḥāl
- 29 Rızā-nümāyī-i İzidle ḥāzret-i Ḥüseyn
İrişdi pāye-i taʿzīme buldılar iclāl
- 30 Çalındı nevbet-i hüş-gır penç-gāh anda
O yerde oldu iḳāmet ezāna çıkdı Bilāl
- 31 Gürūh-ı cümle-i aşḥāb u āl-i Peygamber
Rızā-yı Ḥaḳḳ ile itdiler anda küfre cidāl
- 32 Hücūm-ı fırḳa-ı eṣrāra ʿasker-i İslām
O yerde eylediler tiğ ü muşḥaf ile ḳıtāl
- 33 O yerden eylediler şark u ğarba ʿazm-i cihād
Nüṣūr-ı emr ü nehiyy andan oldu hep irsāl
- 34 Umūr-ı ğayb u şehādet o yerde oldu ʿayān
Bilindi anda mübāḥ u ḥarām u vech-i ḥalāl
- 35 Bilindi anda muḥaşşal kerāmet-i insān
Görindi anda maʿānī-i ḥüsn-i ḥulḳ u ḥişāl
- 36 Ne ğüne medḥ olunur ol maḳām-ı pāk-nihād
Ki ḳalb-i müʾmin-i ʿārif olunca aña ʿidāl
- 37 Ne dinse vaşf ola yā ol zemīn-i rūḥ-efzā *
Ki cān u dil olıcaḳ ḥāk-i rāhına rū-māl
- 38 Bahāne-sāzī-i luṭf-ı İlāha cürʾet idüp
Bir iki beyt ile itdüm medīḥasın icmāl
- 39 Ümīd odur ki bu ʿāşīyi maḥż-ı luṭfından
O ḥāne ḥürmetine eyleyüp baʿīd-i ḳalāl
- 40 Muvaffaḳ eyleye tavf-ı rızāsına dāyım
Ola hemişe dile cilve-geh ḥarīm-i vişāl
- 41 İḥāṭa-i nefes-i ʿömr ü rüz-ı maḥşerde
Bu zeyl-bend-i suḥandur niyāz-ı mā-fi'l-bāl

* 37 dinse: dine S2.

- 42 Be-ḥaḳḳ-ı ŧevḳ ü sürür-ı ŧabāḥ-ı adḥā kim
 ulüb-ı mü'min olur ŧādumān-ı bī-iŧḡāl
- 43 Be-ḥaḳḳ-ı reh-rev-i ḥüccāc-ı zümre-i ĩmān
 Ki ḧavf-ı Ka'be-i 'ulyāya ŧarf ider emvāl
- 44 Cenāb-ı ḥāzret-i Feyyāz maḥz-ı luḧından
 İdüp sürür-ı hidāyetle Nāmīyi ḥoŧ-ḥāl
- 45 T avāf-ı kūy-ı rızāsında ŧevḳ [u] zevḳ virüp
 Muḳīm ide ḥarem-i dilde dāyimü'l-aḥvāl

12 *

IT 'A-İ ĞARRĀ DER-ḤĀTİME

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

İlāhī Nāmī-i zārı ki vaŧŧāf-ı Ḥarem ıldıñ *
 Göñülden maḥv idüp āŧār-ı ḥırmānı ḧurur dāyim
 Rızāñ üzre edā-yı zindeḡāniye hidāyet vir *
 Müyesser eyle ḧavf-ı Ka'be-i 'ulyāda ıl āyim

13 *

MÜŧĀHEDE-İ CEMĀL-İ ḤĀZRET-İ ḤVĀCE-İ KĀ'İNĀT 'ALEYHİ EFDALÜ'T-TAḤİYYĀT

Fe'ılātün Mefā'ılün Fe'ılün

- 1 Ḥvāb içinde ḥabīb-i Raḥmānī *
 İtdi teŧrīf çeŧm-i giryānı
- 2 Ḥamdü li'llāḥ o ŧāhid-i yektā *
 Geldi gördüm bu ḥüsn ile anı
- 3 āmet-i T ŧ ŧbā vü ad-i serve *
 T a'ne-zen cünbiŧ-i ḥırmānı
- 4 Mest-i cām-ı vefā kiriŧmeleri *
 Lem'a-endāz mihre pīŧānı

* (12) S1.124a, S2.88b, Ü.124a, Y.13a

Başlık:-S2., -Y., IT'a der-ümmīd-vārī Ü.

* 1a: İlāhī Nāmī-i mücrim ki cevvar-ı 'aḧāñ oldu Y. // āŧār-ı: ümmīd-i Y.

* 2b: Belī mīŧāḡın iŧbāt ide ḥıfzuñla ola āyim Y.

* (13) S1.124a, S2.88b, Ü.124a, Y.20a

Başlık: Müŧāhede-i cemāl-i ḥāzret-i ḥvāce-i kā'ināt S2.; Müŧāhede-i cemāl-i bā-kemāl-i Ḥāzret-i
 kā'ināt der-'ālem-i menām ber-ḧıbḳ-ı vāḳı'a-i sencīde-est Ü.; İŧrāb-ı rü'yā-yı faḳīr-i enīn ü ḥāzīn
 ve iŧ'ār-ı dīden-i ḥāzret-i raḥmetü'l-'ālemīn ŧalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem Y.

* 1 -Y.

* 2 yektā: cāmı Y. // geldi gördüm: gördi çeŧmüm Y.

* 3 āmet-i: add-i Y. / ad-i: āmet-i Y.

* 4 vefā kiriŧmeleri: kiiriŧme π amzeleri Y. // b: Düzd-i 'ayyār eŧm-i fettānı Y.

- 5 Cān-fezā ğamze-i nigeḡ-nāzı *
Dil-rübā nevk-i tūr-i müjġānı
- 6 Ğam-zidā seyr-i bāġ-ı ruḡsārı *
Dil-küşā ṡurra-i perīşānı
- 7 Lebleri reşk-i bāde-i Kevşer *
Nuṡkı āb-ı ḡayāt-ı rūḡānı
- 8 Desti ḡurşīd-i āsümān-ı necāt *
Şaşa'a her-benān-ı raḡşānı
- 9 Māh-ı bedr ü gül-i muṡarrādan
Pāk ü pākīze dest ü dāmānı
- 10 Ḥüsni şıġmaz ġibāret-i vaşfa
Ḥāşılı ayn-ı nūr-ı Yezdānı
MUAMELE-İ ŞÜRET-İ VĀKİA İN-EST⁸²
- 11 Der-i kāşāneden ṡulū' itdi
Āfitāb-ı sipihr-i Rabbānı
- 12 Minnet Allāha eyledi rūşen
Ḥānemi cebhe-i dıraḡşānı
- 13 Kādīm-i pākine olup rū-māl
Ḥāzır itdüm o dem iki nānı
- 14 Şır ü şehdüm de var imiş anda
Oldı luṡf-ı tenāvül erzānı
- 15 Şevķ-i vuşlatla girye eyler iken
Ḥāṡıra lāyıḡ oldı pinḡānı
- 16 Ki diyem ey ḡabīb-i her-dü-cihān
Olsa görmek hemīşe sen cānı
- 17 Keşf idüp didiler tebessüm ile
Ḥilyemi kıl ḡayāt-ı rūḡānı
KEŞF-İ ḤİTĀB-I ĀN ḤAZRET İN-EST TEḡAYYELÜ ḤİLYETİ BİR-
RÜḡĀNİYYETİ⁸³
- 18 Būs idüp destini derün u birün *
Sürer iken bu çeşm-i giryānı

* 5 π amze-i: ġişve-i Y. // nevk-i tūr-i: kār-ı dest-i Y.

* 6a: Pür-fiten ḡāl-i aṡber-āġını Y. // dil-küşā: Pür-şiken Y.

* 7 Pehlūsı āfitāb-ı pür-māye
Maṡa'ı nürıdur girībānı Y.

* 8 desti: kefi Y.

⁸² -S1., -S2., -Y.

⁸³ -S2.; Keşf-i ḡitāb-ı ān ḡazret şalla'llāhu te'ālā aleyhi ve sellem teḡayyelü bir-rūḡāniyyeti Ü.

- 19 Dīde-i baht-ı Nāmī ḥvāba varup
Oldı bīdār çeşm-i cismānī
- 20 Gitdi vuşlat ḥayāl ile ıaldum
Sīne pür-nūr ḥāne nūrānī
- 21 Derd-i ḥasretle āh idüp yaıdum
Lāle-veş dilde dāğ-ı sūzānı
- 22 Her nefes ravzasına ide müdām
Şad-dürüd-ı taḥiyyet īkānī
- 23 Āl ü aşḥābına selām olsun
Nitekim ola gerdiş-i fānī

14 *

MÜŞĀHEDE-İ DİĞER BER-VEFK-İ VĀKİA-İ SENCİDE ŞUDE-EST

Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün Mefāīlün

- 1 Bi-ḥamdi'llāh dile oldı muḳābil āfitāb-ı sır
Cihān-ı cismi pür-nūr itdi ʿaks-i şevḳ-i tāb-ı sır *
- 2 O ʿaksün feyzi ol deñlü cilā-baḥş oldı kim gördüm
Hüveydā oldı dilde ʿayn-ı tāb-ı āfitāb-ı sır *
- 3 Odur ol āfitāb-ı sır ki erbāb-ı nazar dāyim
Görür her ıanda baısa bir cemāl-i bī-niḳāb-ı sır *
- 4 Odur ol sır ki ıalb-i ḥalḳ-ı ʿālem luḫfına müştāk
Odur ol sır ki herkes andan olmuş behre-yāb-ı sır *
- 5 Hezārān şükr ü minnet kār-sāz-ı bī-niyāza kim
Aııldı dilde gördüm bir der-i ʿālī-cenāb-ı sır
- 6 Ne gördüm bir cemāl-i ʿālem-ārā mişli nā-dīde
Ne gördüm bir kemāl-i ḥüsn ü ḥüb-ı şöhre-yāb-ı sır
- 7 Ne gördüm pür-melāḫat bir dil-ārā şāhid-i ʿişmet
Ne gördüm pür-leḫāfet bir melek-manzar nişāb-ı sır
- 8 Ne gördüm ol ḥabīb-i “ḳābe ḳavseyn”⁸⁴ i ḫulūc itdi
Ne gördüm ol edīb-i “İ-maʿallāh”⁸⁵ intisāb-ı sır *

* 18 Dest-i pākini būs idüp Nāmī
Defʿaten sürdi çeşm-i giryānı Y.

* (14) S1.124b, S2.89b, Ü.124b, Y.20b (Y.'de bu şiirin redifi “ḥub”dur. Bu nedenle her beytin sonunda nüsha farkı olarak gösterilmemiştir.)

Başlık: -S2., -Ü., Ḥazret-i risālet-penāhuñ şalla'llāhu teʿālā ʿaleyhi ve sellem faḳīr-i pür-taḳşīr
vāḳıada cemāl-i mübārekini seyr itdügümüzi beyāndur Y.

* 1 cihān-ı: cihānı S2.

* 2 gördüm: āḫir Y.

* 3 sır ki: ḥub ki Y.

* 4 sır ki: ḥub ki Y. // sır ki: ḥub ki Y.

⁸⁴ “(Onunla arasındaki mesafe) iki yay arası kadar (yahut daha az kaldı.)” Kurʿân, Necm (53)/9

- 9 Mübârek haddi gördüm şebnem-ârâ gülşene dönmiş
Olup tâb-ı tarâvet kaatre-pîrâ-yı gül-âb-ı sır
- 10 Libâs-ı nâz u istiğnâya garķ olmuş hırâm eyler
Şüküfte-gonçe-i nev-ħande-gül-rîz-i hicâb-ı sır
- 11 Ĥabîb-i lem^a-pâş-ı âfitâb-ı âlem-i vahdet *
Girîbân-ı leb-â-leb-nûrı burc-ı mâh-tâb-ı sır
- 12 Çekilmiş tîr-i müjgân der-kemân-ı ebruvân olmuş
Aşılmış her taraf miskîn-kemend-i bî-ħisâb-ı sır
- 13 Süzilmiş çeşm-i mesti ġamzeler olmuş tebessüm-zây
Görinür bir nazarda niçe biñ luţf u itâb-ı sır
- 14 Semen-bâġ-ı izâr üzre saçılmış ġâl-i anber-fâm
Açılmış nev-gül-i sürġ ü sefid-i âb u tâb-ı sır
- 15 Dökilmiş luţf ile pîrâmen-i ġüsn-i dil-ârâya
Müzeyyen eylemiş rüyın ġubâr-ı müşk-nâb-ı sır
- 16 Deger her bir nazâr seyri cihân-ı Ĥuld-pîrâya
Ĥaţ u ġâl-i şabâhatle muħaşşâ bir kitâb-ı sır
- 17 T ağılmış işveler her sũ hevâ-yı dil-rübâlıkda *
Yatar her ġüşe-i ebrûda şive kâm-yâb-ı sır
- 18 Zebânı naġme-ger ġunc u delâl-i andelîb-âsâ *
Dehânı gonçe-i ġüyâ-yı bâġ-ı müsteţâb-ı sır
- 19 Temâşâ câmını şunmaġda dest-i sâķî-i ġüsnî
Nazâr çekdükçe olur âlem âlem neşve-yâb-ı sır
- 20 Vecîhâne dilâverler refîķ olmuşlar ardınca *
Edîbâne yürürler cümlesi mest-i ġarâb-ı sır
- 21 Gelürmiş bir çemen-deşt-i dıraġt-istân-ı pehnâda
Ĥafâsında ġürûh-ı bî-nihâye şeyġ ü şâb-ı sır
- 22 Var imiş anda bir zîbâ-binâ-yı dil-küşâ-câmî^c
Ĥurılmış anda hem bir minber-i âlî-meâb-ı sır

⁸⁵ “Benim Allah ile (öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.)”, Hadis-i Kutsî olduğu söylenen bu söz hakkında daha geniş bilgi için bkz.: M. Yılmaz, a.g.e., s.115-116.

* 8 Bu beyitten sonra Y.’de şöyle bir beyit vardır:

Bi-ħamdillâh sürüp rüy-ı siyâhı ġâk-i pâyına
İrişdüm devlet-i didâra oldum feyz-yâb-ı ġub

* 11 ġabîb-i: Cebîni Y.

* 17 şive: fitne Y.

* 18 ġunc: ġunç S1., Ü., Y.

* 20 Y.’de son beyit:

Olup mest-i temâşâ sâye-ġâh-ı zülfine vardum
Dil-i Nâmîyi gördüm anda ser-mest-i ġarâb-ı ġub

- 23 Sa'adetle şalāt-ı zuhr edā idüp ʿurūc itdi
Kırāʿet eyledi bir hutbe-i faşluʿl-ḥitāb-ı sır
- 24 Olup bir girye müstevlī baña nuṭḡ-ı şerīfinden
Bunu gūş eyledi ancak dil-i pūr-iztirāb-ı sır
ḤİT ̄AB-I ̄AN ḤAZRET ŞALLAʿLLĀHU TEʿĀLĀ ʿALEYHİ VE
SELLEM ʿALEYKŪM BİʿL-ḲURʿĀNİ Fİ-ĀḤİRİʿZ-ZAMĀN⁸⁶
- 25 “ʿAleykŭm”⁸⁷ didi biʿl-Ḳurʿān u hem fi-āḥir-i ezḡmān
Duʿā idüp nüzŭl itdi o zāt-ı pūr-şavāb-ı sır
- 26 Buluşmak ārzŭsında iken nāgeh düçār oldum
Tebessŭmle selāmı şundı bir cām-ı şarāb-ı sır
- 27 Alup nūş eyleyince mest-i bī-ḡōdāne gūş itdŭm
Mübārek leblerinden şādır oldu bu ḡitāb-ı sır
- 28 Didi hīç var mı bir zāduñ ki ola ekle ol ḡābil
Benŭm de var imiş ceybŭmde hem bir ḡabb-i nāb-ı sır
- 29 Ne ḡab bir toḡm-ı zerdālŭ şikest idüp şunıvirdŭm
Alup ekl itdi nişfın şundı nişfın ol cenāb-ı sır
- 30 O toḡm olmuş mübārek destine alınca kef deñlü *
Virince destŭme ekl it didi ol āfitāb-ı sır
- 31 Anı ekl eyler iken riḡḡat-i vicdān ile gördŭm *
Ser-ā-ser olmuş idi aña āḡŭşte lŭʿāb-ı sır
- 32 Ḥuzŭrında o luṭf-ı āḡiri ekl idicek oldu *
Vŭcŭdŭm bī-vŭcŭdāne vŭcŭd-ı neşve-yāb-ı sır
- 33 O dem bir lezzet-i sermed mezāk-ı cānumā irdi *
O lezzetden ser-ā-pā cismŭm oldu zevḡ-yāb-ı sır
- 34 T urup ol neşve-i zevḡ ile hüşyār u nigāḡ itdŭm
O maḡbŭb-ı gŭzŭne kim odur ŭmmŭʿl-kitāb-ı sır
- 35 Vŭcŭd-ı pāki bir nŭr-ı mücessem naḡş-ı ferḡunde
Temāşāsında rŭḡānŭler eyler iktisāb-ı sır
- 36 Bi-ḡamdiʿllāḡ şeref-yāb oldu çerşmŭm mihr-i rŭyından
Sŭrŭp rŭy-ı siyāḡı ḡāke oldum feyż-yāb-ı sır
- 37 O dem bīdār olup gördŭm vŭcŭdŭm şevḡ ile memlŭ
Vŭrŭd itdi ḡabīʿatden bu resme nazm-yāb-ı sır

⁸⁶ -S2.

⁸⁷ “(Selam) ŭzerinize olsun” anlamın da Arapça ibare.

* 30 -Ŭ.; S1.125b-k

* 31a: Didi ekl it bunu ekl eyledŭm vicdān-ı riḡḡatle Ŭ.

* 32 -Ŭ.; S1.125b-k / vŭcŭdŭm: vŭcŭd-ı S2.

* 33a: Mezāk-ı cānuma bir lezzet-i sermed olup cārī Ŭ. // cismŭm: çerşmŭm S2.

- 38 Ümîd oldur dil-i Nāmīye rûz-ı maḥşer ol ḥazret
Şefâ'at eyleyüp zâhir ola ta'bîr-i ḥvâb-ı sır
- 39 Bu demde zâhir ü bâtında tevfiḳ-i hidâyetle
Muvaffaḳ olmağa luṭf idüp ide behre-yâb-ı sır
- 40 Dürûd-ı bî-nihâye rûḥ-ı pâkine ire her dem
Nitekim ehline olup hemîşe fetḥ-i bâb-ı sır
- 41 Daḥı aşhab u âline taḥiyyât u selâm olsun
Nitekim devr ide bu nuh-ḳıbbâb-ı bî-ḥisâb-ı sır

15 *

DER-ḤĀṬ İME ḲİṬ 'A-İ NİYÂZ-MENDÎ

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Ṭ ab'ı cism-i nizârumı yâ Rab *

Câm-ı ḥvâb-ı keremle ḳıldıñ mest *

Ḳalbüme vir o şıdḳ u ḥâleti kim *

'Aḳl u idrâk irişdürimeye dest

16 *

BE-MU'AMELE-İ PİR-İ HİDÂYET-TEDBİR A'NÎ ḤVÂCE-İ AḤRÂR-I SA'ÂDET-MÜŞİR

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Ḥamdü li'llâh yine nûş eyledi dil şahbâyı
Çekdügi demde unıtdı elem-i ferdâyı
- 2 Yine sâḳî-i hüda mey-gede-i vaḥdetden
Şundi bir sâḡar-ı leb-rîz-i şafâ-peymâyı
- 3 Yine ser-mest-i ṭarab eyledi feyz-i nûşı
O ḳadar kim bilimez mertebesin dünyâyı
- 4 Sâḳî oldur ki olup bedraḳa-i râh-ı vişâl
Sâḡar oldur ki virür zıkr-i Ḥudâ-dânâyı
- 5 Nûş odur kim bu vücûd içre irtüp neşve-i sır *
- Zâhir ü bâtına te'sîr ide hûy u hâyı

* (15) S1.126a, S2.91a, Ü.126a, Y.12b

Başlık:-S2.; Ḳıṭ'a-i niyâz-mendî Ü.

* 1 Cism ü cân-ı ḥazînümi yâ Rab
Eyle câm-ı ḥuzûr ile ser-mest Y.

* 2 ḳalbüme: dilüme Y.

* (16) S1.126a, S2.91a, Ü.126a

Başlık: -S2., İltifât-kerde-i nûş-ı câm be-temâşâ-yı seyyidü'l-enâm der-'âlem-i menâm şalla'llâhu
te'âlâ Ü.

* 5 bu vücûd: bir vücûd S2.

- 6 Odur ol sākī-i feyż-āver-i bezm-i vaḥdet *
Gösterür Nāmīye ḥalvet-gede-i yektāyī
- 7 Odur ol faḥr-i cihān Aḥmed-i sāmī nāmı *
Ḥvābda şundi baña cām-ı tarab-efzāyı
- 8 Mest-i hüşyār-ı dil itdi nigh-i mestinden *
Dem-be-dem çekmededür sāgar-ı yād-efzāyı
- 9 Nigh-i mest ki ḥüsn-i naẓar-ı mürşiddür
İltifāt ile virür mürde-dile iḥyāyı
- 10 Sāgar-ı yāduña āgāhī-i dildür dem dem
Nefes-i pīr şunar ṭālibe ol şahbāyı
- 11 Sākī-i cām-ı hayāt-ı ebedī a'nā pīr *
Ḥazret-i ḥvāce-i aḥrār-ı sülük-ārāyī
- 12 Cevher-i zātı idüp def-i ğaraż 'ālemde
Cesedi rūḥ-ı muşavver idi ser-tā-pāyī
- 13 Her kime ḥüsn-i teveccühle nigh luṭf itse
Ne kadar ğāfil ise olur idi kimyāyī
- 14 Her kime eylese ta'lim-i nefes-bendī-i yād
Olur idi ne kadar lāl ise de gūyāyī
- 15 Ḥāliyā rūḥ-ı şerīfi yine ol rütbededür
Terbiyet-baḥş-ı dil olmaḳda reh-i aḥfāyī
- 16 Şıdḳ-ı niyyetle teveccüh iden elbette görür
Dil-i bī-dīdesine ḥāşıl ider bīnāyī
- 17 Verziş-i nisbet iden ḥüsn-i teveccühle aña
Her nefes zākir olur ḳalbi ile Mevlāyı
- 18 Rūḥ-ı pākine taḥiyyāt ola ehl-i dilden
Nitekim zākir ide ḥazret-i Ḥaḳḳ eşyāyı

DER-VASF-I AḤVĀL-İ ḲUDRET-İ İLĀHĪ

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

- 1 Ḥālik-ı 'ālem ne kim icād ider
Zīnet-i mülk-i 'adem ābād ider

* 6 feyż-āver-i bezm-i vaḥdet: feyż-i ebed-i Rabbānī Ü.//gösterür Nāmīye: odur ol şahid-i Ü.

* 7 -S1., -S2.

* 8 Bu beyitten itibaren Ü.'de yoktur.

* 11 S1.'de bu beyitten itibaren 126b'nin kenarındadır.

* (17) S1.134a, S2.99b, Ü.133b, M.59b, Y.13b

Başlık: -S2.; Der-ta'rif-i aḥvāl-i 'ālem Ü.; Der-ta'rif-i şive-i şun'-i ḳudret-i Bārī ve vaḥdet-i ü celle şānuhu M.; Der-tavşif-i Bārī 'azze ismuhū Y.

- 2 Hilkat-i eşyā-yı cihāna sebeb
Aḥmed-i muḥtār ile ʾirād ider
- 3 Nev^c-i benī ādeme ʿizzet virüp *
Secde ile ḳadrini bünyād ider
- 4 Birini Şirīn-leb idüp ḥüsn ile *
Birisini ʿışḳ ile Ferhād ider
- 5 Birini şākird-i denī eyleyüp
Birisini kārına üstād ider
- 6 Birini ʿār ile muḳayyed ḳılup
Birisini ʿārī vü dil-şād ider
- 7 Birine bī-kesb virüp zevḳ-i ḥāl
Birini şükr-i ḡama muʿtād ider
- 8 Birini dünyāya ferāmūş idüp
Birisinüñ cilve-gehin yād ider
- 9 Birinüñ encāmını idüp saʿīd
Birisine dād-ı şikā ad ider
- 10 Hāşılı envā^c-ı nümāyiş ki var
Ādem için olduḡın inşād ider
- 11 Gerçi sivāya nazar ile olur
Ḥüsn-i Ḥudā kendüyi ibʿād ider
- 12 Līk ḥaḳīḳatle niḡeh-bān olan
Seyr-i hüviyyetle dilin şād ider
- 13 Nāmī[y]i luṭf-ı ezel idüp berīn *
Nāṭıka-taʿlīmī-i efrād ider
- 14 Her ne ki var zāhir ü bātında hep *
Ḳudret ile nev-be-nev ʾicād ider
- 15 Ḥalk idüp eşyāyı “ke-mā yenbaḡī” *
Vaḥdetine her birin işhād ider
- 16 Fāʿil-i muḥtār-ı ezel hem ebed
Her ne iderse ol ider dād ider

* 3 virüp: idüp Y.

* 4 S2.'de 4. beytin 2. mısra'ı ile 5. beytin 2. mısra'ı yer deḡiştirmiştı.

* 13 luṭf-ı: faẓl-ı Y.

* 14, 15 -Y.

* “Layıkı gibi, gereḡi gibi” anlamında Arapça ibare.

* (1) S1.126b, S2.91b, Ü.126b

Başlık: -S2.; ... tenbīh-i ʿārif: ... tenbīh ber-nefs-i ʿārif be-ḥöd Ü.

TERCİ' DER- TAŞFİYE-İ ĀYİNE-İ DİL VE TERBİYE-İ ŞÜRET-İ ĀB U
GİL VE TENBĪH-İ 'ĀRİF

Fecilātün Mefā'ilün Fecilün

I

- 1 Ey dil işbāt-ı müdde'ā eyle
'Ahd-i dīrīneye vefā eyle
- 2 İrmiş idi saña hıṭāb-ı "elest"
O hıṭāba yūri hevā eyle
- 3 İrişe şıdka tā cevāb-ı "belī"
Ṭ ā'atinde teni fedā eyle
- 4 Pāk idüp levş-i ğayrıdan ḳalbi
Lāyık-ı cilve-i rızā eyle
- 5 Olma tābi' hevāsına nefsi
Şīve-i 'ıṣṣka mübtelā eyle
- 6 Sevḳ-i emmārenüñ şurūrından
Dergeh-i Ḥaḳka ilticā eyle
- 7 Zikre şarf it baḳıyye-i 'ömri
Ṭ urma fevt olanı ḳazā eyle
- 8 Ḳalbi tevḥīde vir şafā eyle
Ṭ arḥ-ı efkār-ı māsivā eyle

II

TENBĪH-İ NEFS-İ ḤÖD⁸⁸

- 1 Zikr-i Ḥaḳḳ eyle ğayrı yād itme
Rūḥı maḥzūn u nefsi şād itme
- 2 Rūḥdur şehriyār-ı mülk-i beden
Nefsüñ emrine inḳıyād itme
- 3 Terk-i emr-i İläha cür'et idüp
Cürmüñi dem-be-dem ziyād itme
- 4 Tevbe ḳıl nā-sezā revişlerüñe
Muḥkem it 'ahdüñi fesād itme
- 5 Ğurre olma vücūd-ı fānīye
Berg-i berbāda istinād itme
- 6 Bir iki gün gülerse de yüzüñe *
Sāḳī-i devre i'timād itme

⁸⁸ -S2.; tevbiḥ-i 'ārif be-nefs-i ḥöd Ü.

* II/6 sāḳī-i devre: zen-i dünyāya Ü.

- 7 Sālik ol rāh-ı Hākka cehd eyle
Bu sözi tut dilā ‘inād itme
- 8 Qalbi tevḥīde vir şafā eyle
T arḥ-ı efkār-ı māsivā eyle

III

TA‘LİM BE-ḤÖD⁸⁹

- 1 Şöhret-i ‘izz ü cāhı kılma heves
Qalma süflī havāda hem-çü meges
- 2 Yād idüp vaşl-ı aşluñı dāyim
İñle mānend-i çeng ü nāy u ceres
- 3 Dergeh-i vācibü’l-vücūdī kim
Cümle muḥtāc añā kes ü nā-kes
- 4 Qalb-i mü’minden eyleyüp rāhı
Murğ-ı rūḥına cismi kıldı kafes
- 5 Mü’min iseñ girüp reh-i qalbe
Bezı idüp māl ü cism ü cānı pes
- 6 Bād-veş dāḥil-i ḥarem-gāh ol
Düşme şahrāya mişl-i ḥārek ü ḥas
- 7 Geçmesün gaflet ile āgāh ol
Bu duḥūl-i havā ḥurūc-ı nefes
- 8 Qalbi tevḥīde vir şafā eyle
T arḥ-ı efkār-ı māsivā eyle

IV

TAḤKİK BE-AŞL-I ḤÖD⁹⁰

- 1 Ḥāzret-i Ḥālīk-ı vücūd u ‘adem
‘Ademe kıldı reşş-i nūr-ı qadem
- 2 Ḥāmil idi cemī‘-i esmāya
Ol idi nūr-ı pāk-i faḥr-i ümem
- 3 İdüp añā tecelliyāt-ı şıfāt
İktizā itdi neşr-i keşret o dem
- 4 Zāhir olup ḥaḳāyık-ı eşyā
Ḥāşıl oldu merātib-i ‘ālem
- 5 ‘Āḳıbet cem‘-i ma‘nī-i esmā
Oldı ‘ālemde hey’et-i ādem

⁸⁹ -S2.; Ta‘līm-i ‘ārif be-nefs-i ḥöd Ü

⁹⁰ -S2.; Taḥkik-i ‘ārif be-aşl-ı ḥilkat-i ḥöd Ü.

- 6 Fi'l-meşel dāneyi taşavvur kıl
Şecer ü berg ü bār u dāne be-hem
- 7 Gel'e fikr it bu fer' u ol aşlı
Şükr ü zıkr eyle 'aşıkāne o dem
- 8 Qalbi tevḥīde vir şafā eyle
T arḥ-ı efkār-ı māsivā eyle

V

TEZKİR BE-KEYFİYYET-İ ZİKİR BE-ḤÖD⁹¹

- 1 Zıkr idince ḥaḳīkatine şu'ūd
Qalb-i mü'min olur maḥall-i vürūd
- 2 Bir olur anda zıkr ile mezkūr
Zākir eyler zikirde maḥv-ı vücūd
- 3 İder aḥlāqını o dem mezkūr
Zāt-ı zākirde bākī vü maḥmūd
- 4 O zamān içre zākir ü mezkūr
Bir olur ğayrı olımaz mevcūd
- 5 Bu maḳāma irince ehl-i sülūk
Dimek olur bu ma'nī-i bihbūd
- 6 Çeşm o meşhūduñ oldı şāhidi kim
Çeşmi şāhid idendür ol meşhūd
- 7 İmdi sa'y it vücūduñı maḥva
Açıla tā dilüñde çeşm-i şühūd
- 8 Qalbi tevḥīde vir şafā eyle
T arḥ-ı efkār-ı māsivā eyle

VI

TA'RİF BE-VÜCÜD-I ḤÖD⁹²

- 1 Naḳş-ı emvāc-ı baḥr-ı zātuz biz
Ḥaṭṭ-ı mecmū'a-i şifātuz biz
- 2 Gösterür hem görür cihānı tamām
Merdüm-i çeşm-i kā'inātuz biz
- 3 'İlm-i esmā bizümle peydādur
Nükte-pīrā-yı vāridātuz biz
- 4 Şānumuzdadur "aḥsen-i taḳvīm"⁹³
Mazḥar-ı ḥüsn-i iltifātuz biz

⁹¹ -S2.; Ḥaber-i tezkir-i 'ārif be-keyfiyyet-i zıkr-i zākir Ü.

⁹² -S2.; Ta'rif-i 'ārif be-vücūd-ı ḥöd Ü.

⁹³ "(Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık.)", Kur'ân, Tîn (95)/4

- 5 Tīre-gildür vücūdumuz ammā
Maʿnīde mağz-ı mümkünātuz biz
- 6 Nokta-i vahdetüñ muķābiliyüz
Merkez-i devr-i şeş-cihātuz biz
- 7 Olmasa cānda pertev-i “illā”
Cism ile “lā”-i bī-sebātuz biz
- 8 albi tevḥīde vir şafā eyle
 arḥ-ı efkār-ı māsivā eyle

VII

TENBĪH BE-ĠAFLET-İ ḤŌD⁹⁴

- 1 Fānīdür bu kār-gāh-ı cihān
Olma ser-beste kārına bir ān
- 2 o anı elde var iken fırsat
‘Āķıbet or seni o zār u mehān
- 3 Gel vücūduñ cihānını seyr it *
Andadur hem mekīn ü kevn ü mekān
- 4 Mū-be-mū diķķat eyleseñ ‘ālem
Görinür bu vücūd içinde ‘ayān
- 5 Himmet it tā ki kendüñi bilesin
Göresin cümle ‘ālemüñde nihān
- 6 Keşf olup hep ḥaķāyık-ı eşyā
Seyr ide anı dīde-i ‘irfān
- 7 Zevķ u şevķ ile biñ dil ü cāndan
Diyetin sen de āḥire o zamān
- 8 albi tevḥīde vir şafā eyle
 arḥ-ı efkār-ı māsivā eyle

VIII

ḤİT ĀB BE-ḤŌD⁹⁵

- 1 Himmet it ‘ömri itmege ma‘mūr
Zikr-i Ḥaķķ eyle dāyim ol mesrūr
- 2 Yād-ı Ḥaķdur tecelliyāt-ı ḥiṭāb
Mūsī-i hūşa ḥāṭırı kıl  ūr
- 3 Mest-i bezm-i şühūd olup tā kim
Bilesin nicedür bu dār-ı ğurūr

⁹⁴ -S2.; Tenbīh-i ‘ārif be-ġaflet-i ḥōd Ü.

* VII/3 cihānını: cihātını S2. // kevn ü: kevn S1., Ü.

⁹⁵ -S2.; Teklīf-i ‘ārif ve iķān-ı ḥōd Ü.

- 4 Gör ki dil-beste olduĖuñ eřyā
Nice eyler fenā rehini ʿubūr
- 5 Kaç idüp cümleten izāfātı
Mıhr-veř bī-ħodāne eyle zuhūr
- 6 Ėāfilāne geçürme enfāsı
Kūřıř it olmaya demüñde fütür
- 7 İrişüp vaşt-i “lī-maʿa’llāh”a⁹⁶
Destüñe al hemīře cām-ı Ėuzūr
- 8 Kaşbi tevħīde vir řafā eyle
T arħ-ı efkār-ı māsivā eyle

IX

ĖİT AB BE-ĖÖD⁹⁷

- 1 T urma Nāmī hemīře tāʿat kıl
Cismüñi fıʿl-i Ėayra ālet kıl
- 2 Cānı ümmīd-i vařl ile mesrūr
Nefsüñi maşhar-ı hidāyet kıl
- 3 Kaşma elden niyāz-ı ʿaczi müdām
Ėařıra inkisarı ʿādet kıl
- 4 Geçen evķāt-ı zāyiʿa nādim
İbn-i vaşt olmağa siʿāyet kıl
- 5 Belki himmet idüp ebüʿl-vaşt ol
Özüñi pertev-i saʿādet kıl
- 6 T ālib-i feyż-i Ėaķda baĖl olmaz *
T urma tevħīdi bī-nihāyet kıl
- 7 Ėayra dil virmeden Ėazer eyle
Ėařılı cümleden ferāĖat kıl
- 8 Kaşbi tevħīde vir řafā eyle
T arħ-ı efkār-ı māsivā eyle

DER-TEʿESSÜF-ĖORDEN-İ ERBĀB-I YAĞİN VE NETİCE-İ HEVĀ-YI SİVĀ

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

⁹⁶ bkz. HH.K.14/8’in notu.

⁹⁷ -S2.; Ėiřāb-ı ʿārif Ėöd-be-ħöd Ü.

* IX/6 Ėaķda: Ėaķka S2.

* (2) S1.128b, S2.94a, Ü.128b

Başlık: -S2.; ... sivā; ... māsivā Ü.

I

- 1 ʿĀşıka zād-ı reh eyvāh yeter
Sāye hem-rāh u hem-ser āh yeter
- 2 Mekr-i reh-zenden olmağičün emīn
Vaʿd-i luṭf-ı Ḥudā penāh yeter
- 3 Ceng-i ḥayl-i vesāvis-i nefse
Tīg-i ser-tīz-i “lā İlah”⁹⁸ yeter
- 4 Gülsitān-ı ğam-ı maḥabbetde
Nāle sünbül olur gül āh yeter
- 5 Olma ālüde ḥubb-i fānīye
Ey dil olduñ қо rü-siyāh yeter
- 6 Kāyd-ı destār-ı nīk ü cāme-i nev
Eyledi ʿömrüñi tebāh yeter
- 7 Egnüñe bir pelās-ı fersüde *
Başuña bir külāh yeter
- 8 Bir gün āh itmedüñ maʿāşīden
Yeter itdüklerüñ günāh yeter
- 9 Yeter itdüñ hevā-yı cāh yeter
Zindegānī-i bün-i cāh yeter

II

TETİMME⁹⁹

- 1 Olma nefsüñ hevāsına māyıl
İdegör Ḥaḳ rızāsını ḥāşıl
- 2 Nefsüñ eyler seni zelīl ü ḥaḳīr
Şaḳın uyma aña olup ğāfil
- 3 Merkeb-i rüḥ iken olur mı sezā
Ola rüḥüñ süvārı ol cāhil
- 4 Rüḥüñi nefsüñe süvār idegör
Olasın tā ki menzile vāşıl
- 5 Pey-rev ol rüḥa var ise ʿaḳluñ
Diyeler saña bāliğ ü ʿāḳıl
- 6 Bāliğ oldur ki nefsin eyleye rām *
Ola emr-i Ḥudā ile ʿāmil

⁹⁸ Kelime-i Tevhid: “(Allah’tan başka) İlah yoktur.”

* I/7 S1.129a-k, Ü.129a-k

⁹⁹ -S2.; lehū Ü.

* II/6 nefsin eyleye: nefsinide S2.

- 7 Kūşış it tā ki nefsi bed-ḥvāha
Her ne emr eyleseñ ola qābil
- 8 Ğam-ı dildür hevā-yı nefsanī
Terk idüp ol ḥaḳāyıḳa nā'il
- 9 Yeter itdüñ hevā-yı cāh yeter
Zindegānī-i bün-i çāh yeter

III

TETİMME¹⁰⁰

- 1 Fānīdür itme fikr dünyāyı
Alma başuña qurı ğavġāyı
- 2 Žāyiç itme bu çömr-i bihbūdı
Gözle her dem rızā-yı Mevlāyı
- 3 Emr-i maçrūf u nehy-i münkeri bil *
çĀrif ol fehm idüp bu maçnāyı
- 4 İnqıyād u çināda dāyirdür *
Emr ü nehy-i Ḥakīm-i dānāyī
- 5 çAmel-i emr-i Ḥaḳ ki vāḳiç ola
İder elbette şaḣşı açlāyī
- 6 Olur ise çamel menāhīden
Çeker elbette peste bālāyı
- 7 Böyledür çünki ḥikmet-i İzid
Ey dil olma menāhī-peymāyī
- 8 Cehd idüp emr-i Ḥaḳça ol tābiç
Māsivāyı ço olma hercāyī
- 9 Yeter itdüñ hevā-yı cāh yeter
Zindegānī-i bün-i çāh yeter

IV

TETİMME¹⁰¹

- 1 Mey-i tevḥīde qalbūñi cām it
Ṭ abçuñı neşve-yāb-ı ilhām it
- 2 Mest-i vaḥdet olup ḥuruş eyle
çİrzi nāmūsı çarı bed-nām it

¹⁰⁰ -S2.; lehü Ü.

* III/3 maçrūf u: maçrūf Ü.

* III/4 inqıyād u: inqıyāda S2.

¹⁰¹ -S2.; lehü Ü.

- 3 Burc-ı imkândan âfitâb-âsâ
Bî-ḥodâne ṭulû‘a iḳdâm it
- 4 Uyma ‘aḳluñ sükûn u cünbişine
Cây-ı emr-i Ḥudâda ârâm it
- 5 Destüñe al ‘inân-ı teklîfi *
Tevsen-i nefsi emrüñe râm it
- 6 Eyleme ḳaddüñi hevâya elif
Züñ-i ‘acַz ü niyâza vir lâm it
- 7 Fi‘l-i ḥayra vücûdı âlet kıl
Emr-i Bârîde diḳḳat-i tâm it
- 8 Mâl ü câh-ı fenâyâ dil virme
Heves-i ‘izz-i sermed-encâm it
- 9 Yeter itdüñ hevâ-yı câh yeter
Zindegânî-i bün-i çâh yeter

V

TETİMME¹⁰²

- 1 Şarf idüp naḳd-i ‘ömrüñi meh ü sâl
Eyleseñ kesb-i rızḳ-ı mâl ü menâl
- 2 Ḥâşıl olsa merâm-ı dünyâ hep
Girse âgûşa şâhid-i âmâl
- 3 ‘Âḳıbet ḥasret ü nedâmet ile
Bil mübeddil olur firâḳa vişâl
- 4 Var ‘azâbı ḥarâm ise mâluñ
Yâ ḥisâbı olur olursa ḥalâl
- 5 İmdi evḳâtı zâyî‘ itme şaḳın
Vaḳt imiş âdemîye re’sü‘l-mâl
- 6 ‘Ömri şarf it yüri ibādâta
Rızḳuñı Ḥaḳ virür sen itme su‘âl
- 7 Terk idüp ḡayrı Ḥaḳ rızâsına
Tâbi‘ ol emrin eyleme ihmâl
- 8 Ḳo hevâ-yı sivâyı gel Nâmî
Saña lâzım olana it iḳbâl
- 9 Yeter itdüñ hevâ-yı câh yeter
Zindegânî-i bün-i çâh yeter

* IV/5 -S2.

¹⁰² -S2.; lehü Ü.

DER-TA'RİF-İ RÛTBE-İ ÂDEM VE TAVŞİF-İ İNSÂN-I MÜKERREM
DER-ĤİLĤAT-İ BENDE

Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

I

- 1 Biz ki bugün 'âlemîyüz âdemüz
Her birimiz ma'nîde bir 'âlemüz
- 2 Halk olunupdur bizüm için cihân
Biz Hâk için halk olunan âdemüz
- 3 "Mâ-halağ"uñ¹⁰³ nüşha-i kübrâsıyuz *
Cümlede biz a'lem ü hem ekremüz
- 4 Ahsen-i şüretle müşerref bizüz *
Nâtiğ olur gâh gehî ebkemüz
- 5 'İşrete geldük bu fenâ bezme biz *
Nüş iderüz cām-ı şıfâtı Cemüz
- 6 Lâyık olan meclis-i ünse bizüz
Pâdişeh-i hestîye biz maḥremüz
- 7 Her şeyüñ a'lâsıyuz İmân ile
Küfr ile bir pâre ḥasekden kemüz
- 8 Derdümüze yine biz olduk devâ
Yâremüze hem yine biz merhemüz
- 9 Her ne ki var zâhir ü bātında hep
Nağme-i emr içre bugün hem-demüz
- 10 Cümle yem-i vaḥdete garğ olmuşuz
Teşne-leb-i sâhil-i fark olmuşuz

II

DER-FAZİLET-İ ŞER'İ ŞERİF¹⁰⁴

- 1 Eyleme gel gayra şağın i'timād
Hâkdan irür herkese best ü küşād
- 2 Hâşıl olur cümle murād-ı dilüñ
Şer'-i şerîfe idicek inḫıyād

* (3) S1.130a, S2.95b, Ü.129b, Y.10a

Başlık:-S2.; Der-ta'rif-i rütbe-i âdem ve tavşif-i isti'dād-ı insân-ı mükerrem ve ḥilḫat-i ü Ü.; Der-ḥağğ-ı rütbe-i benî Âdem ve izḥâr-ı mertebe-i insân-ı mükerrem güfte bûd Y.

¹⁰³ "(Cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye) yarattım.", Kur'ân, Zâriyât (51)/56

* I/3 b: Cümleden anuñçün e'azz ekremüz Y.

* I/4 a: Hep şuverüñ ahsen-i taşviriyüz Y.

* I/5 -S2. / Y.'de 6. beyitle yer değıştirmiştir. / şıfâtı: beḳâyı Y.

¹⁰⁴ -S2., -Y.; Der-taḫrîr-i şer'-i şerîf ve fazîlet-i ü Ü.

- 3 Hāzret-i Hāḡ Hālik u Ḳahhār-ı ḡalk
Zāhir idüp ḡikmetini ḡıldı dād *
- 4 Luḡfını Şer^c iġre nihān eyleyüp
Luḡf ile geġsün didi ^cömr-i ^cibād *
- 5 Her ki Şer^ratde ider ihtimām
Cümle ḡuvāya irişür ictihād *
- 6 Mülk-i beden ser-be-ser ābād olup
Zāhir olur Őīve-i fazl u reŐād *
- 7 MaŐhar-ı esmā²-i Hāḡ olup vücūd
Maşdar olur ḡalk-ı ḡamīde fu²ād *
- 8 Anda bilür kevn ü mekān maḡv imiş
Anda görinür aña rūy-ı murād *
- 9 Fehm ider ol demde bu ma^cnāyı kim
Hep ^cadem imiş bu görinen sevād *
- 10 Cümle yem-i vaḡdete ḡarḡ olmuşuz
Teşne-leb-i sāḡil-i fark olmuşuz

III

DER-SÜLŪK Ü ḡĀŐİYYETEŐ¹⁰⁵

- 1 Diñler iseñ saña diyem bir ḡaber
Nice olur meslek-i ^cālī-nazar
- 2 Hāzret-i kevneyne idüp iġtifā
Cān ile teklīf-i ḡudāyı sever
- 3 Emrini fi^cle ge^türüp Őevḡ ile
Nehyini yād itmege eyler ḡazer
- 4 Pertev-i ef^cāl dūŐüp baŐına
Cismi leŐāfetden olur behre-ver
- 5 Gelmez olur ḡātırına māsivā
Belki cihān ġeŐmine zerre ḡadar
- 6 Nūr-ı Őıfāta iriŐüp Őād olur
Zevḡ ile dil mülkini ābād ider

* II/3 b: ḡikmetin izḡar düp ḡıldı dād Y.

* II/4 didi: dimiş Y.

* II/5 irişür: irişüp Y.

* II/6 S1.'de ikinci mısra kesilmiştir. / olup: olur Y. / fazl u: fazl-ı S2.

* II/7 S1.'de bu beyit kopmuştur.

* II/8 kevn ü mekān: kevn mekān Ü., cümle sivā Y.

¹⁰⁵ -S2., -Y; Der-taḡrīr-i sülük ve ḡāŐiyyet-i ü Ü.

- 7 Lutf-ı Hudā neydüğünü fehm idüp
Rüz u şebi şükr ile eyler güzer
- 8 Anda irüp nūr-ı vücūda görür *
Kendüliginden yoğ orada eşer
- 9 Zāhir olup anda haḳāyık kamu
Dir bunı kim ğayr imiş aşl-ı şuver
- 10 Cümle yem-i vaḥdete ğarḳ olmışuz
Teşne-leb-i sāhil-i farḳ olmışuz

IV

DER-İTTİŞĀF-I EVŞĀF-I İLĀHĪ¹⁰⁶

- 1 T ālib-i Haḳ kim ola sābit-ḳadem
Bir görünür maʿnī-i “lā” vü “neʿam”
- 2 Farḳ idimez şām mıdur yā seher
Bilmez olur nūr mıdur yā zulem
- 3 Ḳalbi olup menbaʿ-ı nūr-ı ʿAlīm
Haḳḳı bilür ʿilm ile olur ʿalem
- 4 Cümle-i şunʿında bilüp Hālikı *
Zevḳ-i temāşāya olur muğtenem
- 5 Semʿi olup merciʿ-i nūr-ı Semīʿ
Haḳdan irür gūşına şavt u nağam
- 6 Her ne dise Haḳḳ ile eyler suhan *
Haḳḳ ile eyler ne iderse o hem
- 7 Çeşmi olup maḫhar-ı nūr-ı Başıḫ
Kendüsini kendüde görür ʿadem
- 8 Halkı görür Haḳda temāşā ider
Haḳḳı görür halk iledür dem-be-dem
- 9 İki cihānuñ bilüp eşyāsını
Şevḳ-i haḳīḳatle oḳur bunı hem
- 10 Cümle yem-i vaḥdete ğarḳ olmışuz
Teşne-leb-i sāhil-i farḳ olmışuz

V

DER-TEMSİL BE-MAʿRİFET-İ VAḤDET¹⁰⁷

* III/8 anda: andan Y.

¹⁰⁶ -S2., -Y.; Der-taḳrīr-i ittişāf be-evşāf u maʿrifet-i ü Ü.

* IV/4 bilüp: görüp Y.

* IV/6 eyler suhan: söyler suhan Ü., Y.

¹⁰⁷ -S2., -Y.; Der-taḳrīr-i temsīl-i revende ve ʿademiyyet-i ü Ü.

- 1 Ben diyücek saña sen ü baña ben
Sen de diseñ kendüñe ben baña sen
- 2 Sen ben ü ben sen oluruz nuḡ ile *
Lîk degül sen ben ü ben sen beden
- 3 Cins-i beden cāmi^c-i efrād olup
Sen ben olur ğayr düşer aradan
- 4 Cem^c oluruz vaḡdet-i nev^c içre hep *
Sen ben edāsı gidicek cümleden
- 5 Bundan eger añlamayup dir iseñ
Nice bilür vaḡdet-i Ḥaḡḡı bilen
- 6 Mazḡarıdur zātınunñ esmā³-i Ḥaḡ
Mazḡarınunñ mazḡarı eşyā vü ten
- 7 Mecma^c-ı āşār-ı şıfāt ola ten *
Ḳalb olur āyine-i zü^{pl}-minen
- 8 Anda Ḥudā şāhid ü meşhūd olup
Ġāyib olur ḡükm-i kuvā-yı beden
- 9 Tende ki cem^c ola şıfāt-ı Aḡad *
Nice olur gel sabāḡ al ma^cniden
- 10 Cümle yem-i vaḡdete ġarḡ olmuşuz
Teşne-leb-i sāḡil-i fark olmuşuz

VI

DER-TA^cRİF-İ CŪD-I İLĀHİ¹⁰⁸

- 1 Bir nefes irişmeye ger fazl-ı Rab
Ġāyib olur kevn ü mekān rüz u şeb
- 2 Cūd-ı ni^cam nev-be-nev irmekdedür
Bunca zuhūra o keremdür sebeb
- 3 Oldı zuhūrında ḡafī^r ḡudreti *
Oldı kümünında ^cayān bī-niseb
- 4 Gör ki bu eşyā-yı cihān her biri
Āḡarınunñ ^caynı degül ğayrı hep
- 5 Her biri bir ġüne görünmek için
Feyz-i Ḥudā gerçi olur leb-be-leb

* V/2 sen ben ü ben sen: ben sen ü sen ben Y. // sen ben ü ben sen: ben sen ü sen ben Y.

* V/4 sen ben: ben sen Y.

* V/7 a: Ten ki ola mecma^c-ı evşāf-ı zāt Y.

* V/9 a: Cins-i mezāhir ki ola cem^c-i zāt Y.

¹⁰⁸ -S2., -Y.: Der-taḡrīr-i maḡz-ı cūd-ı İlāhī ve ḡudret-i ü Ü.

* VI/3 b: Oldı ^cayānında nihān müstetāb Y.

- 6 Lîk temâşâ buña igfâl idüp
 Hâsret ile feyzine virür taleb
- 7 T̄ âlib iseñ diqqat ile kıl nazar
 Tâ göresin kâr-geh-i bü'l-‘aceb
- 8 Nice konılmış nicedür her biri *
 Bunlar için kâdadur aşl u neseb
- 9 Cism ile cân içre ne kim var kamu
 Seyr idegör cân ile gözle edeb
- 10 Cümle yem-i vaḥdete ğarḳ olmışuz
 Teşne-leb-i sâhil-i farḳ olmışuz

VII

DER-TAKRİR-İ MAḤZ-I LUT̄ F-I İLĀHĪ¹⁰⁹

- 1 İtdi hidāyet bize Nāmī Ḥudā
 Dīdemüze gelmedi çöpçe sivā
- 2 Sūz-ı maḥabbetden irüp bir şerer
 Eyledi pindār-ı vücūdı fenā
- 3 Cismümüzüñ ḥükmini maḥv itdi ‘ışk
 Kaldı hemān bir ḥaṭ-ı vehmī-nümā
- 4 Hey’etümüz şanmañuz ola vücūd *
 Vehm-i maḥızdur görinen şuretā
- 5 Zann-ı vücūd itdügümüz naḳş imiş *
 Zu‘m-ı sücūd itdügümüzmiş riyā
- 6 Terk-i vücūd eylemek imiş sücūd *
 Maḥv-ı vücūd ile olurmuş beḳā
- 7 Ḥayf bize ḥayf bize dem-be-dem
 ‘Ömr-i ‘azīzi telef itmiş hevā
- 8 Ḥamd-i hezār eyleyelüm bu deme
 Fevt olana tevbedür ancak ḳazā
- 9 ‘Ömrümüz olduḳça dürişmek gerek
 Göstere tā ma‘nīsini bu edā
- 10 Cümle yem-i vaḥdete ğarḳ olmışuz
 Teşne-leb-i sâhil-i farḳ olmışuz

* VI/8 konılmış: kırılmış Y.

¹⁰⁹ -S2., -Y.; Der-takrîr-i maḥz-ı luṭf-ı Rabbānî ve hidāyet-i ü Ü.

* VII/4 görinen: görünür Y.

* VII/5 sücūd: şalāḥ Y. / riyā: hebā Y.

* VII/6 sücūd: şalāḥ Y. // maḥv-ı vücūd ile: ‘ayn-ı şalāḥ içre Y.

MÜNACĀT-I NİYĀZ-MENDĪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

I

- 1 İlahî feyz-i ıřkuñla bu cismi kāmran eyle
Dili hayran u mest-i ĥusn-i ma'şuk-ı cihan eyle
- 2 Zebānum bülbül-i gūyā-yı gül-bāğ-ı ĥakāyık kıl *
Dehānum cilve-gāh-ı nev-^carūs-ı dāsitan eyle
- 3 Dimāğ u sem^cümi āram-gāh-ı nuṭk u ilhām it *
Meşām-ı cānumı pür-būy-ı zülf-i ḳudsiyān eyle
- 4 Enīsüm şāhidān-ı ĥacle-gāh-ı zühd ü taḳvā kıl
Celīsüm Hızr-ı vaḳt u hem-nişin-i 'ārifān eyle
- 5 Ser ü dūşum muṭarraz kıl libās-ı Naḳş-bendīden
Ḥayātum dil-nişin-i meclis-i sa^cd-aḥterān eyle
- 6 Ol aḥter kim şebistan-ı dilün maḥvına bā'ışdür
Şafā-yı ḥāl ile cāvīd-i evḳāt u zamān eyle
- 7 Muḳīm idüp ġubār-ı cismümi rāh-ı şadākatde
Hem-āğuş-ı vişāl-i ḥāk-i pāy-ı ḥ^vācegān eyle
- 8 Kemāl-i şevḳ ile pāyīn-nişin-i bezm-i ḥāl idüp
Serir-i faḥr-i faḥr üstinde reşk-i düşmenān eyle
- 9 Muḥaşşal bu za^cife maḥz-ı luṭf-ı bī-kerān eyle
Dil-i nāçizümi ıřkuñla yā Rab kāmran eyle

II

TETİMME¹¹⁰

- 1 İlahî ḳudret-i emr-i itā^cat vir bu nefsüme *
Rızāñ olmaduğı ḥāl üzre her dem nā-tüvān eyle
- 2 Şırāt-ı müstaḳīmüñde revān olmaḳ müyesser kıl *
Ser-ā-pā cismümi hem-cünbiş-i rūḥ-ı revān eyle
- 3 Nigeḥ-dār ol şürūr-ı māsivādan şüret-i naḳşum *
Sürūr-ı şıdḳ u iḥlāş ile dāyim şādumān eyle

* (4) S1.157a, S2.127b, Ü.156a, M.61a, Y.23a

Başlık: -S2., Der-niyāz-mendī be-dergāh-ı bī-niyāz Ü., Münacāt-ı niyāz-mendī tazarru^c be-cenāb-ı vācibü'l-vücūd 'amme nevāluhū M., Dergāh-ı kār-sāz cānibine 'arz-ı niyāz-ı ümmīd-nevāz olıdu π idur Y.

* I/2 ĥakāyık: ĥakīḳat M., Y.

* I/3 dimāğ u: dimāğ-ı S1., Ü., M., Y. / nuṭk u: nuṭk-ı S1., Ü., M., Y.

¹¹⁰ -S2.

* II/1 bu nefsüme: denī nefse M., Y. // ḥāl üzre: cünbişde Y.

* II/2 müstaḳīmüñde: müstaḳīmüñden S2., Ü.

* II/3 dāyim: her dem Y.

- 4 Berū-mend eyle naḥl-i ʿömrümi baġ-ı maʿānīde *
Emīn it āfet-i mekr-i maʿāşīden amān eyle
- 5 Şafā-yı ʿışık ile ʿışret-güzār-ı bezm-i fānī kıl *
Hemīşe hem-reh ü hem-meşreb-i şāhib-dilān eyle
- 6 Şeh-i hestī-süvār it heyʿet-i mevhūm-ı nāçizüm
Rikābumda maʿād ile maʿāşı hem-ʿinān eyle
- 7 Nesīm-i nuṭkumı cān-baḥş-ı icrā-yı evāmir kıl
Ḥırām-ı kilkümi reşk-āver-i ḳadd-i bütān eyle
- 8 Mezāḳum zevḳ-i lezzet-cüş-ı ĩḳān ile dāyim tut
Derūnum nūr-ı ĩmān ile çün mihr-i cihān eyle
- 9 Muḥaşşal bu zaʿīfe maḥz-ı luṭf-ı bī-kerān eyle
Dil-i nāçizümü ʿışkuñla yā Rab kāmran eyle

III

TETİMME¹¹¹

- 1 İlähī ḥātır-i endīşe-zādum Ḥuld-i ʿirfān it *
Hevā-yı ṭabʿumı mirʿāt-ı ḥüsn-i cāvidān eyle
- 2 Derūnum ḥālet-i maʿnā-yı Ḳurʿān ile rüşen kıl *
Nazar-gāhum hemīşe gülşen-i dīdār-ı cān eyle
- 3 Güzer-gāh-ı fenāda hem-reh-i rüşdüñ kılup dāyim
Bu mevhümü'l-vücūd üzre ḥimāyeñ sāye-bān eyle
- 4 Maʿārif bezmine mīr-i kelām it nuṭḳ-ı güftārum
Şafā-yı lezzet-i tevḥīd ile raṭbü'l-lisān eyle
- 5 ʿĪnān-ı ihtiyārı kıl hemīşe dest-i şevḳümde *
Ḥuzūr-ı ḳalbi bī-endāze-i vaḳt u zamān eyle
- 6 Nevā-mend eyle aḥlāḳ-ı ḥabīb-i bezm-i ḳudsīden *
Cemīʿ-i ḥālümü ḥulḳ-ı ḥasenle kāmran eyle
- 7 Niġeh-bān ol şürür-ı māsivādan bāġ-ı vicdānum *
ʿAnāşır menziline pey-rev-i rūḥāniyān eyle
- 8 Rızāñ üzre Ḥudāyā şābit olup pāy-ı idrāküm *
Dile cāy itmesün hergiz çünin eyle çünān eyle

* II/4 maʿānīde: ḥaḳīḳatde Y.

* II/5 hem-reh ü: hem-reh-i S2.

¹¹¹ -S2.

* III/1 ʿirfān: dīdār M., Y.

* III/2 gülşen-i dīdār-ı cān: Ḥuld-i ʿirfān-ı cinān M., Y.

* III/5 şevḳümde: şevḳümdem S1., S2. // bī-endāze: endāze S1., S2., Ü.

* III/6 ḳudsīden: ḳudsüñden Y. // cemīʿ-i: cemīʿi S1., S2., Ü.

* III/7 şürür-ı māsivādan bāġ-ı: şürür-ı dīvdan gülzār-ı M., duḫül-i dīvdan gülzār-ı Y.

* III/8 çünin: cebīn Ü.

- 9 Muḥaşşal bu za'ife maḥz-ı luṭf-ı bî-kerân eyle
Dil-i nâçizümi işkuñla yâ Rab kâmrân eyle

IV

TETİMME¹¹²

- 1 İlahî mekr-i qahrûndan hülüş eyle emânî vir
Hemişe muḥliş ü maḥlaş-şifat maḥbûl-i cân eyle *
- 2 Sürâğ-ı derdümi ḥâtır-nişân-ı ehl-i şirfân it
Niğâhum 'arif-i bînâ-yı zerrât-ı cihân eyle
- 3 Bu ḥâk-i târı yâ Rabbî ḥuzûr-ı kalb ile dâyim
Muşaffâ eyleyüp âyine-i kevn ü mekân eyle
- 4 Be-ḥaḥk-ı ism-i zât u resm-i esmâ vü şifât-ı pâk
Edâ-yı şer'a qâdî-i müşârün bi'l-benân eyle
- 5 Be-ḥaḥk-ı şâhib-i sır sûre-i "Tâhâ"¹¹³ ile "Yâsîn"¹¹⁴
'Adû-yı dîne nuṭk u ṭarfumu tîğ ü sinân eyle
- 6 Cemî'-i mü'minîn ü mü'minātuñ maḥz-ı luṭfuñdan *
- Günâhın 'afv idüp bezl-i keremle şadumân eyle
- 7 Yeter bir zerre luṭfuñ mâye-i düzaḥ kadar cürme
Şefâ'at-ḥvâh-ı dergâhuñla hem-râh-ı cinân eyle
- 8 Didüñ şânında zîrâ "rahmeten li'l-câlemîn"¹¹⁵ anuñ
'Uşât-ı ümmetinde sâkin-i dârü'l-emân eyle
- 9 Muḥaşşal bu za'ife maḥz-ı luṭf-ı bî-kerân eyle*
Dil-i nâçizümi işkuñla yâ Rab kâmrân eyle

V

TETİMME¹¹⁶

- 1 İlahî behre-yâb it fikrûñ ile müddet-i 'ömri
Dil-i pejmürdemi çün dîde-i bîdâriyân eyle
- 2 Nişâr it naqd-i nuṭkum hep 'arûs-ı zikrûñe yâ Rab *
- Ten-i nâçizümi ḥâl-i şerîf içre nihân eyle
- 3 Müşerref kıl ḥarem-dîvân-ı dil âmâdedür çoḡdan
Verâ-yı perdeden vechüñ 'ayân eyle 'ayân eyle

¹¹² -S2.

* IV/1 mekr-i: mekr ü S2. / hülüş eyle: hülüş ile Y. // muḥliş ü: muḥliş-i M.

¹¹³ Kur'ân, 20. sûre (aynı zamanda bu surenin ilk âyeti).

¹¹⁴ Kur'ân, 36. sûre (aynı zamanda bu surenin ilk âyeti).

* IV/6 cemî'-i: cemî'i M.

¹¹⁵ "Alemlere rahmet olarak (gönderdik.)", Kur'ân, Enbiyâ (21)/107.

* IV/9 maḥz-ı luṭf-ı: luṭf-ı maḥz-ı S2.

¹¹⁶ -S2.

* V/2 yâ Rab: dâyim Y.

- 4 Ziyāya bürka^c-i tārīk olan māhiyyetüm yā Rab
Dil-i ʿārif gibi āyīne-i dīdār-ı cān eyle
- 5 O nāmı Aḥmed-i Muḥtār ḥaḳḳı ʿafv idüp cürmin *
Bu ʿāşī Aḥmed-i Nāmīye luṭfuñ rāyegān eyle
- 6 Rızāñ üzre ikāmet gösteren erbāb-ı dil ḥaḳḳı *
Dilinde zıkr ile fikrūñ şafāsın cāvidān eyle
- 7 Bu ḥācātı ki güstāḥāne ʿarz itdüm der-i luṭfa
Ḳabūlinde dili yā Rabbī luṭf it şādumān eyle *
- 8 Temennā hem vücūdum yoğ iken var eyledi şun^cuñ
Vücūdumdan hem āşār-ı ḳabūlüñi ʿayān eyle
- 9 Muḥaşşal bu za^cife maḥz-ı luṭf-ı bī-kerān eyle
Dil-i nāçizümi ʿişkuñla yā Rab kāmran eyle

1

SEHER-İ FERḤUNDE-FER ḤAḲḲINDA VĀḲİ^c ŞUDE

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün

I

- 1 Reh-nümā-yı dergeh-i Bārī te^cālādur seḥer
2 Der-küşā-yı genc-i esrār-ı dil-ārādur seḥer
3 Ḥvāhiş-efrüz-ı ümīd-i merd-i dānādur seḥer
4 Feyz-baḥşā-yı dil-i ehl-i temennādur seḥer
5 Cāhid-i rāh-ı Ḥudāya bā^ciş-i feth u zafer
6 Ḥaşılı teşḫīr-gāh-ı mülk-i ma^cnādur seḥer

II

- 1 Yāduña gelsün dilā evḳāt-ı eşḥār-ı hebā
2 ʿĀrif-i bīnā-yı ḥāl olmağa ḳıl meyl ü hevā
3 Pīşe ḳıl nefse niyāz-ı sūz-nāki dāyimā
4 Mühre-i iḥlāş ile levḥ-i dile virüp cilā
5 Lezzet-i sırdan dimāğ-ı cānı eyle behre-ver
6 Dergeh-i Bārīde ḥōn-ı luṭfı yağmādur seḥer

III

- 1 Bu mıdur evḳāt-ı insān kim olup nefse esīr
2 Eyleye zāyī^c bu ʿömr-i kūtehi ḥvāb-ı keşīr
3 Himmet it hemvāre bīdār olmağa şülş-i aḥīr
4 Ḥālūñe vāḳıfdur ol Ḥayy u Ḥabīr-i bī-nazīr

* V/5 luṭfuñ rāyegān: luṭf-ı cāvidān Y.

* V/6 cāvidān: rāyegān Y.

* V/7 ḳabūlinde: ḳabūlinden M., Y. / yā Rabbī: yā Rab S2.

* (1) S1.132b, S2.98a, Ü.132a, Y.29b

Başlık: -S2.; Der-ḥaḳḳ-ı seḥer-i ferḥunde-eşer ve luṭf-ı ḥāşiyet-i ü Ü.; Der-ta^crif-i seḥer-i ferḥunde-eşer Y.

- 5 Fevtden eyle h zer fursat ganimetd r ge er
- 6 İdeg r  arz-ı mer mı vaqt-i a l dur se er

IV

- 1 T g-i t z-i isti az ile kılup za m-ı h nes
- 2 Z kr-i ism-i H liku la ol vuz ya dest-res
- 3 S bit ol c y-ı  b diyyetde olma b l-heves
- 4 R h-ı H kda ehl-i derd ol i le m nend-i ceres
- 5 N liŐ it her demde t  kim ola h l n mu teber
- 6 B d -i ma m r -i d ny  v  u kb dur se er

V

- 1 S -yı H kka N m  gel dest-i dil a up kıl du a
- 2 Di zeb n-ı h l ile “i fir len  y  Rabben ”¹¹⁷
- 3 Eyleme isr-i H b b-i fa r-i  alemde c d 
- 4 Dergeh nden c mle  mmetle budur anca  rec 
- 5 Kıl hid yet h l m z its n rız n  zre g zer
- 6 Nitekim h rŐid ile  f k  b n dur se er

1

*

TAHM S-İ RA N  DER-HAKK-I V C D-I N R-I VAHDET

Mef  l n Mef  l n Mef  l n Mef  l n

I

- 1 G rinen cilve-g h-ı n r-ı vahdetd r cih n Şanma
- 2 H veyd dur f r g-ı  fit b- s  nih n Şanma
- 3 n ru  kevnid r c mle zem n    s m n Şanma
- 4 N m n-ı keşret-i eŐy y  İcad-ı zam n Şanma
- 5 Z h r iden  ademd r hep v c d-ı  n    n Şanma

II

- 1 G r rken  aks-i eŐy  merd m-i  eŐm nde z hird r
- 2 Vel   eŐm n anı g rmekde  acizd r bu b hird r
- 3 V c du   eŐm-i  alem  aks-i c n n anda z hird r
- 4 G rinmez sa a amm  ol hemişe sende n z rdur
- 5 G ren ol g rinen ol n r-ı v hidd r yalan Şanma

III

- 1 V c du  ger i  alemde z h r itdi n m yiŐde
- 2 N m y n oldu amm  sende  alem r y-ı d niŐde
- 3  Adem  y ne  alem  aks ins n  feriŐide
- 4 Hey l -y  v c d anda     eŐm-i  aks-i b niŐde
- 5 Niɡ h-ı r -be-r  ol n rdur ibn-i ful n Şanma

IV

- 1 O emr ile ge urse   omr ni d yim it atde
- 2 Le afet h Őil eyler cism n  m l-i Őad katde

¹¹⁷ “Rabbimiz, bizi baŐıŐla.” anlamında Arap a bir dua.

* (1) S1.133a, S2.98b,  .132b

Başlık: -S2.; G zel   tahm s-i n z m r -st der-h sn-i h k kat  .

- 3 Olur çeşm-i dilüñ bīnā bu hengām-ı şehādetde
- 4 Görürsin cümle zerrāt-ı cihān hıçdür nihāyetde
- 5 O dem hep saña dirler ʿālemi kevn ü mekān şanma *

V

- 1 Hāzīn olma görüp āhirde māl ü cāh-ı dünyāyı
- 2 Saña iqbāl iderse hem sürūra vırme güncāyı
- 3 Ne gam-nāk ol ne şād ol kıl temāşā Huld-i maʿnāyı
- 4 Rızā-yı Hākka her dem küşiş eyle gezme hercāyı
- 5 Geçürme fırsatı Nāmī zamānı cāvidān şanma

2 *

TAHMİS DER-HAQQ-I HAQİKAT-İ HĀL

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

I

- 1 Ezelden tā ebed ʿālem hemān bir ān imiş bildüm
- 2 Gelenler teşne-leb gitmiş serāb-istān imiş bildüm
- 3 Hıred fülk-i bedende merd-i keştī-bān imiş bildüm
- 4 Dil-i ʿārif ʿaceb deryā-yı bī-pāyān imiş bildüm
- 5 Leb-ā-leb sāhil-i nuṭka dūr-i ʿirfān imiş bildüm

II

- 1 Bu nāsuñ kimi zāhirde muḳīm-i şadr-ı meyhāne
- 2 Kimi künc-i ferāgatde çekerler çille merdāne
- 3 Temāşā hep haqikatde bir imiş çeşm-i ʿirfāne
- 4 T avāf-ı ehl-i Kaʿbe cünbiş-i erbāb-ı büt-hāne *
- 5 Fenā şahnında ʿaks-i cilve-i cānān imiş bildüm

III

- 1 Bilürken ādem oğlu inḳılāb-ı dār-ı dünyāsın
- 2 Yine başdan gidermez küşiş-i taʿmīr sevdāsın
- 3 Degüldür atılan encüm döker mismār-ı zībāsın
- 4 Bu kāh-ı köhnenüñ seyr eyledüm hep zīr ü bālāsın
- 5 ʿİmāret kılmaga ḳābil degül vīrān imiş bildüm

IV

- 1 ʿAcedür cümleye maḳşūd iken luṭf-ı cenāb-ı Rab
- 2 Muğāyırdur görürsin zāhirinde herkese maṭlab
- 3 Şevāba saʿy ider kimi kimi ʿişyāna rüz u şeb
- 4 Muḳayyed her biri bir kāra ḳalkuñ nīk ü bedden hep
- 5 Cihān sermāye-i ʿömr ile bir dükkān imiş bildüm

V

- 1 Faḳīr ü bayı dehrüñ gerçi ebnā-yı zamānında
- 2 Görürsin farḳ iderler ʿizzet ü zillet miyānında

* IV/5 kevn ü: kevn Ü.

* (2) S1.133b, S2.99a, Ü.133a

Başlık: -S2.; Gazel ü tahmīs-i nāzım rā-st der-ḫüsn-i haqikat Ü.

* 2 büt-hāne: put-hāne S2.

- 3 Velīkin dīde-i ehl-i başīret imtiḥānında
- 4 Tefāvūt yoğ imiş Nāmī gedā vü mīr şānında
- 5 Haḳīkat ʿāleminde cümlesi yek-sān imiş bildüm

İBTİDÂ-İ ĞAZELİYYÂT-I ḤÛSN-İ ḤAḲÎĶAT*

DER-ḤARF-İ ELİF

1

*

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 İsm-i Bārī naḳş-ı levḥ-i sīne-i cāndur baña *
Maʿnī-i ismümdeki ḥamd aña bürhāndur baña
- 2 Ḥāzret-i sultān-ı kevneyne dūrūd-ı bī-şümār
Her nefes zımnında ḳonmuş genc-i iḥsāndur baña
- 3 Āline aşḫābına feyz-i hüdāyā-yı selām *
Bāʿiṣ-ı rüşen-gerī-i nūr-ı imāndur baña
- 4 Tābiʿīn ü müʾminīn ervāḫına her dem duʿā *
Bādī-i şād-ābī-i gül-berg-i iḳāndur baña
- 5 Aḫmed-i Nāmī gibi perverde-i luṭf-ı ezel *
Ḥamdü li'llāh mezhebüm pey-bürde Nuʿmāndur baña

2

*

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Olinca şīve-i zāhirle maḥbūb-ı ḳadem peydā
Tecellī-i cemāli ʿaks idüp oldı ʿadem peydā
- 2 O ʿaksüñ feyz-i āşār-ı celālinden cemālinden *
Olurlar ehl-i büt-ḥāne hem erbāb-ı ḥarem peydā
- 3 O feyzüñ ḥükm-i teʿşīri zuhūr idüp olur dāyim *
Ḥuzūr-ı meclis-i vaʿz u sūrūr-ı cām-ı Cem peydā

* Başlık: -S2.; Der-ğazelhā-yı ḥarf-i elif be-ḥüsn-i ḥaḳīkat Ü.; İzhār-ı ümmīd-kerde-i ḥaşb-i ḥāl-i faḳīr-i nā-tüvān mī-būd Y.

* (1) S1.135b, S2.100b, Ü.134b, Y.46b

* 1 İsm-i Allāhu Aḫad naḳş-ı dil-i cāndur baña
Ḥamdü li'llāhi Şamed ismümde bürhāndur baña Y.

* 3 feyz-i hüdāyā-yı: etbāʿına bī-ḥad Y.

* 4 tābiʿīn ü: Hem tebaʿ hem Y. / her dem: biñ biñ Y.

* 5 Mezhebüm Nāmī gibi luṭf-ı Ḥudādan tā ezel
Ḥamdü li'llāh pey-revī-i ṭavr-ı Nuʿmāndur baña Y.

* (2) S1.135b, S2.100b, Ü.134b, Y.48a

* 2 Y.'de 3. beyitle yer deḡiştirmiştir.

* 3 b: Bu deyr-i ʿālemüñ her zerresinden bir şānem peydā Y.

- 4 Celāli vü cemāli cilvesindendür ki hemvāre *
Gehī luṭf u sitem zāhir gehī cevr ü kerem peydā
- 5 Görürler Nāmī-āsā seyr idenler çeşm-i diḳḳatle
Dem-ā-dem maḥv olur eşyā olur hem dem-be-dem peydā

3 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Hezār-ı dilde olmasun mı feryād u fiḡān peydā
Olur bādī nazarda niçe yüz biñ gül-ruḡān peydā
- 2 Temāşā-geşt-i çeşm-i ehl-i dildür görinen yoḡsa
ʿAdemdür cümleten eşyā degüldür bu cihān peydā
- 3 Aramızda olurdu güft ü gū dildār ile tenhā *
Ne şavt u semʿ idi zāhir ne luṭf u ne zebān peydā
- 4 Hemīşe ḡvāhiş-i nāz u niyāz-ı ḡisn idi maḳşūd *
Ne bīm-i ṭaʿn-i düşmen ne firāḳ-ı ser-keşān peydā
- 5 Dil-i Nāmī gibi zevḳ-i vişāl ile olur cāvid
Anuñ kim olmaya çeşm-i dilinde in ü ān peydā

4 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ʿArz ider dāyim cemāl-ı bā-kemālin dil-rübā
Görinür aʿyān-ı eşyādan şanurlar māsivā *
- 2 Zātına esmā mezāhir mazhar-ı esmāsı kevn *
Cilve-ger āyīne-i ʿālemde ḡisn-i Ḥaḳ-nümā *
- 3 Çeşm-i sırr eyler temāşā ḡisnini ancak yine *
Keşret-i aʿyānda vaḡdet kim olur bürḳa-küşā *
- 4 ʿĀlem-i hestīde bulduñsa vücūd-ı nīsti
Zāhir ü bāṭında olduñ mazhar-ı luṭf-ı Ḥudā
- 5 Mā vü men biḡāne-i ḡāṭır olunca dest-i dil
Gülsitān-ı vaḡdetüñ gül-pāşı olur dāyimā
- 6 Feyz-i ʿaks-i zāt-ı Bārīden degülse gördüğüñ *
Olmamışdur daḡı mirʿāt-ı dilüñ nūr-āşinā *

* 4 sitem: kerem Y. / kerem: sitem Y.

* (3) S1.135b, S2.100b, Ü.134b, Y.48a

* 3 dildār ile tenhā: ol şūḡ-ı ʿālemle Y.

* 4 ser-keşān: dil-sitān Y.

* (4) S1.136a, S2.101a, Ü.135a, Y.48b

* 1 a: ʿArz ider dāyim cemālin dilber-i ʿayn-ı beḳā Y. // aʿyān-ı: aʿyān u S2.

* 2 ʿālemde: eşyāda Y.

* 3 a: Merd-i Ḥaḳḳ eyler temāşā özge ḳudretdür bu kim Y. // vaḡdet kim olur: olmuş vaḡdeti Y.

- 7 Mest-i hüşyār-ı mey-i vaḥdet olan Nāmī gibi *
Ḥuld-i ʿayn içre olur sākī-i cām-ı ğam-zidā

5 *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Var ola sāl-i cehil bir şanem-i müstesnā
Aldı benden beni genc-i dili kıldı yağmā
- 2 Çār u nā-çār göñülsüz gezerin ʿālemde
Bilmezin nʾidesimi bī-dil ü bī-tāb-ı kuvā
- 3 Mīl-i āteş-keş olur dīdeme seyr it beni dir
Hem idüp pey-zede-pā dir baña ber-ḥīz ü beyā
- 4 Dest-i cevrinde giriftār u nizārem o kadar
Ki muḥāl oldu mecāl-i sır-ı kudret ammā
- 5 Nāmī-veş dilde kemāl-i kereminden o bütüñ *
Yine hem-seyr ü hem-āğūş-ı vişālem tenhā

DER-ḤARF-İ BĀ

6 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Baḥr-ı vaḥdetde bu çetr-i nīl-gün-ı nüh-ķıbāb *
Görinür maʿnīde çeşm-i ʿārifede ednā ḥabāb
- 2 Dīde-i ehl-i şühūda perde olmaz māsivā
Şeş-cihetden gördüğü envār-ı Ḥaḫdur bī-niķāb
- 3 Ebr-i keşret ḥāyil olmaz āfitāb-ı vaḥdete
Var ise zerre ğubār-ı cism-i sālīkdür ḥicāb
- 4 Şūret-i eşyā kemāli cilvesidür ser-be-ser
Pertev-i nūr-ı cemālinden olurlar behre-yāb
- 5 Zāhidā deryūze-i ışķ eyleme pindārdan
İtmeyince bezl cism ü cānı olmaz feth-i bāb
- 6 Müddeʿī tārik-i zuʿmından ḥalāş olmaz gider
Dīdedür ʿārif ser-ā-pā seyr ider çün āfitāb
- 7 Nāmī ol metn-i uşūli ezber eyle kim anuñ
Münderic her ḥarfīnūñ zımnında niçe biñ kitāb

* 6 Y.'de 4. beyitten sonra yer almıştır. / zāt-ı Bārīden: Ḥaḫret-i Ḥaḫdan Y.

* 7 b:Ḥuld-i ḥüsn içre olur ʿişretle bākī bir şafā Y.

* (5) S1.136a, S2.101a, Ü.135a

* 5 bütüñ: putuñ S2.

* (6) S1.136b, S2.101b, Ü.135b

* 1 vaḥdet: S2.'de “ḥayret” olup çizilmeden üstüne “vaḥdet” yazılmıştır.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mişl-i gülşendür vücūd ey ʿaşıq-ı dünyā-firīb *
Çek cefā-yı hārı olma vaşl-ı gülden bī-naşīb
- 2 Keşret-i eşyā-yı bāğ oldu sivā gūyā ki hep
Hāşılı ser-cümle gülbündür berāy-ı ʿandelīb
- 3 T urma sen de gülbün-āsā şevk ile feryāda gel
Şāh-ı tabʿuñdan açılsun tā gül-i hubb-i Hābīb
- 4 Būy-ı maḥbūb irtir ol gülden meşām-ı ʿaşıka
Derd-i bī-dermānına ol būy-ı hōş olur ṭabīb
- 5 Mevṭın-ı aşlīsine dil-beste olmuştur meger *
Kanda olsa Nāmī-i āzāde-ser olmaz ğarīb

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bundan özge hīç olur mı müjde-i zevk-i ṭarab
Ol şeh-i ʿālem dīmīş benden revā senden ṭaleb
- 2 Seyr-i şahrā-yı hevesde gezme ey dil serserī
Vaşl-ı yāre lāyık olur bekleyen kūy-ı edeb
- 3 Zuʿm-ı pindār ile hubb-ı māsivādan fāriğ ol
Fikr-i dünyā-yı denīden niçe bir şūr u şuʿab
- 4 Nākış olmağ istemezseñ ʿālemüñde ol yūri
Zāhidā bulmağda ʿaybın āḥaruñ çekme taʿab
- 5 Dāyimā ālūde-i ḥāk-i niyāz ol Nāmī-veş
Şāhid-i maqşūda elbette olursın leb-be-leb

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ğuşsa-zār-ı dili gördi ki degül cāy-ı ṭarab
Gelmedi ḥāṭıra bir daḥı temennā-yı ṭarab
- 2 Hep rumūz-ı ğam-ı ser-naqş-ı cebīn-i eşyā
Cebhe-i gūne-ṭırāz olmamış ĩmā-yı ṭarab
- 3 Nīm-berg-i feraḥa dest-i dirāz eyler isem *
Bād-ı māniʿ irişür irmedin eşnā-yı ṭarab

* (7) S1.136b, S2.102a, Ü.135b

* 1 dünyā: zībā S2. // gülden: gülde S2.

* 5 mevṭın-ı: mevṭımı S2.

* (8) S1.136b, S2.102a, Ü.135b

* (9) S1.137a, S2.102b, Ü.136a, Y50a

- 4 Zevkden zerre eşer yok aradum efrādi Var
ise ehl-i belādur yine ebnā-yı tarab
- 5 İtdüm endāze-i imcān-ı nazarla taḥmīn *
Çıkmadı kāmētüme ḥāşılı dünyā-yı tarab
- 6 Derd-i ḥasret ne kadar guşşa-nevāz ise dili
Neşve-perdāz olur ol deñlü temāşā-yı tarab
- 7 Müşkilāt-ı elemi ḥalle o kim kādır olur
Nāmī-āsā odur üstād-ı muammā-yı tarab

10 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Eylemez vā'iz kütüb refc-i ḥücüb
Kānīc olma kışra taḥşil eyle lüb
- 2 Lübbe irseñ vaşf-ı zātuñ zevk olur
Fehm idersin neydügin ol dem kütüb
- 3 Cünbiş-i evzāc-ı ḥalka ta'ni ko Küp
diyince küpe dir küp daḥı düb
- 4 Epsem ol rindāne seyr it cālemi
İn ü ān-ı çün-çirādan üzilüb
- 5 Çık libās-ı māsivādan Nāmī-veş
Gey kabāyı ma'ni-i fakr ile ḥub

DER-ḤARF-İ TĀ'

11 *

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Ḥamd eyle ey dil açdı bürka' cemāl-i vaḥdet
Gösterdi her taraftan luḫfın kemāl-i vaḥdet
- 2 Bāzār-ı cān-fedāya c'arż itdi rāyegāna
Kālā-yı ḥüsn-i pākin Yūsuf-cemāl-i vaḥdet
- 3 Zāhir olunca c'aksi āyīne-i c'ademde
Her zerre oldı şāhid meşhed me'āl-i vaḥdet
- 4 İsterdi c'ışık olaydı ma'şūk u c'āşık-ārā
Gösterdi ḥüsn ü dilde kendin ḥişāl-i vaḥdet

* 3 eyler isem: itseñ eger Y. // bād-ı: gül-i Y. / irişür irmedin: irtür irişmedin Y.

* 5 dünyā-yı: dībā-yı Y.

* (10) S1.136b-k, S2.101b

* (11) S1.137a, S2.102b, Ü.136a

- 5 Güft ü şenīd-i keşret gūş u zebāna gelmez *
Taʿbīr-i nuṭqa şıǵmaz aḥbār-ı ḥāl-i vaḥdet
- 6 Minnet Ḥudāya dāyim el virdi devlet āḥir
Cāy itdi çeşm-i dilde ḥüsn-i ḥayāl-i vaḥdet
- 7 Ğarķ olsa n'ola Nāmī deryā-yı ḥayret içre
Görindi şeş-cihetden şeş-i vişāl-i vaḥdet

12 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Bir dilde ki zāhir ola efkār-ı ḥaķīķat
Elbette aña keşf olur esrār-ı ḥaķīķat
- 2 Her-dāğ-ı rızā-süz ki olur dilde şüküfte
Güyā açılır ğonçe-i gülzār-ı ḥaķīķat
- 3 Sencide-i nuṭķ olmaz ebed vāķıʿa-i ḥāl
Bī-ķayd-ı şadefdür dür-i güftār-ı ḥaķīķat
- 4 Herkes ne bilür ķāʿide-i mihr-i ḥulūşı *
Nādir gelür āfāķa vefādār-ı ḥaķīķat
- 5 Olur nażar-ı ʿarif-i bīnāya cihānuñ
Her zerresi bir ʿālem-i envār-ı ḥaķīķat
- 6 Birbirini bādī-i nazarda ider idrāk
Vāķıf olur aḥvāle nigeḥ-kār-ı ḥaķīķat
- 7 Her demde verā seyrin ider luṭf-ı Ḥudādan
Her kim ola Nāmī gibi bīdār-ı ḥaķīķat

13 *

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Ārām idemez merd-i sebük-pāy-ı ṭarīķat
Pül üzre ķarār ide mi ebnā-yı ṭarīķat
- 2 Bārīķ ü ḥafī görünür ammā ki görürsin
Bu ʿāleme şıǵmaz reh-i pehnā-yı ṭarīķat
- 3 Ālüde-i naķş-ı ķadem olmaz o reh-i pāk
Birbirine degmez geķer alay-ı ṭarīķat
- 4 Reh-revleri ser-cümle nażar-der-ķadem olmuş
Ğayra baķamaz ʿarif-i dānā-yı ṭarīķat

* 5 gūş u zebān: gūş-ı zebān S1., S2.

* (12) S1.137b, S2.103a, Ü.136b, Y.50b

* 4 mihr-i: mihr ü Y.

* (13) S1.137b, S2.103a, Ü.136b

- 5 Nāmī-veş olur himmet-i pīre iren āhir
Ser-tābe-ķadem dīde-i bīnā-yı tārīķat

14 *

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Vaşf olmayıcaķ zātuña ādāb-ı şerī'at
Açılmaz ebed rüyuña dergāh-ı tārīķat
- 2 Bir ķalbe ki ol dār-ı kerem ola küşāde
Andan görünür ma'rifet-i Hāķķa 'azīmet
- 3 Ol dāra duķūl itmeklige sālīk-i şādīķ
Hāşıl ider idrāki ķadar seyr-i hāķīķat
- 4 Kendini görür āķıbet anda 'adem imiş
Eyler anı hayret-zede ezvāķ-ı ma'ıyyet
- 5 Bu rütbeyi taķşīl ide ümmīd odur kim
Nāmī gibi bir mürşide iden teba'ıyyet

15 *

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Ey şīfte-i nātıķa-perdāz-ı maķabbet
V'ey sāmī'a-gīrā-yı ser-āģāz-ı maķabbet
- 2 Āvīze-i gūş it bu dūr-i pend-i tırāzı
Der-beste gerek hacle-geh-i rāz-ı maķabbet
- 3 Her-şayd-ı fūrū-māyenüñ olma nigerānı
'Anķā vü Hümā tu'me gerek bāz-ı maķabbet
- 4 Dil-beste olan zerre ķadar hūsn-i sivāya
Olmaz gider ol rind-i ser-efrāz-ı maķabbet
- 5 Cān-pāş gerek müjde-ber-i va'd-i vişāle
Dil-dāde-i maķbūb-ı cihān-nāz-ı maķabbet
- 6 Cūş-āver-i şad-nükte-i ser-beste-edādur
Her-nāle-i cān-sūz-ı nevā-sāz-ı maķabbet
- 7 Şehr-i ğam-ı 'ışķ iķre 'acebdür bulunursa
Nāmī gibi bir 'āşīķ-ı mūmtāz-ı maķabbet

16 *

* (14) S1:138a, S2.103b, Ü.137a

* (15) S1.138a, S2.103b, Ü.137a, Y.50b

* 3 gerek: olur Y.

* 6 cūş-āver: piş-āver Y.

* 7 a: Hālvat-geh-i keşretde 'acebdür bulunursa Y. // 'āşīķ-ı: 'ārif-i Y.

* (16) S1.138a, S2.104a, Ü.137a, M.64b, Y.25b

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Yā Rabbī beni ḥāk-i reh-i ehl-i niyāz it
Cān u dilümi ḥāzin-i gencīne-i rāz it
- 2 Hep cevher-i nuṭḡ-ı eṣer-endāz-ı şafāmı
Āvīze-i gūş-ı ṭaleb-i merd-i mecāz it
- 3 Rūy-ı nıgehüm çeşme-i ḥurşīd-eşer kııl *
Deşt-i emelüm gülşen-i taḥkīk-i ṭırāz it
- 4 Endīşe-gehüm ḥacle-i ebkār-ı ḥākāyık *
Şıdḡ-ı nefesüm şucle-i inkār-güdāz it
- 5 Āğūş-ı ḥayāt-ı ebed it sīret-i ḥālüm *
Ḥālāt-ı dem-i 'ömrümi hep şarf-ı niyāz it
- 6 Ben mücrim-i yektāyī Ḥudāyā dem-i ferdā *
Luṭf u kerem it şīve-ber-i ehl-i namāz it
- 7 Hem nāle vü āh-ı dil-i Nāmī gibi dāyim *
Dest-i nefesüm ṭurra-i tevḥīd-nevāz it

17 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

- 1 Beni nefis itdi yā Rab cürme ālet *
Zebūnem dest-gīr ol kııl 'ināyet
- 2 Ġarīb-i bī-kesūndür cümle 'ālem *
Ḳamuya eyleyen sensin ḥimāyet
- 3 Edā-yı ḥaḡḡ-ı ta'rīfi 'aṭānuñ
Dinürse zerresine bī-nihāyet
- 4 Edāsı 'ayn-ı maḡz-ı küfr olup hem *
Cezāsı da olup bī-ḥadd ü ḡāyet
- 5 Sen ol dānā-yı bāḡīsın ki hergiz *
Şıfātuñ baḡşine irmez dirāyet

* 3 ḥurşīd-eşer: eşer-i ḥurşīd S2.

* 4 inkār: aḡyār M., Y.

* 5 ḥayāt-ı ebed it: ḥayāt it ebedī Y.

* 6 Ḥudāyā: İlähī M., Y.

* 7 nāle vü: nāle-i S1., S2., Ü., M.

(17) S1.138b, S2.104a, Ü.137b, M.63b, Y.14a

* 1a: İlähī ḡarḡa-i baḡr-ı günāhem M., Y. // b: Kerīm-i bī-minensin kııl 'ināyet Y.

* 2 ḡarīb-i: ḡarīb ü M. // ḥimāyet: hidāyet M.

Ḡarīb-i bī-kesūn olmaḡ diler dil

Ḳabülünle Ḥudāyā vir hidāyet Y.

* 4 edāsı: edā-yı S2. // da olup: da olur Y.

* 5 dānā-yı: yektā-yı M., Y.

- 6 Kāmu zerrāt-ı ʿālem birliğüne
Zebān-ı hāl ile eyler şehādet
- 7 Olur ancak bu deñlü dāniş-i halk
Odur hem kabiliyyetde liyākat
- 8 Bilinmez künh-i zātuñdan haber yok
İrişmez ʿaql u idrāk ü firāset *
- 9 Kādīmā Kādirā Nāmī-i zārı
Rızāñ efʿāline eyle hidāyet

DER-HARF-İ ŞE

18 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Mürīdānı sülūke himmet-i merdān olur bāʿis
Belī taḥrīk-i gūya ḍarbet-i çevgān olur bāʿis
- 2 Dili pāk itmege levş-i maʿāşīden nedāmetle
Şebāt-ı tevbe-kārī eşk-i ḥün-efşān olur bāʿis
- 3 Huzūr-ı bī-fütūra irmege dāyim dil-i sālīk
Dem-ā-dem zıkr u fikr-i kudret-i Yezdān olur bāʿis
- 4 Terakķī-i şafāya reh-revān-ı rāh-ı Bārīde
Sivādan inķitāʿ u şoḥbet-i ʿirfān olur bāʿis
- 5 Niçe biñ menzili evvel kadem tayy itmege Nāmī
Mürīd-i şadıka bir cezbe-i Raḥmān olur bāʿis

DER-HARF-İ CİM

19 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Añup nuṭķ-ı “elest”i ey gönül şīrīn-dehenden geç
Ġidā-yı rūḥı taḥşīl eyle var zevķ-i bedenden geç
- 2 Ḥarāb itdüñ yeter bāğ-ı vücūdı bāğbānī ol
Fenā bāğındaki seyr-i gül ü naḥl-i semenden geç
- 3 Alup egnüñe tāze pūşiş-i taķvā-yı ḥaķķānī
Kābā-yı köhne pesdür cisme kayd-ı pīrehenden geç
- 4 Geçür lūlū-yı eşki rişte-i fikr-i nedāmetden
Ferāğat kıl hevā-yı dürr-i manzūm-ı ʿAdenden geç
- 5 Maḥabbet nazm-ı dendānın düşürdi sende ey Nāmī
Pey-i ʿaşa duʿā kıl ḥātır-ı Veysül-ı-Karenden geç

* 8 ʿaql u idrāk: dāniş ü fehm M., Y.

* (18) S1.139a, S2.104b, Ü.138a

* (19) S1.139a, S2.105a, Ü.138a

DER-ḤARF-İ ḤĀ

20 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Ālem-i 'ulvīde pervāz itmege ehl-i şalāḥ
Evvelā 'ilm ü 'amelden kesb ider iki cenāḥ
- 2 Şoñra mir'āt-ı dili gerd-i sivādan pāk idüp
Cezbe-i Raḥmāna olur muntazır şām u şabāḥ
- 3 Ḥātır-ı āgāha cezbe iricek nāgāḥ irüp
Rūyına olur küşāde dergeh-i Ḥuld-i felāḥ
- 4 Sālikūñ ol dem vücūdı kendülükden maḥv olup
Maşdar-ı fi'l-i Ḥaḫ olur "bi'l-ğudüvvi ve'r-revāḥ"¹¹⁸
- 5 İtirāf-ı cürm ü istiğfārı vaşf-ı zāt iden
Nāmī-veş olur hemīşe reh-rev-i rāḥ-ı necāḥ

DER-ḤARF-İ ḤĀ

21 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Şanma kendü başına fi'l ile gerdāndur bu çarḫ
Darb-ı çevgān-ı emirde güy-ı gālāndur bu çarḫ
- 2 Cānı insāndur anuñ rüy-ı ḫaḫīḫatde bilüñ
Yoḫsa insān olmasa bir cism-i bī-cāndur bu çarḫ
- 3 Ma'nīde dūr-dāneler insān şadefdür ümmühāt
Ḥāşıl eyler dem-be-dem güyā ki 'ummāndur bu çarḫ
- 4 Rüy-ı mir'āt-ı 'ademde zāḫir eyler şeklini
Çeşmi insān-ı cihānī 'aks-i insāndur bu çarḫ
- 5 Kūy-ı yarı Nāmī-veş turmaz tavāf eyler yürür
Cezbe-i 'ışḫ ile beñzer deng ü ḫayrāndur bu çarḫ

DER-ḤARF-İ DĀL

22 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Nefsini iden sivā deryūzesinde nā-murād
Oldur erbāb-ı maḫabbet içre mesrūrü'l-fu'ād

* (20) S1.139b, S2.105a, Ü.138b

¹¹⁸ "Sabah akşam" anlamında Arapça bir ibare.

* (21) S1.139b, S2.105a, Ü.138a

* (22) S1.139b, S2.105b, Ü.138b

- 2 Ehl-i ırışk āyīnesinde kendini zāhid görüp
 ʿAybını bilmezlenür ıaʿna ıutar rüy-ı ʿinād *
- 3 Ehl-i dil oldur ki dāyım zıkr-i Hāḫḫa saʿy idüp
 Ğāfil olmaz her nefesde nefesine eyler cihād
- 4 İtmeyüp ālāyiş-i kālā-yı dāreyne nazār
 Reh-revān-ı rāh-ı Bārīde olur merd-i cevād *
- 5 Hāḫḫı Hāḫda Hāḫḫı ḫāḫ ile temāşā itmege
 Dāyımā āğāh olur ğaflet aña virmez fesād
- 6 Mihr-i vaḫdet seyr ider her zerresinde ʿālemüñ
 Ḳaṭrede deryā görür çeşm-i dil-i pāk-iʿtikād
- 7 Cemʿ-i keşret ʿayn-ı vaḫdet mi degüldür Nāmiyā
 Bir elif iken netice şafḫa üzre bu sevād

23 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Vücūd-ı sālīk olunca fenāda maḫv-ı bedīd
 Bilür orada bir imiş murād-ı merd ü mürīd
- 2 Fenā olur bu ki zuʿm-ı vücūdı terk idesin
 Hemīşe zāhir ola sende ḫavl ü fiʿl-i reşīd
- 3 Hāvās-ı zāhirüñ ola muḫarremāta ḫarām
 Hāvās-ı bāṭın ide ḫükm-i vażʿını teşdīd
- 4 Huzūr-ı ḫalbi o dem ḫāşıl eyler ehl-i veraʿ
 Görür ki cümle-i aʿzāsını ider tevḫīd
- 5 İrüp şafā-yı devām-ı şühūd-ı esrāra
 Dem-ā-dem eyler o dem zevḫini Ḥudā tecdīd
- 6 Velīk zuʿm-ı şalāḫı güneh bile zīrā
 Görildi menzil-i Hārūt u rütbe-i Nāḫīd
- 7 O merd-i reh ki ire şamt-ı ḫalbe Nāmī-veş
 Görinür aña da ḫāl-i verā-yı ğüft ü şenīd

DER-ḤARF-İ ZĀL

24 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Nigāh-ı ʿārif-i biʿllāha irmişdür meger kāğız
 El üstinde ıutar ḫāḫ anı maḫbül ol ḫadar kāğız

* 2 bilmezlenür: bilmez iken S2.

* 4 Bārīde: yārīde S2.

* (23) S1.140a, S2.105b, Ü.139a

* (24) S1.140a, S2.106a, Ü.139a

- 2 N'ola itse refi'ü'ş-şān-ı eṣyā meskenet anı
Vücūdın eylemiş aḥbār-ı ḥalkā reh-güzer kâğız
- 3 Per-i ta'vīz ile evc-i sıra pervāz ider gāhī
Gehī ḥāk-i ḥazīz içre yatur bī-pā vü ser kâğız
- 4 Göñül mir'ātını gerd-i sivādan ṣāf ü pāk itmiş *
Seyāḥat üzredür dāyım meger mürşid arar kâğız
- 5 Alur esrār-ı kilki derc idüp dürc-i derūnına
Ḥuzūr-ı merdüm-i çeşme gider izḥār ider kâğız
- 6 Açılmaz gül gibi her pīş-i dest-i ḥār-ı nādāna
Bulunca ehlini rāzın nihān eyler gezer kâğız
- 7 Gehī maẓmūn-ı eṣ'ār ile eyler ḥātırın memlū
Gehī Nāmī-şıfat levḥ-i dilin sāde tutar kâğız

DER-ḤARF-İ RĀ

25 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 İtmeyince berg-i dāğ-ı derdüni sīr-āb-ter
Naḥl-i ümmīd-i riyāz-ı kaşduñ olmaz bār-ver
- 2 Neşve-i cām-ı maḥabbet tāb-nāk eyler dili
Berg-i gülden nitekim şebnem ider ref'-i keder
- 3 'Ālem-i fānīde isterseñ temāşā-yı beḳā
Pāk idüp mir'āt-ı ḳalbi māsivādan ḳıl nazār
- 4 Zāyi' itme 'ömrüñüñ sermāye-i evḳātını
Her nefes bir genc-i bī-pāyāndur añlarsañ ḥaber
- 5 Kendiñi fikr eyle Nāmī dīde-i 'ibretle baḳ
Noḳta-i ḥālūñdedür hep aṣl u fer'-i nef' u zar

26 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şunma dest-i nā-sezāya genc-i 'irfāndan güher
Ḳıymetin bilmez çalar taşa şikest eyler gider
- 2 Himmet-i 'ārif nedür fehmi eylemez her ṭab'-ı dūn
Biñ yıl olsañ āşinā baḳmaz maḥallinde gezer
- 3 Her ne deñlü luṭf ile ta'līm-i 'irfān eyleseñ
Sūd-mend olmaz hevā-yı zu'mını ölçer döker

* 4 ṣāf ü pāk: ṣāf pāk S2.

* (25) S1.140b, S2.106b, Ü.139b, M.4a

* (26) S1.140b, S2.106b, Ü.139b, M.2b, Y.61a

- 4 Çāre yoḡdur ḡaşılı pā-bend olup pindār ile
Muttaşif olur denāʔetle ider ʕömri güzer
- 5 Žāyiʕ itme vaḡtūñi Nāmī denīden umma hem
Kim maʕāniye virüp cān eyleye kesb-i hüner

27 *

Mefāʕlün Mefāʕlün Mefāʕlün Mefāʕlün

- 1 ḡayāl-i ʕarīzuñ kim dilde mirʔāt-ı mücellādur
Görinür anda hep ḡüsn-i ḡaḡīḡat bir temāḡādur
- 2 Hevā-yı ʕıḡkuñ ile bī-ser ü sāmān olan diller
Ḳuyūd-ı hestī-i dāreyni bilmez mest-i ḡeydādur
- 3 Fürüg-ı māh-tāb-ı ḡüsnüñ ʕālem-gīr iken zāhid
Anı ḡādir degül seyre ʕaceb ḡuffāḡ-ı aʕmādur
- 4 O ḡurḡīd-i maḡabbetdür vücūd-ı ḡāf-nākūñ kim
Ḳamu zerrāt-ı eḡyā pertevüñde bī-ser ü pādur
- 5 Benem ol peḡḡe-i nāḡīz-i ḡudret bezm-i ḡüsnüñde
Senüñ pervāne-i ḡemʕ-i ruḡuñ dünyā vü ʕuḡbādur
- 6 Beni fürḡatde zann eyler hele aḡyār fehmi itmez
ḡayālüñde baña her lemḡada biñ biñ tecellādur
- 7 Seni ey māye-i cān bir naḡar görmekle ḡvāb içre
Dil-i Nāmī niḡe yıllar esīr-i bend-i sevdādur

28 *

Mefāʕlün Mefāʕlün Mefāʕlün Mefāʕlün

- 1 Dil-i ʕarīf meges āvāzını feryād-ı sāz añlar
ḡadā-yı ḡad-dühül ḡuḡ-ı denīye girmez az añlar
- 2 Heves-gīrān-ı naḡl-ārā-yı iḡbālūñ görüñ zuʕmın
Anı bir ḡāl ile ḡābit-dıraḡt-ı ser-firāz añlar
- 3 O ḡirre nāz-ḡüdur ḡvāce-i meftün-ı dünyā kim
Aña Rūḡūʔl-Ḳudüs īrād-ı pend itse niyāz añlar
- 4 ḡudā ḡıfz ide ol bed-gevherüñ bezm-i liḡāsından
ḡunarsañ mühre-i sükker yiyüp anı piyāz añlar
- 5 ʕAcebdür zāhid-i taḡvā-fürüḡuñ zannı kim Nāmī
Sivā nārını dilde pertev-i nūr-ı nāmāz añlar

29 *

* (27) S1.140b-k, S2.106b

* (28) S1.140b, S2.107a, Ü.139b, M.1b

* 4 liḡāsından: liḡāsında S2. // ḡunarsañ: ḡutarsañ S2.

* (29) S1.141a, S2.107a, Ü.140a

Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün

- 1 Gerçi siper olur du'â tîr-i belâyı men' ider
Ammâ şikeste-tîğ-i dil lâbüd du'âyı men' ider
- 2 Âgûş-ı cāna şāhid-i āmālini çekmez gider
Her kim hevā-yı hırş ile dest-i 'aṭāyı men' ider
- 3 Āvīze-i gūş-ı kabūl itmez dirîğā ehl-i cāh
Elbette dürr-i h'vāhiş-i pend-āşināyı men' ider *
- 4 Alur zamāne müjdesin iqbāl-i cāh itmez yine
Ol kim dürüg-ı va'd ile luṭf-ı vefāyı men' ider
- 5 Hūssād iderse Nāmī-i şāfi-derūna sū'ı-zan *
Naḥl-i vücūdına iren neşv ü nemāyı men' ider

30 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Baḥtuñ idbārında ğam iqbāline şādī nedür
Her biri oldukça zāhir görinen vādī nedür
- 2 Şādī-i iqbāl-i dünyā māye-i ğam şübhe yok
Böyle iken birbirine ḥalkuñ irşadı nedür
- 3 Ğuşsa-i idbār-ı h'vāhiş ma'nide şādī iken
Ḥalkuñ andan nefretine bā'is ü bādī nedür
- 4 Şādī vü ğam bārī teklīf-i İlah üzre gerek
Yohsa nefsuñ muḳtezā-yı zu'm u 'icādı nedür
- 5 'Usr ü yüsrinde beḳā yokdur cihānuñ Nāmī-veş *
Kesb-i 'irfān eyle bakma ğam nedür şādī nedür

31 *

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 'Āşık ki sūz-ı 'ışka ten-i cān-ğüdāz olur
Ḥubb-i sivā-yı yārı yaḳar bī-niyāz olur *
- 2 Farḳında tīşe Kūh-kenüñ Ḳaysuñ āşiyān
Şahrā vü kūh-ı 'ışka düşen ser-firāz olur
- 3 Bu hāy u hūy ise saña eglence zāhidā
Egler bu āh u nāle beni söz ü sāz olur

* 3 āşināyı: eşyāyı S2.

* 5 şāfi: şaf S2.

* (30) S1.141a, S2.107b, Ü.140a

* 5 'usr ü: 'usr S1., S2.

* (31) S1.140a-k, S2.107b

* 1 yārı: Bārī S2.

- 4 Söyler derūnı hālını dildāra bī-zebān
Taʿbīr-i nuṭqa virmez o kim ehl-i rāz olur
- 5 Nāmī geçerse gūşe-i çeşmāndan ehl-i dil
Cısr-i haḳīkat ebrū-yı hūsn-i mecāz olur

32 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Yine dāğ-ı sīne-i māh-ı muḥarrem tāzedür
Köhne-zaḥm-ı ehl-i derde luṭf-ı merhem tāzedür
- 2 Yine ervāḥ-ı şehīdāna şuhūd-ı zevk ile
Gülşen-i Ḥuld içre bezm-i ʿayş u ḥurrem tāzedür
- 3 Şimr ile İbn-i Ziyād ile Yezīd İşārına
Kaʿr-ı Ğayyāda elem nār-ı cehennem tāzedür
- 4 Fıkr-i deşt-i lāle-gün-ı Kerbelādan yine āh
Sīnelerde şerḥa-i hūn-ı mātem tāzedür
- 5 Cevr-i dest-endāzı yād itdükçe erbāb-ı vefā
Dīdesinde kaṭre-i hūn-ı dem-ā-dem tāzedür
- 6 Telḫī-i endīşe-i derd-i muşībetden yine
Ehl-i İmāna ücūr-ı sūziş-i ğam tāzedür
- 7 Nağme-senc olsa n'ola Nāmī hezārān-ı enīn
Şaḥn-ı dilde gülbün-i āh-ı ferāhem tāzedür

33 *

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

- 1 ʿĀrif-i Ḥaḳ sırrını pāk mücellā tutar
Rüy-ı hūr-ı vaḥdete āyine-āsā tutar
- 2 Pertev-i hūr ʿaks idüp kendü cemālin görür
Rüşenī-i ʿaksini anda hüveydā tutar
- 3 Bī-ḥod olup āyine pertev-i ḥürdan velī *
Çeşmi ser-ā-pā açar zevk-i temāşā tutar
- 4 Ḥük-m-i kuvā-yı sivā maḥv olur āḫir gider
Kāmil olup cism-i “lā” şīve-i “illā” tutar
- 5 Her şeyüñ isminde şey kendüsi yokdur velī
Zākir-i ism-i İllāh reng-i müsemmə tutar
- 6 Bezm-i fenāda kanı rind-i Cem-āyīn-i sīr
Dest-i dili dāyimā cām-ı muşaffā tutar

* (32) S1.141a-k, S2.108a

* (33) S1.141a, S2.108a, Ü.140a

* 3 velī: dili S2.

- 7 Hāşıl ider tesliyet hāţır-ı Nāmî gibi
Her ki serā sînedē şāhid-i maʿnā  utar

34 *

Mefāʿil n Mefāʿil n Mefāʿil n Mefāʿil n

- 1 İrenler n r-ı S bh na g r r  alemde z hird r
V c d-ı b -v c d ne  amu e y  mez hird r
- 2 Bu g zler n r  andandur o n r olmasa  andandur
Nazar   n benlig  ndend r anı g rmekde  a ırdur
- 3 Y ri bir p r-i k mil bul tar k-i H k a oldur yol
 alı   lmekden   ndin  l o dem her  eyde h zirdur *
- 4 Bu d ny dur  er  atde tekell md r tar katde
V c d  yok ha ıkatde bu s z ehline b hird r
- 5 V c du n zu mını ref  it  ır t-ı m sta ıme git
İ it N m  s zin i it sen nle sende n zirdur *

35 *

F  il t n F  il t n F  il t n F  il n

- 1 Nev-bah r oldu yine g l sen nig r-ist ndur
 e m-i  ibretle cih na b kmayan n d ndur
- 2 Lafz u maʿn -y  ha  y kdan  ib ret bir mi  l *
Var ise b g-i cih n u h ţır-ı merd ndur
- 3 Seyr-i h l-i b g-ı  alem  e m-i erb b-ı dile
Ser-g ze t-i h  ba be zer bir  aceb seyr ndur
- 4  med   ref -i nazar h line  ibretle b kup *
Kend yi fehm itmeyen  dem ne b -iz  ndur
- 5 H md  li ll h d yim  H ld-i maʿ n  seyr ider
Hey et-i N m  ser- -p  d de-i  irf ndur

36 *

Mef  il n Mef  il n Fe  l n

- 1 G rinen c mle    r ile e v r
Ne sen vardur ne ben vardur n m d r

* (34) S1.141b-k, S2.108b

* 3 h zirdur: z hird r S2.

* 5 n zirdur. h zirdur S2.

* (35) S1.141b, S2.108b,  .56a, M.3a

* 2 lafz u: lafz S2.

* 4  med   ref :  med ref  S1., S2.,  . /  ibretle: di katle M.

* (36) S1.141b, S2.108b,  .140b

- 2 Göre birbirine beñzer mi eşyā
Tecellī eylemişdür emr-i Cebbār
- 3 Kemāl-i kudret izhār itmek için
Çomışdur her birinde niçe āsar
- 4 Yerinde cümle eşyādur levāzım *
Ne noķşān u ziyāde zerre miķdār
- 5 Şanur ādem cihānīdür velākin
Cihān kendinde olmuşdur pedīdār
- 6 Bu sırra perdedür zann-ı vücūdı
Görinürdi olaydı refc-i pindār
- 7 Vücūdı dīn-i Aħmed maħv iderse
Olur Nāmī hemīşe seyr-i esrār

DER-ĤARF-İ ZĀ

37 *

Mefcūlü Mefācīlü Mefācīlü Feccūlün

- 1 Biz nāşiye-fersā-yı der-i dāver-i nāzuz *
Ya'ni ki hevādār-ı ser-efrāz-ı niyāzuz
- 2 İtdükse n'ola şāhid-i maķsūdı der-āgūş *
Hem şīve-i Maħmūd u hem ādāb-ı Ayāzuz
- 3 Geh berķ-i nihān-sūz-ı şakā-yı dil ü cānuz *
Gāh nūr-ı ayān cilve-i taşdıķ-nevāzuz
- 4 Hāşıl bu ki biz nūr gibi şāfi-derūnuz *
Bīrūnumuzı būķalemūn-naķş-tırāzuz

* 4 -S2.

* (37) S1.142a, S2.109a, Ü.140b, M.10b, Y.63b

[Bu gazel ile HM.'deki 180. gazel mecazî-hakikî ayrımı olmayan M. ve Y. nüshalarında eski şekilleriyle mevcuttur. Şair sonradan bu iki gazel üzerinde bazı tasarruflar yaparak birini HM.'ye diğerini HH.'ye almıştır. (krş. HM. 180. gazel) Şairin kendi şiiri üzerindeki bu tasarrufuna saygının bir ifadesi olarak bu iki gazelin oldukça farklı olan eski şekillerinin aparatlardan takip edilmesi uygun görülmüştür. Sebepleri için bkz. "Nüshaların Tanıtılması" ve "Edebî Şahsiyeti"]

* 1 b: Ya'ni ki ĥased-baķş-ı dil-i ehl-i niyāzuz Y.

* 2 Şīven-gedemüz yine ĥarīm-i dilimüzdür

Geh nağme-ger-i şādī vü geh nāle-nevāzuz M., Y. (HM. 180. gazelin 3. beytiyle müşterektir.)

* 3 HM.'deki 180. gazelin M. ve Y. nüshasındaki 2. beytiyle müşterektir. /

Hem cilve-ger-i kaşr-ı ĥarem-gāh-ı ĥaķīķat

Hem ĥāk-i reh-i pey-ber-i reftār-ı mecāzuz M., Y. (HM.'deki 180. gazelin 4. beytinin eski şeklidir.)

* 4 -M., -Y., M.'nin 4. beyti yukarıdaki 2. beyittir. / HM.'deki 180. gazelin M. ve Y. nüshasındaki 4. beytiyle müşterektir.

- 5 Geh ʿārif-i bi'llāh muḳīm-i der-i şıdḳuz *
Geh Nāmī gibi ʿāşık-ı ārām-güdāzuz

38 *

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

- 1 Her dem iden dergeh-i Ḥaḳḳa niyāz
ʿĀleme eylerse yeridür o nāz
- 2 Yā nice nāz eylesesün ʿāleme
Ḥaḳḳ-ı cihāndan olur ol bī-niyāz
- 3 Ḥüsn-i ḥaḳīḳat cihān-ārā iken
Ḥayfdurur ola maḥabbet mecāz
- 4 Ḥālīḳına ʿāşık u maʿşūḳ olan
Cümle melā'ikden olur ser-firāz
- 5 Şīve-i gaybīye olur muntazır
Kārın ider cilve-i sūz u güdāz
- 6 Cezbe-i Raḥmāna giriftār olup
Keşf olur anda aña sırr-ı namāz
- 7 Nāmī-şıfat seyr-i ḥaḳīḳat ider
Her kim olur pey-rev-i erbāb-ı rāz

39 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Biz nedīm-i ḥazret-i ḥalvet-serāy-ı vuşlatuz *
Maḥrem-i sırr-āşınā-yı kām-yāb-ı ülfetüz
- 2 Oldı zulmet-gāh-ı şek Ḥuld-i yaḳīn-i sermedī *
Maḫzar-ı esmā'-ı ḥüsnā ʿayn-ı ḥüsn-i şüretüz
- 3 Ma'nevīde mir'āt-ı Ḥaḳ ḫāhirde nev'-i ādemüz *
Ḥamdü li'llāh kām-bīn ü kāmran-ı ḥilḳatüz
- 4 Şāhid-i nāzendemüz āgūşumuzda dāyimā *
Bī-niyāz-ı devlet ü iḳbāl-i dār-ı miḫnetüz

* 5 Gāh kilik-i bedāyi'-gere bīgāne nedīmüz
Geh Nāmī gibi hem-nefes-i maḥrem-i rāzuz M., Y. (HM.'deki 180. gazelin 5. beytinin eski şeklidir.)

* (38) S1.142a-k, S2.109a

* (39) S1.142a, S2.109b, Ü.141a, M.10b, Y.63b

* 1 vuşlatuz: ʿizzetüz Y. // ülfetüz: vuşlatuz Y.

* 2 Y.'de 3. beyitle yer deḡiştirmiştir. / sermedī: cāvidān Y.

* 3 a: Devlet ü iḳbāl-i kevneynī müsellemdür bize Y. // ḥilḳatüz: fıtratuz Y.

* 4 Şāhid-i nāzende-i ā π üş-ı erbāb-ı dilüz
Kār-fermā-yı heves-kārān-ı dār-ı miḫnetüz Y.

- 5 Gerçi maḥmūrānedür evzā⁶umuz şüretde līk
Maⁿīde mestüz mey-i ʿıŝk ile pür-germiyyetüz
- 6 Vuşlat-ı cānānedür perverde-i endīŝemüz *
Māsivā fikrin ferāmūŝ iden ehl-i himmetüz
- 7 Cilve-ger olsaḡ n'ola biñ şevk ile Nāmī gibi
Zerre-i nāçiz-i tāb-ı āfitāb-ı vaḥdetüz

40 *

Mefā⁷lün Mefā⁷lün Fe⁷ülün

- 1 Ğarīk-i baḥr-ı nūr-ı zāt-ı pāküz
Aşılđa ḥāküz ammā tāb-nāküz
- 2 ʿAdemden şüret ü maⁿāya geldük
Vücüdı sāye-veş yok muşt-ḥāküz
- 3 Emānet bārın alduḡ dūŝumuzda
Ğam-ı ḥüsn-i edāda derd-nāküz
- 4 Bizi nefis ü hevā itdi şerem-sār
Dem-ā-dem ol ḥacāletden helāküz
- 5 Zuhūr-ı telḡ ü ŝirine mehekküz
ʿAdemdür biḡumuz güyā ki tāküz
- 6 Esir-i zār-ı zencir-i ʿalāyık
Bu miḡnetle yine bī-vehm ü bāküz
- 7 Miŝāl-i āyine Nāmī ezelden
Bi-ḡamdi'llāḡ cemāle sine-çāküz

41 *

Mefā⁷lün Mefā⁷lün Mefā⁷lün Mefā⁷lün

- 1 Temāŝā-dīde-i nūr-ı cebin-i Muŝtafāyuz biz
Şafā-yı ʿaks ile āyine-i İzid-nümāyuz biz
- 2 Bu zıll-i zā'il içre görünür ŝaḡsuz ḡaḡıḡatde *
Ğarīk-i baḥr-ı nūruz zerre-i ŝems-i hüdāyuz biz
- 3 Bugün müstaḡnī-i āmāl-i dāreynüz bi-ḡamdi'llāḡ
Ğinā-yı ʿıŝka irdük merd-i meslübü'r-recāyuz biz
- 4 Ümīd-i luḡf-ı maḡza cürmi dest-āviz ider dāyim
Der-i ʿizzet-serāy-ı dilde müŝtāḡ-ı liḡāyuz biz

* 6 Y.'de sonradan kenara yazılmıştır.

* (40) S1.142b-k, S2.109b

* (41) S1.142b, S2.110a, Ü.141a, M.6b-k

* 2 ŝaḡsuz: ŝaḡŝī S2.

- 5 Egerçi evc-pervāz-ı melekdür seyrümüz ammā
Yine Nāmī-şifat ednā-ğubār-ı hāk-i pāyuz biz

42 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Cihānda var mı bir hātır ki hergiz bār-ı gam çekmez
Bulnur mı ya bir cānī bu meclisden kadem çekmez
- 2 O dil kim bāde-nüş-ı sır-ı vaḥdetdür ḥuzūr eyler
Vücūd-ı māsivāda olsa olmasa elem çekmez
- 3 Çeker 'āqıl olanlar nefsinı teftiše rüz u şeb *
Debīr-i ḥayr u şer zīrā dem olmaz kim raqam çekmez
- 4 Hüviyyet "hā"sıdur cānīde enfās-ı zarūriyye
Bilür bilmez yürür bī-hā-i ismu'llāha dem çekmez
- 5 Gün olmaz kim geçen 'ömr-i 'azīzin fikr idüp Nāmī
Hevāya şarf olan enfāsa bir āh-ı nedem çekmez

43 *

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Cihānda merd olan ālāyiş-i kevne nigāh itmez
Qanı bir kimse qalır mı gider ḥasretle āh itmez
- 2 Sa'ādet-mend-i dünyā vü şefā'at-ḥvāh-ı 'uqbādur
Ol 'ārif kim gelür 'ālemde meyl-i māl ü cāh itmez
- 3 Vücūdı bir günāh imiş bilür olmaz kıyās aña
Ne çāre n'eylesün yā bir günāha biñ gün āh itmez
- 4 Rızā-yı Ḥaqqı taḥşīle dem-ā-dem sa'y ider tırmaz
Hevāya ser virüp evkāt-ı 'ömrini tebāh itmez
- 5 Qanā'at gūşesinde faḥr-ı faqr ile olup hem-dem
Esīr-i iltifāt olmaz recā-yı luḥf-ı şāh itmez
- 6 Sülükinde irişür menzil-i maqşūda elbette
Ümīd-i luḥf ile 'avn-i Ḥudā gayrın penāh itmez
- 7 Geçer 'ömrü irişmez sāye-i dāmān-ı pīrāna
Bu yolda her ki Nāmī-veş vücūdın hāk-i rāh itmez

DER-ḤARF-İ SİN

44 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* (42) S1.142b, S2.110a, Ü.141b

* 3 rüz u şeb: rüz şeb S1., S2.

* (43) S1.142b, S2.110a, Ü.141b

* (44) S1.143a, S2.110b, Ü.142a, M.11b

- 1 Beste olmazsa riyāzetle dilā rāh-ı havās
İdemezsin rūhı şerr-i dīv-i nefsüñden hırās
- 2 Vādī-i ʿişmetde bezm-ārā-yı ʿiffet olmasañ
Fırқа-i ervāh-ı nācī eylemezler istīnās *
- 3 Eyleyen mirʾāt-ı kalbi pāk gerd-i ğayrıdan *
- Nūr-ı zāt-ı hāzret-i Bārīden eyler iktibās
- 4 Kām-rān-ı şadr-ı istiğnā olursın ʿāķıbet
ʿAvn-i Hāķdan ğayra itmezseñ niyāz u iltimās
- 5 Himmet it kaç-ı izāfāt itmege Nāmī iriş
Ol maķām-ı emne kim bir vech ile yoķdur hırās

45 *

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 İdince sālīk-i reh zikre verz-bend-i nefes
Fırāz-ı ʿarşa atar hāķasın kemend-i nefes
- 2 Çeker hemīşe göñül şafhasına naķş-ı İlāh
Kime ki ide nazar pīr-i naķş-bend-i nefes
- 3 Devām-ı zikr ile reşk-i kıyām-ı T ũbādur
Riyāz-ı dilde hırām-ı kad-i bülend-i nefes
- 4 İrince mest-i mey-i ğafleti ider hüşyār
Şunarsa sākī-i dem āb-ı neşve-mend-i nefes
- 5 Verā-yı ʿālemi seyr itdürür süvārına
Çıķar egerçi ki āheste-rev semend-i nefes
- 6 Hāyāt-ı tāze ile reşk-i Hızr olur ādem
Mezāk-ı cāna irince şarāb-ı kand-i nefes
- 7 Serāy-ı vaħdete Nāmī-veş irişür her kim
Olursa hāk-i reh-i merd-i hüş-mend-i nefes *

46 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey birāder diñle bir dürc-i tehīdür her nefes
Cevher-i ʿirfān ile pür kıлмаğa eyle heves
- 2 Ğāfil olma her nefes bir genc olur rüz-ı cezā
Zikr-i Hāķķ ile iderseñ bunda anı mültebes

* 2 nācī: ķudsī M.

* 3 ğayrıdan: şübheden M.

* (45) S1.143a, S2.110b, ũ.142a

* 7 hüş-mend: heves-mend S1.

* (46) S1.143b, S2.111a, ũ.142a

- 3 Yād idüp cürm ü haṭāñı girye-nāk ol her gice
Her seher bīdār olup qıl nāle mānend-i ceres
- 4 ‘Ömrüñ enfāsın şaķın bīhūde zāyi^c eyleme
Zıkr-i Haḫḫa kūşış it elvire tā her mültemes *
- 5 Himmet it Nāmī-şıfat bir hāṭır-ı āgāhı bul
Destini ṭut dāmen-i kāma olursın dest-res

47 *

Mefā^cilün Fe^cilātün Mefā^cilün Fe^cilün

- 1 Ne yaña baḫdum ise hep görindi rūy-ı heves
Dimāğ-ı cānuma kār itdi āh būy-ı heves
- 2 Şikeste olmadı seng-i nedāmet ile ṭurur *
Mey-i ümīd ile leb-rīz olan sebū-yı heves
- 3 Binā-yı kaşr-ı hidāyet harāb olur giderek *
Zemīn-i hāṭıra böyle aḫarsa cūy-ı heves
- 4 ‘İnāyet irse hevā-yı ‘anāşırı ref’a *
Dem-ā-dem olmasa ma‘mūr çārsū-yı heves
- 5 Rızā-yı meşreb-i cānāne olsa dil-hvāhum *
İrişe ğāyetine anda ārzū-yı heves
- 6 Açılsa rūy-ı dile revzen-i kemāl-i kerem
Olurdu pīş-i nigeḫ-nāzı baña kūy-ı heves
- 7 Hārīm-i ḫubb-i ezel olsa hāṭırı Nāmī *
Haḫīḫat olur idi hep hevā-yı ḫūy-ı heves

DER-ḤARF-İ ŞİN

48 *

Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilātün Fā^cilün

- 1 Nağme-i evvel ki zāhir oldı “kāf” u “nūn” imiş
Genc-i pinhān-ı leb-ā-leb lūlü²-i meknūn imiş
- 2 ‘İlm-i esmā luṭf-ı ‘irfān kışr u mağzı müştemil
Şūret ü ma‘nā-yı dāreyn anda hep maḫzūn imiş

* 4 elvire tā her: tā elvire her Ü., elvire tā bir S2.

* (47) S1.143b, S2.111a, Ü.142b, M.12a, Y.64b

* 2 nedāmet ile ṭurur: nedemle hāṭırda M., Y. // mey-i ümīd: şarāb-ı lehv M.

* 3 M.’de 4. beyitle yer deĝiştirmiş. / binā-yı kaşr-ı hidāyet: riyāz-ı semt-i haḫīḫat M., Y. // hāṭıra: dillere M., Y.

* 4 a: Olalı rūy-ı dile beste kār-gāh-ı firāğ M., Y. // olmasa: olmada M., Y.

* 5, 6 -M., -Y.

* 7 Görinmedi dile gitdi hevā-yı lem-yezelī

Olalı Nāmī-i zāruñ enīsi ḫūy-ı heves M., Y.

* (48) S1.144a, S2.111b, Ü.142b

- 3 Āyine olmuş ‘adem bī-ittihād u bī-ḥulūl
Rū-nümā ‘aks-i ḥaḳāyīḳ dem-be-dem merhūn imiş
- 4 Kendi için kendine kendinde kendin ‘arz ider
Bī-sivā bir ‘ālem-ārā cilve-i bī-ḡūn imiş
- 5 Birbirine ‘arz-ı ḥüsne eyler cemāl ile celāl
‘Işḳ ile ḡüyā ki iki şāhid-i meftūn imiş
- 6 Kenz-i bāḳī ‘ilm-i esrār-ı ḥaḳāyīḳdur ki hep
Sīne-i vīrānesinde ādemūñ medfūn imiş
- 7 ‘Aks-i rūy-ı ḥüsne meclā olmuş a‘lā āyine
T̄ īnet-i Nāmī egerçi ḥāk-i tīre dūn imiş

49 *

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

- 1 Ḥilḳat-i ‘ālem ezelden tā ebed bir ān imiş
Zāhir olan anda ‘aks-i ḳudret-i Yezdān imiş
- 2 Seyr-i eşyā-yı cihān itdüm ser-ā-ser her biri
Bī-vücūdāne vücūd-ı Şānī‘e bürhān imiş
- 3 Yok vücūdı cümleñ mişl-i ḥayālāt-ı beşer
Belki ḥiç-ender-ḥiç-ārā cilve-i cānān imiş
- 4 Mazhar-ı evşāf-ı esmā zerre zerre kā‘ināt
Mecma‘-ı mecmū‘-ı āşār-ı şıfāt insān imiş
- 5 Ādemī ‘ālemde ‘ālem ādemīde olması
Kendi kendin bī-sivā her vech ile seyrān imiş
- 6 Kūnh-i zātından ḥaber yok fikr-i “illā”sıyla bil
Pūşış-i vācib te‘ālā bürḳa‘-i imkān imiş
- 7 Ceyb-i ḡafletden çıkar baş ‘arşa-i āḡāha ḳo
Nāmī-veş gör bī-ḳarārı her taraf çevgān imiş

DER-ḤARF-İ ŞĀD

50 *

Mefā‘ilūn Fe‘ilātūn Mefā‘ilūn Fe‘ilūn

- 1 Cenāb-ı Ḥaḳḳa Naḳış-bendīdür ṭarīḳat-ı ḥāş
Sebīl-i aḳreb ü āsān dimiş eḥaşş-ı ḥavāş *
- 2 Devām-ı zıkr ü seher şamt u cū‘ u ‘uzletdür
Bu rükn-i pence idenler vücūd-ı ḳalbi menāş

* (49) S1.144a, S2.111b, Ü.143a

* (50) S1.144b, S2.112a, Ü.143a

* 1 aḳreb ü: aḳreb-i S1., S2.

- 3 İrüp fezā-yı şühūd-ı haķāyıkā dem dem
Görür ki niçe imiş keşf-i ʿālem-i ihlāş
- 4 Serāy-ı marzıyede nefsine virüp cilve
Dili hayāl-i sivādan ider o demde hālāş
- 5 Düşüp ziyāsına hurşīd-i vahdetüñ dāyim
Vücūd-ı zerre-i Nāmī gibi olur rakķkāş

DER-ḤARF-İ ZĀD

51 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 T̄ İnet-i ādem imiş eşyā-yı ʿālemden ğaraż
Şūret-i ʿirfān imiş ĩcād-ı ādemden ğaraż
- 2 Nefs ü rūhuñ cezb-i efʿāline olmışdur nişān
Cāy-ı Kārūn u maķām-ı İbn-i Meryemden ğaraż
- 3 Luţf u ķahr āşarıdır birbirine zāhir olur
Hep sūrūr-ı sūr u miḥnet-zāy-ı mātemden ğaraż
- 4 Nūr-ı İmān u süveydā-yı dil olmışdur meger
Kaʿbede seng-i siyāh u āb-ı Zemzemden ğaraż
- 5 ʿĀlemüñ iķbāl ü idbārına Nāmī bakma gel
İmtihān-ı ḥāl-i dildür şādī vü ğamdan ğaraż

52 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey dil itme ḥalkuñ eţvārına daḥl ü iʿtirāż *
Hāşıl olur saña andan niçe dürlü inķıbāż
- 2 Seyr idüp ezhār-ı reng-ā-rengi şahn-ı bāğda
Maʿnisi var mı diseñ niçün bu sūrḥ ü ol beyāż
- 3 Ber-ķarār olmaz ḥuzūr-ı ķalbi erbāb-ı dilüñ
Hāşıl olmayınca efķār-ı sivādan inķırāż
- 4 İmdi cehd eyle ḥadīs-i naķş-ı şūma virme yol
Zāyiʿ olur āb beste olsa mecrā-yı ḥıyāż
- 5 T̄ arḥ-ı efķār-ı sivā ķıl Nāmī ķalbi zikre vir
Açıla zātuñda tā dergāh-ı Firdevsī-riyāż

DER-ḤARF-İ T̄ Ā

* (51) S1.144b, S2.112a, Ü.143a

* (52) S1.144b, S2.112a, Ü.143b

* 1 daḥl ü: daḥl-i S1., S2.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Rūy-ı şahrā-yı ʿadem üzre ʿonıldı bu bisāt
İtmedi itmez de kimse bunda kesb-i inbisāt
- 2 Hālī olmaz ıztırāb-ı bīmden ehl-i ʿubūr
Cisr-i bī-bünyād-ı dehr üstinde olsa bir ribāt
- 3 Rūz-ı ferdā derd-mend eyler firāk-ı ʿaşreti
Her kim olursa zen-i dünyā ile germ iḥtilāt
- 4 Nice mümkün ehl-i dil dünyāda āsāyiş bula
Kımyādur yāḥōd ʿAnkā mişlidür bir dem neşāt
- 5 Nāmiyā idrāk-i teklīf-i Ḥudādur kıl ḥazer
Bu güzergāh-ı fenāda şüret-i nehc-i şirāt

DER-ḤARF-İ ZĀ

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 N'ola erbāb-ı dil itmezse bu devr-i zamāndan ḥaz
Ne deñlü ide mażlümān cefā-yı bī-amāndan ḥaz
- 2 ʿUbūr eylerken eşyā her nazarda rāh-ı idbāra
İder mi sālīk-i şādīk bu iḳbāl-i cihāndan ḥaz
- 3 Ne mümkün zīnet-i dāreyne dil-beste ola ʿārif
Olur büksiste dil itmez şafā-yı ĩn ü āndan ḥaz
- 4 Hemān müştāk-ı bī-tāb-ı cemāl-i lā-yezālīdür
Tesellī gelmez itmez ḥūr u ğilmān-ı cihāndan ḥaz
- 5 Olur erbāb-ı himmet cilve-gāh-ı bākīye ʿāzim
Dil-i Nāmī gibi almaz bu fānī ğülsitāndan ḥaz *

DER-ḤARF-İ ʿAYN

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nūr-ı Feyyāz eyleyince bī-cihetden iltimāʿ
Hāşıl oldu cümle eşyāya zuhūr-ı ictimāʿ
- 2 Pertev-i nūr üzre ğüyā zerrelerdür mümkünāt
Gāh evce geh ḥazīze nev-be-nev eyler semāʿ

* (53) S1.145a, S2.112b, Ü.143b

* (54) S1.145a, S2.112b, Ü.144a

* 5 dil-i: dil ü S2.

* (55) S1.145a, S2.112b, Ü.144a

- 3 Dāyimā cünbişdedür ma'cüm olur mevcüd olur
Sırrını hıç kimse hāşıl itmemişdür ıttılā'
- 4 Vādī-i hayretde ser-gerdān u 'ācizdür 'uqūl
Seyr-i hikmetde firāset ādeme eyler vedā'
- 5 Nāmī-āsā ğarķ-ı nūr iken bu zerrāt-ı cihān
Feyz-i nūra yine hep dil-teşne olmuş bī-nizā'

56 *

Müstef'ilātün Müstef'ilātün
(Fa'lün Fe'ülün Fa'lün Fe'ülün)

- 1 Hürşid-i vaḥdet her şeyde lāmi'
Bir vech ile yok zū'ına māni'
- 2 Zerrāt-ı bī-ḥadd itse hücumı
Mestür olur mı hıç nūr-ı şāyi'
- 3 Seyr-i sivādur zāhir gözinde
Bātında ammā bir nūr-ı sātı'
- 4 Hāḫdan irişür ehl-i sülūke
Her şavtı olsa şıdķ ile sāmī'
- 5 Nāmī-veş irür zevķ-i şuhūda
Her kim sivāyı olursa rāfi'

DER-ḤARF-İ ĞAYN

57 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Ārif ol ḥubb-i sivāya hıç yandırma dimāğ
Zikr-i Hāḫ ile firāvān eyle dilde bir çerāğ
- 2 Rūşen olur pertevinden 'ālem-i dil tā kıyām
Huld-i dīdāra çeker āḫir saña virmez ferāğ
- 3 Seyr-i gülşen-zār-ı vicdān-ı maḥabbet kesb ider
T̄ ālibe lāzım degül geşt ü güzār-ı bāğ u rāğ *
- 4 Rāh-ı tārīk-i sivāda gidemez ehl-i sülūk
Dāyimā fānūs-ı dilde yanmasa şem'-i sürāğ
- 5 Behre-dār-ı zevķ-i 'irfān olmağa Nāmī-şıfat
Sīnesin itmek gerek sūz-ı maḥabbet dāğ dāğ

DER-ḤARF-İ FĀ'

* (56) S1.145b, S2.113a, Ü.144b

* (57) S1.145b, S2.113a, Ü.144b

* 3 bāğ u: bāğ S1., S2.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Merd iseñ dünyāya itme naqd-i enfāsı telef
Ḥubb-i māl ü cāhı terk it bulmaḵ isterseñ şeref
- 2 Her nefes zıkr-i Ḥudāya küşiş eyle dāyimā
Olasın tā pey-rev-i āgāhī-i şāh-ı Necef
- 3 Göz yumup geçdi cihāndan her biri bir ḥāl ile
Baḵmadılar zīnet-i dünyāya merdān-ı selef
- 4 Himmet it meyl itme sen de zīver-i fāniye gel
Ol gürüha pey-rev ol kim oldılar ḥayrūl-ḥalef
- 5 Cevher-i ezkārı ceyb-i sineñe taldur bugün
Yarın anda açıla tā rüyuña Ḥuld-i tuḥaf
- 6 Bunda a'mālūñle genc-i 'ömre derc itdüklerüñ
Zāhir olur anda lābüd lülü midür yā ḥazef
- 7 Zıkr-i Ḥaḵḵ ile lisān-ı ḳalbüñi gūyā ḳıluḵ
Nāmī-āsā eyle efkār-ı sivāyı ber-ḫaraf

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 İdemez her dīde seyr-i ḥıttā-i pāk-i Necef
Gülşen-i Ḥulddür zīrā ravza-i ḥāk-i Necef *
- 2 Bir dür-i yektāyı āgūşa şadef-āsā çeküp
Şevḵ ile leb-rīz olmuş sine-i çāk-i Necef *
- 3 'Ayn-ı vuşlatda gehī gālib olup bīm-i firāḵ
Ḥün-ı dil aḳıtsa n'ola çeşm-i nem-nāk-i Necef *
- 4 Vaşfını ancaḵ zebān-ı işḵdur ta'bīr iden
'Aḳl ile sencīde olmaz vaşf-ı idrāk-i Necef
- 5 Cem' olunca ḥubb-i dilde şıdḵ u 'adl ü ḥilm ü 'ilm
Himmet eyler Nāmī lābüd şāh-ı bī-bāk-i Necef *

DER-ḤARF-İ ḲĀF

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

* (58) S1.145b, S2.113b, Ü.144b

* (59) S1.146a, S2.113b, Ü.145a, M.19a, Y.70a

* 1 b: Vezni bozuk.

* 2 leb-rīz olmuş: olmuş leb-ā-leb M., Y.

* 3 vuşlatda: vuşlatdur M., Y. // ḥün-ı dil aḳıtsa n'ola: n'ola ḥün-ı dil aḳıtsa Y.

* 5 a: Olsa yeksān şıdḵ u 'adl ü ḥilm ü 'ilme ḥubb-ı dil Y. / ḥubb-i dilde: dilde ḥubb-i M.

* (60) S1.146a, S2.113b, Ü.145a, M.20a, Y.70b (bkz. ve krş. HM.G.234)

- 1 Çeşm-i ʿibretle dilā şun^c-ı cihān-ārāya baķ
Nʿeyledi rūy-ı zemīn ü şafħa-i dūnyāya baķ
- 2 Rūz u şeb āyīne-i çarħa cilā-baħş olmada *
Māh-ı ʿālem-tāb ile mihr-i cihān-peymāya baķ
- 3 “Keyfe yuħyi>l-arza ba^cde mevtiħā”¹¹⁹ yı fikr idüp *
Reng-i gūn-ā-gūn ile zāhir olan eşyāya baķ
- 4 ʿĀlemüñ feyz-i nesīmiyle bahārında bu dem *
Zīr ü bālāsında mevc uran yem-i ħazrāya baķ
- 5 Ĥāşılı mümkin degül ta^cbīr-i zevķ-i ʿālemī *
Şükr ile seyr eyle Nāmī ħudret-i Mevlāya baķ

61 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Her derūn-ı sīneye şıgmaz dil-i şeydā-yı ʿışķ
Her şadefde ħāşıl olmaz lūlü>-i yektā-yı ʿışķ
- 2 Kendüye ma^cşūķ u ʿāşıķdan cenāheyn eylemiş
Ķāf-ı ħurbetden per açmış ʿāleme ʿAnķā-yı ʿışķ
- 3 Naķş-ı gūn-ā-gūn-ı emvācın pey-ā-pey itmede
Bir nefes ŧurmaz ħurūş [u] cūş ider deryā-yı ʿışķ
- 4 Kendi ħüsnnin kendide eyler temāşā kendisi
Kendinüñ Mecnūn-ı ser-gerdānıdur Leylā-yı ʿışķ
- 5 Kūy-ı maķşūda ħubār-ı cismi irmez Nāmī-veş
Niçe yıllar olmayan ser-geşte-i şāħrā-yı ʿışķ

62 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ķaŧresin ʿummān idermiş cūşış-i seylāb-ı ʿışķ
Zerresin insān idermiş mihr-i ʿālem-tāb-ı ʿışķ
- 2 Bilmez idüm olmasam naŧ^c-ı belāda cān-feşān
Kūştesin iħyā idermiş tiĝ-i āteş-tāb-ı ʿışķ
- 3 Var ise kān-ı dil-i bī-rengdür aña maħal
Her-dil-i kānda bulunmaz gevhher-i nā-yāb-ı ʿışķ

* 2 rüz u şeb: rüz şeb S1., S2., Ü. / olmada: itmede Y. // cihān-: felek- Y.
¹¹⁹ “(Allah) yeri, ölümünden sonra nasıl diriltiyor?”, Kurʿān, Rūm (30)/50.
* 3 Y.`de 4. beyitle yer deĝiştirmiştir.
* 4 nesīmiyle bahārında: nesīmiyle bahārına M., bahār-ı dil-küşāsıyla Y.
* 5 şükr ile seyr: seyr idüp şükr Y.
* (61) S1.146b, S2.114a, Ü.145b
* (62) S1.146b, S2.114a, Ü.145b

- 4 Şu^cle-i şem^c-i maḥabbet ṭavfına sa^cy eyleyüp
Cân u ser virmekdür[ür] ol şīve-i ādāb-ı ʿıṣṣ
- 5 Gerçi Nāmī-veş muḳīm-i künc-i ḥākīdür velī
Ber-ter-i ʿarş-ı berīndür cilve-i ādāb-ı ʿıṣṣ

63 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Çıkdı vaḥdet maşrıḳından āfitāb-ı fazl-ı Ḥaḳ
Pertevinden mevc uran zerrāt-ı keşret-zāya baḳ
- 2 Burc-ı ḳudretten ṭulū^c idince mihr-i vaḥdeti
Düşdi zerrāt-ı cihān hep pertevine mā-ḥalaḳ
- 3 Pertev ammā maşdar-ı āyāt-ı zāt-ı lā-yezāl
Zerre ammā mazhar-ı evşāf-ı zāta mā-şadaḳ
- 4 Aşlı birdür faşlı birdür dest-i şāh-ı bāḡda
Bir kitāb-ı ḥikmet-ārādur oḳursañ her varaḳ
- 5 ʿİlm-ı ḡaybı ʿilm-i ʿaynı ṭurmadın tefsīr ider
Gel debīr-istān-ı ʿirfāndan alursañ bir sabaḳ
- 6 Dem-be-dem cām-ı şuhūd-ı vaḥdeti nūş itmeḡe
Başmaḳ ister meclis-i rindāna merdāne ayak
- 7 Ṭ ab^c-ı Nāmīden nice zāhir olurdı bu suḡan
Maḡz-ı luṭf-ı āṭıfetden irmeseydi fazl-ı Ḥaḳ

64 *

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

- 1 Baḳmadı ārāyişe dīde-i bīnā-yı ʿıṣṣ
Ṭ urmadı ālāyişe peyk-i sebük-pāy-ı ʿıṣṣ
- 2 Ḳaṭ^c-ı izāfāt idüp ṭayy-ı zamān eyledi
İrdi ser-i menzile reh-rev-i şahrā-yı ʿıṣṣ
- 3 Ḳays-ı maḥabbet dilā deşt-i ṭaleb-gird olur *
- Nāḳa-i küşşdedür maḡmil-i Leylā-yı ʿıṣṣ
- 4 Ten ki yem-i maḡv ola dil şadef-i şaḡv olup *
- Ma^cnī-i vuşlat olur lūlū^c-i yektā-yı ʿıṣṣ
- 5 Nāmī gibi dem-be-dem levḡ-i dili sāde ṭut *
- Naḳş ide tā nev-be-nev ḥvāce-i imlā-yı ʿıṣṣ

* (63) S1.146b, S2.114b, Ü.145b

* (64) S1.146b-k, S2.114b, M.20b, Y.70b

* 3 dilā: olan Y.

* 4 dil: cān M. // vuşlat: vaḥdet M., Y.

* 5 nev-be-nev: dersüñi M.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Degüldür ol şeh-i kevneyne tenhā āb u gil müştak
Cemāl-i bā-kemāline ezelden cān u dil müştak
- 2 Gürüh-ı enbiyā vü evliyā-āsā çeker zahmet
Rızā-cüy olan elbette olur miñnet-güsil müştak
- 3 Haber al “ķable mütü en-temütü”¹²⁰ dan gel ey ‘āşık
Vişāl-i cāvidānī ister iseñ öl diril müştak
- 4 Nigāh iden o yolda cāh-ı cism ü cāna ‘izzetde
İnanma bü'l-hevesdür ol şeh-i hüsne degil müştak
- 5 İrişe Nāmī-veş tā sāye-i dāmān-ı dildāra
Yolında hāk-i pā olmaķ gerekdür niçe yıl müştak

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün
(Müstef'ilün Fe'ülün Müstef'ilün Fe'ülün)

- 1 Her bü'l-heves olur mı luḫf-ı nigāha lāyık
Ol cāmı nüş idenler maḫşerde olmaz ayık
- 2 Her cānibe revende bilmez ṫarīķ-i ‘ışkı
Meftün-ı pīrezendür Ferhād u Ḳays u Vāmık
- 3 ‘ışķ u dilüñ mişālın görmek olur felekde
Āğūşa alduğınca hürşīdi şubḫ-ı şādık
- 4 Şüret-perest-i aḫkām fark içre kaldı ḫālī
Cem' olduğın ne bilsün ma'sūķ u ‘ışķ u ‘āşık
- 5 İrür ḫarīm-i vaşla olur şafāsı dāyım *
Her dil ki Nāmī-āsā terk eyleye ‘alāyık

DER-ḤARF-İ KĀF

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ḥālī elden ḫoma ḫāl ister iseñ
Şāmit ol ma'ni-i ḫāl ister iseñ

* (65) S1.147a, S2.114b, Ü.146a

¹²⁰ “Ölmeden önce ölüñüz.”, Hadis-i Kutsî olduğü söylenen bu söz hakkında daha geniş bilgi için bkz.: M. Yılmaz, a.g.e., s.129.

* (66) S1.147a, S2.115a, Ü.146a, M.21b, Y.71a

* 5 olur şafāsı dāyım: görür ‘arūs-ı ḫudsı M., görür ‘arūs-ı nāzı Y.

* (67) S1.147a-k, S2.115a

- 2 Terk-i tecrīd-i sivā kııl yūri var
Bu cihān ʔolusı māl ister iseñ
- 3 Sābit ol cāy-ı ʕubūdetde mūdām
İki ʕālemde kemāl ister iseñ
- 4 Refʕ idüp hūkm-i ğubār-ı bedeni
Gözūñ[e] seyr-i cemāl ister iseñ
- 5 Nüşa-i ādeme bağ diğğat ile *
Nağş-ı dāreyne mişāl ister iseñ
- 6 Varlığı yoğlığa tebdīl ideğör
Ebedī zevğ-i vişāl ister iseñ
- 7 Gel vücūduñda olan keşreti ğör
Nāmī-veş vağdete dāl ister iseñ

68 *

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

- 1 Yine feyz-i luţf-ı Hāğdan neşve-yāb oldı felek
Meclis-ārā-yı bahāra pür-şitāb oldı felek
- 2 Cūşa geldi bağr-ı hikmet emr-i Bārīle yine *
Anda ğirdāb-ı hevāsı bir ğabāb oldı felek
- 3 Viricek tāb-ı ʔarāvet nāmiye her zerreye *
Nūr-ı feyziyle o deñlü behre-yāb oldı felek
- 4 Pertev-i ʕaks-i şükūfeyle cihānı dir ğören *
Rüz u şeb ğüm oldı ʕayn-ı māh-tāb oldı felek
- 5 Şāhid-i faşl-ı bahār idüp müzeyyen ʕālemi *
Şevğ-ı hūsninden o dem kim kām-yāb oldı felek
- 6 Nağş-ı her-zerre o deñlü buldı ferr-i tābişi
Dinse lāyıkdur leb-ā-leb āfitāb oldı felek
- 7 Şāhid-i yektāyīdür her-berg ü sāz-ı bāğ u rāğ
Nāmī vağdet-nāme ğüyā bir kitāb oldı felek

69 *

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

* 5 -S2.

* (68) S1.147b, S2.115b, Ü.146b, M.22b, Y.72a

* 2 hikmet emr-i Bārīle: hikmet emr-i ğudretle M., ağzar şunʕ-ı hikmetle Y. // ğirdāb-ı: ğerdān-ı Y.

* 3 a: Nāmiye her zerreye tāb-ı ʔarāvet viricek M., Y.

* 4 cihānı: cihānın M. // rüz u şeb: rüz şeb S1., S2., Ü.

* 5 müzeyyen ʕālemi: derūnın cilve-ğāh M., Y.

* (69) S1.147b, S2.115b, Ü.146b

- 1 Çünkü bildük cümleye bâkî degül devr-i felek
Levh-i dilden imdi gel naqş-ı sivâyı eyle hak
- 2 Perde-i pindaruñ olmışdur vücuduñla cihān
Cümlede hāzır bilüp Hallākuñı kıl refc-i şek
- 3 Ğārif ol dil-beste-i ālāyiş-i kevn olma gel
Bezm-i keşretde şarāb-ı vaḥdeti ıışık ile çek
- 4 İhtiyār-ı cüz' ü emr ü nehyi virmiş destine
Herkesüñ ḳadrine teklif-i İlahidür mehek
- 5 Saḫvet-i Ḳahhāride cünbişdedür tesbîh ile
Cümle zerrāt-ı cihān evc-i semādan tā semek
- 6 Ğāfil olma sen de ey dil hālünü fikr eyleyüp
Zıkr-i Ḥaḳḳa her nefes cehd eyle bir dem ḫurma tek
- 7 T arḫ-ı efkār-ı sivā idüp dilünde dem-be-dem
Sālik ol rāh-ı hüdāya Nāmī “Allāhu maak”¹²¹

70 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Evvelüñ bir ḳatre āb u āḫirüñ bir muşt ḫāk
Sende ḳudret zāhir itdi bir niçe dem zāt-ı pāk
- 2 Cismünü āyine ḳıldı bī-ḫulül ü ittiḫād
Zāhir ü bāḫın görindi sende caks-i tāb-nāk
- 3 Ğāfil olmazsañ o demlerde bilürsin nefsünü
Rabbünü bilmiş olursın ḡayrı olmazsın helāk
- 4 Bilmedükce nefsünü bilmez gidersin Rabbünü
Ğafletüñ miḳdārı āḫir teng olur zīr-i maḡak
- 5 Ğaflet ü āḡāhī-i ḫaḳ emr ü nehy āsarıdur
İmdi āḡāh olmaḡa sa'y it o demlerden ki tāk
- 6 Geçmesün cömr-i azizüñ nefsünü fehm eyleyüp
Rabbünü cārif olunca ḡayrı yoḳdur vehm ü bāk
- 7 Sendedür Nāmī bu ḡaflet yoḫsa zerrāt-ı cihān
Cümle āḡāh-ı muvaḫḫaddur semekden tā simāk

71 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey dirīḡā kıymet-i cömr-i cihānı bilmedük
Her nefes bir genc-i dürr imiş nihānī bilmedük *

¹²¹ “Allāh seninle beraberdir.” anlamında Arapça bir söz.

* (70) S1.147b-k, S2.116a

* (71) S1.147b, S2.116a, Ü.146b

- 2 Şāhid-i maḳṣūdumuz āgūşumuzda leb-be-leb
Dāyimā vuşlat imiş ol yār-ı cānı bilmedük
- 3 Gerçi fānīdür kıyās itdük vücūd-ı ʿālemi
Hīç vücūdı yoğ imiş ammā biz anı bilmedük
- 4 Hep mezāhirde tecellī eyleyen bir nūr imiş
Bilmedük ḫayfā o nūr-ı cāvidānı bilmedük
- 5 Sāye nūr u zerre mihr ü ḫatre deryā imiş āh
Nāmī-veş seyr itmedük geçdi zamānı bilmedük

72 *

Mefʿülü Fāʿilātün Mefʿülü Fāʿilātün
(Müstefʿilün Feʿülün Müstefʿilün Feʿülün)

- 1 ʿUşşāka zevḳ-i ʿişret yād-ı müdām-ı nuṭṭuñ
Müjde-resān-ı ülfet ḫarf-i peyām-ı nuṭṭuñ
- 2 Bezm-i fenāda oldı mest-i sürūr-ı cāvīd
Kimüñ ki gūş-ı hūşı nūş itdi cām-ı nuṭṭuñ
- 3 Mürde-dilānı cānā eylerse n'ola ihyā
Gūyā dem-i Mesīhā zıkr-i devām-ı nuṭṭuñ *
- 4 Tārīk-i zann-ı şübhe refʿ oldı ehl-i dilden
Zāhir olunca mihr-i şıdk-ı kelām-ı nuṭṭuñ
- 5 Genc-i rızāyı buldı zevḳ ile ḫalbi ṭoldı
Cān u dil ile oldı her kim ki rām-ı nuṭṭuñ
- 6 Cürmin güdāz-ı küfr ü bidʿat olur dem-ā-dem
Raḫşende berḳ-āsā tıg-i niyām-ı nuṭṭuñ
- 7 Hāşā ki Nāmī-i zār ola derüñde maḫrūm
İki cihānda irdi hep feyż-i ʿām-ı nuṭṭuñ

DER-ḤARF-İ LĀM

73 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

* 1 nihānī: cihānı S2.

* (72) S1.148a-k, S2.116a

* 3 zıkr-i: zıkr ü S2.

* (73) S1.148a, S2.116b, Ü.147a, M.26b (M.'nin kenarında, içinde nazire olduğu bildirilen şu üç beyit bulunmaktadır:

Zıkr-i ḫayr ola cenāb-ı Şeyḫ Ḥayre'd-din dile
Himmet-i ʿışḳ eylemiş şükrin edā mümkün degül
Lāyih oldı feyż-i himmetden nazīre ṭabʿuma
Gerçi kim rindī velī ʿadlī ola mümkün degül
Dest-i ʿavn-i ḫazret-i Ḥaḳ dest-gır ola aña
Ol zamān kim yāverī-i āşinā mümkün degül)

- 1 Ehl-i ʿışka bu cihān içre şafā mümkün degül
Bī-ğamāna nitekim zevk-i belā mümkün degül
- 2 Verziş-i ʿışk ile irdi menzile erbāb-ı dil *
ʿİşksuz kaç-ı izāfāt-ı sivā mümkün degül
- 3 Şevk-i ʿışk oldu maḥabbetde nihāyet mertebe
Şevksüz āyīne-i ḳalbe cilā mümkün degül
- 4 ʿĀşıkı ḥubb-i ezeldür şehsüvār-ı ʿışk iden *
Yoḥsa taḳlīd-i maḥabbet zāhidā mümkün degül
- 5 Dilde Nāmī zerre-i ḥubb-i sivā mevcūd iken *
Öyle bil kim pertev-i mihr-i Ḥudā mümkün degül *

74 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Naḳş-ı ḡaflet içre ḳalma ʿālem-i ʿirfāna gel
Ey göñül ʿibretle baḳ āyīne-i aʿyāna gel
- 2 Ḥubb-i māl ü cāha püşt-i pā urup biñ şevk ile
Saʿy idüp bezl-i vücūda baş ḳadem merdāne gel
- 3 Kendüñi kendüñde kendüñsüz temāşā itmege
Bī-ḥodāne ḥāneḳāh-ı faḳr-ı dervīşāna gel
- 4 Ol dür-i yektā girür elbette dest-i himmete *
Ġavṫa-ḥvār ol dem-be-dem ḳatreñdeki ʿummāna gel
- 5 Mest-i cām-ı vaḥdet olmaḳ ḳaşd iderseñ zāhidā
Düş fenā meyḥānesine meclis-i rindāna gel
- 6 Keşret-i eşyāya baḳup anda zann itme vücūd
Añlayup küfr-i ḥaḳīḳī sırrını ĩmāna gel
- 7 İster iseñ Nāmī-veş zevk-i maḥabbetden eşer
Bī-dilāne āsitān-ı ḥvāce-i şāhāna gel

75 *

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ne ʿabā ber-düş-ı faḳr ol ne ḳabā-püş-ı Cem ol
Bir bilinmez şüret içre pādişāh-ı ʿālem ol
- 2 Herkes ile imtizāc it zāhire virme vücūd *
Rabṫ-ı ḳalb it zikre esrār-ı Ḥudāya maḥrem ol

* 2 menzile erbāb-ı: erbāb-ı menzile S2. // izāfāt-ı: izāfāta S2.

* 4 ʿāşıkı: ʿāşık-ı S1., S2.

* 5 öyle: şöyle M.

* (74) S1.148a, S2.116b, Ü.147a, M.27a

* 4 girür: girüp Ü.

* (75) S1.148b, S2.117a, Ü.147b, M.25a, Y.74a

- 3 Terk-i pindār-ı vüçüd eyle hişāl-i dīvi қо
Cürmüñi bil Hāq rızāsın gözle cins-i ādem ol
- 4 Baqma ebnā-yı zamānuñ cünbiş-i eṭvārına
Cümleyi Hāqdan bilüp rindāne seyr it epsem ol
- 5 Tīr-i qaşdı urmaq isterseñ nişān-ı maqşada
Qaddüñi dest-i niyāza vir kemān-āsā ham ol
- 6 Cidd ü cehd it yād-ı Hāqla zinde eyle qalbüñi *
Cümleden tecrīde sa‘y ü himmet it Ğisī-dem ol
- 7 Nāmī-āsā eyleyüp tarḥ-ı gubār-ı māsivā
Āfitāb-ı vaḥdete bezl-i vüçüd it şebnem ol

76 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 İster iseñ herkese sermāye-baḥş-ı devlet ol
Sā‘il-i ser-geşte-i dergāh-ı Rabbül-‘izzet ol
- 2 Emr-i ma‘rūf ile nehy-i münkeri fi‘le getir *
Cehd idüp Allāha kul Peyğamberine ümmet ol
- 3 Zāyic itme fikr-i ḥālī māzī vü müstaḳbele *
Her nefes zıkr eyle Hāqkı ehl-i qalb ü ḥālet ol
- 4 Ser-fürü eylerse ‘ālem birbirine kām için
Sen merāmı Hāqdan iste cümleye bī-minnet ol
- 5 Ḥayr u şerri germ ü serd-āsādurur bu varlıguñ *
Dem-be-dem sa‘y eyle ir bir ḥayra pür-germiyyet ol
- 6 Fikr-i evzā‘-ı zamān ile mükedder eyleme
Vir cilā levḥ-i dile zıkr ile ehl-i şafvet ol
- 7 Cümle ef‘āl ü şifātı kudret-i Hāqdan bilüp
Nāmī-āsā bāde-nüş-ı bezm-i sırr-ı vaḥdet ol

77 *

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Reşk-i cinān olursa n’ola mesken-i vişāl
Oldı şüküfte rüy-ı dile gülşen-i vişāl

* 2 imtizāc: iḥtilāṭ M., Y.

* 6 cidd ü: cidd-i S2. // sa‘y ü himmet it: sa‘y it ‘ışq ile M.

* (76) S1.148b, S2.117a, Ü.147b, M.26a, Y.74b

* 2 Y.’de 3. beyitle yer değıştirmiştir.

* 3 fikr-i: fikr ü Y.

* 5 -āsādurur: -rengindedür Y.

* (77) S1.149a, S2.117b, Ü.80b, M.29b, Y.75b

- 2 Şad-secde-i niyāzuña dest-i talebdedür *
 Bālā-ter-i taşavvur olan dāmen-i vişāl
- 3 Her ğamzesi ki şu^{le}-i ğam-süz-ı va^ddedür *
 Hāḳḳā ki berḳ-i sünbüledür ḥürmen-i vişāl
- 4 Feyz-i hevā-yı zülf-i vefā ol ḳadar ki hep
 Misk oldı ḥāk-i rāh-ı der ü berzen-i vişāl
- 5 Mūsī heves-rübā-yı nigeḥ-kārı oldısa
 Dildür hemīşe merdümek-i dīden-i vişāl
- 6 İllet-zidāy-ı çeşm-i dil ü cān olur ebed *
 Bir nīm-ḥarf-i müjde-i pīrāhen-i vişāl
- 7 Nāmī o bezm-i ünse nedīm oldı kim ebed *
 Yokdur hirās-ı ḥāṭıra-i reh-zen-i vişāl

78 *

Mef^ulü Fāⁱlātü Mefāⁱlü Fāⁱlün

- 1 Minnet Ḥudāya irdi bahār-ı dem-i vaşıl
 Ḥuld-i meserret oldı fezā-yı ğam-ı vaşıl
- 2 Olsam hemīşe nāşiye-fersā cihān cihān
 Olmaz sezā-yı şükr-i sır-ı yek-dem-i vaşıl
- 3 Oldı ebed şüküfte vü şād-āb yek-sere
 Gül-bāğ-ı üns içinde gül ü şebnem-i vaşıl
- 4 Mest-i müdām-ı bezm-i vefā eyledüm dili *
 Çekdüm ḥayāt neşve-i cām-ı Cem-i vaşıl
- 5 Firdevs-i maḥremiyyetüñ oldı muḳtīmi dil *
 Bīḡāne idüm itdi beni hem-dem-i vaşıl
- 6 Ta^bīr iderse zāⁱḳa-i ḥāl ider yine *
 Şıgmaz ḥurūf-ı nuṭḳa dem-i ālem-i vaşıl
- 7 Hep āşinā-yı zevḳ ü sürür-ı hemīşedür *
 Her kim olursa Nāmī gibi maḥrem-i vaşıl

79 *

* 2 talebdedür: şarabdatur Y.

* 6 Ḡaflet-küşā-yı sāmī^a-i cān u dil olur
 Yek-ḥarf-i müjde-ḥ^vānī-i pīrāhen-i vişāl M., Y.

* 7 ebed: dile Ü.

* (78) S1.149a, S2.117b, Ü.84a, M.29b, Y.76a

* 4 mest-i: mest ü S2.

* 5 dil: ḥāl Ü.

* 6 ḥāl: dil Ü. // ḥurūf-ı nuṭḳa: ḥurūfa zevḳ-i M., Y.

* 7 zevḳ: şevḳ Y. / hemīşedür: ebed olur Y.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 İlahî nūr-ı vahdetle dil-i târîki rüşen kııl
Hayâl-i hüsn-i hestî-i vücûduñ ile gülşen kııl
- 2 Vücûd-ı bî-vücûd olmağ ile mevcûd idüp yâ Rab
Zuhûr-ı hâlûmi ma'nâ-yı Qur'ân ile ahsen kııl
- 3 İlahî feyz-i havl u kuvvetüñden hisşedâr idüp *
'Ubûdiyyet rehinde reh-rev-i piçide-dâmen kııl
- 4 Dil-i dānâ-yı tevhîdi keremden eyleyüp ihsân *
Nazar-gâhum temâşâ-yı haqâyıqla müzeyyen kııl
- 5 Gülistân-ı şıfât u Huld-i 'aks-i hüsn-i zātuñda
Hezâr-âsâ dem-â-dem kârumı feryâd u şiven kııl
- 6 İlahî kâr-ı taşşîl-i rızâña eyleyüp âlet *
Hemişe kabza-i tevfiķüñi zâtuma mesken kııl
- 7 Harem-gâh-ı hüviyyetde muķim idüp dili yâ Rab *
Bu Nâmî nâ-tüvânı mazhar-ı kirdâr-ı Eymen kııl

80 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Hüdâyâ dâğ-ı 'ışkuñla derûnı şahñ-ı gülşen kııl *
Hezâr-âsâ ser ü kâr-ı dili feryâd u şiven kııl
- 2 'Aķidem faşşını naķş-ı nigîn-i Naķş-bendîden *
Müşerref eyleyüp âşâr-ı rüşdüñle müberhen kııl
- 3 Habîbüñ meslekine kııl hidâyet zâhir ü bâtın *
Dil-i nâçiz-i zâra Huld-i tevhdüñde me'men kııl
- 4 İlahî dest-bûs-ı şâhid-i maķşûda it lâyıķ
Der-i emrûñde kâ'im hidmete bir 'abd-i bî-men kııl
- 5 Hemişe zulmet-i zann-ı düyi maķv-i vücûd itsün
Çerâğ-ı nūr-ı vahdetle dil-i Nâmîyi rüşen kııl *

DER-HARF-İ MÎM

* (79) S1.149b, S2.118a, Ü.148a, M.63a, Y.25b [M. ve Y.'de 11 beyit olan bu gazelin buraya almadığımız son dört beytine sonradan şair tarafından bir matla' beyti eklenerek müstakil bir gazel hâline getirilmiştir. (bkz. 80. gazel)]

* 3 hisşedâr: hisşe-başş M.

* 4 dil-i: dil ü S2. / keremden: keremde S2.

* 6 -S2.

* 7 hüviyyetde: hidâyetde M., Y. / dili: meded M., Y. // Nâmî: cism-i M., Y. / Eymen: ahsen Y.

* (80) S1.149b, S2.118a, Ü.148a, M.63b, Y.26a

* 1 -M., -Y. (bk. HH.G.79'un notu)

* 2 Naķş-bendîden: Naķş-bend ile M., Y.

* 3 M. ve Y.'de 4. beyitle yer değiştirmiştir. / dil-i: dil ü S2.

* 5 çerâğ-ı: İlahî M., Y.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 O gül-bāğ-ı risālet gönçe-i gūyāyadur meylüm
O bāguñ nağme-perdāzı hezār-āsāyadur meylüm
- 2 O servüñ ārzū-yı sāyesin eyler tezerv-i dil
Ne şāh-ı Sidreye ne cilve-i ra'nāyadur meylüm
- 3 Hem āğūş-ı tırāzı terk terk ü dāğ dāğ olmuş *
Maḥabbet kār-gāhından çıkan dībāyadur meylüm
- 4 Ğubār-ı reh-güzārın çeşm-i cism ü cāna taldursam
O yolda seyr ider bir dīde-i bīnāyadur meylüm
- 5 Heves-peymā-yı dünyā olmada gitdükçe dil Nāmī
Çeküp anı hevādan gūşe-i tenhāyadur meylüm

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 O maḥbūb-ı edīb-i ḥazret-i Mevlādadur gönlüm
Çehārīn-yār-ı pür-şıdķ u şafā-pīrādadur gönlüm *
- 2 Cihān-ı dilde tārīk-i sivāyı ğarķ-ı nūr itdi
Cebīn burcındaki mihr-i zuhūr-ārādadur gönlüm
- 3 Sivā deryūzesine iltifāt itmez bi-ḥamdi'llāh *
T avāf-ı küçe-gāh-ı ālem-i bālādadur gönlüm
- 4 O ser-mest-i mey-i cām-ı nigāham kim hemīşe ben *
Ne feyż-i Kevşer ü ne bāde-i ḥamrādadur gönlüm
- 5 Be-ḥaķķ-ı Aḥmed-i Muḥtār Nāmī zāhir ü bāṭın
“Belī” bezmindeki ol cām-ı ğam-fersādadur gönlüm

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Nağme-i bülbüli gülşende varup gūş itdüm *
Cām-ı feyż-i gül-i yektāyı çeküp nūş itdüm
- 2 Seyr idüp zīr-i niķāb içre ruḥ-ı dildārı
Şevķ ile nāle kılup bülbüli ḥāmūş itdüm

* (81) S1.149b, S2.118b, Ü.148b, M.33b

* 3 terk terk ü dāğ dāğ: dāğ dāğ u terk terk M.

* (82) S1.150a, S2.118b, Ü.148b, M.30b, Y.77a

* 1 pür-şıdķ u: pür-şıdķ-ı S1., S2.

* 3 iltifāt itmez: pūşt-i pā urdum Y.

* 4 nigāham kim hemīşe ben: nigāham ben ki hemvāre M., nigāh oldum ki hemvāre Y.

* (83) S1.150a, S2.118b, Ü.148b, M.32a

* 1 varup: görüp M. // feyż-i: 'ışķ-ı M.

- 3 Gülşen-i hüsnini endîşe temâşâ idicek
Mâsivâ fikrini hâtırdâ ferâmûş itdüm
- 4 Her varâķ şafhasına yazmış idi dest-i kader
Okuyup hâl-i cihânı dili pür-hûş itdüm
- 5 Hânemi lemʿa-i hüsnîyle idince pür-şevķ
Kendimi cām-ı mey-i vaşl ile serhûş itdüm
- 6 Dîde-i ʿibrete her zerre görindi hırşîd
Kaṭre deryâ idügin fehmi idicek cûş itdüm
- 7 Şâhid-i hüsn-i haķîķatle bulışdum tenhâ *
Nâmî-veş şevķ-i maḥabbetle der-âgûş itdüm

84 *

Müfteʿilün Müfteʿilün Fâʿilün

- 1 Hüsni-rızâ ile każâ istemem
Kaıdı anuñ da ne belâ istemem
- 2 Ben degülem şüfî-i zâhir-nümâ *
Nuṭka çıkar vird ü duʿâ istemem
- 3 Mañsıb u mâlı bu fenânuñ fenâ *
Ol ki olur cümle fenâ istemem
- 4 Pey-rev-i rind-i mey-i ʿıřķ oldu dil
Hvâhiş-i maķşud-ı sivâ istemem
- 5 Derd-i ğam-ı ʿıřķına dermân yine
Derd-i gerek ğayrı devâ istemem
- 6 İtse cefâ yine taḥammül virür *
Luṭf ise bes özge vefâ istemem
- 7 Nâmî-i mest-i mey-i ʿıřķam bu dem
Hubb-i sivâ saña baña istemem

85 *

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

- 1 Dil-i ʿârif ʿaceb deryâ-yı bî-pâyân imiş bildüm
Leb-â-leb sâhil-i nuṭka dür-i ʿirfân imiş bildüm
- 2 T avâf-ı ehl-i Kaʿbe cünbiş-i erbâb-ı büt-hâne *
Cihân dârında ʿaks-i cilve-i cânân imiş bildüm

* 7 tenhâ: Nâmî M. // Nâmî-veş şevķ-i maḥabbetle: Minnet Allâha miyânını M.

* (84) S1.150a-k, S2.119a, M.32a

* 2 vird ü: vird-i S2., M.

* 3 fenânuñ fenâ: fenânuñ hebâ M.

* 6 bes: pes S2.

* (85) S1.150b, S2.119a, Ü.149a, M.31b

- 3 Bu kāh-ı köhnenüñ seyr eyledüm hep zîr ü bālāsın
 ‘İmāret kıılmağa qābil degül vîrān imiş bildüm
- 4 Muqayyed her biri bir kāra halkuñ nîk ü bedden hep
 Cihān sermāye-i ‘ömr ile bir dükkān imiş bildüm
- 5 Tefāvüt yoğ imiş Nāmî gedā vü mîr şānında *
 Hāqîkat ‘āleminde cümlesi yek-sān imiş bildüm

86 *

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ey hoşā vaqt-i seher sāqî-i bezm-i itisām
 Luṭf ide ‘āşıklara peymāne-i zîkr-i devām *
- 2 Her nazar seyr ideler emvāc-ı baḥr-ı vaḥdeti
 Her nefes güş ideler esrār-ı ğayb-ı hoş-peyām
- 3 Neşve-dār-ı cām-ı āgāhî olup şubḥ u mesā
 Eyleye ser-mest-i medhüşāne taḥşîl-i ḥurām *
- 4 Feyz-i kuvvet irişüp “lā ḥavle”¹²² den her dem āña
 Pāk ide şîrk-i ḥafîden dāmen-i qalbi tamām *
- 5 Bî-vücūdāne vücūd ile beqā bi’llāhda
 nihāye ḥāşıl ide nev-be-nev ‘ālî-maḳām
- 6 Bî-ḥodāne gāhî vaqt-i “lî-ma‘a’llāh”^{a123} irüp
 Kesb ide dem dem ḥuzūr-ı dāyimîden itinām *
- 7 Gāhî cüş-ı baḥr-i ḥikmet sāhil-i nuṭqa gelüp
 Der-kenār-ı güş ide lûlû-yi ‘îrfānı müdām
- 8 Ol ne devletdür ki ola vaqt-i ‘ömri sālîküñ
 Gāh maḥv u gāh şaḥv [u] gāh ḥāl ü geh maḳām
- 9 Aña kim maḥz-ı ‘ināyet dest-gîr-i ḥāl ola
 Nāmî-āsā her dem olur kām-yāb-ı müstedām

Bî-

DER-ḤARF-İ NÜN

87 *

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

* 2 büt-ḥāne: put-ḥāne S2.

* 5 Nāmî gedā vü mîr şānında: mîr u gedānuñ qadr u şānında M. // cümlesi: Nāmî hep M.
 (86) S1.150b, S2.119b, Ü.149a

* 1 zîkr-i: zîkr ü S2.

* 3 ḥurām: ḥarām S1., S2.

¹²² “Her türlü kuvvet ve kudret (ancak Allah’tandır).”, M. Yılmaz, a.g.e., s.101.

* 4 ide: idüp S2.

¹²³ bkz. HH.K.14/8, HH.K.17/VIII/7’in notu.

* 6 ide: ider S2.

* (87) S1.151a, S2.119b, Ü.149b, M.24b-k

- 1 Cām-ı lebüнден anmasun mestāne gönlüm n'eyesün
Şem'ci ruhuñdan yanmasun pervāne gönlüm n'eyesün
- 2 Hep ayrınıñ vārestesi 'ıřkuñ amınıñ hastesi
Zencir-i zülfüñ bestesi dīvāne gönlüm n'eyesün
- 3 Dehriñ metā'ın almadı üyā ki kevine gelmedi
Hiç āşināsı almadı bīgāne gönlüm n'eyesün
- 4 Bildi amıñ dersi nedür öğrendi hep der-sinedür
Açıldı bir gencinedür vīrāne gönlüm n'eyesün
- 5 Nāmī yakup 'ışk āteşin işletdi bağrında başın
Döndermesün mi göz yaşın 'ummāne gönlüm n'eyesün

88 *

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir nefes besdür mürīde 'ārif-i āgāhdan
Hişse-mend eyler anı seyr-i beķā bi'llāhdan
- 2 Rütbe-i şıdkınca feyz irüp vücūd-ı sālīke
'Ālemi seyr itdürür tā evc-i mihr ü māhdan
- 3 āmet-i ādem elifdür hā hüviyyetden nişān
Ĝāfil olma 'āķil iseñ elf ü hā'-i āhdan
- 4 Āh-ı hasret vaşl-ı Hāķķa sālīke sermāyedür
Hāķırın āgāh ider ol cezbe-i nāgāhdan *
- 5 Zıkr-i Hāķķa kūşış eyle dem-be-dem āgāh olup
Vāķıf-ı esrār-ı hikmet olmağa dergāhdan
- 6 Şükr u istiĜfār u tevħīde zübābı mūnis it
Tā ki maħrūm olmayasın şīve-i dil-ħvāhdan
- 7 Hem-reh-i müşfik saña tevfiķ-i aħķām-ı mūbīn
Nāmī-veş ayrılma sa'y it bir nefes hem-rāhdan

89 *

Müfte'ilün Fā'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

- 1 T urfa reviş özge sır dāniş-i her-merd ü zen
Dāyire-i 'aķlınuñ hāricine ħande-zen
- 2 anı o merdāne rev rāh-ı şerī'at tutup
Terk ide ħod-rālıĜın geķmiş ola kendiden
- 3 Herkesüñ itsün nazār naķşına sīmāsına
Hiç birine beñzemez birisi aşlā neden

* (88) S1.151a, S2.120a, Ü.149b

* 4 ol: o S1., S2.

* (89) S1.151a-k, S2.120a, M.37a

- 4 Diġġat ile yoġlasaň her ŧeyũň efrādını
Birbirinũň ġayrı hep ‘aynı degũl cins iken
- 5 İmdi kim esmā-i Ĥaġ mazharıdur zātınũň
Mazhar-ı esmāsıdur kevn ü mekân cümleten
- 6 Āyine ġüyā ‘adem ‘aks-i tecellī bugũn *
Hestī-i Ĥaġ ġorinũr ‘ārife her zerreden
- 7 Nāmīye rũŧen olan sırr-ı bedīhī budur
Nũr-ı Ĥudā ġoŧterũr cilvesin āyīneden

90 *

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

- 1 Menzil-i maġŧũda irmez rāġat-ı cān isteyen
Terk-i cān eyler bu yolda vaŧl-ı cānān isteyen
- 2 Derdi taġŧil eyler evvel ceng-i kũfr ü dīni ġor
Tāze tāze derd ider dermānı dermān isteyen
- 3 Ĥurtarur ŧirk-i ġafīden derd olur dermān aňa
Sırr-ı kũfr ü dīni aňlar nũr-ı ĩmān isteyen
- 4 Nemġegān itmekle ġeŧmi ref‘-i ġāŧāk idemez
Eŧkini seylāb ider āġũŧ-ı ‘ummān isteyen
- 5 Fıkr-i māl ü cāh u cismi terk idũp āzād olur
Sāyeden ŧaŧra ġıġar ġurŧid-i raġŧān isteyen
- 6 Eŧk-i ġasret āh-ı derd-ālũdı zād-ı rāh ider *
‘Ālem-i fānīde ‘ayŧ-ı merd-i merdān isteyen
- 7 Ť arġ-ı efkār-ı sivāya sa‘y ider Nāmī-ŧıfat
İriŧũr bezm-i ŧuhũda zevġ-ı vicdān isteyen

91 *

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

- 1 Bī-sũtũna varmazın hāmũna minnet itmezin
Himmet-i Ferhād ile Mecnũna minnet itmezin
- 2 Kāmran-ı ŧadr-ı istiġnā-yı ġorsendem bugũn *
Māye-i iġbāl iġũn gerdũna minnet itmezin
- 3 Sa‘d u naġs-ı gerdiŧ-i gerdũn mũsāvīdũr baňa *
Naġsa nefrīn sā‘at-i meymũna minnet itmezin

* 6 bugũn: cihān M.

* (90) S1.151a, S2.120b, Ŭ.150a

* 6 derd-ālũdı: derd alurdu S2., Ŭ. // merd-i: rāh-ı Ŭ.

* (91) S1.151b-k, S2.120b, M.36b, Y.79a

* 2 ġorsendem: ġorsendin S2.

* 3 gerdiŧ-i gerdũn: ekber-i gerdiŧ M., Y.

- 4 Nāle-i cān-sūzumı taḥrīk ile ŧeb-tā-seḫer
Eglenür dīvāne dil ḳānūna minnet itmezin
- 5 Nāmīyem girdi kilīd-i genc-i ʿirfān destüme *
Ben zer-i ser-ḫorde-i Kārūna minnet itmezin

92 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Gel'e ey dil güzer ḳıl ḫubb-i gülden *
Şafā itmez ḫabīb ālüde-dilden
- 2 Cilā vir mühre-i tevḫīd-i Ḥaḳla *
Küdüretdür heves gider gönülden
- 3 Şarāb-ı ʿıŧḳı çek zāhirde ḳalma
Ḥaḳīḳat sırrın añla cām-ı mülden
- 4 Ecel bir cısr-i cebrīdür fenāda
Geçerler ʿāḳıbet herkes o pülden
- 5 Hevā-yı ḫubb-i cāvīde heves ḳıl
Gider Nāmī sivā meylini dilden

[93] *

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- 1 Sāḳiyā cām-ı ḫased-kerde-i Kevşerden ŧun
Sāğar-ı taʿne-zen-i mihr-i münevverden ŧun
- 2 Mest-i hüŧyār-ı şafā ḳıl dil-i ğam-nākümüzi
Luḳ idüp neşve-i cām-ı ebed-aḫterden ŧun
- 3 Ḥande-zār it lebüni ŧīve-i nükteyle yine
Dil-i pür-germ-i sürāğa o mey-i terden ŧun
- 4 Yine reftār-ı ḫarab-ḫīzüñe vir ŧevḳ-i ḫırām
O letāfet-kef-i gül-şāḫ-ı semen-berden ŧun
- 5 Rūy-ı pür-nūr-ı teveccühle dil-i ŧeb-zārı
Reşḳ-i ḫurşīd iden ŧuʿle-i sāğardan ŧun
- 6 Cāvidānī-i şafā-yı dil-i bīmāra meded
Cām-ı gül-büse-i dāmān-ı peyamberden ŧun
- 7 Ğamze āmāde idüp bezm-i ümīd-i vaşla
Nāmīye cām-ı nigāḫ-ı ḫarab-āverden ŧun

* 5 ʿirfān: irfāna S2.

* (92) S1.151b, S2.121a, Ü.150a, M.66a

* 1 gel'e ey dil: gel ey Nāmī M.

* 2 küdüretdür: küdürāt-ı M. / gider: gitsün M.

* [93] Y.79a

DER-ḤARF-İ VĀV

94 *

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Şanmañuz ola berāy-ı şüst ü şū āb-ı vuzū
Kesb-i nūrāniyyet eyler anda erbāb-ı vuzū
- 2 Reşk-i hırşid olduĝın eyler temāşā kendide
Kim şeb-i rihlet tūlū^c itdükde mehtāb-ı vuzū
- 3 Dest-i her-sūdā-ger-i mülk-i vücūda girmede
Cins-i fāhirdür katı kālā-yı nā-yāb-ı vuzū
- 4 Bātımı fikr-i günehten zāhiri ihdāşdan
Cāmesin pāk eylemekdür soñra esbāb-ı vuzū
- 5 Vech-i şer^c üzre idince Nāmī tertīb-i silāh
Ceng-i ḥayl-i nefse ĝālib olur aşḥāb-ı vuzū

95 *

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Ḥaşlet-i ḥōşdur tahāret dāyimā kıl şüst ü şū
Ol niyāz içre hemīşe hem namāza yüzi yu
- 2 Ḥaḫ didi şavmuñ benüm nefsiñe mi'rācuñ namāz
Ĝāfil olma rezm-i vesvāsa silāhuñdur vuzū
- 3 Var iken sermāye-i şihḫat elüñde dem-be-dem
Olagör sūdā-ger-i cins-i silāh ihmāli ḳo
- 4 Baḳma gel ālāyiş-i dünyā-yı dūna ey gönül
Sālik-i hüşyāra fānī görünür bu reng ü bū
- 5 Fırşatı fevt itme sen de sālik-i hüşyār olup
Cümle ef'ālüñde emr-i Ḥaḫḳı eyle cüst ü cū
- 6 Zerrece yoḳ fā'ide 'ibretle baḳsañ kimseden
Şūret-i maḥşerdür 'ālem "nefsī nefsi"¹²⁴ dir ḳamu
- 7 İtimād-ı ĝayrı ḳo gözle rızā-yı Rabbüñi
Nāmiyā derdüñe dermān yoḳdur illā zikr-i Hū

DER-ḤARF-İ HĀV

96 *

* (94) S1.151b, S2.121a, Ü.150a

* (95) S1.152a, S2.121a, Ü.150b

¹²⁴ "Benim nefsim, benim nefsim", bir hadīs-i şeriften alınmış bir kısım.

* (96) S1.152a-k, S2.121b

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Dilā ḥubb-i Ḥudāya cehd idüp terk-i sivā eyle
O yolda ḥāk-i rāh ol iki 'ālemde şafā eyle
- 2 Getürme ḥātıra fikr-i sivāyı zerre miḳdārı
Fenādur 'āķıbet anı ķo taḥşıl-i rızā eyle
- 3 Sürüp ḥāk-i niyāza rüy-ı zell ü 'aczüñi her dem
'Alāyıķdan ḥalāşa ḳalbüñi ṫurma hevā eyle
- 4 Egerçi sālİK-i rāh-ı hüdādan ba'zılar dimiş
Vücūduñı reh-i Ḥaķda fenā-ender-fenā eyle
- 5 Velī var mı vücūduñ kim fenāya idesin himmet
Ne fānısın ne bāķısın yürİ zu'ımı hebā eyle
- 6 Vücūdum didügüñ pindār-ı maḥż u zann-ı fāsiddür
Hemān hiç şey degülsin 'aks-i esmāsın nevā eyle
- 7 Tefekkürden 'ibāret şekl-i vehmīsın gel ey Nāmī
'Adem āyīnesinde seyr-i 'aks-i ıstıfā eyle

97 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Mağz-ı āşār-ı şıfātı nūr-ı zātıdır yine
Görİnen hep vaḥdet-i zāt u şıfātıdır yine
- 2 Bā'ış İken kevn-i eşyā-yı cihāna ḥılķatı
Heykel-i ādem mişāl-i kā'inātıdır yine
- 3 Ehl-i ĩmānuñ ḥaķīķatde perestiş ḳılduĝı
Ehl-i şirküñ ma'nī-i Lāt u Menātıdır yine
- 4 Mümkināta gerçi ḥükm-i luṫf u ḳahrı cārīdür
Ḳahrı da ma'nīde ammā iltifātıdır yine
- 5 Nāmī-veş ĝarķ-āb-ı zehr-i ĝamda olsa ehl-i dil
Dem-be-dem nüş İtdüĝi āb-ı ḥayātıdır yine

98 *

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Rüşen olmazdı cihān tāb-ı cemālüñ olmasa
Kim baķardı 'āleme ḥüsn-i ḥayālüñ olmasa *
- 2 Bunca dil şaḥrā-penāh-ı luṫf ile İtmezdi ĝulüv
Ārzü-mend-i kerem-pāş-ı maķālüñ olmasa *

* (97) S1.152a, S2.121b, Ü.150b, M.46b

* (98) S1.152a, S2.122a, Ü.151a, M.40b, Y.81b

* 1 ḥüsn-i: şevķ-i M., Y.

* 2 a: Künc-i ĝamda eglenilmezdi dil-i pür-derd ile M., Y.

- 3 Lāne-sāz olmazdı naḥl-i cisme murğ-i cān u dil *
Hūşe-çīn-i ḥırmen-i berr ü nevālūñ olmasa
- 4 Āşinā-yı her-zebān olmazdı nuṭḡ-ı midḥatūñ *
Her gönülde pertev-i mihr-i kemālūñ olmasa
- 5 Āteş urmazdı dil-i pervāne-i ḥurşīde çarḥ *
Zevḡ-yāb-ı sūziş-i āteş-celālūñ olmasa
- 6 Rū-nümā olmazdı her şey nev-be-nev āfākda
Cümlede āşār-ı ḥükm-i bī-zevālūñ olmasa
- 7 Nūş-ı kām olmazdı şīr-i Nāmī-i şīrīn-suḥan *
Māye-dār-ı lezzet-i vaʿd-i vişālūñ olmasa

99 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Sülūki seyr-i fiʿllāha iren gelsün bu dergāha *
Maḡām-ı “lī-maʿallāh”¹²⁵ varan gelsün bu dergāha
- 2 Gice gündüz kırup zārı gönülde sürüp aḡyārı
Cemāl-i cins-i envārı gören gelsün bu dergāha
- 3 Görem diyen bugün yarın ḡosun meydāna hep varın
ʿAlāyık bend-i zünnārın kıran gelsün bu dergāha
- 4 Açuḡdur vech-i Raḡmānī ḡanı gözler göre anı
Bu yolda baş ile cānı viren gelsün bu dergāha
- 5 İrişüp bezm-i ʿirfāna olup hüşyār-ı mestāne
Bu Nāmī-veş fakīrāne ṡuran gelsün bu dergāha

100 *

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- 1 Cilve-i mümkinātı seyr eyle
Zīnet-i şeş-cihātı seyr eyle
- 2 Bu nuḡūş u şuver degül ḡālī
Anda sırr-ı şifātı seyr eyle

b: Şafḡa-i ḡāṡırda naḡş-ı bī-maḡālūñ olmasa M., Sīne-i ḡāṡırda nev-naḡş-ı ḡayālūñ olmasa Y. (HM. 373. gazelin 3. beytiyle müşterektir.)

* 3 cān u dil: cān ebed M.

* 4 b: Sīnelerde ʿaks-i ḡisn-i bī-miḡālūñ olmasa Y.

* 5 pervāne-i: pervāne S2. / çarḡ: çerāḡ S2.

* 7 vaʿd-i: ḡōn-ı M., Y.

* (99) S1.152b-k, S2.122a

* 1 dergāha: meydāna S2. (S2.’de redif “-en/-an gelsün bu meydāna” şeklinde olup her beyitte ayrıca fark göstermeye gerek duyulmamıştır.)

¹²⁵ bkz. HH.K.14/8, HH.K.17/VIII/7, HH.G.86/6’ nın notu.

* (100) S1.152b, S2.122b, Ü.151a, M.44a

- 3 Hüsni-i hübāna ʿibret ile bakup ʿAks-i
dīdār-ı zātı seyr eyle
- 4 Dili pāk it cilā-yı āyīne-veş
Şüret-i kāʿinātı seyr eyle
- 5 Zulumāt-ı bedende Nāmī-veş
ʿAyn-ı āb-ı hayātı seyr eyle *

101 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 İlahī tevbe her kār-ı ʿanīde
Muvaffaḳ eyle ahlāḳ-ı ḥamīde
- 2 Ḥafīde olduḡın bildür celīnūñ *
Celī sırrın ḳoma yā Rab ḥafīde
- 3 Görindi ibtidāda şerʿ-i Aḥmed *
Ebübekr ü ʿÖmer ʿOşmān ʿAlīde
- 4 Bi-ḥamdillāh olunca rüz-ı maḥşer
Pey-ā-pey zāhir olur her velīde
- 5 O şerʿa ālet it Nāmīyi yā Rab
Ola seyr-i ḥafīde hem celīde *

102 *

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Ḥudānuñ luḡfına el-ḥamdü liʿllāh
Nitekim ḳahrına el-ḥükmü liʿllāh
- 2 Degülseñ emr-i maʿrūf ile ʿāmil
Kemāl-i maʿşiyet estaḡfiruʿllāh
- 3 Ne mümkin ola şükr-i yek-ser-i mū *
Vücūduñ olsa da eş-şükrü liʿllāh
- 4 T̄ ola iḥsānuñ ile ʿālem-i cān *
Dir iseñ dāyimā el-birrü liʿllāh
- 5 Lisān-ı ḥāl ile her zerre Nāmī *
Saña dir vaḥde olur iseñ āḡāh

* 5 āb-ı: āb u S2.

* (101) S1.152b, S2.122b, Ü.151a, M.65b, Y.26b

* 2 Ḥafīde: Ḥafīde S1.

* 3 ibtidāda: ibtidāʿ-i S2. / Aḥmed: π arrā Y.

* 5 ola: k'ola M.

* (102) S1.153a, S2.122b, Ü.151b, M.65b, Y.28b

* 3 olsa da: olsa ger Y.

* 4 iḥsānuñ: iḥsānı M.

* 5 zerre Nāmī: lafz u maʿnā M., Y. // b: Niyāz-ı [Sürā π -ı Y.] Nāmīye dir eftaḥuʿllāh M., Y.

DER-ḤARF-İ LĀM-ELİF

103 *

Fe'ilātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

- 1 Saña ey dil heves-i zevk-i kenārī ne belā
Sāde tūt levhūñi efkār-ı nigārī ne belā *
- 2 Hāne-i 'ömr-i dü-rüz içre huşul-i emele
İntizār-ı reviş-i leyl ü nehārī ne belā
- 3 Şāh-ı güلزār-ı şafādan gül-i maşşūd alsañ
Ġam-ı pejmürdegī vü ta'ne-i hārī ne belā
- 4 Efser-i ser ola ger bāl-i Hümā-yı devlet
Elem-i reft ü temennā-yı qarārī ne belā
- 5 Zer-nigār-ı Cem-i iqbāli tūtalum çekdük
Rüz-ı ferdāda anuñ renc-i humārı ne belā
- 6 Şāhid-i bezm-i mecāza yūri 'arz itme niyāz
Nüş-ı cām-ı lebi yā redd-i düçārī ne belā *
- 7 Eyleme Nāmī nesīm-i taleb ile taḥrīk
Cünbiş-i berg-i leb-i nāz-ı kibārī ne belā

DER-ḤARF-İ YĀ

104 *

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Bir zerrede biñ mihr-i dıraşşān görindi
Her çatrede biñ lücce-i 'ummān görindi
- 2 Ben şanur idüm 'ālemi bīhūde nümāyiş
Āyīne imiş cilve-i cānān görindi
- 3 Gül-gonçe-şifat şahñ-ı maḥabbetde hemīşe
Yed ber niçe biñ çāk-i girībān görindi
- 4 Her cānibe baқdum meh-i envārıla leb-ā-leb
'Āşıqlara sermāye-i iḥsān görindi
- 5 Keşretle görürseñ dil-i Nāmīyi yamandur
Vaḥdetle baқuñ cevher-i ĩmān görindi

105 *

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

* (103) S1.153a, S2.123a, Ü.151b, M.46b

* 1 tūt: kıl M.

* 6 redd-i düçārī: ḥasret-i zārī M.

* (104) S1.153a-k, S2.123a

* (105) S1.153a, S2.123b, Ü.152a, M.52b

- 1 albümde benüm cilve ider ber-i tecellî
Oldıysa n'ola cümle tenüm ğar-ı tecellî
- 2 Hep Őu leleri glbn-i Őād-āb-ı beādur
Ol sinede kim vāi  ola ar-ı tecellî
- 3 Her atrede bir bar-ı aıat grrin ben
Her zerrede bir rŐenî-i Őar-ı tecellî
- 4 Cem  itmeyicek asen-i alāı vcda
Pertev mi Őalur cān u dile far-ı tecellî
- 5 Nāmî gibi dzā-kŐ olur dd-ı dermı
Ol ceyb-i bedende ki olur ar-ı tecellî

106 *

Fā ilātn Fā ilātn Fā ilātn Fā iln

- 1 Bezm-i  Őuñ Őev ile devr itdi n pervānesi
 Aleml-i Lāhta irdi na re-i mestānesi
- 2 Bulma ise genc-i maŐd murāduñ zāhidā
Ĝāfil olma sine-i  ŐŐādur vrānesi
- 3 Ehl-i derde āre-sāz olmaz Mesîā gelse de
Var ise dermān yine derd-i ğam-ı cānānesi *
- 4 Tāb-ı rusārına irdke vcdın mav ider
Őem -i bezm-i vadetñ devr idemez pervānesi
- 5 İstemez cennet temāŐā-yı ayāl-i sn ider
 AŐuñ Firdevsidr peyĝle-i kāŐānesi
- 6  Aleml-i feryād-ı nŐ-ā-nŐa başdursa n'ola
T olıdur Őahbā-yı āletle gnl meyānesi
- 7 Na re-i yāh-yı mestān-ı arābāt ireli
Nāmnñ gŐına girmez vā izñ efsānesi

107 *

Mefā iln Mefā iln Mefā iln Mefā iln

- 1 Bu  Őret-ĝāh-ı ākide İlāı idp isānı
Hemîşe mest-i cām-ı Őev-i  Őuñ ıl dil  cānı
- 2 Hevādār olmadum bir dem rızāna hep geen  omrñ
Heves-kār-ı hevā olmala gedi āh her ānı *

* (106) S1.153b, S2.123b, .152a, M.48b

* 3 derd-i: derd  M.

* (107) S1.153b, S2.123b, .152b, M.62b, Y.24b (Y.'de sırasıyla 107, 108, 109, 16, 79 ve 80. gazellerden; 1 ve 2. ilahilerden; 101. gazelden oluşan bir grubun başında Şu başlık bulunmaktadır: T arz-ı   azelde vārid olan mnācāt-ı āı'l-acāt ve refi u d-derecātdur)

* 2 hevā: sivā Y.

- 3 Hābībūñ hürmetiyçün vir ‘ināyet nef̄s-i bed-kāra
‘Ubūdiyyette dāyim olmağ üzre k̄āyim it anı
- 4 Hūlūs-ı kalb ile z̄ikre huzūr-ı şıd̄k ile fikre
Kemāl-i ‘ac̄z ile şükre muvaffağ eyle iz‘ānı
- 5 Pür it yā Rab mezāķum zevķ-i āsār-ı ‘ināyetden *
Rızāñ üzre maşūn eyle baña güldürme şeytānı
- 6 Dimāğum lezzet-i tevḥīd-i şırfa cūş-gāh olsun *
Şafā kesb eylesün dil cümleden rūḥānī cismānī
- 7 Vücūdum yoğ iken var eyledüñ yā Rabbī luṭfuñdan *
Enīs ü mūnisüm eyle ebed īmān u Ḳur‘ānı
- 8 Beni kudretle bir kaṭre menīden eyleyüp nāṭıķ *
İdersin ‘ālem ‘ālem luṭf u iḥsān-ı firāvānī
- 9 Dil-i Nāmī gibi hep mest-i cām-ı cürm iken yā Rab
Ser-i maḥz-ı ‘ināyetden virürsin zevķ-i rūḥānī

108 *

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

- 1 Yā Rabbī refīķ eyle tevḥīķe dil-i zārı
Hāşıyyet-i zātum kıl her aḥsen-i kirdārı
- 2 Tā şoḥbet-i nuṭķumda her-gūş-ı şınev-beste
Āğūşa çeke bir bir hep şāhid-i güftārı
- 3 Ol çeşm-i nıgeh-şūḥı bīnā-yı vücūd it kim *
Mefṭūñ ide her ṭarfı biñ şīve-i ‘ayyārı
- 4 Sermāye-i rüşdüñ vir tıfl-i dili mümtāz it *
Sūdā-ger-i pīr olsun kālā-yı nigū-kārī
- 5 Şafvetle cilā-baḥş ol mir‘āt-ı dile yā Rab *
Bī-nām u nişān olsun jeng-āver-i inkārı
- 6 Hem şāhid-i ‘ışķuñla bātında hem-āğūş it
Hem-zānū-yı zāhir kıl yārān-ı vefādārı
- 7 Fazluñla hidāyet vir şād-āb-ı ebed eyle
Dest-i dil-i Nāmīde gül-deste-i ezķārı

109 *

* 5 ‘ināyetden: ‘ināyetde Ü.

* 6 tevḥīd-i: tevḥīde S1., S2., M

* 7 īmān u: īmān-ı S1., Ü.; īmānı S2.

* 8 iḥsānı: in‘āmı Y.

* (108) S1.154a, S2.124a, Ü.152b, M.64a, Y.25a

* 3 her: bir Y.

* 4 rüşdüñ: luṭfuñ S2.

* 5 olsun: eyle Y.

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Bezm-i 'irfānuñda yā Rab neşve-dār it göñlümi
Cām-ı tevḥīdüñle mest-i hūşyār it göñlümi
- 2 Yād-ı 'işyāna hidāyet vir ferāmūş itmesün
Luḫf-ı tevḫīküñle dāyim şerm-sār it göñlümi
- 3 Ḥayret-ārām olmasun fikr-i sivāda bir nefes
Şevḫ-i 'işkuñ vir İlāhī bī-ḫarār it göñlümi
- 4 Dest-i telvīne girībān-ı dili bīgāne ḫıl *
Mesned-i temkīnde şāḫib-vaḫār it göñlümi
- 5 Reh-güzār-ı 'āfiyetde eyle tevḫīküñ refīḫ *
Her ḫadem cürm ü ḫatāya tevbekār it göñlümi
- 6 Feyz-baḫş olsun hevā-yı rahmetüñ yā Rabbenā
Gülşen-i ma'nī açılsun ḫande-zār it göñlümi
- 7 Nağme-i tevḫīd-i zātuñla dil-i Nāmī-şıfat *
Ravza-i zıkr-i şerīfüñde hezār it göñlümi

110 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 O kim ḫātırda vaşl-ı 'ālem-ārāyı ḫayāl itdi
Düşündi yoḫ yere fikr-i muḫāl-ender-muḫāl itdi
- 2 Evāmirde vücūdın maḫv idüp bī-ḫöd olan diller
Olup insān-ı kāmīl 'ömri taḫşīl-i me'āl itdi
- 3 Degüldi cān u dil ḫāl-i ezelde ḡayrıya vāḫıf
Bu nüzhet-gāha geldi seyr-i āşār-ı kemāl itdi
- 4 Cihān-ı cism ü cāndan bī-şu'ūr olan dil-i 'ārif
Tecellī nūrına irdi temāşā-yı cemāl itdi
- 5 Bi-ḫamdillāḫ irüp ḫalvet-serāy-ı bıkr-i ma'nāya
Dil-i Nāmī şafā-yı neşve-i bezm-i vişāl itdi

Ṭ ARZ-I İLĀHĪ

1 *

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

* (109) S1.154a, S2.124b, Ü.153a, M.64a, Y.25a

* 4 Y.'de 5. beyitle yer deḡiştirmiştir.

* 5 cürm ü: cürm-i S1., S2., Ü.

* 7 -şıfat: gibi Y.

* [110] M.48b

* (1) S1.154b, S2.124b, Ü.153a, M.64b, Y.26a

Başlık: -S2., İlāhī Ü., İlāhiyyāt be-ṫarīḫ-i münācāt M., ve lehū ayzan Y.

I

Ümīdüm var İlähī rahmetüñden
Gider dilden sivā serden hevāyı
Tehī gitmez gelenler hazretüñden
Gider dilden sivā serden hevāyı *

II

Zebün itdi beni bu nefis ü şeytān
Dirīgā hayf eger olmazsa dermān
Meded senden meded ey yüce Sübhān
Gider dilden sivā serden hevāyı

III

Şerīkūñ yođ nazırūñ yođ Aħadsın
Qadīm-i lem-yezel Hayy u Ebedsin
Münezzehsin taşavvurdan Şamedsin
Gider dilden sivā serden hevāyı

IV

Giriftār it dili yā Rab hevāña
Muvaffağ eyle eđvār-ı rızāña
Anı vir kim gerekdür saña baña
Gider dilden sivā serden hevāyı

V

Hemīşe zikrūmi şükr-i ni'am kıł
Qoma benlikde varlıđda 'adem kıł
Bu Nāmī 'acize luđf it kerem kıł
Gider dilden sivā serden hevāyı

2 *

İLĀHĪ

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

I

* I/4 Nakarat, M. ve Y.'de "Gider serden hevā dilden sivāyı" şeklindedir.

* (2) S1.154b, S2.125a, Ü.153b, M.65a, Y.26b

Başlık: -S2., İlähī-i dığer M., ve lehü eyzan Y.

Dağı geçmez misin ħubb-ı sivādan
Gel inşāfa gel ey nefsi-hevāyī
Utanmaz mısın ey ʿāşī Ĥudādan
Gel inşāfa gel ey nefsi-hevāyī

II

Kemāle irmege tırmaz iversin
Ya niçün māyil-i ħüsn-i şiversin
Bu zuʿm ile yine Ĥaqqı seversin
Gel inşāfa gel ey nefsi-hevāyī

III

Dem-ā-dem geçmede ʿömr-i ʿazizüñ
Dağı yok ħaqqı bātıldan temizüñ
Niçe bir emr-i Bārīden girizüñ
Gel inşāfa gel ey nefsi-hevāyī

IV

Bu dünyāya nedür gelmekde maʿnā
Sivā için degüldür ħalk-ı eşyā *
ʿİbādet kıлмаğa olduñ hüveydā
Gel inşāfa gel ey nefsi-hevāyī

V

Gel'e ey nefsi-Nāmī cāhil olma
Utan Ĥağdan ço ħayra māyil olma
Saña senden yaqındır ħāfil olma
Gel inşāfa gel ey nefsi-hevāyī

3

*

İLĀHĪ

Müstef'ilün Müstef'ilün

I

Nezdik olur maʿbūdına
Şeb-zinde-dārān-ı seher
İrür gönül maqşūdına
Şeb-zinde-dārān-ı seher

II

Tesbīhini alur ele
Tefrīhini virür dile

* IV/2 degüldür ħalk-ı: degül bu ħalk u Y.

* (3) S1.155a, S2.125a, Ü.153b

Başlık: -S2.

Her dem irür bir menzile
Şeb-zinde-dārān-ı seher

III

Qalbini zikre sevq ider
Tenhā başına zevk ider
Dil hānesin pür-şevk ider
Şeb-zinde-dārān-ı seher

IV

Rüy-ı dil-ārāsın görür
‘Arz-ı niyāz eyler turur
Şanmañ huzür eyler uyur
Şeb-zinde-dārān-ı seher

V

Gāh āh ider gāh iñiler
Giryān ider yaşın siler
Maḥbūbına irmek diler
Şeb-zinde-dārān-ı seher

VI

Fikr-i sivāyı terk ider
Ḥayret kuşağın berk ider
Başmaz ayak yola gider
Şeb-zinde-dārān-ı seher

VII

Nāmī koyup dünyāsını
Yād eylemez ‘uqbāsını
Zākir olur Mevlāsını
Şeb-zinde-dārān-ı seher

4

*

İLĀHĪ-İ NĀDĪDE

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

I

Yā İlähī maḥz-ı luṭfuñ kıl ‘atā
Çeşm-i nā-binā-yı kalbi rüşen it

* (4) S1.155b, S2.125b, Ü.154a

Başlık: -S2., İlähī Ü.

Hāne-i dilden riyāz-ı vaḥdete *
Yaʿnī cūduñdan İlāhī revzen it *

II

Kuḥl-i ḥevl ü kuvvetüñ virsün cilā
Çeşm-i nā-bīnā-yı ḳalbi rüşen it
Hāne-i dilden riyāz-ı vaḥdete
Yaʿnī cūduñdan İlāhī revzen it *

III

Bilmedük genc-i İlāhī nicedür
Şems-i vaḥdet şubḥ-gāhī nicedür
Göster eşyâyı ke-mā-hī nicedür
Çeşm-i nā-bīnā-yı ḳalbi rüşen it
Hāne-i dilden riyāz-ı vaḥdete
Yaʿnī cūduñdan İlāhī revzen it

IV

“Küntü kenz”¹²⁶ üñ sırrını eyle ʿayān
Birliğüñe ḳalmasun dilde gümān
Baḳmasun ğayra seni görsün hemān
Çeşm-i nā-bīnā-yı ḳalbi rüşen it
Hāne-i dilden riyāz-ı vaḥdete
Yaʿnī cūduñdan İlāhī revzen it

V

Zehr-i ʿişyān görünür nefse ʿasel
Emr-i t̄āʿat oldı gitdükçe kesel
İrmedin ser-vaḳtūme yā Rab ecel
Çeşm-i nā-bīnā-yı ḳalbi rüşen it
Hāne-i dilden riyāz-ı vaḥdete
Yaʿnī cūduñdan İlāhī revzen it

VI

Nāmī-i zāram ʿalīl-i nefs-i bed *
Fazluña yoḳdur İlāhī ḥadd ü ʿad *
Nūr-baḳş ol maḥz-ı cūduñdan meded *
Çeşm-i nā-bīnā-yı ḳalbi rüşen it
Hāne-i dilden riyāz-ı vaḥdete
Yaʿnī cūduñdan İlāhī revzen it

* I/3 ḥāne-i dilden: yaʿnī cūduñdan Ü.

* I/4 yaʿnī cūduñdan: ḥāne-i dilden Ü.

* II/4 cūduñdan: luṭfuñdan Ü.

¹²⁶ bkz. HH.K.6/I/2'nin notu.

* VI/1 ʿalīl-i: esīr-i Ü.

* VI/3 nūr-baḳş: dest-gīr Ü.

MESNEVÎ-İ MÜNACÂT

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 İlahî ism-i zâtuñ 'izzetiyçün *
Hem esmâ vü şifâtuñ hürmetiyçün
- 2 Be-ḥaḳḳ ism-i 'Afüvv ü nâm-ı Settâr *
Be-ḥaḳḳ-ı rahmet ü Raḥmân u Ğaffâr *
- 3 Be-ḥaḳḳ-ı pertev-i nûr-ı Muḥammed
Be-ḥaḳḳ-ı ma'ni-i Maḥmûd u Aḥmed
- 4 Be-ḥaḳḳ-ı 'ışk u ma'sûķî vü 'aşıķ
Be-ḥaḳḳ-ı şıdķ u Şiddîķî vü şâdıķ
- 5 Be-ḥaḳḳ-ı 'adl-i Fârûķ-ı hirâsân
Be-ḥaḳḳ-ı ḥilm ü teslîmî-i 'Oşmân
- 6 Be-ḥaḳḳ-ı Ḥayder-i luṭf u mürüvvet *
Be-ḥaḳḳ-ı nûr-ı çeşmân-ı fütüvvet
- 7 Be-ḥaḳḳ-ı cümle-i aşḥâb u âli
Be-ḥaḳḳ-ı reh-revân-ı râh-ı 'âlî
- 8 Cemî'-i enbiyânuñ hürmetiyçün *
Gürûh-ı evliyânuñ 'izzetiyçün
- 9 Rızâñ üzre olan şâdıķlar için
Vişâlûñ tâlibi 'aşıķlar için
- 10 Cemâlûñ seyr iden bînâlar için
Kemâlûñ vâşıfı gûyâlar için
- 11 Münevver kıl dil-i nûrânî aşlı *
Aña vir 'âlem-i ḥaḳḳânî vaşlı
- 12 Şafâ-yı ḥâl ile zevķ ü sürûrî
Kemâl-i şıdķ ile şevķ ü ḥuzûrî *
- 13 Müyesser kıl baña luṭf it İlahî *
Ki sensin cümle ḥalkuñ dest-gâhı

* (1) S1.156a, S2.126b, Ü.155a, M.60a, Y.28b

Başlık: -S2., Der-ism-i münacât-ı Kâdi'l-ḥacât Ü., Münacât-ı Kâdi'l-ḥacât M., Münacât der-meşnevî Y.

* 1 'izzetiyçün: hürmetiyçün M., Y. // hürmetiyçün: 'izzetiyçün M., Y.

* 2 rahmet ü Raḥmân u: rahm-ı Raḥmân gafr-ı M., Y.

* 6 luṭf u: luṭf-ı S2. // çeşmân-ı: çeşmâ S1.

* 8 hürmetiyçün: 'izzetiyçün Y. // 'izzetiyçün: hürmetiyçün Y.

* 11 Münevver kıl dil-i şeb-reng-i nesli
Görine tâ ki 'ilm ü 'ilmûñ aşlı M., Y.

* 12 şıdķ ile şevķ: şevķ ile şıdķ M., Y.

* 13 baña: dile M., Y.

- 14 Münāsib kı1 ma‘āş emrin ma‘āda *
Muvaffaḳ kı1 reh-i rüŝ ü sedāda
- 15 Ŗırāt-ı emrüne eyle hidāyet *
Nitekim bāḳīdür bu fānī Ŗıḥḥat
- 16 Zebānum virdini kı1 Allāh Allāh *
Cemī‘-i zenbūme estaḡfiru’llāh
- 17 Ebed kı1 tevbe vü tevfiḳ-i zikrūñ *
Ŗalāḥ-ı ḥāl-i ‘ömr ü fikr ü Ŗükrūñ
- 18 Esīr-i nefis-i bed-kārem ḥalāş it
Refiḳ-i reh-revān-ı rāh-ı ḥāş it
- 19 Günāhum iki ‘ālemden ziyāde
Beni bu nefis-i Ŗūm itdi fütāde *
- 20 İlāhī ‘āciz oldum dest-gīr ol
Yine der-kār-ı iḥsān-ı esīr ol *
- 21 Günāhum sūzını ‘afvuñla maḥv it
‘Afüvsin fażluñ izḥār eyle ‘afv it
- 22 Peşīmān it ḳamu itdüklerüme
Hevāya sa‘y idüp gitdüklerüme
- 23 Baña raḥm eyle ḡāyet müstemendim *
Rızāñ üzre beni ḥıfz it efendim
- 24 O Nāmī-i günehkārem İlāhum *
Derüñden ḡayrı yoḳdur ḥiḳ penāhum
- 25 Hemişe ‘aşıyem bir rü-siyāhem
‘Aceb ser-mest-i şahbā-yı günāhem
- 26 İdersem cürmi dūzaḡ deñlü yā Rab
Anı bir zerre raḥmet maḥv ider hep
- 27 Ḳılursam ḳudretüm miḳdārı tāt *
Yine sensin viren ḳudret itāt
- 28 Ne deñlü eylesem cür‘et ḥaḡāya
Ola ḥāşā ki ol māni‘ ‘aḡāya

* 14 münāsib kı1: muḳārin it M., Y. / emrin: ile M., Y.

* 15 emrüne eyle: müstaḳıme kı1 M., Y.

* 16 Allāh Allāh: “ḳul hüve’llāh” M., Y.

* 17 ḥāl-i: ḥāl ü M., Y.

* 19 nefis-i: nefis ü S2.

* 20 iḥsān-ı: düşvār-ı M., Y.

* 23 üzre: içre Y.

* 24 a: Benem ol Nāmī-i güstāḡ İlāhum M., Y. // ḥiḳ: bir Y.

* 27 ḳılursam: İdersem Y.

- 29 Egerçi bî-hirās-ı mekr ü keydem
Velî 'afvuñ için 'ayn-ı ümîdem
- 30 Hemîşe cürm-i 'işyāna müciddem *
Çapuñdan zerreye nā-müsta'iddem
- 31 Hidāyet eyledüñ 'işyānı bildüm *
Ümîd-i 'afv ile dergāha geldüm
- 32 Kemāl-i luṭfuñ işbāt eyle yā Rab
Çabül-i 'arz-ı ḥacāt eyle yā Rab

2 *

MESNEVĪ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Ömrümüñ qadrini ḥayfā bilmedüm
Zāyi' oldı gitdi hūşa gelmedüm
- 2 Āh kim gitdi şebāb irdi meşīb
Āh kim qaldı maraz gitdi tabīb
- 3 Yā İlāhî maḥz-ı luṭfuñdan baña
Derd-i 'işyānı gider virgil şifā
- 4 Bir zamān kullıkda qāyim kıl beni
Yoluña idem fedā cān u teni
- 5 'Işkuñı sermāye eyle cānuma
Ḥāfız olam dīnūme İmānuma
- 6 Dest-gīr ol ḥākden qaldur beni
Baḥr-ı şevq-i 'işkuña qaldur beni
- 7 Çatre-i nāçizüñi deryāya şal
Zerredür Nāmī mihirden sāye şal

1 *

ÇIṬ 'A-İ RA'NĀ

Fē'ilātün Mefā'ilün Fē'ilün

Olmayadı vücūd-ı pür-cūdı *
Zāhir olmazdı 'ālem ü ādem

* 30 cürm-i: cürm ü M., Y.

* 31 -Y.

* (2) S1.159a, S2.129a, Ü.157b

Başlık: Der-ḥāl-i te'ssüf gofte Ü.

* (1) S1.158b, S2.129a, Ü.157b, M.69a, Y.14a-k

Başlık: Çıṭ'a Ü., Tevhîd Y.

* 1 pür-cūdı: bir vücūdı Ü., pür-cūdūñ Y.

Ṭ urfa budur olaydı bir dem ʿayān *
ʿAdem olurdu ādem ü ʿālem

2 *

ḲİṬ ʿA

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

Sūz-ı güneh-i Nāmī şerār olsa fiğende *
Maḥv eyleye erbāb-ı günāh ile caḥīmi
ʿArz eylese gül-ḥand-i ümīdin kereminden *
Sīr-āb-ı şafā eyleye etbāʿ-ı naʿīmi

3 *

ḲİṬ ʿA

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Tuḥaf-ı luṭfı ḳadar ḥavf u niyāz isterse
Ḥazret-i Vāhib-i āmāl-i milel ʿazze ve cell *
Şāhid-i dīn gibi ḥalvet-gede-i zāhirde
Ol didi luṭf-ı celāliyle cemālūme maḥall

4 *

ḲİṬ ʿA

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Minnet Allāha feyz-i nūrından *
Cismümüz oldu gün gibi rüşen
Maḥv idüp zulmet-i men ü māyı
Pür-ziyā kıldı nūr-ı hestīden

5 *

ḲİṬ ʿA

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

* 2 olaydı bir dem ʿayān: olunca sen zāhir Y. // ʿadem olurdu: maḥv olur cümle Y.

* (2) S1.159a, S2.129a, Ü.157b, M.68b, Y.27a

Başlık: -S1., -S2., lehü M., Y.

* 1 sūz-ı: sūzuñ S2. / güneh-i: -S2., dil-i Y. / şerār: şerer M., şererin Y.

* 2 a:ʿArz eylese ger laʿl gibi ḥande-i nūrın Y. / ümīdin: ümīdi M. // etbāʿ-ı: gül-bāğ-ı Ü., M.

* (3) S1.159a, S2.129a, Ü.157b, M.68b, Y.27a

Başlık: lehü M., ḳıṭʿahā-yı niyāz-mendī Y.

* 1 milel: ezel M., Y.

* (4) S1.159a, S2.129a, Ü.157b, M.68b, Y.27b

Başlık: lehü M., Y.

* 1 nūrından: nūrdan Ü. // cismümüz: ḳalbümüz Y.

* (5) S1.159a, S2.129a, Ü.157b, M.68b, Y.12b

Başlık: -Y., lehü M.

Fazl u ihsānuñ ile eyle hidāyet yā Rab
Eser-i ḥāme-i maʿnīmi muşaffā eyle *
Feyz-yāb-ı keremüñ ola hemīşe Nāmī *
Ṭ ab-ı endīşe-verin ḥāmil-i maʿnā eyle

6 *

ĞUSL VE VUZŪDA OQUMAĞ İÇÜN

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Āb-ı luṭfuñla ğusl idüp yā Rab
Ṭ āhir itdüm bu cismümi zāhir *
Qalbümi çirk-i māsivādan da
Mā-i feyzüñle eylegil tāhir

7 *

MÜNĀCĀT-I ŞALAVĀT

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Bu dil-i mürdeme maḥz-ı keremüñden yā Rab
Zıkr ü fikrūñ ile vir feyz-i ḥayāt-ı ebedī
Birliğüñ ḥaqqı niyāzın bu zaʿīfüñ luṭf it
Cümlenüñ fayızisin yā Aḥad u yā Şamedī

8 *

MUĞAṬ Ṭ AʿĀT-I NİYĀZ-MENDĪ

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

İlāhī kıl-k-i ḥākīn-i vücūdı dest-i cūduñda
Zamīr-i ʿayn u ğayb inşāsını taḥrīre kıyım kıl
Hemīşe reh-revī-i isr-i aḥlāk-ı ḥabībüñde *
Muvaffağ olmada bu Aḥmed-i Nāmīyi dāyım kıl

9 *

LEHŪ

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

* 1 muşaffā: müzeyyen Y.

* 2 maʿnā: pür-fen Y.

* (6) S1.159a-k, S2.129b-k

* 1 tāhir: zāhir S2. / zāhir: tāhir S2.

* (7) S1.159a-k, S2.129b-k

* (8) S1.159b, S2.129b, Ü.158a, M.66a, Y.12b

Başlık: -Y., Münācāt be-tarıḳ-i muğattaʿāt M.

* 2 ḥabībüñde: ḥabībüñden M.

* (9) S1.159b, S2.129b, Ü.158a, M.66b, Y. 27a

Başlık: Kıṭʿa S2., Ü.

İlāhī Nāmī-i güstāh-ı bed-kār u güneh-cūdan *
‘İnāyet kıl gider fikr-i hilāf-ı emr-i fermānuñ
O zātuñ haqqı kim haqqındadır “levlāke levlāke”¹²⁷
O şāhuñ haqqı kim şānındadır hatm-i rusūl anuñ

10 *

LEHŪ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün
Be-haqq-ı Aḥmed-i Muḥtār Nāmī-i rızā-cūyı *
İlāhī rahş-ı tevfiḳ-i hidāyet şehsüvārı kıl
Ser-i idrākine tēc-ı firāsetle virüp ‘izzet *
Serir-i maḥz-ı luṭfuñ kāmran-ı tēc-dārı kıl

11 *

LEHŪ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün
İlāhī Nāmī-āsā mücrim-i jeng-āver-i cevher *
Ümid-i şafvetüñle dergehüñde oldı çün kāyim
Virüp şayḳal cilā-yı ‘afv-ı iḥsānuñ anı itsün
Vücūd-ı zāhir ü bāṭında pür-nūr-ı hüdā dāyim

12 *

LEHŪ

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün
İlāhī āsitān-ı ‘adlüñe Nāmī-i mücrim-dil
Egerçi ḥavf-ı tertīb-i cezā ile gelür rüsvā
Velī me‘mūr olup gencür-ı ‘afvuñ genc-i rahmetden
İder müstaḡraḳ-ı iḥsār-ı iḥsān anı ser-tā-pā

13 *

* 1 Dil-i Nāmī-i güstāh u bed-kār-ı güneh-cūdan Y. // ‘İnāyet kıl gider fikr-i: Gider yā Rabbī efkār-ı Y.

¹²⁷ “Sen olmasaydın, sen olmasaydın (felekleri yaratmazdım).”, Hadis bilginlerinden bazılarının uydurma, bazılarının da meal olarak hadis saydıkları bu söz için bkz. M. Yılmaz, a.g.e., s.113.

* (10) S1.159b, S2.129b, Ü.158a, M.66b, Y.27a

Başlık: Kıṭ‘a S2., Ü.

* 1 rızā-cūyı: vefā-ḥvāhı Y. // hidāyet: rızānuñ Y.

* 2 kāmran-ı: pādişāh-ı Y.

* (11) S1.159b, S2.130a, Ü.158a, M.66b, Y.28a

Başlık: Kıṭ‘a S2., Ü.

* 1 İlāhī: yā İlāhī S2./ mücrim-i: maḥrem-i S2.// şafvetüñle: şafvet ile Y./ oldı çün: olıcak Y.

* (12) S1.159b, S2.130a, Ü.158a, M.66b, Y.28a

Başlık: Kıṭ‘a S2., bihā Ü.

* (13) S1.160a, S2.130a, Ü.158a, M.66b, Y.28a

Başlık: Kıṭ‘a S2., bihā Ü.

LEHÜ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

İlāhī Nāmī-i sīr-āb-ı cürm ü nā-sezā-ı afvı
Eger tefvīz iderseñ 'adlūne olur mükedderden
Olursa maẓhar-ı luṭfuñ ider kesb ol kadar nūrı *
K' olur her zerresinüñ zerresi mihr-i münevverden

14 *

LEHÜ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Benem ol 'āşī-i genc-i 'aṭā maḥmūr u pür-ümmīd *
İlāhī bezm-i luṭfuñdan irişdür neşve-i cāmı
Cezā-yı cürmümi āteş-celāl-i 'afv ile maḥv it *
Cemāl-i şırf ile pür-naqş-ı ḥüsn olsun dil-i Nāmī

15 *

LEHÜ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

İlāhī Nāmī-i 'āciz durur pür-jeng-i āyīne *
Niçe yıldur der-i ümmīd-i luṭfuñ üzredür kāyim
Ne var 'afvuñ celā-yı 'ālem-ārā virse ser-tā-pā *
Anı nā-kābil-i jeng itse alsa ḥıfzına dāyim

16 *

LEHÜ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Bu güstāḥ Aḥmed-i Nāmī vücūdın maḥz-ı cūduñdan *
Kemāl-i luṭfuñ ile yoğ iken var eyledüñ yā Rab
Yine faẓl u keremden yoqlıq içre var idüp anı
Umūr-ı şer'ā ālet eyle eczā-yı vücūdın hep

* 2 luṭfuñ: mihrüñ Y. / kesb ol kadar: kesb olduğda S2.

* (14) S1.160a, S2.130a, Ü.158b, M.67a, Y.27a

Başlık: Kıṭ'a S2., bihā Ü.

* 1 genc-i 'aṭā: künc-i ḥaṭā M., Y.

* 2 'afv ile: luṭf ile S2.

* (15) S1.160a, S2.130a, Ü.158b, M.67a, Y.28a

Başlık: Kıṭ'a S2., bihā Ü.

* 1 'āciz durur: 'ācizdür S2., 'āciz gibi Y. // b: Der-i ümmīd-i luṭfuñda olunca bir nefes kāyim Y.

* 2 ne var : irüp Y. / virse: virdi Y. // itse alsa: itdi aldı Y.

* (16) S1.160a, S2.130a, Ü.158b, M.67a, Y. 27a

Başlık: Kıṭ'a S2., bihā Ü.

* 1 cūduñdan: ḳudretten Y.

17 *

LEHŪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

İlāhī sūz-ı ıŝkuñdan dil-i Nāmīye āteŝ vir
Hās u hār-ı enāniyyet yanup maḥv-ı vüçüd itsün
Zuhūr idüp ŝafā-yı feyzüñ eczā-yı vüçüdından
Girüp mihrāb-ı teslīme huzūr ile süçüd itsün

18 *

LEHŪ

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

Baḡ himmet-i Nāmīye ki mest-i güneh iken
Deryüze-ger-i cür'a-i bezm-i keremüñdür
Yā Rabbī o dil-mürdeye vir hestī-i nāfi'
Bir ıāŝıḡ-ı ŝūrīde-rev-i küy-ı gamuñdur

19 *

LEHŪ

Fe'ilätün Mefā'īlün Fe'ilün

Lāyık itseñ İlāhī Nāmīyi
Ni'metüñ deñlü şükre her demde
Maḥz-ı iḥsāna ālet eylersin
Yine sensin ŝürü' iden ḡamde

20 *

LEHŪ

(1 ve 3. mısra) Fe'ilätün Mefā'īlün Fe'ilün
(2 ve 4. mısra) Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

İzidā eyle Nāmīyi mūnis
Cāmī-āsā Nefehāt-ı Üñse
Dem-i āḡırde maḥz-ı luḡfuñdan
Hāzır eyle ḡazerāt-ı ḡudse

21 *

* (17) S1.160a, S2.130b, Ü.158b, M.67a, Y.13a

Başlık: -Y., Kıı'a S2., bihā Ü.

* (18) S1.160a, S2.130b, Ü.158b, M.67b, Y.27b

Başlık: Kıı'a S2., bihā Ü.

* 2 nāfi': bāḡī Y.

* (19) S1.160a, S2.130b, Ü.158b, M.67b

Başlık: Kıı'a S2., bihā Ü.

* (20) S1.160a, S2.130b, Ü.158b, M.67b

Başlık: Kıı'a S2., bihā Ü.

LEHŪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Ḥabībūñ ḥürmetiyçün yā İlähī
Dili sābit-ka-dem kıl zıkr içinde
Şafā-yı zāhir ü bātında dāyim
Muķīm-i Nāmī eyle fikr içinde

22 *

LEHŪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Be-ḥaķķ-ı zāhir-i “Ṭ āhā”¹²⁸ vü “Yāsīn”¹²⁹
Be-ḥaķķ-ı bātın-ı esmā-i k̄āyim *
Zuhūr-ı zāhir ü bātınla yā Rab *
Dil-i Nāmīyi bīdār eyle dāyim

23 *

LEHŪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Ḥabīb-i ekremüñ ḥaķķı Ḥudāyā
Beni mest-i mey-i şükr-i ni'am kıl *
Rızāñ üzre sülūke vir hidāyet
Hemişe rüşdüñi luṭf it kerem kıl

24 *

LEHŪ

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Dil-i Nāmī-i güstāḥuñ İlähī *
Dimez ḥavf-ı 'itābuñdan emīn it

* (21) S1.160a, S2.130b, Ü.158b, M.67b, Y.27b

Başlık: Kıṭ'a S2., bihā Ü.

* (22) S1.160b, S2.130b, Ü.159a, M.67b, Y.27b

Başlık: Kıṭ'a S2., bihā Ü.

¹²⁸ Kur'ân, 20. sûre (aynı zamanda bu surenin ilk âyeti).

¹²⁹ Kur'ân, 36. sûre (aynı zamanda bu surenin ilk âyeti).

* 1 zāhir-i: zāhir ü M. // k̄āyim: kaḍīm S2.

* 2 zuhūr-ı: be-rüz-ı Y.

* (23) S1.160b, S2.131a, Ü.159a, M.68a, Y.13a

Başlık: -Y., Kıṭ'a S2., bihā Ü.

* 1 beni: dili Y.

* (24) S1.160b, S2.131a, Ü.159a, M.68a, Y.27b

Başlık: Kıṭ'a S2., bihā Ü.

* 1 güstāḥuñ: 'aṣīnūñ Y.

Recā-yı ʿafv-ı ihsānuñla dāyim
Maḳām-ı cilve-gāhın Huld-i dīn it

25 *

LEHŪ

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

Bu Nāmī-i güneh-kāruñ İlahī *
Cihān içre kimi var senden özge
Hemişe kıl dilinde zıkr ü fikrūñ
Aña eglence virme andan özge

26 *

LEHŪ

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

İlahī Nāmī-i ʿaciz ğarībūñ *
Temennā-yı dil ü cānın ḳabūl it
Virüp zevḳ-i ferāğat māsivādan
Vücūdın reh-rev-i rāh-ı vüṣūl it

27 *

LEHŪ

Mefʿülü Mefāʿilün Mefʿülü Mefāʿilün

ʿİzzüñle celālüñçün ıṣṣuñla cemālüñçün
Yā Rabbī dil-i zārı hem-rāhī-i tevḳīḳ it
Nuṭḳuñla hidāyet vir her cünbiṣ-i aʿzāya
Hemvāre rızāñ üzre taḳlīdümi taḳḳīḳ it

28 *

LEHŪ

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

İlahī nefsi Nāmīyi ḳoma ṣirk-i ḫafī içre
ʿİnāyet eyleyüp dest-i hidāyetde müselmān it

* (25) S1.160b, S2.131a, Ü.159a, M.68a, Y.28a

Başlık: Ḳıṭʿa S2., bihā Ü.

* 1a: İlahī Nāmī-i ʿaciz ğarībūñ M.

* (26) S1.160b, S2.131a, Ü.159a, M.68a, Y.12b

Başlık: -Y., Ḳıṭʿa S2., bihā Ü.

* 1 a: Bu Nāmī-i günehkārūñ İlahī M., Bu ʿaṣī-i günahkārūñ Hudāyā Y.

* (27) S1.160b, S2.131a, Ü.159a, M.68b

Başlık: Ḳıṭʿa S2., bihā Ü.

* (28) S1.160b, S2.131a, Ü.159a, M.68b

Başlık: Ḳıṭʿa S2., bihā Ü.

Niçe bir kâfire bir demde rûzî eyledüñ İslâm
Ne var bir kâfiri dağı keremden merd-i İmân it

29 *

LEHÛ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

İlâhî Nâmînüñ bu kıtçalar içre münâcâtın *
Qabûl-i luţfuñ idüp maḥz-ı iḥsâna qarîn eyle
Esîr-i nefis-i bed-kîş olmadan anı ḥalâş idüp
Hemişe ḥâlini 'ayne'l-yakîn ḥaqqa'l-yakîn eyle

30 *

LEHÛ

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Var mıdur 'işyân ki olmaya kul ile âşinâ *
Var mıdur iḥsânüñ olmaya efendi ḥod-nümâ *
Var mıdur bir bî-ḥayâ güstâḥ Nâmî dil gibi
Var mıdur elṭâf-ı Sübhâniye beñzer bir 'aṭâ

31 *

QIṬ 'A-İ ḤÂTİME

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Ben olmasam dir iken bu kelâmı
Diyen kimdür bilür misin qarındaş
- 2 İşidürken sen olmasañ ya kimdür *
İşiden diñle vaḥdetden ḥaber-fâş
- 3 Vücûd-ı vehmîyüz ancaḥ arada
Diyen ol işiden ol añla yoldaş
- 4 Evâmirde muḳîm itseñ vücûdı
Olursın dâyimâ Ḥaqq ile 'ayyâş
- 5 Nevâhîle evâmir olsa kâruñ
Düşersin dergehinden dūr u kulmaş

* (29) S1.160b, S2.131b, Ü.159a, M.69a, Y.13a

Başlık: -Y., Qıç'a S2., bihâ Ü.

* 1 İlâhî Nâmî-i ümmîd-kâruñ bu münâcâtın Y.

* (30) S1.160b, S2.131b, Ü.159a

Başlık: Qıç'a S2., bihâ Ü.

* 1 ḥod-nümâ: ḥod ile S2.

* (31) S1.161a, S2.132b, Ü.159b, M.65b

Başlık: Qıç'a S2., Der-temsîl-i bî-mişl Ü.

* 2 işidürken sen olmasañ: sen olmasañ işidürken M.

- 6 Gözet emri nevāhīden hāzer kıl
Dem-ā-dem nefsiñ ile eyle pür-hāş
- 7 Ya hōd terk it sivāyı Nāmī-āsā
Şarāb-ı ıışık ile ol rind-i kıllāş

32 *

İCĀD-I KİTİ Ā BERĀY-I TERTĪB-İ DĪVĀN

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Tertīb-i şi're her biri yārān-ı sābıkuñ
Geldi cihāna çeşme-i dīvāndan el yudı
Nāmī-i Nigdevī de sözün iki bahş idüp
Hüsni Mecāz u Hüsni Hāķīkat didi kıdı

* (32) S1. 161a